JAN NERUDA

DOPISY
II

KNIHOVNA KLASIKŮ

SPISY JANA NERUDY

Svazek třicátý osmý

Prosíme čtenáře, aby si laskavě opravil tyto chyby:

strana	*dopis*	*řádek*	*má býti*	*místo*
106	144	5	dostáváš	dostávaš
216	327	7	Mám	Mam
287	439	2	doufám	doufam
328	508	16	Rád	Rad
346	536	5	pousmál	pousmal
348	539	4	pěkné	pěkne
366	573	11	potěšujících.	potěšujících
373	586	datum	1884	18 4
469	746	15	znal	zn l
474	755	7	nenavzpomínal	nenavzpominal
506	6	datum	31/5 85	31/585
509	9	8	balkoně	balkone

JAN NERUDA

DOPISY

II

KNIHOVNA KLASIKŮ

Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění

Praha 1954

SPISY JANA NERUDY

řídí Ústav pro českou literaturu Československé akademie věd

Hlavní redaktor Jan Mukařovský

Redakční rada: František Nečásek, Miloslav Novotný, Karel Polák, Albert Pražák, Felix Vodička

Tento svazek připravil a doslov napsal Josef Moravec
Graficky upravil František Muzika

DOPISY JANA NERUDY RODINĚ ŠEMBEROVĚ:
VRATISLAVU KAZIMÍROVI ŠEMBEROVI
ALOISU VOJTĚCHU ŠEMBEROVI
FRANTIŠCE ŠEMBEROVÉ
ZDEŇCE ŠEMBEROVÉ

1. Aloisovi. *[Asi 30. srpna 1864.]*

Pánu panu
profesoru A. V. Šemberovi,
Josefstadt, Lederergasse, No 23.

Odesílaje dle Vašnostina přání ihned původní výkres zpět, osměluju se ještě jednou žádati za velmi *brzké* zaslání textu.

Poroučím se oddaný

J. Neruda

---

2. *[Před 14. zářím 1864.]*

Pánu panu
profesoru Šemberovi.

Vážený pane,

odpustíte mně, že Vás dopisy svými tak přeplavuju. Avšak nemohu sobě pomoci. Tento týden *musí* přijít obraz domku Komenského do Rodinné kroniky; prosím Vašnosti tedy za text třeba kratičký, třeba jen na půl sloupce nebo ještě méně; ve středu jej musím ale mít, nejdéle ve čtvrtek č sně zrána. Jiného obrazu nemám.

Vím, že laskavě vyhovíte mému přání.

Oddaný

Jan Neruda

3. Vratislavovi. *[Počátkem listopadu 1867.]*

Milý Šembero!

Sháním spolupracovníky pro feuilleton Národních a primo loco stavím žádost k Tobě. Piš, jo? Takhle satirické obrazy na říšskou radu, jinší opravdové o vídeňských Slovanech a jiných lidech. Pak – ale jistě – opatř mně Alberta pro přírodní feuilletony – hodně často ať píše.

Honorár je dobrý a bude se správně platit, to se rozumí u takové firmy, jakou my jsme. Za několik neděl pošlu Ti své verše, hrozně pomalu se tisknou.

Tvůj

J. Neruda

---

4. *[Koncem roku 1867.]*

Milý Šembero!

Víno šťastně došlo. Ale ještě není načato, potřebuje ještě celý týden, aby si odpočinulo. Zatím ti děkujem.

A teď – co dělají příspěvky pro můj list? Mluvil jsi s Albertem? Vlož mne mu na srdce, ať mi pracuje pilně!

Tvůj upřímný

JNda

5. *[Po 3. lednu 1868.]*

Milý Šembero!

Především prosím, abys nahlídl, že referát o Drahomíře zkrátil se tak nátlakem okolností. Nebyl bych mu tak ublížil, kdybych byl nemusil, celý bych jej byl ale také nedal. Piš brzy něco samostatného. Pak: Nemoh bych dostat Kaiserovo Was ein Weib kann? a nemohla by agentura vídeňská – zadarmo opatřit Putlitzovo Unerträglich, dávané v Berlíně nyní po prvé? Na ty dva kousky měl bych zálusky!

Tvůj

J. Neruda

---

6. *[Po 11. lednu 1868.]*

Milý Šembero!

Pracuju po příkladu Josefovského divadla k tomu, abych v Praze způsobil podobné hry dětské. Mělo by to dva prospěchy velké: *a*) Druhý odpolední příjem pro kasu. *b*) Strhnutí německých dětí do českého proudu.

Ale teď to přijde! Potřebuju Tě, abys mne co nejdřív o všem podrobně zpravil, čeho můžeš zvědít. Tedy úplný popis takového představení. Pak bližší udání, na co hlavní váha kladena při hrách těch. Bližší udání, jak se *řídí*. Bližší udání stran *kusů*, od koho je možno dostat a jak. Zprávu, je-li nutno potřebí, aby člověk sám se podíval tam na představení jedno a *kdy?*

To není málo, viď? Přece však doufám, že odpověď dostanu co nejobšírnější a že ještě dle vlastního uznání přidáš doplňky.

Tvůj

J. Neruda

7. *[Po 3. květnu 1868.]*

Můj milý!

Prosím, piš mně něco zajímavého, jsem strašně mrzut, nynějškem rozmrzen! – Švanda přijde k Tobě. Jak zajisté už víš, bude mít v Prateru divadlo české. Pomáhej mu, kde právě můžeš – jo? Jeho energie zasluhuje podpory. Také mně laskavě piš, jaké mu asi kladeš auspicie.

Tvůj

JNda

---

8. *20. května [1868]*

Milý Šembero!

Už jdu zase se žádostí nějakou, to se rozumí. Již za málo dní (4-5) vyberu se z Prahy na výlet a při skrovných mých pomůckách peněžitých bylo by mně neskonale příjemno, kdybych dostal nějaké lístky zdarma. Přímo ta ředitelstva poštou žádat, nestačí více čas, odesílám Ti tedy dotýčné přípisy s prosbou, zdaž bys nechtěl být tak hodný a obětovat mně několik hodin, trochu nohou a bot, i vyběhat mně zítra, možno-li vůbec, lístky ty. Ne-li, očekávám od Tebe ihned přátelskou odpověď. Na všechen způsob rekomanduj list mně poslaný.

Těším se na sejití se s Tebou ve Vídni.

Tvůj

J. Neruda

9. *[25. května 1868.]*

Milý Šembero!

Prozatím Ti děkuju za práci posavadní. Vyjedu ve středu z Prahy, nevím, zda rychlovlakem či osobním, *spíš* tímto, poněvadž prvý najisto zaspím.

A pročež už sobě z toho nic nedělej, že Tě soužím, k osobní honbě nutím, i k tomu, abys namáhal také trochu redakčního sluhu. Pánbůh Ti to všechno odplatí, já nemohu, a prosím dále, jak nasleduje:

1. (budou as 3 punkty) Čeho jsi dnes v pondělí dne 25. května už na mne do Prahy neodeslal, zítra v úterý dne 26. května více neodesílej a vyčkej příchodu mého. Leda by bylo nutno telegrafovat.

2. Obdržíš telegram od redakce Primorca z Terstu. Poslal jsem tam žádost k Lloydu stran lístků, nerozmysliv se ani, zda je ústředek Lloydu v Terstu či Vídni. Telegrafuju jim právě, aby zas telegrafovali Tobě, zda zadali můj přípis nebo ne. Dle toho, co Tě dojde, a dle vzácného bystrozraku svého, hledě vždy k prospěchu mému hmotnému i jinému, rač pak učinit, co chceš, ale prosím hned. Snad se jen zeptáš na Lloydu, snad podáš můj přípis, snad vyčkáš mne. Má to proto naspěch, že ve Vídni se mohu jen několik hodin, nejvýš den nyní zdržet, *musímť* být ve svatodušní pondělí v Pustojné. Teprv na cestě zpáteční chci se ve Vídni řádně pobavit.

A proto také

3. Rač poslat na italské vyslanectvo ve Vídni můj pas kvůli visu. Vše řádně zaplatím, to se rozumí.

Přestávaje Tebe i sebe již starostlivostí soužit, jsem

Tvůj

J. Neruda

10. *[Po 9. září 1869.]*

Milý Šembero!
Namáhaný můj vídeňský alterego!

Ale nic platno! Jak z příloh vyrozumíš, pojedu, nedostaví-li se nemilé zas náhody, tam a tam a až do Cařihradu. Málo peněz, rozumí se v redakční munificenci beztoho, a třeba tedy mnoho lístků zdarma.

Budeš jako vždy tak laskav a zadáš přílohy. Nejen zadáš, ale popoženeš k žádoucímu. Dají-li je zrovna do Tvých rukou, tím líp, rač mně je *ihned* poslat. Na Dunaji a v Uhrách jedná se mně, jak vidíš, o kombinaci příjemnou.

Zároveň přikládám *pasport*, rač jej dát vizírovat u *Turků* a u *Rusů*. Nevím, mnoho-li to stojí, ale přikládám pětku, co by bylo víc, došlu.

Mnoho díků za dukát, posloužil přec. Peníze zaň dnes odešly.

Kdybys měl nějaký nápad, radu, doporučení tam dolů, vděčně se přijme.

Tvůj

J. Neruda

---

11. *[V listopadu 1869.]*

Milý příteli!

Zachovej mne před zhoubou! Do veškerého mého venkovského příbuzenstva vjel ďas. Dozvěděli se, že umřel zámožný či bohatý či nevím jaký příbuzný ve Vídni a mnoho z nich že je v kšaftu. Já to mám všechno vymoct! Nespasí mne nic než zevrubná zpráva, nejlíp *opis kšaftu*. Zemský nebo jaký soud bude mít tam věc v rukou, nějaký notář ji nejspiš projednává. To se hleď všechno hezky brzo a hezky důkladně dozvědít, *opis* opatř na všechen způsob, všechny 36 – a víckrejcarové výdaje rád a ihned

nahradím, také nějakou „plnou moc" pošlu, bude-li třeba, poraď se s právníkem, bude-li třeba, atd. Já prý jsem v kšaftu také s nějakou tisícovkou, považ ten nesmysl!

Vezmi tedy tolik slušnosti na sebe, mnoho-li jsi schopen, a dojdi k hospodyni p. t. nebožtíka. Patrně dle zpráv nějaká dobrosrdečná dáma, které se nesmí ublížit. Zmíněný nebožtík jmenoval se *Vlach* (myslím *Jan*), byl myslím krejčí, bydlel myslím: Město, Jakubská ulice č. 4.

Teď víš tolik co já, který Ti záležitost ještě jednou odporoučím.

Tvůj ochotný

J. Neruda

---

12. *[V listopadu 1869.]*

Milý Šembero!

Děkuju Tobě a Sittovi co nejsrdečněji; myslím, že zásilka mně úplně vystačí. Žádaného již *opisu* na všechen způsob potřebuju, věru ne pro sebe, jenž třeba tisícovky potřebuje, přece pro ně se neblázní. Ale zkouším mnoho od 50 příbuzných!

Tvůj

J. Neruda

---

13. *[Koncem roku 1869.]*

Milý Šembero!

Jen hloupost chci zas! Potřebuju náhodou jeden malý turecký dukátek (jsou z velikosti pětifranků–zlatých!) a nemohu ho v Praze nikde dostat. Prosím Tě, ohlídni se někde po světové Vídni, není-li tam takový škvrnílek, a pošli mně ho.

Budeš-li mít zrovna trochu chuti a času, zastav se tak jednou u advokáta Härdtla (Bauernmarkt, 2) a zeptej, jak dědictví vypadá a zda alespoň *legát* brzy se vyplatí. Neuškodí, uvedeš-li se mu co vídeňský žurnalista.

Tvůj

JNda

---

14. *[Koncem roku 1869.]*

Milý!

Vím jen, že jsou malé, z drobnosti francouzského zlatého pětifranku; jmenují-li se piastry nebo jak, nevím. Může to být také třeba egyptský nebo perský penízek zlatý, jen když je tak malý a má na sobě charaktery orientální.

K Härdtlovi nyní nechoď!

Tvůj

JNda

---

15. *[Koncem roku 1869.]*

Milý!

Zároveň bys mohl poslat nějaký z dříve vyšlých feuilletonů nebo článků o obsahu Sardouovy Patrie – budu potřebovat teď.

Zase Tvůj

JNda

16. *[V dubnu 1870.]*

Můj milý!

Lekni se. Jde na Tebe zas věc strašná! – Vidím totiž, že se cestě zcela nevyhnu. Vidím ale také, že peněz na ni bude málo. Chci věc, pokud to půjde, zařídit sobě tedy tak, abych cestu odbyl co možná pohodlně a dle náhledu svého. Čtenářům N. L. bude vše jedno, jen když budou mít dobré feuilletony. A já dojdu snad konečně ku svým „povídkám dunajským".

Tedy Tvou laskavost zas obtěžuju. Ale – kdybys měl mít proto mrzutost nebo nepříjemnou obtíž, prosím Tě zcela upřímně, řekni mně to a vyhni se obtíži.

Posílám Ti zde volné lístky, které mně Tvá laskavost vloni vymohla:

a) Dva lístky paroplavební: z Lince do Vídně, z Vídně do Bělehradu. Prosím, poptej se, mají-li letos ještě platnost, *není na nich udán termín. Líp* by ovšem bylo a mně příjemněji, kdyby lístky se přepsaly, už kvůli nesprávnému *Beruda*. A nebylo by možno, místo obou dostat lístek Vídeň–Baziáš, nebo snad docela Vídeň–Giurgevo?

b) Tour – a retourlístek poloviční Vídeň–Terst. Když tam uvidí, že vloni lístku neužito, snad budou tak hodni a vymění jej za nový.

Prosím, je Oeribauer ještě v Terstu?

Nehněvej se na mne, ne? To víš, že člověk je bídák a musí se divně protloukat a vyhledávat pomůcek. Jiného než Tebe bych ani nepožádal – ovšem zato musíš Ty to zrovna odstonat!

V náději, že mně záhy odpovíš – ať už je resultát jakýkoli –, jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

17. *[V dubnu 1870.]*

Milý Šembero!

Dnes poslali od Südbahnu přímo na redakci, a sice z *Vídně do Terstu* také a nazpátek. Avšak – na lístcích stojí „1 Platz in der 2. Wagenklasse mit 1 halben Fahrkarte derselben Wagenklasse". Prozatím nevím, co to znamená „1 halben", zda platit polovic, zda zapomněli slovo halb vyškrtnout nebo co. Víš-li Ty něco ze své zkušenosti, sděl, nebo rač se poptat. A dále: lístky jsou na tři měsíce, od 16. dubna tedy do 16. července. Kdybych se, což při takové cestě možno, zdržel, myslíš, že by prodloužili? že by bylo dost snad se přihlásit v Terstu? či poslat pak do Vídně? Mohli by tuze snadno učinit, neboť lístku z Vídně dolů ani neužiju.

Nejvíc mně záleží na plavbě až do moře po Dunaji; to abych jistě dostal!

Tvůj

JNda

---

18. *[V dubnu 1870.]*

Můj milý!

Teď *snad* konečně se hnu. Kvartál je dobrý, Julek spokojen, snad vyrukne s nějakým peněžitým příspěvkem. Pro ten případ ještě jednu prosbu. Přikládám zas ty lístky pro paroplavbu. Ten, který je vyhotovil, napsal „Beruda". Nevím, bude-li nebo může-li to vadit. Pro případ nejistoty musím Tě obtěžovat zas žádostí, abys lístky přepsat dal. Pak je u sebe ponech, totiž ten jeden, neboť z Lince do Vídně pro tentokrát nepojedu, to mohu snadno dohnat jindy. Nemohla by společnost proto dát lístek *dál?* Chci totiž až ku Braile, možno-li, a rozumí se, že z Braily nebo z Galace zas zpátky až do Bělehradu. Nevykládej mně za neskromnost, také ne za obtěžování Tvé dobroty. Znáš mou faktickou skromnou choulostivost, ale také dobře mé poměry. Pro případ,

že vytluku peníze, vytluku nejvýš dvě stě zlatých, musím počítat. Kdybys měl mít sebemenší mrzutost nebo obtíž s tím, *prosím*, nečiň ničeho, *jsem na mou čest už za to vděčen*, když se svezu z Vídně do Bělehradu zdarma. A velmi vděčen!

O Švandovi jsem se nedověděl ničeho. Dle všeho tomu *neverím* a píšu dle toho Schlesingrovi. O Addě už dlouho žádná zpráva – snad nechuraví?

V případu, že by mně poslední peněžitá naděje zhasla, přijdu alespoň na dva dny do Vídně, abych Tě viděl. A pak, myslím, si usednu na 3 neděle u Švagrovského na Bechlíně. Nepotřebují mne teď.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

19. *[V dubnu 1870.]*

Můj milý!

Obdivuju se Tvým nápadům výtvarným. Jsou to ilustrace zcela původní a nové; také velmi zdařile provedené. Jen na první z nich zpozoroval jsem jakous nesrovnalost, pro kterou Tvou trpitelskou duši lituju. Mučedníku!

Těším se na Tvůj příchod.

Pozdravuj poetku Adu!

Tvůj

JNda

---

20. *[V dubnu 1870.]*

Můj milý!

Už jsem se dávno tak nezasmál jako teď, když zrak můj padl na Tvou úvodní ilustraci. Myslím, že Tvůj obrázek vzdor skrov-

ným svým rozměrům rovná se cenou svou skoro té Slavii „našeho“ Maixnera. Oba výtvory mají cos společného. Slavia výborně líčí duševní náladu Maixnerovu, Tvůj obrázek zas duševní náladu Tvou. Zdviháš ručičky do výše, jako bys bohu po hebrejsku děkoval, že dětem svým zůstavíš tak výmluvné svědky prvopočátků českého olejového tisku. Slza pohnutí mně vtryskla do oka a – list Adin jí neusušil. Ta má radost z Tvého vzteku a z celé té rioliberní zásilky národního našeho umění! Vidíš, je veselá, upřímně veselá, ty obrazy mají přece cenu. A střepy dostaneš, o to se postarám.

U Ady mne prozatím omluv. Neodpovídám hned ani na druhý list její – mám ukrutně mnoho co dělat. Odpovím ale, to se rozumí.

Stran té parolodi, která, opakuju, udělala by mně radost, třeba opatrnosti. Na *cizí jmeno* to nejde. Člověk by mohl přijít do ukrutně nepříjemných konfliktů, je tři dny na lodi, smluví se s lidmi, poznají ho. Spíš ještě by šlo na redakci *vůbec* a *bezejmenně* snad. Ač ovšem nejlíp by bylo, kdyby se redakční autoritou na jmeno mé vlastní vymoci mohlo.

Na Südbahn jdi raději až v pondělí, nebo kdy chceš!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

21. *[Počátkem května 1870.]*

Milý Šembero!

Nehněvej se. Obdržel jsem dobrého a milého compagnona na cestu i spěchá to s vidováním pasu (item rusky a turecky vidovat jako u mne). Proto Tě snažně prosím: *hned*, ano? a *hned* mně zas do Prahy! Tuto výdaj!

Tvůj

J. Neruda

22. *[Počátkem srpna 1870.]*

Můj milý!

Už mne svým mlčením činíš tesklivým, nervosním; myslím stále na Tebe.

Snad jsi na cestách; ale to míváš přece dosti kdy poslat korespondencku aspoň. – Abys se hněval pro něco, není možno; jakápak by mohla být mezi námi příčina!? – Zbývá pro pánaboha nemoc! Že nemůžeš nebo z jakéhokoli přátelského ohledu nechceš psát.

Dej mi – prosím už po třetí – dát někým sebekratší zprávu!

Tvůj

Nda

Někdo mi řekl, že jsi se oženil. Nekladl jsem na to váhy, teď mi to ale napadá.

---

23. *[Po 9. lednu 1871.]*

Můj milý!

Od pondělka máme pondělní list svůj při N. L. Rád bych, možno-li, nějakou radou přispěl. Tolik je jisto, že arci nejlíp, aby také ten, kdo jindy dělá na př. „vnitřní politiku", dělal ji rovněž pro pondělek. Ale tu by byla zapřažena konsekventně celá redakce, a to by zajisté nebylo dobře.

Vím, že máte zařízení, kde jen jeden nebo dva se střídáte a ostatní mají prázdno. Nechtěl bys mně – máš-li – dát nějaký praktický pokyn, jak to tedy máte? Totiž jsi-li náhodou ve Vídni. V sobotu máme v poledne konferenci a tu bych vyložil rozumy.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

24. *[Mezi 18. březnem a 18. květnem 1871.]*

Můj milý!

Smutnému tónu Tvého dopisu rozumím zcela, ale – věř – pochopoval bys, kdybys znal poměry, žil v nich a z nich. Souhlasím také, že dobré by bylo, abys již dříve se vyslovil – jen ale ne zamyšleným způsobem! Vždyť mně zdá se, že je způsobů alespoň deset, vesměs honetních, a že netřeba zajet se myšlénkami do jediného. Musím to ale ponechat rozmyslu Tvému i Tvému přátelství, jakým způsobem jiným bys chtěl prohlášení učinit. Myslím, že *slovo* již by stačilo.

„Paříž" jsem otiskl, jak jsi viděl, na „Darwina" čekám, ale nespěchá ještě. Kdy přijedeš?

Tvůj

JNda

---

25. *25. června [1871].*

Milý Šembero!

Zítra zadávám svou žalobu, bude mně tedy třeba nyní živé korespondence s Tebou, které, prosím, abys věnoval zvláštní píli a neobmezenou *opatrnost*, až subtilní! Je již patrno, poněvadž nemohou mít pražádných důkazů faktických, že budou rozsýpat nesmírně mnoho prachu do očí obecenstva a poroty, že do toho vpletou všechny možné politické, sociální a bůhvíjaké motivy, že z toho udělají záležitost strany proti straně, a já, jsa jim nejnepohodlnějším, že budu mít odstonávat za celou stranu.

Tedy *pro primo: Všechno* bude zaviset u mne na svědcích. S těmi musíš laskavě vyjednat, že *včas se dostaví*, s úplnou jistotou, byť je soud povolal třeba teprv den před soudem. Klaudy bude se všemožně přičiňovat, aby mně je vyhodil, rovněž možno, že

soud už napřed někoho vyloučí před líčením pře, jako učinili Špindlerovi, přec bych je rád měl v době té v Praze, kdyby v průběhu líčení bylo možno nové dovolání se jich. Prosím, abys tedy určitě a podrobně promluvil se všemi, s Herzogem, Klappem (od něhož pořád ještě nemám ani prosté vyjádření v ruce), Tuchhartem, Zehetgrubrem, Mollem, administrátorem Herzogem, sazeči Jautzem a Breitenbergrem – s Vejvodou ale jen dle Tvého mínění.* Snad by kvůli tiskárně nemohli všichni přijít (povolá-li je soud, ovšem pak *musí*), ale *čtyry* nejhlavnější alespoň *musím* mít a v nepříjemném tom případu od ostatních *vyjádření obšírné*, před *svědky* u notáře nebo kdekoli u soudu učiněné, stvrzené a nabídnutou přísahou sesílené, o čemž račiž se poradit s nějakým dobrým a soudně obeznalým právníkem. Ovšem, kdybych věděl najisto Intimusa nebo kdyby se včas jmenoval, jakž v posledním listu svém vytiskl, byl by mně před ostatními svědkem ještě důležitějším a nad jiné rozhodným. Čas už tuze kvapí. Nevím ostatně, který je mně z výše jmenovaných důležitějším než druhý. Pro usvědčení, že ode mne nepřicházely „listy a depeše" ani na list, ani na tiskárnu, potřebuju Herzoga, bratra jeho, Klappa, Tuchharta, Zehetgrubra a Molla, pro nějaký rukopis mystifikační, na důkaz jeho nepravosti, pak opět Tuchharta, Zehetgrubra, Molla, pak Jautze a Breitenbergra.

Možno, že pražská porota přece vysloví z jakýchkoli příčin „nevinen", pak by se jednalo o zapravení útrat svědkům – aby nebyly ty útraty přílišny, snad bys mohl pak také intervenovat, nebo již nyní.

Pro secundo: Potřebuju určité vyjádření, platné v každém ohledu před soudem, a to od ředitelstva telegrafního, že jsem od 1. května 1870 do dnešního dne *vůbec žádných* telegramů z Prahy do Vídně neodeslal. Rada Zelli, který, jak víš, v Praze vyšetřoval, vyzval mne sice, abych takovou žádost *jemu* podal. Dal jsem mu ji, žádaje za vysvědčení úřadní. On slíbil, že celé vyjádření jeho přijde do Wiener Zeitungu. Avšak – patrně to zdržuje sám, snad by celé jeho vyjádření vyšlo již až příliš pozdě. Bylo mně již

* Bude nejspíš dobře, zví-li on nejmíň, *pranic* – proto také se sazeči později, raději zatím s pány o nich, ale s uložením mlčení těm pánům!

divno, když byl v Praze. Ráno vyšetřoval u Skrejšovského, a *navečer*, k sedmé hodině, šel opět tam, klidně jako na procházku, a zdržel se tam až do půl desáté. Zvláštní čas to na vyšetřování, tento čas večeře. Mimo to velmi ochotně a radostně přijal vyjádření Skrejšovského, že žádný *úřadník* tomuto nepomáhal – sluha Dattlův prý! Bodejť by Skrejšovský řekl, že úřadník ano! Ostatně nesmíme podezřívat a třeba mlčet, snadno možno, že Zelli je zcela objektivní a nestranný. Ale opatrni musíme být, aby třeba zas neušel vhodný moment pro včasné zasáhnutí veškeré žurnalistiky pražské i vídeňské.

Prosím tedy, zajeď si s drožkou ihned k Zellimu. Vyptej se na všechno, rozvaž bystře – přiloženou žádost podej ale ředitelstvu zároveň a pak ji poháněj k rychlému vyřízení. Zeptej se, je-li žádost takhle dobra, a třeba-li kolku, přilep jej, aby nikdo nemohl věc zdržet kvůli nějaké formálnosti. Rada Zelli už vyšetřil, že ode mne nešly pražádné depeše, nemusí být tedy také pražádné zdržení, ano může být vyřízení i okamžité.

Zároveň sobě zapisuj každý v záležitosti té vydaný krejcar, abychom se srovnali, i co se té maličkosti týče.

Jen kdybych Intima už věděl! Ondyno se trochu říznul. Ztratily se mi ovšem dva listy, ale zase se našly a věc je vysvětlena úplně.

Pro tertio: Sitte ještě v Praze nebyl – je snad už zase ve Vídni? Lítoval bych, kdyby nebyl k nám zavítal. Odpověz mně laskavě, bezpečně a opatrně ihned po vyřízení něčeho. Stran staršího Tvého dotazu promluvíme si v pravý čas.

Tvůj upřímný

JNda

Pozor na listy a především: *pražádný* archiv, ani ne třířádkový!
Ať Zelli ničeho s mou žádostí nevyvede!
Je-li potřebí rubrum, laskavě hned připiš.

Můj milý!

Děkuju Ti velmi za Tvou píli, která je včasna a v níž ustáti nesmíme. Přiznám se, že nerozumím, proč nemohu dostat od telegrafního ředitelstva *zvláštního* vysvědčení, když *zvláště* o ně žádám! Není-li to opravdu možno, nuže pak arci musí stačit vyjádření Wiener Ztgu, kteréž jen aby záhy přišlo, a pak ta akta, o něž na všechen způsob požádám. Vidíš, já jim naprosto nevěřím a dle nejnovějšího Zellimu teprv ne. Pročpak musil Čížek včera telegrafovat Schäfflemu a soudně žádat za vysvědčení nové, ano to staré bylo *vyhýbavé* a *neurčité*? Jsem rád, že jsi ve Vídni!

Avšak nastává nové nebezpečí. Dle náhledu Čížkova je snadno možná, že oba naše procesy vezme soud za jediný, poněvadž jsou si podobny, byly jedním a tímtéž článkem, jednou a toutéž osobou způsobeny. Pak by to *snad* nebylo 6. července, nybrž o něco, ale jen o málo později. Tím spíš bych pak potřeboval svého *nejrozhodnějšího* svědka, a tomu by snad bylo konečně jedno, kde vylítne hlavní raketa, třeba tedy u pražského soudu. Později vylétlá nebyla by mně beztoho nic platna a především záleží na tomto soudu! Také by je ještě víc spletlo a překvapilo, kdybych mohl jmenovat Intima a povolat ho za svědka; vědí-li ho týden napřed, mohou se připravit – což ovšem snad mnoho nevadí. Jenže ještě se musím poradit s Čížkem, zda by mně svědka poslední den připustili. Ty mně laskavě pátrej po Intimovi dál, a jak ho najdeš, ptej se, zda hodlá svědčit a pro případ potřeby zdali bych ho mohl v pravý čas dříve už jmenovat soudu co svědka. Možno, že obava Čížkova stran splynutí soudu se nesplní, ale žalob je velmi málo v nové sezóně a na všechen způsob přijde můj proces záhy. *My* nemůžem žádat za odročení, to by musila učinit druhá strana, alespoň myslím tak.

Co se týče ostatních svědků, mám nasledující poznámky. Kdyby nemohl Herzog, musí mluvit Klapp v jeho jmeně a přinést

pověřené (svědky a notářem) vyjádření jeho.* Bude-li jen trochu moci, ať H. přijde! Zehetgrubra a Molla neuvádíš znovu co faktory tiskárny, ale nesděluješ mi, proč. Administrátor Herzog musí rovněž podat alespoň *pověřené* vyjádření, sic budou směle tvrdit, že jsem tam psal kdykoli, třeba i v posledních šesti nedělích, co on je administrátorem. Do toho vyjádření by mohlo přijít, že dle kněh administračních také vloni atd. Co se týče Vejvody – snad ho povede druhá strana; kdyby ale ne, myslím, že by svědectví jeho nevadilo Tvým plánům stran rukopisu jím uzmutého. To rač promyslit a piš mně, adresa je dobra.

Stran výsledku svého procesu mám já ovšem sám největší myši v hlavě. Již jsi viděl, že i když na pranic se odvolat nemohli, přec porota uznala „nevinen". Jsem si přec tak vědom, že Montagsrevue neměla ode mne ani řádky, a přec připravuju se na vše. Především na *soudní outraty!* Jsem chlap posud naivní, ideální a nepraktický, bohužel nebo bohudík už snad jiným nebudu! Předpokládaje právě proto, že jsem do celé montagsrevueovské záležitosti Pokrokem zavlečen jako Pilát do Kreda a že si mne vybrali co nepohodlného jim člena druhé *redakce* a druhé *strany*, myslil jsem, že proces můj je záležitostí celé strany, výhra má že je výhrou Národních listů (ne mou, já bych si to odbyl literárně nebo jinak) a prohra *také* prohrou společnou. Nemínil jsem se vzdát vlastního podílu pro případ třeba značného placení, ale nést celý výdaj, který by mohl vyrůst s právním přítelem druhé strany přes *osm set*, to přec nemohu! Vždyť nechci přijít přec o knihy i o peřiny a ještě mít dluh!

Konečně jsem si vzpomněl také na tu věc a promluvil o ní se šéfem – na štěstí před svědky! Výsledek ohromil celou redakci, chodí všichni jako zabedněni! „To si nemysli, že bych dal jediného krejcaru; to by mně tak ještě scházelo, když *si někdo vyvede škandál*, abych já pak to měl za něho zaplatit!" – zněla odpověď. Ipsissima verba! Výtečné charakteristikon a jasná výhlídka na všechny možné budoucí případy, co do strany i co do privátního života! Již spolu nemluvíme tři dny. Psal jsem Ti to k osobní informaci – prosím, neříkej nikomu *ani slova* a nešpetni také před

* Vysvědčení o jeho nemoci může pro jistotu také vstrčit do kapsy.

Julkem, až přijdeš do Prahy. Snad on si to rozmyslí ještě sám a pro případ neštěstí budou peníze přec jen důležitou věcí!
Žádanou knihu Ti dnes odesílám.

Se srdečným pozdravem Tvůj

JNda

---

27. *[30. června 1871.]*

Můj milý!

Povídám a opakuju jako Cato: *Rukopis telegramu musíš vidět!*

Podle toho, co mně sděluješ, obávám se, že se stala při rozmluvě s telegrafním ředitelstvím nějaká chyba. Je-li Zelli v přímém spojení se Skrejšovským – a už bych na to přisáhal – hned mu to dopíše, hned všechno poví, hned také poradí a pomůže. Myslím, že by bylo bývalo prospěšno ihned se *legitimovat;* rázem by byl všemu učiněn konec stran obsahu blanketu. *Tebe by to neprozradilo.* Za prvé můžeš jed iat *jen* s ředitelem a připomenout úřadní tajemství a čest; za druhé, nemůže-li se obejít Zelli, naznačí se mu jasně, že zví-li něčeho Skrejš., nemůže pak už od nikoho jiného vědít než od *něho.* Ale stát se to *musí!* Kamaráde, každých 24 hodin je nenahraditelná škoda! Spěch je teď nejdůležitější. Snad se dá ještě něčemu zabránit ve Vídni – aby se v Praze u soudu ničeho nestalo, starám se už.

Ředitelstvu řekni přímo, že také padělaný blanket Dattlův byl v balíku vídeňském už, viděli jsme jej přec, ukážou Ti ho zas – neměl *žádných tří podpisů,* vůbec ničeho úřadního!!

Toto je *velmi důležito!* Musíš tam zvědít dopodrobna, jak se to má se signaturami, *stampigliemi* atd.; abychom mohli třeba už z toho před soudem dokázat *padělanost.*

Nalezneš-li na „originálu", že je padělán, všimni si ihned všech vedlejších věcí a dej i konstatovat jmena úřadníků 6. listopadu

a *stampiglii* měsíční zásilky. Rovněž *čas, kdy odeslán telegram*, na minutu!

Co se týče vyšetřování úřadníků, nemám ještě dosti jasného náhledu. Tolik se mně zdá, že bude málo platno, povede-li se jako první, kde byl princip: vyprat všechny úřadníky do běla – ne ale odstranit ty podplatné. Teď by byl princip ten tím mocnější, aby se odstranila i blamáže první úřadní. Vyčkejme s tím! Ovšem, *kdyby se vedlo nestranně*, kdyby takhle *Kučera byl překonán sám – –!* A proto *musíš* vidět „originál"!!

Prozatím také nejsem proto rozhodnut, zda mám Kučeru vést co svědka. Ještě myslím, že by vypíral úřadníky a snad sebe a pomohl tím Klaudymu. Rovněž nevím, co se Skrejšovským u soudu. Musil bys dřív s Kučerou samým promluvit důkladně, a sice hned po jeho příjezdu – bude dobře, dovíš-li se i hodinu příjezdu toho. Mně napiš pro všechen způsob úplné jeho jmeno a titulaturu.

Na Vejvodu jdi tuze zchytra. Snad by bylo líp neříct mu praničeho?

Škoda, že je Herzog pryč! Věděl by snad bližší historii telegramu, kdy a jak přišel a jak dodán do sazby. Jsem přesvědčen, že bude dobré říct Herzogovi pak *hezky včas*, že Intimus předstoupí co svědek jmenovaný. Také Ty si vzpomeneš snad ještě na bližší okolnosti, když jsi přijel do Prahy, cos dělal dopoledne v redakci (nestylisovals si zatím telegram tam?), zdali jsi obědval u Lva (nepamatuju se a Lev není doma), zdali jsi po obědě odešel na telegraf –, neboť se pamatuju, že Lev a já zrovna před svatbou jsme Tě (ale odkud?) vyprovázeli k Štěpánu, abys si vzal čistý límec. Myslím, žes byl odpůldne u Lva, před obědem u Dattla –, ale nevím jistě, nechci Tě plést.

Dále, dej si vyhledat postu v administrační knize, že Ti zaplaceno za telegram; knihy ty jsou kolkovány, mají úřadní platnost, výtah *notarielně stvrzený* je jako dobrý svědek a musí se to učinit.

– – – –

Právě přichází Lev a náhodou ke mně.

Pamatuje se, žes u nás obědval, že jsme pak, a sice teprv k půl šesté, šli společně pryč (na Perštýně jsme si vzali fiakra). Také

myslím, že bude as jisto, že jsem Tě k obědu přivedl. Byl bys musil tedy telegrafovat mezi návštěvou v redakci a obědem –, ale kde jsme se sešli? Byls opravdu osobně na úřadě a pamatuješ se rozhodně, žes to psal *tam na blanket?* Odpusť!

– – – –

Co se týče Tvé obavy stran tiskového zákona – prosím Tě, kdopak by teď ten zákon dělal, poháněl, dodělával? S tím na všechen způsob vyčkej, až bude jasněji, je důležito vyčkat, ač nevím obsah ještě.

Tvé listy mne těší svým rozhledem. Ale nemýlím-li se, není K. zrovna rád, že tam přicházejí – mohu se také mýlit. Mimo redakci jsou případné, při rekomandaci zcela spolehlivé adresy:

V. K. Hof,
Kirchenamtskassier.

Prag.
Altstadt. – Teynhof.

a

Dr. Wilhelm Švela

Prag.

Abzugeben: *Karlsplatz*, No 557 – in der Advokaturskanzlei des Dr. K. *Linha.*

Druhá adresa je o něco snad rychlejší.
Prosím, piš mi vždy stejně obšírně, důkladně, a namáhej paměť!

Tvůj

JNda

---

28. *2. července [1871].*

Můj milý!

Věc se náramně zhatila postoupením Pokroku. Teď teprv nebudou chtít porotcové tomu rozumět, aby odsoudili orgán „pánů

Palackého a Riegra" – ani nevím, co mám činit! Nevím – nevím, nezhorší-li Tvá brošurka alespoň záležitost *mou*, ač neznám ovšem obsah její. Na všechen způsob, neodloží-li se proces můj, musil bych Tebe co svědka ku jmenování mít aspoň 7 - 8 dní před 17. Šlo by to?

Čížkův proces má být dle vlastní žádosti Klaudyho, k níž ovšem kdo ví zdali soud přistoupí, dne 16., tedy den před mým. Nerozumím, co tím chtějí. 16. je neděle, tedy *snad* žádný proces. Snad chtějí pošinout Čížkův proces za můj a v tom případu považovali by můj za ztracený pro mne a chtěli by jím působit na Čížkův. Nebo naopak, snad že chtějí mít můj *hned za* Čížkovým, aby vyhravše tento měli nátlak na můj. Bůh ví, kam směřují – nemáš nápad? Můj právní přítel je dnes ve Všenorech, nemohu tedy s ním mluvit až zítra, zítra s ním ale musím mluvit. Mám s ním trochu kříž. Je vlastní svou věcí tak zaujat, že mne ani neslyší. Pracně tedy si sbírám a dělám všechno sám, jak právě myslím.

Co se týče Zelliho, nevím, zda mně jeho Wiener Zeitung dostačí. Prosím, abys se neomrzel a došel na ředitelstvo opětně. Oni *musí* dát vysvědčení zvláštní. Nemusí v něm jiného být, než že (ale *výslovně!*) „od 1. května loňského roku do konce června letošního ode mne nešel *ani jediný* telegram z Prahy do Vídně". To je vlastně totéž, jenže jinými slovy, co bylo ve W. Z., a to přec dají?! Je-li třeba nové žádosti, udělej ji, nebo mně ve věci té rychle a důkladně poraď.

Kdopak je Hoheradl, kterého vedou za svědka proti Tobě? Obdržels můj list, daný na poštu (nádražní) předevčírem odpoledne? Kvituj mně list každý!

Může se zase psát per Kamil?

Jakmile přijde den, kdy Herzog by chtěl odjet, ať mně laskavě o tom telegrafuje, ale *on sám*, krátce a jen věcnatě.

Tvůj

JNda

29. *3. července [1871].*

Milý Šembero!

Čížkův proces, k němuž Tě Čížek vede také co svědka, odložen „na neurčito". Někdy do srpna.

Následkem toho říkají, že musí se odročit také proces můj. Vše při tom by zaleželo na Herzogovi. Jede-li, jak jsi psal, dne 10. skutečně kvůli zdraví svému na cesty, je dobře. Já budu jmenovat své svědky v sobotu, dne 8. července; chytnou-li Herzoga svou obsílkou, musil by snad dokázat lékařským vysvědčením, že musí a musí pryč. V nejhorším případu musil bych zadat teprv v pondělí, ale den odjezdu jeho musí být určitý zcela a nesmí se měnit víc. Záleží mnoho na tom, aby se nemohla stát pražádná *spletenice*.

Rovněž určitě bych se musil dozvědít den H. návratu.

Proč vlastně se má proces můj odkládat a neodbýt raděj hned, nepochopuju pořád ještě dobře. Mne už to čekání mrzí.*

Julek pravil, že prý jsi mu chtěl v sobotu něco poslat, že ale nedostal nic, ani telegram.

Kvituj mně každý list a buď opatrný v psaní i spalování.

Tvůj

JNda

* Musím být přec pro všechny možné případy a *se vším všudy* připraven na 17.

---

30. *[Mezi 3. a 8. červencem 1871.]*

Příteli!

Psal jsem Ti 30. června, 2. a 3. července – neobdržels žádný z listů? Odpověz mně hned, ano?!

Tvůj

JAN NERUDA

31. *[7. července 1871.]*

Milý Šembero!

Albertovu pěknou podobiznu jsem obdržel dnes v pátek k polednímu, ačkoli jsi ji poslal, jak připisuješ, již ve středu odpůldne. Těší mne opravdově, pěkná, duchaplná tvář! Pozdrav ho ode mne, třeba bychom se neznali.

Avšak na ostatní, cos mi slíbil pro *pátek*, marně čekám – přec bych byl už s tím vším, co se mne týče, rád úplně hotov!

Piš hned a *expres*, aby se list zas do třetího dne nepovaloval. Adresuj zas do redakce, to se rozumí.

Tvůj

JNda

---

32. *[8. července 1871.]*

Milý Šembero!

Nevysměj se zítřejšímu mírumilovnému feuilletonu – to je teď ten pravý pražský názor. Jsme teď nesmírně hodní, mírní, prázdní všech osobností, holubice!

Děkuju za korešpodenční lístek.

Zítra nebo pozejtří promluvím si písemně s Tebou o jisté záležitosti, o které Julek mluvil, snad už ji víš. Musíme si to spolu dobře promyslit.

Nemáš žádných feuilletonů? Právě tento týden bych jich potřeboval. Co ten Darwin? Dva nebo tři články by byly na místě přijaty.

Tvůj

JNda

33. *[9. července 1871.]*

Milý Šembero!

Albertovu podobiznu již jsem obdržel a také Tobě zásilku hned potvrdil.

Avšak slíbils pro pátek list – minul pátek, sobota, je dnes neděle a list nepřichází. Neměls času? Nespatřils, na co jsi se podívat měl? Mohls alespoň řádku napsat, neboť dovedu být až nervosní, když vůbec něco očekávám, třeba to byla maličkost jako tato.

Mimo to, jsa i bez té řádky psané, myslím docela, že ta holota zachytla i Tvůj soukromý list na mne. Byl by jim ovšem as málo platen, ale je již vidět, že ti chlapi odvolat nechtějí a že se spolehají na nějaké „složité" důkazy a na dokazování „pravděpodobnosti", každé, jen trochu podezřelé slovo by jim pak stačilo a sloužilo. Pročež: *pražádnou neopatrnost!* Je třeba, a u nás zde tuze třeba, aby Čížek a já jsme je porazili na hlavu, což ovšem je možno.

Prosím za okamžitou odpověď, možno-li, *expres*. Obdržel jsi můj list od pátku? Adresa snad nejlíp do redakce nebo:

Karel Hof, Kirchenamtskassier, Prag, Teynhof.

Dojde jistě.

A rekomanduj!

Tvůj

JNda

---

34. *Dne 11. července [1871].*

Milý Šembero!

Můj proces je k žádosti Klaudyho odročen na neurčito. V úřadním dorozumění stojí – a čti velmi pečlivě:

„K žádosti této se k hlavnímu přelíčení před soudem porotním na žalobu p. Jana Nerudy proti p. dru A. Houškovi pro přečin proti bezpečnosti cti předvolá co svědek Vilém Vejvoda, metteur

en pages časopisu Montagsrevue ve Vídni, požádá se c. k. správa telegrafická v Praze o sdělení originálu telegramu de dto 6. listopadu 1870 „Gestern 5000 Leute – až do – Intimus", dále ředitelstvo spolku Svatoboru o předložení vlastnoruční žádosti p. Jana Nerudy, a předvolají se pospolu pro ten případ, kdyby originální telegram ze dne 6. listopadu 1870 a žádost p. Nerudy sem došly, též znalci písma k hlavnímu přelíčení."

Tedy:

a) Nemám právě to dotýčné číslo Revue v rukou; prosím, abys mně je buď poslal, nebo výstřižek, nebo doslovný opis telegramu.

b) Slyšel jsem Tě vypravovat nyní, žes poslal vloni z Prahy na Revue telegram, podepsaný „Intimus". Je to ten?

c) Rozpomeň se a pamatuj, na *všechny okolnosti*, *kdy* jsi ten telegram psal, *kde*, před *kým*, *jak?* Zdali na úřadě, zdali jsi jej po někom poslal, zdali Ti jej někdo opisoval!

d) Nemám naprosto ani zdání o tomto telegramu, nemám ani zdání o tom, zdali jsem Ti jakživ nějaký telegram opisoval - stalo se kdy něco podobného? Bylo by to možno?

e) Bylo by předůležito, kdybys také ty nahlédl do toho originálu, *ihned*, každá minuta je ztrátou, žádali-li soudně již.

Odpověz mně, možno-li, vracející se poštou, na bezpečnou adresu, a punkt za punktem!

Tvůj

JNda

Zdá se mně, že uvedení tohoto telegramu je nejlepším důkazem, že Skrejšovskému pomáhají telegrafní úřadníci pražští, snad i Zelli. Myslím sobě věc takto.

Již dávno, zároveň s ostatními, snad i dřív, dali mu* také telegram tento. On nevěděl, co s ním, neboť originál byl nejspíš již zaslán na střed do Vídně. Když viděli, že přece žaluju mimo jich nadání, mínili snad, že neuvedše telegramu toho, vzbudili ve mně bezpečí a bezstarostnost. Z toho vzrostlo ubezpečení, že telegram *musí* být ode mne, a snad již měl Zelli misi s sebou do Vídně, aby

* (Skrejšovskému)

vyhledal originál, a snad jim psal, že je podobnost rukopisu zde. Nebyl Schik teď kvůli tomu ve Vídni?* Sděl mně také o tom mínění své!

* Kdyby takhle bylo možno zvědít, co telegrafoval v pátek a sobotu do Prahy!

---

35. *[Po 11. červenci 1871.]*

Milý Šembero!

Zde Vejvoda. Dobře ho schovej, člověk neví.

Tvůj

JNda

---

36. *13/7 [1871].*

Milý Šembero!

Přec se mně zdá, že je *nejdůležitější věcí* podívat se nějak šikovně na originál, a sice *co možná nejdřív*, než se stane nějaké changement – nestalo-li se již. Vzpomeň sobě, že originál Dattelova telegramu se ztratil, že i podle vyjádření Zelliho nalezá se v rukou Skrejšovského, kdežto ve *Vídni* nalezen jen opis, falšovaný. Jsem nyní již úplně přesvědčen, že vše se děje ve Vídni; od minulého téhodne je snad již místo Tvého originálu padělaný jiný, třeba můj, v depositu. „S prázdnýma rukama k soudu nepůjdou," povídali jsme si, „dají si za velké peníze něco padělat" – a nejkratší práci by měli s telegramem. Zároveň by to mělo ráz „úřadní jistoty". Nyní má Dattlův telegram pro proces velkou třeba důležitost. Musíš ovšem *velmi* zchytra přikročovat, ačkoli máš co odesílatel právo a také redaktoři mají právo nějaké. Ne-

dovedu Ti radit, poraď se s hodně prohnanými, ale zatáhnout ten provaz *musíme! Včas!*

Jsou ovšem dvě možnosti. *Buď* jistě počítají na ten telegram co na důkaz a pak jej jistě padělali a podstrčili. Na všechen způsob zdá se mi pravděpodobno, že neměli-li vědomost o Intimus-telegramu dřív, dostali ji z Zelliho probírání se v „aufgabsbuchu". Pak by byl Zelli zprostředkoval, Schik do Vídně padělaný list donesl atd. *Anebo* uvedli telegram nazdařbůh, doufajíce, že „snad náhodou" – a majíce úmysl vlastně ten, aby za prvé při odročili a za druhé k soudu dostali ty znalce písma, kvůli tomu nějakému listu soukromému, o němž rozšiřují, že jej mají. Na tom by ovšem zaleželo málo.

Jsem nesmírně žádostiv na rozvoj té věci.

Tvůj

JNda

---

37. *[V červenci 1871.]*

Příteli!

Věř mně – nynější okamžik mne dojímá tragicky. Je to nejdůležitější moment celé řady událostí a náhodou, jak se alespoň mně zdá, právě zde se stala *chyba!* Velká!

Intimus, na něhož prý mají rukopis a deset svědků, právě teď, když se jedná o to, abych já, jenž jedině může vyjít s úspěchem, šloupnul jim na hlavu, myslí, že nemá předstoupit před nějakého Brunnera, legitimovat se a vytrhnout věc najednou ze všech našich rozpačitých domyslů! My jsme pořád ještě na vahách (ovšem se překvapit nesmíme v ničem, to nahlížím) a oni jednají, štítíme se Brunnera, který by mlčet *musil* jako hrob, my naháníme prohnanému Zellimu strach, takže si zatelegrafuje pro Skrejš. hned do Prahy a umluví i udělá všechno znovu, a přitom nezamezíme toho, co chtějí nebo mohou činit. Běžíme za nimi, nepředháníme jich! U soudu pak již by všechny, více méně vždy jen improvisované

výpovědi a doklady byly pramálo platny! Že měl Čížek velkou radost, věřím, jeho procesu vše právě takto se hodí, mému ale naprosto ne! Ukradený list nějaký, třeba nevinný, a falšovaná depeše – ani bych se *nesměl* odvážit před porotu, když alespoň nevím jistotu všestrannou!

Bojím se, že jsi se vzdor své bystrosti tentokrát zmýlil! Žes přehlídl důležitost okamžiku! Předevčírem odpůldne přijel J. S. S. do Vídně, týž večer mluvil jistě s Zellim – proč jsi neučinil alespoň včera v úřadě krok rozhodný, třeba s J. S. S. *zároveň?* Vždyť i to by byl již důkaz! Nerozumím tomu, pravíš-li, že „nyní, to jest od (před)včerejška nadál, nemůže se žádné darebáctví státi" a že bys „chytil Zelliho, kterému jsi možnost podvržení avisoval", když jsi přec jen originálu nespatřil a on má tedy výmluvu na dobu kteroukoli? Příteli, dejme tomu, že tedy ukázali teprv teď Skrejšovi originál a on že teprv teď poznal Tvou ruku. Pravíš: „To bude jen žert pro mne!" Ano pro Tebe, který již nyní beztoho se postavuješ s odevřeným vizírem! Poznání rukopisu je pro něho pořád ještě spíš „předčasná zbraň" než *ústní* výpověď k Brunnerovi. Ale pro mne, mám-li sebe vyprostit a je chytit, je nejdůležitější *bezodkladná jistota* a *předcházení* všemu, co snad ještě není dokonáno. Předejít dalším falsifikačním možnostem, bylo dle mého náhledu a je *posud* hlavním úkolem. *Později* nedokážem ničeho!

Vidíš, doličuju Ti to zcela upřímně, jak se mně věc podobá, neboť jsem přesvědčen, že pakli my dva nechytnem věc za pravý konec, žádný Čížek jí nespraví. Jsem i teď ještě toho přesvědčení, že *nutno vidět originál* a *neztrácet minuty!!!* Skrejša snad pracuje v posledním okamžiku teprv, snad ještě spatříš *mokrý* blanket. Snad se budou vymlouvat, že už odeslali; ty sám je na tu myšlénku nepřiváděj! A jednej *jen* (přímo a rozhodně) s Brunnrem!

S Tůmou dnes už sotva budu mluvit a zítra je celý den v Hodkovičkách. Lev odjel dnes ráno se ženou do Doubravic nebo kam. Se Strakatým budu mluvit.

Adresa na F. ukázala se posud býti velmi dobrou.

Odpusť nervosnosti a pracujme neunavně jako posud – prosím!

Tvůj upřímný

JNda

38. *[V červenci 1871.]*

Milý Šembero!

Prozatím, než další – rozpomeň se laskavě ještě jednou!

Dne *6.* listopadu byla Dattlova svatba.

Dne *23.* listopadu avisuješ mne lístkem: „Posílám Ti vyžádaný si Tebou u Sitteho perspektivní obraz, který včera odpoledne maloval maje mou bambitku na prsou."

Tedy vzpomínej! Na ústní žádost nedošlo nic, žádný obraz. Šel jsi, jak se domnívám, teprv k písemnímu nalehání k Sittovi, sic bys byl neužil fráze „bambitku na prsou". Psal jsem ti stran toho obrazu, na kterém mně záleželo – tedy, prosím, vzpomínej a piš, *jen o tom*, vzpomněl-lis sobě. Ten list mohl se snad i z kapsy ztratit později, po vyřízení u Sitte.

Buď *velmi* opatrným! Tvoje listy jsou příliš jasny, a kdyby se náhodou některý ztratil, dovedou z té jasnosti nejtemnější, nejzmodrchanější podezřívání derivovat.

Možno, že budoucí týden podívám se do Vídně.

Tvůj

JNda

Spal tento dopis i všechny jiné!

---

39. *[V červenci 1871.]*

Milý Šembero!

Stvrzuju Ti tímto, že jsem obdržel Tvůj list o rozmluvě se Sittem.

Skrejšovský roztrušuje, že z redakce Wanderera, kde Ty jsi list zapomněl nebo zahodil, obdržel i nějaký můj list i nějaké depeše od jiných. Sděluju Ti to jen pro Tvou důkladnou informaci a žá-

dám jen kvitanci na tento lístek, *jediné* slovo: „*Obdržel!*“, *nic víc!* Spal i tento a *každý* lístek, nač archiv!

Píšeš neopatrně, Tvůj △ lístek na mne *pouhou náhodou* jsem obdržel.

Tvůj upřímný

JNda

---

40. *[15. července 1871.]*

Můj milý!

Věř mně, že dle Čížkova případu historie s telegrafním úřadem se hatí. Zdá se, že je vláda na jich straně, a právě proto se vše musí na ní a na úřadu *vynutit* a *vynutit včas!* Podrž na všechen způsob stvrzení, že jsem zadal stran depeší mně připisovaných, dobře při sobě. Můj proces je již určen *na 17. července*. Nesmí se ztratit den ani hodina, a nevím, jak se to dá s villegiaturou srovnat. Stran té líp „prý“ *zítra* než pozejtří?*) Dopis mého právního přítele přijde s mým zároveň.

Faktory tedy vynechám, ač už je jedno, vede-li se o dva více či méně.

Tvůj

JNda

* ??

---

41. *16/7 [1871].*

Můj milý!

Sobotní list můj Tě jistě překvapil svou hlubokou důmyslností – jsem již zase dosti klidný, ti chlapi mne vehnali do zlosti! Myslil jsem věru, že se stala nějaká chyba, nyní vidím, že snad „líp by

bylo bývalo líp", ale že jsme nemohli dobře jinak a alespoň bez rozvahy že jsme nechybili. Tvé konkluse stran Kučery a Skrejši jsou mi jasné. U soudu se zkusím hned zrána a v případu výsledku Ti dopíšu.

Kdybys měl na doklad ten telegram *současný*, bylo by velmi dobré. Kdy se vrátí „osoba" do Vídně?

Adresy jsou vesměs zcela spolehlivé a rychlé. Bude snad dobré trochu střídat, jednou F., po druhé *a*, po třetí *b*,* nejčastěji F., kde jsme dnes o Tobě plácali nějakou hodinku. Ti lidé Tě mají nesmírně rádi.

O Lvu učiním lokálku až zítra – neřekl mně praničeho!

Za ochotu i darwinskou brošurku srdečně děkuju, jak jsi viděl, užil jsem již.

Tvůj

JNda

* někdy také podle nápadu a pohodlí D. nebo redakce. Stojí nás už to rekomandování peněz; ale chytnem-li ty chlapy s nějakým výsledkem, dám Tobě a sobě hostinu a obětuju na ni veškerý honorár nejnovějšího svého spisu, který zítra už vandruje do tiskárny! Pozvem k tomu veškeré adresáty!

---

42. *18/7 [1871].*

Příteli!

Zelli lže ve dvou věcech rozhodně:

a) *Nebyla* žádaná depeše odeslána v pátek; dnes, v úterý o třetí odpůldne, není o ní na soudu ještě ani památky.

b) *Nežádal* od Skrejšovského vyjádření dvakrát, pod hrozbou atd. Sám mně řekl: „Gestern versprach er 's und heute vormittag hat er die Sache gegen Empfangsbestätigung geschickt."

Proto také snadno možno, že lže i ve věcech ostatních. Je-li písmo *velké*, může to být falsifikát přec. Píšu-li rychle nebo slavně, mimovolně píšu velce – takž zajisté na Svatobor. Rukopis ten svatoborský mohou pak žádat z tří příčin.

a) Nazdařbůh kvůli té depeši, dostali-li *jen* opis, o čemž pořád ještě pochybuju. – Tedy z *knifu!*

b) Aby měli záminku žádat tu petici – kvůli porovnání pak s písmem privátního listu. – Opět *knif!*

c) Padělali-li mé větší písmo, ovšem malému velice podobné, ze známé tedy příčiny na doklad. – Hotové *darebáctví!*

Zítra jdu zase k soudu.

Tvůj

JNda

Dattlem to jde nejrychlej.

NB!!! *Zelli zná můj rukopis*, má asi tři žádosti mé v rukou – *neříkal nic? Neřekl by Ti nic?* Snad bys zvěděl pod záminkou, že také já nechávám žádat, aby se vyšetřování trochu odročilo.

---

43. 20/7 [1871].

Můj milý!

Právě přicházím od soudu. Viděl jsem telegram, originál, je to Tvoje písmo. Avšak jedna věc! Psals na blanket písmem velkým, jen ve všeobecné obdobě podobným tomu, kterým píšeš obyčejně. Vzal jsem schválně také ukázku velkého svého písma s sebou, položili jsme to vedle sebe a dojem nebyl nikterak *frapantní!* Nebylo to nikterak tak k rozeznání, jak se říká, „jako by dal facku", teprv srovnávání jednotlivých písmen měl i pro nás resultát, pro Kučeru a pro mne.

Budou-li „znalci" blbi nebo podplaceni, budem mít přece kus práce. Tu může již jen pak rozsoudit svědectví Intimusovo a redaktorů. Sám čert těm chlapům pomáhá! I to, žes psal na linkách a mezi nimi, modifikovalo Tvé písmo. Je velká podoba mezi tím, jak jsi ondy psal tu ukázku, že musí písmo na blanketu vypadat – kdybychom měli takhle něco podobného, nějakou listinu, ně-

jakou slavně nebo rovněž pod nějakým stísněním psanou žádost Tvou, kterou bych mohl úřadně žádat!

Co se týče Tvé obavy, nevím *praničeho*. Nemluvili jste ondy u vedlejšího stolu, když hostinský seděl na konci stolu, trochu hlasitěji, nebo nežvatlal-li někdo, nedovedl bych si to vysvětlit. Neslyšel jsem ani muk.

Tvůj

JNda

P.S. Přec se nemohu zcela ubránit myšlénce, že i to, co soudu tedy zasláno, je falsifikát, už trochu připravený, třeba ne tuze šikovně. Písmeno „s" (velké) je tam vždy „S" neb „*S*" neb „**S**". Ty píšeš vždy „*J*.S.S." a tam je podpis „*I*ntimus" – děláš rozdíl mezi *I* a *J*?*

Nerozumím, co myslíš, že bych neměl já nyní na žádný způsob proces odročit! Když tu není Herzog?

* Garibaldi je tam psáno s dvěma *rr*.

---

44. *[Po 20. červenci 1871.]*

Za telegram děkuju! V neděli jsi musil přece dostat dva listy. V sobotu jsem dal totiž dva na poštu. Jeden jel večer, druhý snad ráno. Neztratil se *tento*, který jsem sám nesl na poštu a jehož (mne) tam poštovní uřadníci pozdravili jmenem?

Tvůj

JNda

Telegramu budou dnešnímu rozumět *i oni!*
Dnes šel také list per Reyer – kněhkpc.

45. *[Po 20. červenci 1871.]*

Můj milý!

Jmenovat se musíš *jinak* než tím způsobem – teď bys ani nepochodil. Kdy bude proces, nevím, dnes žádáme my za odročení.
Piš mi něco o svých cestách.

Tvůj

JNda

---

46. *[Před 1. srpnem 1871.]*

Můj milý!

Vypůjčil jsem se od F. „D. Mensch stammt vom Tiere ab".
Neznám vlastního původu toho špásu – lze jej zpracovat do feuilletonu?
Rád bych měl krátkou odpověď do soboty dopoledne, hodilo by se pro neděli.

Tvůj

JNda

---

47. *1/8 [1871].*

Můj milý!

Neodpověděls mi stran Darwina. Či dostanu zároveň už článek první? Nejlíp by bylo směstnat vše do takhle *tří* článků.

Tvůj

JNda

48. *[Počátkem srpna 1871.]*

Můj milý!

As již před 14 dny mne žádal Vilímek (Humory), abych se Tě zeptal, nemáš-li známost s Angererem, u kterého by se rád osobně vycvičil v zinkografii, a zdali bys nemohl svou neb jiného protekcí pomoci mu tam. Nešťastným způsobem jsem na to zapomněl. Nyní kladu tedy dotýčný dotaz k Tobě a prosím, abys mně v odpověď napsal alespoň list takový, že jej mohu Vilímkovi ukázat. Začni asi frází: „Dlouho jsem Ti v záležitosti Vilímkově neodpovídal...“ De facto učiň mu, co můžeš, můžeš-li; těšilo by mne, kdyby byl naší službou překvapen.

Slyším, žes smuten, mrzut – a jsem s Tebou smuten. Přijeď do Prahy!

Tvůj

JNda

---

49. *[Před 13. zářím 1871.]*

Můj milý!

Také já jsem se včera vrátil do Prahy. Proces *má* být prý 14., nemám ale žádného úřadního doručení a nepřipustím na žádný způsob, aby bylo v den zahájení sněmu přelíčení. V nejhorším případu musil bys vyhnout se doručení úřadnímu stran svědectví.

Tvůj

JNda

50. *[Před 14. zářím 1871.]*

Milý příteli!

Psal jsem Ti lístek per Feyerer, avšak neobdržel jsem odpovědi. Je nejvyšší čas na obdržení rychlých a dobrých zpráv, neboť je možnost, že soud *ne*odročí a že přelíčení bude dne 14., tedy ve čtvrtek. Prosím Tě snažně: *a) Je Herzog už ve Vídni? b)* Já jmenoval mimo něho za svědky: *Tebe, Tuchharta, Jautze a Breitenbergra.* Jmenoval jsem je teprv včera, protože teprv předevčírem obdržel jsem soudní doručení. Zítra mně snad soud odpoví. Máš, co bys k některému z těch jmen ještě podotknul? *c)* Jak hodláš vystoupit?

Ad *a)* i *b)* prosím, abys odpověděl telegraficky a hned, ad *c)* písemně (Konviktská ulice, č. 28 – známá adresa).

Tvůj

JNda

Cos mně přivez?

---

51. *[Koncem září 1871.]*

Můj milý!

Ty si přece jednou dodáš – copak to už zas máš za nemoc? Buď opatrným, hochu, nebuď rheumatickou Eliškou Krásnohorskou, vyleč se pořádně!

Co se týče procesu, je zas odložen „až na další". Myslím, že nová lhůta bude položena tak na konec sněmování, do té doby doufám, že se vystůneš. Vždyť jsi můj nejdůležitější svědek!

České nynější okolnosti osobní nebeř sobě tak k srdci, však bude zase jinak!

Tvůj

JNda

52. *[Před 13. březnem 1872.]*

Můj milý!

Nehněvej se a napiš mi, *který* kvartál. Chtěl jsem Ti totiž poslat celý ročník loňský a proto jsem si kvartál nezaznamenal. Na neštěstí jsem to ale půjčil, panička mi to nedává zpět – řekl bych jí: „Aspoň ten kvartál bych potřeboval.“ Prosím, tedy napiš.

„Obrazy“ nejsou dosud brošovány. Dostaneš ovšem exemplář první.

Paní Adě zatím srdečný dík. Přeložím to sám nebo Sládek.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Jsem od navrácení se pořád churav; tři dny jsem ležel.

---

53. *[Po 12. květnu 1872.]*

Můj milý!

To já dělám takhle, když mne zub bolí: Jdu k doktoru, sednu, držím, vyplivnu krev a mám pokoj. Arci – tři mne nikdy nebolely najednou. Nepomohlo by vytrhnutí jediného? Beztoho je to nějaký revmatický klam. Ale děsný klam, to věřím.

Prosím Tě pro všechno, ať se otec na žádný způsob neobrátí na mne stran té nejnovější literatury! Byl bych v největších rozpacích! Jakpak bych mohl psát o době, ve které bych musil psát o sobě! Z toho stanoviska mu to vymluv. Nemáš sám chutě do toho? – Contra Hattala jsem neobdržel.

Copak dělá Nero? Je-li Neményi ještě ve Vídni, pozdrav ho. S Hellerem jsi se beztoho už sešel. Je to náhle zas nápad, co?

S Dattlem mír. Ale víš, „evropský", na základě hotovosti k boji. Tolik je jisto: a) že budu teď velmi opatrný v tom, aby nerostl dluh můj u něho; b) že finančně hněv přešlý mně jen prospěl. Tyto dny jsem mu dal zas něco (překlad povídek pro děti – nepovídej o tom) a on musil vyplatit ihned hotově. Celých patnáct zlatých dal. Dřív by je byl prostě odepsal na dluh a ještě s hrubstvím. Teď jsem hrubý já, a on musí platit.

Aniž bych chtěl lásky Tvé nadužívat, prosím přec: posílej, co uznáš.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

54. *[Po 30. červenci 1872.]*

Milý Šembero!

Zapomněl jsem vyslovit žádost, aby, budeš-li vůbec o aféře Sabinově pak psát – což konečně v pravý okamžik může být i dobré a žádoucí – nestalo se to způsobem snad, který by naše soudy dopálil. Nemůže se nám ovšem nic stát, jsme nevinni jak holoubata, ale i pouhé delší potahování již je mrzuté. Ostatně, vždyť mohu spolehat na Tvůj přátelský takt!

Pozdravuju Tě srdečně

JNda

---

55. *28/8 72.*

Můj milý!

Tak asi půl roku o Tobě již nic nevím. Že žiješ, pozoruju dle některých žurnalistických, různých zjevů, které Tobě přičítám.

Ale *jak* žiješ, jsi-li zdráv, nebo zase zchvácen pyaemií a podobnými u Tebe oblíbenými nemocmi, o tom ani slechu. Vidíš, až budeš mít čas, napiš mně alespoň tři řádky – ano? Či je už přátelství zaprášeno, jako tento, schválně k tomu cíli vybraný papír?

Tvůj otec mně poslal svou odpověď Hattalovi. Mne těší ta hattalo-šemberovská mela, věř, oni si dlouho ještě nedají pokoje. Budu vydávat beletristický list, ale ne hned. Sháním ze všech stran práce – přemýšlej, čím bys přispěl, a napiš mně slovo o tom napřed!

Tvůj

JNda

---

56. *[Po 8. říjnu 1872.]*

Milý příteli!

Nerozumím! Dostal jsem Tvé „zasláno" a odevzdal Sladkovskému. Pak přišel telegram, aby se neotisklo – a teď se zas zlobíš.

Všeobecný je zde náhled, abys se s nimi netahal, čím víc budeš dementovat, tím víc Ti budou přidávat. Zde na to neklade *pranikdo* váhu už, co povídají.

Prosím, neotiskujte tam ty beztaktní korespondence o aféře Sabinově, jako tu z Podřipana. Beztoho jen na základě beztaktních a zcela vymyšlených zpráv a článků časopiseckých vyžádáno od policie na Sabinovi zprávy o všem, a *on ji podal, plnou lži a jedu.* A teď se skutečně vyšetřuje! Prokaž dobrodiní a lump se Ti takhle odmění!

Kdyby se o celé aféře psalo vůbec, mohlo by se psát jen ve smyslu tom a pak vzhledem k tomu, že celé vyšetřování je nesmysl nelogický sám o sobě.

Tvůj

JNda

57. *[V říjnu 1872.]*

Milý příteli!

Budoucí měsíc stěhují z Père La Chaise pozůstatky Heineovy do Hamburgu. Příležitost pro pěkný článek, ten vandr již i mrtvých Němců zpět do vlasti! A právě Heine!

Nemáš nikoho, kdo by z Paříže podal *ihned* materiál, nějaké ty podrobnosti o tom přenešení? Nebo nejsou Ti po ruce nějaké výroky Heinovy o *Francouzích*, zvlášť z jeho poslednější doby? Nemám Strodtmanna, který snad hlavně vykazuje se nějakým citátem takovým – zkrátka, na co bys v tom směru přišel a co bys našel nebo Tě napadlo, laskavě mně co nejdříve pošli!

Ve vídeňských svých listech, když je předmět vhodný, pokračuj. A pak – poslouchej – cožpak tam věru nemůžete psát ve Vídni nic o té konfiskační a persekuční éře? Cožpak se Němci opravdu nestydí? Má Palacký až dopodrobna o nich pravdu?

Jsem Tvůj dopálený

J. Neruda

---

58. *[6. listopadu 1872.]*

Milý příteli!

Jedná se o konkurenci s Politikou a Pokrokem v záležitosti nejnovějšího Matějkova obrazu. Ale o co nejrychlejší, vyslalyť zvláštního referenta do Vídně. Kdybys mohl napsat pikantní a dosti obšírný referát (feuilletonní článek), zavděčil bys se velmi. Dnes píšu, ráno máš list, v sobotu bych mohl mít list Tvůj. Neznám obrazu toho a musím arci Tobě zcela ponechat, stojí-li za takový článek, když se nemá ohled *jen* ku konkurenci.

Již sbírám materiál pro svůj beletristický list – – rozumíš? Něco takhle hodně pro naše obecenstvo nového! Novely asi nemáš, jak? Jakpak „Češi na vídeňských hřbitovech“? Nebo „Návštěva Lenauova hrobu“. Nebo – co chceš!

Za intervenci v záležitosti Heineových kostí děkuju srdečně – necháme je tedy ležet v Paříži.

Buď zdráv.

Tvůj

J. Neruda

---

59. *[Před 15. listopadem 1872.]*

Milý příteli!

Děkuju Ti upřímně a srdečně za Tvůj dar! Aby úslužnost Tvá měla hned co nejvíce ovoce, půjčil jsem fotografii Dattlovi, na několik dní. Má ji ve výloze a lidé čumí na obraz, jehož jinde nevidí.

Rovněž jsi mne potěšil svým článkem o Grégrové. Byl pěkný, paní Grégrová plakala.

Až přijdeš do Prahy, musíš dát aviso; nejsme už „u Ježíška", nybrž u Líbala, naproti bratřím Tučkům, a Ty bys snad netrefil.

Tvůj upřímný

JNda

---

60. *[Před dubnem 1873.]*

Můj milý!

Právě teď máš snad nejvíc co dělat a – já Tě potřebuju také nejvíc. Včera jsem – ne, já ne, ale Sladkovský dostal list od Julia, v němž se mu sděluje, že já půjdu k odevření světové výstavy i že tam strávím nějaký čas kvůli referátu uměleckému. Posud jsem se pramálo staral o celou výstavu, ač jsem měl pevně umíněno, že se na ni tak či onak podívám. Nyní čas kvačí a musím *Tebe* namáhat, abych napravil chybu *svou*. Prosím Tě tedy – nerád bych se při tak důležité výpravě jakýmkoliv způsobem blamoval –, abys mně byl dle nejlepší vůle své napomocen!

Pro primo povídá se, že bude sice výstava 1. kv. odevřena, pak

ale zas as čtrnáct dní zavřena. Prosím o zprávu. Je mně důležito to vědít a odročení bylo by mně i milo.

Dále! Myslím, že žurnály dostanou volný vstup. Na redakci? Na osobu? Mohl bys Ty opatřit lístek? Musí redakce naše psát? Já?

Pak! Bylo by výhodnější opatřit jen pro mne byt, nebo pro následovníky mé zároveň? (Půjdouť tam po mně ještě jiní, „reelnější" referenti.) Kde bych mohl trávit první čas hned? U výstavy staví také architekt Tesař pavilon nějaký a pravil, že tam bude mít sám také byt. Scházíš se s ním? Snad by mně tam chtěl dát nocleh –, ale nejspíš že nebude posud hotov.

Konečně! Nemohl bys mně dát rozpočet, co by tak as obnášela denní moje nutná útrata? Ne přehnaný, ne podceněný, ale s úplným vzhledem ku všem faktickým potřebám, jakož i k blízkým možnostem. *Chci Tvůj rozpočet redakci ukázat a na základě jeho vyjednávat i jednat.*

Nejkonečněji! Kdy radíš, abych přijel, který den totiž. Lze činit nějaké tam předběžné studie? Ve výstavě, na výstavě, kolem ní? – i na přibylých cizincích?

Mnoho otázek najednou, viď? Ale zdá se mi, že jich zbývá ještě mnoho, jenže nevím, jaké. Jsem přesvědčen, že kdyby Tě něco napadlo, co by můj referentský úřad v čemkoli podporovat mohlo, sám mne přátelsky na to uvedeš.

Jsem se srdečným pozdravem zatím

Tvůj

J. Neruda

---

61. *[Před 23. dubnem 1873.]*

Můj milý!

Z neznalosti řádu výstavního telegrafoval jsem Ti, abys lístek sezónní opatřil. Myslil jsem, že „sezónní" lístky jsou ty, které dostává žurnalistika. Zatím jsou pro tuto „ehrenkarty" a proto prosím, možno-li, abych co zástupce Národních listů nebo pro

tyto dostal „ehrenkartu“.* Snad nemůžeš pro nás kartu dostat hned, snad jen můžeš učinit dotaz, přípravu – nevím. § 24 povídá: Mit Ausnahme der Wochenkarten müssen *alle anderen* Karten im Kartenausgabsbureau der Generaldirektion *persönlich* in Empfang genommen u. eigenhändig unterzeichnet werden.“

Obdržel jsi můj včera odeslaný list?

Tvůj

JNda

* alespoň: „für die Dauer meiner Anwesenheit in Wien“, jak řád praví.

---

62. *[Před 23. dubnem 1873.]*

Tak tady je to! –

Ale teď mne projela myšlénka, jako bych byl četl, že tam usnesli se nedávat vůbec žádných svobodných lístků? Pro ten případ mně ovšem ušetříš blamáži.

Je-li to špatně stylisováno jen, pošli mně to hned s korekturou zpět, je na to času dost a pošlu znovu.

Tvůj

JNda

---

63. *[Před 23. dubnem 1873.]*

Můj milý!

Doufám, že jsem telegrafováním a psaním Tě nespletl a gratislístek pro sezónu, ať už se jmenuje lístek ten jak chce, obdržím. Je to pro mne životní otázka, takový gratislístek.

Stalo se, jak asi jsi vyrozuměl. Četl jsem Deutsche Ztg, řád výstavní, a tam, že „sezónní“ lístky stojí tolik a tolik. Pro žurna-

listy že jsou ale „Ehrenkarten". Lekl jsem se, že bys mohl dle mé mýlky sezónní lístek *koupit*, a proto jsem ihned telegrafoval zas po druhé.

Tedy už to nějak sprav!

Prosím Tě, potřebuju k odevření černé šaty?

Tvůj

JNda

---

64. *23/4 73.*

Můj milý!

Děkuju srdečně za všechno! Byt přátelsky přijímám, jsem Ti zaň velmi vděčen a splatím Ti na Tvých dětech.

U příloze tedy dvě petice jako by je vymaloval, s nimiž rač naložit dle vlastnoručně napsaného svého receptu. Kdyby bylo ještě něčeho potřebí, piš nebo telegrafuj rychle. Dle listu Tvého – pokud jsem mu vyrozuměl, neboť se domnívám, že se velmi nešlechetně mstíš za *mou* nečitelnost – myslím, že takto vše již v pořádku. Cylindr mám, jakpak ne! Frak také, to se rozumí! Deset světových výstav by mně za frak a cylindr nestálo!

Od Slády si dám dát doporučení.

Bojím se, že v sobotu nebudu moci přijet, nybrž až v pondělí. Na všechen způsob Tvou ochotu o tom zpravím.

Tvůj

JNda

---

65. *[Před 28. dubnem 1873.]*

Milý příteli!

Slyším, že Tvá paní těžce stůně. Snad je ve Vídni – lekám se, že bych Ti mohl být na rozpak a na obtíž, a prosím, abys mně

sdělil, není-li snad Tvá paní tedy ve Vídni nebo nepřijede-li tam. Pro případ ten bych Tě také žádal, abys mně v hostinci nebo kde zamluvil nedrahý, slušný a vzdušný pokoj, což by se mohlo snad stát až v den určitě avisovaného mého příchodu.

Možno, že odložím jízdu ještě až na pondělek – kvůli kase naší.

Piš mně, prosím, ihned, cokoliv bys měl na srdci.

Tvůj

JNda

---

66. *[Před 28. dubnem 1873.]*

Můj milý!

Teď je zas Métropole místo Höller heslem. Možno, že z Métropole, kamž jsem dnes psal stran pokoje, zašlou pro mne na Tvou adresu do redakce odpověď: prosím, přijmi ji.

Přijedu *sám.*

Jakpak, potřebuju černého šatu? Viď, že ne? (Teď se vídeňský žurnalista usmívá – ať si!)

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

67. *[Mezi 17. až 27. květnem 1873.]*

Můj milý!

Ještě jednou nejsrdečnější díky! –

Bedničku za mnou poslanou jsem již obdržel.

Ale – už zas mám žádost. Přílohu N. f. Pr. dostává Kodym, já prý si ji mám číst v redakci a vypisovat si, čeho bych potřeboval.

Na to ovšem nemám chuti. Prosím Tě tedy, posílej mně denně, počínaje 27. květnem, do *posledního* května přílohu tu. Pak mne laskavě, zatím na měsíc, abonuj, ale tak, aby mně se Neue freie Presse dodávala až do domu, jde-li to. Či musí se dodávání takové zde v Praze zařídit?

Nevím zpaměti, co abonnement s tím dodáváním as obnášet může. Prosím, vylož ty nějaké dvě zlatky zatím sám, ihned Ti je na zprávu Tvou pak pošlu. Pozdravuju všechny, jmenovitě Strampfra, Oeribaura, Porgesa.

Jsem Tvůj

JNda

---

68. *[5. června 1873.]*

Nepíšeš mně ničeho. Byli jste na panství Strampferově? Zítra napíšu Chignon a pak pošlu hned v ruském překladu – snad as za tři dny. – Co nového?

JNda

---

69. *[Před 10. červencem 1873.]*

Milý příteli!

Nejspíš, že přijedu ve čtvrtek dne 10. července zas do Vídně, as na 14 dní – dám Ti ještě zprávu o tom.

Prosím, abys – třeba-li – mně laskavě vyzdvihl lístek do světové výstavy, tak při příležitosti, snad redakčním sluhou; nerád bych osobně zas k Pislingovi.

Těším se upřímně na brzké to sejití se a pranic sobě z toho nedělám, že neuvidím slavnost Jungmannovu – po slavnosti základního kamene na Národní divadlo beztoho není možno vidět už nic většího.

Pozdravuj všechny známé. Schöfflovi gratuluj k pomníku za živa a Schlöglovi řekni, že ho v duchu vidím, jak stál vedle a srdečně, usedavě plakal.

Tvůj

JNda

---

70. *[Před 24. srpnem 1873.]*

Milý Šembero!

Šťastně a šikovně přec jen jsem zapomněl, že Ti mám zaplatit dvě zlatky za N. fr. Pr. Zde jsou – odpusť!

Ale už mám zase žádost. To se rozumí, proč bych Tě netrýznil!

a) Prosím, abys mně opatřil číslo Allgemeine illustrierte Weltausstellgsztg, ve kterém je podrobný popis japanské čajárny ve Vauxhalle. Je to číslo z června někdy nebo z první polovice července. Jsem na list ten abonován, ale někam se mně právě to číslo zapletlo.

b) Jak se jmenuje pražský dopisovatel do Deutsche Ztg?

Pozdravuj srdečně ženu svou.

Tvůj

JNda

Líčím poměry strašlivě. Jen v domě, kde jsme my dva spolu bydleli, bylo *jedenáct* případů cholery. Dva umřeli, mezi nimi – Wiegand. Není to strašné?

---

71. *[Před 3. zářím 1873.]*

Můj milý!

Tvé teskně baládní ó-ó-ó mnou až zachvělo. Ostatně, věř, na dobré vůli pro psaní nescházelo, ale není poklidu. Jsem teď strašně

prací dřen, prozatím nemám pomoci ani pro překlady – ukrutná literátská mizerie, žádný neumí psát! Přec by snad byla chvíle na psaní, ale není poklidu. Mám Tě, antraxlíčky, židy a láskou mořeného, mořit také ještě skuhráním svým? Vidíš, bolí mne to již za Tebe – a něco veselého nevím.

Teď se sebereš a půjdeš tam, kde Kaktus roste. Tam vezmeš dva archy čínského papíru a dáš krásně otisknout krásně vyvedenou hlavu jistého vídeňského žurnalisty, aby člověk měl přec něco na památku. Rozumíš – hned se sebereš! Máš alespoň pro zítřek zaměstnání, dal jsem Ti program.

Jsem teď u sbírání mincí skoro zůřivý! Ale nepodobá se mi, že máš chuť podporovat numismatické mé choutky. Směnek bohužel ještě pořád nesbírám, sic bych sebral především ty svoje. S kterýmžto vskutku velezdařilým vtipem odcházím.

A jsem Tvůj upřímný

JNda

---

72. *[Před 3. zářím 1873.]*

Můj milý!

Rozkošné počasí – a sedím v Praze. Víš proč? Jsi-li jen trochu duchaplný, přijdeš na to jistě. Ostatně se tvrdí, že je lidí dost, kteří nemají peníze. Považ si, doktor Otakar Čech vyhrál deset tisíc tolarů a na promesu! Nezavidím mu, jako nikomu, kdo ten hříšný mamon má, ale ptám se mizerného osudu: „Troubo – tedy co?“ Ovšem bych musil i promesu dřív někde najít.

Nepsal jsem Ti, poněvadž jsi řekl, že churavíš. Vím, že jsi pak mrzut; list bys sice přečetl pro ukrácení chvíle, ale do odpovědi bys se nutil. Jsi už zdráv?

Tyto dny mně pravil Julek, že Ti psal, abys zas telegrafoval. Jak to najednou přišlo? Ale – nevidím tvých telegramů a rozumím.

Jsem teď zanešen samými pracemi nádenickými: překlady, korektury, krásné bahno! Ale člověk chce nejen obědvat, nybrž i večeřet, a to je chyba, že nežiju podle receptu Sladkovského, za šesták dva dni. On ostatně podle svého receptu také nežije.

U příležitosti se zeptej někoho na jmeno toho vlašského sochaře, od něhož byl na světové výstavě protivný ten modlící se kluk. Mám ve svých zápiskách zaznamenáno jmeno P. Guarnerio, ale není připsáno striktně na kluka a nerád bych pochybil.

Piš mně hodně brzy!

Tvůj

JNda

---

73. *[Kolem 28. září 1873.]*

Milý příteli!

Tento týden – den Ti ještě udám – přijede dr. Ceyp do Vídně. Prosím, ujmi se ho trochu, zvlášť co se týče divadel, zaleží mně na tom velmi.

Na Dattla nějak málo žaluješ, vlastně posud pranic, a to je podezřelé. Copak tam tropíte bez mého dohledu?

Přikládám něco, co bys snad jinak přehlídl. Pochutnej si čtením!

Tvůj

JNda

---

74. *[Kolem 28. září 1873.]*

Můj milý!

Ceyp přijede ve čtvrtek ráno do Vídně, myslím že v 7 hodin, a má již Tvou adresu. Prosím Tě tedy ještě jednou, abys se ho trochu ujal, alespoň divadelně, jakož jsem Ti již včera dopsal. Jak jste se bavili v Pešti? Co páše Dattel? Vyhráls, to se rozumí!

Jsem pořád ještě churav. *Pražádná* chuť k jídlu, stálé obklady atd.
Až přijede Dattel do Prahy, ať přiveze nějakou tu lahev nejlepšího falernského s sebou, nebo ne, ať to udělá následovně:

1 lahev falernského.
1 „ elsaského rieslingu.
1 „ Vöslauer wie Liebfrauenmilch.
1 „ bordeaux z „Kosthalle".
1 „ monachorum „
1 „ maraskýnu „

Všechno pro mne, to se rozumí, pro sebe může přivézt co chce.
S kterýmižto nezbytnými šesti lahvemi jsem

jeho a Tvůj

JNda

---

75. *[28. září 1873.]*

Srdečné pozdravení Ceypovi. Že nemohu nyní ještě na cestu.

Servus!

JNda

---

76. *24/11 [1873].*

Můj milý!

Pochopuju velmi dobře, že zůříš, zůřil jsem také, ale rovněž pochopuju, že přepínáš, vždyť jsi vzdálen a neznáš poměrů dobře – osoby znáš, ale právě nyní nejsi v rozmaru, abys dle nich soudil!
Věc, pokud já ji vím, jest nasledující. Ty víš, že jsem nebyl při Tvé scéně s Vlčkem, a také jsem nebyl při tom, když Vlček jednal se Sladkovským. Sladkovského znáš. Vlček na něho přišel, když právě odcházel do schůze obecní, a žaloval, že byl v místnostech redakčních uražen velice velmi. Někteří mu dosvědčili prý, kdo

tak asi, uhodneš – neuhodneš-li, neškodí. Sladkovský mu slíbil zadostučinění. Nasledujícího dne o tom slyším a ptám se Slády tedy. Pravil, hněvaje se na Tebe, že prý se musí něco stát Vlčkovi, který vždy „věrně stál k nám". Hádal jsem se s ním, konečně, když on pořád stál na tom, že zadal své slovo, pravil jsem mu, aby Ti prostě sám a sám napsal kolegiální list, jejž ale Vlček nesmí ani vidět, a – bylo by bývalo dobře, Ty bys se byl prostě celé věci vysmál, my s Tebou. Ale Sladkovský patrně se ženoval vystoupit proti Tobě sám a sám, komponoval list – kdo ten list opsal, nevím, dozvím se zítra – a žádal nyní podpisy všech členů. Podpisy, které tam jsou, jsou všechny dány, než jsem přišel. Přijdu a Sladk. na mne, abych podepsal. Scéna – můžeš si ji pomyslit, nadávám vpravo vlevo. Velké ustrnutí všech již podepsaných. Podepíšu-li, dokazují, budeš hned vidět, že celá věc je vlastně žert, nepodepíšu-li, vezmeš za pravdivou urážku – možno, že měli pravdu, ale já takovým rozumům nerozumím. Po mně odepřeli přímo podpis Sládek, Quis, Jedlička, a leckterý z již podepsaných byl by nyní také rád odepřel. Řekl jsem, že odejde-li list, udělám já zas Vlčkovi při první jeho návštěvě něco rovněž hrubého a pak aby také proti mně redakce vystoupla, chce-li. Sladkovský se zase přiblížil, nežádal víc mého podpisu. Já ho žádal, aby list spálil, nu on „dal své slovo, že Vlček dostane satisfakci". Ale tu beztaktnost jsem přece nepředpokládal, že dají list Vlčkovi do rukou, ba myslil jsem, že k opětné mé žádosti napíše Ti Sl. list osobně a sám. Teprv nasledujícího dne slyším, že Vl. Slého překvapil etc! To se Zákrejsem nevěděl a netušil nikdo, ale je to skvostné, neboť teď je, komu jsem to sdělil, každý teprv dopálen. Tak má se věc, pokud já o ní vím, *na chlup tak!*

Nyní ku konsekvencím! Především: veřejnosti se neboj pranic! Vlček dal prý Sladkovskému čestné slovo, že nikdy v té věci se neprobleptne. Také o tom posud mimo redakci neví nikdo a pochybuju, že by někdo mluvil. Dále: napiš Sladkovskému list *co representantu redakce*, ve kterém hlavní váhu položíš na to, že nebylo spravedlivo, a) že byla slyšena jen jedna strana, b) žes učinil to kvůli otci, c) že chceš zcela určitě vědít, v jakém poměru jsi nadál k redakci (on totiž pranikdo na to nemyslí, že bys mohl přestat být naším dopisovatelem, a myslí-li někdo, bojí se toho).

Piš krátce a *přátelsky!* Nemáš věru u nás nepřátel a v celé věci je jen samá beztaktnost a nešikovnost, žádná urážka. Tak jsou ti lidé! Dále: stran Julia učiň, jak Ti takt velí. Již sám pravíš: „až vyjde", a to je, myslím, dobré, snad by nyní bylo kruté ho zaplítat do věcí osobních.

Předně měj ale dvě věci na zřeteli: abys neustál v dopisování a telegrafování (již kvůli Vlčkovi), pak abys Sladkovskému psal právě jen co representantu redakce a co příteli, a nenechal prokmitnout, že víš, že na něho se zrovna obrátil Vl. stran satisfakce. Byla by v tom mrzutost pro mne. A já Ti slibuju, že tím oním způsobem satisfakci dostaneš. Obuju se do toho dojista. Schválně končím, nechtěje šířit dálších slov!

Tvůj upřímný

J. Neruda

Přec ještě se musím přiznat k naivnosti. Když jsem nasledujícího dne slyšel, že přec Ti Sl. nepsal sám, ano že Vl. odnesl si list z redakce, myslil jsem, že Vl. je spokojen, že nechá list hezky doma a Ty že se nedozvíš ničeho! Je člověk trouba!

---

77. *[Po 24. listopadu 1873.]*

Můj milý!

Myslím, že jsem se přece v něčem mýlil – snad je totiž již pozdě na něco.

To uvaž a vzhledem k tomu, co jsem vše psal a navrhl, jednej po uvážení všeho dle nejlepšího náhledu svého. Ale piš mi!

Tvůj

JNda

Nechci především, abys se zlobil nebo exponoval v stranu, kdy to a kam to není Tvůj úmysl. Nervy rozzlobené tou nestydatostí těch lidí se utišují.

78. *[V prosinci 1873.]*

Milý příteli!

Jsi až hrůza hodný! Často si na mne vzpomínáš a po každé dostojíš slovu. Děkuju Ti upřímně za zaslané dary. Ale – ne abys myslel, že si Tě chci snad chválou zkazit! Posílej mně darů, co chceš, všechny budou vděčně přijaty – Ty vidíš, že dovedu pro svého přítele také něco učinit!

Básničky konserv lituju – až s ní budeš mluvit, řekni jí, vyjádři jí můj soucit.

Strampfera pozdravuju a děkuju za pozvání na Wegscheidhof. Snadno možno, že užiju pozvání toho, myšlénka, zajet si v zimě a sněhu tam do těch hor, se mně líbí. Jen ta společnost mne nějak plete. O šesti do Payerbachu to ještě půjde, ale v noci do jedenácti jet na Wegscheidhof tou horskou cestou – není v tom nějaká faleš, že se chcete snadným převrhnutím zbavit nějakého Čecha? A pak – bude na celém Strampferově hradě dost kožichů, abych se v noci přikryl?

Jsou to vážné otázky a žádají vážné odpovědi!

Srdečně Tě pozdravuje

Tvůj

JNda

---

79. *[V prosinci 1873.]*

Můj milý!

Byl jsem v Brně, jak z přátelských časopisů již víš. – Na Wegscheidhof už nemohu. Věc byla dubiosní, rozhodl jsem se jinak a teď mne to mrzí. Pozdravuj Strampfra a buď ubezpečen, že připravený pro mne „christbaum" přijmu také v Praze.

Tvůj

JAN NERUDA

80. *[Kolem 30. prosince 1873.]*

Můj milý!

Tedy především upřímné díky! Učinils mně skutečnou radost. Zvláště podobizna Tvá je mně mila, dal jsem jí vyvýšené čestné místo a čelí celému mému pokoji. Každý, kdo přijde, řekne: „Ale to je nějaký krásný pán! To jste Vy, ne?“ A já, to se rozumí, řeknu: „Ovšem, ale už před třemi lety asi fotografováno.“

Také ty mince jsou příspěvek velevítaný. Jestlipak víš, že je mezi nimi jedna vzácnost, za kterou Waldau do všech koutů už po několik let píše! Teď mu budu psát, že je u mne, ale arci ne k dostání.

Kopertů budu, doufám, pilně užívat. Nač jsou ty koperty s německou adresou mou, arciť nevím. Myslím tak asi, že sobě nebudu nikdy po německu dopisovat. Ale domnívám se, žes to uspořádal pro sebe, piš, prosím tedy, hodně pilně!

– – – – – –

– – – – – –

S čím Tě srdečně pozdravuju a jsem

Tvůj

JNda

Douška: Nechal jsem si na neděli, že Ti budu psát. Ale v neděli a v pondělí jsem ležel – ne z přejedění, abys mínil. Mizerné zastužení to bylo.

Mimo od Tebe nedostal jsem žádných jiných památek štědrých, a to – mně dělalo tuze dobře, věř. Nač od jiných!

---

81. *[V lednu 1874.]*

Můj milý!

Mohl bys mně opatřit jednoaktovou tragedii Oenone od Alfreda Bergra? Vyšla tiskem? Opisu bych nechtěl, to by bylo příliš obšírné.

Pravíš, že máš chuť na Prahu. Kdybys byl ale zde, měl bys chuť ven. Rozvrzané poměry! Samá mrzutost, i mezi nejlepšími přáteli. Nu, přijď, až se Ti zachce, potěšíš se nějak!

Tvůj

J. Neruda

---

82. *[V lednu 1874.]*

Můj milý!

Tak jsem to nemyslil. Chceš-li do Prahy přijet, tedy přijeď, budeš mně samotnému potěšením; ale naznačil jsem Ti upřímně, co, až přijedeš, sám poznáš, byť třeba pak již jen v rudimentech – nebo v rozkvětu ještě plnějším. Je zde psovské, promrzelé živobytí teď! Člověk bojí se hubu odevřít, aby místo slov nevylítly samé centové kletby.

Tak tedy Tě u nás připravili o šifru? Hledám – hledám –, kdo, kdy as –, najednou najdu, že pod mou čarou, na Tvém úterním feuilletonu. Bez Tvého přípisu jakživ bych si toho nebyl všimnul. Zeptám se, ale myslím, že v tom patrná náhoda. Měnil jsem hlavičku, přidav datum „z Vídně", snad se stalo tím. Podívám se.

Možno, že se seberu a přijedu za jistou záležitostí as na dva dny do Vídně, nevím ještě, jsem líný. Byl jsem tyto dny zas jednou po půl roku u K. Mluvili jsme mnoho o Tobě, myslím, že jsem mluvil zcela dle předpisu. Jen jednou bych se byl zajel. Nevím už proč, ale mluvilo se o Schöcku a já pronesl, žes ho koupil pro svou ženu. Zpytavý pohled. „Vždyť Schöcka má už asi půl druhého roku?" – „Nu – vždyť ji jistě znal několik měsíců před sňatkem – ne?" – „To já nevím." – „No já také ne, kdopak se stará o takové maličkosti!" – A bylo po podezření. Je pořád ňák nešťastná. Řekl jsem jí, že neumí se na život ani koukat.

Za Oenone srdečný dík.

Tvůj upřímný

JNda

83. [26. února 1874.]

Můj milý!

Z dnešního Pokroku už zase vidíš, co pro Tebe zkouším. Ani na divadelní bál už nemůže člověk s Tebou jít, aby za to nepřišel do novin, to je přec hrůza – ne? Ještě že jsem přitom taktak zdráv a spokojen, ještě že mám dost zbožné mysle, abych nepřátelům svým přál požehnání nebes. Je to už až komické, jak se ti chudáci kroutí. –

Mám na Tebe žádost. Kde je teď Günther, telegrafista náš, v kterých novinách, nebo čím se zaměstnává vůbec. Očekávám laskavou zprávu.

Tvůj prostě občanský

JNda

---

84. [V dubnu 1874.]

Milý příteli!

Posílám tvé lásce pas Čechův. Prosím, dej jej ihned opatřit *ruským* visem a pošli jej pak na adresu dr. Serváce Hellera do naší redakce. On Ti zašle učiněný výdaj, o němž ho krátce zprav. – To v Presse stran půjčky spořitelny moc mne dopálilo. Takhle aby nám nepůjčili! Schnirch vyřídil, že mně pošleš příspěvek k mé numismatické sbírce; dovoluju Ti to.

Tvůj

JNda

Heller přikládá hned *dvě zlatky*.

85. *[9. června 1874.]*

Můj milý!

Nečetl jsem podnes jediného toho rajchrátovského feuilletonu ani před ani po vytištění. Přicházejí do rukou Julkových a ten je dává Hálkovi, který jimi vyplnuje své dny. Dnes jsem četl o Schöfflovi - krásná věc!

Nechci ale také nadál mít pražádného vlivu na články ty, třeba byl redaktorem feuilletonu.

Osobně ode mne Schöffla pozdravuj. On mu konečně nějaký ten hlas český neškodí, ať se trochu otřese.

Tvůj

JNda

---

86. *[23. července 1874.]*

Můj milý!

Jakož jsem Tě již kartičkou zpravil, záleží Kolárovi velice na té „žiroflovské" operetě. Psal Ti už a běduje, že nemá odpovědi. Myslím, že při Tvé známé a příkladné ochotě Hietzing je jedině vinen. Jauner mu ji chce přenechat, ale musí se s ním ještě jednat. Kolár tedy chce *v sobotu*, dne 25., do Vídně. Není-li Jauner ve Vídni, prosím, telegrafuj to laskavě ihned zítra v pátek *řediteli Kolárovi, Ostrovní ulice* (Inselgasse), *č. 10.*

Až bude po těch úmorných parnech, obdržíš ode mne dlouhánský list.

Tvůj

JNda

87. *[Před 12. zářím 1874.]*

Můj milý!

Jakpak jsi dojel? Listy staročeské Ti tentokráte po odjezdu Tvém z Prahy nenadávají – to je divné!

Prosím, nezapomeň nasledující: V sobotu příštího téhodne (dne 19. září) má Pešková v aréně smíchovské jubileum své pětadvacetileté. Diriguj tam laskavě ve jmenu „vídeňských Čechů" nějaký telegram – ano?

Tvůj

JNda

---

88. *[11. října 1874.]*

Můj milý!

Prosím, piš mně. Tvoje listy jsou mně potřebou, a kdyby neobsahovaly praničeho zvláštního. Že ještě někdo někde mimo všední můj kruh na mne, často také as zároveň a stejně na mnohé myslí, těší mne upřímně. Piš hodně často!

Že jsem na Tvůj list poslední ani slůvkem posud neodpověděl, vysvětlíš si sám dostatkem z událostí posledních.

Vidíš, Hálkova smrt mne více překvapila, víc zchvátila, než jsem se kdy domníval. Není to snad z nějaké náhlé dětinnosti nebo nevysvětlitelné měkkosti a slabosti, ale v jeho smrti leží kus poesie a v jeho životě spočívá kus budoucnosti české. Kde jaké malichernější vzpomínky byly, rozplynuly se, zmizely do nedohledných dálek, že až k udivení. Umřel mně, zvláště mně. Ty vzpomínky dvacetileté! A umřel v té době, kdy beztoho si zoufáme nad tím, že v národě hyne všechna poctivá snaha a všechen směr ideální, čistý. Vzpomínám si každou chvíli na něho a kladu ruku na srdce a na čelo.

Švagrovský je v Praze a pravil mně, že chceš se vystěhovat do Paříže. Tedy přec? A kdy?

Nemohl bys mně někdy napsat nějaký feuilleton? – Dej tam pozor na Šamberkovou!

Dnes prý slehla Karásková. Má kluka. Je „poměrně" prý zdráva.

Piš svému

JNdovi

---

89. *[Před vánocemi 1874.]*

Můj milý!

Zrovna jsem Ti byl dal do krabice poštovní hodit korespondenční lístek, když přišel balík od Tebe.

„Schopenhauer! – Jules Verne," šeptám v známé již duchaplnosti své, a ejhle – nu ano, když je člověk duchaplný!

Děkuju Ti srdečně, Tvůj dar je mně milý. Abys viděl, že má vděčnost, jednou vzbouřená, nemá pak žádných mezí, sděluju Ti a dovoluju, že smíš Jules Verna znenáhla doplnit. Je to nejkrásnější odměna, jakou sobě mohu vymyslit. Deset svazků jsi poslal, smíš znenáhla poslat, přivézt, přinést ještě deset. Mlč, neděkuj, nepřijímám žádných díků!

Láci není v Praze – tedy až přijde.

Na Addu přikládám lístek, prosím, odevzdej. Těším se na Tvůj obšírný list, neboť sedím ještě se zlomeným křížem, bolestí v kyčlech, nohou – krásné svátky! Kdyby člověk neměl té trochu posily z víry!

Jsem Tvůj

JNda

Zavři ten lístek na Adu!

90. *[25. prosince 1874.]*

Copak děláš?

JNda

---

91. *[V lednu 1875.]*

Můj milý!

Tak se mně pořád zdá, jako bych musil a musil do Vídně. Pokroky v upravení Dunaje, trosky výstavy, pneumatická pošta, polská výstava, – zdá se mně, že bych z toho všeho vytlouk celou řadu feuilletonů. Možno je tedy velmi snadno, že najednou kápnu do Vídně, – ale neboj se, nebudu Ti víc na obtíž než obyčejně. Již jsem to ohlásil Juliovi, on míní, že až po volbách, já míním, že již před volbami, protože před a mezi nimi list beztoho nemá nedostatku a pořád je pln a feuilletonu méně sobě lidé všímají.

Pro případ mého příchodu oznam Adě povinnou mou návštěvu, vyhledám ji, kdyby byla kraj vídeňského světa.

Copak dělá ten Tvůj spis?

JNda

---

92. *[Po 6. únoru 1875.]*

Můj milý!

Už jsme si dávno nepsali! Nemáme co? –

Karásková je tedy mrtva. Dávno jsem s ní již nemluvil, dávno jí neviděl, přec se mně zdá, jako by Praha bez ní byla nyní ještě pustější. Byla to tak sensitivní, tak upřímná duše! –

Přijde k Tobě Dvořák. Dostal stipendium státní, užije ho ku nedlouhému pobytu ve Vídni. Prosím Tě, ujmi se ho. Seznam ho se spřátelenými s Tebou hudebníky, myslím hlavně se Suchrem, a umožni mu trochu divadla. Je to duše vděčná a bohatě nadaná. Buď jednou zas vůči němu nezkrachovaně svěžím, jo?

Ada dostane ode mne list velký, přes celou stranu krásně psaný; byla by jej již dostala, kdybych nebyl snad ještě mrzutější než Ty.

Jsem Tvůj

JNda

Sladkovský připravuje ku vydání velký politický spis. Všichni, kdož spis seznali, jsou v nadšení.

---

93. *[V únoru 1875.]*

Můj milý!

Odporučuju Ti vřele odevzdatele tohoto listu, pana Dvořáka.

Jsem Tvůj

J. Neruda

---

94. *[V únoru 1875.]*

Můj milý!

Nevím, co vše Ti Schulz vypravoval. Vím, že pro přílišnou upřímnost, nebo jak to mám nazvat, mlčet nedovede, a snad bych já sám ledacos Ti byl v ústní rozmluvě nesdělil, co učinil on, tím méně bych to učinil písemně, nemáť papír resonance pro cit. A cit je teď tuze rozvlněn. Tuze se mýlíš, že jakékoli „přepínání" u nás mohlo by přivést lepší obrat, už vymizel i ten poslední zbytek ro-

zumu, a kde ho ještě ždibek je, je naprosto udušen trucem. Jsme náramně smutně v tom, bídáctví tančí kankán a „vlastenectví" mu aplauduje. Jsme bezmocni proti tomu. Nechme toho!

Tvůj výklad o Maxovi pochopuju. Orangutanga uvidíš, bavlna za ním je byssus II. a výraz mrtvé hlavy je resignované utrpení. Myslím, že svobodomyslný Max se bál, aby mu z jeho kruťooka Krista jednou nečinili výčitku nemocného jezovitismu a že tedy namaloval pak hned hanebnou satiru. Ale to je naprostý omyl, že na Kristu je podmalován jiný obličej nebo třeba jen jiné oko! Všimni sobě toho dobře. *Jen* stíny to dělají, stíny, jimž ovšem schválně dána kulatost oční panenky – tak zvaná „bříška oční" (podočí) bývají v životě velmi rozmanity a Max se neprohřešil proti skutečnosti tedy.

Nerozumím, pročs mně poslal ty oblaty. Mám snad odvory na tělech Lvových dětí jimi zalepit? Mně jimi očí nezalepíš, místo japanských mincí je nepřijímám. Tvůj slib stran obrazu přibil jsem zatím na zeď právě na to místo, kam pak přibiju obraz. Jen aby nebyl *příliš* cenyplný!

Prosím Tě, je Tobisch u některého listu ve Vídni? A kde je teď Voget? A kdo je ten Balduin Groller, který píše do „Europy"? Není to V. K. Š?

Tak tu máš zase několik otázek, pohraj si s nimi!

Jsem Tvůj upřímný

JNda

---

95. 26/2 1875.

Můj milý!

Děkuju Ti za pěkný list Tvůj. Stál Tě zajisté přemáhání, ale myslím, žes sobě přece ulehčil; mně je důkazem upřímného přátelství, třeba mně nebylo více důkazů bývalo potřebí.

Vcelku jsi mně ovšem neřekl nic nového. Co vypravuješ, buď jsem věděl, buď se s plnou jistotou domníval. Vcelku jsi se také

nemýlil o citech a myšlénkách mých, avšak v podrobnostech byly přec jen mýlky valné.

Píšeš, že Tě bolel jistý tón, jaký jsem měl naproti Tvé ženě. Vidíš, to bolí teď zase mne. Nemohu nyní již vše do nejjemnějšího nervu analysovat, ale vím, že jsem chtěl jakýms tónem familiárním, srdečným, jakmile jsem Tvou ženu spatřil, dokázat jí i Tobě, že Vás mám rád. Možno, že jsem ho netrefil, možno, že vůbec nemám dosti jemnosti a že u mne vypadá vše drsnější než u jiných, ale také možno, že odměřenější, hledanější tón byl by Tebe ještě více urazil. Byls vůbec velmi nervosní – odpusť – a vše zevnější vyvolávalo v Tobě resonanci zcela svou a zvláštní. Žes mne vůbec seznámil se ženou svou, byl od Tebe čin tak rozhodně upřímný, po tak dlouhém totiž otálení, že – ani dál nemusím mluvit, neboť bych přišel do samochvály, a řekl bych, žes viděl ve mně celého člověka a celého přítele. Viděl jsem v ní již jen ženu Tvou, a věř mně, kolem Vás zářil mně kus poesie.

Dále: považuju všechny svazky osobní za tak velice osobní záležitost a výhradní záležitost přítele i nejlepšího, že se jich netknu ani myšlénkou. Věru, že jsem o jakés „obtíži" Tvé ani okamžik nereflektoval, byl bych tak as učinil teprv, kdybys Ty byl sám vyřknul nebo naznačil cos podobného a hledal u mne útěchy nebo pomoci, jinak ne. A co se týče mlčení mého po pohřbu, víš, já kdybych někoho ztratil, kdo mně přirostl, a kdyby někdo chtěl mně přijít jen se slůvkem potěchy, myslím, že by po každé odešel zle. Je to můj bol a nikdo nemá práva, aby chtěl mít naň vlivu.

Co pak se týče klepu stran návštěvy u paní Malé, je v něm ovšem pět zrnek pravdy, ale takové, jakou jsi sám asi z toho vybral. Přišed z Vídně zavítal jsem k ní, činím tak každoročně asi jednou. Řeč byla hned při tom, že jsem bydlel u Tebe.

M.: Znáte tedy jeho paní – prosím Vás, jaká je?

Já: Velmi hezká a mají se rádi jako hrdličky.

M.: Byla herečkou, viďte?

J.: Ano.

M.: On ale nechce říci, jak se jmenovala. Víte jak?

J.: Vím, ale když on nechce, nemohu je říci také já.* Ostatně

*) Nevím to již, ale je možno, že jsem zde snad také něco řekl o daném slově.

jakmile bych je řekl, – znáte ji dobře, výtečná herečka, svého času hrála v Berlíně, byla také na pražském německém v přední řadě, znáte ji dobře.

Tak to bylo, co vyrostlo z toho, nevím. Také myslím, že na tom nezaleží. Jmeno Tvé ženy nesklouzlo ale ani jedinkráte v Praze s mých rtů, mimo Malou a Karáskovou se mne nikdo po něm neptal, a nebylo také žádné příčiny, abych jim je řekl já, když Tys oběma ničeho neříkal. Ostatně měla Karásková patrně jakés tušení, jež jsem ale zlomil. Chytře, jakoby nic, ptala se mne, kde je teď Marie, kterou jsi miloval. „Umřela as před osmnácti měsíci v Temešváru," pravím klidně. Hned nato ptala se po Tvé ženě. Věděl jsem, žes jí jednou dal jakous nepravou podobiznu, kterou mně byla tenkrát ukázala; pamatoval jsem si ji tak všeobecně a podle toho jsem ji popisoval, tak popisoval, že řekla K.: „Nu ano, hezčí než my zde v Praze musí být."

Ostatně – to víš, jak z nejprostšího, nejnedbalejšího slova někdy činí se klepavé konsekvence, ale nebylo by nás hodno mluvit šíře o nich. Dosti o tom.

Stran jisté věci, dotknuté v listě Tvém, ponechávám sobě korekturu ústní, je na ni času dost.

Suma, kterou udáváš, že Tě tíží co dluh, vynutila mně až srdečný smích. Já mít takovou sumu dluhu, myslím, že bych ze smíchu ani nevyšel. Ale věřím, že Tobě není přitom do smíchu, tedy odpusť.

Tedy děkuju Ti za pěkný Tvůj list ještě jednou. Možno, snadno možno, že budu také já někdy potřebovat, ulehčit sobě slovy podrobnými – věř mně, že ani nemohu a nedovedu učinit méně upřímně, než jsi učinil Ty.

Jsem Tvůj oddaný

JNda

96. *[Koncem února 1875.]*

Můj milý!

Ovšem že mne list Tvůj zastihnul, nehnul jsem se a nejspíš nehnu. Příčiny jsou rozlíčné – nejen administrace, o kterouž po hrdinném rozhodnutí ani se víc nestarám. Možno, že by také bez hrdinného rozhodnutí výsledek byl stejný.

Mám tedy pořád ještě tu svou divadelní dovolenou – dovolenou jen tak pro oko. Ráno – Ty mně rozumíš, když je ráno – jdu do redakce, čtu noviny a Julek se mne as čtyrykrát zeptá: „Ale dnes přece už píšeš?“ A já řeknu: „Ne – mám ještě pět dní prázdniny“ –, ale píšu třeba přec. Pak se doma válím, mám vztek na celý svět, a pak jdu k otci Horákovi, který teď zůří, že mu Politik na Smetanu sáhla. Pěkné články v té Politik, co?

Ty se mně zdáš být uměle mrzut – či přirozeně? Mluvíš elegicky o „rozbití si palice“, což se vyjímá velmi pěkně. Holečku, to bych já si byl asi musil už dávno palici rozbít!

Peněz není – chutě není – radosti není – zábavy není – jen nadávky, mrzutosti, hlouposti jsou! V tom má člověk dlouhá leta trávit a přitom působit duševně!

Pozdravuj Adu!

Jsem Tvůj

JNda

---

97. *[18. března 1875.]*

Tomu Rusovi se to povedlo! V Praze z toho velký jux, smějí se Vídni. – Lev čeká na kufr.

JNda

98. *[Po 21. březnu 1875.]*

Můj milý!

Sladkovskému někdo řekl, že v Presse bylo pojednání o spise jeho, a sice velké. Nemůžem číslo to nalézt. Prosím Tě, rač tam poslat, dej si udat číslo dotýčné a kup ho as čtyry exempláře, které mně laskavě zašli co možná brzy. Nehněvej se, že už zase komise!

Nevšimnete si ve Vídni trochu živěji rozpuštění pražského spolku svob. myslitelů? Přednášky o bibli, o soudném dni, o mozku a o duši – státu nebezpečny! Nu tak!

Nepřijedeš-li na svátky do Prahy, je přec velmi snadno možno, že co nejdřív tedy se uvidíme přec, a sice ve Vídni, jak již praveno. Jsem, jakož nepotřebuju tvrdit teprv, strašně rozvrzán, a myslím, že by mne jiný trochu vzduch a trochu přátelské upřímnosti zase naolejovalo. Je to mordsetsakramentské živobytí teď už v těch poměrech českých! Člověk nemá klidné, radostné chvíle, všude se šklebí mizernost, lež svou pitomostí až ohromující, jizlivost lidí impotentních, špatnost v pohledu i slově. A lid má to vše za pravdu, za mravní podstatu, lid se znenáhla znemravnuje, kazí, stává se vždy víc a víc neschopným k obraně – to bolí! Jsme opanováni horečkou, ohrožující život.

Víš co? – Ty jsi šťasten! Nebruč pro maléry hmotné, jiné maléry jsou horší, a Ty nejsi v okruhu jich.

Pozdravuj Adu, Bredena, Strampfera a vzpomeneš-li si ještě na někoho, kdo se umí podívat upřímně!

Jsem Tvůj

JNda

Můj milý!

Tak, abych Ti řekl, předsevzal jsem si tedy naurčito, že napřesrok, budu-li živ a zdráv, zajedu si na výstavu do Ameriky a kus ještě přes výstavu, totiž přes její rayon dál. To se koukáš, Parízku, viď? Ano, ano!

Teď se jedná jen o maličkost, o peníze. Těch bude až po čertech asi málo. Kdybych zadal k Svatoboru, dají mně houby, kdybych zadal o státní stipendium, dají mně houby zas. „Uspořit" do té doby as také nedovedu nic – nezbude, než abych spisovatelskou svou kůži prodal napřed českým nakladatelům. Snad už brzy začnu licitaci. Kdo dá víc za krásné spisy, za převýtečné články o Americe, kdo dá víc! Už vidím přítele Dattla, jak – nedá víc. Je na mne moc dopálen, že mu nedávám „alespoň svazek" sebraných feuilletonů. Myslí si, že to jde tak lehko, a já si zas myslím, ještě to doplnit do obrazu a ještě to, a pak velmi prozřetelně vybírat a pořádat, a pak – člověk je vskutku také trochu líným. Ale rád uslyším Tvůj úsudek o mém novosvětském plánu. Tvé rady. Tvůj značný peněžitý příspěvek beztoho uvidím, viďže? –

Těší mne, že se Ti mé malostranské povídky líbí; pracuju je trochu s láskou. Chtěl jsem Ti již jednu z nich poslat, na posouzení, věru. Víš, je trochu lascivní, trochu silně. Málo se sice ohlížívám po naší lokální ouzkostlivosti, málo! Také mám dost tak čichu pro to, co má své oprávnění „světové"; ale neuškodí, když Ty, který máš čich také a právě teď snad víc než já, řekneš: „Tiskni", nebo „to je tuze moc!" Pošlu Ti ji, ale napřed musí být hotova – to je to. Modli se!

Piš hodně brzy!

Jsem Tvůj

JNda

Nemysli si, že jsem Ti Tvůj onehdejší promesovský vtip odpustil. Já se pomstím strašlivě!

100. *[Po 16. květnu 1875.]*

Milý příteli!

Prosím Tě, co děláš?

Ty mně neodpovídáš stran mých choutek amerických, jako by Ti bylo jedno, ať jedu třeba ke všem čertům.

Ty se nijak netěšíš na zvláštní pochoutku, jakou budeš mít při čtení výtečné povídky malostranské, manuskriptní.

Ty nepošleš k svátku dar, ba ani negratuluješ – strašná lehkomyslnost! Rozmyslils si, jaké mohou pojít z toho následky?

Žert stranou. Bojím se doopravdy, žes nemocen.

Upokoj svého

JNdu

---

101. *[Po 20. květnu 1875.]*

Můj milý!

Kvituju došlé a vítané časopisy.

To si myslím, žes byl citem zdrcený. Když jsem psal v tiskárně jmena Lvových štěnat, viděl jsem v duchu, jak Ti při každém vyhrkuje slza. Ale byl bych neuprositelně psal dál, třeba do dvou tuctů – ať zhyneš rozměklým citem! Musím Lvovým domluvit, aby do příštích Tvých narozenin měli alespoň o dva kousky víc.

Addě budu telegrafovat. To snad bude ještě líp, než kdybych psal.

A pak jsem dnes četl Tvůj hymnus na Maxa. Zavidím Ti, žes ještě tak nadšeného klamu schopen. Mně se přece ten obraz nelíbí. Stokrát víc než poesie vyhlídá z obrazu strojenost a to je tuze zlé. Pak ta naprosto protivná hříčka s těma očima! To je nehodné umění, také se základně nesnáší s klidným, jednotným dojmem, jakým má každé výtvarné umělecké dílo působit. Malováno je to všechno ovšem s takovou mistrností, že jde člověku až hlava ko-

lem. Ale zcela tutéž mistrnost vidíme na Maxově „mrtvém orangutangu", prožluklém to virtuosním pendantu Eccehoma. Nad jeho Adagio nejde, to stojí posud nejvýš.

Tvůj zeccehomovaný

JNda

To nevadí pranic, že Karásek zaplatí až později, aspoň mince zatím vyrostou.

Viděls zajisté už ty „wunderkopfy" na mincích, z jedné strany papež, a když se to obrátí nohama vzhůru – čert! Max k nim dojde!

---

102. *[6. července 1875.]*

Prozatím srdečný pozdrav.

JNda

---

103. *[Mezi 1. a 6. srpnem 1875.]*

Můj milý!

Vlastně bych měl začít: darebo! Nepíšeš, čekáš na můj list, poněvadž jsem Ti ho dlužen – žádný kredit neposkytuješ příteli, nesolidnost, hanba!

Už jsem doufal, že Tě železnice někde na zpáteční cestě do Vídně přejela. Vtom vidím dnes Tvůj dopis v redakci. Dobrá! Těší mne, že zase pomáháš. Pošli mně také někdy zas nějaký feuilletonek!

Ten týden vyjedu si na prázdniny. Nejspíš do Berlína. Chceš-li, abych tam někde někomu něco vyřídil, hned si sedni a obratem pošty mně odepiš.

Jak se daří Adě Christenově? Je zdráva? Srdečně ji ode mne pozdrav!

Tvůj

JNda

Chlebová prasátka ještě nepřijela.

---

104. *[Mezi 1. a 6. srpnem 1875.]*

Milý!

Děkuju Ti za Tvou lásku a zmíněné přípisy k přátelům budou mně zcela příjemny.

Prosím tedy o vyřízení ostatního s přátelskou rychlostí a důkladností.

Chceš-li od Nordbahnu vzít lístek, rač zadat ve jmenu mém.

Tvůj

J. Neruda

---

105. *[Mezi 3. a 6. srpnem 1875.]*

Milý příteli!

Jsi vskutku velmi pilný v dopisování a vůbec starostliv. Srdečné díky!

Včera jsem Ti poslal své dvě petice a zároveň list, v němž vyslovuju obavu, že mně nebude možno v sobotu se vypravit z Prahy.

Připraven jsem arci se vším všudy, ale Lumír a redakce Národních žádají ještě některých opatření, jež naprosto učiniti třeba.

Lístek jízdní již mám, a sice z Prahy po státní dráze až do Vídně. Myslím, že někde u Brna odlučuje se státní dráha od Nordbahnu

a jede pak samostatně až do Vídně. Kdy tam dojíždí, ještě nevím, as snad jako Nordbahn.

Den odjezdu svého Ti poslušně oznámím. Rač mně psát, kdy je banket Concordie, o kolika totiž hodinách. Nerád bych Tebe nějakou náhodou s něho strh, kdybych už sám nemohl se sdílet, a proto bych v malerésním případu, že by odjezd mohl se stát až v pondělí (počítám totiž na neděli co den jistý, když ne na sobotu), dle toho jízdu svou zařídil.

Tvůj

JNda

106. *4. srpna 1875.*

Můj milý!

Až je mně hořko v hubě! Ani jsem neobědval a krev ve mně vře. Věru že nemohl osud člověka více trestat, než když ho učinil v nynější právě době poctivým Čechem!

Odpusť úvodu, ale hned zvíš všeho.

Chci tedy odjet z Prahy, abych se alespoň trochu zotavil. Mluvili jsme dnes o tom s Juliem, a tu mne vzal stranou a povídá asi: „Myslím, že na Tebe chystají z druhé strany nějakou ránu. Mluvil jsem s mladým Palackým, ten mně řekl, že Tebe chtějí jmenovat co policejního udavače. Když jsem mu za to vynadal, popouštěl a říkal, že prý jsi znám s leckterými policejními úřadníky, že s nimi chodíš a že tedy není ani možno, abys v rozmluvě jim něco nesdělil. Myslím" – opakoval –, „že na Tebe ránu chystají."

Na počátku mně byla slova ta skoro lhostejna. U nás, kde nenechali jediného člověka, aby mu nedokazovali, že co člen svobodomyslné strany je podplacen vládou atp., činit sobě ještě něco z jakéhokoli jich nařknutí! Ale najednou se to ve mně rozvařilo. Byl mně již Eim naznačil, že prý mladý Palacký říká, že „má něco strašného na mne" (nyní mně praví Eim, že řekl, že „odkry-

jou nového Sabinu"; také Sokol prý mu cosi podobného napověděl). Dopálil jsem se, že ta holota z toho, že hovořivý Dedera člověka chytí někdy na ulici, aby recitoval několik svých epigramů, chce po svém způsobu dělat kapitál. Nebylo by divu, kdyby člověk někdy ošklivostí žaludek vypliv! Nestydím se to napsat – *teď* je mně do pláče.

Vtom potkám na Koňském trhu mladého Palackého. Já ovšem hned na něho. „Julius byl teď tak upřímný a sdělil mně, žes drze se opovážil" – atd. Palacký ovšem nedodržel. To prý neřekl, mluvil prý o tom, že píšu do Montagsrevue. List ten že je ale vládní, vláda že je ve spojení s policií, tedy že také já musím být ve spojení s policií! Ke všem čertům, pravím, copak není dostatečně dokázáno, že tam nepíšu? „Není, já to vím," on na to. „Odkud?" – „Dattel mně to řekl."

Chytnu ho za rameno: „Teď půjdeš se mnou k Dattlovi!" Musel jít. To jsem věděl, že Dattel cos podobného říci nemohl. Nemohl ani v žertu tak nestoudně udeřit pravdě v tvář. Palackému arci teď nezbývalo, než vůči Dattlovi svůj výrok opakovat. A Dattel byl celý zkoprnělý a vynadal mu. Ale teď jsem Palackého ještě nepustil. Opakuju mu, co řekl Julek. On zas zatočil honem na Montagsrevui, že jenom z té soudí, atd. Byl bledý jako stěna a třásl se jak osika. Sliboval, že tomu nebude věřit, dosvědčíš-li Ty mu, že „jsem Ti nikdy ani řádky politické nepsal". Chtěl hned na místě napsat k Tobě list. Odmítl jsem to, řekl mu, aby psal doma, co chce. Pak hned slíbil, že dodá Tvůj list mně, nebo, „*kdybych nebyl v Praze*", Juliovi. Jak je ten člověk směšný, že mně, kterému musil i Pokrok dát u věci té veřejné odvolání, nevěří, ale Tobě, kterému připisují přec celou Montagsrevui, věřit se tváří!

Neočekávám, že bude tak poctiv a bude se Tě skutečně tázat. Učiní-li tak, vyzývám Tě, abys dle plné pravdy upřímně a rázně mu odpověděl. My v té věci máme přec pravdu na své straně, náhodou vskutku mne jaktěživo ani nenapadlo, abych Ti napsal jedinou politickou řádku, které by se bylo mohlo použít přímo či nepřímo ať už do Montagsrevue nebo do Tagblattu nebo kamkoli. Tedy mu odpiš dle své chuti a řekni mu pravdu i do pravdy. Neslibuju sobě od těch lidí ničeho, budou nadál pokračovat

v špatnostech, lhát, utrhat na cti, ale nesmíme jim ustoupit na krok, a chtějí-li kdekoli slyšet přímé slovo z našich úst, ať je slyší.

Ale odpiš mu *ihned*. Jsem totiž na vahách, mám-li či nemám-li vyjet z Prahy. Možno, že se mýlím, ale zdá se mně, že po zákeřnickém způsobu svém chtějí užíti mé nepřítomnosti k osobnímu nějakému útoku.* Jako tenkrát, když stran Montagsrevue řekli, že „podají důkazy až u soudu". Myslejí snad: Když alespoň týden neodpoví a nebude se bránit, přec mnoho lidí uvěří. Nevím věru, co činit. Nemám důvěry, že by mne někdo brániti dovedl tou rázností, kterou bych se proti padoušství ovšem bránil sám. Zas ale z druhé strany: potřebuju odpočinku, alespoň krátkého, sic se mně nervy už prací omelou. Raď trochu, jsi v tom chladný.

Tedy vidíš, najednou máš dlouhý dopis!

Tvůj upřímný

JNda

P. S. List tento schovej dobře, i s obálkou (kvůli poštovnímu datum), aby se Ti náhodou neztratil. Kdo ví, nebude-li ho třeba!

* Viz slova Palackého: „Kdybys nebyl v Praze." Dále učiněný o dvě hodiny dřív výrok Schikův: „Kupujete si už Baedekra?" Divno, že všichni o mém odjezdu vědí - i mladý Palacký!! Jak ten přichází k tomu? Snad kombinuju příliš starostlivě, možno ale, že ne.

---

107. *[Před 7. srpnem 1875.]*

Můj milý!

Děkuju Ti za Tvůj pěkný dárek. Vidíš, kdykoli mně něco daruješ, vždycky si Tě vážím hned víc – podivno! –

Ta historie s mladým Palackým je mně nyní skoro už směšna, ale myslím, že fackám ten chlap přece neujde. Naproti takové

holotě, jakou jsou naši páni protivníci, musí být člověk vždy na qui vive, se zaťatou pěstí.

Rozhodl jsem se, že v sobotu odjedu – nač bych obětoval své zdraví té branži! Je mně přec pořád ještě od žaludku nanic, jako po každé, když člověk najednou pozná tu čirou mravní zpustlost, s jakou my chudáci zde musíme bojovat.

Nejprv pojedu – doufám tedy že v sobotu ráno – do Roudnice, odtud pojedu spolu se Švagrovským na Hamburk a Brémy (nebo naopak), nazpět pak stavíme se v Berlíně – tak alespoň myslím –, kdež snad zbudu několik dní. Nevím, zůstane-li tam August se mnou, bude-li mít k tomu času dost. Píše mně: „Do neděle zůstanem v Podřipsku, překročíme v pondělí hranice.“ To „Podřipsko“ myslím že znamená Roudnici; těšilo by mne, kdyby v sobotu nebo i v neděli došel tam od Tebe list nebo telegrámek veselý.

Líbám Tě v duchu

Tvůj

JNda

Prasátka včera přišla. Následkem toho se už Severa nebojí přijít do společnosti, kde je Lev. Lev dnes jel vyprovodit svou Lidu ven na ferie, vyprovází ji celá rodina, nevím až kam. Večer se vrátí.

---

108. *[V srpnu 1875.]*

Nazdar! – Zítra jedu do Berlína. Budu bydlet: Mohrengasse, Hotel Magdeburg. Navštiv mne!

Tvůj

JNda

109. *[Koncem srpna 1875.]*

Můj milý!

Myslím, že jsme se tak as desetkrát na cestě minuli. Teď sedím zas v Praze, ale naruknu v redakci teprv v pondělí. Až budeš mít nějaký vídeňský feuilletonek, pošli, ale měj jej brzy.

Prosím: N. fr. Presse měla, as před půl rokem trvám, feuilletony Berlin und die Berliner nebo jak se to jmenovalo podobně – Nachdruck verboten! Těch bych teď potřeboval. Kdybys mně je, bez příliš velké práce, mohl z archivu redakčního, nebo třeba z archivu samé Pressy opatřit, poctivě bych je ihned zas vrátil. Jedná se mně o přečtení.

Doufaje, že Tě naleznu svým dopisem již ve Vídni, jsem

Tvůj

JNda

---

110. *[Začátkem září 1875.]*

Můj milý!

Upřímně Ti děkuju za Tvůj pěkný dar. Potěšils mne velice. Jednotlivé básničky už dovedu sám číst a dělá mně to radost.

Dnes jsem se upřímně bavil Speidlovou recensí o Wildbrandtovi. Ten ho zmaloval! Zrovna jed kape z každé řádky!

Mně se daří velmi dobře. Peněz nemám pražádných, a to mně dělá, můžeš si pomyslit, dobře. Totiž – já lhu. Mám zlatku. „Mám ji, protože ji mám", jak by Hálek byl dle Shakespeara řekl. A mám ji už od prvního a za žádnou cenu bych se jí nevzdal. Denně se na ni podívám, pak ji zas zastrčím, a jím, piju a kouřím na dluh nebo zadarmo. Veliké divení všech (dvou) přátel, že neodmítám najednou pozvání k obědu. „To jste hodný," pochválila mne tetička.

Abych Ti také udělal radost, vyndal jsem výtečnou zlatku tu teď, položil ji zde na papír a nechal se ji chvílku poválet. Dělám pro Tebe, co mohu.

Tvůj

JNda

---

111. *[Po 5. září 1875.]*

Můj milý!

Tvůj peněžitý dar je skvělý! Copak, ke všem čertům, nemůžeš se stát jednou už noblejším, a když cestuješ, obětovat přec alespoň nějakou desítku na obohacení mých sbírek? Bojím se, že z Tebe noblesu už nevykřešu.

Veverkova mne nezajímá. Od počátku myslela jen na německé divadlo, neměla nikdy vlasteneckého nadšení, němčourovala s maminkou jen což, je teď tam, kde je jí jedině volno – requiescat in pace! Pro mne je mrtva. Nenaležím k těm hlupcům, kteří mají náramnou radost, když Čech vynikne co Němec, pomáhá rozmnožovat slávu německou a nosí dříví do lesa. Nemění v tom nic, že je příbuznou Sladkovského a ten že má zvláštní, opět chorobnou zálibu v ní. Pochvalná zmínka o ní v N. L. přišla bez mého vědomí a proti mé vůli. Při první příležitosti řeknu jí pravdu.

Stran toho, co píšeš o Grundovi, pravím, že Dattel je slepičí prdýlka. On musí a musí vyplácat vše, o tom jsem se už stokrát přesvědčil, rád by byl v klepech pikantní a všechno, cokoliv ví, ho tlačí. Věru, že velmi odůvodněné budí se podezření ve mně, že bláznivý Palanda měl pravdu. Plácal třeba nepravdu kvůli juxu, nebo alespoň na dotaz neodpověděl dosti určitě přítel Dattel.

Verše Tvé jsem odevzdal Lvovi komponistovi. Udělal na ně muziku, kterou Ti zde posílám. Právě jsem si ji růžovým prstíčkem vyklepal na pianu, je krásna, Lva, Havlasy, Turků a Tebe důstojna. Jen jí neztrať!

Jsem Tvůj

JNda

112. *[Před 9. zářím 1875.]*

Můj milý!

V případu, že by Kinský tam dole neobstál vůbec – jsi Ty teď v takém spojení s divadly, že bys mu opatřiti mohl ve Vídni u opery místečko (sbor, malé partie)? Je dobrý kostelní zpěvák a dovedl by si přivydělat. Ve Vídni je prý nouze o dobré kostelní zpěváky.

Malíře Hofmanna jsem neseznal. Vůbec na Helgolandě skoro nikoho z hostí.

Tvůj

JNda

113. *[9. září 1875.]*

Můj milý!

Nejsem zdráv! – Když Ti Lev psal, bylo zle. Dva dny už jsem nebyl zamhouřil ani na čtvrt sekundy oka, tělo, hlava, vše hořelo k zbláznění. Hoří posud, třeba snesitelněji. Zítra pojedu na posvícení k Smetanovi do Jabkenic (u Loučeně), snad mně venkovský vzduch trochu pomůže. Patrně infámní nastuzení, musím dát pozor.

Kinský k Tobě ve Vídni as najisto přijde. Ujmi se ho, aby ti staročeši nejásali, že koho vyženou, nikdo se ho neujme.

Jsem Tvůj

JNda

Jakpak, nemohl bys v neděli ráno být taky v Jabkenicích? Kvůli jistotě promluv s Richtrem raděj hned, jo?

Co se týče toho vína: Já bych si přál nějakého velmi dobrého, třeba toho gumpoldsk., ale zadarmo. Myslím, že Lev by rád, abych já platil a on aby vypil. Ostatně nevím, co Ti psal.

114. *[Asi 15. září 1875.]*

Můj milý!

Píšu Ti z nejhlubší nížiny svého utrpení. Pranic husa, žádné posvícení! Nic! Nemoc!

Z pátku na sobotu, kdy jsem odjet měl, probudím se náhle v noci a nemohu očí odevřít. Horkost se byla soustředila v očích, byly zalepeny jako pečetí. Ráno se toho strašného kataru sám Schöbl leknul.

Tak tady sedím už doma v sobotu, neděli, pondělí, úterý a dnes, namáčím klůcky, pláču, mám mhu – pozdravení velmi pomalu se blíží. Toto Ti píšu s očima napolo zavřenýma. K večeru jsem po dvakrát zkusil vyjít na půl hodinky, musil jsem se hned vrátit kvůli větru. Škodí mně prý vítr, kouř, prach, slunce, čtení, psaní, všechno. Dnes jsem v slunci v poledne přešel do redakce. Jednalo se mně o dostání několika grošů, jichž ovšem potřebuju – a nepošlou, kdybych desetkrát vzkázal. Nevím, nezhorším-li si zrak.

Jsem Tvůj

JNda

Díky za Kinského. Musíš mu říci, že proto se o něho staráme, že je mladočech. Pozdravuj ho ode mne a od Lva.

---

115. *[Kolem 15. září 1875.]*

Můj milý!

Myslím, že Tě tento list zastihne již ve Vídni. Dávám Ti jen zprávu, že – aby nebyl žádný odpočinek – mám oční katar takový, že nemohu číst ani psát. Mohl bych přečíst leda nějaké osamělé velikánské servus na konec korespondenčního lístku.

Srdečný pozdrav!

Neruda

116. *[17. září 1875.]*

Je sice pořád ještě zle –, ale na mince už bych přece taktak viděl.

JNda

---

117. *[Po 17. září 1875.]*

Můj milý!

Odpusť, že Ti tak málo píšu – chci vůbec teprv zítra začít pracovat a ani nevím, půjde-li to. Jsem v rozpacích, nechci už říci: nemohu, a přece se bojím, že nevydržím dvě až tři hodiny psát – nemluvě ani o nutném humóru. Já vždycky náramně těžce začínám, když jsem byl odpočíval, třeba jen krátce.

Potěš mne zas nějakou řádkou. Paní Christenové a p. Bredenovi úctu a pozdrav.

Je tu pro oční neduh náramně nepříznivé počasí. Děsné horko nebo prašivý vítr – fuj! Už jsem celý unavený tím osudem svým. Měsíc co měsíc extravydání lékařům a na léky, a přitom ovšem žádný výdělek, a což horšího: žádná radost ze života.

No –

Tvůj

JNda

---

118. *[Před 2. říjnem 1875.]*

Můj milý!

Rád bych se teď podíval do Vídně, na ty Meiningenské. Piš mi laskavě obratem pošty, je-li tolik na tom, nebo je-li mnoho snad humbugu. Sděl mi také repertoár, abych věděl, kdy přijet, nebo

myslím, stojí-li za to hra jejich, že se odhodlám ku přijetí hravě.

Spořádal bych si věc as tak, abych jeden den vyjel, druhý den ve Vídni strávil, třetí odjel. Ostatně bych se v tom řídil také dle Tvého případného návodu.

Po případu možno, že bych Tě i žádal, abys mně telegrafoval. Totiž na př. v sobotu, je-li v neděli Caesar.

Nevím, zdali jsem Ti řekl, že jsem chtěl letos žádat za takové státní stipendium pro umělce, literáty atd. Ačkoli na věci té vlastně není pranic politického, nechal jsem toho přece být na domluvu Juliovu, který myslil, že by to mohlo při hloupém, darebáckém vždy výkladu staročeském naší straně škodit. Teď mne mrzí, že jsem tak neučinil. Myslím, že bych byl několik set snad dostal, a mohl to být dobrý podklad na cestu do Ameriky. Čím blíž ta cesta je, tím vzdálenější jsou nějak peníze. Nevíš, kdy se vypíší stipendia znovu?* Zeptej se, máš-li koho.

S mým zdravím je poněkud líp, ač ne zcela dobře. Držím se jako klíště pevně domova. V deset hodin jsem den co den už doma – to se koukáš, co?

Proto jsem ale přece

Tvůj

JNda

*) Pro letošek je asi už pozdě, ne?

---

119. *[2. října 1875.]*

Nevím, mohu-li jet již v neděli. Na Fiesca, prosím, mně opatř lístek najisto. Ostatně, kdybych jel přec v neděli, oznámím ještě telegrafem.

JNda

120. *[7. října 1875.]*

Můj milý!

Děkuju Ti za výtečnou kresbu – jako bych měl sám plán Vídně před sebou! Neměls dar kresličský a ingenieurský zanedbat.

Mluvnici a rozpravy doufám jsi již dostal, alespoň jsem hned včera po obdržení Tvého listu zašel k Dattlovi a vše objednal.

Ale, aby můj závod komisionářský stále květl, mám už zase novou komisi na Tebe. Do Vídně přijede Horák, kavárník. Žádal mne, abych ho Tobě odporučil. Víš, jaký je to dobrý, měkký chlap, trošičku mu buď berlou, opatř mu vstup do divadla. Bude, to se rozumí, chtít také do dvorské opery. Vím, že tam nedávají lístků; ale prosím, *kup* mu přec nějaký dobrý lístek nebo dva, bude-li zapotřebí. Upřímně mně napiš, co stály, a rád Ti to ihned nahradím. On Tě bude velebit po celé Praze a bude tím ulitější v přesvědčení svém. Tedy to tak udělej, jo? Pak ho dle náhledu svého vstrč ještě do jiných některých divadel.

Nehněvej se!

Zítra bude ve feuilletonu řeč o divadle Strampferově. Myslím, abys mu ničeho neřekl, aby se ho nepříjemně netklo. Ostatně čiň dle svého taktu.

Jsem Tvůj

JNda

---

121. *[8. října 1875.]*

Posílám Ti exemplář dnešních N.L. pro Strampfera, jehož adresu jsem už zase zapomněl. Prosím, instraduj mu to laskavě hned na venek. Dal jsem do textu naschvál dva německé citáty, jichž charakterističnost mu vysvětluje tenor článku. V češtinu juniora nemám důvěry. –

Piš mně, jak kus Karlisté jmenoval se ve Vídni a jak ten malerésní herec při tom.

JN

122. *[V říjnu 1875.]*

Můj milý!

Já se Karáskovi nedivím. Považ si, mít tři malé děti, mezi nimiž ještě jedno nemluvnětem, celý den nebýt doma a zůstavit je nějaké služce! Ostatně má prý nevěsta, trochu stará, peníze. Také se musí podotknout, že Karásek, kterého jsem tyto dny potkal, vypadá velmi dobře.

Co se týče naznačené záležitosti mé, neporozuměls mně zcela. Ostatně věc „stojí" a nejspíš zůstane stát, vederemo!

Z poznámky v Tvém listu o Jaroslavově obraze čerpal jsem podezření, že feuilleton dotýčný v Tagblattu byl od Tebe. Bojím se, že mám pravdu. Zabolel mne tam passus „gegenwarts- und wohl auch zukunftslose", musí v německém listu každého Čecha zabolet. Raděj nepsat o nás a o našich pracích praničeho, než učinit Němcům podobnou koncesí! Prosím, nečiň nikdy tak!

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj upřímný

JNda

---

123. *[Před 22. říjnem 1875.]*

Můj milý!

Prosím Tě, piš mně, co se nalezá zrovna na tom místě, kde byl Messenhauser zastřelen, teď. Volné místo? Dům? Jaký? Čí? Vidíš, už máš zas nějakou komisi, abys nezlenošil! –

Ale – quoipak nepíšeš tu knížku o české literatuře? Je jí sakramentsky třeba, nikde se o nás nemluví, českého života jako by nebylo, přec se toho ale v novější době napsalo dost, a to dost dobrého. Já už bych to napsal sám, ale o sobě přec nemohu mluvit, a nemohu-li mluvit o sobě, zůstalo by tak mnoho na rázu moderní literatury naší nevysvětleno. Pusť se do toho, s rozumem a chutí!

Adu pozdravuj, Strampfra též. Jeho 4 psíčky pracovals na mém pohnutí, ale já si myslím, kdyby měl jen dva, že by byli aspoň syti. Čert ví, já nemám moc psíků nějak rád.

Strampfer obdrží ode mne něco.

Jsem Tvůj

JNda

---

124. *[Kolem 22. října 1875.]*

Můj milý!

Tvůj list, co odpověď na část mého listu, ovšem mně nemohl říci něco nového, čeho bych posud nevěděl. Upozornil jsem Tě jen na to, co se dle mého náhledu stává zbytečného. Řekl jsem jen, co mne bolelo; přitom jsem věděl, že citu mému úplně porozumíš, jako já rozumím situaci celé, do které jsi se postupem znenáhlých událostí dostal a která – sám to asi přiznáš – pesimismu Tvému dává potravy až příliš hojné, také u Tebe tam, kde na př. mně se až k zoufalosti rozechvěje nerv, vzbudí jen lehký pocit elegický. Ale, víš, ty obnažené nervy žádají ušetření! A jsem z hloubi srdce přesvědčen – znáš mne a víš, že co tuto řeknu, není žádná captatio ve prospěch věci mé – že jakmile jednou jen jsi uslyšel slovo mé upřímné, sám již přistoupíš na stanovisko mé, pro vrozený Tobě jemnocit a také pro tu lásku k věci, kterou že máš, viděl jsem vždy. My se známe jinak, než se znají jiní. My známe vzájemně jádro své a proto jsme přátelé. Nevím právě proto ani, co by naše přátelství zvrtnouti mohlo. Proč bych Ti nemohl říci, že mne některé slůvko zabolelo! Také je Tvá odpověď svědectvím, že mně rozumíš, a pro budoucnost jsem Tvým taktem úplně jist.

Máš pravdu, také mne se někdy chápe beznadějnost vůči budoucnosti české. Vinu toho kladu jedině, že vidím, v jakých rukou je nyní národ a k jaké nemravnosti je veden. V té nemravnosti je ale, třeba to byla jen chyba politická, nebezpečí největší. Nepoctivosti nyní lid aplauduje, na poctivost se sápe s onou zůřivostí, která

je zvýšena pocitem, že není pro ni rozumných důvodů. A kolem nás vlní se co nejmohutnější svět, máme zapasit s národem přesilným, bohatým, inteligentním, ocelově sjednoceným! Ano, pranic bych se nebál o budoucnost národa třeba malého, kdyby v něm nadšení nebylo ušlapáno, kdyby byl mravně silný. Víc by mne sílila důvěra v něj samý než třeba idea velká slovanská; víc bych měl důvěry, že národ pomůže sobě sám, nejen důvěry, nybrž přímého přesvědčení. Zas si myslím, že ani není možno, aby rozum byl u nás ubit provždy! Vždyť musí zas se vzpamatovat politická mravnost a vyšlehnout nové nadšení. Jen brzy aby se to stalo, brzy!

Co se týče soudní té záležitosti, vypravuješ mně věci posud mně zcela neznámé. Stanovisko Tvé je mně naprosto jasné a musím s ním souhlasit. O tom, vidím, nebylo u Tebe také ani dost malé pochybnosti.

Z obratu v Strampferově záležitosti se těším. Přál bych mu trochu poklidu a pak štěstí nové.

Teprv tyto dny jsem se rozmluvil s Horákem o jeho pobytu ve Vídni. On je Tebou nadšen. „Víš, já jsem měkkej člověk. Když mne tak srdečně přivítal, vstouply mně slzy do očí.“ A už měl zas slzy v očích.

Už mne to mrzelo, že tak dlouho nepíšeš. Piš zase brzy!

Jsem Tvůj upřímný

JNda

---

125. *[Kolem 31. října 1875.]*

Můj milý!

Dnes konečně mohu odeslat Wuttkeho Strampferovi. Měl ho Zídka, jen as šestkrát jsem ho oň upomínal. Strampfer mne omluví.

Tyto dny jsem probral Schlöglovo Wiener Luft. Přiznám se, že nepochopuju, jak možno o spise tom mluvit s tím nadšením jako vídeňské žurnály. Na př. i Lorm ve Wiener Abendpostu; myslím ale, že to Lorm ani nečet. Je to většinou chudičké.

Pamperl! Jednou ještě něco vyvedeš korespondenčními lístky! Dostane se do rukou někomu, kdo z očividného žertu přece učiní pravdu, a budem se třeba zlobit.

Podle Tvé řeči vidím, že na ty literární listy se už nedostaneš. Bude toho přec jen škoda. Přijde někdo, kdo to napíše podle staročeského návodu, a pravdivý náhled o české literatuře nebude Němcům podán. Jsou holt zlé časy ve všem.

Piš mně hodně brzy něco veselého!

Tvůj

JNda

---

126. *[29. prosince 1875.]*

Dva dny jsem stonal – jen proto jsem nepsal Adě, jak jsem byl slíbil. Dnes jsem s prací štván, zítra tedy! – Zatím srdečný dík!

Tvůj

JNda

---

127. *[Koncem roku 1875.]*

Můj milý!

Srdečné pozdravení a dík za Adinu knihu. Zajímá mne, as dvě drobnosti budou přeloženy. Pozdrav ji ode mne srdečně a vyřiď s přiloženým lístkem gratulaci ode mne k Novému roku!

Tvůj

JNda

128. *[17. ledna 1876.]*

Zapomněl jsem se poděkovat za australské noviny. Tedy díky!

JNda

List obdržel jsi?

---

129. *[Po 20. lednu 1876.]*

Můj milý!

Píšu u tabáčnice a dám pak Arbesovi, aby v redakci napsal adresu, – budeš tedy nápisem překvapen.

Chci totiž „už zase" něco. V sobotním (či pátečním již?) čísle Deutsche Ztg byl feuilleton o kometách od *du Prela*. Začátek mně výborně posloužil, avšak *konec* nejde. Možno, že byl v úterý nebo ve středu, nezachytil jsem v redakci čísla ta; prosím, podívej se, kup a pošli, *byl-li – bude-li* zítra či pozejtří, kup a pošli také hned.

Tvůj

JNda

---

130. *[V lednu 1876.]*

Můj milý!

Komise! – Přišla ke mně Berta Mühlsteinova. Přeložila Adiny Skizzen, vyjdou snad hned o sobě, snad dřív jednotlivě některé v Slovanských listech, pak se seberou. Ale ona má tisíc chutí napsat o Adě studii, zamilovala se do ní. Přišla ke mně co k nevyvážitelné studni moudrosti, poněvadž takto nikde nic nalézti nemůže. Potřebuje a) úplný seznam její děl samostatných i jednotlivě vy-

tištěných článků,* b) životopis. S tímto je tedy vlastní obtíž. Berta tuší ze spisů tak as všechno, Adě kvůli ale nesmí říci všechno. Vyžádal jsem si proto, aby studii, než ji vytiskne, předložila mně. Nebudu snad moci *všechno, každý puntíček* zamezit – Berta bude chtít být bystrozraká –, ale zamezím vše závažnější, co by vadilo, a ostatní je pak úloha Tvá co translátora. Za to jí musím ale sdělit výše uvedené pomůcky. Prosím, obstarej to. Ada ať napíše ten podrobný seznam a připojí k němu své třeba poznámky. Ada by mohla také – *a to by bylo nejlíp* – napsat si sama životopis, napsat jej jaksi pro Bertu. Ta by se zbláznila radostí a byla by poslušna jako beránek. Víš-li o jiných ještě pomůckách, poraď.

Píšu to v největším spěchu.

Tvůj

JNda

* myslí, že zná vše, ale tak pro náhodu

---

131. *[V lednu 1876.]*

Můj milý!

Stalo se, co se jednou stát muselo. V Tvém posledním listu jsem konečně přece našel větu, jižto jsem nepřečetl *naprosto*. Ta věta, kde – ale jen se o tom domnívám – mluvíš o Stormu. Desetkrát už jsem vzal list do ruky a vždy jsem jej zas odložil s uspokojením nejvyšším a zvolal: Ať žije krasopis!

Mühlsteinova se zblázní radostí, až obdrží list od Addy. Nemohl bys do Prahy zapůjčit ten článek Elise Polko pro Bertu? Dostaneš jej co nejsprávněji zpět!

Tvá nemoc nás všechny mrzí. Lvové vyhrkly slzy: „A je chudák opuštěn, viďte?“ Já ji potěšil, že nejsi. Ale vystonej se, prosím. Alespoň nestonej doopravdy, já se těch opravdových nemocí nesmírně bojím. Šetř se a nestarej se třeba ani o Mühlsteinovu, kdyby Tě to namáhalo. V náději, že obdržím již zprávu, že jsi zase zdráv, jsem Tvůj oddaný

JNda

132. *[Koncem ledna 1876.]*

Můj milý!

Jsem potěšen Tvou vřelostí. Zcela dobře hádáš, že něco je. Nemocen na štěstí nejsem, ale mrzut, strašně mrzut! Nemohu Ti příčinu hned dopodrobna sdělit, oustně by to snad ještě šlo, – ale také toho na ten čas není ještě potřebí. Nerád Tě svými mrzutostmi obtěžuju, namáháš se pak, abys mne rozveselil, a zatím cítím, že jsi sám mrzut dost, alespoň po chvílích.

Věc je všeobecně asi ta, že mám materielní obavy do budoucnosti. Těm nemůžeš arci odpomoci. Je možno, že dosti brzy přikvačí na mne nutnost, abych se staral hezky dopodrobna o výživu svou, abych hledal i malé literární výdělečky, a ty malé že budou snad důležity. To mně dělá vrtochy, neboť nevím, kde najít něco v těch našich rozvrzaných českých poměrech, před jichž nepřátelstvím arci šíj svou neskloním. Ona celá literatura česká člověka neuživí, jakž teprv, když jsem a také zůstanu poukázán jen na jednu ze stran našich. Přemýšlím tedy, neboť hmota mně nikdy nesmí být velkou překážkou, a těmi starostmi mrzoutím. Ostatně, snad se to poddá.

Tedy vidíš, neměl jsem nic potěšitelného pro Tebe a tedy jsem nepsal, ač jsem vícekrát chtěl. Však to nahradím, jen až se vyklubu. Kdyby Tě tak někdy něco napadlo, co by se po česku a po mém zpracovati mohlo, sděl. Něco bys mohl snad učinit. Snad obdržuješ divadelní německé novinky, totiž ty dobré. Ty bys mně mohl zasílat, na př. Schlesingrův nejnovější kousek. Ne-li, nedělej si z toho nic, byla to jen tedy poptávka.

Strampferovi statek asi prodali. Vzpomněl jsem si za ten den na něho asi dvacetkrát. Až se s ním sejdeš, pozdravuj.

Piš mně hodně brzy!

Tvůj

JNda

133. *[Po 5. únoru 1876.]*

Můj milý!

Teď ani nevím, zdali jsem se Ti už za tu taštičku poděkoval. Nepsals mně celý věk, myslím, že počítáš listy mé, abys ani o jediný nenapsal víc – což je, mírně řečeno, velmi neslušné, vůči mé oprávněné lenosti ale už docela neomluvitelné. Možno ostatně, že Tě ani tento můj list nezastihne hned. Snad jsi dojel do Pešti. Také jsem chtěl zajet tam, podívat se na Deákův pohřební průvod – ale pak, vůči panujícím mrazům, jsem mlčel, a jiný si u nás na to nevzpomněl.

Adě píšu dnes list a odesílám přímo. Těším ji, že bude spokojena – chudák byla trochu v rozpacích, dle posledního listu svého. Měla patrně o tu skizzu doopravdy strach. Na její novou knihu se těším.

Schlesingrovo „dítě" už je v kněhkupeckém oběhu; piš mně, nemáš-li je, dostanu je u Dattla.

Byl jsem náhodou u Karáska v úřadě. Zdálo se mně, jako by si přál, aby mu bývalí přátelé jeho domu vlezli, jak se říká, na záda. Dle toho se ovšem zachovám.

Považ si, Ada mně píše, že prý už šedivím! Ale vyhuboval jsem jí za to. Tys zajisté něco podobného na mně nepozoroval!

Jsem Tvůj

JNda

---

134. *[V polovici února 1876.]*

Můj milý!

– – – – – –

– – – – – –

Stran Hohenwartovy mince jsi se nemýlil. Už mám list od Waldaua, kde mne proboha prosí o ni. Je mně ho líto, nepochodí.

Zato mne upřímně zabolelo, co píšeš stran těch mincí japanských. Viděl jsem jich celou sbírku o světové výstavě a už tenkrát jsem chtěl si nějaké koupit, ale nebyly na prodej: Není to příliš šlechetné od Tebe, že lichý mamon určuje konání Tvé. Já bych na Tvém místě kupoval pro mne mince napořád, ať jsou sebezlatější. O ilustrace ani tak hrubě nedbám, vím, jak originál vypadá.

Díky Tvému krasopisu nevím zas, psal-lis: „Až tento list čísti budeš, *budeš* mít ještě bolení hlavy," nebo „*budu*", dejme ale tomu, že je obojí verse dobrá.

Pak, prosím Tě, pročpak se posmíváš mé němčině v listu k Adě? Copak byla tak strašna? Nebo mně ji zavidíš?

S Amerikou to stojí jeden den tak a druhý jinak. Neví se nic určitého, bude se vědít až v posledním okamžiku.

Ada slíbené obdrží, jen se neboj!

Jsem Tvůj oddaný

JNda

---

135. *14/2 76.*

Můj milý!

Zajisté už jsi obdržel půjčené peníze zpět od K. Máš tedy fondů dost, abys nakoupil hodně mnoho japanských zlaťáků pro mou sbírku – ale *nepřepni* síly své!

Vidíš, já se přece mýlil. To, že jsi peníze půjčil, jsem nepředpokládal; nybrž to, že teď teprv vzbudila se v něm jakás nevraživost, snad dle listů nějakých.

Mám ukrutnou radost, jak Voget maže Zieglera; z každého slova Vogetova hledí solidnost, u Zieglera je všechno dělané ažaž.

Doufám, že jsi zdráv, a jsem

Tvůj

JNda

136. *[Kolem 17. února 1876.]*

Můj milý!

Voda se žene od Budějovic, už je v Zlaté ulici a zatopila tři bordely, což je teď na jaro, když se začíná zase krev vařit, ohromné neštěstí! Snad bude ještě hůř!

Tvoje činnost pro Typografickou besedu je chvály hodna, jen pokračuj. Pro rukopisy nemáš nic? Třeba jen půjčit, řádně se vše vrátí. Alespoň mně zašli nějakou autografickou báseň Addinu, ale s podpisem jejím.

Ta „idealistka" je Wickenburgová, ne? Prozatím nemám o díle tom ani ponětí. Taylora bych musil koupit, a toho neučiním. Frankf. Ztg nečtu nikdy, kdybys měl nějaký výstřižek náhodou, potěšil bych se.

Lev se trmácí s každým Tvým korespondenčním lístkem, není s to skoro žádný zcela přečíst a má vztek. Prosím Tě, napiš nějaký, jen tak samá čára, aby to ale vypadalo jako latinka, kde vskutku by nebylo ani slova – ten se rozzlobí!

Pořád si naříkáš a tváříš se, jako bys se bál konkursu. Děláš to tak kvůli japanským mincím zlatým? Prosím Tě, netvař se tak, jako by se Ti dařilo hůř než mně. Myslím, že Amerika je teď o 17.000 mil vzdálenější, než byla posud – o tom ale jindy obšírněji, s celým výkladem, proč ne, či proč ano.

Tvůj zkormoucený konkurent

JNda

---

137. *[Po 24. únoru 1876.]*

Můj milý!

Především pěkné poděkování za Taylora a za noviny. Výstava typografů bude až o sv. Václavě, můžeš tedy zasílat dosti dlouho. Škoda toho Heineho a Wagnera. Nestalo by se na nich praničeho, kdyby někdo k půjčce se odhodlal.

Předpokládáš mrzutost u mne. Silná porce je jí vždy, ale Ty soudíš patrně z toho, že málo píšu. Částečně ovšem má to svou příčinu v Americe. Jsem silně proto dopálen, že věc, kterou jsem připravoval a které jsem tolik času věnoval, měla by se zmařit. Tuze se mýlíš, myslíš-li, že vůbec někdo se o to stará, aby mne v záměru mém podporoval hmotně. Domluv je ovšem ze všech stran dost, abych myšlénky své se nevzdal, ale ty domluvy mne jen více dopalují, neboť nemám jich potřebí, naopak. Věc stojí, zcela upřímně řečeno, takto –, ale sděluju Ti to jen s podmínkou plné diskretnosti: Jízdu tam a zpátky mám z Brém zajištěnou, zbývají výdaje na přípravy (velmi patrné), cesta do Brém z Prahy a nazpět, cesta po Americe. Odkud nákladu nabrat? Sám nemám praničeho, jen dluhy, které by pobytím mimo Prahu pro samé prolongace jen vzrostly – první moje škoda, a velká pro budoucnost. Julius se chová zcela tak, jako by celá záležitost byla jen soukromou záležitostí mou, bojí se patrně – jsem přílišný dobrák, než abych mu to měl za zlé – většího výdaje; příspěvek by byl tedy zcela nepatrný, ač byl-li by vůbec. S Dattlem se rozcházíme vždy víc a víc. Mimo za dne, když se zastavím v krámě, nevidíme se už pranikde, a já už se teď ani nezastavuju v krámě. Dattel začíná sobě hrát proti mně na finančně příliš opatrného, a tím, ku velké své škodě, vyloudil *konečně* opatrnost mou. Byl jsem až příliš lehkomyslný. V té snaze, abych prospěl časopisu co nejvíc, kupoval jsem vše zajímavé, nač jsem připadl, a zajisté že z toho „firma" Grégr měla prospěch hmotný, jsouť doby, kdy ve všem všudy musí vypomoci feuilleton můj. Tím vzrostl dluh můj až na 1200 zl. asi! Jen malou část dovoluje mně totiž Julek z koupených kněh přenést vždy na konto jeho. Nepochybuju, že by mně Julkova noblesa, zvlášť kdybych vyhledal okamžik k tomu vhodný, alespoň poněkud z toho pomohla, ale jsem na vyčkávání takových okamžiků příliš hrdý, a hrdý také na prošení vůbec a zaplatím, co jsem dluhů nadělal, třebaže jen zas na prospěch Národních listů, sám. Dost mne arci mrzí, že přítel Dattel, kterému jsem já přec k celému jeho obchodu dopomohl, neposkytoval ani těch obligátních srážek, kterých poskytuje každému pilnějšímu kupci – „to se dělá jen těm, kteří platí hotovými", říkal, a já při své lehkomyslnosti mlčel. A ještě víc mne mrzí, že kvůli spolkům, žebra-

vým studentům, divným známým, kteří všichni přišli prosit o spisy mé, jsem as desátou část zmíněné sumy dlužen za spisy *vlastní* – také žádná srážka! Tedy krátce: Prozatím jsem dlužen Dattlovi *šedesát* archů tiskových, které teprv vydat mám. Právě jsem začal s vydáváním feuilletonů, tiskne se první svazek, zůstanu-li po celý rok v Praze, vyrovnám se všemi šedesáti archy, za ostatek pak nabídnu as dvacet dalších archů a budu u Dattla bez dluhů – nezůstanu-li, zůstane dluh, musím teprv napřesrok, atd. – nesmírná škoda pro mne! Dále! (Nenudím Tě?) Mám ještě jiné potřeby, a *tuze* bych si pomohl, kdybych měl takhle 3-400 zl. Nabídl jsem proto za tu sumu Dattlovi svazek novel. „Nemám peněz," řekl krátce, „zeptej se za půl roku." A přec vím, že na jisté věci ode mne spekuluje, že řekl kdesi v důvěrném kruhu, odkudž se mně doneslo, že jen až budu chtít do Ameriky, rád přijdu s nabídnutím. Tedy on by mně dal pak peníze, já bych napřed mu musil dát to ono, a mimo to by i nadějný spis o Americe byl již prodán, celá má práce prodána na několik let – kvůli komu? Kvůli „firmě"! Vím, že by to literaturu osvěžilo, kdybych jel, ale mám se *pořád* a *pořád* jen obětovat, pořád být žebrákem za dveřmi jiných? Může mně mít někdo za zlé, když myslím také jednou na sebe, a kdybych neměl nic jiného z toho než pohodlí a myšlénku, že mně může celý svět na záda vlézt? – Takové jsou tedy výhlídky, ressource atd. Připomínám jen, že mně redakce Lumíra samovolně nabídla 300 zl. za příspěvek k cestě, ale ovšem také za spisovní náhradu – zkrátka, musil bych patrně celý náklad cesty nést sám a sám a k tomu by ještě výtěžek brali jiní.

Ale také to není příčinou, že jsem v posledních 14 dnech psal málo. Zcela prostou a maličkou příčinou je to, že sobě toho – mimo Tebe nevšimnul nikdo! Byly volby, zaujaly veškeré mysle, věděl jsem, že si mohu trochu odpočinout, tedy jsem to udělal. Tak! –

Tvůj lístek byl Lvovi podezřelý. Neměl ráz *obyčejného*, běžného písma, nybrž schválních kudrlinek. Musíš to udělat přirozeněji.

Pozdrav mně Addu a Strampfra srdečně.

To jsem se dnes rozepsal!

Tvůj

JNda

138. *[Začátkem března 1876.]*

Milý Šembero!

Tvůj list jsem obdržel a dříve již stereoskopy, na nichž ale zmíněná něžná ruka otištěna nebyla. Jsem Ti za ně povděčen, jsou velmi dobře vybrány, mají jen jednu velkou chybu, že *nejsou* transparentní, oč právě jsem byl žádal. Nu ale, přeslechnuto je přeslechnuto, vůle byla stejně přátelská a vlastně bych neměl tu chybu ani připomenout. Když ale bych rád, abys ji jednou napravil!

Storma jsem si přečetl. Sklaplo mým nadějím, nelíbil se mi. Dřív vypadaly jeho věci jako krajiny, krajiny severních pust, smutné, krásné, osvětlené jen několika pruhy slunečního světla, deroucího se hustým tmavým nebem. Zerstreute Blätter mají z toho již jen ty prodírající se paprsky – krajina utekla – a to je pak divný obraz. Škoda! Už rád bych jednou zas něco četl šťavnatého, ale odkud vzít!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

P. S. Právě mně sděluje někdo, že v Tagblattu se nadává mladočechům, zejmena Sladkovskému a Julkovi, zato že se Skrejšovský ukrutně velebí co přední síla národa. Možno, že Tagblatt nespatřím – je to pravda?!

---

139. *[V březnu 1876.]*

Můj milý!

Já mám dva přátele, jeden je v Praze u opery, druhý je ve Vídni u žurnalistiky, a oba jsou mlachubové. Ten první užívá – nechci mu ublížit, ale jsem až hrůza psycholog! – prostředku, jakého dle známého odjinud vzoru užívá Skrejšovský: „Chyťte ho!“ –

a ten druhý mu z pouhého potěšení ze všeho špatného pomáhá až přes linie vídeňské. Bůh jim to odpusť, já nemohu. Já jsem nevinný jako to novorozené tele, ba, jakž by „přátelům" známo být mělo, ve své poctivosti ještě telečtější než tele. A kdybych nebyl, tak – chytrý jsem, že by to nikdo nepozoroval.

Ale špás s tím byl přec! Ten operista chtěl pracovat patrně k tomu, abych byl v nějakých rozpacích, a uškodil sobě. Začal schválně: „On Vám dá zlatý lorgnon", v náději, že nedám, já ale dal hned *dva*, a na ten druhý měla vlastně manželka pana operisty chuť, žebronila o něj již dávno, a teď je hněv a vztek u obou manželů. To je ta vlastní historie poučná, která dokazuje, že jsme vlastně všichni trochu špatní a máme radost vždy, když se milovaný bližní zlobí.

Adě píšu korespondenční lístek – já jí lituju, že naslouchá řečem jezovitsky zkrouceným. Chudák!

Co se týče toho, že někdy z nouze zastavuju své prsteny, nedělám si pranic z toho, že o tom víš. Ale tolik je jisto, že jsem jich nezastavil nikdy jen pro sebe, vždy jen, když toho měl potřebí přítel a soused. Čím jsem se tedy teď pomstil za ošemetné udavačství ne sice šlechetně, ale dobře. Vzdor tomu vím, že nevěříš, že bych také japanské zlaté mince – až je dostanu – zastavil.

Noviny docházejí zcela pravidelně. Ale jednám již zase co psycholog. Nechci najednou zas děkovat, aby se nemyslelo, že učiněno již dost. *Zatím* ale přec upřímné díky!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

140. *[Před 4. březnem 1876.]*

Můj milý!

Ani jsi se nemýlil tak tuze! Tys předpokládal, že se trochu doopravdy zlobím, a já zas pozoroval, že to předpokládáš, soudil

jsem dle toho, žes jaksi se vyhýbal psaní, pokud vody neoplasknou. Kdyby bylo potřebí teprv důkazů, že si rozumíme, zde by byly.

Ale zajisté si myslíš, že ty na povrch vyniklé příčiny nebyly ty, které mne zlobily, a máš pravdu. Mne už Lev dávno dopálil svým nešetrným mluvením vůbec - teď to puklo, teď dá jistě pokoj. Nebylo mu při tom volně. Znáš ho. A znáš Prahu, kde věru není potřebí, aby ještě přítel v hostincích vypravoval o mé zkrachovanosti atd. K tomu přišly ještě věci jiné, o nichž ale raději mlčím.

Mám náramnou radost, že vím o něčem, čím radost udělat Tobě. Již je vše zařízeno, abys dostal ten rámeček extra řezaný k Černohorci, a doufám, že dnes už na Tvou adresu odejde. Přijmi jej na stěny svého paláce.

Zato jsi Ty zkazil radost mně. Myslil jsem, že nevíš, že Feuilletony již vyjdou. Mám napsanou cedulička, kdo jedině dostane exemplář, a opisuju ji: Šembera – Sladkovský – Lev – Švagrovský – Julek. A teď *sám* o něj žádáš, to je k vzteku! Za to jsem tě vyškrtl na cedulce co prvního a napsal dolů naposled – – exemplář ale dostaneš přec první. Nevím, co mu řekneš. Je těžko z té masy udělat nějaký systém.

Pozdravuj svého diamantového otce srdečně ode mne.

Tvůj

JNda

---

141. *[7. března 1876.]*

Psal jsem Lvovi o *čtyry* lahve, i aby je, kvůli praktičnosti, dal zaslat vínárníkem Petříkem, naším sousedem. Myslím, že Petřík přidal o své ujmě a o svém špásu dvě žernosecké – aby byl dvě negotinské za ně vyměnil, nemyslím. Ostatně bude Strampfera nebo Starka také zajímat, když po červeném roudnickém poznají bílé žernosecké české.

JNda

142. *[7. března 1876.]*

Vinou sluhovou odešla gratulace teprv v poledne.

JNda

---

143. *[15. března 1876.]*

Lehman mně vyřizoval pozdravení. „Ich war ganz glücklich", prál, „sagen zu können, dass ich auch Sie zu meinen Gönnern zähle." Nu tak vidíš! Liboval si, žes mu prokázal ukrutnou službu. – Tomu „vínárníku" koukej se na prsty, on napodobuje Tvůj rukopis!

JNda

---

144. *[26. března 1876.]*

Výtečná malba! Makartovská sytost barvy, kaulbachovská prodchnutost myšlénková! Výborné! Jenže bude těžko nalézt dobře stylisovaný rámec k tomu. Pak také aby obraz měl svrchní světlo – ale odkud! – Nevíš nijakou cestu, jak dostat časopisy z Egypta? – Nemohl bych dostávat Coulissu častěji? Totiž dostáváš-li ji sám.

Tvůj

JNda

145. *[29. března 1876.]*

Nemohou náhodou sluhu Um. besedy zastihnout doma. Tedy nevím, najdou-li ho alespoň dnes a odejde-li tedy dnes rámec Tvůj. Zítra najisto.

JNda

---

146. *[30. března 1876.]*

Až prý v sobotu bude hotovo. Nemohu za to!

JNda

---

147. *[3. dubna 1876.]*

Bylo hotovo v sobotu, ale nemohlo se už k večeru expedovat. Odejde v pondělí. Upozornuju, že bedna je velká, že tedy musí jít pro to buď 2 muži s nosidly nebo někdo s 2 kolým vozíkem širším. – Knihu obdržel? – Všeliké divadelní časopisy jsou tuze vítány.

JNda

Toužimský mně také přines, jak jsem ho byl požádal, některé mince. Ale skoro tytéž, které mezitím mám už od Tebe.

148. *[Asi 4. dubna 1876.]*

Můj milý!

Zároveň Ti odesílám 1. svazek svých Feuilletonů. Vyjdou *teprv za týden*, máš nejprvnější exemplář, nikdo knihy té posud ani neviděl. To Tě nemať, že je na obálce pečeť Dattlova. Neumím pro poštu balit, ale u Dattla myslejí, že to jde za hranice, adresu jsem psal sám doma.

Možno, že dnes odejde zároveň rámec. *Možno!* Znáš spolehlivost pražských řemeslníků!

Tvůj

JNda

---

149. *[5. dubna 1876.]*

Teď se teprv něčeho lekám. Máš ten *obraz?* Na lístku Tvém byla jen zmínka o rámci, myslil jsem, že obraz tedy máš. Ale je vždy možno, že sobě přáls obého. Honem piš, dostaneš to hned nejrychlejší poštou.

JNda

To jsem se lek té náhlé myšlénky o možné nešikovnosti!

---

150. *[7. dubna 1876.]*

Co to bylo v Pester Lloydu? Nečetl jsem ničeho.

JNda

151. *[Před 8. dubnem 1876.]*

Můj milý!

Těší mne upřímně Tvůj úsudek, ač se mně zdá být věru příliš pochvalný, lichotivý. Rodiče také cítívají, že úsudky o jich dětech jsou přelichoceny, přec je ale poslouchají.

Bohužel, že mně samotnému kniha právě teď nepůsobí radosti. Přítel Dattel už mně zase něco vyved. Víš, že otiskem svých feuilletonů platím mu dluh, za knihy u něho koupené, při nichž už na mně 40% vydělal. To již o sobě ovšem není milé, vydat tlustou knihu, mít s ní dlouhou přípravu, několikaměsíční korekturu, a nedostat krejcaru. Ale vzal by to čert! Přítel Dattel přičinil však ještě něco. Když jsme se smlouvali stran vydání, umluvili jsme, že nakladatelstvo mně zaplatí opisovače. Umluvili jsme to oustně, ale *pevně*. Bohužel, že ne písemně! Opisovači stáli *tři sta a několik zlatých* (je toho ukrutných tisíc psaných archů), Dattel si každou cifřičku dobře zapsal, a teď mně najednou *celou sumu* dal do dluhů. Vypočítal si za to dalších *26 archů tiskových*, takže jsem mu teď dlužen 96 archů, čili *čtyry takové svazky*, jak je první. Já si arci nemohu pomoci, svědků nemám, protože se stydím vůbec před svědky říkat o peníze, ať už třeba na opisování. „Nakladatel kupuje jen manuskript hotový," odsekl mně přítel Dattel a o *úmluvě* jako už nic nevěděl. Co tomu říkáš? Napadne Ti asi samotnému, že kdybych to byl tušil, vydání feuilletonů by si bylo ještě počkalo; nejsou věru ty časy, a já jsem nejméně s to teď najednou z čista jasna vydat 300 zlatých. Budeš-li tyto radosti českého spisovatele vypravovat Adě, spráskne ruce nad hlavou.

Mohl bych ho napálit. Tahle naházet mu toho hodně bez zvláštního vybrání a být kvit. Ale tomu zas nedovoluje arci má spisovatelská choulostivost. Věř, že pouhé to vybírání a sestavení je prací velkou. Poněvadž Tě to zajímá, sděluju, že druhý svazek budou ještě „studie", pak přijdou obrázky výstavní a drobné cestopisy, pak „zábavné drobotiny", pak „ostracism" (výbor literárních satir), pak „literatura a umění", pak „efemérky", totiž ty, které mají zajímavost jak se říká provždy. Malostranské povídky v tom nebudou. Všimneš-li sobě vzadu připojeného oznámení mých

spisů (ukaž *délku* toho seznamu Adě), najdeš, že jsou tam pod Různými lidmi v závorce oznámeny Genrové povídky. Tam budou některé novely, druhý otisk Různých lidí a ty „povídky malostranské", jichž nebude víc než asi dvanáct, což je ovšem dost. Za tu knihu bych rád honorár. Ve feuilletonech budou právě jen jen feuilletony, a feuilleton je u mne to, o čem se neví, co to je. Mezitím doufám, že vyjde druhé vydání Obrazů z c., jichž je na skladě už málo.

Přec se trochu mýlíš, když myslíš, že znáš každou řádku. Trhany jsem na př. dopsal zvláště. Původně bylo 6 kapitol uveřejněno, dopsal jsem ještě čtyry (v poslední najdeš něco známého), a teď je to jako genrová novela.

Jsem žádostiv, ozve-li se někde v českých časopisech posudek. Pochybuju. A to je prokletá věc, kniha tím trpí. Do Národních listů míním si napsat sám o ní feuilleton, rozumí se, že trochu humoristický – co tomu říkáš?

Ale už dost té šplehotiny! Nedělej si nic z ní, spisovatel, nečte-li ničeho o spise svém, alespoň sám o něm mluví trochu k přátelům, a já mám Tebe jediného, s kým o tom mluvit mohu.

Kdy Ti Dattel pošle exemplář, nevím. Myslím, že pošle také jeden Tagblattu. Je ve Vídni ještě nějaký časopis, kde by exemplář nebyl zahozen? Je to smutné, jak málo všímá sobě cizina teď věcí našich! Ani řádky se z češtiny nepřekládá, a přec jsou věci, které by se překládat mohly. Myslím, kdyby Různí lidé byly napsány maďarsky, že by lepší čísla z nich už byla dávno do němčiny přeložena. Slyšel jsem, že se tak stalo, že ale překlad byl zaslán as dvěma listům německým, aniž by byla vůbec odpověď přišla.

Prosím, pošli mně to číslo Deutsche Ztg (nedělní nebo sobotní), kde byl článek du Prelův Veränderliche Sterne!

Jak je Tvé sestře? Otec je as tuze smuten, jak? – Schulzovi jsem vše vyřídil.

Tvůj

JNda

152. *[Před 9. dubnem.]*

Můj milý!

Lítuju Tvého starého otce upřímně. Kdybych věděl, čím mu nějakou radost způsobit, učinil bych tak ihned. Víš-li, *prosím, řekni!* Co se týče Dattla, dělej, co chceš. Jen prosím, to, čím jsem si Tobě postesknul, postesknul jsem si právě *jen* Tobě. Nerád bych, aby se slůvkem Tvým dověděl o mé rozmrzelosti, má pýcha mně ani nedovoluje, abych sám mu to dal jediným slůvkem cítit. Však se alespoň dle toho budu řídit. Líp je, *nechat* ho, líp to je z různých důvodů, však on to ještě ucítí, jak jednal.

Adě bych psal zítra, budu-li mít čas. Doufám, že najisto obdrží list ode mne alespoň v pondělí.

Tvůj

JNda

Právě jsem obdržel Tvůj dar. Jsou v něm dva kusy římské, dobré, pak jeden item římský, jenž se mně zdá falešný. Výborný je ten kousek středověký italský. Díky!

---

153. *Aloisovi.* *V Praze 9. dubna 1876.*

Velevážený pane!

Byl jsem zpraven o nebezpečí, jaké na ctěnou rodinu Vaši přikvačilo, znal jsem z listů Vašeho syna starosti, jaké Vás náhle u lůžka dcery jaly. Nyní se dovídám, že stal se obrat k lepšímu, a nemohu sobě pomoci – musím Vám vyjádřit upřímné přání své! Přijměte je přátelsky. Je to věru přání čisté, nepovstalé z pražádných ohledů vedlejších, vycházející pouze a pouze z té sympatie, kterou k Vám, vysoce ctěný pane, chovám.

Nedivte se tomu nikterak a vyložte sobě věc z české upřímnosti. Zlé, ukrutné časy přistihly národ náš, horší všech předešlých; nebezpečí hrozilo sice vždy a důsledně, ale nikdy nebyl národ tak

demoralisován, jak je nyní vlivem vůdčích sil. A co může malý národ, ovládla-li ho znemravnělost! Bez čistého nadšení není síly, bez síly není boje, je jen úpadek. Snad toho sám v dálce tak necítíte, jak zde my. V takové kruté době ale ohlížejí se ti, kteříž věnovali život svůj národu z pohnútek co nejideálnějších, kmitá-li ještě někde jiskra možné spásy. *Je-li* vůbec ještě spásy pro národ náš, je-li naděje v ni, nevidím jí ale v ničem jiném než v tom, že národ náš honosí se přec ještě jednotlivými čistými, vznešenými povahami. Těch povah nám z jádra národa snad přec ještě náhle vyroste více, a pak je spása možna. Ale k takovým řídkým teď povahám jsem čítal vždy předně Vás, ctěný pane.

Nebeřte to za lichotu, k níž nemám příčiny. Natolik jsem Vám snad ze svého, již také dlouholetého veřejného působení znám, že jsem pravým opakem lichotníků. Ale kousek citu mám, proč bych Vám jej jednou v životě neukázal v okamžiku, kdy stísněnou hlavu zvedáte zas radostněji.

Odpusťte výminečnému dopisu mému. Mohu-li Vás za něco žádat, prosím předně, abyste srdečně pozdravil ctěnou rodinu svou, a pak, abyste mně na tento list neodpověděl. Rozumíte mně zajisté!

Jsem Váš oddaný

J. Neruda

---

154. Vratislavovi. *[10. dubna 1876.]*

Můj milý!

Ty mne takřka zatápíš radostí. Mařákovými obrazy jsi mně učinil radost nesmírnou; mámť Mařáka tuze rád, čítám ho mezi poety. Teď budu přemýšlet, čím bych se s Tebou zase skvitoval alespoň poněkud.

Otci jsem psal včera. Psal jsem mu upřímně, tak asi jako svému tatínkovi. Myslím, že jsem dobře četl: *neunter* Bezirk? Ostatně je adresa i pro případ kaligrafické mýlky určitá dost.

S Julkem jsem dnes po prvé za jeho nemoci mluvil. Leží, je mu ale poněkud snáz. Jsem tomu ukrutně rád, ještě maličko a redakcí

by se rozložila čirá nedbalost. Myslím ale, že mu beztoho dopisuješ? On věděl alespoň o nemoci Tvé sestry a těšil se z mé zprávy, že se zachová na živu.

Kniha má vyjde zítra. Pozítří feuilleton o ní od Schulze.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Ty nezdaro mně chceš dokazovat něco kolínkem

– – – – – –

– – – – – –

---

155. *[10. dubna 1876.]*

Místo „Wien" stálo na avisním recepise „Wein". Josífek přehlídl, že to má být jmeno města, – považ si ten dlouhý jazyk, po několik hodin vypláznutý! A mou radost nad tím!

JNda

---

156. *[12. dubna 1876.]*

Nebo měl bych snad „mal. pov." vydat co knížečku zvlášť, as jak Různé lidi? – Bedničku jsem poslal přímo pod adresou Adinou, mysle, že bude takto bezprostřednější radost. – Stran F. se *prozatím* nepomstím, chráním nepoškvrněnou pověst Sch., které bys mohl při bezohledné své zlobě a falši snadno ublížit. Ale jen počkej! – Vše dochází v pořádku. Také Karel. Zapomněl jsem se poděkovat? Proč toho tolik posíláš!

Tedy díky od Tvého

JNdy

Včera vyšly flltny. – O Mařákovi jsem svého času (právě o těchto 4 obraz.) již psal ve f. N. lů.

157. *[Po 12. dubnu 1876.]*

Můj milý!

Pravda, Schulz to napsal pěkně, a rovněž pravda, že se to mohlo napsat ještě pěkněj, v jistém směru totiž. Já nevím, ale na mne koukalo z těch řádek příliš mnoho přátelské, řekněm třeba i stranické chvály. Trochu míň chvály a trochu víc určitého, hlubšího vyznačení by mně bylo milejší. Dobrý Schulz píše o mém „výboru feuilletonů", jako by neznal víc než ten jediný, právě vyšlý svazek. A ten representuje arci jen jednu, řekl bych tu skoro čistě zábavnou stránku. Já měl ovšem a konám úkoly ještě prajiné. V době, kdy po léta pro tiskové pře a nátlaky nesmělo v novinách ani nic být, musil jsem feuilletonem udržovat interes čtoucího obecenstva, a udržel jsem jej. Satirické stránky a polemické, kteréž snad přišly k dostatečnému přec výrazu, Schulz se ani prozatím nedotknul. Rovněž ne té vskutku poctivé snahy, udržet kritikou širší a skutečně čistý názor v našem obecenstvu. Tak ale se daří as každému *nyní*, lidé se pamatují na mou činnost jen jako na velkou, různobarvou – mlhu. Vidím, jak je důležito, abych co možná taktuplně sám si spořádal rychle všechny svazky, jiný by toho neučinil, *nemohl* učinit. Po vyjití jich bude mnohý kroutit hlavou, cože tu všechno je nakupeno. – Já bych chtěl mít jednou takovou českou knihu, pošlou právě z té činnosti, co kritik před sebou, do té bych péro zahloubal!

To s těmi „malostranskými" má přece ještě háček. Polož čelo do ruky a přemýšlej: nebude knížka trochu monotonní? Já to věru nedovedu sám říci. Kdežto kdyby tam v té kníze byly povídky některé genrové, jako: Týden v tichém domě, Divadelní kuplety, pak Malostranské povídky, Různí lidé (jsou již naprosto rozebrány), vím sám, že by to bylo velmi pestré a zvláštní. Přemýšlej!

Prožij ty svátky vesele! Těším se z radosti Adiny. Dostane ještě něco.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

158. *[14. dubna 1876.]*

A dělá mně skutečně každá ta zásilka potěšení. A mám ho potřebí! Už tomu navykl

Tvůj

JNda

---

159. *[Před 23. dubnem 1876.]*

Můj milý!

Píšu v největším spěchu. Máš pravdu, mrzí mne skutečně všelicos v článku Tvém. Znáš mne a víš, jak rozhodně jsem proti polemikám jednajícím o českém životě, jsou-li ty polemiky psány německy, a že jsem odevždy hlavně byl proti tomu, aby se Němcům vyličovaly smutné, málo nádějné naše poměry, z čehož přec nepřátelé naši nabývají jen nové odvahy zas proti nám. Psals to v rozechvění, v zlosti, vzdor všemu musím Ti alespoň poděkovat za Tvou přátelskou, čistě bratrskou vřelost. Sálá z každého slova a je žárná. Na všechen způsob to ještě odstůňu. Tobě odpoví asi tím, že se pustí do mne, na čemž ovšem nezaleží. Kdybys viděl můj klid, podivil bys se, že naše poměry dovedly i u člověka přec velmi náruživého takovou nonchalanci vynutit co návyk.

Máš pravdu, mám teď ukrutně mnoho co dělat. Divadlo stojí teď mnoho viditelné i neviditelné práce, několik hodin denně, a se vším mám naspěch.

Líbaje Tě v duchu,

jsem Tvůj

JNda

Myslím si tak asi, že by se byli mrzeli, kdybys byl se držel jen objektu, mne, a jejich článku si ani nevšiml. Ale tos ovšem učinit nemohl. Lvovic mají z článku ukrutnou radost. Co říkáš těm porotním aférám? –

„Pièces de résistance" bude v knize, doufám, vše. O čemž snad v neděli obšírněji.

160. *[25. dubna 1876.]*

Kniha odchází. S L. se promluví. –

Vsázím se, že ten mexikánský redaktor je z Vídně, nebo alespoň déle tam žil, celý list jeho má vídeňský ráz.

Z kterého roku pochází „impromptu“?

JNda

Pečetní oblaty s „N“ došly. Nová zásílka?

---

161. *[29. dubna 1876.]*

Tedy Kanitzovo „Srbsko“ mně pošli. Přijde zas neporušené, čisté, pěkné k Tobě!

---

162. *[Koncem dubna 1876.]*

Můj milý!

Srdečné díky za ty známky pečetní, zrovna jsem jich potřeboval a byl jsem v nebezpečí, že je budu musit koupit. Dovoluju Ti, abys obstarával veškeré potřeby mé.

Účel mého dnešního listu je ale ještě jiný. U příloze vidíš provolání Typografické besedy stran té výstavy – přečteš a už budeš vědít, že máš-li něco (cizí, rární časopisy atd.), máš mně to poslat, víš-li něco, máš mně to sdělit, znáš-li něco, máš mně to říct. Tak tak!

Bolí mne očíčka, mám z toho strach, musím se zas držet. – Kdy jsi dostal poslední list ode mne?

Se srdečným pozdravem

jsem Tvůj

JNda

163. *[Počátkem května 1876.]*

Můj milý!

„Sie werden schon erlauben, dass ich dem Herrn Š. einen Gruss von Ihnen ausrichte," řekl. Tedy žádný olejově tištěný pozdrav.

Nasledující neměj za dětinskost, znáš mne. Dejme tomu, že by tam, kde se ty volné lístky rozdávají, seděl někdo, kdo souvisí s těmi, kteří nám nepřejí. Hned by byl rámus, a ačkoli by věděli, že lhou, přece by řekli, „on je spolupracovníkem německého listu". Kvůli tomu zas, aby ochota redakce nebyla odměněna zle, také aby nebyla blamována, nesměl bych ani říci, že se stalo jen na oko, jen „kvůli freikartě". Jinde je třeba člověku jen, aby to ono, nechce-li, nečinil, u nás ale, jak víš, je potřebí vyhnout se i zdání. Perfidnost našich nepřátel čerpá i z každé náhody, a lži se nebojí. Nešlo by pouhým *odporučením* Szepse vymoci tu kartičku?

Napsal jsem Ti lístek, kde Tě žádám o *Srbsko* Kanitzovo. Obdržels? Dnes Ti posílám Obranu a Lumíra. Zvlášť kvůli tomuto, myslím, vynadají mně zas ukrutně. Ať si!

Jak je u Tvého otce? Také matka zas zdráva?

Že máš plnou hlavu starostí, vidím jasně. Myslím, že se nám oběma někdy mozek podebírá. Ty máš alespoň to, že nežiješ v tak mizerných poměrech duševních. Odpusť, že kladu sebe co do trpitelství ještě výš než Tebe – snad omyl egoismu!

Včera jsem chtěl psát Adě list. Ale měl jsem kocovinu mravní. Smutně jsem psát nechtěl a vesele jsem nemohl – odložil jsem. Však nahradím!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Můj milý!

Díky za Kanitze! Znám už spis ten a přec jsem se znovu jeho tloušťky lekl. To všechno mám číst a pozorně číst! Dostaneš to ale přece brzy zpět. Díky také za knížku přidanou a za ten lístek. Očekával jsem vskutku jen polovici slevuňku a jsem tedy úplně spokojen. Kdy pojedu, nevím. Válka snad ještě nebude, alespoň se neví nic jistého, ale přitom se ví to najisto, že naše administrace nemá žádných peněz posud pro mne. Ať už je jak chce, a kdybych měl peníze vyškrábat sám sobě pod kůží, *něco* přec vyškrabu a *trochu* si vyjedu, při čemž se na Tebe už tuze těším. Dle těch peněžitých poměrů zdá se mně cesta po parolodi, kterou jsi laskavě nabídl, skoro nutností. Půjde-li to, jak myslíš, budu velmi rád. Poznám něco naprosto nového, po Dunaji až k Bělehradu jsem ještě nejel. Pak bych znal, vyjma Linec–Vídeň, Dunaj již celý a mám tak zvláštní myšlénku; snad vyvedu nějaké Dunajské povídky po způsobu Různých lidí, ale neříkej o tom ještě nikomu, ani mně ne, abych se toho nelekl. Byla by to stafáže, co? O povídkové maso k ní není nouze.

Vogeta, to se rozumí, pozdrav zas ode mne, jakož každého pořádného člověka, o kterémž jsi přesvědčen, že bychom se snesli. Oeribauera bych na všechen způsob v Terstu chytil. Triester Ztg je majetkem Lloydu, jak? a tedy jeho postavení dosti pevné?

Máš-li Pokrok, všimni si pro osobní zábavu svou dnešního oznámení Lumíra. Citují obsah s vynecháním titulu článku Hellerova. Jsou to duchaplní lidé! Jed jim kape se rtů a blbost se jim s nich lije.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

165. *[3. května 1876.]*

Udals basové C co základní tón Tvého humoru. To je přec dobře?

JNda

---

166. *[V květnu 1876.]*

Můj milý!

Tak jsem si dnes sedl a napsal skizzu, o které jsem se jednou Ti zmínil. Kdysi, před dvanácti lety, jsem ve feuilletonu zavadil o látku tu. Nedalo mně to pokoje, musil jsem ji zpracovat znovu, zdálo se mně, že musím.

Nevím věru, zda jsem se nemýlil. Teď napsáno dívá se to na mne chudě. Pouhá skizza, drobounká, ani na nejvšivější feuilletonek by nestačila, i na ten jí schází „zrovna deset psaných řádků"! Posílám Ti ji ještě mokrou. Pro zábavu si ji přečti, mám, nemám ji přilepit pak k malostranským povídkám? Jen řekni upřímně, mne Tvé „ne" nezabolí. Za prvé je to sviňácká historka, „Jungschweinernes, wenn auch mit sauberst abgezogener Haut"; za druhé je to chudé obsahem i myšlénkovým, schválně vyhnuto se všem přídavkům.

A pak mně to pošli zpět, máš-li čas, hned vracející se poštou, aby se náhodou nepohodilo.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Můj milý!

To jsem věděl, že nebudu vědít zase nic. Ostrého dojmu náčrtu jsem si arci plně vědom. Víš, já počítal takhle! Že si jako po přečtení pomyslíš, zdali by se to mohlo směle vytisknout, kdyby to bylo napsáno německy, a dle toho že řekneš ano nebo ne. Zatím upozorňuješ mne na možný hluk a máš pravdu. Jenže, mají se tomu hluku činit věčné koncese? Já je arci již činil při vydání Arabesk, vynechal jsem Za půl hodiny, Měla gusto a ještě jiné věci, které by byly mohly učinit „pohoršení". Zavidím těm Turgeněvům a jemu podobným, píšou, co chtějí – eh to by se mně to jásavě psalo na jejich místě! Myslel jsem, že skizzička ta bude poslední z „mal. povídek", ovšem disonance, ale co na tom. Předcházet měla zrovna před ní kvůli ještě ostřejší disonanci skizzička jiná, také z mého života, ale plna dětinsky naivní poesie, samý modravý pel (napsána ještě není, jen myšlena, ale kdybys byl hodný, napsal bych Ti ji, byla by as 3x větší než ta tříliliová). Napřed jsem ji, tu tříliliovou totiž, chtěl poslat Špindlerovi pro „Říp", na ty tři sloupečky feuilletonní by z nouze stačila. Teď nevím. Člověk se trká o mříže, jako pták v menážerii, a křídla bolí.

Nedělej si ale nic z toho, že jsem Tě trochu zdržel takovou maličkostí. Ale mám právě zas kousek doby hravé. Mazal bych malostranské povídačky den co den, každý den alespoň jednu. – Bojím se doopravdy, že jsem Tě trochu tou skizzou zkazil. Jsem měkký člověk, nechci mít pražádného mravního odpovídání za někoho jiného, a spěchám napravit chybu. Honem jsem v poledne napsal přiloženou v čistém a krásném opise povídku jinou; čti ji, nech si ji na památku, vlož si ji do modlitební knížky. Je veskrz pravdiva.

To s F. K. je pravda. Ona by to dovedla číst, proč nemohou dovést jiné? Husy!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

168. *[Kolem 16. května 1876.]*

Můj milý!

Posílám Ti zde tu studii. Rád bych totiž, abys, nežli já přikročím ku korektuře stylistické a j., řekl mně svůj náhled. Studie se sl. Mühlsteinově, jak seznáš, dosti povedla. Budeš-li mít námítky nebo poznámky, učiň je na nějaký arch *extra* (dle čísel půlarchů a škartek). Za večer – ač nejsi-li churav – můžeš být *pohodlně* hotov, a proto bych Tě žádal, abys mně studii asi za tři dny zas bezpečně poslal.

Tvůj

JNda

---

169. *[Kolem 16. května 1876.]*

Můj milý!

Už mně jde tak trochu hlava kolem s tou studií. Chopil jsem se toho, aby Addě nestalo se nic nepříjemného, instruoval – pokud to šlo – Bertu, přivedl ji k tomu, aby se naprosto změnám podrobila, poslal Ti to do Vídně, abys sám posoudil – teď ale už věru nevím, *jaké* změny vlastně udělat. Tak, jak by sobě Adda vše přála, není přec ani možno vše učinit. Je to zvláštní, vydat směle knihu smělou, s přirozenými a logickými konsekvencemi ale nechtít mít co dělat. Pochopuju to, ale nevím, jak pomoci. Ta studie už je přece tak nevinně psána, jak ji jen dívka napsat může – kdybych chtěl měnit *zcela* tak, jak *asi* Adda sobě přeje, blamoval bych se před Bertou, které jsem již řekl, že je studie dobrá a že došla uznání (neřekl jsem ale, *od koho*), a vypadal bych, odevzdav to tisku, před ní jakožto literární lhář. Nevím, jak z toho ven. Pochopuju nervositu Addinu, ovšem, ale – – co dál? My oba dva té věci rozumíme, nemůžem se o ní hádat, ale jsme oba v bryndě. Musím o tom přemýšlet ještě důkladně.

Nejlíp by bylo nešťastnou studii potlačit naprosto. Addu upokoj, nestane se na žádný způsob nic, alespoň ne *mým vědomím*, co by ji bolelo.

Za ty lesy a medvídky a pejsky srdečný dík. Mně se ty lesy líbí, ale nelákají mne. Pochybuju, že je v nich plzeňské, šestadvacítka a jiné věci pro život nevyhnutelné, ty sruby mně tam alespoň podle toho nevypadají. Už jsou ostatně odevzdány typografům.

Tvůj ani ne tak studiemi jako studií umořený

JNda

Napřed dík za taštičku!

---

170. *[Před 16. květnem 1876.]*

Můj milý!

Dnes jsem obdržel od Addy podobiznu s věnováním, potěšila mne tím. Píše jaksi svěže, viď, že je momentánně zdravější než dřív? Odpovím jí záhy. Tomu se divím, že Berta jí ještě nepsala! Snad z ostychu.

Zasmát jsem se musil, když Adda píše, že ji muž na své cestě do Německa vezme s sebou, v Praze složí a ona že zde stráví 14 dní. Ta chudinka by v Praze pochodila! Znáš zdejší společnost naši. Buď jí ani neznají, nebo ji zatracují co spisovatelku ceny velmi podřízené - mimo to ty sociální názory – – a ty manýry! Ušklíbli by se po ní, mrkli by, a chudinka by za dva dny byla nervosnější než kdy dřív. Nebožka Karásková byla jediná tak, s kterou by byla Adda* mluvit mohla, alespoň citově by s ní byla už proto dobře vyšla, že měla Karásková skutečnou pietu k duševní váze. Berta, jak už ženské jsou, by jí nejspíš všechno řekla, co české literátky o ní nepěkného soudí – každá z nich mní se být Staelkou naproti ní. A už jsme hotovi. Musil bych ji nějak

*) pozoruješ, že píšu důsledně „dd", mně to nějak líp zní.

zaobalit do bavlnky, a třeba bych jí chtěl být k službám jakkoli, sotva by jí as stačila má společnost, časem mimo to obmezená. Zasmát jsem se musil té její návštěvě v Praze, a myslil jsem si hned, že Ty as o tom plánu jsi ani neslyšel.

Nestůneš, že ani nepíšeš?

Piš přec, třeba jen tři slova!

Tvůj

JNda

---

171. *[Před 16. květnem 1876.]*

Můj milý!

Ta zelená barvička je vskutku pěkna. –

Těší mne, že se Ti líbila studie Mühlsteinovy. Psala-li jí Adda v tom smyslu nějaké slovo, bude mít M. ukrutnou radost. Dle nějakých slov, která Adda položila do listu ke mně a kde mluví o „možné *mé* ženitbě", vidím teprv, že Ty nejspíš B. ani neznáš, že tedy jsi A. nemohl o ní učinit žádného obrazu. B. je chudinka. Je rachitická, drobňounká, churavá. Žlutá pleť, těžký dech svědčí, že trpí; nepokojně bludné oči stále sem tam šlehající, přišpičatělá, často křečovitě si zahrávající ústa svědčí o vnitřním žáru a živé letoře. Takto je rozumna a chápava, právě proto ale, že má úsudek svůj, často si z ní tropí smích.

Změny se stanou dle Tvého i dle Addina přání. Nesouhlasím ale s tím, že Adda mluví proti tomu, aby vlastní její slova v studii citována byla. Dává to dobrý tón obrazu tomu, a obava Addina, že by z toho snad někdo vyčetl samochlubnou geniálnost, je klamna. Uvidím ostatně ještě, co učiním.

Díky za taštičku. Je pěkna a líbí se. To je ale pro Tebe malér. Chtěl mně ji vzít strýček Déč (strýček všech mladočechů), já mu ji jen proto nedal, že je od Tebe, ale musil jsem mu slíbit podobnou. Kde ji vzít! Vidíš, že Ti není pranic platno poukázání ku

„krajině, do které málokdy přicházíš", třeba v něm byla mimovolná opatrnost. Prosím, kup jeden kousek ještě a pošli mně jej s kontem, jež ihned zapravím – tak daleko, doufám, stačí ještě kasa moje.

Jsem teď stále churav, také oči pálí.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

172. *[17. května 1876.]*

Díky za penízky. Jedu na den do Roudnice, až se vrátím, bude velká numismatická přehlídka, načež zpráva.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

173. *[Po 17. květnu 1876.]*

Můj milý!

Konečně okamžik volný! Sotvy jsem přijel z Roudnice domů, dostal jsem práci, považ si, práci, která vynesla celých *dvacet pět* zlatých r. č. (t. j. 25 zl. r. č)! Zato mně spolkla tři dny, denně čtrnáct hodin. Jsem tak trochu unaven, as tak jako honící pes k večeru.

Srdečné díky za vzpomínku k jmenovinám! Přehlídka numismatická posud neučiněna, scházel čas; takového něco, poněvadž i „lučba" (šolbosr) v tom hraje, žádá mnoho času. Dostala Ada

můj korespondenční lístek? Ne-li, zprav mne, a prozatím jí vyslov díky za mne.

„Dětinu" Ti odpouštím od srdce rád. Ani Ti nevrátím za to nějakou „moudrou stařešinu" nebo tak něco, pranic Ti neudělám. Proč by člověk někdy nebyl dětinným, viď? Dělá to člověku dobře. Víš, mně se po Tobě tak trochu stýská, rád bych, abychom seděli zas trochu pohromadě.

Josef přijel do Prahy, jak beztoho víš, na pohřeb. Dal mne Tůmou pozdravovat. Byl bych ho vyhledal, ale nezdála se mně pohřební příležitost k tomu vhodna. Ač jsem byl při pohřbu jeho otce a ač jsem průvodu schválně předešel, nespatřil jsem Josefa přec. Vypadá prý tuze dobře, povídali. Zavadí-li na zpáteční cestě Vídní o Tebe, pozdrav ho.

Jsem Tvůj upřímný

JNda

---

174. *[22. května 1876.]*

Já? – Poctivě. – A Ty? – Hehe! –

JNda

---

175. *[25. května 1876.]*

Můžeš-li mně to dílo poslat alespoň na den, učiň tak. Hned je pošlu zas zpátky. Nevíš, *kdo vlastně* to píše, kdo dodal tam *materiál? Ty sám?*

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Můj milý!

Když by Tě to stálo s tou knihou mnoho tedy práce, zanech to. Dattel už dnes k mému pobídnutí psal o ni, někdo si ji pak koupí, ale já si ji napřed sám přečtu zdarma.

Prosím Tě, co Ti mám psát, abych Tvou mrzutost trochu rozplašil? Příčiny Tvé mrzutosti jsou takové, že je může zhojit „jen bůh" nebo někdo, kdo má aspoň několik tisíc zlatých. Viď, že bys byl pak najednou vesel? Zrovna tak jako já, plácal bych vesele do světa jako kapřík do vody. Letos už zůstane pro nás oba asi rok pošmúrný. Alespoň kdyby byla radost z práce! Mám vydat ještě letos alespoň tři tlusté svazky různých prací, a nemám chutě ani na půl svazku.

Obě Tobě známé maličkosti malostranské vpálil jsem do „Řípu", kdež vyjdou 1. června. Ať dostáváš „Říp" nebo ne, já Ti pošlu exemplář na všechen způsob.

Hledám originelní, ale hodně, hodně jednoduchou látku k novele a jsem jako zabedněn. Žádná tvůrčí síla, žádná vynalezavost – samá rýma. Ovšem, „novellenstoff" jako Adin by mně nepomoh, ten není dost jednoduchý, prostý pro účel můj.

U Lva je špitál. V prvním pokoji leží *čtyry* děti nemocny, všechny na osypky. Lev sám dostal strašný zánět mandlí, leží, pálí ho blána mozková – má chudák strachu a starostí as dost! Pět nemocných v jedné rodině! A vedle u Blodků dva. Pěkné poschodí!

To Ti píšu vesele – ne? Když je ale všude tak smutnosmutně! Jen kdybych už moh z Prahy!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

177. *[Koncem května 1876.]*

Můj milý!

A teď buď trochu ctnostný, prosím Tě. Vím sice, že Tě svádějí, a ty že jsi příliš dobrácký! Ale aspoň trochu ctnosti! Vždyť člověka srdce bolí, když čte ty popisy Tvoje krásných žen!

Mně ale ten „sladký obsah" nenadisputuješ. Nejsem přítel některých druhů krásy – ad exemplum! Tenhle na mne působí chladem rampouchů. Až mi zima kosti láme!

A teď několik kusů žádostí.

a) Není Ti pomoci; potřebuju příspěvků do feuilletonu. Totiž i humor. časopisy, a kde na co padneš, třebas *vystřihnuté*. Jo? Já Ti nevídám ani listy vídeňské. Je-li někdy někde ňákej obzvláště důležitej zajímavej feuilleton – jo?

b) Řekni sluhovi redakčnímu, ať vejde do několika peněžoměnečních krámů a poptá se, mají-li nějaký *zlatý pětifrank francouzský*. V Praze jsem jich dostal všeho všudy po *dvouměsíčním hledání* šest; potřebuju ale ještě aspoň čtyry.* Rozumí se samo sebou, dostane-li je sluha a pošleš-li mi je, že Ti obnos pošlu ihned.

Tak. Teď máš starost.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

*) Jsou vzaty z oběhu, proto rár.

---

178. *[Koncem května 1876.]*

Můj milý!

Jsem potěšen Tvým návratem, ač jsem, upřímně řečeno, až do té nešikovné notice v Tagblattu ani nevěřil, že jsi pryč. Po přečtení notice jsem věřil.

Nového tu nic, leč ty rvačky, o kterých víš vše podrobně. Je to ňáký život příjemný, zvlášť literární produkci příznivý! Aby hrom do toho!

Tomu s tím pětifrankem nerozumím. Žádal jsem Tě oň doopravdy a tón, jakým píšeš, také se mně nepodobá býti žertovným. Nedovedu sobě leda tak věc prozatím vysvětlit, že jsi zapomněl penízek, ač o něm píšeš, do obálky vendat. Jinak – musil by být ukraden. Pochybuju, že bychom jej nějak pak dostali zpět.

Piš mně záhy!

Jsem Tvůj

JNda

---

179. *[29. května 1876.]*

Míníš přec číslo, kde byl Schlgl jmenován? O jiném „citování" totiž nevím. –

Ty šťastný! – Ty jedeš? – A já sedím! Už mnou neposednost škube jako jaro vrabcem.

Srdečný pozdrav!

JNda

Už jsem to číslo Schlglovi tedy poslal. Copak bydlíte všichni až někde na pokraji dunajského Babelu?

---

180. *[29. května 1876.]*

Zatím srdečné díky! Ale hněvám se na Tebe doopravdy, žes si učinil takový výdaj! – Je to doslovný otisk z jisté stati, kterou kdys, již asi roku 1864 nebo 1865, byl napsal Chodźko.

Srdečný pozdrav

JNda

181. *[Asi 30. května 1876.]*

Můj milý!

Holt ať už krásná ruka balila nebo ne, žádná ruka holt pětifrank do kopertu nestrčila. Zapomněls a válí se Ti někde na stole.

Něco zvláště nového nevím. Žádosti Tvé bych byl vyhověl, ale byl jsem rád, že jsem cos podobného psát už nemusil. Hnusí se mně to upřímně.

Dnes se mně po prvé silněji ozvala ischias. Sotva se držím na sedadle.

Jsem Tvůj

JNda

---

182. *[1. června 1876.]*

Dřepím doma – mám zas mordsetsakramentskou, na věky věkův zatracenou, bohu nemilou, všem lidem protivnou ischias. Vrtím se za strašných bolestí v křesle, nejsem schopen myšlénky, nadávám. Ani ten nový mamut v Cařihradě mne nezajímá, a to je dost. Až budu netrpělivostí už nejvíc klít, pošlu Ti o tom telegram. – Paní A. srdečné pozdravení. Snad ji trochu posilní zpráva, že také já se svíjím.

Tvůj

JNda

---

183. *[4. června 1876.]*

To se rozumí, takové hlavy bolení a chtít rozeznávat vína! Náruživé, hrozivé vzbouření veškerého lidstva, totiž mne a Knoblocha. Knobloch dokazuje nótami obchodními, já dokazuju nabytou zkušeností – jsi odsouzen co naprostý neznalec. Teď máš svoje „mělnické bordeaux“!

184. *[5. června 1876.]*

Cože dělá ischias? Včera byla k zaškrcení příjemna. Svíjel jsem se jako vrták. – S. bych rád psal, ale teď se nemohu nikde poptat a nevím, co jiného bych mu psal. – Smetáky jsou také v Berlíně, nejen v Eisenachu (kulturní poznámka). – Doufám, že to hromobití přišlo a Wartburg rozbilo. Budu to hledat v Bohemii, v „mosaice".

Tvůj

JNda

---

185. *[V červnu 1876.]*

Můj milý!

Klameš se výklady svými! –

Předně věz: *mám v Tebe nejplnější důvěru, že Ty mne nemůžeš zklamat nikdy!*

Mám ji proto, že posuzuju Tebe podle sebe; nevím, jak by bylo možno, abych klamal Tebe – nepochopuju, jak a proč bys klamal mne.

Kdyby se mohlo dít mezi námi kdys klamání nějaké, mohlo by se dít jen v maličkostech, jen na prospěch druhého, a pak by to byl klam přec takový, že bychom se mohli bez zardění dívat sobě do očí, naopak, s vědomím plného a upřímného přátelství.

Vždyť máme přec již dosti důkazů upřímnosti vzájemné!

Tedy: já Ti nevěřil, poněvadž jsem myslil, že Ti rozumím. Myslil jsem: chce zmizet na nějaký čas lidem, chce poklidu, pokoje. Nemá právě teď peněz na cestu, zůstane doma, bude poustevničit, ale jiní nechť myslejí, že je bůhvíkde. Paříž mně byla přitom tolik jako Peking. Myslil jsem, že Ty tušíš, že to „prohlížím". Byl jsem „příliš duchaplný" ve výkladu, ale teď jsi zase Ty příliš duchaplným!

Slovo mé, že nebylo v mysli mé jediného momentu posud, kdy

bych si byl přál zvědět nejmenšího o manželství Tvém! Nevěřil jsem, když mně někdo prál, že jsi ženat, poněvadž jsem nenahlížel, proč bys to právě přede mnou tajil. Neměl jsem nejmenšího nutkání k otázce jakékoli, když jsi se mně svěřil konečně, předpokládaje, že co chceš, abych jakožto přítel Tvůj zvěděl, mně řekneš, co ne, že je majetek *čistě Tvůj*, a že by bylo již krádeží sprostou, dotknout se ho jen slovem!

Mluvíš pak, že „i jiná aféra mne zajímá". Nevím zcela dobře, jakou myslíš. Může být jedna vídeňská, druhá pražská. Prvější mne nezajímá pranic. Zdejší by mne vskutku zajímala. Ale uhodl-li jsem, že míníš tuto, máš nový doklad k tomu, co jsem již pravil. Byl bych se mohl *všeho*, zrovna hravě dovědít, to mně přec uvěříš? Ale považoval jsem to také za záležitost Tvou a *za Tvými zády* nechtěl jsem se nikdy do ní míchat. Když jsem viděl z druhé strany napnutou ženskou zvědavost, když jsem byl sám mořen otázkami, vyhnul jsem se a nešel tam více. Teď máš výklad posledních dvou let a přervaných návštěv. Bylo mně protivno stále se vytáčet a někdy i trochu – kvůli Tobě – musit zalhat. Chceš-li kdy mně o té aféře něco říci, *bude mne zajímat vždy*. Otázkami jsem Tě nemučil, ani nepřímými ne. Mlčet umím.

Co se týče žurnalistického podniknutí pražského, máš zcela pravdu, že bych Tě v Praze takto usedlého viděl nerád. Na partajtag si přijeď, přijeď si každých 14 dní, usaď se třeba tu, budeš vítán, ale Tebe si myslet co redaktora toho německého listu, to mně nevoní. Ten list je mně do duše protivný, už jsem Ti řekl. A pak – neznáš poměry. Nevíš, jak velice dovedli proti Tobě zaujmout mysle – i *našich* lidí! Věř, pracoval bys dvě tři leta jen s tou antipatií, to by Tě roztřelo. Omrzelejší, v každém ohledu chudší utekl bys zase z Prahy. Mohu chtít něčemu takovému? – Prosím, přečti sobě dnešní můj list dvakráte! – –

Když jsem dopsal na předešlé stránce řádku zdola 6, slůvko „proti", vešel Ceyp a přestal jsem. Ischias se mně vzbouřila, Ceyp přinesl jehlici a učinil injekci morfia. Že prý usnu – vskutku se mně jaksi víčka zavírají.

O pětifranku jsem Ti psal, že v listu nebyl. Nechme ho!

Tvé lakýrky mne těší, neboť jim mohu odpovědít svými bačkorami. Koupil jsem je dnes – vlastně je koupila paní Lvová pro

mne – za 1 zl. 40 kr., jsou krásně zeleny a mají bílý podšev – to máš vztek!

Bačkory proto, že musím být doma. Ležím jako lazar nebo sedím u stolku zkřiven a v stálých bolestech.

Jsem Tvůj

JNda

---

186. *[V červnu 1876.]*

Můj milý!

Hostinský Ti bude psát z Mnichova. Je chudák patrně zle v tom, potřebuje odbyt pro nějaké články. Píše dobře německy a snad mu můžeš opatřit list, do kterého by přispíval. Doufám v to a prosím Tě za to, je to muž poctivý a našinec spolehlivý. Hanby s ním nedoznáš, on zná *mnoho*. Tagblatt by neotiskoval mu?

„Humóry" prý Ti poslal již Lev. Můj domácí dostal i se mnou výpověď z bytu – prozatím nevím proč, zdaž kvůli mně či kvůli sobě či kvůli čemu. Teď našel byt. Píše mně o něm. Malý pokojíček – o jé! Já mu uteču! – Ale dřív se přece na ten byt podívám.

Piš mně, nebo mně telegrafuj nebo dělej co chceš, ale řekni mně něco o sobě.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

187. *12/6 76.*

Můj milý!

Píšu v největším chvatu, jen abych Tvému přání vyhověl. Šťastnou cestu – to je ukrutné, já Ti musím pořád záviděť!

Dnes jsem psal Hostinskému do Mnichova (Schellingsstrasse 31/2 *l.*). Nevím, jak spolu stojíte, ale upozornil jsem ho na Tvůj příchod. Podobá se, že se mu chudákovi velmi mizerně tam vede.

Schlesingrovi pošlu list. Co mu povídat budu, to věru nevím!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

188. *[6. července 1876.]*

Srdečný pozdrav! Pošlu zítra list, na který mně laskavě odpovíš hned – ano? Kdybys nebyl pozejtří ve Vídni, telegrafuj mně o tom zítra.

Tvůj

JNda

---

189. *[V první polovině července 1876.]*

Můj milý!

„Bolestné pro mne" – píšeš! Myslím, že si jednou nerozumíme zcela. Pozoruju totiž zas já, že jaksi mne hledíš chválit v listech svých, jako bych byl choulostiv nějak. To je takhle, můj milý! Že jsem si nedělal ničeho z úsudků záporných, dokázal jsem

po dvacet let, *dnes* nejsem jiným. K tomu přichází, že podobných drobotin, jakou je ta, o kterou se jedná, mám víc; že konečně dovedu velmi ochotně kteroukoli hodit pod stůl – opět příčina k *ne*choulostivosti. Ale! Od té doby, co mne teď chválíte, cítím (snad ten cit brzy zas přejde) se jaksi vázán. Je mně, jako bych byl vám všem, *předně* Tobě, *zodpověděn* za úspěch dalších emanac, spisů svých. Úspěch ale se někdy může zmařit maličkostí, schválností spisovatelovou, mýlkou jeho. Jiného v té věci nemohu konsultovat než Tebe. Proto je přirozeno, že sobě v takovém případu přeju na prvním místě rozhodné, krátké „*ano*"! – „*ne*"! – další poznámky jsou vítány, velmi vítány, ale stojí na druhém místě. Rozumíš mně dobře? Tak vidíš, pořád ještě nejsme s tou hloupostí hotovi! Teď už ano.

Kdy z Prahy vyjedu, nevím. Že vyjedu, nepochybuju. Myslíš, že bych doved *německé* feuilletónky? Nebo bys je snad musel přepracovávat? V obou případech se totiž jinak píše. Ostatně bychom se o tom ještě smluvili. Já píšu cestovní feuilletony ukrutně rád.

Srdečný pozdrav!

JNda

---

190. *[V první polovině července 1876.]*

Můj milý!

Tak tedy už asi víš, co chci povídat. Lehmann sám nevěděl, že jsou obrázky už pryč. Máš je jistě již u sebe. Budou Tě taky těšit a – střípky dostaneš od něho též později. Nu tak!

Ty bydlíš teď „Schmelzgasse 1, erster Stock, Tür 9".

Stran parolodi bych měl *velkou* radost. Cesta by mne těšila. Ale pamatuješ se, že r. 1870 odepřeli mně lístek? Musíš to tedy nějak vyvést. Nemoh bys se instruovat trochu napřed? Ale odpusť, namáhám-li Tě přílišně! – V příloze posílám ty dvě žádosti. Těším se na Vídeň. –

Že není dobře psát příliš špatně, uvidíš z přiloženého proužku; brzy by šla zásilka retour!

– – – – – –

– – – – – –

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Mám poslat na parolodní společnost žádost. Jak adresovanou? Či až osobně ve Vídni? –

Tak si ty přiložené dvě žádosti nespleť, to by byl špás!

U nás dnes je lokálka o jakémsi společném letu z Vídně aranžovaném do Filadelfie. Nevíš bližší adresu? U nás nebyla – znamenitá redakce!

---

191. *[V první polovině července 1876.]*

Můj milý!

Zatím vřelé díky.

To s tou parolodí mne mrzí! Proto, že Ti to dělá nepříležitosti. Kdyby měl z toho sebemenší stín nějaké škrobenosti nebo úskoku padnout na mne nebo na Tebe, prosím Tě snažně, tisíckrát raději nechci nic. Na cizí jmeno lístek as nepůjde, právě v nynějších dobách může člověk tam dole velmi snadno přijít k tomu, že potřebuje jmena upřímně *vlastního*. A pak se mně skoro vždy stalo, že jsem se setkal s nějakým známým.

Ostatně – vždyť mohu spolehat na Tvůj takt!

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

192. *[V první polovině července 1876.]*

Můj milý!

Poněvadž už celé dva dny nepíšeš, bojím se o něco. Předně o to, že jsem Tě snad žvástem zbytečným o té hloupé skizzičce rozmrzel, a to by mne bolelo.

Za druhé o to, že je snad neoprávněné ženýrování se v mlčení Tvém. Myslím totiž, že poněvadž jsi řekl, že ke konci téhodne doufáš mi vytlouct ten lístek na parochod, ono to ale teď snad *ještě* nešlo, nebo *vůbec* nejde, že mně to nechceš říci. Ty moje nebe, co by bylo na tom!? Lístek až na Baziáš dostanu od státní dráhy na všechen způsob a pak je to jen jízda dne jediného do Bělehradu (12 hodin, od rána do večera), to by bylo to celé. Tvoje přímo obrovitá ochota zůstává u mne v plné sluneční záři své, jakživ jsem nebyl nikomu zavázán za tak velkou, přátelskou a *vždy* delikátní ochotu jako Tobě. Myslíš, že to nedovedu ocenit a hluboce ocenit?

Ale jestli to byl ten žvást, tedy – odpuštění! Píšu tak, jak mluvím; že psané někdy jinak vypadá než mluvené, na to zapomínám.

Piš mně tedy honem aspoň řádku!

Tvůj upřímný

JNda

---

193. *[14. července 1876.]*

Můj milý!

Pořád jsem zdržoval list Tobě určený, doufaje, že budu moci udat již určitě den. Ale ještě dnes nevím nic určitého, píšu tedy, abych Tě ušetřil všelikých snad domyslů. Myslím, vidím, cítím, že jsme se „*zbytečně* výdajnými" penězi už zase v koncích, snad dostanu, snad ne – bůh to suď! Dny plynou, jsem pořád mrzutější,

už jen bručím a koušu. Hraje mně rozlezlá lenost celým tělem, doma se mně nechce do žádné práce a ven nemohu. Dovol, abych si zaklel!

Dnes Ti k telegrafické žádosti Tvé posílám oba Kanitze. Děje se prostřednictvím Dattlova závodu, protože sám pro poštu skládat neumím. Doufám, že obdržíš knihy včas.

Děkuju za lístky zase, také tak je to dobře. Snad bude výhodno, abys zastrčil plán jízdy párníkové do kapsy, bychom jej ihned měli po ruce, kdyby bylo náhle potřebí.

Dost možno, že Tě přece ještě zmořím nějakou komisí. Lístky na jízdní dráhu byly vystaveny již 2. května – dnes máme 14. července, za 14 dní uplynou tři měsíce. To snad nebude těžko, lístek prolongovat nebo vyměnit za nový, když ho vůbec použito nebylo? Odpusť!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

194. *[Po 16. červenci 1876.]*

Můj milý!

„Post tot" – naparování se a žvanění sedím v Bechlíně u Švagrovského a jsem tomu nesmírně rád. Cítím se tu volným, šťastným člověkem, bojím se skoro myšlénky, že přijde tak brzy zas den, kdy budu musit zase zpět do hnusného troublu; jím, piju, procházím se, spím, pracuju, a vše mne těší.

Nebylo peněz a není u nás. *Snad* se ještě něco stane, *snad* se ještě něco uškubne, ale neočekávám více ničeho. List by byl měl velký prospěch z mé cesty, třeba trvala jen 14 dní – bez neskromnosti jsem o tom přesvědčen –, ale není rozhledu u nás. Dožebrávat se nebudu.

Také to, abych spatřil Tebe, musím tedy poodložit. Odejel jsem z Prahy, aniž bych Ti byl psal. Snad jsou tam listy od Tebe, dnes teprv jsem zařídil, aby se mně listy posílaly za mnou veškeré. Prosím, piš mně – cokoliv to je. Adresa:

J. N.
Roudnice.
U p. Augusta Švagrovského.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

Na Bechlíně – ani nevím dobře kolikátého.

---

195. *[10. srpna 1876.]*

Už sedím zas v Praze. Nejsi v Bayreuthu?

Srdečný pozdrav!

JNda

---

196. *[V srpnu 1876.]*

Můj milý!

Mne to mrzí víc než Tebe, že ze srbské cesty mé nic nebylo; ale do Vídně zavítám k Tobě přec a zařídím si to, abych Tě najisto doma zastal!

Ostatně je mně zde pořád dobře a skoro se bojím plynoucího času – dnové jdou jako sen, rád bych ukradl aspoň ještě několik dnů.

Děkuju Ti za Tvou laskavou vzpomínku. Švédskými básněmi uvedl jsi mne poněkud do rozpaků. Neznaje obsah jich, položil

jsem je důvěrně do dámských rukou a musil jsem se pak omlouvat. Jsou trochu volny, ač ne příliš volny.

Pozdravuj Adu. Copak dělají její nové skizze? Už by mohly být přec dotištěny! Tyto dny jsem o Adě mnoho rozmlouval, vylíčil jsem ji v zlatém světle a chválil, jak ještě pochválena nebyla. Za to, doufám, dostanu u ní dobrou polívku.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

---

197. *[15. srpna 1876.]*

Možno, pravím možno, že by Tě zastihl ještě list v Bayreuthu; ale obdržel jsem list Tvůj teprv včera a možno, že je pozdě. Proto píšu přímo do Vídně, v náději, že jej dostaneš brzy.

Srdečný pozdrav!

JNda

---

198. *[15. srpna 1876.]*

Můj milý!

Již jsem se divil, že tak dlouho nepíšeš. Mezitím jsem se musil již odstěhovat do Prahy. Škoda! Kdybych mohl ty tři neděle začít znovu žíc, bylo by mně ukrutně dobře. Dopis Tvůj mně zaslali teprv včera – patrně už by do Bayreuthu čas nestačil, je dnes 15. a Ty určuješ lhůtu do 16. Celé dvě stránky píšeš a já potřeboval na ně jen půlhodinku k dešifrování, tak krásně jsi psal. Myslím, že my dva budem pomalu už tak psát, že to nebude vůbec už možno ani přečíst, jenže já jsem ještě kaligraf proti Tobě.

Až budeš najisto ve Vídni, sdělím Ti jistou, mne se osobně týkající věc, která Tě najisto bude zajímat. To se rozumí, že finance; už nemáme jiných starostí!

Conroy jsem posud nedostal, nejspíš že posud leží někde v Roudnici, nebo že snad vůbec ani nedošel. Přece upřímné díky.

Pro Adu mám krásný střípek! Skoro až překrásný, neboť je tak slepen, že jsou v něm *čtyry* díry. To bude radost.

Hostinského adresa je nyní: Barerstrasse 27/2.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

199. *[Koncem srpna 1876.]*

Můj milý!

Těším se tomu, že jsi zas ve Vídni a že tedy do suchopáru mého života zas s dávnou pravidelností zapadnou zprávy a pozdravy Tvoje. Vyváznul jsi z Bayreuthu zdráv –, ale možno, že Ti pořád ještě hlava brní. Vy wagneriáné jste komičtí lidé; nedělej si ale nic z toho! Já Tvé články přece s interesem četl.

V Praze jsou některé drobné změny. Za prvé mne Julius degradoval, strhl mně 300 zlatých s gáže. Považíme-li, že když gáže šla vzhůru, přidával mně nejvýš měsíčně po desítce, je teď 25 zl. měsíčně dosti slušně strženo. Že prý musím „také nějakou peněžitou oběť straně přinést" –! Já! Kterého strana ani za vykonanou práci nikdy slušně nehonorovala. A který chudák nikdy žádných peněz neměl, nemá a míti nebude. Srážka prý se stala, aby se list mohl udržet. Proto ale má Eim – jehož zásluhy o list jsou ovšem neocenitelny – pořád zrovna tolik gáže co já. A hned nato vzal „kvůli úsporám" Julek Veverku (Helenina otce) do redakce a dává mu 6 zl. denně. Že prý, „až bude líp", zas se mně přilepší. Ty sliby znám.

Věc se stala již před mým odjezdem ven, nechtěl jsem Tě ale vypravováním svého osobního obtěžovat. Teď sedím hezky v bryndě. Nevím, jak schodek nahradit – nahradit jej musím, ale jak? Už sotva že se najím. A u nás nikde pramen, leda v nejmizernější práci literární, a v tom žánru je zas masa konkurentů a *takových*, že člověku je už při myšlénce zle.

A druhá věc! Trhnu se v příštím stěhování od Lva. Škoda toho, sedm let jsme žili v úzkém styku spolu! Ale je tím vinen sám. Nejprv jsem se měl stěhovat jen já – paní Blodková potřebuje kvůli dětem můj pokoj. Pak ale dostal Lev výpověď. Chtěl jsem, abychom zůstali spolu, třeba bych kvůli většímu bytu platil větší trochu činži, a Lev chtěl tomu také. Ale znáš ho! Hledal byt po svém způsobu – den co den cestou přes Perštýn, Spálenou ulicí – k Šárymu. Konečně když už bylo zle, najal byt v mizerné Betlémské ulici, a tam jsem měl mít pokojík skoro o polovici menší, než je můj nynější. To ovšem nešlo. Najal jsem si tedy dosavadní byt Lvův. Za prvé ze zvyku. Za druhé kvůli stěhování. Za třetí kvůli láci; činže je jen 200 zl., to není mnoho na Prahu, na mne teď arci ano. Budu tedy v témž domě a na téže chodbě.

Toť jsou samé ukrutné události, že?

Ale už jsi mně dávno ničeho nesdělil o rodině své! Jsou zdrávi? Otec?

Piš mně hodně brzy, často, mnoho. Těším se na listy Tvé a jsem

Tvůj oddaný

JNda

---

200. *[V září 1876.]*

Můj milý!

Kmitnul jsi se kolem mne jako blesk. Ale stopuju dráhu Tvou, luzně se mezi opicemi a Lindauy vinoucí. Příliš duchaplně Lindau patrně „nepoznamenává"; myslím, že naleží k těm lidem, u nichž

se zcela všední má již za nevšední. Nemohu ho vystát, jeho i všechny Blumenthaly, Ecksteiny, a jak se ta havěť jmenuje. Ukrutně mnoho sebevědomého laku na pravšedním, už celým literárním světem po staletí ohoblovaném dřevě. Snad se ale díváš jinak na ně – nedělej si nic z toho.

Ada píše, že se již stěhuje zase do města – adresa neznáma. Řekni jí tedy, že jako srdečný pozdrav a že se stane, jak sobě ona přeje. O Bertu ať nemá bolestí. Berta viděla své jmeno už často vytištěné a uvidí je tedy zas.

Mám ukrutné starosti. Dal jsem si šít 12 košil, 6 cejch na polštáře a 3 lajblíky, považ si! – a teď prý je mám také platit. Jsem žádostiv, jak to udělám; nejspíš že napíšu nějakou povídku pro děti. Napadá mne, že je ta mládež moc u nás zanedbána, že se nic pořádného pro ni nepíše a že dostanu za tu povídku jistě asi 30 zlatých. Lev prohlíží košile, oblíká si lajblíky přes kabát a míní, že si chystám výbavu, že se chci ženit. Ten je hloupý, ne?

To se rozumí, že bych jich – teď už mluvím zas o něčem jiném, o drobných povídkách – vydal třeba 10–12 po německu, několik z „různých", několik z „malostranských", dvě neb tři z „arabesk", něco z feuilletonů, – ale kdo by to překládal? A kdo by to vydal!

Teď jsem v plné práci s 2. svazkem Feuilletonů. Nejde mně to dohromady. Musím, nebo vlastně chci, učinit ten druhý svazek opravdový. Za prvé, abych se těch opravdových věcí zbyl, za druhé, abych je odbyl, dokud má obecenstvo plnou chuť mé feuilletony kupovat. Co myslíš, mohl bych tam vzít také ještě některé ty studie výstavní? Se „známým svým taktem", ovšem. Některé byly dost pilně pracovány. – Hlavní obtíž při tom 2. svazku leží v tom, že mně připadá všechno, co teď z toho čtu, hloupé. Ale když člověk čte něco takového, jako je druhý svazek Wardův, a vidí, že se cos takového sbírá, sebrané tiskne, ba i překládá, dostane přec zas trochu kuráže. No – uvidíme!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

201. *[Mezi 30. srpnem a 10. zářím 1876.]*

Můj milý!

Žabiček nemáme, žabičky bys mohl poslat. Takto zde máme také dvojí, německé a francouzské. Známka tovární nalezá se vzadu.*

Kdy přijedu do Vídně, nevím. Chystám se tam pořád a tuze bych rád už jel. Ale myslím, že přec asi přijedeš Ty ještě dřív do Prahy, abys viděl, jak vypadá český svět, když je z klihu. Jakmile budou nějaké, třebas malé peníze, přijedu.

Adě píšu lístek.

Včera jsem Ti poslal překlad z Různých lidí. Dal jsem psaní, které jsem chtěl rekomandovat, pro nedostatek času pak prostě na nádraží. Tak by se mohly přeložit, alespoň deset jich, uznáváš také překlad za dobrý?

Malostranské povídky rostou. Příští Lumír bude mít zase jednu, už jsem nařídil, aby Ti jej poslali.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

* Podotýkám proto, že mám jakous pochybnost stran Tvých „žabiček".

---

202. *[V září 1876.]*

Chudinka! Musí moc zkusit! A přec mně připadá, jako by listy její byly psány zároveň pro imaginární osobu třetí, jako by se nemohla zprostit jakéhos citu, že za psacím stolkem stojí obecenstvo. Stopuju zde onde v její listech klam. Povídá Ti něco, nebo alespoň Ti povídá to takým způsobem, že to sám víš líp, vždyť i já leccos znám z toho dle Tvého vypravování líp. Tak ráda by byla na mnohé v životě zapomněla, sobě to alespoň jinak malovala – také

se k tomu vždy nutila, a klam se stal druhou náturou, klam vedle opravdové upřímnosti. O tom si promluvíme oustně bohdá víc. Děkuju za důvěrnou zásilku. Ale – – ukládáš si mnoho. Arci nemůže nikdo třetí regulovat chevalerii, tím méně cit, a ještě méně konsekvenci možnou. Znám Tebe – i sebe.

Ze zásilky porozuměl jsem také Tvému poměru k Lindauovi. Jak vyjdou skizze nové, udělám jí radost v N. L. Ale cítím, že její nervosa je strašna a že tím víc třeba být úzkostliv stran té práce Bertiny.

Děkuju Ti za laskavý úsudek o „mši". Také v Praze se všeobecně líbí. – Stran Conroy psal jsem do Roudnice včera.

Srdečný pozdrav

Tvého

JNdy

---

203. *[V září 1876.]*

Můj milý!

Ani jsi mně ještě neřekl, souhlasíš-li s tím, jak vybírám své feuilletony a jak je dávám do skupení. A nikdo jiný mně také nerekne nic rozumného, mám to kříž!

Tvůj strojní lístek mne zajímal. Jakpak se to děje? Sází stroj napřed a vtiskne pak na papír? Nebo přitiskuje na papír hned a šoupá jím sem tam, kvůli spatiím? Máš-li tucet těch strojů, pošli mně jeden! Užíváte jich prakticky?

Poslouchej! Nemá pí Ada posud vyšlá (všechna) čísla Heimatu? Kdyby mně je půjčila, byl bych vděčen a řádně bych vrátil.

Z akad. spolku mně psali, abych jim poslal své spisy. Teprv za několik dní jim budu moci vyhovět.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

204. *[V září 1876.]*

Můj milý!

Děkuju Ti za tu krásnou zásilku! Ihned jsem ji položil na stůl parádního pokoje – ten druhý je totiž parádní, proč by nebyl! Co na tom, že mu schází nejen paráda, nybrž i pořádné nářadí!

Také Heimat mne potěšila. Dörfl to přeložil dobře. Nevím, je-li posud v Praze, ale smluvím se s ním stran něčeho, ať je kde chce.

Neményi mně psal. Vyzývá mne, abych mu dal překlady svých věcí do P. Ll., on že je přeloží pak také do maďarštiny. Vyhovím mu rád, to se rozumí.

Švagrovského, bojím se, spletl jsem já. Řekl jsem mu, že nechodíš pranikam do restaurac, bude-li se chtít v některé s Tebou sejít, že si musí s Tebou dát rendezvous. Doufám, že jste se sešli přec. Vždyť je to tak hodný a tak rozumný člověk! Mrzelo by mne, kdybyste se nepohodli.

Paní Adě vyřiď mé doporučení.

Do Vídně kdy přijedu? Doufám, že i v Praze zůstanu od zítřka po několik dní za obědy dlužen – a pak jet do Vídně! Vody se zavírají – svatý Václave, pomiluj ny!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

205. *[V září 1876.]*

Můj milý!

Píšu Ti dnes v náději, že jsi už ve Vídni.

Na Tvou žádost stran Bedřicha Bacha jsem neodpověděl, což se stalo následovně. List jsem byl dal paní Malé, kteréž zasílám

skoro všechny časopisy Tvé. Po dva dny jsem nenalezl ni jí ni Sklenáře doma. Třetího dne jsem chytil v kanceláři divadelní Sklenáře. Zapsal si věc a – za dva dny mně vzkázal, že to nemohou najít. Tu ale Tys byl z Vídně už pryč. Tedy odpusť, já za to nemohu.

Stran Tvé rady o uspořádání feuilletonů musím odpovědít: Plán je nasledující:

2 svazky Studií.
1 svazek žertů samostatných, nepolitických takřka.
1 „ cestopisů drobných.
1 „ estetických studií.
? „ efemérek (které neztratily ceny).

Do efemérek se „žerty" nehodily, poněvadž bych se ale později nebyl mohl už k nim vrátit, nezbývalo než vrazit do svazku všechno, i to nejnovější z nich. Vidíš!? Souhlasíš teď?

Dnes odesílám své spisy akad. spolku víd., který o ně žádal.

Kdy pojedu, nevím. Je to divné.

Vytiskla Ada už někde tu svou báseň?

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

206. *[Koncem září 1876.]*

Můj milý!

Děkuju Ti za pečetě.

To Tě ale nezachrání před důtkou. Ty si dělat ze mne blázny? Mluvit sarkasticky o *jednom* šedivém vlase na mé hlavě? – Neutrhlo se Ti srdce bolestí v témž okamžiku, když jsi tu hanebnost spáchal?

Ty myslíš, že mne za ten jediný vlas chytíš a že mne napálíš, když řekneš, Lindau že má „velký rešpekt před silou českého národa"? Hledím až na grunt Tvé úskočné duše a vzdychám.

O Adě vím, že to *myslí* upřímně – to ale přec na úsudku nic nemění? Je ženská a zůstane ženskou, za to ona nemůže. Proto si jí přece vážím. Myslím, že jednu z povídek její vlepím buď do feuilletonu, buď do Lumíra.

Z vyparírované odpovědi Tvé stran těch výstavních věcí některých vidím, že sobě ničeho z té stránky neslibuješ. Ono to ale nebude tak zlé, jak se bojíš, jen až to uvidíš pohromadě. Či radíš, kvůli „spisovatelské výši", abych opravdových věcí těch (encyklopedicky poučných) raději nechal mimo sebrání? Jen to řekni upřímně.

Julek již zase přišel a řekl: „Připrav se, Jene, vypukne-li válka, půjdeš hned dolů." To je už letos po třetí. Amerika – Srbsko – teď Jih vůbec. Příprava do Ameriky mne stála přes sto zlatých z mé kapsy, náhrady jsem nedostal pražádné. Mimo to – v zimě se potloukat, své zdraví obětovat – komu? S jakou výhlídkou na náhradu, kdybych se zmrzačil? Ukrutně pochybuju, že se odhodlám, i kdyby dal dostatek peněz hned pro počátek. A on beztoho ani nedá.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

207. *[Začátkem října 1876.]*

Můj milý!

Jak myslíš, že by se mohli do němčiny přeložit Trhani? Zas s tím vedlejším smyslem snad – otrhanců? Bylo by dobře Die Reisser? – Erdspalter? – Sprenger? Prosím, navrhni mně něco.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

208. *[6. října 1876.]*

Ještě jednou nazdar! – Přečetl jsem na cestě Adinu povídku. Je plynně a původně psána, vše plastické; škoda že nerozvedla théma to šíře.

JNda

---

209. *[7. října 1876.]*

Je zde. Od prvního momentu do teď ani minutu jsem ho neopustil. Jdem zrovna do divadla. Srdečný pozdrav, také od něho.

JNda

---

210. *[10. října 1876.]*

Jak jsi viděl dle nedělního listu, obětoval jsem hostu všechen sobotní čas. Dnes večer prý odjede. Myslím, že se mu Praha líbila.

Tvůj

J. Neruda

---

211. *[10. října 1876.]*

Můj milý!

Myslím, žes již zase doma.

Neményi odjel. Jsem přesvědčen, že ho Praha v mnohém překvapila. Dostavil se v sobotu v poledne ke mně do redakce. Ihned jsem ho seznámil s Julkem, pak s Eduardem, a rozhovořil se s nimi. Sláda není v Praze. Jinam jsem ho nevedl, znáš poměry.

Takto jsem mu ukázal dostatečně město a předložil jsem mu hlavní díla našeho písemnictví. O čemž Ti o všem nejspíš dá zprávu.

Také v neděli jsem ho bavil od 10-4 hodin. Jistě jsis všiml, že dnešní feuilleton dal jsem Adě. Poslal jsem jí dva exempláry čísla. Jiná novela bude v Lumíru. Pak přijde nejspíš na řadu Bertin článek. Mám ale pořád kvůli němu (vůči Adě) strachy.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

212. *[V říjnu 1876.]*

Můj milý!

Conroy jsem posud nedostal. Myslím, že tam došel, že ale viděli, co to, a vědouce, že ho už mám, že mně jej hodlají teprv s prádlem mým do Prahy přivézt. Tak to asi bude. – Vyšlo od du Prela nějaké zvláštní dílo? Nemáš náhodou nějaký ročník Falbova Siria? Proti poctivému navrácení!

Srdečný pozdrav.

JNda

Zdalipak, kdybych psal D. Ztg, aby mně zaslala všechna letošní čísla, kde psal du Prel, by si tu práci s vyhledáním vzala? Nemyslíš-li, nechám toho být; čísel určitých udat nedovedu.

Ut supra.

213. *[11. října 1876.]*

Prosím Tě, chtěla Strmpfra potěšit myšlénkou na možný návrat? Nebo mu zidealisovat návrat skutečně se zběhlý? Četl on to?

JNda

---

214. *[12. října 1876.]*

Co je to za brošuru? Dostanu ostatní archy?

JNda

---

215. *[Po 16. říjnu 1876.]*

Můj milý!

Dlouho jsem Ti nepsal. To učinila činže. Nevěděl jsem, z kterého kouta světa ji sehnat, konečně ji dnes mám, zaplatil jsem a jsem rád. Ale bude-li s každou činží taková starost, vím najisto, že nebudu „bydlet". Darmo si lámu hlavu, odkud nějaký výdělek, ale v tom ohledu jsem naprosto neplodný! Avšak dost! Vím, že máš starosti své.

Tvého otce jsem v Praze ani neviděl a mrzelo mne to. Kdykoli jsem ho vycítil, kde je, byl v takové společnosti „autorit", kterým se vyhýbám. Vyřiď můj srdečný pozdrav.

Příští týden jde 2. svazek Feuilletonů do tisku. Ale s Dattlem jsem se rozkmotřil nadobro. Byl už několikrát tak nevlídným, ano tak bezohledně hrubým ke mně, že jsem uznal potřebu zatarasit mu další cestu. Vykázal jsem svému životu kdys volnou dráhu, jen abych nebyl otrokem velkých pánů, tím méně chci být otrokem malých. *Peněžitě* mně ten rozpor zajisté jen prospěje. A giro své musí na jisté prolongace přece dát, třeba pošlu k němu jen sluhu.

Trpké ovoce z toho rozporu budeš mít, chudáku, zase jen Ty. Teď Tě žádám tím nalehavěji, abys mne podporoval co možná literárními novinkami. Neurazím Tě, pravím-li, že ochotně nahradím každé porto, vždyť zápasíš sám se grošem. Nemáš náhodou Daudetova Jacka nebo jeho Le Petit Chose? (Originál či překlad.) Nemůžeš mně půjčit minulé ročníky Blumenthalova měsíčníku?

Piš mně co možná obšírně, jak se máš!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

216. *[22. října 1876.]*

Prosím, pošli mně všechna čísla, kde jsou Falbovy Steine und Menschen, – ano?

JNda

---

217. *[Koncem října 1876.]*

Můj milý!

Musíš mít ukrutnou rýmu, neboť kdežto jindy nemohu jen as polovici Tvého listu přečíst, nemohl jsem tentokráte celé 3 čtvrtiny. Všim sis kaligrafie na mém korešpondenčním lístku? He?

Četl-li jsem dobře, zaslals mně nějaký feuilleton k překladu pro N. L. Jaký? Já nedostal ničeho. Posílej mně hodně často něco pro feuilleton, je ukrutná nouze – budeš hodnej.

Paní Adě napřed dík, i Tobě! Conroy jsem dal Augustovi. Na Jacka se těším.

Rovněž se těším na Tvé a Schlesingrovy podniky. Slibte mně 5 percent z výdělku celého a půjčím Vám něco do toho. Moc ne,

ale někdy mohu člověku přece pomoct. Dnes jsem půjčil Lidě do soboty 3 krejcary.

Bret Hartův rukopis půjčíš typografické výstavě – ne?

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Falba obdržel! Ať žiješ!

---

218. *[Koncem října 1876.]*

Můj milý!

Pročpak nepřeješ tomu, aby české čtenářstvo obdrželo cliché, podobiznu Bret Harta? Nerozumím tomu, Bret Harte je u nás velmi oblíben, bude zajisté mnohého zajímat jeho tvář. Již bych ji sám rád měl v časopise českém, ač ji tedy již znám.

Julius povážlivě stonal. Měl zánět blány pobřišní a opakoval se mu. Dnes jel na venek trochu uzdraven, nevím, na jak dlouho jel.

Adě píšu dnes pěkné poděkování za její list.

O Šekrlovi nevím nic, než že byl velmi zlý a byl odstraněn. Kam a jak, nevím, pozeptám se ale ještě.

Zatím jsem Tvůj o Šekrlovi ničeho nevědoucí, ale ho litující

JNda

---

219. *[1. listopadu 1876.]*

Můj milý!

Potvrzuju s díky Jacka, Kindy, Kürnbergra, noviny, všechno. Z berlínského Pucka mám apartní radost a dělám s ním parádu.

Škoda, že výroky à la Jiskra můžem v Praze ještě méně tisknout než ve Vídni. Ani špás si z pana presidenta nesmíme udělat, a to sebemenší.

Za žurnalistické materiály k feuilletonům budu vždy vděčen. S Daudetem se stal ale nezaviněný malér. Pokrok přeložil to týž večer, kdy přišla „M" z Vídně – a já si toho nevšim. No! Nevídáno!

To s tím překladem do franštiny by mělo ukrutné nesnáze. V Praze je as jediný Grellepois, který by to dovedl. Ale *jak* by to dovedl, myslím co do poetické stránky, to také nevím.

Paní Adě píšu. – Neměl bys chuť napsat mně pro N. L. feuilletonek o Siemiradzkém? Nebo o všech malujících Polácích dohromady?

Dnes a zítra stěhuje se Lev. Když tak vidím ten nepořádek, spěch a rozpaky, cítím už, že se mně bude velmi stýskat. Člověk je ukrutně člověkem citu. Ale děti, myslím, že přijdou desetkrát denně ke mně. Branže, mám ji rád!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

220. *[2. listopadu 1876.]*

Dostals včera list ode mne? – „Domácí život ve Fr." nemám. – Včera se Lev stěhoval a mně se stýská. S F. D. už jsme zase dobře. – Kor. lístek na pí A. zůstal mně v kapse vězet. Posílám dnes.

Srdečný pozdrav.

Falbův Darw. mám už.

221. *[9. listopadu 1876.]*

Pročpak mne tak *Nero*nsky dráždíš? No? Kdy? Jak? Z poslední zásilky silné velkou radost. Listy humoristické a divadelní ukrutně vítány – vandrují ihned dále po vděčných rukou.

Tvůj

JNda

---

222. *[12. listopadu 1876.]*

Zítra se začnu stěhovat. Poněvadž jsem, jak víš, líný, bude to trvat dva dny. Všem pražským lidem už jsem oznámil, že mne v ty dny ani nespatří, leda od 11–12 na Příkopech, od 1–2 u oběda a od 8–1 v hospodě. – Pořád mne tím Siemiradzkim dráždíš, a já musím mlčet. Nemohu mluvit o 25, ani o 10 – bolestné!

Srdečný pozdrav!

JNda

---

223. *[15. listopadu 1876.]*

První list, psaný v novém bytu.

Srdečný pozdrav

JNda

224. *[23. listopadu 1876.]*

Můžeš-li mně (nejraději takhle vracející se poštou) udat den a rok, a) kdy otevřen či zahájen tunel montceniský, b) kdy zahájena jízda po dráze Pacifické?, a nějaké striktní zcela datum, kdy prohlášena nyní „sjednocennost německá". Potřebuju těch dát.

Se srdečným pozdravem

JNda

---

225. *[24. listopadu 1876.]*

Item: Kdy první jízda přes Semmering?
„ „ „ „ Brenner?
Ale stojí Tě to práci, nedři se tím.
Poslal jsem Ti dnes svůj článek (Osvěta) o Kolárovi.

Tvůj

JNda

---

226. *[24. listopadu 1876.]*

Už se nestarej o žádné z těch dát, už je mám. Odpusť!

JNda

227. *[29. listopadu 1876.]*

Můj milý!

A) Lehmann je v Berlíně s „hlavou". Jakmile se vrátí, dá Ti zprávu.

B) Heller je v Praze, přišpendlen.

C) Das Kind – to je malér! Snad to narychlo potřebuješ? A já schovával pro prosinec, „měsíc dětí". Piš! Pošlu!

D) Lámu si také svou trhanskou hlavu.

E) Nevyved jsem s Kürnbergrem nešikovnost? Pakli ano, laskavě naprav.

F) Právě mně poslal Štolba pětku (v zlatkách).

G) Cos psal, tomu nevěřím. Z prarůzných příčin: a) říká Schulz už přes tři leta, že to bude nejdél za 4 neděle. b) Dluhy naše se menší, protože uplácet musíme pořád a žádný nám nic nepůjčí. Z toho mizerie ad diem. c) To s Š. vztahuje se k tiskárně. (Víš snad něco bližšího? Piš!) d) Mám tak svoje nedůvěřivé myšlénky, že kdosi šroubuje. e) Přivedl jsem to k cynismu, že je mi to vuřt.

H) Na ten Berl. Sonntagsblatt (příl. B. Tagblttu) dej mně pozor, tam jsou „vhodné věci".

I) Pozdravuju Tě co nejsrdečněji a jsem Tvůj vtipný

J)Nda

---

228. *[1. prosince 1876.]*

Copak jsi nedostal včera můj dopis? Dal jsem jej do skříně zároveň s dopisem na Nem. v P. Podotkni slůvko, zda ano. Heller *je*. Lehmann *není;* odjel do Berlína s „hlavou". Jakmile se vrátí, obdržíš zprávu, přímo od něho.

Tvůj

JNda

229. *[3. prosince 1876.]*

Děkuju Ti. Myslím – *Goethe*. Hlava (obětoval jsem tomu kus špagátu) má v nynějším stavu svém 57 $^1/_2$ centimetrů objemu, zevnějšek nynějšího plstěného klobouku 60 $^1/_2$ –. Já Ti dám si ze mne dělat blázna!

JNda

---

230. *[6. prosince 1876.]*

Dej svat. Mikuláši pac a pusu! –
On toho ten hoch ani nezasluhuje, ale buďme s ním shovívavi! Radost měl velkou.

Srdečný pozdrav!

JNda

---

231. *[Po 10. prosinci 1876.]*

Můj milý!

Daudeta odesílám dnes ×. Odpusť, že to tak dlouho trvalo, nevěděl jsem, že není Tvůj. Dnes jsem Ti zároveň poslal 3 čísla Lumíra, kde je Adina povídka, přeložená Hellerem.
Wirsing mne prosil, nemám-li ve Vídni známého, který by mne zpravil, jak a kde dostat Riesler a Fromont. Vím sice, že se nyní o divadlo nestaráš (nebo máš *už zase* ňákou?), ale po případu, že bys se snadno něčeho dověděti mohl, zavděčil bych se Wirsingovi velmi.
As za týden Ti pošlu pro tatínka prapodivnou knížečku – jarmarečně výdělkářský svůj produkt.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

232. *[13. prosince 1876.]*

Daudet nejde ×, nybrž kněhkupeckou cestou, via Dattel.

JNda

---

233. *[V polovině prosince 1876.]*

Můj milý!

Dnes odchází pro Tebe 2. svaz. Feuilletonů. Dal jsem jej honem – honem sešít pro Tebe, ještě nemám ani já exempláře, tím méně Dattel.

Se srdečným pozdravem

JNda

---

234. *[V polovině prosince 1876.]*

Můj milý!

Barák toho také neví mnoho. Praví jen, že Ďorděvič sedí již na čtvrtý rok (počítaje v to dobu vyšetřovací). Že je stále nemocen a k tomu ještě trpí bídu, any slíbené příspěvky řádně se nescházejí. Že živil matku svou a sestřičku svou malou. Praví dále, že byl Ď. již státním zástupitelstvem pražským navržen k amnestii, ministerstvem že ale odmítnuto. Návladní Rapp chce prý ho nyní ještě jednou navrhnout, snad by se tedy mohlo trochu veřejnými, přímluvnými hlasy pomoci. To je vše, co vím.

Na list Addin odpovím přímo. List Bertě znějící ještě jsem neodvedl. Měl jsem tak učinit dnes odpůldne, ale jeden z p. t. pánů spolupracovníků mne, jak se často stává, nechal sedět, musil jsem návštěvu odříci. Však ona pak Berta také odpoví přímo.

Prozatím vyřiď Addě mé srdečné poděkování za pozvání. Lituju, že jí k centu kletzenbrodu (copak je to?) nepomohu, je zima. Štědrovečerní dary se přijímají po celý týden a také ještě několik dní potom. Nepřeju si, abys činil vydání *přílišné*, ačkoli nekladu mezí.

Načež jsem Tvůj oddaný

JNda

---

235. *[V polovině prosince 1876.]*

Můj milý!

Máme dát jisté výňatky do Nár. listů a jsi dožádán, abys nám zaslal ještě jednou: Všechna tři čísla Tagblattu, pak číslo Presse, Vaterlandu, Fremdenblatt a snad i jiné listy, kde mluveno bylo o zbytečnosti dlouhé vazby atd. Prosím tedy, možno-li Ti! A zašli na redakci Národních listů, a sice pod adresou Ferdinanda Schulze!

Pozdravuju Tě Tvůj

JNda

Pozdravuje Tě také Chocholoušek.

---

236. *[V polovině prosince 1876.]*

Můj milý!

Teď zas nepíšeš Ty! Že nestůněš, doufám – a o ostatním mně naši lidé, kteří se teď vrátí, neřeknou as ničeho. Vždyť se s Tebou nejspíš ani nesetkají.

Na svátcích letos budu v Praze. U Knoblocha. Nepřijmu pranikam pozvání. Lidé jsou hodní, ochotní, ano i laskaví v den ten, ale já se mezi ně nehodím. Ono to má rodiny a přec jen žádný smysl pro našince, a našinec zas pro ně. Už se těším na samotu, které jsem po tři leta poslední postrádal.

Jedeš někam? Kam bys jel. Nemáš také nic!

Piš svému

JNdovi

---

237. *[19. prosince 1876.]*

Chválíš „pěknou knihu" – „krásnou knihu", a nepřečetl jsi ani obsah – haha! hoho!

JNda

---

238. *[21. prosince 1876.]*

Wigwam – „*Hugh*"!, str. 240. – Haha, hoho!

JNda

---

239. *[24. prosince 1876.]*

Srdečný pozdrav z Roudnice! Vyřiď paní Adě, že do 14 dnů přijdu na návštěvu.

Tvůj

JNda

240. *[Asi 28. prosince 1876.]*

Můj milý!

Srdečné díky! Také paní Adě vyřiď oustně mé díky a odevzdej přiložený lístek.

Strávil jsem tři dny šťastné a slastné v kruhu Švagrovských. Já se v těch upřímných očích vždycky vykoupám a je mně pak zas dobře.

Až půjdeš zas kolem toho krámu, kde jsi koupil zaslaný mně stroj, vezmi komisa za uši. Ono se řekne: „Zatoč rychle, jiskra vyletí, zapálí špagát a Ty pak zapálíš cigáro", – ale já mohu točit rychle jak chci, nanejvýš že vyletí embryo jiskry, nezapálí pranic a cigáro bych moh rozžmoulat spíš, než bych je zapálil. Budu si s tím denně odpůldne půl hodiny točit, kvůli tělocviku.

Hehe! Ty jsi myslil, že jsem já Tvou škrabošku neprohlíd! Dva dny před feuilletonem jsem řek u Knoblocha před Švagrovským, Chittussim, Sládkem a jinými: „Tohleto je od Šembery" – hehe!

Myslím, abys pilně pokračoval v dělání ostudy těm Němčíkům, budu věrně nasledovat.

Dnes odchází poštou pro Tebe Kalendářík lidstva, jarmareční, a proto také anonymní práce moje. Odevři 21. březen a ukaž tatínkovi.

Se srdečným pozdravem Tvůj

JNda

---

241. *[Po vánocích 1876.]*

Můj milý!

Myslím, aby se založilo museum „praktických věcí", výtečných pro život. Ad číslo 1 obětoval bych tu mašinku na zapalování cigár, z níž s jitrnicemi i bez jitrnic není možno dostat jiskry.

Číslo 2 thermometr. Museum by muselo být bohatě fundováno, Ty ředitelem a nikdo jiný by nesměl kupovat než Ty. Také by to nikdo jiný tak nedoved.

V příloze Ti posílám něco divného. Měj trpělivost a přečti. Nám se to nehodí, ale vídeňské listy mívají podobné věci. Kdybys toho mohl nějak užít, snad zpracovat, snad u výtahu něco vytisknout, těšilo by mne, protože se Teubel obrátil tedy na mne. V případu tom prosil bych, abys poslal exemplář čísla na adresu tam udanou a exemplář mně. Aspoň o odpověď prosím.

Sladkovský +++ . Myšlénka jeho je pěkná, ideální, ale co s ní v tak nábožensky indiferentním národě, jako je náš!

Srdečný pozdrav!

JNda

---

242. *[1. ledna 1877.]*

Prosit!... Prosit!

Zcela náhodou jsem zvěděl, kdože je „W" atd.

Je-li August ještě ve Vídni, dej mu za mne novoroční hubičku.

Srdečný pozdrav

JNda

---

243. *[Po 10. lednu 1877.]*

Můj milý!

Budeš-li chtít jakékoli arrangement ku dni 21. března, buď ubezpečen, že jsem ochoten plnou silou svou. Jen včas mne o všem zprav.

Prosím Tě, kdepak teď vlastně bydlíš? Urči mně bod, abych si Tě tam mohl přece myslit.

Můžeš-li něco pro Lumíra učinit, učiň. Má jej teď Sládek. I původní umělecká zpráva je dobra a poslouží mu.

Jakpak – nemohla by Ada, až bude mít novou nějakou novelu svou, dát ji napřed do Lumíra? Nikdo by se přec nic nedověděl v svaté německé říši, kam by mohla novelku zas zaslat k „prvnímu“ otisknutí. A pro ni extra zvýšený honorář obnášel by *4 zl. 50 kr.* za lumírovskou stránku!

I básně by se vzaly od ní – no?

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

Odchází pro Tebe 1. číslo Lumíra.

---

244. *[Před 16. lednem 1877.]*

Můj milý!

Každá sebemenší radost Tvého otce je mně radostí dvojnásobnou, pozdrav mně ho srdečně.

Zítra nebo pozejtří odešlu D. Kind i Daudeta – ale ne komisionářem! Zajisté netušíš zcela, jak mne ta nemilá náhoda vůči Tvé stálé ochotě mrzí!

Woltmann je ve Vídni, bude přednášet. Není to příležitost říct mu něco perného v Tagblattu? Vědecké ceny beztoho ten chlap nemá pražádné.

Zvěděl jsem o tom, že telegrafuješ, náhodou. Julek neumí nic zamlčet, náhle mu to přede mnou a před Čelakovským vyhrklo a pak se začervenal. Abych ho ukonejšil, řek jsem mu, že beztoho jsem to najisto tušil.

Je August ještě ve Vídni? Je-li, řekni mu, že mu dnes píšu něco do Roudnice.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

Jsem churav, snad nastuzen. Když ležím, potím se a slabnu. Těžko v kolenech a loktech. Někdy horko, někdy zima. Hodlám dnes pít moc plzeňského, na průbu.

---

245. *[16. ledna 1877.]*

My koláče – ale Vy – ehe!

Právě mu dnes oznamuju, že jsem list jeho zaslal do Tvých rukou. Udělej mu to, možno-li, co možná obšírně. On má tu zvláštnost, historicky znamenitou, že se mnou uličníkovával po Malé Straně. Snad by mohl Nordmann přinést jeho portrét?

Tvůj

JNda

Je ta brošura Huybenszova dobra?

---

246. *[16. ledna 1877.]*

Dnes odchází konečně taky Das Kind. Eljen! Jasašin!

247. *[Po 16. lednu 1877.]*

Můj milý!

Díky za Teubla.

Ale už zas něco, kvůli cviku. V Národních listech byl tyto dny, tuším že 16. ledna, insert, že se do Steyrermühl přijme český učitel. Byl u mne Vilém Plíhal, hlava našeho svobodomyslného studentstva. Má být pro politickou demonstraci relegován as na dva semestry a je materielně, kvůli rodičům svým, v zoufalství. Zadá zítra o to místo, kde by strávil ne dva semestry, nybrž několik let. Nevím, jsi-li se Steyrermühl v nějakém spojení! Jsi-li, a mohl-li bys věc spravit krátce a bez obtíží, snad nějakou řádkou, učiň, zasluhuje toho.

Jaképak jsou Daudetovy starší věci? Nějaké drobnosti? Aspoň titul!

Lev by přijel také 21. března. Rád by zpíval a aranžoval koncert českých operních sil ke dni tomu. Šlo by to?

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

248. *[25. ledna 1877.]*

Plíhal má radost a já s ním. Zvíš-li něco určitého, zprav mne laskavě.

Tvůj

JNda

249. *[25. ledna 1877.]*

Jakož jsem vyrozuměl, mínil Lev, že by vzal s sebou některé z předních členů opery pražské – jinak by arrangement beztoho nešlo. Lev sám, myslím, přijede najisto, alespoň jevil plnou chuť, a když jednou slíbí, splní. Ostatně možno se u věci té učinit smlouva snadno. Já ho již neviděl od neděle, ale dojdu tam, a Ty mu napiš přátelské pozvání, „žes ode mne slyšel" atd.

Tvůj

JNda

---

250. *[27. ledna 1877.]*

L. Pt. Ch. jsem půjčil předevčírem Sládkovi, zda by z toho nemoh si vybrat nějakou kapitolku pro Lumíra. Ale půjčil jsem s tou podmínkou, že Ti to pošle sám a přímo ve dvou dnech. Zeptám se ho tedy.

Tvůj

Nda

---

251. *[2. února 1877.]*

Nebude as nic platno. Čte Světozora? Tam je hned na 1. stránce rozbor obsahu.

Zítra odejde kniha.

Tvůj

JNda

252. *[4. února 1877.]*

Dnes teprv dopídil jsem se v krámě exempláře (oba Brusy jdou ukrutně na dračku). Odesílám jej.

Tvůj

JNda

---

253. *[1. nebo 2. března 1877.]*

Můj milý!

A. Beseda umělecká hodlá nyní co prémii dát nějaký obraz Mařákův. Obrátili se na mne, aby zvěděli adresu. Obracím se na Tebe. Kdybys s ním náhodou se sešel, dej mu předběžnou zprávu. S provedením bude zajisté velmi spokojen, provedeť se vše dle jeho vlastního přání.

B. Můj miláček (ačkoli staročech, ale chlap od kosti poctivá), malíř krajinář Chittussi je trochu v bryndách. Rád bych mu poněkud pomohl, což se může arci stát jen, vejde-li jmeno jeho v známost. Kam by měl do Vídně zaslat něco ze svých prací ku výstavě? A byla by vyhlídka, že by se tam něco od něho zakoupilo?

C. Lev má věčný malér. Tóna dostala co nejsilněji své dávné křeče a konec byl – strašně silné neštovice. Ještě není ani krisis. Lev je chudák celý pryč, znáš jeho měkkost. Kdybys mu napsal trošičku veselý lístek, byl by potěšen, nemyslil by alespoň na chvilku na své dítě.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

254. *[2. března 1877.]*

Betlémská ulice č. 9.

---

255. *[2. března 1877.]*

Myslím, že kdyby Ch. zaslal nyní Kunstvereinu obrazy, byly by soudem připuštěny teprv do výstavy dubnové? Ono se jedná totiž o to, že 15. dubna začíná také výstava pražská. Kdyby Ch. ve Vídni přece neprodal, ovšem by rád vystavil pak v Praze. Jenže by pak v Praze mohl vystavit teprv 14 dní po počátku. – Který náklad nese Kunstverein? Za dopravu tam nebo zpátky? Prosím, máš-li po ruce tištěné toho jakés stanovy, pošli mně je laskavě.

Tvůj

JNda

---

256. *[Počátkem března 1877.]*

Můj milý!

Přiložený list neodvírej, dokud jsi toto nepřečetl. Jdu na radu. Teď už půjde 3. díl do tisku. Obsahuje krátké humoresky a satirky, řekl bych jednoaktky. Znáš je od kousavé Pannopanny začínaje až do feuilletonu o anekdotách dětských. Pomysli si ten pelmel tak trošku a teď odevři list a piš mně zcela upřímně, jaký dojem ten titul na Tebe dělá. Jsem v rozpacích, nevím žádný vhodný. Strakatina – mosaika – žerty a šlehy – všechno je všední. Nevěděl Ty bys ničeho?

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

257. *[Počátkem března 1877.]*

Můj milý!

To je věc ukrutně těžká!

Jakpak, nestačilo by, aby Lumír přinesl na př. teď následující asi zprávu: „Vyjde 3. díl. Obsah bude . . . . Práce ty mají naprosto individuelní ráz spisovatelův a proto bychom spisovateli navrhli titul . . .?“

Zprávu tu mohu doporučit Sládkovi hravě, kdežto požádat ho, aby psal o 2. svazku – to se rozumí „pochvalně“, je věc těžká. U nás jsou, jak víš, vůbec poměry zvláštní. Lidé nechávají se unášet a určovat náruživostí okamžitou. Jednou by se mohlo problebtnout, že jsem měl iniciativu, a nebylo by mně to příjemno. Kdežto při pouhé notici je to opět jen špás, který se dá bránit.

Se Lvem jsem nemluvil od neděle, avšak včera jsem dostal od něho lístek, který jsem Ti dnes ráno odeslal. To asi nepůjde, abychom si tam zřídili zvláštní hudební večer, kde by on mnoho zpíval. Víš, jak ho těžko dostat k tomu.

Proti proslovu *mnou* sepsanému mám námítky velmi vážné. Snad Ti je sdělím, na všechen způsob ale pojednáme o tom ještě spolu. Věř, že nechutě *nemám*.

Paní Adě budu psát.

Tvůj

JNda

---

258. *[Počátkem března 1877.]*

Můj milý!

To je takhle. Za prvé se Lev ukrutně zlobí, že myslíš, on že nic nemá. On prý má 4 děti a 5. na cestě a je prý tedy Kroesem naproti Tobě. Musíš ho ňák udobřit, na př. gratulací – k dvojčatům in spe.

Faux pas bylo přímé pozvání Cicvárka. Kdyby mu byl Lev řekl, byl by C. zajisté přivolil zdarma. Ostatně přijede tyto dny do Prahy a L. s ním promluví. Nebude-li chtít zdarma, nechá se padnout. Lev nechává Ti vzkazovat, abyste měli osm dní trpělivost. Patří k tomu čas, sestavit náležitě program a umluvit vše s dotýčnými silami. Za osm dní dostanete program a veškeré podrobnosti.

Nejspíš pojede, ba skoro najisto Vávra, aby byla scéna z Hubičky možna. Při nejmenším přijede Lev s některými brilantními čísly. Lev přijede zdarma, „třeba nic neměl", každý jiný musí také zdarma, jinak nesmí s sebou. Jen Jiránek bude stát cestu, ale je ho ku průvodu *nevyhnutelně* potřebí a přednese také sám jeden z koncertů Smetanových. Ostatně i to se dá v nejhorším případu nějak zprostředkovat. Ať jsou bez velkých starostí!

Písničky zpívat, praví Lev, šlo by někde v salónku při pianu – a může se stát –, ale ve „velkolepém koncertu" to nejde. Musí být samé velké věci.

V každém případu bude dobře, když vždy nám vše sdělíš zcela naze –, vždyť máme takt!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Otec je už asi v rozechvění – jak?

---

259. *[Před 12. březnem 1877.]*

Můj milý!

Cicvárek přijede zdarma. Lev mu řekl, že žádat peněz „je nevlastenecké", a Cicvárek řekl, že „neznal poměrů". Vyjednáno. Výboru se řekne, „laskavostí pana Lva zprostředkováno".

K Richtrovi Lev půjde, na nějaké písni mu nezáleží, nemáť prý ta návštěva žádný „hintergrund". To ho znáš, že by se zbláznil, kdyby někdo mohl říci, že „kandidoval" jaksi pro dvorskou operu,

ale že propad. Ačkoli já bych rád viděl, aby ho *chtěli*, ale *on* nechtěl.

Pořád mně vrtá mozkem, zdali by nemohla paní Malá přijet ku přednesu proslovu. Nechám to vrtat dál, snad něco z toho bude. Mně se zdá, ale nevím najisto, že 19. slaví 10leté jubileum svého sňatku. Možno ale také, že až 19. března. Nu, tuze nadšena nebude.

Pro všivost poměrů nechal jsem už „Nerudky" padnout. Titul bude znít:

Žerty,
hravé i dravé.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

260. *[Před 12. březnem 1877.]*

Můj milý!

Zde program. Číslo 1 je proslov (tedy paní Malá), č. 3, 5, 7 čísla sborová vídeňských zpěváků, nechť si je vyplní tedy.

Lev upozorňuje, že se *nesmí* na pořádku nic měnit, kvůli efektu jednotlivých sil se prc dukujících a kvůli potřebnému odpočinku i stupňování.

Texty pošle Lev tyto dny, aby se předložily vídeňské policii k censuře.

Stran ostatního nečiň sobě pražádných starostí, obstarám vše sám.

Srdečně Tě pozdravuje, jsem

Tvůj

JNda

261. *[Kolem 12. března 1877.]*

Můj milý!

Právě je Lev u mne, konat milosrdný skutek „navštěvovat nemocné". Žádá Tě, abys opatřil legitimační lístky pro jízdu (dráha Františkova, Severozápadní a všechny ostatní), a sice *jemu, Cicvárkovi* a *Jiránkovi*. Pošli je na adresu Lvovu laskavě hned.

S mou chorobou je trochu líp. Ale není to pouhé lehké nastydnutí, je to hůř. Nu – snad bude do té doby dost síly i na vyslechnutí děsných Walkür, jichž se bojím.

Jakmile vyjdu, musím k Wirsingovi, abych Lva a Jiránka vyprosil.

Se srdečným pozdravem jsem

Tvůj

JNda

---

262. *[12. března 1877.]*

Poněvadž nevycházím, nevím nic najisto; ale domnívám se, že Ch. odeslal své obrazy již do Vídně. Zeptáš se laskavě na to?

Tvůj chorobný

JNda

---

263. *[Ve čtvrtek 15. března 1877.]*

Můj milý!

Lamentuješ – a mne to řeže. Do nynější chvíle jsem nevyšel z domu, osmý den tu dřepím, koušu vzteky do stolu. Dnes to už nevydržím, vyběhnu na ulici, a byť to bylo na $^1/_4$ hodinu. K tomu

ještě ty svízele s každou zlatkou! Píšu, a administrace nic, pošlu domovnici a – domovnice se směje, že se jako rozumí samo sebou, že nepřinese nic. Dal jsem se honem do psaní – to je ňáké psaní v nemoci! A mám za osm dní hotovou a) bohopustou pašijní legendu – 44 verše, b) pitomou povídku – asi pět stránek; ale to se má *teprv* redakcím dát, tisknout a *pak* teprv honorovat! A zrovna teď byl Franc u mne a s líbezným úsměvem vyřizoval, že „se nechá pan Fischel poroučet a že pro tentokrát posloužit nemůže". A Dattel řek v poledne, před Lvem: „Na mne se nespolehej – nevím, kde mně hlava stojí, příští měsíc je lipský trh." – Vpravo – vlevo – –

Že Ti bude Lev našišlávat, řek mně. On mně ale dnes doopravdy vyhuboval, že to vypadá, jako bych nechtěl jet, že prý jsem to povinen, atd. On mně něco říká! Do včerejška chodil lékař denně, včera řekl, že přijde až zítra, v pátek. Říká, že „nejspíš" se to poddá a že budu moct „na tu krásnou slavnost" jet. Ale nevidím pokroku k dobrému. A vyžebral jsem si už lístek na státní dráhu pro kourierzug!

Chtěl jsem paní Adě už dávno psát. Ale chtěl jsem jí zároveň poslat fotografii svou, kterou jí dluhuju. Ale musil bych poslat fotografovi doplatek tří zlatých – a čekám.

Ukrutně Tě bude zajímat, že mne bolí na levé straně zub a tvář že otýká. – Zdalipak vidíš té studni mé bídy až na dno?

A nač se staráš také ještě o feuilleton? Nemůžeš mně tu starost přenechat?

S vybraně mrzutým pozdravem

Tvůj

JNda

Přijedu-li, v což pořád ještě pevně doufám, přijedu v úterý. Dřív to nepůjde. Lev pojede v neděli večer. Malá nežádala za dovolenou, Sklenář nekláp také hubou, musil to teprv Dattel včera večer s ředitelem vyřídit.

Docházejí mně potištěné kuverty!

A právě domovnice čistíc akvarium zvěstuje, že černý kapřík, druh můj pětiletý, leknul. – Dii vertant!

264. *[21. března 1877.]*

Můj milý!

Lvovi zemřela včera ráno Manča. Musí se telegrafovat jeho paní, aby ho někdo očekával na nádraží a připravil. Nevím, kterým vlakem jel a kdy přijede do Prahy. Prosím, zeptej se v hotelu určitě, kdy jel, a telegrafuj paní, adresu znáš, *ihned*, aby nebyla ani minuta ztracena.

Tvůj

JNda

---

265. *[24. března 1877.]*

Posílám, co jsem vůbec nalezl. – Vlčkovy Osvěty nejnovější sešit – nic; snad příště. Zato je tam Sobotkův článek o překladech v novoč. literatuře a tam stojí na str. 316: „Také sluší zmíniti se, že děsně fantastická báseň amerického rozervance Edgara Poea Havran přeložena do češtiny, a sice od K. V. Šembery, celkem pěkně, až na nepodařený refrén.“ Beiblatt berlínského Tagblattu nedostal jsem alespoň už 6 neděl. Chtěl jsem Ti to říci – když jsem Ti ale vůbec neřek nic!

Tvůj nudivší se

JNda

---

266. *30/3 77.*

Můj milý!

Snad nejsi ve Vídni, ale neškodí, dostaneš list hned po svém příjezdu.

Přikládám výstřižek z Pokroku stran Horáka.

Odesílám pod × dva archy „steuergesetzů", s prosbou, abys je v Tagblattu co praktické oznámil a mně jedno číslo s noticí tou poslal.

Chittussi neví pořád ještě ani zbla, ti páni mají zvláštní způsob zacházet se zasílateli.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

Leythäuserovi už jsem psal.

---

267. *[Počátkem dubna 1877.]*

Můj milý!

U Lva jsem ještě nebyl – bojím se tam jít, znám ty měkké lidi a člověku je tak teskno, když je něco stihne. Nechceš-li s tou záležitostí Jiránkovou počkat několik dní, bude *zcela dobře*, když těch 25 zl. pošle se pro Jiránka na Lva se žádostí, aby laskavě dodal.

Horák je prý zase v Praze – tak mu rozumějme!

Chittussi neví posud nic a nemá *pražádné* zprávy. Rozumí se samo sebou, že je cele nešťasten. Prosím, zprostředkuj rychle alespoň to, aby zprávu dostal, by věděl, na čem je.

Noviny budou vděčně přijímány. Dodávám je teď paní Malé – železniční úmluva – a vítáno je tedy vše beletristické, umělecké, divadelní, co právě chytneš.

Dnes Ti odesílám zas některé listy pro tatínka, jehož srdečně ode mne pozdrav.

Snad jsis všiml, že ve feuilletonu N.L. bylo pojednáno (po 2×) o Leythäuserových Hussitendramen. Leythäuser, jenž byl před nedávnem v Praze a je roztomilý mladý člověk, psal mně z Řezna žádost, abych mu dal na někoho doporučení pro Vídeň. Dám mu na Tebe, to se rozumí – Ty nebohý! Ale nebude s ním, myslím,

obtíží. Rád by, aby jeho drama Astorga bylo uvedeno na některé jeviště – snad Laubeovo? Geniální to drama zrovna není, špatné ale také ne – druh romantický. Jen kdyby se mu pomohlo, aby na př. Laube drama to sobě *pročet* a dal mu *odpověď*. Víc beztoho se vynutit nedá, nebude-li se kus Laubeovi líbit. Kdybys chtěl, pošlu Ti Astorgu už napřed do Vídně. Na Hussitendramen není ve Vídni beztoho ani pomyšlení; propadly by i v Praze u nás.

Tedy to, a snad nějaké lístky pro něho a jeho paní, budeš-li mít nějakých nazbyt. – Tak vidíš, jak se o Tebe starám.

Poslouchej, co je to „*beschriebene* Kamelien"? Četl jsem to ve Vídni u květinářského krámu na Ringstrasse.

Maminka je už zdráva?

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

268. *[Po 5. dubnu 1877.]*

Můj milý!

Bojím se, že stůněš. Od Tvého odjezdu z Vídně ani řádky?! Či nejsi spokojen s cestou svou, či co je to?

O obsahu almanahu nedalo se napsat nic obšírnějšího; právě literární, beletristická část je slaba. Odporučil jsem jej tedy kratčeji, ale vřele – snad jsi četl.

Se Lvem jsem mluvil předevčírem po prvé. Přišel za mnou do hospody. Je chudák jako rozvařen, mrzut, ač se přemáhá. Podotknul, že neví, zaslalo-li se těch 25 zl. Jiránkovi. Zašlou-li se přec – což konečně není naprosto nutno, pomůže-li se trochu Tvým akademikům – nechť jdou na adresu Lvovu. On založil Jiránka a urovná to.

Zásilky mé, doufám, jsi vesměs obdržel, a které byly určeny pro otce, jsi odevzdal. Lumír byl pro Tebe, četls?

Chittussi obdržel už dorozumění a je spokojen.
Prosím, piš, ať vím, na čem s Tebou jsem.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

269. *[7. dubna 1877.]*

Snad nestůneš, že od Tvého odjezdu z Vídně ani řádky?
Piš!!

Srdečný pozdrav!

JNda

---

270. Zdeňce. *12/4 77 v Praze.*

Velectěná slečno!

Je mně příjemno, že mohu přispěti k ukonejšení Vašeho neklidu, naprosto zbytečně vyvolaného. Myslím, že za tím vězí žert Vratislavův a Vy že jste žert v citlivosti své pochopitelné vzala až příliš přísně.

Já sám nevěděl jsem o humoristickém případu ničeho, až do příchodu Vašeho ctěného listu. A je to přec případ čistě humoristický, kdožpak by mohl v širém světě pohlížet naň jinak! Vašemu panu otci byl exemplář slavnostním výborem presentován, Vy jste měla exemplář pana Schnircha za presentovaný exemplář ten (a jiného jste neviděla) – co je na tom divného? Pravíte, že p. Schnirch Vás měl upozornit. P. Schnirch by tak byl zajisté učinil, avšak - nebyl Vám ani představen. Žádá mne, abych Vám vyřídil uctivé pozdravení jeho, že lituje, že se mu nepoštěstilo seznámiti se s Vámi osobně, jakož i že stal se Vám nevinnou příčinou neklidného oka-

mžiku. Tím je případ ten zajisté i k Vaší spokojenosti ukončen – já pak děkuju případu tomu alespoň za ctěný dopis Váš.

Těšilo by mne upřímně, kdybych mohl kdykoli posloužiti Vám u věci příjemnější, a znamenám se s uctivým pozdravem

Váš k službám vždy ochotný

J. Neruda

---

271. Vratislavovi. *[14. dubna 1877.]*

Mám o Tebe skutečný už strach! Musíš být doopravdy nemocen – a *nikdo* mi nedává zprávy!

---

272. *[Před 27. dubnem 1877.]*

Můj milý!

Ani by mi nenapadlo jít do Dobrudže nebo tak někam. Nejvýš se projet po Dunaji, podívat se zas jednou do Bělehradu a odtud na srbské vojsko, do Bukarešti a odtud trochu někam na ruské vojsko – ještě jsem ho neviděl a stačí mně pouhý pohled, abych mohl něco psát. Pak podívat se na Terst a z Terstu na Černou Horu – voilà tout!

Lev ještě dedikaci neviděl. Chci mu dát exemplář vázaný a vazba se děje v Lipsku.

Tvůj

JNda

273. *[27. dubna 1877.]*

Dodávám, že bych ovšem pak na tom lístku měl rád, ba musil mít, *třetí* kupón, a sice Bělehrad–Baziáš (č. Džurdževo), kvůli *nutným* zástavkám. Nešlo-li by to, tedy radš jen ty dva kupóny jako na starém lístku, neboť Bělehrad minout nelze.

Tvůj

JNda

---

274. *[Asi 29. dubna 1877.]*

Můj milý!

Konečně jsi psal! – Měl bych Ti vyhubovat. A zároveň vyhubovat za malé lže, jichž se někdy naproti mně dopouštíš a jež jsou mně přece vždy a vždy průhledny! Ale měls své obtíže, budiž Ti odpuštěno.

Mám také obtíže. Zas jsem byl doma po čtyry dny, nemýlil jsi se, churavěl jsem a churavím. Nastydl jsem se někde, čert ví kde, a nemohu to dostat z těla. V sobotu, jakmile jsem položil bílý papír před sebe, začaly mně oči plakat a plakaly po celé půldne, nemohl jsem psát a dal jsem přeloženého již Bret Harta. Děkuju Ti za Bret Harta č. II.

Včera jsem Ti via administrace poslal 3. svazek Feuilletonů. Je to opět nejprvnější exemplář, myslím, že svazek vyjde teprv as v 8 dnech.

To s tou válečnou cestou – to je těžká věc. Zítra jede Heller a vezme pro všechny případy můj pas s sebou, kvůli nějakým těm visům. Dnes byla redakční konference. Julek už dávno mluví o tom, že mně dá na cestu. Dnes ohlásil to slavně redakci a chtěl hned ohlásit v listu. Bránil jsem se. Za prvé: není peněz v administraci, v listě to bude stát a já – budu chodit po Praze. Za druhé: Vidím v takovém oznámení humbug, jehož obětí bych se mohl

stát já, mohl bych totiž být blamován. Člověk neví, co se může stát, zvlášť ve válce a vůči Rusům. Vyjel bych z Prahy a na rumunských hranicích mne pošlou zpátky – výprava = O, blamáže. Nebo podobně. Za třetí: Bez *velkých* peněz nejedu, a velkých peněz vůbec nebude. Za čtvrté: Nemám sám nejmenší chutě. Celá válka je moc oficielní, vloni do Srbska za srbským vojskem byl bych šel, letos do Rumunska za ruským se mně nelíbí. A pak – jsem churav. Bojím se nějak o sebe, vydat zbytek zdraví všanc mne leká. Cítím, že nejsem v dobré kůži, a jen tenkrát, když jsem zcela zdráv, mám také humór a podnikavost. Facit všeho: O.

Právě byl u mne Chittussi. Poslali mu nějaké losy z Kunstvereinu. Koupějí něco od něho? Bylo by to ukrutně dobré a potěšitelné!

S Lehmannem promluvím a napíšu, co řekl.

Pozdravuj mně otce a paní Adu. Tvá sestra, doufám, je stran almanahu už nervů zcela ukonejšených.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Nebudeš-li zase nic psát, potrestám Tě citelně!

---

275. *[7. května 1877.]*

Literární novinka.

Následkem dnes dopoledne se Sládkem zběhlé úmluvy jsem zavázán napsat pro L. dlouhou novelu. Napsal jsem odpůldne tedy hned půl druhého sloupce (L.) pro tisk. Ale nevím posud, co psát, o čem, o kom, a jak. Jsem žádostiv, o čem ta novela vlastně bude jednat. Prosím Tě, abys byl žádostiv se mnou.

Tvůj

JNda

276. *[Po 1. červnu 1877.]*

Můj milý!

Počítal jsem tedy dobře. Myslil jsem totiž: přijel do Vídně, poslal mně noviny, hned zas odejel. Ejhle! Ale proč nepíšeš *teď?*

Některé novinky! Dnes ve dvě hodiny pochovali Korůnu Stříbrnou. Po dlouhé nemoci. Tedy už obě!

Pak: Scházelo málo a já bych byl pochoval Dattla, totiž co svého nakladatele. Učinil jsem jakýs peněžitý požadavek. Tahal mne přes půl roku za nos, v poslední den nejnovější lhůty, 1. června, řekl prostě a pansky: „Ne!" Já na to chladně: „Dobře. Tedy příští věci vydám jinde." Panské pokrčení rameny. Ale pak zoufalost, drožka, Julius, aby prý zprostředkoval. Dal jsem lhůtu ještě jednu, do středy v poledne. Vederemo. Jsem naproti těm pánům teď chladný, – konečně!

Dne 29. května poslal jsem k místodržitelství žádost za státní stipendium (nevím, byla-li lhůta do 1. června nebo července) a den nato už mne to mrzelo. Kdybych nic nedostal, byl by posměch ukrutný!

Prosím, vyřiď mou úctu paní Adě.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

277. *[5. června 1877.]*

Před nějakými dvěma lety byla v novinách zpráva, že princ Walský ochuravěl tyfusem. Byl u jakéhos lorda někde na zámku hostem, bydlil v pokojích nad nedobře čistěnou kloakou – z toho tyfus. Pamatuješ se jistě. Nevíš, jak se *jmenoval ten zámek* a *komu* patřil? Byl bych rád, kdybych to zvěděl brzy.

Tvůj

JNda

Můj milý!

Posílám Ti, jaks si přál, zásilku celou zpět. Avšak i s těmi vlásky. Není to odmítnutí snad nějakého daru, není snad také v tom lecjaký hloupý pocit, porozumíš mi. Pro každého z nás dvou měla jiný význam. Mně, tak jak se mně jevila a ke mně se chovala, má zvláštní svůj význam a je mně zvláštním obrazem – památka její je trvalá také u mne, a chovám jednu neb dvě věci (fotografii, knihu), které ji úplně označují. Ty vlásky *nepatří mně*. Díval jsem se na ně s jakýms pohnutím, ale připadaly mně cize, rušily by mne, kdybych je podržel. Patří Tobě, chovej je u sebe.

Zásilku Tvou považuju za to, čím je, za důkaz svrchované upřímnosti. Je v tom žár, který jsem tušil, ale měřit nemohl až nyní. Nesmírná touha: *žít, ohnivě žít*. V ostatku mně listy nevypravují ovšem nic nového. V jednom je mýlka, kterou třeba rektifikovat. Nečinil jsem „dotazů" pražádných, ni „přátelských" ni jiných. Nenavykl jsem činit „dotazy" vůbec za zády někoho, tím méně za zády přítele. Stalo se čistě po *ženském*. Tys jí pravil, že nevzbudila nikdy žádného zvláštního, totiž milostného interesu u mne, spíš snad její sestra (tak mně totiž řekla). Mluvils pravdu a zcela správně dle toho, cos při mně pozoroval – až na tu sestru, o které neplatilo také žádné „spíš". Díval jsem se na obě jako na zvláštní květinky, jež mají pro poetičtějšího pozorovatele zajímavost. Ale to přec jen ženskou mysl poněkud vzrušilo. A stalo se tedy, že v příležité době, na kterou as dávno čekala, přímo se mne ptala. Co má člověk dámě, která očekává odpověď urážlivou, ale zároveň ji přece slyšet *nechce*, říci, zvlášť když je to dáma skutečně tak sympatická? Co jsem jí řekl všeobecného o tom citu sympatickém, učinilo jí radost, a teď začla sama vyprávět proudem plným; patrně jí to činilo velmi dobře, že smí se vymluvit a především že jí *všechno věřím*. Věřil jsem jí skutečně do slůvka a vidím nyní opět, že jsem se neklamal – „hvězda na nebi", která by ostatně tuze ráda byla by květinkou bývala na zemi. Že nějaké vedlejší otázky z osobního interesu jsem přitom pak učinil, rozumí se samo sebou.

Schovej si ty listy, budou Tě jednou velmi těšit, třeba jen tak tou radostí vždy trochu bolnou.

Julek mne žádá, abych se na několik neděl, vypukne-li válka, podíval dolů do Srbadie a do Černé Hory, kdež ostatně budou arci jiní ještě dopisovatelé naši. Já bych se měl tak asi kouknout a poetickou garnituru přidat. Možno, že to udělám, dostanu-li dostatečně peněz. Pro ten případ mám na Tebe prosbu. Pošlu Ti dnes či zítra list na Südbahn, aby mně dali nějakou úlevu. Naposled dali polovici srážku. Dají-li, je to pro mne velká výhoda, nedají-li, nu také dobře. Prosím Tě, abys věc osobně vyřídil a ihned mně odepsal nebo lístek zaslal, dokud v Praze jsem. Do Vídně, počítám, bych přišel až na cestě zpáteční, tam dolů bych nejspíš jel co nejrychleji na Baziáš drahou státní. Nehněvej se na komisi tu, neboť mám pak hned pro Tebe zas komisi jinou. Abys, máš-li něco ve své knihovně o Srbsku, Dalmácii, mně to sestavil a půjčil, buď před ještě, nebo hned při navrácení se mém.

Stran Lehmanna nevím, jak to vyvedu. Když jsem mu už jednou řekl, aby ne, aby raději to. No – zítra Ti snad dám zprávu. Srdečný pozdrav!

Jsem Tvůj upřímný

JNda

Bude-li možno učinit Sládkovi radost, pošli mu exemplář přímo a se zvláštním vyznačením.

* Nebo ne! Podrž žádost u sebe, až bych Ti psal, a zašleš pak laskavě lístek, kam bych Tě žádal. Jedná se o to, že ty lístky, nemýlím-li se, mají jen 4nedělní platnost; mají-li delší, ovšem by bylo líp mít jej v ruce pro všechny případy ihned.

279. *[19. června 1877.]*

Prosím Tě, kdo je Heinrich Penn?
– Dostals minulého téhodne dopis ode mne?

Tvůj

JNda

---

280. *[V červenci 1877.]*

Můj milý!

Bojím se o Lva. Nové družstvo, již dle charakteristického složení svého, vyvede zajisté něco! Mluví se o silných redukcích gáží, a myslím, že k nim také dojde. U Lva se mluví ale docela o srážce celých 1 200 zl! Dejme tomu, že nezamýšlejí sáhnout tak daleko, ale i značně míň je pro něho – již pro zadluženost jeho – otázkou existence. Dejme pak dálšímu! Buď Lev zůstane přec, nebo ne. Zůstane-li, bude dřít bídu, bude rozervalý, a následky rozervalosti a zoufalosti jsou u něho známy. Bojím se o něho. Nebo půjde. Ale kam? Myslíš opravdu, že by dostal snadno dobré, trochu výnosné místo? Kdyby bylo výnosné, ulehčilo by mu alespoň trochu, neboť by mohl rodinu svou k sobě vzít, nebo jí alespoň dostatečně posílat a k ní často dojíždět. Kdyby měl žít bez své rodiny, zoufal by sobě zas – a mám již opět strach. Prosím, píšu to jen *pro Tebe*, abych zároveň sobě ulehčil, ale piš mně svoje zdání upřímně. Snad by se dalo něco ve Vídni, snad v Německu pro něho *pak* dělat? Našim lidem na něm nezaleží. „Lev je na české poměry příliš drahý" – má celé 3 000! – „Nač my potřebujem tak drahého zpěváka!" slyší člověk se všech stran. Budou-li mít hloupého začátečníka, třeba i bez hlasu, budou také spokojeni. U nás necítí nikdo *potřeby*, aby seznával něčeho *uměleckého*. Kdyby nevyšla dobrá kniha ani jediná po deset let, je to veškerému našemu lidu jedno. A budou žít a zemrou, aniž by doznali sebemenší touhy, aby spatřili v životě alespoň jeden obraz dobrý! – Mám strach!

S mou cestou, myslím, je teď definitivní konec. Chtěl jsem, aby mi dali – na černohorskou cestu – veškeré smluvené peníze najednou, a neupustil jsem od svého požadavku, neboť znám, do jakých rozpaků je naše administrace s to přivést člověka, třeba by seděl v Praze. – „Nu tak nepojedeš nikam!" – „Výborně, přijato a ujednáno!" – Ale na kousíček nějaké cesty se vyberu přec. Chtěl bych být na Tvém místě! Když jsem byl v životě osel!

Prosím, pozdrav mi paní Adu!

Tvůj

JNda

---

281. *[V červenci 1877.]*

Můj milý!

Víš, co se stalo při divadle. Snadno by bylo možno, že by Lvovi zde bylo ouzko, že by i až musel co „příliš drahý" odejít. Pak ovšem někdy rada zlá a dobře obstarat se včas. Piš mně, jak Ty znáš *jeho*, *vídeňské obecenstvo a vídeňské poměry*, bylo-li by tam vyhlídky. Piš mně *zcela upřímně*, neboť píšu Ti za Lvovými zády. On nemá ani tušení o dotazu mém, bylo by také *zcela* zbytečno, je beztoho dost nervosní.

Nehněvej se, rád bych dobrému chlapovi tomu prospěl. Rád bych ho zabalil do bavlnky, aby nedošel úrazu.

Jsem Tvůj

JNda

282. *[Před 9. červencem 1877.]*

Můj milý!

Děkuju Ti za Tvůj list. Očekával jsem, že bude zrovna takový a mužně vřelý – přec jsem se v něm vykoupal. Posud se ovšem Lvovi nestalo nic, ale vidím mračno se blížit a byli bychom špatní přátelé, kdybychom mysleli teprv *po* „hotových událostech". Já ho teď neztratím s očí a dám Ti vždy a včasně zprávu. – Ještě jednou díky! Počítej na mne, kdyby svět se řítil!

Zcela maličké upozornění. Do příštího čísla Lumíra vrazil jsem něco nového, verše(!!!). Dostaneš je dne 11. července a všimni si jich trochu. Člověk se může snadno mýlit, zvlášť u nás.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

283. *[9. července 1877.]*

Můj milý!

Právě odchází ode mne Lev. Co jsme očekávali, ale ještě za vzdálené měli, už se stalo. Dobře ještě, že jsem Lva chladně na vše připravil – aniž bych mu ovšem řekl, že jsem Tobě psal. Přinesl mně přípis divadelní správy, s chladným, ovšem nuceně chladným úsměvem. Píšou, že musí šetřit. Že mu zvěstují: starý kontrakt zrušen (zcela krátce), nový se musí učinit. Nabízejí 2 000 gáže, tedy o celou *třetinu* míň než dřív. *Do tří dnů* musí odpovědít, poněvadž „s tohoto usnešení není pražádného odvolání" – sprostě hrubá banda! Tak se píše prvnímu českému umělci! –

Tak tedy co!? Lev by přece zůstal, už kvůli pensičce, na kterou má po třech letech právo (800 zl.). Ale dluhy! Čím zaplatit dluhy –

neboť ze snížené té gáže dluhy platit a živu být je nemožno! Dluhů tedy nezaplatí. Učiní sice zítra kvůli tomu cestu k Cicvárkovi, jenž cos podobného slíbil, ale myslím, cesta ta že nepomůže.

Teď jsem mu přečetl Tvůj list. Byl by *ochoten*. Jedná se tedy o to: získat času. Předně uzavření nového kontraktu trochu področit, což snad půjde. Pak si opatřit trochu peněz na přečkání myslím 2–3 měsíců, což má, jakmile přijde do veřejnosti zvěst o snížení gáže, své vážné těžkosti. To obé jsou ale věci vedlejší. Hlavní věc je: vědít nějakou aproximativní jistotu.

Prosím Tě tedy: uvaž každý krok všestranně a čiň dle nejlepšího svého uznání. Já radu i každý návrh Tvůj sdělím ihned Lvovi a Tobě zas ihned odpověď. Proto bude dobře, když *nyní* psáti budeš o tom všem *mně*, protože Lev při své umělecky lajdácké povaze je na dopisování neobratný a obyčejně vše zmešká. Což ovšem nevylučuje, abys třeba zároveň psal také Lvovi, naopak, každý Tvůj dopis mu bude posilou a raděj si sedni a piš mu několik řádek hned.

Teď se jedná o to, drahého nám člověka udržet na nohou a zachránit ho, aby se nest l obětí svévole blbců. Doufám pevně, že se nám to podaří.

Jsem opravdově naladěn a v pocitu ukrutně železném tisknu Ti ruku a připisuju srdečný pozdrav.

Tvůj

JNda

Básně již zítra. Novela příští měsíc.

---

284. *[9. července 1877.]*

Můj milý!

Myslím, aby se věc hnala, totiž aby se *neztrácel čas*. Ukrutně rád bych, abychom těm chlapům opatřili mravní výprask; byla by to pro mne rozkoš, jaké jsem snad ani ještě nezažil! Moci říct: „Holoto – Lev má teď dvakrát tolik co od Vás!“ – holahó.

Ani nevím, připsal-li jsem Ti dnes do prvního listu svého, že v drzém tom přípisu stálo: „Do tří dnů!“ – „Jinak se postaráme o náhradu“ – !!!

Tvůj

JNda

---

285. *[V druhé polovině července 1877.]*

Můj milý!

Máš už zajisté můj telegram.

Zítra ráno odjede rychlovlakem a ve tři hodiny ho na nádraží státní dráhy obejmeš. Jen feš, víš, s ním, a dodat mu kuráže. Jeho žena mně svěřila, že chudák na dnešek proplakal celou noc.

Chvěju se obavou, že se věc dle přání nezdaří. Prosím o telegramy (ale takové, jimž třetí člověk by nerozuměl), dopisy a zprávy, obšírné a upřímné.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Dochází Tě Lumír pravidelně?

Lvovi tento list neukazuj!

---

286. *[V červenci 1877.]*

Můj milý!

Dnes trochu, trošičku ulevilo, a proto Ti píšu. Měli-li jste také tak horko, myslím, že z vídeňských, beztoho spálených mozků

nezbylo nic než troud. To bylo děsné! Seděl jsem, nehýbal jsem se, pot se se mne řinul – mražené nic platno, pivo nic platno, černá káva nic platna, a žádný hochquellenleitung! Péro jsem nevzal ani do ruky.

Poslouchej, mně se zdá, že jsem zamilován! To by byl malér, co? Takhle teď se ještě oženit, na stará kolena – Ježíš Maria Josef! A mně se zdá, že ta druhá strana tomu chce! Modli se za mne!

S „firmou" se odehrála celá komedie. Musel bych Ti popsat čtyry stránky detailem a na to je ještě příliš horko. Zkrátka: firmu jsem položil si k nohoum, musila *běhat* za mnou, mne prosit, a v literárních kruzích je radost a samý kotrmelec.

Bude-li jen trochu pršet (už krápe), dostane Ada list. Ale o čem? No, najde se!

Modli se za mne!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Schválně nakonec: Kdy pojedu? – Já se už před Tebou stydím!

---

287. *[V červenci 1877.]*

Můj milý!

Hanebníku! Tak Ty tak? Dělat si s Adou posměch z mých jemných citů? Nebo jste plakali pohnutím? Nebojte se o mne – ač měli-li jste vůbec nějaký strach –, jsem stále bdělý a ostražitý.

Pomstil jsem se Ti zasláním článku Eliščina. Tak vidíš, jak Tě trumfla! Patrně jen pomsta za mne! Nebo ses nenalezl tam?

Dopisuju pro Lumír tu novelu. Denně kapitolu – jak aspoň já to jmenuju. Bude to divoké, nevím, jak se to bude líbit, a je-li u nás už půda pro humór toho druhu. Mám trochu trému.

Prosím, posílej mně noviny správně – jedná se o paní Malou, která je skoro všechny dostává ode mne.

Bret Harta jsem nemohl užít sám. Jsem sklíčen „časovými" články, nemohu sám nic psát, což mne ukrutně bolí. Dal jsem jej Sládkovi, líbí se mu, přeložil jej. Dnes Ti pošle originál.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

288. *[23. července 1877.]*

Odjíždím zítra ráno do Nov. Města n. M. Referuju Ti to pro případ.

Tvůj

JNda

---

289. *[26. srpna 1877.]*

Můj milý!

Je 26. srpna a Ty tedy ve Vídni. Je to dobře, už se mně stýská, třeba jen po několika řádcích. Jsem týden v Praze a už zas mrzut k rozkousání se. Kéž jsou peníze, zůstat aspoň $^1/_2$ roku venku!

Na rozmnožení Tvých zeměpisných známostí podotýkám, že Teplice = Weckelsburg, tedy sousedství Nov. Města.

Heller je v Praze. Lev je v starém tropu, vidím, že přes Vídeň jeho spása as nejde. Teď má prozatím ovšem pokoj, za nějaký čas začne sekatura znovu. Má přírůstek, holčičku, náhradu za Manču. Přírůstek se jmenuje Anna.

Tvůj úsudek o Fig. mne těší; ale to mne na nich samých mrzí, že jsem si honorár za ně vybral už do posledního halíře. Můj milý, je zle!

Jestli jsi mně přivezl nějaký větší dar z cesty, na př. peněžitý, neženýruj se, prosím, pranic, a pošli jej. Srdečný pozdrav za něj.

Tvůj

JNda

Nemohl by Tagblatt napsat něco humoristického o těch zákazech táborských (viz dnešní číslo N. L.)? Je to vskutku děsné!

---

290. *[6. září 1877.]*

Nemáš řeč, kterou jsi měl k žurnalistům, nikde vytištěnu? Hledáme ji.

JNda

---

291. *[Asi 9. září 1877.]*

Můj milý!

Já luttenberské tuze rád – no? –

Považ si, minulou neděli vloupal se, mezitím co jsem byl s Quisem na výstavě, do mého bytu zloděj. Myslím, že jsme ho náhlým svým návratem odplašili, vzal jen několik košil, deštník, pokud vím; možno že také zlaté hodinky, památku po otci, ale to posud jistě nevím – snad už byly dřív ukradeny a já to nezpozoroval. Ztráta není velká, ale událost stačila, aby mne uvrhla zas do bolestné nervosy.

Tyto dny dostaneš čtvrtý svazek Feuilletonů, zas exemplár nejprvnější. Vyjdou teprv as za 14 dní. Myslím, abys měl radost.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

292. *[V září 1877.]*

Můj milý!

To se Schnirchovou trigou je Ti důkazem, že churavím. Ostatně psal dnes prý Julkovi a bude tedy snad zítra něco.

K tomu mně dělá starosti Lev. Zůstal *jediný*, kterému ta banda strhla. Za prvé ho to bolí, za druhé má nouzi. Jen kdybych věděl, kam s ním! Myslím, že by se sebral hned.

Kdybys tak někde potkal některého ministra, zeptej se ho, co dělá moje stipendium.

Jsem mrzut a nepracuju praničeho!

Srdečný pozdrav od Tvého

JNdy

---

293. *[Mezi 10. a 20. zářím 1877.]*

Můj milý!

Ty mne neoklameš! Vezme honem číslo do ruky, překoukne drobeček o Traviatě a udělá kompliment! O Ty průhledný křišťále!

Poslouchej, nevíš, jak bych se přestěhoval as na půl roku z Prahy? Já tu umru nudou a zas vztekem.

K Novému roku – zcela mezi námi řečeno – je naděje, že Julek všem (?) členům redakce strhne *opět*, a sice 15%. Co mám dělat?

Kdyby byly jen nějaké výdělky! Z literatury člověk při mém, nutně pomalém způsobu psaní nevytluče na život; snadné žurnalistické pomoci nevím – Ty nejspíš také ne. Ano, kdyby byla doba, že by člověk mohl z Prahy psát poctivě do některého vídeňského listu, nebo telegrafovat, nebo tak něco! Ale takhle to nejde, a k tomu ještě je tam Praha teď ani nezajímá.

Se zadáním za státní stipendium jsem se neopozdil. Bojím se ale, že nedostanu přece nic. Inu – je to k vzteku už všechno na světě!

Nicméně – se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

294. *[Před 20. říjnem 1877.]*

Můj milý!

Čekal jsem ode dne ke dni, až dostanu první exemplář svých Malostranských povídek, abych Ti jej co pozdrav svůj zaslal. Pořád to nebylo hotovo, teď je, a dnes jde k Tobě již kniha, o níž máš „pyšné" vědomí, že ji nemá ještě nikdo na světě – ani já ne. Jsi pyšen?

Je to zvláštní, jak hotová kniha působí na spisovatele. Ty „neděláš knihy" a nevíš to tedy. Dokud ji připravuju, tisknu, koriguju, jsem do ní takřka zamilován; jakmile je dotištěna, je mi hnusna. Organism odloučil od sebe plod – je s ním hotov, není mu nic více do něho.

Ukrutně málo pracuju, takřka nic. Ani nic nemyslím. Dostal jsem se do jakés periody myšlénkové hravosti, hraju si s myšlénkami nejtitěrnějšími, takřka dětinskými, dumám do světa jako pětileté klouče, a veškerá produkce spí. Ať spí!

Tvůj věrný

JNda

295. *[Před 18. listopadem 1877.]*

Milý příteli!

Prosím Tě snažně, opatř mně stanovy:
a) Konkordie.
b) Prvního úřadnického spolku.
Potřebujem jich nutně a rychle. Možno-li, dobuď více exemplárů stanov těch, zaplatím je rád, jsou-li na prodej. Devět až deset exemplárů kdyby bylo možno dostat, bylo by vyhráno.

Jsou nějaké dějiny Konkordie? Možno i ty dostat?

Když ne jinde, dá Ti stanovy úřadnického spolku: Sochr Leopold, úřadník v ministerstvě financí.

Nehněvej se, že Tě již zase, a pořád bez revanše, obtěžuju.

Tvůj

JNda

---

296. *[V listopadu 1877.]*

Můj milý!

Snad už jsi zase zpět. Já nejel a nepojedu. Ta hlavní příčina, pro kterou jsem se vzpíral, kterou bych byl ale velmi nerád řekl, byla: že jsem ani nevěřil *v možnost* jízdy. Znám to, jak teď u nás poměry jsou. Podobně bylo také s výstavou americkou. Pořád se říká: připrav se, pojedeš jistě, člověk vydá i na přípravy slušně peněz a pak – se o tom ani víc nemluví. *Myslí* se, že se bude moci dát, a pak se nemůže. Člověk pak raději pracuje už sám proti tomu, aby tu v daném okamžiku nestál hloupě.

Mám já Ti to mizerné živobytí! Žádnou zde radost, žádnou zábavu – ukrutná omrzelost – k tomu materielní bída – a ještě k tomu mně teď pojednou, nepoměrně často naproti dřívějšku, přicházejí myšlénky na budoucnost! Před jiným bych to ani neřek, na to jsem tuze pyšný – proč bych to ale neřekl před Tebou,

kterého miluju. Ty nebudeš tak beztaktní, abys mne „těšil" – copak bys mi také mohl říci!

Kdyby při těch poměrech alespoň těšila práce! Kdyby totiž byl nějaký *popud* k ní! Člověk věčně nemůže vážit popud ze sebe a já jej již vážím přes dvacet let, skoro pětadvacet. Ovšem stojím jinak co do uznání, než jsem stával, *vynutil* jsem si něco – ale nepřátelství je přec pořád proti mně, i nejbližší přátelé jako by měli zrovna smrtelnou ouzkost před tím, abych jen nepřerost příliš daleko.

Člověk by neřek, že je na př. nasledující možno: O Mal. povídkách nemluvilo se *nikde!* Nejobšírnější referáty – as dvacetiřádkové – přinesly „Říp", *Pr. Deník* a *Moravan*. I Sládek *odmítl** dát něco v Lumíru. Mělť tam ovšem nedlouho předtím chválu mých Feuilletonů a – já mu psychologicky rozuměl – ženýroval se dát zas znovu chválu spisovateli, jenž je přec jen všeobecně nenáviděn.

Pracoval bych jako titán – ale jen trochu, trochu popudu! Teď už dodělávám Písně kosmické – vím napřed, že se jim podaří jako všemu mému.

Dvě jsem si přeložil do němčiny. Povedly se mně, až mne překvapily svou novostí v tom rouše německém. Kdybych byl jiný, přeložil bych všechny – jeť, nebo vlastně budeť jich málo přes 40 – a vydal je hned po vydání českém.

Tvoje sdělení stran těch dopisů pařížských mne nepřekvapilo. Tušil jsem to.

No – odpusť, že jsem Ti psal mrzutě. Ale k čemupak má člověk přátele, než aby si na ně svou mrzutost vylil! Oplať mně to!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

* Nabídl se mu Arbes.

297. *[17. listopadu 1877.]*

Odmítám s onou hrdostí, která je možna jen při sněhové nevinnosti, veškeré podobné příbuzenské názvy.

Pročpak mně už neposíláš americké listy?

JNda

---

298. *[20. listopadu 1877.]*

Jsi tak zamilován, že si pleteš „sněhový" a „světový".

A Handelsztg jsi mně ani neposílal – o jé! o jé!

Potřebuješ-li tedy těch listů amerických, vzdávám se jich.

Tvůj

JNda

---

299. *[Po 2. prosinci 1877.]*

Wagnerovče!

„Lessingovci" také *nebylo* posměšné slovo – a přece *bylo*.

S těmi kosmickými mám kříž. Kdyby člověk neměl sám v sobě úsudek, *naši* lidé by ho spletli. Jeden tvrdí, že tomu „velké čtenářstvo" neporozumí; to bych rád věděl, copak jsou tam nějaké vědecké záhady? Druhý docela, že prý je to pokračování Hálkových V přírodě. No tak!

Mně je to jedno. Bude jich as 40 a já je vydám. Ať pak nadávají

Tvému

JNdi

300. *[Počátkem prosince 1877.]*

Můj milý!

Děsná zpráva! Snad jsi mně ji neměl ani teď již sdělit. Avšak – *můj* náhled pak dovedl bys říci jasně jak já sám. Stalo-li se darebáctví, ať se darebáctví odkryje. A ať se řekne přitom: „*My* sami. My nechcem trpět *podvodu nižádného*, byť byl třeba na zdánlivý prospěch národa!“

Sám jsem měl někdy pochybnost stran Libušina súdu. „Nechvalno nám v Němcech iskati pravdu“ – jak přijde ta krutá chyba do dávné češtiny?! Vždy jsem si ale vzpomněl, že *jediné* nějaké mluvnické pochybnosti nejsou rozhodující, že *paleologie* je věc *hlavní*, dále lučba atd. Na všechen způsob musí se v té věci soudit opatrně, čímž ovšem Tvému otci nechci snad dát nějakou radu. Pozdrav mně otce srdečně!

A tu se zas ozývá ve mně žurnalista a straník. Až to bude, přijde to nejspíš do nějakého listu vědeckého. Nemohly by ale Národní listy nebo Lumír obdržet zprávu *zároveň?* Hodně obšírnou?

A teď ještě něco. Předně Ti děkuju, žes u příležitosti našeho žurnalistického spolku nic neřekl v Tagblattu proti Schikovi; naši mezuláni zdejší by to byli dali na vrub můj. Pak chci Tvou pomoc, nebo spolek *musí* zkvést a já proň pracuju jako blázen. Tedy: a) Uměl. beseda nám oběrovala místnosti své! Chci, aby spolek náš sobě počínal co nejnóbleji a se odvděčil. Nemohli bychom „my žurnalisté“ opatřit Um. besedě Siemiradzkého? Věděl bys jiného? Chtěl bys se o to zasadit a přemýšlet trochu za nás? Přemýšlel bys v tom případě za mne hlavně. – b) Sepiš mně laskavě Vídeňáky, kteří by přistoupili snad, buď co zakládající, buď přispívající – (100 zl. pro vždy, 10 zl. ročně). Je-li jeden, napiš toho jednoho, je-li jich dvacet, napiš dvacet adres. Na všechen způsob mně ale laskavě poštou vracející se sděl adresu *Bílky*.

Stran Mařáka učiním vše možné.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Velice dobrý dojem by učinilo a nám tlačit pomohlo, kdyby se Tvůj otec přihlásil za přispívajícího člena, a sice co možná brzy. Čímž, prosím, nechci činit nijaký nátlak; vím, že chudák neoplývá bohatstvím. Ale mravní efekt pro nás!

---

301. *[Počátkem prosince 1877.]*

Můj milý!

Čím dále, tím více mne ta historie s Hankou mrzí – bude to zas jednou světový skandál pro nás! Co platno! Tvůj otec ví, co praví, odůvodní vše obšírně as v některém listě vědeckém, a jsem rád, že také my dostanem tedy včas obšírnou zprávu.

Mařák mně prémii posud neposlal. Škoda, byl bych u příležitosti výstavy besední mohl o ní hned promluvit; učiním tak ovšem pak samostatně. – Také od Šmida nic. – Až se dozvíš určitou adresu Siemiradzkého, pošli mně ji laskavě. Tvému otci za adresy díky.

Všimls si v posledním čísle Lumíra nových kosmických? A četls v N.L., co o tom napsal Arbes? Že prý jsou „zvlášť pro ty, kteří jsou obeznámeni s nejnovějšími výzkumy přírodních věd". – No tak! Pišme pak! – Či pozoruješ nějakou nejasnost v kosmických? Jsi arci mnoho milováním zaměstnán, stěžuješ si pořád na to. Ale obětuj mně alespoň $^1/_4$ nějaké takové návštěvy, ano? Potřebuju jí pro někoho.

Hněvkovský, chorista zdejšího něm. divadla, příbuzný nebožtíka básníka (Děvín, Básně, Faust), člověk diamant, člověk mladý, tenor výdatného hlasu, pevný zpěvák a majitel obsáhlého repertoáru, chce ku dvorní opeře vídeňské, zase co chorista. Zpíval tam vskutku před nějakým časem u jakéhos Pfeffra na zkoušku a líbil se rozhodně. Také dostal slib, jenže mu Pf. řekl: „Es eilt nicht, Sie sind ja im Engagement." – Ale ono to u něho z mnohých dů-

vodů eiluje a rád by užuž byl tam. Prosím, kývni malíčkem a bude to. Také Lev se za Hněvkovského vřele přimlouvá a vzkazuje Ti pozdrav a prosbu.

Item srdečný pozdrav od Tvého

JNdy

---

302. *[9. prosince 1877.]*

O Hněvkovském mně nic nepíšeš. Neobětovals mně alespoň $^1/_4$ m?

JNda

---

303. *[11. prosince 1877.]*

Hněvkovský je v Praze u německého divadla (Pfeffer to ví), ale pořád připraven k odskoku. Zatím díky.

Notice bude zítra.

Tvůj

JNda

---

304. *[Po vánocích 1877.]*

Můj milý!

Dnes mne tatínek Tvůj poctil listem. Odpověděl jsem mu ihned listem skvěle kaligraficky psaným; podíváš-li se naň, přejdou Ti krásou oči! Slabý pablesk leží ještě na těchto řádkách.

Emilu Franzosovi řekni, já že nemám času. Také absolutně teď nemám; mám dva prsty v Humorech, tři v Lumíru (Sládek těžce stůně na Zbirově; piš mu tam dvě řádky!), a pět zbývajících v Ná-

rodních. Na sbírku feuilletonů už mně nezbývá prstu ani jediného; sbírka spí, vedle ní leží Kosmické. Zarazila mne *velká* chvála jich všude; v takovém případu se stávám nedůvěřivým, ouzkostlivým, a vyčkávám nějaký čas. Avšak dr. Servác Heller je ochoten. Dle mého přesvědčení hodí se k tomu dobře a byl stran podobného již ve vyjednávání s Novellenschatzem d. A. Ať mu Franzos přímo píše, dohodnou se.

Jak jsi strávil svátky? Já dobře! Darů *plno!* (To máš vztek – a k tomu ten skrytý osten!)

„Pov. mal." se k vánocům *ještě* neprodávaly; *nejsou posud vázány!*

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

A propos: Až budeš chtít našemu žurnalistickému spolku poslat stovku, avisuj mne dříve o tom! Abych překvapením neomdlel!

Le distributeur?

---

305. *[Koncem prosince 1877.]*

Můj milý!

Sedíš už ve Vídni? Nesedíš-li, aspoň jistě už přijdeš a můj list Ti budiž srdečným novoročním pozdravem.

Mezitím mne Tvůj tatínek zarmoutil. Píše mi, že vystoupí teď proti Rukopisu, že má neomylné důkazy, atd. Nevěřím těm důkazům. Slyšel jsem, co uváděl před málo nedělmi, a nemělo to pravé podstaty. Přes noc ale ty důkazy – a zvlášť vědecké opodstatnění, všestranně dostačující – nepřicházejí. Bojím se, že dává se ohněm svým zavést daleko, dál, než vědecká opatrnost sahá. Bylo by mně upřímně líto, kdyby přitom seznal pohromy. Věř, že to srdečně myslím!

Dnes mne potkal „někdo“. Že prý mne chce překvapit darem – obrazem. Hned jsem hádal, že obrazem Tvým. Prál jsem: „Omrzel Vás, nebo netrpí ho někdo jiný?“ – „Nikdo na světě nesmí mně ničeho přikazovat, nikdo!“ pravil „někdo“ s důrazem. A pak, že prý Ti mohu to přece o tom daru říci, až prý se s Tebou jednou sejdu.

Zítra obraz dostanu. U mne máš vždy dobré místo, třeba ne u těch jiných.

Nepiš ale o tom jí nic, ani slovo. Takt tomu nedovoluje. Snad ona i očekává, že budeš psát.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

306. *[1. ledna 1878.]*

Jakpak jsem moh něco psát stran přijetí do N. L., když oznámená zásilka místo před témdním teprv *včera* navečer S. došla! Prosím, sděl to. – S. praví, že je toho tak mnoho, že bude potřebovat *několik dní* na čtení a studování; pak teprv přijdu já. Ostatně psal S. as před třemi dny otci již dopis ve věci té. Neobdržel ho? Rozumí se samo sebou, že S. i já dopíšeme včas.

Stran Husa nechtěl jsem více věc rozdírat. Stalo se tenkráte nedopatření; jiný na otisk nepřipad a já žil v jakéms klamu, že otisk se stal.

Očekávám distributeura se zimniční touhou; prozatím díky!

Pozdrav mně srdečně Strampfra a paní Adu.

Tvůj

JNda

307. *[Po 1. lednu 1878.]*

Můj milý!

Distributeur je zde – vřelé díky! Ještě jsem ho nezkusil; ale musil jsem se při čtení návodu moc smát – to my dřív sehrajem dvakrát kolem šístku, než se tou „mašinou" jedinkrát rozdá. Bude v hospůdce velký jux.

Tedy státní stipendium mně nedali! Zlobím se ukrutně; věř, že bych sám dal tisícovku za to, kdyby se mně nebyla ta urážka stala. – Máš-li náhodou konexi dotýčnou, dozvěď se mi, jak, kdo a proč.

To bude jásot mezi tou pakáží! –

Arbes je propuštěn z redakce! Dostal třínedělní výpověď, z „ekonomických" příčin. Nemluv ale a nepiš o tom ani slova, jedná se mně o to, abych chudáka zase přived zpátky!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

308. *[18. ledna 1878.]*

Můj milý!

Dnes píšu Tvému otci. Upřímně řečeno, mně se nepodobá, že těmi několika poznámkami, kteréž k historii literatury učiněny, je věc vyčerpána. Podobné námitky činěny již jednou a nepronikly. Ale nemám v té věci soudu, víš to dobře, neodvažuju se rozhodnout.

Schulze jsem pobídl opět písemně – osobně jsem se s ním náhodou nesešel – a doufám, že přání Tvého otce, jehož netrpělivost pochopuju, již vyhověl.

Dnes jsem byl zase interpelován z Um. bes. stran Siemiradzkého. Snad má některý ten Künstlerverein vídeňský adresu jeho?

Včera večer jste obdrželi asi již sensační zprávu z Jindřišské ulice? –!

Jsem nervosní a takové věci mne rozčilují velice.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

309. Aloisovi. *18/1 78 v Praze.*

Velectěný pane!

Velice mne zajímala laskavá zásilka Vaše, za niž upřímný dík. Ovšem se mně podobá nově tam uvedené jen amplifikací dříve již známého, bližší opodstatnění námitek, jež byly sice již kdysi učiněny, nezvrátily však obecnou víru v pravost Rukopisu; nemám ale u věci té dobrého soudu a důvěřuju Vašemu zralému náhledu. Na všechen způsob je věc velice zajímava, a kdyby měly se jí dotknout také časopisy, dovolím sobě ještě poprositi Vás za dobrou radu.

Nějakým zdržením korektury Vaší vinen nejsem. Více než před témdním měl Schulz zásilku již adresovat zpět a slíbil tak učinit. Snad tak již učinil – nespatřil jsem ho po dobu tu – a připojil zdání své, platnější mého. Dnes, doufám, spatřím jej a zařídím, co by scházelo. Mlčelivost je, alespoň se strany mé, zachována.

Prosím, abyste úctu mou vysloviti ráčil velectěné paní a slečně své, a znamenám se

nejoddanější a vždy k službám ochotný

J. Neruda

310. Vratislavovi. *[Koncem ledna 1878.]*

Můj milý!

Právě byla slečna Betkova u mne. Pro pánaboha, je to imposantnost! Bude-li jen trochu slušně hrát – a spolehám na její rutinu –, bude dobrou akvisicí pro nás.

Má chování nenucené, líbila se mně. Kdybych byl neměl tajnou obavu, že jsi trochu do ní zamilován, byl bych hleděl, abych se jí taky líbil. Kvůli budoucnosti mně tedy dej nějaké instrukce. Lecco jsi už svého času řekl, a já ji viděl již roku 1861, když hrála ve Vídni. Ale vyvinula se ohromně. Zevnější efekt bude jistě.

Potřebuju právě větší sumu. Tak mezi 6 a 8 tisíci, abych totiž byl zcela spokojen. Máte-li v administraci právě bagatýlek ten, pošlete mně jej, řeknu, že jste hodni. No?

Prosím, pozdrav mně otce svého, maminku a sestru. Vzpomněl jsem si na Tvé tyto dny častěji, mluvilo se o březnové návštěvě ve Vídni.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

311. *[V únoru 1878.]*

Můj milý!

Dnes Ti posílám teprv časopis zpět, potřeboval jsem ho k něčemu.

Co se týče Betkovy, bojím se, že věc skončí nedobře. Co se stalo, víš. Proč se stalo, nevím podnes sám. Možno, že v tom zcela obyčejná intrika. Říkají, že neuměla úlohu. Nevěřím. Říkají také, že je *příliš* co herečka slaba. Nevím, neznám. Ale zaslechl jsem, že ji chtějí nechat přece vystoupit, a sice, aby prý „překonali mne,

který se o ni intresuju, hrou její nedostatečnou". Ona teď prý jen hoří touhou, aby provedla vzdor a přece hrála. Nevím, co jí mám poradit, až se vrátí ze Stuttgartu. Znáš ji co herečku?

Nedělám už po víc než po čtyry neděle prapranic, jsem ve fázi neskonalé lenosti. Spím dlouho, sedím dlouho v hospodě, vegetuju. A přitom se zlobím, že mně pečení ptáci, míním pětky a desítky, nelítají do úst.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Ukázals Adě mou novou knihu? Chci, aby se její tloušťce obdivovala.

---

312. *[Před 20. únorem 1878.]*

Můj milý!

Píšu Ti narychlo jen tuhou. Betkova dnes hrála na zkoušku před vybraným obecenstvem: *Peter Fischer*, *Bambula*, Mayr, Dattel, dr. Guth, Jan Neruda. Uznalo se, že je pro zvolený obor nejlepší z posavadních debutantek. Ve středu vystoupne.

Pošli mně její adresu. Ztratil jsem ji a nechci jí to říci.

Poslouchej, copak bys nemohl dát Umělecké besedě 1 exemplář svých Raffaelových tapet darem?

Nakreslils do svého psaní co třetí ilustraci kněze. Ale ne oběti jeho; ty přec by mně byly zajímavější, jakéhože ksichtu a vzrůstu jsou.

Tvůj

JNda

313. [22. února 1878.]

Můj milý!

Zde výstřižek z dnešního Posla z Pr. Podobá se, že proti Betkově něco se chystá. Vane jakás důvěra, že se bude blamovat.

Píšeš-li jí, raď, aby teď nevystupovala. Snad hezky později, záleží-li jí vůbec na tom.

Tvůj

JNda

---

314. [Po 23. únoru 1878.]

Můj milý!

Vloni jsem v březnu přistoupil k víd. akad. spolku co člen *přispívající*. Patrně musím letos platit zas. Ale nevím, mnoho-li. Nerád bych dal víc a nerád zaslal míň; nechci, aby mně řekli „špína", a nóbl být teď nemohu. Znáš-li náhodou příspěvek, napiš mi jej.

Dostals od krásné Turkyně psaní? Dal jsem jí kopert, abys byl překvapen. Je hezká, má kus rutiny už a kus talentu. – Betkova pronikla, to jsem rád! Vyčkal jsem den naschvál s vlastním referátem, byloť známo, že se jí ujímám. A všichni ji chválí, ba i věčná umíněnost Guthova šla náhodou v týž tentokráte směr.

Záležitost Tvého otce moc zde kalí vodu. Žeť musil přijít s tím právě teď, v té nešťastné woltmannovské době! O tři měsíce dřív – nebo později! Nejspíš bude polemika; ať otec vyhne se *všem* osobnostem a udrží se zcela na poli opravdové vědecké kritiky. Pr. Ztg zpívá už Gaudeamus.

Kdy přijedu? Jo, vědít to! Ještě si tu musím spravit některé dluhy a pak hned. As na čtyry dny alespoň.

Dnes Ti udělám radost a vezmu Tvůj kopert. Kdybys byl neprosil, byl bych napsal: V. K. Š., spisovatel český, básník „Z ňader", atd. atd.

Na tapety se těším. Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Povídají a píšou zde něco o „chronickém chrapotu" slečny Betkovy. - Co je s tím?

---

315. *[1. března 1878.]*

Můj milý!

Zde Ti posílám výstřižek z dneš. a včer. Pokroku. Dnes prý dle Pol. nalezá se také ve Světozoru článek, a sice od Jirečka. Myslím, že celá věc odejde velmi klidně; jeť všude patrná chuť chytit se té věci serieusně. Nezkazí-li to schválnost německého časopisectva, bude otec Tvůj chráněn alespoň před invektivami. Rozhodnou chybou bylo zaslání archů do Pr. Ztg, zvláště *teď;* tolik se může přec o situaci pražské vědít i ve Vídni. Co se meritórně věci týče, nevím ovšem, jak otec pochodí; důvody jeho, čím víc je studuju, přesvědčují mne – upřímně řečeno – pořád méně. Bojím se, že se tu stala přec jen přenáhlenost.

T⌣⌣?–Ø! Ostatně je už angažována v Praze. Napiš jí několik zdvořilých řádek s medem a basta.

O B. píšu tak, abych nic nepokazil, pohane, rozumíš? Trochu jen ohně v referátu mém a referát Guthův je hned –20° R.

Nár. l. mlčí stran Rukopisu. Julek vydal heslo: prozatím ani noticku, ani slovo.

Tiersota, chceš-li, adresuj raděj na Sladkovského. Mne vždycky jímá třas, když musím s lámanou svou franštinou nebo angličinou do ohně.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

316. Aloisovi. *V Praze 1/3 78.*

Velectěný pane!

Noticky, které jste přiložil ku přátelskému listu svému, odevzdal jsem dle Vaší vůle příteli Juliovi. Julius však vyslovil nyní heslo, že N. L. nemají se u věc tu ani noticí nějakou vmísit. Myslím sám, že je to nyní dobře a jediná cesta ku vyvarování se polemice ostré, ba snad osobní. Vůbec doufám, že otázka Vámi obnovená vyřídí se dobře chladnou cestou vědeckou a věcnatou, ač – nezkazí-li se něco časopisectvem německým. Těším se proto vpravdě Vašemu usnešení vyhnout se polemice vůbec. Dnes přináší prý Světozor článek jakýs od Jirečka; upozornuju tedy na článek ten, o němž do té chvíle nevím sám nic bližšího.

Nebudete mít as mnoho radosti z nynějších chvil, ctěný pane, a proto Vám přeju dostatek klidu, již kvůli Vašemu, jak slyším, nyní květoucímu zdraví.

Prosím, abyste velectěným dámám svým vyslovil opětně hlubokou mou úctu, i abyste zůstal vždy přátelsky nakloněn svému sluhovi

J. Nerudovi

317. Vratislavovi. *[Po 3. březnu 1878.]*

Můj milý!

Nepíšu Ti. A sice hlavně z toho důvodu, abys se za ten čas trochu utišil. Věci podobné musí se brát vždy chladně a objektivně, i v případu tom, jsou-li sympatie osobní, jako jsou u nás – u Tebe, a věř, že také u mne! – Jsi už tichý?

Vidíš, to s Tesařem je také věc velmi zlá. Byl u mne, mluvil o článku svém a pak jej dal Schulzovi. Já článku ani nespatřil. Schulz dal úsudek Julkovi, že je to nevčasné a také že to neobsahuje pranic než mazání do Hanky. Julek ovšem odmítl. A je to vskutku nevčasné. Tesař měl článek už bůhvíkdy – v šupleti. Již dobře před rokem mně Čermák o něm vypravoval; když jsem ale řekl, že bychom mohli snad do něho nahlédnout, nebyl k dostání. Teď ale, když jsou vody rozvařeny Woltmannem, přijde. Není v tom taktu, hlavně ne žurnalistického. Ještě kdyby měl Tesař něco vskutku věcnatého, ale toho prý tam *není*.

Co se týče Paříže, zdá se, že tam přece budu musit. Snad v červnu – na 4 neděle!! Kam s tím! A k tomu podobá se ještě, že v týž čas by tam také Julek zajet chtěl – nové pak utrácení času pro mne, a toho času je tak málo. Bojím se literární blamáže, a bez *nějakého* slušného studia přec není ani možno z *Paříže* a z jeho *výstavy* něco kloudného psát!

Snad tam budeš asi v tutéž dobu? To by bylo arci příjemno. V případu tom mohli bychom snad již na cestě se někde sejít.

Takto – zabředl jsem do jakés literární sterilnosti, z níž nevidím ještě konců. Snad jsem se vloni příliš mnoho vydal. V tom ohledu by byla arci cesta do Paříže pravý med!

Prosím, pozdrav mně srdečně svého otce!

Tvůj

JNda

318. Aloisovi. *19/3 78 v Praze.*

Velectěný pane a příteli můj vzácný!

Právě tomu rok, co jsme se sjeli, četní ctitelé a přátelé Vaši, do Vídně, abychom oslavili Vaše narozeniny.

Vzpomínka na několik jasných těch dnů je mně draha. Rád se v myšlénkách vracím k nim, a je mně vždy, jako bych pak hleděl do Vašich upřímných očí. Nemohu jinak než připomenout Vám letos výročí slavnosti, na niž, doufám, vzpomínáte sobě rovněž s potěšením zpět.

Přeju Vám i nám, velectěný pane, abyste výročních takých dnů dožil ještě velmi mnoho, a to šťastných a *zcela* spokojených. Buďte ubezpečen, že podíl můj bude v tom vždy co nejsrdečnější!

Rád bych se byl letos již zase podíval do Vídně. Ale churavím poněkud – snad hypochondrie staromládenecká, nevím – a při jen poněkud nervosním rozechvění jsem vždy o zdraví své velice úzkostliv a neodvažuju se cesty. Snad Vás uvidím přece brzy.

Prosím, abyste přívětivě přijal přání mé, jakož i upřímný pozdrav pro ctěnou rodinu svou a pro sebe.

Váš oddaný

J. Neruda

---

319. *[Asi po 17. březnu 1878.]*

Můj milý!

Právě čtu „Lokalanzeiger" staré Presse. Přichází mně děsná myšlénka. Snad nemyslí Tvůj otec, že jsem ironisoval také jeho?

A Ty také od soboty nepíšeš! – –

Tvůj

JNda

Můj milý!

Tvůj list mne zabolel. Kdyby měl vždy národ trpět za to, učiní-li jednotlivec něco, kterýpak národ by vůbec z utrpení kdy vyšel? Ostatně si myslím, že věc skončí jinak. Vzdor ledajakému jizlivému nebo posměšnému slovu, které se vyskytuje, je přec jen vidět, že zásluhy Tvého otce zabraňují velmi mnohé, co by jinak *u nás* najisto propuklo. Jirečkova stať, alespoň posud, nemá ceny. Brandlova je psána *velmi* objektivně. Jinde posud ničeho nebylo. Nedivím se sice Tvému stařičkému otci, že je *vůbec* teď rozechvěn; ale divil bych se, kdyby nebyl býval připraven na polemiky všechny, i třeba na ty jisté, jen u nás možné. Vždyť snad přece nemyslel, že je několika poznámkami věc odbyta, a domníval jsem se najisto, že na všechen způsob ještě obšírněji o tom pojednati chce. Že *teď*, v té woltmannovské době, veškeré časopisectvo české bude buď mlčet nebo přinášet jen důvody proti vývodům otcovým, je naprosto přirozeno. Avšak časopisy nejsou vše, obranu lze zařídit všelijak, a nepochybuju, že by i Musejník věcnatý článek otcův vždy čtenářstvu sdělil.

Jsem sám velice zvědav na konečný výsledek. Tolik se mně podobá, že otázka se teď zodpoví konečně a rozhodně.

Tvému otci bych byl beztoho březnový list psal. Myslil jsem již vloni na to a mluvil o tom již v Roudnici o Štědrém večeru, že by se mělo něco učinit.

Potěš mne listem jasnějším; jsem beztoho stále zachmúřen!

Tvůj

JNda

321. *[22. března 1878.]*

Poslouchej,
můj milý,

nenavedla Tě, abys vystřih ty dvě řádky? A mně poslal? Píše Ti německy, ty dvě řádky vepsala tam česky. Trnu nad Vaší prohnaností, ještě víc ale nad vlastní svou duchaplností!

Ostatně mne těší, že Tě mohu ubezpečit – Ty že můžeš být úplně jist. A kdybys mně ji sebe víc strkal – ne – ne! – já přátelství nezradím! Co je Tvého, je pro mne nedotknutelno. Spi klidně! –

Vyrozumívám z listu Tvého, že Tvůj otec hledí na situaci již klidněji. A to je dobře. Neklidného dotýká se každá maličkost těžce, i zcela nezávažná. Jakpak jste strávili 21. bř.? Piš mi něco o tom.

V Praze je hanebné počasí.
Já jsem líný.
Dnes je Jeřábkův nový kus.
V pondělí mám platit 300 zl.!
O Tvých směnkách neřeknu nic, pranic!
Julius se učí pilně francouzsky.
Mně se nechce na výstavu.
Veverkově to přeju.
A tebe srdečně pozdravuju.

Tvůj

JNda

---

322. *[7. dubna 1878.]*

Distributeur nepůsobí sice žádných služeb, ale působí nám velký jux. Bavíme se jím den co den pomocí karet i gotšebrů. –

Přijde k Tobě tyto dny Pastor z Hamburku s lístkem ode mne. Nežádá sobě ničeho, leč máš-li nějakého známého na jistém místě,

abys ho tam trochu doporučil. Dobrý muž, jenž mně prokázal už moc příjemnosti.

Adresu Siemiradzkého pořád ještě nemám, viď že ne?

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

323. *[Po 6. dubnu 1878.]*

Můj milý!

Vidím, že z mé návštěvy teď ve Vídni nebude asi nic. Do svátků nemohu najisto a pak pojedeš do Paříže. Když ale nejsi ve Vídni – co tam?

Já se výstavy pařížské bojím. Kalkuluju totiž takto: naši mně nebudou moci dát asi víc než tak na čtyry neděle. Ale prosím, co chci ve 4 nedělích v Paříži! Abych – a to již v parnu – byl po celý den ve výstavě, nikde jinde; vždyť by i ten čas sotva stačil, a já bych už proto, abych se neblamoval, věnoval všechen čas ten, věnovat *musel* studiím. A pak honem zpátky, honem zpracovat všechno – léto plné štvavé práce!

Budu hledět, možno-li, abych se z nepříjemného toho officia vytočil. – Do Paříže bych takto ovšem rád!

Z Politiky jsem se dověděl, žes psal o té polemice něco do Messagera. Myslím, že se tím k postavení Tvého starého otce přitěžujou centy. Nečiň toho, prosím!

Piš mi něco, a na všechen způsob dej zprávu, kdy odjedeš!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Lvovi strhli včera zase *osm* set. Je zoufalý. Copak se nedá pranic dělat?

Můj milý!

Dlouhá pausa! Co děláš?

Děkuju Ti za Tvůj telegrámek. Přišel mi velice vhod, jsemt od 10. května do nynějška v nesmírném troublu, jako když vítr listem točí. Vstávám ve 4 hodiny ráno, neoddychnu si do večera. Cítím, že mne to přemáhá, ale nemohu si pomoci, nějakých 14 dní to ještě potrvá. Poslouchej – my jsme nesmírní chudáci; to člověk teprv vidí, když náhle nouze přikvačí a přátelé – jako by do nich bičem prásk!

Pojedu-li do Paříže, pořád ještě nevím. Julek o tom nemluví, já ne, nikdo, leda komu po tom nic není. Snad věc k mé radosti usne. Potřebuje člověk teď do Francie nějakého visa? Viď že ne? Kdy jedeš Ty?

Poslouchej – i když já nepíšu, copak nemůžeš Ty alespoň na servus poslat nějaké noviny, korespondenční lístek, nebo tak něco? Nejsi mladší než já?

Pozdrav mně svého tatínka, snad je už klidný. Nezapomeň také vyslovit mou úctu mamince a sestře.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

325. [Před 20. květnem 1878.]

Můj milý!

Již jsi mně nepsal dávno nic – copak děláš? Abys ale psát musil, ukládám Tvé laskavosti nějakou komisí. Na pražské umělecké výstavě, právě odevřené, jsou někteří „z Vídně", kteří mne zajímají. Předně *Fabius Brest*, pak August Schäffer, dále Josef Holzer a ko-

nečně Albert Rieger. Víš něco o jich dílech dřívějších? A pak ještě něco! Canon je v seznamu uveden také „z Vídně". Což už nežije v Stuttgartu? Nehněvej se, že Tě obtěžuju, ale záleží mně na těch lidech, jsou to chlapíci! Piš, co víš.

Nehněvej se, že Ti ukládám práci!

Tvůj

JNda

---

326. *[Kolem 1. června 1878.]*

Můj milý!

Je to zas poštovní štampilie – co? S osmdesáti zl. v kapse nejede se do Alp, nybrž do Vlachova Březí, k příbuzným. Dobří lidé a jsem jako v bavlnce. Pátý den již zde a posud jsem neměl ani jedinou myšlénku – považ si to štěstí! Jen mne krmí, hladí, vodí na procházku, ukrutně litují, když komár štípne, vyhazují kočku z mého pokoje – vůbec mají mne rádi a to dělá člověku dobře.

Vídeň tedy později. Kdyby mně ta banda dala lístek z Budějovic do Vídně (a pak odtud do Prahy), zajel bych na den teď. Tak ale pojedu později z Prahy.

Četl jsi Světozor? Viděl jsem dnes jen poslední číslo; nevím, kolik už pokračování bylo.

Teď půjdu na „zelený vrch". Pivo už tam je, abych neumřel snad žízní.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

327. *[Kolem 1. června 1878.]*

Můj milý!

Tak jsem zase zde, o 10 dní dřív, než jsem myslil. A churav. Venku jsem byl samá boule – komáři, mouchy – ruku oteklou jako buchta, francblau ucho. Pak se mně nějak natáhly žíly na noze, možno že vzbouřily se dávné mé žílové uzle křečové – potřeboval jsem moc ošetřování a proto jsem jel do Prahy. Obklady, vodičky, oleje – to je pěkné zas nadělení! Mam z toho strach.

K tomu měl mně Štolba těch 50 zl. poslat za mnou a vzdor tomu, že Dattel posílal denně k němu, neposlal *nic*. Ej, ej!

Srdečný pozdrav tatínkovi za jeho lístek. Myslím, že dostane stran toho ze Březí nějakou zprávu.

Tvůj

JNda

Máš-li nějaké hračky zábavné ku čtení (třeba žurnalistické), pošli mi je.

---

328. *[V létě 1878.]*

Můj milý!

Sedíš už ve Vídni? Učinils už konec svým záletnickým jízdám. Bože, máš Ty časy! A já sedím pořád ve smrdutém, mrtvém městě, a teď se kojím nadějí, že vydobudu si alespoň padesát zl. a s těmi že si vyjedu až do Příbrami a do vůkolí – abych nabral mezi tamějším hornickým lidem trochu látky k feuilletonům. K závidění, takové místo českého feuilletonisty! Zato pojede Julek do Paříže, a tím se stává i ta moje naděj na těch 50 zl. zase záhadnou. Mně je to skoro už všechno jedno!

U nás se děje tak zázračně málo, že je mně, jako bych ani neměl, co bych Ti psal. Totiž – aby nás to oba zajímalo. Náležíme na neštěstí k těm lidem, kteří vzájemně při všem vědí na chlup, co si ten druhý o čem myslí.

Ale přec bys se zasmál něčemu. Totiž, kdybys mne teď viděl stát zde s hotovým svazečkem Kosmických písní a nevědoucího, co s tím – odpusť, že Tě bavím už zase těmi písničkami! Je jich ovšem jen 38, neumím nic rozšlapávat, ač by se toho dalo napsat hrozná síla – myšlénky se zrovna valí. Přec je toho ale dost na vydání samostatné, tím spíše dost, že tahle věc ani snad nesnese, aby byla připojena ještě k něčemu jinému. Malý svazeček, co ale na tom! Šel jsem tedy s tím k svému nakladateli, příteli Dattlovi. Ten mínil po prvé, že to není ani pro naše obecenstvo, že tomu málokdo porozumí.

Po druhé mně řekl: „Ale uděláme jen zcela malý náklad – zůstane to beztoho ležet!“

Jsem osel a neumdlel jsem. Snad ze samolibosti, nebo snad z přesvědčení odůvodněného, že česká literatura to mít *musí*.

Přišel jsem tedy po třetí, už s otázkou zcela určitou, dá-li mi honorár *jednoho sta zlatých*.

„To na žádný způsob – nebude to beztoho žádný kšeft!“

„No tak toho necháme, abys neměl snad z některého spisu mého škodu,“ já na to s onou jizlivostí, která se Dattla ani netkne.

A teď tu tedy stojím, chvílkami červený až po uši. Stydím se nabízet to někomu jinému, a přec mne manuskript pálí v rukou. Ti chlapi mne přece přivedou k tomu, že mně bude celého mého života líto! – Chraň mne pánbůh alespoň před tím! Ale přiznávám se Ti, že mně ruce umdlévají! Cítím se myšlénkově mlád, že bych pracoval za deset, ale ovládá mne omrzelá nedůvěra starce.

Lituju, že jsem Ti nepsal nic veselého, já však skutečně nic nevím.

Prosím, pozdrav mně svého milého otce!

Jsem Tvůj

JNda

Můj milý!

Vyprosím si něco: když jedeš na něco dobrého, na př. na dobré víno, buď mi o tom nepiš, nebo mi trochu pošli – avšak tak, abych neplatil žádného porta. Jinak jsou všechny Tvé dotýčné poznámky bezsrdečné, zlomyslné.

Co se týče Dattla, přiběhl. Jak zvěděl, že se uchází jiný nakladatel o Kosmické, už byl zde. Dal honorár sto zl., jak jsem byl chtěl, a rukopis je v tiskárně. Snad tak do 14 dní knížka vyjde, nestane-li se – zas něco.

Chci Ti vypsat scénu. Měj trpělivost, třeba nebyla hezka, a dočti. Já ji cítím ještě ve všech žilách; mám hlavu zabranou, jsem rozechvěn, a je mně nanic.

Včera v poledne jsem přišel do redakce. Byli tam Julius, Heller, Toužimský. Poněvadž mne ráno byly dopálily některé slohové nedbalosti a přímé nesmysly z toho vzniklé, v listu otištěné, začal jsem to vytýkat. Na neštěstí to byl spáchal Toužimský, což kdybych byl věděl, byl bych mlčel, neboť je to člověk takto na vše velmi pozorlivý, hodný a upřímný, a musilo se stát přílišným návalem práce – přetížují ho systematicky. Byli bychom se spolu ostatně snadno domluvili, – ale tu do toho se vmísil Grégr. Patrně už to, co řekl, bylo v něm nahromaděno už dávno; bylo to za vlasy přitaženo, alespoň částečně, a mělo svou divně hotovou formu.

NB. Vše mluveno opravdově, *co nejopravdověji!*

„Což to," začal, „v nějaké lokálce, nebo v běžné politické frázi, – ale když někdo chce napsat něco dobrého literárního a podepíše se pod to, a ono to nestojí za nic, *to bych se styděl*. Tadyhle jsem četl ty tvoje poslední* – no jak to jmenuješ – ano ty tvoje Kosmické zas v Lumíru, no víš, tam máš formu, že je to pravý skandál!"

„No víš, tomu ty nerozumíš; neříkám nic, řekne-li někdo, že myšlénka nestojí za nic nebo že to nemá poetické ceny – ale formu

* Poslední zásilka, kterou jsi dostal.

dovedu přec posoudit sám, naproti té *musím* mít přec autokritiky dost. Forma je dobrá."

„Není, je to skandál!"

„Je – vždyť nemáš pro to ani vycvičeného smyslu."

„Já – no prosím! Právě pro básnickou formu *já* mám smysl znamenitý. Když něco píšu, vždycky to má formu."

„To je ku podivu, že kde se posud noviny pronesly o vytištěných ukázkách, byly plny chvály."

„No víš, to se nemejli. Ty jsi teď zrovna v módě, to je to. Když teď napíšeš něco tak špatného, *že by moh pes po tom pojít*, budou to také chválit."

„Počkej tedy, až něco takového napíšu, po čem by moh nějaký pes pojít, a počkáme tedy spolu na tu chválu. Ale rovněž podivno je, že i oustně a zcela dobrovolně, bez iniciativy z mé strany, lidé mně to chválí."

„Protože ti to nechtějí říct do očí. Já ti to řeknu, já se tě nebojím. Oni ale, když nejsi při tom, smějou se ti. A co se týče té tvé formy v těch písních – kolego Helleře, pojďte říct, co se zde všeobecně mluví!" Sebevědomý úsměv.

Rozumí se samo sebou, že „kolega Heller" zůstane chytře v 2. pokoji, kde se nejspíš chechtá.

„Víš, ono se mluví zde v redakci také za zády jiných lidí, a děsně!" pravím významně, doufaje, že je už po všem.

„Ale když sám píšeš věci špatné, nemáš dělat pořád mentora!"

„No, já doufám, že nějakou lokálku nebo jinou novinářskou zprávu dovedu dobře napsat a tedy ji také posoudit. Ty mi nedáváš příklad zdrželivosti – ty nedovedeš žádnou báseň napsat, ale mentoruješ básně přec."

„To by bylo pěkné, abych já nedoved básně posoudit! Tys napsal špatnou tragedii a přece posuzuješ divadlo."

Atd.

– – – –

Bylo mně nanic. V poledne nato jsem nemoh nic jíst, a odpůldne jsem třikrát vrh. Na štěstí ještě!

– – – –

Patrně to už v něm dávno bylo se vše vyleželo. Myslím, že tomu všemu rozumím. On to četl, když čísla přicházela, zběžně u Bará-

kova stolku, a řekl prý hned při ukázce první: „Ne, kdyby tu nebyl podepsán, nebyl bych nikdy myslil, že může něco tak prázdného napsat. A on se pod to podepíše!“ Zběžné čtení vysvětluje mnoho. Ale *ostatní* tedy také se tomu posmívali a neměli to za nic. A vím už, že také v obecenstvě širším je dojem zvláštní. Líbí se to tak „miscue“, totiž jedněm se nelíbí pranic, druhým vše, třetím něco, čtvrtým to, co právě třetím se nelíbí.

Ale já jsem spleten. Já nevím kompletně nic. Vím jen, co jsem chtěl, a že jsem si vzal s tím čas i práci. Co teď, když vidím napřed, že se strhne ukrutná bouře, po vyjití že se sesypou jako psi. Že je to, co jsem napsal, nové, vím; ale na novosti mně nezaleží, není-li to zároveň dobré. Nerád bych před pouhým úšklebkem utekl, ač, poněvadž to bude samostatná knížečka, jakmile to bude jednou vydáno, vymkne se mně to naprosto z rukou, a nebudu to pranijak moci více chránit a bránit. A zase mně, když jsem už vydal samostatně as půl druhého sta tiskových archů, nemůže na tom záležet, abych z jakéhos spisovatelského trucu, diktovaného snad samolibostí, vydal ještě dva tři archy.

Rozumím teď tónu Dattlovu. Za mými zády mluví se asi děsně. A já se přiznám, že nemám více klidné úvahy; vidím-li všeobecnou nechuť takovou, je mně, jako by mně noblesa kázala, abych s tím ustoupil.

A přec – pročpak to *všechny* takřka noviny již v ukázkách chválily? Proč soukromě tolik lidí? A proč Ty sám? Byla-li v Tvých úsudcích jen jiskřička přátelství, která by Tě byla přiměla k úsudku pochvalnějšímu, přehnanému, prosím Tě pro vše, řekni mně to upřímně, a já Tě zlíbám za to, jak jsem Tě ještě nezlíbal nikdy vřele a upřímně.

Odpusť rozepsanosti. Musil jsem si alespoň ulehčit. S kým tu mám mluvit, abych se nestal směšným! A na koho mohu počítat, že mluví plnou, do nejmenšího záhybu upřímnou pravdu!

Radosti českého spisovatele!

Nemusím podotknout, že scénu s Grégrem vypsal jsem *jen* pro Tebe.

A jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

330. *[Před 16. zářím 1878.]*

Můj milý!

Na tu věc už jsem zapomněl. Totiž ne zcela, jako nezapomenu vůbec nic charakteristického. A smát se jí nedovedu. Nejen snad z uražené samolibosti; byl bych malý, kdybych toho byl schopen. Ale kvůli tomu, že je tolik smutku již ve formě té věci samé.

Jsou dotištěny. Jak, nevím. Jsem teď už 14 dní z Prahy, neviděl jsem posledních stránek. Lituju, že užuž Ti je nemohu poslat. Jak přijedu do Prahy, to se rozumí první exemplář!

Je Ti mně ukrutně volno! Jsem u svých příbuzných – velká rodina – a všichni mne mají opravdově rádi. Nejsem na cos podobného zvyklý a činí mne to nesmírně spokojeným. Připadá mně, jako by ostatní svět ležel někde za okeánem.

Pozdravuju Tě co jediný ostrov poblíž toho mého transokeánního břehu,

Tvůj

JNda

V pondělí jedu bohužel už odtud.

---

331. *[16. září 1878.]*

Přijedu v úterý *večer* státní drahou.

Neruda

---

332. *[Po 20. září 1878.]*

Můj milý!

Nepotřebuju Ti ani říci, jak jsem mrzut! –

Vycházím sice denně trochu na procházku, hodinku, ale bídně. A bojím se, že v tom životě věc se už nenapraví.

Zítra nastoupím už zase práci v redakci. Musím už, nechci-li poškodit list i sebe. To jsem se letos zotavil!

Exemplářů Kosmických sám ještě nemám. Jsem žádostiv na výsledek. Nejspíš mlčení nebo řezba.

Co se týče toho, co Ti sdělil Schnirch, – příteli, to je mračno bez deště. O tom místě bude najisto rozhodovat Rieger, tím je věc odbyta. On by nesvolil nikdy. Vždyť víš – píšu Ti všechno a myslím, že jsem Ti i to psal – že jsem vloni zadal k Svatoboru, aby mi dali na cestu. Myslil jsem, po 17 letech že mohu, zvlášť když jsem těch 17 let pracoval a hlavně tedy co cestopisec se osvědčil. Odmrštili mne – p. dr. Rieger! Měl být z toho veřejný rámus, ale obešel jsem si to a vyžádal sobě od dotýčných, aby mlčeli. Vždyť jsem se styděl, že se mi to stalo. A teď bych se musil stydět zas, a proto věc odmítnu hned na počátku, ač přistoupí-li ke mně.

Prosím Tě, pozdrav mi tatínka svého!

Tvůj

JNda

---

333. *[Před 6. říjnem 1878.]*

Můj milý!

„Victor" má malér. Viděla ho u mne známá její. Co teď s ním? Disponuj!

Tvůj

JNda

---

334. *[Před 6. říjnem 1878.]*

Můj milý!

Ten fragment Addin je teprv počátek fragmentu – nevím věru, co s tím. Zato přeložím ty dvě lyrické, které mně dala, a to se rozumí, že jí číslo Lumíra pak zašlu. Pojedeš-li v neděli na oběd

do Inzersdorfu, mluv v ten smysl a vyřiď ode mne pozdravení. Rukopis jí pak pošlu hned zpátky – překlad lyrických bude volný.

Co s „Viktorem“? Mám přece zaslat? Bojím se možného výsměchu.

Kosmické dostaneš s neděle. Už se těším na to, jak ve všech našich časopisech dohromady nebude o nich ale ani zmínky! Mimo titul totiž.

Jsem zase zdráv, chodím o $10^1/_2$ domů, vstávám v 7. Spím při zavřených oknech.

Ano – copak to bylo s Eimem? Nechci se ho ptát!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

335. *[Před 9. říjnem 1878.]*

Můj milý!

Předně: Já nezapomněl na Strampfra. Dal jsem redakčnímu sluhovi 50 kr. a napsal telegram v tom smyslu, jak jsem byl řekl. Zapomněl jsem se včera sluhy ptát, ale nepochybuju *ani dost málo*, že telegram správně odešel. Strampfer tedy zamlčel jej schválně. Uvidíš!

Za druhé: Lev je ochoten. Zpívá Figara. Zpívá ještě něco jiného třeba. Nejspíš že Rosina Strampfrova má jen italský repertoár? Má snad také Si j'étais roi? V tom by měli oba hezké úlohy. Za 14 dní po udání úloh by byl Lev hotov; dovolenou bych mu vymohl. Podmínky dle Strampfrových okolností. To víš, že Lev je skromný, ale něco vydělat nutkají jej okolnosti. Adresa Lvova: Pštrossgasse, 27.

Za třetí: Tu brošuru Tvou Ti napořád a úsilovně zrazuju. Nejsi odborníkem a věc by neměla taktu.

Za čtvrté: „Viktor“ včera s lístkem odešel. Na Václavském trhu

jsem s ní mluvil – no ano! $^3/_4$ hodiny, jak Vojta Frič, který z dálky obcházel a se mnou mluvit chtěl, najisto tvrdí. Já říkám, že jen $^1/_4$, z níž 11 minut o Tobě. Neboj se!

Za čtvrté: Eim chtěl najisto „anbandlovat" na výdělek. Ten by Vám scházel!

Za páté: U příloze oznam výnálezu mého bratrance Velíška. Všichni pedagogové říkají, že je to praktické a velmi dobré. Dal bych Ti hubičku, kdybys mu o tom do Tagblattu dal delší noticku. Proč bys pro mou rodinu něco neudělal!

Přikládám 4 ty programy. Můžeš obdarovat jiné lidi.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

336. *[Před 9. říjnem 1878.]*

Můj milý!

Lev přijímá.

Co se týče Cicvárka, to jsou těžké věci – nemá něm. repertoáru. Také by se as nenaučil do té doby víc než jednu úlohu.

Avšak Vávru lze dostat k tomu – *dobrý* Almaviva! A má i jiný repertoár po německu studovaný.

Takhle dávat Don Pasquale! To by bylo něco pro koloraturní zpěváky! Arci asi sotva *kšeft* pro Strampfra.

Doufám, žes obdržel Velíškovu adresu (Praha, Perštýn – Bergstein č. 356).

Srdečný pozdrav!

Tvůj

J. Neruda

337. *[9. října 1878.]*

Milý příteli!

„Pěkné viržinky a jiné znamenitosti vídeňské, mezi nimiž práce bižuterní se zvláště skvostně vyjímají" – nu tak tedy Ti píšu! Hlavně proto, že do Tvé loyality mohu mít důvěru, že zmíněné bižuterie nebudou z vídeňsko – falešného, „čínského" zlata, nybrž ze zlata pravého, jehož jsem obzvláštní milovník. Též viržinky přijmou se tím ochotněji, čím lepší budou. Ty vidíš, že dělám pro Tebe, co mohu.

Přání Tvému jsem na zítřek vyhověl. Mám jen jednu prosbu: *a)* piš trochu čitelněji, *b)* trochu ty dopisy víc „nasyť". Pak Ti jich otisknu, kolik budeš a kdy budeš chtít; líbí se.

Tvůj upřímný

JNda

---

338. *[11. října 1878.]*

Děkuju! – Číslo Whrztgu mi pošleš, viďže?

Prosím, napiš mi vracející se poštou, kdy jsem viděl Meiningské ve Vídni, ano?

Tvůj

JNda

Včera jsem Ti zaslal Kosmické.

339. *[Po 11. říjnu 1878.]*

Můj milý!

Ještě jsem obrovitými epitety, kteráž jsi na mne sesypal, celý omámen. Ale přece slyším skrz to omámení už bzukot vos. Budu Ti psát, abys se bavil.

Tvůj

JNda

340. *[V říjnu 1878.]*

Můj milý!

Baže pořád katar. Když je ale to počasí tak hanebné! Také viržinky škodí, a lékař říká, že piksla s tureckým tabákem na cigareta musí být z velmi dobrého stříbra, sic že prý vysychají prsa. Také říká lékař, že prý musí mít piksla formu ◯, ne ○. Teď už jsou přece lékaři pokročilejší a lze jim věřit. Dřív ten charlatanism!

Ostatně jsem Ti chtěl právě dnes psát, a přišel telegram.

Nic nedám na humánní účel za podívanou! Ani vindry!

Prosím Tě, je to za ženskou převlečený chlapec nebo veritábl ženská?

Teď pochopuju Tvoje „nadšení". *Vemlouváš* se do lásky, to je to!

Tu máš ji zpátky, tu máš! Nespleteš mne; jsem přesvědčen, že zůstávám na „liebestaflu" sám a sám.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

341. *[Před 19. říjnem 1878.]*

Můj milý!

Poradil jsem se s některými z nejpřednějších estetiků našich. Jsou s řídkou jednomyslností toho náhledu, že nejlepší obálkou na stříbrnou tabatěrku pro turecký tabák je turecký los. Považíme-li si, že los takový stojí nyní směšnou bagatelu nějakých dvaceti zlatých, mohu si pomyslit radost Tvou, že tak snadno můžeš vyhovět nejen potřebě, nybrž i požadavkům vyšší elegance! Miluju Tě, přeju Ti té radosti čisté z plného srdce.

Bývají přec prapodivné náhody na světě! Zrovna teď, kdy jsem kruh svých numismatických snah rozšířil, kdy sbírám vedle penízů také losy, přihodí se cos podobného!

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

342. *[19. října 1878.]*

Oho! Správně Goldkrümmchen bez *s*? Naopak: *ne*správně! Pouhý *usus* (anticipatus), do kterého poetovi co tvůrci jazykovému pranic není. Vím, že se neříká Kopf*es*weh a Bauch*s*weh, ale také vím, že by se tak směle říkat mohlo; to závisí od fonetického dojmu, od náhod atd. Goldkrumme je právě tak dobré a srozumitelné jako Brotkrumme, Erdkrumme; ergo je také diminutivum *dobré*. Kdyby byl Heine napsal to slovo, ani nikdo nešpet; on napsal méně oprávněných!

Ostatně, mon cher, to *s* má v němčině ještě jiný význam než označení *genitivu*. A sice: důrazu vůbec, bližšího určení. Jako slovanské jutras, letos. Genitiv není zajisté Liebes a přece se říká Lie*bes*erklärung. Řekneš: kvůli uchu. Nu ano, a kdyby židé (Němci v Rakousku „němčinu nedělají") měli správné uši, říkali by Goldeskrümmchen. – He?

343. *[Po 19. říjnu 1878.]*

Můj milý!

Ve spěchu!

Lístek jsem Ti poslal právě *jen* kvůli těm 2 řádkám posledním, poněvadž Ty jsi ve svém listu se zmínil jen o výrazu „dukátové hlásky". Takto bys měl stran těch diminutiv dobře. Ale nemáš dobře stran toho Goldeskrümmchen. Neříkám, že by to bylo hezké, ale *dobré* je to. Nejenom: Kalbbraten, ale také Kalbsbraten! A sice správněji.

Addiny písně jsem Ti poslal včera.

Vávru na *stálé* engagement není lze dostat. Pevně je uvázán.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

344. *[Po 20. říjnu 1878.]*

Můj milý!

Dnes jsem už klidný naproti Tvé chvále, včera jsem ještě nevěděl, jak mluvit. Když ono je tak těžko říci něco, když je člověk chválen, to víš! Člověk vypadá si tak hloupě. Pak jsem se vzpamatoval, hlavně tím, že to, cos psal, je upřímné přesvědčení Tvé. A pak ta nepopíratelná vřelost, jaká je v každém slově, ta mluví k srdci jako sluníčko! – Díky!

Včera jsem Ti poslal Lumíra. Nač Tě upozornuju, nalezá se na stránce předposlední. Bude-li úvaha v čísle příštím, pošlu Ti ji ovšem.

Ale nevím, zda jsem včera nevyvedl Ti hloupost. Šel jsem kolem Lehmanna a řekl mu, jakou měla Ada radost a jakou Ty. Ukázal mně „nákladní list", že Ti hodlá odeslat nějaké ty barvotisky své. Já mu řek, aby to neučinil, že bys mu je poslal zpátky. Stokrát že by Ti učinil větší radost po případě zas nějakými střípky,

poněvadž bys mohl učinit jimi zas radost Adě, naší společné přítelkyni. Tak nevím – nebylo to hloupé? Piš, mohu věc spravit ještě.

Všimni si dnešního článku v N. L. o Sladkovském (na druhé straně). Nemohla by být nějaká noticka v Tagblattu pochvalná? Nebohý Sláda by měl ukrutnou radost. Materiál je v článku tom vhodný.

90/100 pražských literátů zůří na Tagblatt, z čehož mám ukrutnou radost zase já!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

345. *[22. října 1878.]*

Neomráčíš mne pražádnými mühlfeldovsky strojenými citáty z G IV, str. 273!

Viz Musäus (vydání Lercher, Bingen), D. Ritter mit d. Bühel, str. 62, druhá řádka zdola:

„Nur um ein kleines Krümmchen Gold."

„Nur ein Goldeskrümmchen! Und sonst gar kein..."

Hehe! Už jsi hotov!

Proto ale přece

Tvůj

JNda

Rád, tuze rád bych si odvyk kouření viržinek. Ale zdá se, že nemám přátel, kterým by záleželo na mém zdraví. Spiegelgasse myslím že se jmenuje ta ulice z Grabenu nahoru, kde jsou ti stříbrníci.

346. *[24. října 1878.]*

To se tam totiž prodávají ty stříbrné piksly na turecký tabák, darem pro lidi, kteří si cigaretami chtějí odvyknout viržinky.

Victor victo.

Poznamenání. Kurz III, 166 (nějaké 2 nemá místa): Wehmuth – D. Luft. – Arbeit. – Wonne d. Einsamkeit. – Villa Borghese. Od jistého Ludwiga *Tiecka.*

---

347. *[3. listopadu 1878.]*

L. studuje vzorně. Hlas jako před 15 lety, naprosto ku podivu! Psal prý před 8 dny a nedostal odpovědi. Ať zůstanou s ním alespoň v korespondenci, aby mu chuť k studování nepřešla.

JNda

---

348. *[28. listopadu 1878.]*

Vzpomínám si s potěšením na ty dva nedělní momenty. Řekls, že vypadám líp než ve Vídni. A Tys vypadal rovněž v *každém* ohledu líp! Jsem Ti vděčen.

Dnes teprv odchází můj list Tvému otci. Od Arbesa, tuším, dopis již máš.

Při příležitosti pošli sluhu zas k Völckerovi stran toho kalendáře, ano?

Pořád ještě musím kouřit viržinky – to je kleté! Už není věru pražádného *výdatného* přátelství na světě. Takhle 60mílové výlety, to tak!

Tvůj

JNda

Kdo je malíř G. Induno?

349. Aloisovi. *28/11 78.*

Velectěný pane!

Posílám Vám u příloze exemplář svých Kosmických, *druhé* vydání. Zajisté že jste sobě laskavě povšiml, jak byly ty písně přijaty. Mohu říci, na žádný ze svých spisů, co do veřejného úspěchu, že jsem nebyl tak žádostiv jako na tento. Úspěch mne překvapil.

Vzdor tomu žiju nespokojen – odpusťtež, že obtěžuju poznámkou tak osobní. Nastalá, důsledná fadesa v poměrech našich mne moří, myslím. Domnívám se, že v živém proudu byl bych onačí. Není ale již jinak a považuju se za vojáka, který musí vzdor všemožným nepříjemnostem pevně vytrvat na svém místě.

Vím z dopisu Vratislavova, že těšíte se stálému zdraví, a vyslovuju Vám svou upřímnou radost z toho.

Prosím, abyste velectěným paní a dceři své vyslovil hlubokou úctu moji. Lituju, že jsem jich ve Vídni nezastihl.

Jsem se srdečným pozdravem

Váš oddaný

J. Neruda

---

350. Vratislavovi. *[Po 18. prosinci 1878.]*

Bando!

Tys mi dal! Zvoněním vyrušen a polekán spěchal jsem svlečen, jak jsem v posteli byl, odevřít. Myslil jsem, že se někomu něco stalo ze známých, nebo že hoří. Byl mráz, že kosti lámal. A teď chrchlám jako ovce!

Tak už se stalo s Kosmickými, čeho jsme čekali. P. Durdík se do nich pustil. Měl první přednášku v Amer. klubu –: „Bez těch 36 písní mohla č. literatura zcela dobře být, a dělá se s nimi rámus!“ Druhou v Um. bes.–: „Jen ignorant, který literatury nezná, může

říci, že je to zde něco nového.“ A dovolával se, že už psal Izaiáš, a co Newton a Kant řekli!* Je to osel – co!

Kašlu.

Ještě zcela malý kousíček

Tvůj

JNda

* Přitom místo ukázek z mých četl ukázky – z Hálkových písní – to prý jsou „ty pravé kosmické“.

---

351. *2/1 79.*

Můj milý!

Vidíš, to mne bolí, že myslíš, že se Ti směju! Copak ji znám? A kdybych znal a ona dejme tomu se mně vskutku nelíbila, copak bych měl tak málo outlocitu, abych Ti to *v té formě*, jak se stalo, nebo snad vůbec řekl? *Jsem rád*, že jsi šťasten. Závidím Ti to – vlastně nezávidím, však mně rozumíš! – a proto jsem se Tě ptal, „jsi-li šťasten“. A buď jím dlouho! – Pozdrav ji ode mne vřele, chceš-li.

A pro secundo: omlouváš se mi stran Ježíška. Víme, myslím, oba, že jeden naproti druhému v takových malichernostech nepotřebujem nikdy omluv.

Tys velké dítě a já jsem Tvůj

věrný

J. Neruda

---

352. *9/1 [1879.]*

Můj milý!

Nedělej mi starostí! Snad nestůneš? Nebo nejsi ve Vídni? Ani obvyklé nedělní servus! –

A pak – o Ty chlape! – Mně kreslí mouchu a svíčku, a zatím už zas hoří sám!

Ona seděla ve drožce a mluvila z okna ven, a já stál v blátě a mluvil do okna - vypravuju, aby nebylo zas podezření a Ty mně nemohl říci, že jsem chlap zamilovaná – a tu jsem se dověděl, že visím u Tebe v saloně.

Piju právě madeirské na Tvé zdraví. Ať žiješ! Já jsem na dnu a hlava se mi motá. Snad jsem vůbec na dnu.

A je $^1/_4$ 12!

Tvůj

JNda

---

353. *[Po 12. lednu 1879.]*

Můj milý!

Zdá se, že Ty už ani o nejdůležitějších událostech v Čechách nevíš. Na př. že jsem presidentem žurnalistů. – Červíku!

A co se týče Lumíra, já nevím, ale mně se zdá, že nejsem ani dost málo straníkem, vidím-li, že v celém Německu nemají vskutku ani *jediný list* hodnoty stejné. Je tam ukrutná, až děsná sterilita – tak velký národ a tak málo původnosti!

Smál-li Tys se, že to poslední byla výmluva, mýlíš se. Mně se skutečně podobalo, jako bys neměl času ani chutě, abys odpovídal – Tannhäuser zcela zapadlý. Už ale poznání, že se topíš, Tě může zachovat. Nežeň se, jen se nežeň, takto trop, co chceš!

Tvůj otec mně poslal dnes prospekt svého díla (hledám jej teď a vidím, že jsem jej zapomněl v redakci). Já nevím, ale já mám o našeho stařečka nějak strach. Zdá se mně napořád, že kousek umíněnosti ho plete. Rád bych ho měl zachována před nepříjemnostmi, a těm se ovšem nevyhne. Je na to snad již pozdě.

Pozdrav mně ho a vsrkni také sám
můj srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

354. *[16. ledna 1879.]*

Lehmann je někde v Rusku s „Kristovou hlavou". Byl jsem v závodě a paní jeho mně řekla, že Max „Majdalenu spravuje" a „Jidáše" že „o sobě zaslati nemohou". Očekávají ale prý nové dvě „sensační" práce od M. a ty by prý půjčili spíš. Budou však „očekávat" dlouho!

Tvůj

JNda

---

355. *[2. února 1879.]*

Můj milý!

Posílám Ti dnešní Národní listy pro tatínka, kvůli té notici o něm. *Já ji tam nedal*, ale otec Tvůj uvidí právě z toho, že alespoň v našem listu není žádná animosita, jak se snad někdy domýšlí.

Piš mi – žízním!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

356. *[2. února 1879.]*

Můj milý!

Nevěděl jsem nic až dnes ráno, že také N. L. věc tu již nyní registrovati budou. No, četl jsem a vidím, že píše se šetrně.

U příloze Ti posílám další výstřižky.

Prosím, pošli redakčního sluhu k bankovníku Völcker & Co

(Strauchgasse, 3) s dotazem, vydal-li také letošní „ziehungskalender". V případu tom ať si vyžádá exemplář – myslím, že stojí šesták – a pošli mi to pod kříž. obálkou.

Tvůj

JNda

---

357. *[7. února 1879.]*

Posud nic. Jen dva články, kteréž dnes posílám.

Srdečný pozdrav!

JNda

---

358. *17/2 79.*

Můj milý!

Bojím se, že se přece oženíš – nepíšeš, a jiného výkladu pro to nemám. To by bylo tuze, tuze smutné! – No?

Mně je, abych to jedním slovem řekl, zle. Teď je pět hodin odpůldne a já teprv vstal. Den co den vrhnu skoro celou noc a už to trvá od čtvrtka. Čert ví, co to bude. Zamlouvám si pro všechny případy nekrolog u Tebe.

O Libuši pořád téměř nic. Co vyšlo, už jsem Ti poslal (vyjímaje Zvon, předpokládaje atd.), dnes Ti pošlu zas 2 maličkosti – nestojí ani za řeč.

Piš mi něco – co chceš, ale něco. A přilož kartáčový otisk nekrologu.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

359. 20/2 79.

Můj milý!

Mýlíš se. Já jsem spis *dodnes* nedočetl; slova, k nimž se Julius vztahoval, byla pronešena jen o částici, kterou jsem byl četl. O celku nemám ani laického ještě soudu.

Proto také jsem se otci za zásilku ještě nepoděkoval. Chtěl jsem tak, jakž pochopitelno, učinit po přečtení. Že jsem ale nedočetl, toho příčinou je jen moje choroba, která je horší, než si myslíš. S velkým namáháním čtu a píšu právě tolik, abych dostál povinnostem svým, jež jsou mně, upřímně řečeno, obtížny. Vezmu-li knihu jakoukoli do ruky, odložím ji za několik sekund s velkou nechutí. Není nic platno, budu musit učinit ferie.

Prosím, abys v tom smyslu u ct. otce svého mne omluvil. Záleží mně na tom, aby mne neměl za hulváta.

Ještě jednu prosbu! Loňského roku mně jednou otec psal, že přistoupí co člen přispívající k našemu spolku č. žurnalistů. Nevím, učinil-li tak později nebo ne, a *rád bych věděl o tom jistoty*. Ve výroční zprávě, mezi členy v seznamu, ho nenalezám. *Ptám se prostě*, jak se rozumí, beze všeho nátlaku, ač by mne těšilo, kdyby se nám přihlásil teď, za „mého panování".

Budou-li se teď razit ve Vídni nějaké pamětní mince, máš už svou komisi. Jsi zplnomocněn, poslat mně po exempláru darem.

Se srdečným pozdravem otci i Tobě

Tvůj

JNda

---

360. *[V březnu 1879.]*

Můj milý!

Dnes mne Tvůj otec potěšil svou fotografií. Vyvedl to s odpovědí tedy dobře, jsem rád.

Konečně mohu vyhovět také dávnému, Adě danému slibu stran těch střepů. Měl jsem posud jen jednu rokoko-sklenici na mléko, samotnu jsem ji nechtěl poslat, ač je skutečně z minulého věku – figury a ozdoby na ní ukrutně komicky umělecké. Ale dnes jsem byl u Lehmanna a viděl, že má sbírku rozmanitých hlín. Byl mně velice ochoten, nesmírně ale ochoten, když slyšel, že to pro básnířku Adu Christenovou, přítelkyni Tvou, který jsi psal „gar so schöne und grosse Artikel". (Pošle Ti Karlův Týn, Slavii atd., co vyšly barvotiskem v jeho skladě, darem.) Zítra tedy odejde bednička as se čtyrmi kousky hlíněnými na Tebe, odevzdáš je v mém jmenu Adě, jo? Víš už napřed, co v bedničce jest a jak s ní zacházet. Bude tam a) ta sklenice, b) pravý egyptský koflík, c) a d) modrý porc. džbáneček a míska. Tak tak!

Tvůj

JNda

---

361. *[Asi 3. nebo 5. dubna 1879.]*

Můj milý!

Nic se mi nevede. Chtěl jsem Ti také poslat servus „odjinud" – až z Vlachova Březí! – a zatím jsem v Praze. Ale zdráv. Třeba by napořád valně mrzut, pro ty prasakramentské šikanerie spolkově žurnalistické a literární vůbec. Ono to ale už jinak nebude.

Pokrok přináší teď úvahy o Libušině soudě. Máš jej? Kdyby ne, piš, já Ti dotýčná čísla pošlu – vyšly tam posud asi tři kousky. Mne velice těší, že se věc vrátila alespoň do jistých mezí slušností a polemika že je polemikou věcnatou, ne osobní.

Už zas mám jeden plán. Chci na sever – totiž ten „sever", ten polární kraj bude as kousek Švédska, kousek Norska, další sever je mně peněžitě neprostupný. Zadal jsem si k Svatoboru a nejspíš že mi nedají nic. Mám už štěstí s takovými věcmi, jak víš. A tam mám „přátele", v Svatoboru totiž. Řeknou, „že je jim ukrutně líto, ale – "

Kdybys náhodou věděl několik dní napřed, kdy zas jedeš do Mnichova, piš mi laskavě, dám Ti malou komisi. Neboj se, dá se obstarat portýrem, komisionářem atd., kýmkoli.

Sofa i Sofu objímaje

jsem Tvůj

JNda

---

362. *[Po 5. dubnu 1879.]*

Můj milý!

Brní Tě hlava? Vy tam musíte mít v žurnálech teď pěknou plavbu!

Teprv dnes jsem obdržel Pokrok; scházelo jedno číslo, ve všech filiálkách se hledalo, až se konečně našlo přec jen v redakci samé.

Ušel jsi nebezpečí. Už se jednalo o to, abych jel do Vídně. Ale já zkumným okem přehlídl situaci a vida náději na málo jen peněz, uhnul jsem včas. Nebylo by bývalo pomoci, byl bych musil bydlit u Tebe, a Tys měl as hostů houf.

Pozdrav mně srdečně svého otce.

Tvůj

JNda

---

363. *[Před velikonoci 1879.]*

Můj milý!

Jsi někde zajisté kraj světa, že mně ani neodpovídáš.

Ale až se vrátíš, najdeš tento můj srdečný pozdrav k svátkům!

Tvůj

JNda

364. *[Kolem 11. dubna 1879.]*

Milý příteli!

Máš málo důvěry v takt můj, že mně dáváš obšírné instrukce; ale zachovám se podle nich. Tvůj Rosenschein nebo Rosenstirn nebo jak se jmenuje – Tobě dal písmo pánbůh proto, abys jím svá slova zakryl – bude co odporučenec Tvůj všemožně přijat, to se rozumí. Ač skoro nevím, co s ním právě teď v pašijový týden, kdy nebude řádného, ba žádného divadla, a za toho počasí sychravého, nepříjemného. Kdybys mně byl alespoň psal, co rád jí, pije, vidí, o čem nejraděj mluví atd., abych přibral nějaké „odborné" společníky.

Snad mně ale přijde přece vhod, aby mne povyrazil. Jsem strašně mrzut. Myslím také, že se něco děje a připravuje, co může vyvolat situace ještě nepříjemnější. Od nějaké doby není Juliovi nic vhod, co dělám, a pozoruju přitom patrnou tendenci, aby mně to vždy řekl před co možná mnohými členy redakce. Dřív to učinil také někdy, ale jen velmi řídkou výmínkou, teď je to codenním pravidlem. Já ovšem nemlčím a takž možno, chce-li Julius, že se stane můj pobyt u Nár. listů až příliš nepříjemným, tím pak ovšem nemožným. Nerozumím tomu všemu a čekám.

Arci není pochybnosti, že bych byl v rozpacích, a to pro trochu rozházené finanční poměry. Co bych hned dělal, nevím, ale zůstal bych si věren, to vím.

To vše je – rozumí se – psáno jen Tobě a pro Tebe, protož lístek tento po přečtení spal.

Tvůj upřímný

J. Neruda

---

365. *[11. dubna 1879.]*

Můj milý!

Dal jsem dnes do listu článek z loňského Tagblattu – Velký pátek. Doufám, že stačí, když jsem podepsal: „Dle A. H." Tvůj

Rosenstirn tu byl – milý skutečně člověk. Poněvadž jel hned navečer v deset hodin zas pryč, neopustil jsem ho ani na minutu. Pravil, že se mu Praha líbí.

Tvůj

JNda

---

366. *[Před 23. květnem 1879.]*

Můj milý!

Závidím Ti. Ale v dobrém smyslu. Jak bych byl šťasten, kdybych mohl jako Ty rok co rok se v světě osvěžit! Ostatně – jsi sám? Siemiradzkého mně pozdravuj. Jeho Pochodně se zde nesmírně líbí, včera tam bylo přes 700 lidí. Psal jsem už o nich, měli jsme již 2 články, bohužel byl právě můj konfiskován. Posílám Ti čísla obě.

– – – – – –

– – – – – –

Čekám na Siemiradzkého fotografii. Píše Ti o ni pro mne Vilímek.

Prosím Tě – jedeš sám? Ale Ty teď nemáš času na odpovídání. Buď mi zdráv.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

367. *[23. května 1879.]*

No – můj milý – co dělá starý Vesuv? Pozdravuj jej od starého známého a řekni mu, že se mně po něm stýská.

Půjdeš do Sorrenta? Jdi! Zajdi tam do „Hôtel au bord de la mer" a dej si dát ložnici, z níž je vidět přes záliv zpět na Neapol.

A pak prosni na loži hvězdnatou noc šťasten a blažen, jak jsem ji prožil já.

Tvůj

JNda

---

368. *[V první polovici srpna 1879.]*

Můj milý!

Promluvil jsem se Štolbou slovo výdatné, pošle prý „ale hned".
Tuze se mýlíš, myslíš-li, že kleslo parno už na stupeň delšího psaní. U Vás ve Vídni, v provincii, kde nemáte tolik prostředků – snad; u nás v hlavním městě Praze ale udržuje se na výši až zoufalé.
Jsem Tvůj napolo uvařený, ale zcela už rozpitý

JNda

---

369. *[Po 13. srpnu 1879.]*

„Kdybych to měl vyškrabat ať kde, teď mu to pošlu."
Antonín Štolba, 13. srpna 1879.

JAN NERUDA

---

370. *[V září 1879.]*

Můj milý!

Právě byl u mne Frič.
Mezi jiným mně pravil: „Šembera Tě musí mít rád."
Nu tak vidíš – „es ist nichts so fein gesponnen . . ."

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

371. *[Před 5. říjnem 1879.]*

Můj milý!

Proč bych Tě neobtěžoval – viď? Jsem tedy už zase zde stran nějaké protekce. Neboj se, je to věc, jak myslím, snadná – alespoň pro Tebe.

Jedná se o slečnu Annu Hulešovu, příbuznou starého poctivého Huleše (neť). Byla v chóru českého divadla, nyní je ve Vídni u své babičky. Paní Vietzová, meškající tamtéž, požádala mne, abych jí, totiž té slečně Anně, opatřil nějakou protekcí místo v chóru dvorské opery. Ty – Hans Richter atd. Myslím, že by se tam hodila. Je mlada, hezka, umí zpívat, a je na jevišti už obeznalá. Ukrutně rád bych jí a paní Vietzové posloužil. Tedy prosím. A prosím, nehněvej se! Já na Tebe tak často – a Ty ode mne nechceš nikdy nic!

Dovolíš-li, přijde slečna s lístkem ode mne k Tobě. Piš mi.

Snadno možno, že se letos podívám přece zas do Vídně as na 4 dny. Říšská rada – paralela s r. 1861 – feuilleton.

N. B. Dr. Vietz zůstal někde dole v Niši, co plukovní lékař srbský. Ona je ve Vídni. Nevím, co se stalo, že nezůstali v Lom Palance.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

372. *[Před 5. říjnem 1879.]*

Můj milý!

Chtěl jsem Ti totiž psát, že a kdy už přijedu; ale nevím pořád ještě nic. Kuvertů ještě něco mám, to by psaní nevadilo – hehe!

Velice bys mně posloužil, kdybys mně opatřil a zaslal „Aquarellen aus d. b. Reichsstuben“. Přečetl bych si je, abych tam z počátku hned nebyl jako slepé štěně. Vždyť jsem se vyžil ze všeho politického i parlamentárního u nás!

Snad je máš sám. Snad – kdybys je dal známým kněhkupcem hledat u antikváře (novy jsou rozebrány)* – mohl bys je pro mne koupit. Snad by ti je někdo na čas půjčil. To víš, že bych je v tom pádu opatroval jako zlato. Prosím!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

* Snad má Waldheim přec nějaké!

---

373. *[Před 5. říjnem 1879.]*

Můj milý!

Díky za Tvou ochotu. Hned včera jsem zaslal sl. Hulešově list a snad již byla u Tebe.

Těším se na Tebe, byť bych Tě viděl jen na chvilku. Ale prosím, udej mi určitě nádraží a hodinu.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

374. *[Před 5. říjnem 1879.]*

Můj milý!

Sklaplo! Namáhal jsem se dost, mluvil a dokazoval, ale Julius žádá, abych byl v jednom hotelu (myslím Höller) s ním. Že prý mne musí mít po ruce, kvůli dodání mně materiálu, atd. Jako bych já mohl materiál potřebovat, jehož mně poskytnou *naši* poslanci!

Tedy prozatím díky za Tvé přátelské pohostění – neboť myslím,

že už věc nezměním, leda by se stal zázrak, o němž bych Ti dal třeba telegraficky zprávu. Ovšem si schovám pobyt u Tebe pro příště, jakož budem i takto sedět ve vínárničce i v Nižním Novgorodu spolu. Vždyť beztoho budu Tvé ochoty potřebovat v ledačems.

Přijedu, jak dnes myslím, v neděli navečer státní dráhou. Bohužel, že nemám lístku na rychlovlak! To bude zas příjemná 13hodinová tura cestou, kde už znám každý strom!

Kupka mně ještě lístek neposlal. Na říšský almanah, prosím, nezapomeň.

Otci vyřiď úctu mou; že sobě dovolím vyhledat ho návštěvou.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

375. *[Mezi 5. a 8. říjnem 1879.]*

Můj milý!

Už mám „öffnung", ale trochu velký.

A mimo to! – Moje „nevěsta" mne chytla na Štěpánském náměstí, zrovna když jsem vstupoval do drožky. Nesla mně k domovníkovi psaní! Musil jsem s ní na Landstrasse jet. A odpůldne mám na ni čekat zase na Landstrasse – „Gemeindeplatz" – a s ní pak jet do Gaudenzdorfu k vdané sestře, „které prý už všechno o mně řekla" (rád bych věděl, co!), a já ani nevím, kde to je!

Tvůj nešťastný

JNda

Myslím, že v 7 hod. přijdu.

376. *[Mezi 5. a 8. říjnem 1879.]*

Můj milý!

Děkuju pěkně; postavím na psací stolek.

Přišel jsem *zrovna* prý za Tebou. Sklepníci říkali: „Soeben der Herr mit d. grossen Bart..." A zase do sněmovny. To je děsné v té žurn. lóži – a já jsem tu nejen proto zcela nešťasten. Vždyť mi rozumíš! –

Dostals už z Prahy 2. vydání Obrazů z ciziny? Řekl jsem Dattlovi, aby mně je poslal pro Tebe, hned zvykle exemplář první, a nedostal jsem dosud nic. Snad poslal z mýlky přímo Tobě.

Myslím, že zítra najisto odjedu.

Tvůj

JNda

---

377. *[Kolem 10. října 1879.]*

Jedem poledním vlakem pryč. Kdyby nešťastná náhoda tomu chtěla, že bychom se neviděli, srdečný pozdrav

od Tvého

JAN NERUDA

---

378. *[Po 19. říjnu 1879.]*

Můj milý!

Dojel jsem – se strašným bolením břicha. A hned mne zapřáhli do práce, až se ohýbám. Píšu Ti proto jen několik řádek, abych se Ti ještě jednou poděkoval za Tvé pohostinství.

Lukeše obdržel, Strampfrovu kresbu (*víno* – ne koňak!) obdržel, sumu obdržel – odevzdám ji krajanům, kteří by snad chtěli do Vídně zavítat.

Prosím, abys vyřídil ještě jednou otci svému úctu mou. Radím upřímně: nepopouzej ho dál, než sám jít chce. Jeť on sensitiva a po případě mohl by zažít velkých bolestí z polemik jizlivých. Bylo by mně ho líto, pro jeho nesmírnou dobrotu.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

379. *[Po 26. říjnu 1879.]*

Můj milý!

Ještě jednou Ti děkuju za Tvou pohostinnost a přátelskou ochotu. Myslím, že my dva z celého bývalého přátelského nebo alespoň známého kruhu osamotnujem vždy víc a víc. Už jsme tak asi sami, najisto *budem* sami – my to vydržíme a zůstanem jeden druhému!

To se rozumí, že lístek zaslaný byl vypočten na Adu, obsažené tam cizí slovo je schválnost až tuze nápadná. Pozdravuj ji a řekni, že jsem litoval nemoha se jí více poroučet.

Za Tvou numismatickou zásilku upřímný dík! Budeš-li tak pokračovat v obohacování sbírky mé, s mým uznáním se nemůžeš ani minout. Tenhle týden jsi se držel jak naleží, jsem žádostiv na týden příští. Také to schvaluju, že přecházíš od mědě k stříbru – jen dál!

Co se týče uložené mně komise, už jsem se jí zbavil, Sláda je náhodou v Praze. Že – „prý neví", že „prý nemůže říci, co by

mohl udělat",* „psát v té záležitosti nemůže" prý, že „by ale po příležitosti promluvil".

To je všechno a zní to trochu všeobecně.

Což mně ale nevadí, abych byl

Tvůj

JNda

* „snad je dotýčná osobnost již nějak angažována", což on arci neví prý, atd.

---

380. *[25. listopadu 1879.]*

Můj milý!

Jsem stále churav. Z Vídně jsem si přivezl, zas do Vídně a zas nazpět vezl takové nastuzení, že jsem minulý týden musil ležet. A teď zas dřepím doma – stržený hák. Patrně nic jiného než další nastuzení.

Exemplář první jsi dostal? Tatínkovi jsem ještě neposlal; čekám na exemplář vázaný.

Potěš mne nějakým listem!

Tvůj

JNda

---

381. Aloisovi. *V Praze 5/12 79.*

Velectěný pane!

Dovolil jsem si zaslati Vám exemplář druhého vydání svých Obrazů z ciziny. Račtež je přijmouti na důkaz mé vřelé úcty k Vám a popřáti jim u sebe místečka.

Prosím, račte velectěné choti a slečně dceři své sdělit výraz mé upřímné úcty.

Jsem se srdečným pozdravem

oddaný

J. Neruda

382. Vratislavovi. *[Před 15. prosincem 1879.]*

Můj milý!

Četls nejspíš P. Ll. Dle toho víš, jak se as Neményimu líbilo u nás. Malá chybička se ale Maďárkovi přihodila, místo Schillera postavil Goethe. Nu, na tom nezaleží. Letos přijde na řadu Ifigenie, Wirsing chce i 2. díl Fausta, na němž se pilně pracuje, pak máme aspoň veškerá dramata jeho. Balady G. přinese teď Poes. svět. v překladu Quise.

Odpusť, že Ti teprv dnes odesílám půjčený mně sešit; četl jsem ještě něco v něm. Také Ti dnes odesílám žádané číslo N. L.

Ada má radost, jak vidím.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

383. *[Po vánocích 1879.]*

Můj milý!

Tak hanebné svátky jako letos nestrávil jsem as ještě nikdy! Nejenže Ježíšek (jak víš) letos byl šófl, ale nuda byla téměř děsna. O Štědrý večer to ještě ušlo. Nejprv jsem se bavil dobře u Friče, od 10. hodiny byl jsem ale už sám. A svátky a už 14 dní před svátky jsem strávil v takovém pracovném kalupu, že jsem se stal povážlivě nervosním. Jsem přepracován, jak se říká. Některý okamžik vyskočím uprostřed věty – nejsem s to ji dopsat, domyslit. Kdybych toho zkusil, nutit se, snad by mně mozek se zakrvácel. A na lidi se téměř už ani neumím koukat.

Tvůj tatínek mně píše přátelský list, za nějž mu laskavě vyřiď můj dík a můj pozdrav. Dnes přináší Boh. zprávu o jeho spise,

k tomu ještě spojenu s nepravdivou zprávou o nějakém spise Lamaňského – to ztíží as postavení jeho.

Jsi napořád vesel a šťasten? Piš mi několik řádků!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

384. *[Po 3. lednu 1880.]*

Můj milý!

Není falešný – to je to! Věnoval jsem se té věci v poslední době, studoval ji a vím, že *není*. Proto moje slova. My dva věc ovšem nevyřídíme, ale bylo by mně líto otce, kdyby se dostal na půdu rozhodně sypkou. Nechci – nemysli si –, abys mu něco řekl; bylo by to as také tuze málo platno: ale uvidíš, že mám pravdu.

Humorů jsem Ti dotýčné číslo již poslal. Nevím, bylo-li ještě něco mimo to; teprv to musím najít.

Co se týká „Benátek", mohu Ti jen přátelsky radit, abys se té tíže zbavil hned. Do Vídně přijedu sotva tak brzy, a pakli vůbec letos, tedy až někdy pozdě na podzim. Tak dlouho bys to nevydržel. Ty vidíš, že se o Tebe starám.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Pawikowski bude dne 28. ledna přednášet o Kosm. ve Verein der Literaturfreunde.

385. *[Kolem 18. ledna 1880.]*

Můj milý!

Tvůj list mne přejel jakoby žhavým hřebelcem. Neučiníš nic z toho, bylo by Tě to nedůstojno. Nemohl bys ani výdatněji posloužit nepřátelům svého otce, to by bylo nějaké gaudium! Nejméně ale dotkneš se jakkoli jmena mého; to by se strhla nade mnou celá spousta bouře, a já při svých nynějších zdravotních, finančních a sterých jiných nesnázích věru mám potřebí něčeho zcela jiného než bouří osobních.

Copak bys si skutečně myslil, že takovou brošurou vůbec něco dokážeš? A myslíš, že bych svým vlivem pak dovedl, abys se třeba nedostal do polemiky i s Národními? Ty víš, že ne, dobře to víš. Považ si ale pak situaci mou. A nemyslel bys přec, třeba nepřímě, jen někde v koutečku svého srdce, že mám nějak ruku v tom? Mám ještě dvě zlaté nitky, které mne vážou k lidem, Tebe a Lva. Lev se mně trhá, má starosti, netrhej se mně také ještě Ty!

Pak mne také mrzí v Tvém listu ta připomínka stran těch 40 let. Myslil jsem na to pořád, a těšil se, že otce i Tebe svým pozdravem překvapím, a teď jsi mně to z dobré polovice pokazil.

Měl jsem připravený zcela jiný list pro Tebe. Byl jsem jej psal pozdě v noci před ránem, kdy došel neblahý list Tvůj. Ale pak by byl vypadal dětinsky.

Zvýšil jsi mou nervosu.

Ale vím, že jsi můj zlatě upřímný.

Tvůj

JNda

386. *[V lednu 1880.]*

Můj milý!

Díky za Tvůj list!

Když člověk po dvacet let s někým srost a měl ho tak rád jak já Tebe a nemá nikoho jiného podobně rád – bojí se o něho, to víš.

Skoro dvacet let je tomu, co mně píšeš týdně aspoň jednou a Tvé listy jsou mně potřebou. Když vidím Tvůj list ležet ráno na stole, je mně dobře.

Nedělej si nic z toho, že píšu měkce. Ještě jsem to neučinil, a také se to nebude opakovat, nesluší nám to, myslím. Ale *jednou* se to může stát.

Vždy Tvůj

JNda

Půjdeš-li náhodou na tu přednášku Pawikowského, jako že nepůjdeš, piš mi upřímný svůj náhled o jeho práci.

---

387. *[29. ledna 1880.]*

Můj milý!

Ano – ten dopisek už nemám. Ale nejspíš že Ti ho zas jednou napíšu, a snad dosti brzy – teď se nějak vrší okamžiky, kdy se mi stýská, – jsem mocmoc sám, snad až příliš moc.

Dnes Ti odesílám extraotisk Vysokého Mýta. Byl bych jej zaslal přímo otci, ale myslil jsem si, že snad dodání upravíš jinak, dle toho, jak by ho to těšilo. Dostal jsem exemplář protekční.

Prosím, kdybys se dověděl náhodou (totiž ne náhodou) určitou adresu Siemiradzkého (je prý teď zase v Římě), zašli mi ji laskavě hned. Mám zprostředkovat na něho zásilku dosti důležitou – čestný diplom.

Jak asi teď žiju pro interes literární, můžeš posoudit dle toho, že jsem si vzpomněl – dnes v poledne, že byla včera ta přednáška Pawikowského. Včera a předevčírem mne to bůhví *ani* nenapadlo! To je smutné!

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

388. *[Před 9. únorem 1880.]*

Můj milý!

Totiž – referát mám, ale neúplný, nejasný. Pawikowski píše: „Sehr gefallen", a poukazuje mne na referát Eima, jenž tam byl. Eim ale píše, jak se alespoň domýšlím, trochu hyperbolicky. Nevím. Ale podobá se pravdou, že aplaudovali hned po číslech jednotlivých. Ve vídeňských Kunstnachrichten nebylo nikde nic?

Stran obrázku budu rád hledět Ti vyhovět. Při nejmenším však budem musit trochu počkat.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Jakpak Siemiradzki?

---

389. *[9. února 1880.]*

Můj milý!

Tomu celému telegramu Epochy nevěřím ani zbla. Mattuš sám ty dopisy do Pokr. psal, Mattuš ergo nemůže sám proti sobě v klubu vystoupit – členové redakce Pokr. měli jux z té lži. Je-li ale to nepravda, je nepravdou i všechno ostatní.

Hledal jsem v listech – nikde nic. Jen v sobotním čísle Národních ta en passant-poznámka proti Pokroku – ta je ale pouhý *následek* víry v Epochu.

Zkrátka – podle mého náhledu alespoň: venkoncem vymyšleno! Bůhví proč!

Adresa Siemiradzkého přišla dnes – díky!

O té přednášce přišla konečně zpráva Eimova pro Národní. Je *prý* v tiskárně a přijde *prý* zítra (v sobotu už byla v Praze), já jí neviděl.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj oddaný

JNda

---

390. *[V únoru 1880.]*

Můj milý!

A ještě něco!

Pawikowski již Kosmické dokončil a dá je do tisku. Tisk arci nebude dlouho trvat.

Piš mi, zdalipak může Pawikowski zaslat Ti exemplář pro oznámení v Tagblattu. Nebo zdaž bys knížku odporučil i někam dál.

Jedná se mně o to, abych se vůči Pawikowskému nějakým tvrzením, vůbec nějakým slovem neblámnul. A proto mně piš zcela upřímně.

Zvláštního otisku ze Světozora nebylo lze dostat. Posílám Ti tedy na památku otisk známější, starší.

Piš mi. Když mi dlouho nepíšeš a vím, že jsi ve Vídni, stávám se nervosním.

Tvůj

JNda

391. *[V březnu 1880.]*

Můj milý!

Tedy nejsi ve Vídni. –

Na dlouho ale jsi asi nejel, sic bys mi byl dal zprávu. A prosím Tě, až přijedeš domů a nalezneš tu spoustu mých listů a lístků, napiš hned několik slov. Nevěříš, s jakým rozčílením denně se dívám, přichází-li ráno s novinami nějaký Tvůj dopis.

Vždyť jsem tak pustopustě sám!

Tvůj

JNda

Den co den jsem v rozechvění, dokud nepíšeš. Přikládám Ti zde korešpondencku, abys viděl, jak napořád se se mnou zachází. Mám já to radostí v životě – ne?

Ale pošli mi ji zas, schovám si ji.

Tvůj.

---

392. *[V březnu 1880.]*

Můj milý!

Jak ráno vstanu, dívám se pod noviny, když přijdu domů, hledím hned na stůl, když domovnice vejde, dívám se jí na ruce, když ve vůkolí potkám listonoše, ptám se ho – a od Tebe pořád žádný list! Nejsi tedy ve Vídni. Zotavuješ se zase cestou – nezávidím Ti, ale Ty, i když máš cestu ze svého povolání, přec cestuješ bez starostí a nechutě, a já i v takových případech, které by tedy vždy svou změnou již přispěti měly k jakémus zotavení, vezu celou atmosféru těžkou s sebou. Jindy jsi mi posílal z cest alespoň pilně

korespondenční pozdrav – nečiním Ti teď výčitek, ale jakmile se vrátíš a mé listy si přečteš, napíšeš mně několik řádek, viď? Měl bych několik Tvých přátelských, hojivých slov *tuze* zapotřebí. A přitom si všimneš adresy – přijal jsem autografii Tvou, vždyť je to Tvá vůle a zcela Tvá věc.

Píšu Ti, ačkoli tedy asi nedostane se Ti hned zítra tento můj list do rukou. Musím Ti psát, potřebuju úlevy, jinde jí nenaleznu. Píšu Ti, co jsem již jednou psal a ležet nechal, boje se výtky měkkosti a Tvého i svého úsměchu. Píšu drobným písmem, neboť cítím, že toho bude mnoho.

V myšlénkách kladu hlavu na Tvá prsa a dívám se Ti do očí. Prosím, nesměj se mi, že jsem měkký, – viď že se mi nesměješ?

Je mně zle. Jsem v stálém rozechvění. Po těle mi běhají záchvěvy, ruce jsou horky a suchy, mozek se třese, nervy nad žaludkem pálí, nohy se chvějou i při sedění, puls přebíhá od 64 do 90. Co je to? Děsná nervosa, ovšem, a také bych o ní s tím důrazem nepsal, kdyby byla od téhodne, od měsíce – však jsi příliš dobrý pozorovatel, abys nebyl rozechvělou zádumčivost pozoroval již za mého rajchsrátovského pobytu. Ale pořád to roste, to je to děsivé. Neskonalý strach mne projímá, jako před nějakým velkým neštěstím, jako by vše na mne spadnout mělo. Není to pořád, ale jsou takové mnohé hodiny, a přitom musím pracovat, musím, není pomoci. Domnívám se, že by mi pomohl klid, ale právě teď není na něj ani pomyšlení. Lékař praví „venkov a studené lázně", ale bohužel teď přece není ještě čas pro ně. Nejím a nespím. Cokoliv se stane, všechno mne dojímá jen strastně.

Doufám, že můj organism to ještě přemůže. Měl jsem to již jednou, bylo to tenkráte, když aféry montagsrevueovské, do kterých mne osud zapletl beze všeho mého přičinění, rozrušily a roztřásly veškerou mou soustavu nervovou – vždyť se pamatuješ, že jsem přicházel až k chorobným fantasiím. Od té doby, díky našim křišťálovým poměrům, jsem se nezotavil nikdy na dýl než na několik měsíců. Občas mne to vždycky chytlo, ale vždycky jsem věděl příčinu, a teď ji nevím.

Ptám se sebe, chorobně hloubám – nevím. Poměry moje se nezhoršily, ba jsou v některém ohledu i lepší. Dluhů jsem si velkou spořivostí trochu uplatil. Redakční atmosféra je jasnější, než byla

po léta. Listu se daří dobře a Julius je zase urbánní, někdy až přítulný; také tím přišla vrozená mu noblesa zase na povrch, on restituoval mou gáži a ulevuje mně, třeba-li toho, v práci. Také poměr k ostatním je snesitelný, bez závady. O bývalý svůj vliv v listu, neuměje se v ničem přetvařovat bohužel, jsem se sice připravil – staneť se mně dnes i, že napíšu nějakou notici a ona se mně mlčky vyhodí* – ale co mně na tom záleží, mám-li vliv větší či menší či hodně malý. Takto mám ovšem starostí pořád mnoho, vždyť jsem ale nebyl bez nich jaktěživ a mám porci lehkomyslnosti! A mám mnoho, velmi mnoho mimořádné práce – ale vím, kdy skončí, a to už je vždycky něco. Zkrátka, já příčiny nevím.

Tedy se řekne: přepracovanost. Snad. Na všechen způsob je to ale suma mé životní adice, dosti již dlouhé, pořád stejné, nejvíc nepotěšné. Bože můj, já měl tak málo radostí, tak málo šťastných zcela chvil. Když se dívám na vás téměř všechny ostatní, připadám si co trhan. Lásky ženské – mimo matčinu jsem jí téměř nepoznal! Moje vzpomínky jsou hluchy. Potěšení z práce? Ano, těšila mne práce – ale to stálé dupání po všech květech ducha i srdce mého a pak ten bolestný, doufám ovšem že jen dočasný neúspěch naší věci – Ty víš, jak s ní souvisím celou duší svou! Ten neúspěch mně podrážel všechny kroky, protrpčil veškerý život, vzal všechnu chuť. Už od Kosmických, tedy již od dvou let, jsem nenapsal *jediného* slova s tvořivou chutí.

Zbývá přátelství. Pravých přátel jsem měl zrovna trojici. Lev mně ve mnohém nerozumí, rodinný život posunul ho zcela stranou, někdy se nevídáme půl roku i dýl – jen tak že víme, že žijem. Sladkovský – ano, to byl sloup, ale chladný, ledově chladný; odešel. Zbýváš mi Ty.

A to je účelem mého listu, abych Ti jednou řekl, čím mně jsi. Abych se Ti jednou poděkoval za všechno, cos mému srdci učinil. Snad to víš, snad nevíš, ale Tys byl velmi často jedinou mou důvěrou, mou manou v suchopáru života. Když mně bylo nejhůř,

* O čemž z posledních dnů jindy podrobněji. Musím také říci upřímně, že ten nynější, aspoň polovičatý kolegiální poměr je mně velice příjemný. Při dřívějším proudu byl bych konečně přec nějak vylít z redakce, a cítím, že bych už neměl síly na zřízení si nové existence.

utekl jsem se k Tobě. Když jsem šel trudně a lhostejně únavnou kolejí svou, vykvětl mi Tvůj pozdrav, padl paprsek Tvého přátelství na cestu mou, a bylo mně jako za rosného rána a teplo. Tys mne nikdy nepotřeboval, ale byls přítelem. Ba Ty ani nevíš, čím mně jsi.

Snad se usměješ, že stárnu, že se stávám měkkým. Snad – ale měl jsem za svatou povinnost říci Ti to jednou, než umru. Nebojím se snad teď smrti, ne, já jí teď nečekám, ačkoli by mně byla neskonale lhostejná, ale donutilo mně to teď, abych Ti to řekl. Vždyť jsem to beztoho už jednou napsal, ale z falešného studu odložil. – Vím, teď že se mně nesměješ!

Moje povaha není dle toho, aby mi získala přátel. Tebe jsem našel, snad as jako najde muž ženu svou. Od roku 1863, kdy jsi mi pozdrav „ze svých ňader" poslal, proplítaly se duše naše. Někdy jsi mi učinil i bolest, ale proto přec jsem viděl vždy až na dno Tvého poctivého srdce, a pro to srdce Tě mám neskonale rád. Ty ani nevíš, jak vděčně vzpomínám, hlavně ale na oba pobyty u Tebe, za čas výstavy a předloním. Vssál jsem se do Tebe – ani nevím, jak bych to řekl, ale bylo mně po obakráte, jako bych z nebezpečného víru se byl dostal někam na pevnost a měl pocit naprostého klidu a plné bezpečnosti.

Něco podobného jsem pocítil zas, když jsem s Tebou obědval u otce. Když matka nejlepší kousky předkládala a nutila a když otec s tak upřímnou horlivostí mluvil o nálezech svých, bylo mně volno jako u vlastní matky mé a byl bych tam seděl do druhého dne.

Je mi lehko. Jako by mlhu se mne strh.

Prosím, neodpověz mně v tónu podobném!

Líbám Tě Tvůj

JNda

393. *[V březnu 1880.]*

Můj milý!

Myslím, že musí být celý svět churav. Jsem nastuzen, že necítím ani nohy ani hlavu, nic.

K tomu a) Paris – Murcie.
b) Svatojanská akademie.
c) 6. svazek Feuilletonů.
d) Feuilleton.
e) Lichváři.

A každá ta věc stačí na zbláznění.

Piš mi, jsi-li ještě živ. A jak často vídáš nám dočasně odňatého Skrejšovského.

Tatínka mi ale pozdrav srdečně!

Jsem Tvůj oddaný

JNda

---

394. *[V březnu 1880.]*

Můj milý!

S přispění do vídeňského Par. - Murc. už sešlo. Naše Um. bes. sama vydá k sv. Janu list takový (ve prospěch Nár. div.) a vložili na mne redakci. To mám hezkou práci!

„Mistr" se osvědčil. Snad jsi inficíroval svůj poslední list k němu něčím – zkrátka, mistr má už 11. den střevní katar do haleluja! Právě to zas v něm kručí jako vzdálená bitva. Nebolí, neštípe, ale pořád kručí a honí ven. Poněvadž mně to chvalbohu nedělá pro-

zatím žádných bolestí, neptám se lékaře. Přičítámť to skákavým změnám počasním. Tanin, laudan atd. ostatně pranic platny.
Polituj mne a napiš mi to.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

395. *[V dubnu 1880.]*

Můj milý!

Divil jsem se, že nepíšeš ani slůvka. Nyní už vím příčinu – měls plné ruce s Vindobonou práce.
Také já mám plno starosti s tím podnikem naším českým. Leží mnoho na mně – jsem žádostiv, jak to vypadne.
My šli jinou cestou než vy. Autografy dáváme (vyjma muzikanty) jen osob mrtvých; byl mi ten návrh vítán, alespoň uhnuto té jisté samolibosti u nás bující, na kterou bychom byli potřebovali celý svazek, ne jednotlivý, dvouarchový list.
Příspěvky literární obmezeny na lidi, kteří aspoň něčím přispěli k literatuře krásné.
Politikům a vědátorům jsem se co možná vyhnul – sic bych byl také Tvého otce poprosil. Byloť totéž nebezpečí jako při autografech, u nás je každý kantor vědátor, psalť ňákou „učební knihu" nebo aspoň několik znamenitých článků někam do proslulého časopisu.
Zapomněl jsem Ti psát, že Lev přijede na dva dny do Vídně a chce Tě poprosit o lístek do divadla. Řekl mně to pár hodin před odjezdem a já zapomněl.
Piš mi několik řádek, žízním!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

396. *[V polovici dubna 1880.]*

Můj milý!

Právě seděl Lev u mne.

Vypravuje mně, že *jsi* tedy ve Vídni. Že jsi zdráv, o deset let že vypadáš mladší, ale že jsi nějak zvážněl. Zato prý tatínek trochu churavěl. Budu mu dnes psát ve věci, jak se domnívám, důležité.– Že prý „nejsi medvěd", říká Lev.

Vážnost Tvou si vykládám všelijak. Předně tím, že máš as starostí také dost – ovšem samovolných. Ale jsi na svém ostrově šťasten. Nevím, co bych dal za isolovanost alespoň dočasnou. A závisí zcela od Tebe, abys isolovaným zůstal a měl od celého světa pokoj. U mne to nejde.

Ale to, že *jsi* ve Vídni a že nepíšeš, vjelo do mne jako ohnivý drát. Hloubám a nevím, nevím příčinu. Snad mi neodpovídáš kvůli mému dotazu o Kosmických? Dětino! Mně na nich nezáleží, vyžil jsem se z nich už před dvěma lety, jsou mně lhostejny zcela. Jen kvůli Pawikowskému jsem se ptal.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

397. *Aloisovi.* *[V polovici dubna 1880.]*

Velectěný pane a vzácný příteli můj!

Chci Vám podati zprávu o věci, zajisté důležité pro studie Vaše. Vím o ní arci málo a také to jen dle neurčitého doslechu, avšak snad Vám to bude přece pobídkou k dalším poptávkám a zkumům. Ostatně je ovšem možno, že víte o události sám ve Vídni víc než já v Praze – pak mi odpustíte.

As před desíti, nejdél čtrnácti dny byla v museu komise na lučební prozkoumání rukopisu Kralodvorského (snad i Zelenohor-

ského, nevím). Výsledek se dosud veřejně nepronesl, ač jindy se hned se vším jde do veřejnosti, avšak z dvou stran již jsem slyšel, že byl výsledek rozhodný *pro pravost* rukopisu Kralodvorského. „Kaňky Hankovy odplavaly a zbylo pod nimi písmo staré, jež on chtěl učinit čitelnější" – tak mi pravil pan Brábek. „Pravost rukopisu je dokázána."

Víc nevím. Vím tedy, jak vidíte, málo, snad to ale stačí, aby vzbudilo Vaši pozornost. Je mi divno, že se dosud mlčí; snad je v tom nějaká příprava k vystoupení náhlému a výdatnému i překvapujícímu.

Při komisi byli (mimo snad ještě jiné) předně Šafařík, profesor lučby (syn slavistův, muž velice obeznalý a pro přímou povahu i pravdomluvnost svou všude vážený), pak Vrťátko, Jireček. Nepochybuju, že by Šafařík na přímý dotaz vše Vašnosti sdělil. Ostatně máte as prameny i jiné. Po Praze kolportuje se zpráva o pravosti s pochopitelnou ovšem radostí. –

Přítel Lev, vrátiv se z Vídně, sdělil mi, že Vás zastihl poněkud churavícího. Doufám, že se těšíte plnému zas zdraví a jarní přeháňka ta že neměla trvání. Já sám nejsem zdráv, jsem v stálém zimničném rozčilení.

Prosím, abyste sobě neobtěžoval velectěným dámám svým, paní choti a slečně Zdence vysloviti výraz mé úcty.

Jsem se srdečným pozdravem oddaný

Váš ctitel

Jan Neruda.

Douška: As za 14 dní dovolím si zaslati Vám exemplář našeho pamětního „Národ sobě".

398. Vratislavovi. *6/5 80.*

Můj milý!

Píšu Ti už zase. Psal mi totiž Pawikowski. Že prý s Tebou mluvil a žes radil k vydání Kosmických až na podzim. Souhlasím, jsem už dost šedivý básník, abych snad byl netrpěliv. Beztoho, jak již praveno, vyžil jsem se již z knížky té, jako ze všeho, co je jednou už otištěno a prošlo novinami. Ale prosím, kdo je Pražák, nakladatel? Má kněhkupeckou representaci jeho firma? Je-li samostatným kněhkupcem, můžeš mi ovšem dát zprávu a počkám na ni, než Pawikowskému odepíšu. Je-li ale „společníkem", bude as nemožno, leda náhodou. Byl u Wallishausera (jmenuje se tak? – Hoher Markt, tuším). Že je hodný a horlivý, to vím, mluvilť jsem tenkrát s ním. A pak nastane ten hec v německých novinách!

Bolí mne hlava jako střep. To je následek zimničních nocí. Už budu brzy tak málo spát, jak spával Sláda.

V sobotu (15.) doufám, že pošlu už skvostný exemplář aspoň tatínkovi. Možno ale, že se opozdíme.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

399. *9/5 80.*

Můj milý!

Už jsem klidnější. Na dnešek a včerejšek jsem spal; ovšem jsem se navečer předtím napil. Ale že jsem klidnější, pozoruju podle rojení se myšlének: rád bych psal a dělal tisíc věcí najednou. Ačkoli tomu nevěřím, vím, že mne maličkost může zas rozechvít, znám se.

Práce dobíhají vrchu. „Národ sobě" ale bohužel nebude as hotov. Včera jsem dostal do ruky teprv fotografii kresby, která fotolitograficky se má reprodukovat co umělecká příloha zvláštní (jako ta Meissonierova), a fotografie je špatna, musí se učinit znovu. Ženíšek, kreslič, pracoval sice pilně 14 dní, ale začal o 14 dní pozdě. Teď máme nadělení.

Také stran tatínka už jsem klidnější. Vždyť ovládá materiál a zná své odpůrce. Já pak, třeba měl jiný o věci náhled než on, znám jeho čistou snahu při tom a přičítám mu za zásluhu, že se ve věci té konečně vyjasní, tak nebo tak. Jakož jsem ostatně už dvakrát ve feuilletonu řekl.

Piš mi zcela určitě, *kterým* vlakem a *kam* přijedeš. Ondy jsi psal zcela neurčitě a dnes neudáváš nic bližšího.

Těší se na Tebe

Tvůj

JNda

Budeš-li jen telegrafovat, učiň hned dopoledne a mně do bytu. *Včasný* dopis je snad ale lepší.

---

400. *[V květnu 1880.]*

Můj milý!

Sedím v hanebném rozmaru doma a píšu Tobě, bleskosvodu mrzutostí svých.

Frič je zase zde a vyřídil mi od Tebe pozdrav. Už by mu chudákovi také mohli dát pokoj a nechat ho klidně se usídlit!

Možná, že se tu i hmotně nějak zachytne. Guth je nějak rozmrzen na své dramaturgické strasti a možná, že tím praští. Pak se dá najisto něco udělat. Jeť Schik v té věci všemohoucí. A Schik přichází aspoň dvakrát týdně do mé hospůdky – to bys zuřil:

„Wenn ich so einen krausköpfigen. . .!" Něco patrně chce, ale ještě to nevylezlo.

Dnes kápla poslední řádka do „Národ sobě". Kdypak už přijde den, kdy si trochu odpočinu!

Tvůj se srdečným pozdravem

JNda

---

401. *[V květnu 1880.]*

Můj milý!

To z toho nenásleduje, že právě já vím málo. Nepřijdu právě nikam. Rád bych uchránil otce před mýlkou. Neboť jedna věc je nade všechnu pochybnost jista: Šafařík je výtečný lučebník a naprosto pravdomluvný muž. Nedá se klamat a neklame. Na přímý dotaz otcův by jistě odpověděl.

Ethické důvody jsou při Rukopise rozhodny. Už jsem jednou poukázal k tomu. Ráz „Záboje" (myšlénkový i *mravný* názor, nejen prajiná také básnická forma) je naprosto jiný než „Ludiše" a té zas naprosto jiný než „Jaroslava". Atd. Staletí leží mezi nimi, símě zcela jiného času a zcela jiných jeho názorů je v nich jasné, slunečně jasné, protože přirozeně vzrostlé. Básně ty padělat je zrovna tak nemožné jako padělat Kalevalu. A byli by měli na takové padělání stačit Svobodové, Lindové, Hankové a podobní chudáci! –

Nechme toho. Dožijem-li dalších let, bude jasno.

Abych se jich dožil, chci si odpočinout. Nejspíš že tam do Alp zapadnu. Těším se na tu samotu, na cizí tváře, na úplnou odloučenost. Doufám, že přece tolik peněz stluču, mnoho-li potřebí. Ty víš, že nerád bez *dostatku* peněz někam jedu. Vidím v tom zvláštní nejistotu, a nemám-li *víc*, než právě v cizině potřebuju, o něco aspoň víc, jsem nevrlý a pořád na to myslím.

Ty mne tam přece aspoň na den navštívíš, viď.

Dnes jsem dal rukopis k „Národ sobě" do tiskárny. Ale náhle je obtíž. Text se sbíhá jinak, než jsem předběžně rozpočetl, zvoleno také jiné písmo, a musím doplňovat. Opatrně, ovšem. Ale už jsem myslel, že jsem s hrubým hotov, a zatím nastává práce ještě další.

Jsem žádostiv, co tomu řekneš, až Ti to pošlu. Myslím, že to bude dobré, vzdor chvatu a jisté té slavnostní náladě, které se při takových příležitostech lidé mnozí nedovedou zhostit. Nutí se, a dle toho to vypadne.

Ano, kdybychom my 135 000 exemplárů prodali! – Povzdech!

S celým srdcem

Tvůj

JNda

---

402. Aloisovi. *11/5 80.*

Velectěný pane a příteli!

Už jsem slyšel zase něco nového. Nahoře, v knihovně kapitolní, nalezli prý foliový list, překlad prý z Nibelungů a ze 14. věku. Staré formy nalezají tam své stvrzení, jak se mi řeklo.

Tedy sděluju zase něco a zase nevím nic bližšího. Však se toho zajisté dřív dovíte jistoty než já.

Jsem se srdečným pozdravem

Váš oddaný

J. Neruda

403. Vratislavovi. *[12. května 1880.]*

Počítám v Tvých listech zprávy o „nových vášních". Nejsem ale ještě hotov.

Dne 15. května o 10. hodině večerní!

Tvůj

JNda

404. *[Po 16. květnu 1880.]*

Můj milý!

Přijde k Tobě komponista Bendl. Chce se Tě znalého poptat po některých hudebních osobnostech vídeňských – prosím, řekni mu potřebné, je to muž řádný.

Žádal mne o to přímo, sic bych ani jeho neposlal k Tobě. Ale nemohl jsem odepřít, teď, když on tak velkou službu a ochotu prokázal svou skladbou Švanda dudák našemu spolku.

Paní Adda mně píše. Přičítá mně přílišnou zásluhu o „N. s." Prof. Pinkas obrazy, já text, takto hlavně my dva dohromady úpravu atd. Na čemž ostatně nezáleží. Celý směr demokratický je zásluhou arci mou a mně za to nadávají jen což děláš. Na čemž ale už zase nezáleží.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

405. *[Po 16. květnu 1880.]*

Můj milý!

Tak se mi zdá, že Tě přece vydědím a nezůstavím Ti ani povinnost, abys se bavil s dluhy mými.

Tři dny ležím, čekám na list od Tebe – Ty ale máš patrně se samými ženami co dělat a na nějakého pořádného, čekajícího muže Ti nezbývá času. To je ale ukrutná hanba, myslím.

Prosím Tě, jak je s tou záležitostí tatínkovou? Přivezl jsi něco rozhodného s sebou?

Stran Bendla se na mne nehoršíš, viď že ne? Člověk si nemůže pomoci, když přijdou a žádají. Co říci!

Dostaneš také nějaké psaní od Procházky z Hamburku. Psal mně, tázaje se, jsi-li ještě u W. T. Jeho žena bude na víd. dvorské opeře pohostinsku zpívat.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

406. *21/5 80.*

Srdečné pozdravení zase do Vídně!

Jsi zdráv? U mne rozechvěnost zase květe.

Tvůj

JNda

407. *25/5 80.*

Můj milý!

Už zuří! Deutsche Ztg jim dala heslo svým „ein jungčechisches Festblatt" a předvčerejší slánská Svornost mluví už o mé „potouchlosti", o „mladočeském švindlu" a že prý jsem „zneužil svého postavení redaktorského". Nu tak, pracuj, snaž se, vynadají ti přec, jinak už to nejde.

Byl jsem ostatně na to připraven, ač jsem jim udělal koncesí věru dost a dost a hleděl se vyhnout všemu.

Jakpak se líbilo Addě? Dostala mou zásilku?

Tvé pozdravy jsem vyřídil. Mohu říci, že potěšily každého. Jsou to hodní, upřímní hoši.

Piš mi nějaké slůvko,

svému

J. Nerudovi

---

408. *[19. června 1880.]*

Nevím, najde-li Tě lístek ten ještě v Římě. V tom parnu as tam nesedíš; ve dne nemožno nikam a navečer malaria. Ale na zpáteční cestě snad se přece stavíš na římské poště pro listy nějaké. Myslím si Tě totiž v Sorrentu, Amalfi nebo tak někde.

Pak dej tedy sv. otci hubičku – tuze rozumný pán! Byl ten obrázek dotýkaný?

A já pořád hotová drožka, asi v tom stadiu o $11^1/_2$ v noci už: hlava dolů, nohy těžké, každý krok mrzutý.

Jen Ty se měj dobře!

409. *[2. července 1880.]*

Přijíždíš vykoupán. A já abych seškraboval tu hlínu zrovna nehty se sebe! – Nevím, dostanu-li se letos vůbec z Prahy! –
A knížka už vyšla!

Tak tedy Tvůj moc mrzutý

JNda

---

410. Aloisovi. *11/7 80.*

Vysoce ctěný pane a příteli!

Teprv teď přicházím, abych se za laskavou zásilku poděkoval. Měl jsem silný oční katar, byl jsem rád, nemusil-li jsem psát a číst; teprv od včerejška je trochu úlevy.
Lvovi jsem exempláře *dosud* neodevzdal. Přiznám se, že jsem exemplář jemu platící půjčil dru Hellerovi, jehož věc arci zajímala jak nás všechny. Avšak teď již Lev své obdrží.
Vratislava máte doma zase, osvěženého, odpočalého. Jak rád bych byl putoval s ním! Letos as bude pouť má velice skrovna.
Těším se, že ráčíte být zdráv, a prose, abyste velectěné paní i dceři své neobtěžoval sobě vyříditi úctu mou, jsem

oddaný a k službám ochotný

Váš

J. Neruda

---

411. Vratislavovi. *[Kolem 18. července 1880.]*

Můj milý!

Po velkém kataru očním Ti zase píšu. Téměř 14 dní jsem *pranic* nečet, psát jsem bohužel přece musel. Chytil jsem si to jako obyčejně v divadle, jenže mně tentokráte oko zpuchlo. Jsem mrzut.

Tatínkovi jsem psal. Bojím se, že s mým listem spokojen nebude, právě proto, že jsem v něm pranic nepsal. Vyhýbám se té záležitosti jisté, protože nesouhlasím, a on to jistě pozná. Ale těší mne aspoň to, že nevrhají se na něho po celé čáře, jakž jsem byl se bál. Dva kousky moravské jsem Ti poslal.

Prosím Tě, kdybys se moh ňák šikovně dovědít, je-li Truxa *stabilně* kdes ve Vídni angažován. Že prý při Vorstadtztgu. V tom případu by nemohl zůstat členem našeho spolku – jinak mu vyprší lhůta a on jím může zůstat již provždy. Nebyla by to věru příjemná přítěž pro spolek, jeť Truxa = Skrejšovský II. Zavděčíš si mne tím, ale musíme vědít něco určitého.

Tak teď rediguju „český divadelní dekameron" – tak si považ. Totiž – rediguju! Ještě skoro nic nemám. Ale *budu* mít!

Jsem zatím Tvůj se srdečným pozdravem

Piš mi! JNda

Tenhleten týden přinesou Humóry podobiznu Bekovské. Pošlu.

---

412. *[Koncem července 1880.]*

Můj milý!

Mohu se ve schůzi žurnal. výboru na Tebe odvolat stran Truxy? To je totiž důležité. My ovšem nemůžem žádat oficielních atestů, a svědectví nám musí stačit v případech, kde by redakce asi nemluvila.

Dále: prosím, jak se jmenuje ten Váš leitartiklář, začínající s „B". Ten z říše.

A ještě dáleji: už mám 50 zl., to bude hezká cesta.

Za odpověď ihnedničkou prosí

Tvůj

JNda

413. *[Koncem července 1880.]*

Můj milý!

Stůňu. Já mám samý malér.
Abych takhle nemohl do Vídně! Doufejme, že nebe není příliš nemilosrdné.

Tvůj srdečně Tě pozdravující

J. Neruda

---

414. *[7. srpna 1880.]*

Lékař: „Tři neděle zůstat nejmíň doma!"
A to teď, už po celém témdni.

---

415. *[30. srpna 1880.]*

Ještě ležím! A bude prý to trvat aspoň 10 dní ještě.
Nesmím sedět a nemohu tedy psát.

Tvůj zoufalý

JNda

---

416. *25/9 80.*

Můj milý!

Nepíšu. Nemohu takťka psát. Jsem ještě churav a to mne rozmrzelo až na grunt duše. Pořád říkají lékaři: „Příští týden", „za osm dní", „do neděle" atd. a zatím čas uběhne a konečně lékař

řekne sám: „Jde to molto piano!“ Považ – pak mám psát. Mám vlít do jiných mrzutost svou. Jsi trpěliv a laskav, ale je mně Tě líto.

Přec bych rád do té Vídně. Teď je zase nová lékařská lhůta, zítra je „konsilium zakončující“ – prý! A řeknou mně: nejde to.

Bojím se také cesty. Lezení do vagonů a z nich.

Jsem Tvůj mizerný

JNda

---

417. *[Koncem září 1880.]*

Můj milý!

Dostal jsem dnes od otce psaní. Zarmoutilo mne – však víš, čím. Hlavně ale tím, že vidím ve všem dle mého náhledu neodůvodněný chvat, a již proto se bojím, aby otec starý neupadl v nepříjemnosti. Dnes už mohu tu obavu vyslovit, nemůže se už zdát, že chci jeho zpytování položit překážky. Ale bojím se o něho. –

N. f. P. jsem se dnes teprv vypůjčil z Politiky, u nás to nejspíš někdo pro domácí zábavu stopil. Ve mnohém frapantní podobnost Daudetovy kresby se sabinovskou skutečností – ovšem mouchardství musí as často cos podobného vypěstovat. Chtěl jsem již jednou napsat o Sabinovi také článek takový, ale pořád to na mne sahá: protiví se mi líčení takového chlapa, a také myslím, že líčení není ještě vhod. –

Arbesa Tvůj pozdrav potěší. Je to člověk jako máslo měkký. Od pohřbu své matky ještě do hospůdky nepřišel. O pohřbu plakal jako dítě. Byl jsem ovšem také přítomen, ač byl pohřeb v sobotu, o 3. odpol.

O Holubovi nevím nic, totiž nic určitého. Plno pověstí, většinou komických. Zdá se ale, že se něco nad ním stahuje, včera, předevčírem už byly inserty proti němu.

Chceš-li zrovna, dej některému sluhovi redakčnímu příkaz, aby

schovával listovní marky, a pak mně jich balíček pošli. Jedná se o present pro Jeníka, synka – paní Malé. Neboj se, udal bych Tebe co pramen.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

418. *15/10 [1880].*

Můj milý!

Ono se Ti řekne – pucr a malomocnost. Kdybys ale 9 neděl churavěl, skoro pořád ležel, k choré noze také ještě stržený hák dostal, bez posluhy pořádné dlouho byl (má posluhovačka v téže době těžce se rozstonala) – hé? K tomu padly do té doby 3 směnky a já nemoh nikam jít, na dopisy mně ale lidé, to se rozumí, ani neodpověděli. Nu?!

Addě poslal jsem exemplář. Ani jsi mi po přečtení celku teď neřekl, jak o tom soudíš. Hlavně jak na Tebe působí knížečka *v poměru k německé literatuře*. Na striktním úsudku o tom mně velmi záleží.*

Dnes máme pátek – v neděli by mohlo přijít psaní s úsudkem, máš-li totiž času. Nebo v úterý.

Tvůj cele

JNda

* I na tom, abych zvěděl úsudky privátní, ať příznivé nebo nepříznivé– ač zmíní-li se Ti někdo vůbec o tom.

Můj milý!

V tomhle jsme si neporozuměli. Nešen časovým proudem zahleděl jsi se jinam, než kam čelila má otázka. To vím, že přijetí nebude valné, možno, že to budou rvát, možno, že jen umlčovat. Kvůli celé nynější nepřirozené a nám nepříznivé situaci – ne kvůli té jedné básničce; neboť kdyby nebyla *v tom* licentia poetica, že básník má *každou individualitu* vyzývat k letu *nejvyššímu*, tím spíše tedy vlastní národ svůj, pak není ve světě licentia poetica vůbec žádná. Avšak na tom umlčování eventuelním atd. mně nezáleží. Ty víš, že řeknu-li cos podobného, není to koketerie. Po dvacet let mne umlčovali i doma, umlčují podnes, kde mohou, člověk se stane otrlý. Ovšem by mně bylo rozhodně a daleko milejší, kdyby o knize se mluvilo tak, že by šla na odbyt. Ne kvůli mně, kvůli české literatuře.

Mně záleží na něčem jiném. Právě proto, že znám, uznávám, cítím velikost německé literatury. Mně nemůže být lhostejno, když tu ponejprv vstupuju do ní – třebaže překladem někoho jiného –, vstupuju-li důstojně nebo vypadám-li příliš trpaslicky naproti velikosti a síle poesie německé. O tom ale nemohu nikdy zcela sám soudit, a byť bych byl pravzorem všech autokritiků. Proto jsem položil otázku k Tobě, abych slyšel, je-li ten literární zjevek *důstojný nebo ne*. Proto také jsem prosil a prosím zas za případné – ne schválně hledané – úsudky jiných, uslyšíš-li jich, ať už jsou příznivy nebo naprosto nepříznivy. Však já mám dost chladnosti a znalosti, abych z toho poznal čáru pravou.

Nezáleželo mi na tom, aby Pawikowski tam tu básničku dal, ale také bych byl neřekl: vynech ji. Je psána sice pro nás, ale spisovatel stojí vždy plně za vše, co napíše ať už pro kruh širší nebo kruh užší. Vůbec jsem Pawikowskému ničeho neřekl a neradil, jak si můžeš pomyslit sám. Poukázal jsem na některé nutné změny v překladu a částečně on vyhověl. Do úvodu jsem mu zaslal prostě několik řádek suchých dát. – Že by Tys byl snad se odhodlal úvod napsat, nemohl jsem ovšem dle žádného výroku soudit, a třeba

mne bylo napadlo i to, samovolně bych byl Pawikowskému to přece neradil. Škoda, desetkrát škoda!

Tatínkovi srdečný pozdrav. Ale já přijímám ty gratulace úzdravní s jakýms elegickým pocitem. Kdybych byl nemusil kvůli zdraví jinakému, snad bych se nebyl vynutil dosud ven, a kdybych nemusil, také bych dosud nepsal. Věř mně, *zcela* dobře nebude už nikdy, sám lékař už to připouští. Od tří neděl není na tom ani dost malé změny k dobrému, a pořád se bojím, aby nešťastnou nehodou nepřišla recidiva ještě jedna. Ostatně si nemysli, že mne poměry nadobro utlačujou. Čti mé feuilletony a uvidíš, že práce jde. A myšlénky přirozeně se už staly různější.

Tak vidíš, jaké dlouhé psaní jsem Ti zas jednou napsal.

Ale je nedělní odpůldne. Venku na ulici, v domě, u mne ticho – sedí a píše se to do nekonečna.

Odpověz mně laskavě ve smyslu tom, v jakém jsem nyní otázku onehdejší blíže určil.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

420. Aloisovi. *19/10 80.*

Vysoce ctěný pane!

Upřímné díky za Váš přátelský list. Avšak četl jsem jej s pocitem elegickým. Neníť dosud noha má tak zdráva, aby mně to spokojenosti dodati mohlo. Snad se věc ještě zlepší, ale pomalu to jde, velmi pomalu.

Těším se Vaší veselé mysli a Vašemu zdraví. Vždyť umožnují Vám krásné cesty, osvěžující výlety, po nichž tak toužím.

Rád bych byl přišel nyní do Vídně; také Vratislav si toho nalehavě přál. A byla by nyní tak krásná příležitost, strávit příjemnou i dojemnou hodinu zas v rodinném Vašem kruhu. Buďtež ubezpečen, že v den Vašeho krásného jubilea myšlénky moje budou připnuty k Vám.

Vzkazy Juliovi platící jsem vyřídil a Schulzovi přiloženou Vámi ceduličku zaslal. Nescházímť se nyní častěji osobně se svými kolegy. Dnes jsem navštívil redakci po prvé, a to jen na krátkou chvíli.

Prosím, abyste milostivé paní své i velectěné slečně dceři laskavě sdělil výraz mé upřímné úcty.

Díky a srdečný pozdrav Vám

od oddaného

J. Nerudy

---

421. Vratislavovi. *19/10 80.*

Můj milý!

Píšu Ti jen proto, abych Ti řekl servus!
Tak rozladěn, jako teď, nebyl jsem už léta.
Nedělej si z toho nic – ale mně se ulevuje, když Ti napíšu:
Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

Srdečný list Tatínkův jsem dostal a také hned zodpověděl.

Můj milý!

Upřímné díky za Tvůj list a vřelé slovo Tvé. Když člověk vstupuje někam do bohaté společnosti, pohlédne honem ještě do zrcadla, nevypadá-li *příliš* chudě – a Tys mi byl věrným zrcadlem vždy. Tolik vím, že kdybys měl náhled ať už jakýkoli, prostě bys mi jej řekl. – Také ovšem vím, jaké by bylo zde kolem mne hosana, kdybych byl rván nebo aspoň kompletně umlčován, a tu jsem vděčen, že mám v sobě protilék.

Jsem žádostiv na Anzengrubera. Také Roseggrovi chci poslat exemplář – nemyslíš? A sice přímo. Tobě pošlu exemplářů několik, dej je, komu myslíš, že by byly přece zajímavy ty verše, a řekne-li někdo to ono, zprav mne o tom laskavě. Tomu Pařížanu ovšem pošlu – nemáš jeho určitou a *čitelnou* adresu?

Z Tvého listu jsem vážil poklid. Potřebuju ho. Jsem stále sám a myšlénky mají až příliš volnosti zabodat a rozežrat se do chorobnosti. Vím také, že poměry jsou mou chorobou poněkud změněny. Také se tomu ani nedivím. Žurnál je živá věc, nesnese zástavky nijaké. O čemž ale jindy – dosud aspoň jsem s novou úpravou poměrů docela spokojen. Učím se od Tebe.

S tou cestou – nevím! Právě teď mně nožička zase pobolívá. Snad jsem ji při svém ouzkostlivém ohmatávání dnes ráno trochu omačkal nebo zastudil. Nebo snad také působí ošklivé počasí.

Ty bydlíš vysoko, já potřebuju na každé patro pět minut a déle as dvou hodin botu na noze nevydržím. Mnoho je třeba ošetřování, mnoho!

Moci takhle ven na celý rok, a zapadnout! August Švagrovský vrátil se na několik dní do Prahy. Snad Ti známo, že stavba Nového divadla jeho finance porušila. S nervami téměř rozrušenými odejel do ciziny. Byl tam deset měsíců, vrátil se zdráv, půjde ale zas a usadí se na nějaký rok v Paříži. Šťastný člověk! V neděli bude obědvat u Julia, jsem tam k obědu zván a bude tam také ještě Špindler a Barák.

Tak Tvůj upřímný

JNda

423. *[V listopadu 1880.]*

Můj milý!

Tak máme oba něco. Jenže já jsem ve výhodě, já mám nejen svou nožičku, nybrž i krk. Vlastně jazyk; odřel jsem si jej o své mizerné zuby nebo o nějakou kůrku, hezky hluboko, a nemohu jíst, mluvit, kouřit, nic. Dnes mi to pokryli kůrou lápisu, že prý by to jinak trvalo do nekonečna. Mám to ale teprv pět dní, což je při mém nynějším návyku velmi krátký čas.

Ty ale buď, prosím, pozorlivým, úzkostlivě pozorlivým. Znám v Praze dva případy velmi smutné, zakládající se na tom, že materie se z nepozornosti přenesla jinam. Čert nikdy nespí.

Jsi as tuze mrzut. No jen když vím příčinu, proč nepíseš. Aspoň se nervosně nedomýšlím.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

424. *28/11 80.*

Můj milý!

Tak sedím – je půl desáté – doma sám. Už jsem nebyl v hospodě plných *pět měsíců*, považ. Píšu pro Arbesa (vydává svůj humor. list, Šotka) pijáckou baladu a kvůli tomu piju dnes zase jednou plzeňské.

Ale myšlénky střílejí sem a tam a beru papír a píšu Tobě. Jak se vede? Nedusí Tě to? Stýská se mi. Nevím, k čemu bych duši připnul, nemám nic, co by mne bavilo – ne bavilo, to je hloupé slovo, ale co by mne vůbec nějak zaujalo. – Bůh pomozi! Půjde-li takhle ten život dál a pořád méně momentů, které by člověku duši aspoň dotknuly, – bude-li pak ten život stát – vůbec za život!

Je vše při starém. Nožička prý se už uzdravuje. Jazyk už ovšem dávno zdráv – musil jsem ale kvůli němu dát zub vylomit.

Ty budeš také za 14 dní zdráv. A teď budeš mít radost svého srdce. Naši jedou zítra. Snad sice žádného ani neuvidíš, ale uvidíš-li i – Ty se ve svém způsobě života nezměníš a budeš klidně dle svého žít dál.

Kdybych takhle půl roku mohl žít nedotknut životem již známým a lidmi denně poznávanými a tedy pro mne otřelými, myslím, že bych o pět let zmladnul.

Tvůj

JNda

---

425. *[22. prosince 1880.]*

Můj milý!

Měl jsi pravdu, nejel jsem nikam. A také na Štědrý den nepůjdu nikam. Pozval jsem si hocha od domovnice, sazeče, na šneky; bude jíst po prvé ve svém životě šneky a já budu mít radost.

Jenže ještě nevím, v jakém humóru se dne dočkám.

Bude-li pozítří o Š. v. rozmar můj jen trochu lidský, vyjdu o 8. hodině a zajdu k Fričům. Mají tam děti, budou už po večeři, pobavím se.

Pořád je mi, jako by ten letošek mne měl udolat. Když jde ale také rána letos za ranou, a třeba by leckterá, snad mnohá z nich o sobě nestála za řeč, a také by jindy zůstala naprosto nepovšímnuta, ta suma to dělá, a pak ta jedna choroba dlouhá, kolem níž vše černě krystalisovalo. Jakýpak bude rok příští – co myslíš? Byl by čas, aby jednou slunce zas po několik měsíců bylo veselé.

Přeju Ti dobré svátky! Jsi už zase zdráv a *budou* tedy dobry! Přeju Ti jich upřímně.

Cele Tvůj

JNda

Arabesky jsi už beztoho dostal.

426. *[31. prosince 1880.]*

Nejsrdečnější přání!
A prozatím vřelý dík. – I Ty ... ..!

Cele Tvůj

JNda

---

427. *[Počátkem roku 1881.]*

Můj milý!

Nevíš pro ty mé „divadelní táčky" nikoho, kdo by mohl něco *vskutku* dobrého mně napsat o českém divadle (hrách) ve Vídni?* Jen jmeno takového zkušeného divadelníka, adresu bych se pak dověděl už nějak.
Snad by věděl někoho ze starších dob tatínek?
Piš mi několik slov.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

* Což pseudonym – jmeno pravé bys snad nedal? – a napsat (Ty) sám?

---

428. *[4. ledna 1881.]*

A dnes řekl lékař: Zase lehnout!
Do zítřka prý jenom. – Prý!
A do dneška byl také silný oční katar.

Tvůj

JNda

429. *[Před 10. lednem 1881.]*

Můj milý!

Teprv dnes přicházím k tomu, abych Ti upřímně poděkoval za skvostné dary – bez odporu skvostné. Gusle mají pro mne zvláštní půvab. Znám je sice ovšem, ale tenhle exemplář má individuálnost až dojemnou. Je to jednoduchost! Mezi penězi je ten rohatý Caligula pro mne novinkou i co do tvaru. Lampička bude dnes svítit večer na průbu. – Díky!

Předevčírem přišel lékař: „Ležet!" Včera mně dal na nohu těžkou gumovou pintu, která mně ale dodává jakýs pocit částečné bezpečnosti.

Předtím bylo zase lékařské heslo kvůli očím: „Nečíst – nepsat!" – „Kein Tag ohne Sonnenschein, kein Morgen ohne Duft!" – Už to bude pomalu pěkné!

Ale já mlčím, nefňukám, neboj se! Já Ti to vše jen kronikářsky sděluju. Někomu to přece říci musím – ne?

Zítra začnu tisknout Divad. táčky („Theat. – Dekamerone"), sešit I.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

430. *10/1 81.*

Můj milý!

A už Ti píšu zas!

Právě kreslí u mne malíř si gusle. Dělají efekt.

Snad jsi viděl u mne malé gusle srbské. Visely v 2. pokoji, tam kde visí teď Tvůj obraz. Ale daroval jsem je tedy – byly vykládány, posvícensky omalovány, trochu strojeny – Průmyslovému museu a nechal si ty černohorské od Tebe. Ty ke mně mluví.

Tak něco piš, abych nemyslil, že stůněš. Já teď nosím černou gumovou pintu na noze. Tlačí, je těžká, bolí – nevím, jak dlouho ji vydržím.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

431. *[V polovině ledna 1881.]*

Můj milý!

Právě dnes jsem s ní mluvil. Zářila toaletou a štěstím nad brněnskými úspěchy.

Proč vypověděla, nevím. Snad přece jen chtěla větší gáži. Snad také s ní trochu divně zacházeli – snadno možná. Ačkoli ale tuze se zaříká, že nechce a ne, myslím, že přec by dala se pohnout a že by ráda v Praze zůstala. Teď pojede do Plzně k Švandovi na pohostinské hry. Budu s ní zase mluvit, v nejbližších dnech, a snad něčeho zvím.

Dr. Ch. také byl v Brně.

Tatínkovi upřímný můj pozdrav a úctu mou.

Až budeš zdráv (Hochquellenwasser musí přec dělat zázraky?), dám Ti zas jednu malou komisi. Zcela malou, neboj se, může ji pak i redakční Váš sluha obstarat. Ale má to čas a proto Ti dám teď pokoj.

Tvůj cele

JNda

Kuverty docházejí brzy. Počítám, že koncem ledna musíš poslat nové. Avisuju už teď, aby tiskárna pak objednávce stačila.

432. *[25. ledna 1881.]*

O něco je mi dnes líp – snad to přejde. Alespoň jsem dnes už pracoval.

Tvůj

JNda

---

433. *[Před 8. únorem 1881.]*

Můj milý!

Potřebuju pár anekdot greuterovských – třeba veselých, charakteristických, parlamentárních dikt, z jeho řečí. Na nic se nepamatuju, a nevím, koho bych se zeptal. V redakci Ti je asi řeknou – napiš mi dvě nebo tři,* jo?

Jenže je potřebuju *nejdýl do středy ráno.*

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

* Pouhé pointy třeba.

---

434. *[V únoru 1881.]*

Můj milý!

Myslil jsem, že Tě minulý týden překvapím malinkou – zcela malinkou literární zásilkou (časová satirka), a zatím jsme toho nechali v nejposlednějším okamžiku být. Proto jsem odkládal trochu s psaním. Včera ale jsem zase ležel. Už mne to dopaluje. Necítím se ve své kůži, je mně, jako by mne obklopovaly samé cizí věci a poměry – vidím, že nesnesu nevolnost žádnou, ať už pochází z čeho-

koli. Ale pracovat mohu dobře, ano myšlénky se mně jen sypou.

Tatínek zdráv? Poslal jsem, obdržev konečně exempláry vázané, mu jeden vzdor tomu, že knihvázač vytiskl na hřbet nesmysl. Teď se ti v naší literatuře nových a *dobrých* spisů zrovna hemží – jakživ jsem nepozoroval u nás úkaz tak potěšitelný!

Adě zašlu vytištěný překlad snad již tyto dny. Moh bys také zas jednou napsat něco kloudného pro mne – he? To „pro mne" myslím třeba pro Lumíra, ale *já* bych měl jako radost.

Tvůj se srdečným pozdravem

JNda

---

435. *[15. února 1881.]*

Prosím, kup mi tam několik exemplářů Montagsrevue od 14. února (*s literární přílohou*, kde je kritika o K. p.) – totiž prodávají-li čísla jednotlivá.

JNda

---

436. *[Kolem 4. března 1881.]*

Můj milý!

Dnes mi poslal tatínek ten druhý dodatek. Jsem žádostiv. Vždycky jako když mne nožem bodne. Nebojím se o Rukopis, ale bojím se polemiky.

Takto – Tě lituju, že máš takové trápení. Nebohý! Kolik jich teď musíš milovat? Také F. není moje gusto. No, ale výdatná je, pamatuju-li se dobře.

Já se jakž takž pletu se dne na den. Jsem teď trošinku klidnější. Na jak dlouho! Víš, když jsem nervosně tak rozrušen a všechno jde u mne do hloubky. Duševní rozmrzelost ze všeho jde nad tělesný bol. A také mne každý souží.

Jsem unaven, to je to. Pracoval jsem příliš mnoho v životě – snad nikdo nepracoval tak mnoho jako já, totiž vůči tomu „ekvivalentu" životních rozkoší. A k nějakému odpočinku nedojdu. Vloni na př. 6 měsíců nejtěžší práce (žurn. spolek, „Národ sobě", Nár. listy, jiné časopisy, do nichž do všech musím z počátku roku psát), pak jsem si chtěl odpočinout – nemoc, 9 neděl přibit na lože, a ještě jsem nevstal a už jsem musel zas psát, do únavy a víc než jiní zas psát. Kam to vede!

Takhle $^1/_2$ roku poklid.

A z toho 4 neděle s Tebou.

Tvůj

JNda

Nemůžeš-li ty pětimarky dostat, nemoř se tím!

---

437. *[8. března 1881.]*

Tedy pěkně vítám. Nevěřil jsem, že tak brzy se vrátíš. Vesel? Zdráv? Paní Christenové, že obraz je výtečný.

Tvůj

JNda

---

438. *11/3 81.*

Můj milý!

Ani mi nic nepíšeš, jak jsi se měl. Také jsi mi nic neodpověděl stran té Montagsrevue. Psal Tys to tam? A co dělá tatínek? –

V Praze je počasí přímo hanebné. Musím čas k procházkám zrovna krást. Někdy přece ani nevyjdu, někdy na hodinku jednou

za den. Následkem toho mrzoutství. Ale večer po deváté lehám den co den teď (totiž po několik neděl) a dělá mi to dobře. Napiv se, *řádně*, spím. Dva litry „od Fleků" – víš, co to je? To je jako alespoň pět plzeňského.

Zdalipak vídáš Pawikowského. Nechci se ho ptát, zdali je ještě v dřívější kondici své, a přece bych to rád věděl.

Napiš mi zas dvě řádky.

Tvůj se srdečným pozdravem

JNda

---

439. Aloisovi. *V Praze 18. března 1881.*

Vysoce ctěný pane a příteli!

Přicházím s gratulací, a přijdu s ní vždy, kdykoli bude dána příležitost, abych Vám projevil upřímnou lásku svou. Vždyť beztoho víte, že patříte v malý kruh těch, na něž počítám vždy pevně co na své a kteří mohou stejně pevně počítat zas na mne. Je nás málo, kteří jsme přes vlnobití časův se nezměnili a vzájemnou v sebe víru udrželi. Mnoho Vám tedy štěstí a zdraví a všeho dobrého!

Nemám, co bych Vám takto sdělil snad zajímavého odtud. Panuje tu lethargie ještě, těžce zaviněná pány staročechy. Teď naříkají, sami ovšem vehnavše lid náš v dlouhou nečinnost, vypudivše jej i z českého divadla, ano odvyknuvše jej i samému čtení. Byli by jej věru ubili, kdyby proud časový nebyl je neodolatelně zanesl k břehům jiným. Dokazují teď kompletní svou neschopnost, a to všestrannou; lid ale, jako vše živoucí, patrně se vzpamatovává, a uvidíte, náhle bude ve všech směrech duševní práce rozkvět nevídaný. Pozoruju tepny a dech národa až úzkostlivě, a mohu tu naději vyslovit – jak rád ji vyslovuju!

To však vše dnes nepatří k době Vaší slavnostní a podotýkám to jen proto, že myslím, Vy že, velectěný, činíte pozorování asi tatáž.

Prosím snažně, byste mne doporučil laskavé paměti, velectěným dámám svým paní choti a slečně dceři, jež doufam že těší se spokojenosti úplné.

Srdečný pozdrav Vám od

upřímně oddaného

Jana Nerudy

---

440. Vratislavovi. *18/3 81.*

Můj milý!

To se ztratil tedy korešpondenční lístek. Snad si jej nechal nějaký poštovní vlastenec kvůli adresnímu „Sch". Nebo leží navrch (vlastně pozpod) věcí, jež se Ti nahromadily za nepřítomnosti. Žádal jsem Tě tam, abys poslal pro několik exemplárů oné literární přílohy a mně je zaslal. Teď už jich nepotřebuju. – Ale kdo je Poestion?

A četl jsi nedělní Tribüne (či se to jmenuje Parlamentär? – týdeník myslím) – Literarische Briefe aus Prag? Skrejšovský se tam ke mně lichotí! To mi tak ještě scházelo! Plivu žluč. –

Na tatínka jsem myslel beztoho a byl bych nezapomněl.

Srdečný pozdrav!

JNda

---

441. *27/3 81.*

Můj milý!

Bojím se, že tatínek stůně. V pondělí jeho den a dnes v sobotu nemám ještě zprávy ani od Tebe ani od něho. Soudím na něco nemilého dle toho, že proti všemu svému zvyku, tak ouzkostlivě

akurátnímu, mně na můj gratulační list neodpověděl. To víš, že to u mne není požadavek snad formální; ale znám tu akuratesu jeho.

Sluníčko vylézá a já s ním. Chodím co možná mnoho na procházky, ale ne do hospod, a večer neuprositelně brzy na lože.

Sl. Bekovská zdráva a kvetoucí. Poctila mne návštěvou, jenže jsem ji potkal už dole, a ona nedovolila, abych s tou svou nožičkou vrátil se zas po schodech. Řekl jsem, že se po ní ptáš. Dává pozdravovat. Patrně očekává nový engagement u českého divadla.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

442. *3/4 81.*

Můj milý!

To Tys psal do Illustr.! Děkuju Ti, ale myslím, že jsi píchl do vosího hnízda – uvidíme. Je to velmi vřele psáno. A také podobizna je dobra.

Mám zase komisi. Tatínek kdysi pojednal o nové podobizně Žižkově. Vím plný substrát, ale teď nevím, kde to bylo vytištěno a kterého zrovna roku. Ptát se tatínka nechci, urazil bych ho, že to dost podrobně nevím. Tedy tak průběhem rozmluvy to vyzvěď, pakli se nepamatuješ sám. Má to čas.

Hanebné počasí! Nožička je nepokojná. Pracuju málo.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

443. 11/4 81.

Můj milý!

Už je, myslím, zase ticho. Avšak ono někde svým časem něco vyleze.

Praha žloutla a zelenala. Zdalipak bys věřil, že ke mne jistý pán, kterého poznáš, přistoupl s insinuací: „Poslouchej, proti tomu musíš něco udělat!“ Je to naivnost!

Tatínek mně psal lístek o zaslaných konkurenčních pracích (calderonských) a užil jsem obsahu jeho lístku, jak chtěl, pro Národní listy. Snad sobě toho všiml.

Srdečný pozdrav od Tvého, neskonale fádně žijícího

J. Nerudy

---

444. *Aloisovi.* 12/4 81.

Vysoce ctěný pane a příteli!

Jak jste sobě snad povšimnul, užil jsem zajímavého, Vámi mně sděleného fakta. Jen když aspoň i Špaňhelé vidí, že jsme činni duševně, a nějaké dobré básně budou snad přec mezi jedenácti zaslanými. Vždyť máme již tolik dobrých sil.

Píšete také, vysoce ctěný, že „obdržím širší list poděkovací“. Jakkoli každý list Váš mně způsobuje radost, list přímo *poděkovací* by nebyl zajisté prostou mou gratulací zasloužen. Odpusťte mi, ale já myslím vždycky na Vás jako na svého. Nejraději bych Vám to dokázal hojným skutkem.

Soudím dle interesu, jaký jevíte i pro každou věc drobnou, že jste čil a tedy zdráv. Stvrzení toho v listu Vašem potěšilo by mne nejvíc.

Prosím o sdělení mé dokonalé úcty vysoce ctěným paní choti a slečně dceři své a jsem se srdečným pozdravem

oddaný

Váš

Jan Neruda

---

445. Vratislavovi. *19/4 81.*

Můj milý!

Nemluvil bych ani o tom, ale jsem přesvědčen, že Tě alespoň tatínek na to upozorní. Ty se arci jen usměješ, ale já jsem přece jen zas od rána nervosní. Ta lokálka mne v N. L. překvapila; ale nemysli si, že měl na ni Julius vliv, *skutečně* ne. Vždyť jsem řekl, že Illustrierte nenechá mnohého spát.

Vím, že nijak neodpovíš, nejsi jmenován a Tvoje oddálené postavení Tě také nijak k tomu nevede, abys odpovídal zbytečně, ale přece Tě výslovně žádám: Neodpovídej! Odstonal bych to *jenom* já, duševně i hmotně. Polemika mezi Tebou a Národními by se psala jen a jen na mých zádech. Nejsem na to ale ani dost mlád ani dost zdráv.

Ovšem se rozčiluju zbytečně, věc jednoduše padne a zítra už nikdo nebude mít ani tuchy o ní; ale nemohu si pomoci.

Tak mám pořád něco.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Teď je u nás všechno nedůtklivé jako mimosa.

Můj milý!

Nepíšu Ti a má to své příčiny. Předně Akademie žurn. spolku – denně kvůli ní *alespoň* deset listů individuálně stylisovaných a psaných, k ostatní práci.

A pak jsem Ti chtěl psát něco zas zajímavého. Tedy: každé tři roky, dne 1. května uděluje Svatobor literární cenu Čermákovu (po faráři Filip. Čermákovi), tisíc zlatých, jednou za tři leta vědeckou (dostal Tomek), pak zas beletristickou, a o tuto jednalo se tyto dny. Dnes je resultát v novinách. „Komise" (v níž také *Schulz!*) rozdělila dle jakéhos „instrumentu" tisíc zl. na několik kousků: první cenu (400) obdržel Čech, druhou Vrchlický, třetí Krásnohorská. Punctum. O Kosmických *ani řeči*, neboť dnes stojí v novinách, že brán ohled jen na věci, které měly víc než šest archů. Tedy soud podle lokte. Rozuměj ještě k tomu, že cena má se přidělit vždy nejlepší práci, která vyšla za (poslední) *tři leta*.

Tak vidíš! Ovšem nehodlám mlčet, ale musím jednat opatrně. Nejednalo a nikdy se mi dle mé povahy jednat nemůže o cenu. Mohli ji dát zase Čechovi nebo komukoli, a já bych byl ani nemuk, nemoh muknout. Ale *vykopnout* se dát z konkurence, mlčet k formě, která zvolena, jen aby se o mně ani *jednat* nemuselo, to nehodlám! Arci musím jednat opatrně, vzdor tomu, že bych přísahal, že zde se nejedná jen snad o hlupství, nybrž o schválnost, a že „instrument" sdělán retrospektně teprv, když se vidělo, *kdo a co* za ta tři leta uveřejnil. Pak ovšem snadno lze říci, vylučujem pro tentokráte lyriku, nebo epiku, nebo třeba sáhnout už k prostředku nejhloupějšímu a počítat archy.

Ale jistotu, plnou jistotu přece jen musím dříve mít, a pak si to vybojuju sám, beztoho nemohu na pomoc počítat žádnou, ano překážela by mně a mohla by proceduru zkazit.

Přemýšlím o té věci věru ledově, ale přec jen myslím, že jsi v tom případu teď přirozeně ještě ledovější, a snad mně poradíš.

Chci napřed dát do novin prosté vyzvání k Svatoboru. Dvě krátké otázky: *Kdo* sdělal ten instrument. *Kdy* teprv určeno to stran počtu archů.

Odpovědít mně *musí*, poněvadž sic budu otázky opakovat a nalehat způsobem drastickým. Rozumí se samo sebou, že zároveň důstojně odmítnu i zdání toho, že se mně jednalo o cenu.

Přiznám se rád, že jsem očekával od komise něco jiného. Doufal jsem sám, že nepěkný můj poměr k Svatoboru, způsobený loňským urážlivým odmítnutím žádosti mé, bude teď, ať už způsobem jakýmkoli, napraven – jsem vzdor všemu už chlap takový, že mne co *Čecha* bolí poměr každý falešný k některé české věci. Proto také jsem výslovně Schulze upozornil, že práce má spadá do konkurence, a že bych sám rád falešné té posice pozbyl. Mohli to věru učinit nějak snadno, *jakkoli*, přitom pořád dát cenu *komukoli* – ne ale mne kopnout znova!

Ty vidíš podle šíře mého listu, že jsem rozhněván. Není věru ale divu!

Tedy mi laskavě piš, protože věc spěchá.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

---

447. Aloisovi. *V Praze 23/5 81.*

Vysoce ctěný pane a příteli!

Děkuju za Váš milý list, z jehož svěžího dechu jsem se potěšil. Jste neunavný ve službě české vědy a to nám mladším je příkladem krásným.

Pojedete snad někam na cesty, užijete letní pohody. Vratislav už se těší Italii. *Snad* konečně také já budu sobě moci dovolit výcházku nějakou a šla by nejspíš přes Vídeň, ve kterémž případu Vás navštívim.

Po přečtení Čechovy básně jsem ovšem též pro cenu udělenou. Jak potěšitelno, že konkurence česká vždy, i při lechtivých písních příležitých, může být tak důstojna. Animoval jsem ty pány, a proto jsem sám také nekonkuroval.

Zpráv laskavě nám zaslaných jsme rádi užili, jakož jste nejspíš zpozoroval.

Prose, abyste vysoce ctěným dámám svým sdělil výraz mé opravdové úcty, jsem se srdečným pozdravem

nejoddanější

Jan Neruda

---

448. *2/7 81.*

Vysoce ctěný pane a příteli!

Upřímné díky za Vaši přátelskou starostlivost, těšila mne velice! Je mně trochu líp a s neděle začnu snad pracovat; nyní zvykám pomalu oko.

Celý měsíc mně zase zhynul. Nevěděl jsem a nevím dosud, co se děje; sotva vycházím a ničeho nečtu. Tím se také stalo, že jsem neměl ani kalendáře v rukou a že den 21. června zůstal mnou neoznačen. Nejupřímnější moje přání, přijměte je opožděné.

Mou upřímnou úctu velectěným dámám Vašim!

Oddaný vždy

J. Neruda

---

449. Vratislavovi. *14/7 81.*

Můj milý!

Už nejsi nejspíš zase ve Vídni – Ty šťastný! Kdypak asi já se dostanu pryč! Je nejvyšší čas, abych se zotavil – „lern' wieder leben und du wirst gesund", ale já už neumím žít a musím se vskutku učit znovu. Jsem jako pitomý. Pro nic nemám interes. Poslední

neděle minuly s událostmi svými, aniž by se mne byly dotkly. O politických aférách nemluvím, ty mne teď nezajímají pranic. Ale na př. o Národním divadle. Nemrzí mne to, že já, který jsem se 20 let jako dítě na ně těšil, jsem tam nebyl – byla tím vinna právě nemoc –, ale to mne mrzí, že to nebytí tam je mně lhostejno. Nemyslím nic, mluvím fráze a stylisuju pitomě – cítím to, ale nedovedu to líp, ani toho nezkouším, abych opravoval. A přece vím, že za 2 × 24 hodin, ve změněných poměrech bych byl na place. To je to: oči jsou ještě churavy; feuilletony musím teprv opatřit; item peníze. Ti lékaři mne stáli už strašné peníze! Tyhle dny mně nabízeli v žurnalistickém spolku asi 300 zl. podpory; to se rozumí, že jsem je nevzal. Já „president"!

Také jsem tyhle dny četl v jednom venkovském listu českém Tvé jmeno. Citát z Tvých „Ňader", co motto k nějaké novelce.

Piš mi, až budeš zase doma. Piš brzy!

Tvůj

JNda

---

450. 24/7 81.

Můj milý!

Už jsem Ti chtěl psát „odjinud", proto jsem odkládal.

Mám totiž vskutku tu myšlénku snad šílenou, že chci už z Prahy. Prozatím na zkoušku nedaleko, pak přes Vídeň do Cirknice. To jsou plány!

Ale – zatím je strach ještě velký. Nožičky, katar oční posud trvající, karfunkule opakující se. Když ale pořád sedím!

Piš mi ještě něco, než odejdeš.

Tvůj

JNda

451. *[Po 24. červenci 1881.]*

Můj milý!

Nehněvej se, že Ti nepíšu. Ale máš pravdu: jsem strašně mrzut. Mimo to také pořád ještě nesmím sedět. Bojím se, že nedostatečnou ostražitostí lékařskou prodloužila se choroba o nejmíň 14 dní. Týden prý najisto ještě si poležím.

Prosím, posílej mně „Wespy", „Ulky" et tutti quanti a neustávej v tom.

Tvůj cele

JNda

---

452. *[Koncem července 1881.]*

Můj milý!

Upřímný dík za Tvůj list! Ulevil mi, jako vždy přítomnost Tvá nebo slovo Tvoje. Přečtu si jej několikrát a budu klidný.

Odpusť, že jsem Tě v listu svém obtížil také chorobností svou. Ale komu to mám říci. „Prosím Tě, copak máš vlastně tak mnoho co dělat, že Tě to rozčiluje," ptá se jeden, a já abych vykládal nynějšek a minulost a bůhvíco. Mlčím. Nebo jiný: „Vždyť vypadáte dost zdravě!" Mlčím zas. Ale kdybych vůbec mlčel, je zase zle pro mne, sežírá to. Ulehčil jsem si steskem k Tobě a stalo se mně snáz. Samota má stálá tíží, když Ti ale píšu, třeba jen slovo, a když Ty píšeš mně, třeba také jen slovo, samota a tíže mizí.

Těším se, až Tě obejmu!

Včera jsem seděl jednou zas s Fričem. Domnívám se, že teď budu moci něco pro něho udělat. Má Tě rád a učiním mu všechno.

Paní Adě můj pozdrav. Má také pěkné živobytí!

Přál bych si, abych Ti mohl jednou dokázat, jak cele jsem Tvůj

JNda

Prosím Tě, znáš ten Malý Semmering (Station Schönfeld – Severní dráha), který se teď oznamuje co lázně klimatické? Máme podobných sice v Čechách dost, ale já bych rád někam zapad.

---

453. *[Po 28. srpnu 1881.]*

Můj milý!

Vždyť já jsem dnes už také v Praze!

Čtyry neděle jsem strávil v horách – ještě dnes se divím své kuráži, že jsem se tam odhodlal; 3 200 stop nad mořem a choré oči, choulostivé na každý větříček, hory a choré nohy. Také jsem už tam myslil, že to nějakým doživotním rheumatem odnesu; odešlo ale vše dobře. Jenže se mně teď v Praze nelíbí, prsa potřebují vzduchu, oko zeleně, já celý lenošení. Budu-li jen trochu moci, vyrazím na týden až do Terstu a navštívím Tě 2 ×, tam a sem.

Ale už mi zase s ženskými začínáš! Teď, když mi překáží ale každá, která je jen trochu hezká. Máme to my mužští kříž. Snášejme!

Příští týden přijde snad Pawikowski. Už se na něho těším. Německých Kosm. p. prodáno celých 120 ex.* – pěkné, co?

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

* Píšu: *jedno sto a dvacet.*

---

454. Aloisovi. *8/9 81.*

Vysoce ctěný pane a příteli!

Přicházím s prosbou. Julius potřebuje nutně a rychle z Vídně opisy některých listin, a sám jsem se mu nabídl, že dopíšu Vašnosti, víte-li v té věci rady a pomoci. Odpusťte mi troufalost moji.

Jsou to zejmena listiny dvě:

1. Allerhöchste Entschliessung vom 7. Oktober 1853 (mit welcher die Grenzen des Kohlenreservats bei Teplitz festgestellt wurden).

2. Artikel I. der Vertrags- und Konzessionsurkunde vom 1. Jänner 1855 zwischen Staat und der Staatseisenbahngesellschaft.

Kopie by, možno-li, měly být nějak úředně pověřeny neb aspoň stampiglovány, aby o věrohodnosti jich nemohlo býti pochybnosti. Obě listiny ovšem v znění německém.

Tedy se na mne neračte hněvat pro obtíž snad vloženou. Nevím právě, jak Juliovi pomoci, a rád bych pomohl. Ovšem, nebude-li možnosti – co dělat! Vím, že Vaše přízeň zůstane mi zachována.

Račtež prosím sděliti vysoce ctěným dámám svým výraz mé hluboké úcty a sám přijmouti pozdrav nejsrdečnější.

Oddaný

J. Neruda

---

455. Vratislavovi. *[9. září 1881.]*

Můj milý!

Praha mne drží v železných kleštích. Že prý musím alespoň 14 dní počkat a pomáhat. A pak nejspíš zase něco – ale já musím vidět moře, kdybych měl za noční tmy utéct! Však dám zprávu. Tam, nebo zpět, jednou Tě najdu.

Vůbec by bylo dobře, kdybych přeložil *stálý* svůj pobyt někam *mimo* Prahu. Sotva jsem se vrátil, bolí mne očička, vzdor největší pozornosti.

Když jsem ale mimo dus a puch Prahy, zas neumím psát. Musil bych se teprv učit.

Včera jsem psal tatínkovi stran jakés záležitosti Juliovy. Spletl jsem to a psal do Vídně. Dnes píše Julius stran téže věci také někomu. Kdyby tatínek přišel do Vídně teprv za několik dní, bude

tam *snad* už ode mne zpráva, aby se ve věci té více neobtěžoval, že je už spravena, atd. *Snad.* Až uvidím, dostane-li Julius odpovědi.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

---

456. *23/9 81.*

Můj milý!

Je podzim, je konec podzimu – a já tu sedím. Asi se už letos zase nedostanu pryč. Je vskutku mnoho práce, a já jí sotva teď, se svýma očima, stačím. Ještě výhoda, že mne práce teď těší.

Tyto dny jsem musil psát stran nějaké maličkosti Poestionovi. Je to patrně milý, literatur znamenitě znalý člověk, a psal mně pěkný list. Snad s ním zůstanu v jakéms spojení.

Upozornil mne také na nejnovějšího Scherra, jenž prý chvalného cos o mně praví. Nemám ho, až ho někde najdu; nekladu váhy na Scherrovu tak povrchní knihu.

Pozdravuju Tě upřímně.

Tvůj

JNda

---

457. *7/10 81.*

Můj milý!

Nic mi nepíšeš – jsi snad churav? Napiš mi několik slov. Do Salcpurku jsem Ti poslal as 22. m. m. lístek a doufám, žes jej obdržel.

Sedím v Praze, ale přece o 1/100 spokojenější, než jsem očekával. Dluh u Slavie, který mne měsíčními splátkami tak mořil, jsem na-

jednou zaplatil – Vilímek mně půjčil těch pár set, za to mu budu musit *alespoň* rok psát zdarma, než to umořím.

Jen abych byl zdráv. Tyto dny zase očička. Vždycky se mně udělá ječné zrno *uvnitř* klapky, tlačí na oko, zanítí je do rudosti, a je malér. Čtyry dny doma – minimum. A ty dlouhé večery potom.

Tatínek už je doma, viď? Vyřiď mu mou úctu, prosím.

A piš najisto tři slova

svému

JNd

---

458. *10/10 81.*

Můj milý!

Vlastně nevím, co Ti psát – ale stýská se mi. Když Ti napíšu několik slov, bývá mi pak vždycky dobře. –

Ty zas někde světem bloudíš a já sedím na fleku starém. Mám mnoho práce, rád ji teď konám, ale nemohu se ubránit podzimním dojmům. Snad jsem byl neopatrný. Podíval jsem se as do dvou domácností lidí mně sympatických, na dvoje rodinné štěstí, a to pak zaplatím vždycky jakous sklíčeností vlastní. Nepůjdu zase dlouho nikam, vzdor hustým pozváním, a vykřešu se tím zase z pocitu, který není závistí – a přece je, není a je přece smutkem.

Práce je a musí být náhradou. Jen aby se mně v tom směru zdařily plány mé, věru že v poměru k minulosti dosti skromné, a aby zdraví drželo se alespoň tak jako teď: půl téhodne kňourání a půl hvízdot. Chci napsat povídku na jeden svazek, na thema, které mne už dlouho pronásleduje. Trochu pesimistické thema, ale oprávněné a zajímavé.

Také chystám svazeček básní. Lyrika, čistá, subjektivní lyrika. Na všechen způsob originální - tak aspoň úsudek můj. Ty mi řekneš pak také svůj úsudek upřímně. Překládat se to ovšem nebude, jsou to motivy staré, jen ovšem ta individuelní prodchnutost je originální. Teď, kdyby se něco zas přeložilo, beztoho by mně zase

vynadali – nejen jinde, také doma. Teprv tyto dny jsem zas v jednom lístku dostal, po straně ovšem, dost ostýchavě, ale přec.

Musím něco učinit pro odbyt ještě německých Kosmických. Friedrich jich prodal až smutně málo. Snad jich přece dost nerozeslal, snad se také v Německu dost nepsalo o tom. Ze všech úsudků, které jsem vůbec četl, líbily se mi jen dva. Tvůj, že v něm vřelo tolik přátelství ke mně, a ten v Montagsrevue, že to zas mluvil muž mně úplně cizí. Tvoje jsem ještě včera odpůldne četl.

Pracoval jsem k tomu, abych k zahájení říšské rady přišel na dvě – tři schůze do Vídně. Nepovedlo se. Však ono se mně to nějak přece podaří a doufám dosti brzy, byť třeba na jediný den.

Piš mi několik slov!

Tvůj

JNda

---

459. Zdeňce. *V Praze 11. října 881.*

Vysoce ctěná slečno!

Za Vaši krásnou vzpomínku jsem Vám velice vděčen. Osvědčilo se zase dávné pravidlo: čím neočekávanější, tím příjemnější. A zásilka Vaše má tím větší cenu, že stala se následkem povšimnutí, jakého jste věnovala otištěným v časopise slovům mým. Upřímné díky.

Že u nás je člověk snadno, a tedy často v náladě méně veselé, je ovšem pochopitelno: vždyť jsou ty poměry české tak neutěšeny! A byť se člověk vzpíral a bránil, mimovolně se ho zmocní ta nepotěcha celou silou svou. Však, doufám, i to přestojíme.

Soudím dle vzácných řádků Vašich, že ráčíte být v rozmaru nejzdravějším, v plné spokojenosti, a těším se tomu upřímně. Pochopuju, že poklid venkova působí po ruchu velkoměstském přímo balzámem. Také já tu proměnu cítívám, kdykoli vyberu se na venek: již tři čtyry dny stačí mně na úplnou přeměnu. Letos jsem na Šumavě zrovna neočekávaně rychle zbavil se vzpomínek na choroby právě teprve přestálé, dlouhé a únavné.

Po návratu ovšem pak zase nastala změna nová. Mnoho práce, velmi mnoho, a byl jsem upoután tak, že na další, sebekratší výlety z Prahy nebylo již více pomyšlení. Ani milému mně tak Vratislavu nemohl jsem státi v slově a navštíviti Vídeň. Hledím, aby se přece ještě stalo letos, a pak ovšem dovolím sobě osobně Vašnosti učiniti poklonu svou.

Zatímně ještě jednou moje díky. A přijmětež výraz dokonalé úcty

svého služebníka

J. Nerudy

---

460. Vratislavovi. *11/10 81.*

Můj milý!

Ačkoli si myslím, že Ti tento list ihned do rukou nepřijde, píšu po včerejšku přece už dnes zas. Jedná se mi o to, abych pak co možná brzy obdržel odpověď u věci té.

Teď se tu bude vydávat velká „bibliotéka románů a novel cizojazyčných", tedy také německých. Tendence: plody co možná nové. A já mám udat, co z německého do prvního ročníku. Na všechen způsob Heyse – ale koho ještě, majíť být němčině dány 2 svazky! Kürnbergra? Jiného? Co hlavně z nich? Laskavě poraď, znáš to líp než já, a znáš také obecenstvo české.

Ještě něco. V poslední době zdá se mi, že černý kabinet pracuje. Donovský nedostal list mnou mu po pražské poště zaslaný. Myslím, že také Ty jsi nedostal v čase posledním některý z listů mých. Naschvál je datuju. Prosím, trochu si toho všimni, zdali aspoň se vše neopozdívá.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

461. 27/10 81.

Můj milý!

Nerád bych Tě u Tvých starostech – patrně dosud neukončených – rušil –, ale pozdravuju Tě.

Tvůj

JNda

---

462. *Aloisovi.* 27/10 81.

Vysoce ctěný pane a příteli!

Děkuju za zásilku mně učiněnou.

Buďte ubezpečen, že list sdělený není snad jediným listem, jakého by se Vám, na důkaz upřímné úcty k Vám, dostalo, kdybyste byl v pilnější ještě korespondenci s našimi lidmi. Přes mnohé mínění různé a jednotlivé zjevy časové je úcta k Vašemu jmenu všeobecna a obdržíte toho, trvám, důkazy ještě hojné a potěšné.

Julius poznal včera písmo Vaše na zásilce a žádal mne, bych vyřídil pozdrav jeho.

Prosím, sdělte poklonu mou vysoce ctěným dámám svým a přijměte srdečný pozdrav

svého oddaného

J. Nerudy

---

463. *Vratislavovi.* *[V listopadu 1881.]*

Můj milý!

Nedělej mi bolesti – já *nemohu* nikam ještě. Když si vyjdu v poledne na půl druhé hodiny na procházku, umírám pak na kanapi několik hodin strachy, jako dnes, nevrátí-li se mi nějak zánět. Až mne horkost polívá! Užiju-li drožky, mám ouzkost před vlézáním

i vylézáním. A denně spotřebuju někdy až hodinu, než si jen obvazek položím. Teď mi jej dává lékař každý 3.–4. den teprv, jindy musím si to ráno obstarat sám. Šest loket flanelového obvazku otočit na vatu kolem nohy, aby to bylo dobře, netlačilo, nebylo zas volné, nedělalo záhyby – někdy to desetkrát sundám a začínám v bolestné netrpělivosti vždy zas znovu. To by byl pěkný výlet!

Mimo to – prosím Tě, copak bych dělal ve Vídni, kdybych nebydlel u Tebe. O Vídeň nestojím a Tebe bych téměř neviděl. Musíš mne nějak u Addy omluvit. Její návrh je velmi pěkný, milý – jako celý dnešní list její – a také se sám arci jí poděkuju, ale omluv mne přec. Až přijedu, budu u Tebe, nebo někde vedle Tebe vůbec.

Přikládám výstřižek z včerejší Bohemie. Také Pester Lloyd ze dne 27. měl referát, četls? To se to sype! „Až budou tři, bude jich kopa," říkáme. Zítra, snad pozítří obdržíš ty exempláře.

Roseggrovi jsem přece poslal. Mát on kus instinktivního citu aspoň, když nic jiného, a mně na Heimgartenu trochu záleží. A Anzengruber – už četl?

Chystáte něco pro tatínka ku dni 5. listopadu? Dej mi zprávu!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

464. *[Po 12. listopadu 1881.]*

Můj milý!

Počítám, že teď jsi právě v nejlepším květu – Ty jsi asi mrzut! – snad ještě víc než já!

Že nepíšeš, pochopuju. Novinářské servus jsem obdržel. Že já nepsal, mělo příčiny dvě: Tvou indisposici ku čtení mých fňukavých dopisů, pak směnku, kvůli které jsem byl pořád ve velkých starostech. Zítra se jich snad zbavím.

Dnes řekl lékař: „Jste příliš úzkostliv!" Možná. Ale domnívám se, že sám ucítím moment, kdy v opatrnosti trošku popustit. Posud víc lezu, než chodím. Ale že prý „se to lepší".

Anzengruberovi se v *nynějším* troublu nedivím. Kdyby to psal Němec, řekne: „To je *pravé německé srdce;* ani lítaje po hvězdách nezapomíná národa svého!“ Že psal Čech, to je *teď* jiná. – Četls v Deutsche Ztg od 12. listopadu! Víc o Taaffeovi než o básních – no tak!

Jsem se srdečným pozdravem Tvůj

JNda

V pondělí jedou naši zase do Vídně. Řekl jsem, že trochu churavíš, že jsi se pích ocelovým perem do ruky někam. Řek jsem to pro případ, že bys se s někým sešel.

---

465. *K večeru 14/11 81.*

Můj milý!

Snad už máš přece list můj. Soudím dle toho, že jsem psal týž den Eimovi něco, na co mně musil odpovědíc vracející se poštou, a že odpověď jeho přišla do Prahy buď teprv včera večer nebo dnes ráno. Podobá se mně, že je v tom přec jen pozdržení dvanácti, snad i více hodin.

Snad je jim nápadná tištěná, hotová už adresa a láká je. Zkusím to dnes s psanou. Na všechen způsob si dáme pozor a já budu datovat také čas denní. Také Dattel mně dnes vypravoval cosi, co silně voní po černém kabinetu.

Prosím, piš mi hned tři slova.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

Tvůj list milý tedy ovšem mám a odpověď má se pozdržela o 24 hodin pro oční neduh, jak jsi bohužel dobře soudil. Jednou, dvakráte za týden je vždy pausa, nutný odpočinek.

466. *27/12 81.*

Můj milý!

Inu ležím: Bůh ví, jak dlouho to bude trvat!
Celý organismus už je rozrušen a podrážděn. Nespím. Vše mne bolí. A žádná ještě výhlídka na brzký a zároveň, což ovšem hlavní, zcela uspokojivý konec!
Co dělat! Nešťastný

Tvůj

JNda

---

467. *24/2 82.*

Můj milý!

Ingoustem!
Bulletin: Někdy už vyjdu 2× denně. Ale věčné obavy, i s tak zvanou „zdravou" (předloním zapálenou) nohou.
Další zpráva: Náramný vztek na Benátky, protože bych také rád. Dej pánbůh!
Srdečný pozdrav!

Nda

---

468. *19/3 82.*

Můj milý!

Myslím na Tebe stále. – A také stran sebe mám bohužel stálé obavy.

Tvůj

JNda

469. Aloisovi. *20/3 82.*

Vysoce ctěný pane a příteli!

Moje nejupřímnější přání k zítřejšímu dni.
Nepíšu více – nemohu, ležím.
Vysoce ctěným dámám mou hlubokou úctu.

Cele Vám oddaný

Neruda

470. Vratislavovi. *28/3 82.*

Přečti si v dnešních N.L. také korespondenci z Vídně, na 2. straně.

JNda

---

471. Zdeňce. *3/4 82.*

Vysoce ctěná slečno!

Dík Vám vřelý za tak důmyslný dar! Bude mně drahou památkou.

Rovněž dík za Váš srdečný přípis! Překypuje upřímným přátelstvím ke mně – věřte, že dovedu sobě pocitu toho vážit. Přeju sobě jen zdraví, abych ústně se Vám osvědčiti mohl, že jsem co nejoddanější přítel Váš.

Srdečný pozdrav velectěné matince a Vám.

Cele Váš

Neruda

472. Vratislavovi. *9/4 82.*

Můj milý!

Prosím, dej přiložený lístek doručit Albertovi.

JNda

Nebudu ho snad více obtěžovat; ale v té věci ještě může on, spatřiv mou nebohou nohu, dát *teď* radu nejlepší. Třeba ať Ti ji teď řekne, jak Ti ji už jednou řekl, a Ty mně ji piš.

---

473. Zdeňce. *29/4 82.*

Vysoce ctěná!

Díky za vzácné mince, za kytičky, za laskavou vzpomínku – za všechno! Obsypáváte mne dary, kdy as se odměním?

Vzpomínám si často na nynější trudný stav Váš a bratrův. Zprávy Vaše znějí smutně – kdybych byl zdráv, navštívil bych Vídeň, snad bychom se alespoň poněkud povyrazili.

Časné stěhování do Mýta bude asi výborným lékem maminc, jížto, prosím, sdělte mou úctu.

Váš oddaný

Neruda

---

474. Vratislavovi. *11/5 82.*

Můj milý!

Co jsi říkal úmrtí Dattlovu? To to do mne bouchlo!

A teď nevím, jaký mně tam v obchodě nastane poměr. Jsem tam, při tom vzorně divném našem honorování a účtování, asi čtrnáct set dlužen – aby je takhle „dědicové" ode mne chtěli!

Jsem i takto napořád mrzut. Vycházím denně, v poledne, na $1^1/_2$ hodiny, ale žiju v stálém strachu. Už bych rád ven, když ale ještě nemohu. Chci do Eichwaldu u Teplic (lesy, studené lázně atd.), *snad* počátkem června, dá-li bůh.

Jak se daří mamince? A sestře?

Pěkné pozdravení Albertovi!

Cele Tvůj

Neruda

---

475. *13/5 82.*

S velkou radostí. Jenže: „an der Hand des Kataloges der Bibliothek ....." – a to jmeno nedovedu přečíst. Napiš mně je ještě jednou, ale čitelně, možno-li.

Tvůj

JNda

---

476. Zdeňce. *26/5 82.*

Vysoce ctěná slečno!

Moje nejupřímnější díky za přátelské přání.

Dr. Grégr mně pravil, že do 14 dnů obdržíte přípis. Doufám, že věc bude vyřízena.

Jste zdráva? A matička?

Váš oddaný

Neruda

477. Vratislavovi. *26/5 82.*

Můj milý!

Letíš v okovech, ale přece letíš. –
Já chci 1. června do Eichwaldu u Teplic, ale ovšem ještě nevím.
Zdraví pokračuje nesmírně pomalu. Jezdím denně do Stromovky a procházím se tam dvě hodiny. Pak sedím doma jako dřív. A všechno ostatní rovněž ut prius.
Předně se starám teď o peníze, sháním je se všech stran. A Tys mi ten los přece nekoupil, abych byl něco vyhrál – tak vidíš!
Piš mi často, hodně často, alespoň slůvko. Učinil jsem také zařízení, abych dostával listy zasílány na venek. Kdybych věděl jistotu, že půjdu, prosil bych: piš přímo Eichwald – Theresienbad. –

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

478. *5/6 82.*

Můj milý!

Sedím třetí den v Eichwaldu u Teplic (pošta: Eichwald). Zima, mlha, déšť, nožička bolí, ani téměř jsem ještě nevyšel. Vzpomínám na Tebe, na Italii, na zdraví, na krásnou pohodu, plné živobytí, na štěstí.
Jsem žádostiv, jaký bude výsledek pobytu „v lesích". Zatím ovšem si neslibuju ničeho. Vždyť uvidíme. A odříkání se jsem už navykl.
Buď blažen!

JNda

479. Zdeňce. *Eichwald 20/6 82.*

Vysoce ctěná slečno!

Zítra 21. června. Ku dni tomu psával jsem nezapomenutelnému Vašemu otci vždy přátelský list. Nemohu jinak a zasílám k Vašim rukoum tuto vřelou vzpomínku.

Nejhlubší úctu drahé matince. Vám též a srdečný pozdrav!

Oddaný

Neruda

---

480. Vratislavovi. *Eichwald 20/6 82.*

Vřelou vzpomínku ku dni 21. června!

Tvůj

Neruda

---

481. *27/7 82.*

Můj milý!

Ty teď asi už zase žiješ v proudu rozkoší! Máš dobře. Kdybych mohl se řádně hýbat – hrome, teď bych teprv žil! –

Možno, že dostaneš smutnou zprávu. Barák stůně a lékaři nedávají mnoho naděje. Brightická – ztučnění srdce – a nádma plicní! Otékají mu už nohy. Bude ho, skoná-li teď, náramná škoda. Poctivý a upřímný! Stará škola, z níž zbylo, co by na prstech spočítal. –

Jak jsem četl, je Strampfer v Berlíně a hodlá převzít ředitelství „některého" divadla. To je divné! Chudák se cikanuje světem, už se asi nezachytí s výsledkem.

Piš mi, zdali se paní Adda zotavila úplně po těžké nemoci své. Srdečný pozdrav pro ni a Alberta.

Co Tůmu ve V. M. zdrželo, aby nezašel k Vám, věru nevím. On to příště asi napraví.

Tvůj

Nda

---

482. *27/9 82.*

Můj milý!

Listy naše se zase zkřížovaly. Vždyť jsi obdržel list můj, viďže?

To s tou pensí ani nepochopuju. Vdova po universitním profesorovi! Není to vlastně rána proti Čechům – protože byl tatínek učební silou českou? a zasazená od nějakého německého ultra?

Ještě jsi mně neodpověděl, mohu-li dámám do Vys. M. psát. Rád bych dříve četl Tvůj hlas a snad nějaký pokyn, bojímť se dle listů Tvých, abych o něco nezavadil, co by se maminky dotklo snad nepříjemně.

Tak mi napiš dvě slova.

Začíná podzim, se všemi známkami podzimu už pozdního. A já bych potřeboval ještě slunce.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

483. *7/10 82.*

Můj milý!

To učinilo skutečnou sensaci v Praze. Nikdo neměl ani nejmenšího tušení, říkali, že má vřed na noze, a kvůli tomu že jede. Teď teprv rozumím úsměvům, když mne několikrát za mých nemocí navštívila. Snad by byla přece něco řekla, ale byl náhodou vždy lékař při tom. – Nevím, kde *teď* vezme české naše divadlo náhradu.

Včerejší a dnešní Nár. jsem Ti už poslal; rozumí se samo sebou. Ale sotva – sotva jsem včera dopsal tu notici. Mám oteklé oko, hlen mně teče pořád přes, vystál jsem bolesti dost, než jsem byl s těmi několika řádkami hotov. Říkám ostatně jen proto, kdybys se divil hrbolatému slohu. Také teď zas už píšu mlhou.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

---

484. *15/10 82.*

Schnirch přišel ráno, to se rozumí. Chtěl Tě hledat po hostincích a byl smuten, že jste se nesešli. Našel lístek Tvůj teprv dnes ráno.

JNda

---

485. Zdeňce. *26/10 82.*

Vysoce ctěná slečno!

Uplynula dlouhá doba mezi posledním, jako vždy laskavým dopisem Vaším a tímto mým dopisem nynějším. Že jsem ihned tenkráte neodpověděl, mělo příčinu svou zvláštní. Chtělť jsem, aby

v listu mém nebylo více nářku stran mého zdraví, – kus falešného studu, přiznám se: styděl jsem se, že ačkoli přece ještě dosti poměrně mlád, napořád naříkám a napořád chorobami sklíčen jsem. Arci nikdo za takové choroby nemůže, ale kdo zas také může za pocit trapný! Doufal jsem, že venek mne ihned spraví, neboť odjížděl jsem z Prahy s vědomím vracejících se sil. Zatím mne venku stihla choroba nová, těžká a dlouhá, zánět pohrudnice. Pak nebylo na dopisování ani pomyšlení, a také dnes ještě, pro zbylý exsudát, zapovídá lékař zasedání k psacímu stolku. To tedy má omluva, jižto zajisté přijmete s laskavostí svou obvyklou. A zároveň mně proto odpustíte, že začínám list svůj zase jen delší zprávou o sobě.

Že vysoce ctěné paní matce je líp, že také již sobě spíš oblíbila maloměstské vůkolí než dřív, slyšel jsem od Vratislava. Jen zdraví, jen zdraví! Myslím takto, že není ve světě druhého místa mimo Vysoké Mýto, které by mohlo stejně konejšivě působiti na srdce Vaší paní matky. Je tam hrob nám všem nezapomenutelného, nedovedla by se asi od něho ani odtrhnout.

Se stejným potěšením jsem zvěděl, že také Vy, ctěná slečno, spřátelujete se s vůkolím novým. Malé nepříjemnosti budou v maloměstském vůkolí přitom snad vždy – jakáž pomoc! Rozumím, že Vaše touha přece nejspíš nese se k Vídni. My velkoměšťáci jsme v té příčině všichni stejni. Jen když jsem v Praze, jen když vím, že bych *mohl* toho a onoho vidět, tam a tam jít – pak třeba ať sedím napořád sám a sám doma, přece jsem do jisté míry spokojen.

Máte prý zařízený pokoj dle vzoru pracovního pokoje otcova, vyprávěl Vratislav. Však, když dovolíte, přijdu jednou, abych na chvíli oddal se vzpomínkám s Vámi. Služiž nám k tomu obapolně zdraví.

Přijměte pro matinku a pro sebe uctivou poklonu mou i nejsrdečnější pozdravy.

Váš oddaný

J. Neruda

Můj milý!

Je dnes nevýslovně smutný den, že člověku až teskno. A mně se zdá, jako bych měl nesmírně mnoho zanedbaného dohnat naproti Tobě, nepsalť jsem Ti dlouho. Proto píšu hned teď zrána.

Naříkáš si na nožičku. Ještě? Můj milý, takové věci trvají vskutku dýl, než lékaři slibují. A ku konci řekne lékař: „Inu, noha je od srdce vzdálena, tam trvá všechno dlouho." Co mně bylo na př. platno všechno říkání lékařské, když jsem sám pořád ještě cítil bolest. A jeden den se mně in pleno consilio vysmáli a nazvali mne hypochondrem, v duchu snad chorým, a hned následujícího nato rána, o 16 hodin později, konstatovali titéž pánové s velikým ustrnutím novou flebitidu zrovna tam, kam jsem byl jim ukazoval. Ty to máš ovšem jinak a nepoměrně líp, ale aspoň mně teď trochu věříš. A věř, že jsem nikdy nepřeháněl, naopak! Vždyť jsem ještě dost mlád, abych měl tu ješitnost: *chtít* býti silen a zdráv. – Prosím Tě, jen se šetř a dej si pozor! –

Do Vysokého Mýta jsem psal asi před týdnem. Píšeš, žes se tam nepotěšil. Patrně zdravím maminčiným? Jsem žádostiv na zprávy odtamtud.

Až budeš vidět nejnovější sešit Leixnerova díla Illustrierte Geschichte fremder Literaturen, najdeš tam recensi a podobiznu – J.N. Překvapilo mne to a nevím, kdo to psal.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Neruda

487. *15/11 82.*

Můj milý!

Jak je Ti s nohou? Bojím se, že ne valně, že snad ležíš, když nepíšeš. Prosím, piš aspoň dvě slova.

Dr. Guth měl N. L. v podezření, že potlačily notici o dušičkách Bekovské. Viď, že jsi tam neposlal nic? Já ho ubezpečil, že ne.

Byl bych tak rád poslal do V. Mýta věnec. Ale bál jsem se, že by každé hromadění dojmů mamince škodilo. Snad bych byl ale udělal přece dobře.

Mám teď něco na srdci. Za jistou příčinou by mně bylo milo, kdybych se teď dověděl, proč mne při mém zadání o státní stipendium před 3 nebo 4 lety odmítli, o čemž víš. Máš-li tam nějakého dobrého známého a můžeš-li se *náhodou* a *zcela nenápadně* jednou zeptat, učiň tak a sděl mi pak, co to bylo. Věc ovšem nespěchá ani dost málo, ale rád bych to jednou slyšel. Nemáš-li známého, neškodí arci také.

Piš mi tedy nějakou řádku.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

488. Zdeňce. *16/11 82.*

Vysoce ctěná slečno!

Jsem opět „trochu" (jak slibuje lékař můj) churav a nemohl jsem proto dosud odpovědít. Nesmím zas z domu; mám to kříž a se mnou každý! Hlavně ale nebohá má pečlivá hospodyně, která nevychází z tuhé práce a přece je stále stejně obětovna. Divím se té

obětovnosti, té nezištné neunavnosti ženské! Jsem ovšem vděčen za náhodu, která mne ve zlé době tak opatřila; jinak bych musil hynout někde v nemocnicích. Nemám v tom směru příčiny k stesku.

Ale abych nemluvil již zase jen o sobě!

Upřímně řečeno, velectěná slečno, já sobě *nyní* z prodeje vážných spisů mnoho nepřislibuju. Jakož jste sama dobře řekla: není doba dle toho. Snad by bylo líp: snížit ceny, dát vše do komise solidnímu kněhkupectví a oznámit to novinami. Nicméně uznávám, že přes výdaje insertní má prodej ve vlastní režii své výhody a že lze dobře toho zkusit. Pak a později se může zkusit cesta jiná.

U příloze zasílám rektifikovaný tedy inserát, jenž by se mohl dát tedy nyní. Sama jste již stylisovala jej zcela obratně.

Budete-li souhlasit, račte mně jej zase zaslat a obstarám pak otištění v Nár. listech.

Prosím, abyste milostivé matince sdělila výraz mé úcty a přijala poklonu svého ochotného služebníka

J. Nerudy

---

489. *17/11 82.*

Vysoce ctěná slečno!

Chtěl jsem již ondy o té věci psát. Myslím si totiž, že nynější zimní doba bude Vám oběma dámám v malém městě trochu dlouha, tím spíše, že začíná letos tak záhy a tuze. Jinak bych arci nemohl přispět na ukrácení dlouhých večerů než lekturou – totiž potřebujete-li vůbec nějaké ode mne a nejste-li zásobeny.

Ale jakou? Prosím, abyste mně o tom dala laskavou zprávu. Chcete pro sebe nějaké beletristické knihy? Pro matinku a pro sebe snad nějaké ilustrované časopisy české? Mohu Vám snad zasílat mnichovské Fliegende Blätter, jež si odebírám a jež by matinku snad přece chvilkami rozveselily?

Rád bych Vám přispěl něčím k umírnění zimní nudy a proto prosím: nevykládejte na zlé a zpravte mne o své vůli řádkou krátkou.

Jsem vždy k službám ochotný

Neruda

---

490. 19/11 82.

Vysoce ctěná slečno!

V několika málo dnech tři listy – nelekám Vás jimi?

Byl u mne totiž právě pan Dušánek. Jelikož se u mne setkal zároveň ještě s jiným pánem, zdálo se mně, že z jemnocitu trochu se záležitostí svou pospíchá. Přece jsem ale vyrozuměl, že jedná se Vám, velectěná slečno, nyní zároveň o rozprodej tatínkovy knihovny. A rozuměl-li jsem dobře, přejete si mít stran toho nějaké notice v českých časopisech.

Dávám se Vám úplně k disposici ve směru tom časopiseckém. Rád dodám notici Národním, a chcete-li, také některému známému svému v Pokroku, Politik, Českých novinách atd. Račte mně tedy jen notici tu zaslat, nebo mně jen napsat krátký materiál k ní, abych věděl, o co se jedná. Sepíšu pak notici sám. A myslím, že takovou všeobecně drženou zprávu otisknou nám časopisy ochotně. Titulární vyjmenování kněh ovšem by snad místa všude nenalezlo; zajisté ale aspoň udání *hlavních oborů*, z nichž knihovna se skládá, a taktéž nějaká poznámka o stáří na př. nebo o zachovalosti knihovních spisů atd.

Pro rozprodej dobré knihovny myslím že je nynější zimní čas příhodný. Proto by bylo dobře, kdyby notice *byla již raději uveřejněna*. Máte snad také nějaké katalogy, o nichž by se podotklo, že na požádání je sdělíte?

Je-li tedy takové Vaše přání, jsem milerád k službám.

Prose opětně, abyste vysoce ctěné paní matce vyslovila výraz mé dokonalé úcty a přijala můj srdečný pozdrav, jsem

Váš vždy ochotný

Neruda

---

491. Vratislavovi. *20/11 82.*

Děkuju Ti za Tvůj list; byl jsem už nervosní. Celou noc jsem myslil na Tebe.

Tvůj

N

---

492. *24/11 82.*

Můj milý!

Dnes jsem dostal od Tvé sestřičky z Vys. Mýta fotografii maminčinu, z níž mám velkou radost. Postavil jsem ji k obrazu Tvému. Ty ani nevíš, že jsi v mém 2. pokoji 4 krát – tedy Šemberův pokoj. Tam také visí ta podobizna velká, nyní již památka dvojitá. Po každé, když jsi přišel do Prahy, zapomněl jsem Ti obraz ukázat. Když jsi tu vždy na chvilku!

Sestra – pokud jsem alespoň vyrozuměl z listu – zatím upustila od prodeje v snížených cenách. Snad je to dobře, ale notici musíme dát, kde vůbec lze teď knihy dostat. Poslala mi zato seznam některých knih starých. Budu hledět dovědít se ceny, sám jich ovšem také neznám. Pak dáme obě notice najednou.

Strampferovi zagratuluj. Že prý se mu teď obecenstvo hrne. Konečně!

Srdečný pozdrav Tvého

Nerudy

Vysoce ctěná slečno!

Především můj upřímný dík. Jak květinami dušičkovými, tak nyní zas podobiznou matiččinou způsobila jste mně velkou radost. Podobizna jsem si dal k obrazu Vratislavovu. –

Zasílám zde zpět seznam Vámi mně zaslaný. Sám ovšem také nerozumím cenám starých kněh, cosi takového ví jenom sběratel nebo obchodník. Ale došel jsem k p. G. Schalkovi, jenž má největší antikvariát zde, je sám spisovatelem dobrým a mužem vůbec velmi vzdělaným, a požádal ho, aby mně udal žádané ceny: „ne tak, zač antikvář kupuje, nybrž jak se ziskem prodává" – čili jinými slovy: „ceny, za něž možno spisy přenechat slušně milovníkům jich". On učinil tak, tužkou vedle každé knihy, jak vidíte. Nevím ovšem, jsou-li ty ceny všude a vesměs příhodny, ale mám v Schalka důvěru.

Pravdu máte, velectěná slečno, že nechcete s prodejem části knihovny, když už jste se k němu odhodlaly, příliš odkládat. Je sice jisto, že spisy ty časem a pozvolna v ceně stoupají, ale rovněž je jisto, že mnohé náramně zřídka kupce nalezají. Schalek mně vyprávěl, že má mnohé ze spisů těch na skladě svém déle dvaceti let.

Ovšem Vás snad cena některé knihy svou nízkostí překvapí. Nejvyšší cena položena na bibli Královskou (č. Vaše 4). Na duplikát téže bible (č. 5), jenž, jak píšete, je neúplný, není lze určitou cenu říci. Rovněž není udána cena při č. 25 („*rukopis*", jenž by se musil vidět) a při č. 33 (spis to poměrně nový). –

Co do spisů sepsaných zvěčnělým tatínkem nevím tedy nyní, přejete-li si je prodávat čili nic. Pakli přece a žádáte-li inserátu v Nár. l. a Pokroku, prosím, abyste mně ještě jednou zaslala seznam (jejž jsem Vám byl zpět zaslal s úpravou cen), neboť nemám opisu.

Nepřejete-li si ale, prosím, abyste přečtla si přiloženou mou notici.* Týká se spisů těch starších z knihovny – a dáme ji tedy snad teď na všechen způsob? A na konci je dvěma slovy připojeno

* Určenou pro N. L., Pok., Politik a České noviny.

podotknutí o spisech tatínkem vydaných. Prosím za brzkou odpověď.

Skládaje vysoce ctěné matince a Vám upřímnou poklonu svoji, jsem vždy ochotný

služebník

J. Neruda

---

494. Vratislavovi. *1/12 82.*

..... mně řekl, že má mnohé ty spisy na skladě už po – 20 let.

Co se týče těch stipendií – – ! Dvakráte jsem zadal a byl jsem po každé odmrštěn (1865 [dostal Hálek], teď [dostal Čech]). Odmrštili by mne po třetí. Zvlášť kde má co mluvit Jireček! Kdyby chtěli, mohli by dát bez žádosti nové; vždyť mají iniciativu vyhraženu.

S mým zdravím ani nevím, jak jsem v tom. Pokojný nejsem. Ale snad je v tom také počasí – doufejme! Už je čas, aby bylo dobře.

O Gansovi od té doby nic? Píše mně také Leythäuser z Augšpurku, že chce do Vídně. Člověk veskrz dobrý, a velký idealista.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

495. *11/12 82.*

Můj milý!

Dnes Ti posílám pod × včerejší Národní kvůli notici o knihovně. Tutéž přinesla včera Politik a České noviny (Posel z Prahy). Pokroku jsem ji také poslal, ale nevím, nebyl-li právě adresát v Praze nebo co; uvidíme!

Dnes už jsem druhý den zase doma. Máme tu hanebné pivo, vskutku hanebné, a žaludek mi zrevoltoval. Dal jsem mu 36 hodin půst, snad teď bude rozumnější. Když je mi nanic, píšu vždycky balady, a takž jsem napsal za ty dva dny dvě.

Je ve Vídni také takové počasí hanebné? Prší, padá sníh do toho, 6 hodin mráz a 6 hodin teplo. To teď musí být asi ve Vysokém Mýtě krásně!

Jestlipak víš, že hodlám vydávat Poetické besedy? Měsíčně sešit či svazeček a samé verše. K tomu *nové*. Ovšem že ne ode mne, nebo vlastně jen velmi málo ode mne.

Jsem cele Tvůj

Neruda

---

496. *13/12 82.*

Můj milý!

Právě jsem přečetl Addinu baladu Die Kunstreiterin ve spise Skaldenklänge. To se jí moc povedlo formou a proudem celým. Chci to přeložit, povede-li se mi to také podobně. Požádej jí s mým srdečným pozdravem o dovolení.

Pokrok nepřinesl notici, protože adresát není dosud v Praze. Neškodí ale, když našemu čtenářstvu zpráva opakuje se po několika dnech zase někde.

Tvá sestřička mně píše, že obdržela již několik dotazů stran knihovny. Snad ji ta práce poněkud vyruší z trudných její myšlének.

Zítra, myslím, budu do Mýta psát.

Napiš mně také zas několik řádek.

Cele Tvůj

Neruda

497. Zdeňce. *14/12 82.*

Vysoce ctěná!

Zde u příloze tedy dodatek mně zaslaný a nyní taktéž cenami vyznamenaný. Schalek mně dává vědít, že při exemplářích *pěkně* zachovaných může se něco ku ceně jím udané přirazit.

Stran rukopisu Tovačovského ovšem nevím, jsou-li v Praze znalci. Totiž neznám jich v okamžiku tom. Snad bibliotekář musejní nebo bibliotekář universitní. Na všechen způsob bych – kdybyste toho tedy potřebovala – uchýlil se k jednomu z těch.

Z dopisu Vratislavova vím, že máte ve Vys. Mýtě teď orkány. My v Praze máme zato déšť, sníh, bláto, nesmírně mnoho bláta! A dle toho chorob. Nebyl jsem zase tři dny ani venku, ochořel jsem žaludkem. Nejspíš nastydnutí.

Doufám, že jste alespoň zdrávy. Že stav matinčin je uspokojivý.

Jsem Váš vždy k službám ochotný a oddaný

Neruda

---

498. Františce. *22/12 82.*

Vysoce ctěná paní!

Přicházejí svátky, vzápětí za nimi Nový rok, a já přicházím s gratulací. Tak od srdce rád bych, aby příští rok byl Vám slunečnější a blaženější, než jaký byl nešťastný rok právě minulý! –

Dovoluju sobě zaslati Vám, vysoce ctěná paní, zároveň nějakou květinu. Snad se jí cestou neublíží, a snad Vás alespoň trochu potěší.

Všeho dobrého Vám oběma dámám přeje, znamenám se nejoddanější

Váš služebník

Jan Neruda

499. Zdeňce. *31/12 82.*

Vysoce ctěná!

Upřímné díky za vzpomínku a dar štědrovečerní! Znáte mou myslivost za starými penízi, a zaslaný mně peníz je *vzácností* z doby Václava II. Tedy si pomyslete mou radost!

Avšak prosím snažně – vysoce ctěná matinka ať mně děkovacího listu nepíše! Vždyť znám její neskonalou dobrotu a Vy mne ve svých přátelských tak listech beztoho samou uznalostí až zasypáváte. Jsem potěšen, velice potěšen z radosti matinčiny, a kdybych dostal list od ní, myslil bych na namáhání, jež ji psaní stálo.

Jsem se srdečným pozdravem

Váš vždy ochotný

J. Neruda

---

500. Vratislavovi. *19/1 83.*

Můj milý!

Píšu Ti jen, abych Ti dal servus. Mám katar zas oční, že nemohu číst ani psát – a přece musím psát. S jakou bolestí!

Jakpak je Tobě?

Srdečný pozdrav!

Tvůj

N

Ano – čípak to byla podobizna, kterous mi poslal? Podpis jsem nemoh a nemoh přečíst a takto jsem neuhod.

501. Zdeňce. *29/1 83.*

Vysoce ctěná slečno!

Dovoluju sobě zde zaslati Vám nejnovější dílko své. Snad Vás trochu pobaví.

Doufaje, že se těšíte úplnému zdraví, a prose snažně, abyste vysoce ctěné matince vysloviti ráčila hlubokou úctu mou, jsem se srdečným pozdravem oddaný

J. Neruda

---

502. Františce. *4/2 83.*

Vysoce ctěná paní!

Ani Vám nemohu vyslovit, jak jste mne potěšila laskavým dopisem svým!

Beru jej plně za důkaz Vaší obzvláštní přízně ke mně, za niž Vám povždy zůstanu vděčen. Především ale za důkaz ustálenějšího zdraví, z něhož se těšíme my pak s Vámi všichni.

Píšete, že jste Vratislavovi dopřála delšího dopisu. Mohu si myslit, jak byl potěšen; vímť, jak Vás miluje, jak vroucně o Vás vždy mluví.

Přál bych si jen, abych Vám mohl úsluhou co nejčastější dokázat oddanost svou dokonalou.

A jsem se srdečným pozdravem

cele Váš

J. Neruda

503. Vratislavovi. *4/2 83.*

Můj milý!

Třeba nebyl obsah ještě valný, co do zpráv o Tvém zdraví, přece jsi mne svým ingoustovým dopisem potěšil. Vím, co to je, nastane-li dost malá změna, jak člověk je ale ihned zcela jiným člověkem.

Rejžovou polívku tedy. A co červené víno? Škoda, že tam máš všude po ruce vína tak dobrá! Poslal bych Ti trochu mělničiny; pamatuješ se na její chuť? nebyla by Ti trochu trpka? nákysla?

A jakoupak máš obsluhu? Nevím, jak jsi zařízen teď. Ale dle své zkušenosti bych Ti radil, i když se uzdravíš, vyhledej si nebo podrž služku spolehlivou. Aby znenáhla na Tebe a Tvé potřeby navykla. Věř, je to v případu nemoci pak poklad!

Stran mých balad! Dětino! Píšeš, jako bych byl nějaký choulostivec, pokud se týče mých plodů. I kdybys skutečně vytýkal chyby, věř najisto, že by výtky nepůsobily jinak na mne než vůbec každé slovo přátelské a že bych tedy o nich *přemýšlel* – toť by bylo vše. S biblí máš pravdu, ale rostlo to, jak to právě rostlo. Těžko rovnováhu hledat.

Tak se mi hezky uzdravuj a o každé důležitější štaci mi dej zprávu.

Cele Tvůj

Nda

---

504. Zdeňce. *5/2 83.*

Vysoce ctěná slečno!

Vřelé díky za Vaši pozorlivost. Schovám si milou památku tu; až dostanu pak do rukou nějakou skutečně dobrou knihu, zkusím teprv praktičnosti její.

Stran oné zásoby knihové nepíšu ještě ničeho. Nemohl jsem se dosud přeptat. Ale myslím, že to půjde ztěžka. Udaný Vámi počet exemplářů považují na př. antikváři již za „celou partii", a když ji zakoupí, upozornují pak rádi na to v insertech. Tím by ale věc přece zase dostala se do veřejnosti Vámi nekýžené. Ostatně uvidíme ještě, prosím o strpení.

Přijměte srdečný pozdrav oddaného

Vám služebníka!

J. Neruda

505. Vratislavovi. *12/2 83.*

Můj milý!

Pořád myslím na Tebe, jak Ti je. Nepíšeš a já si myslím, že musíš tiše ležet. Nenuť se, ale až budeš moci, dej zprávu; nebo mně ji dej napsat. Viď, že se marně bojím?

Také já byl zase tři dny doma. Nikdy ještě jsem nepsal tak dlouho, tak bolestně feuilleton jako na tuto neděli. Musil jsem začít hned ve čtvrtek, abych byl hotov jistě. Jakmile sedím a píšu jen půl hodinky, už mně oteče levá strana zad, tlačí, pobolívá – jsem, to se rozumí, nepokojný a lehám. Lékaři říkají, že „to nic není", leda odvyklost, a že to zase zmizí. To je pravda, že zmizí, ale za půl hodiny je to zase zde.

Strampfer tedy zase neměl štěstí! Už musí být moc unaven, ne? Já bych alespoň už byl víc než apatický. Ovšem, člověk navykne všemu, jak jsem se přesvědčil. Jak nemoci, tak jiným malérům. A pak se mu zdá, že to ani jiné nemůže být. Byl bych se s každým před lety sázel, že nevydržím být stonavý, – a ejhle, a jak trpělivě! –

Chceš dostávat P. besedy pravidelně? Zajímaly by Tě trochu? Ne-li, tedy Ti zašlu až zase sešit svůj; což bude ovšem asi za tři měsíce teprv.

Hleď mi podat malou zprávičku!

Cele Tvůj

Neruda

---

506. Zdeňce. *15/2 83.*

Vysoce ctěná slečno!

Zároveň snad s tímto listem, snad o něco později dojdou Vás stran těch 40 exemplářů obč. zák. dvě oferty: jedna od antikváře *Schaleka*, druhá od kněhkupce *Valečky* (dříve Dattel) čili Dr. Grégr & Valečka. Račtež se dle učiněných Vám nábídek rozhodnout. Neznám, co a jak nabídne Schalek; ale myslím si, učiní-li nabídnutí *slušné*, že najednou a za hotové prodat je prospěšno. V kněhkupectví byste musila čekat do vyprodání, kteréž by snad netrvalo *příliš* dlouho. Také byste ale mohla Valečkovi, než odpovíte Schalkovi, nabídnout: dám Ti těch 40 exemplářů za tolik a tolik v hotovosti. Jen pak nepoložte cenu *příliš* vysoko. Myslím – ač radit nechci –, že se můžete řídit v případu tom trochu dle nábídky antikvářovy.

Račtež odpustit, že věc trochu trvala, a přijměte pro vysoce ctěnou matinku a pro sebe upřímný pozdrav

oddaného

J. Nerudy

507. Vratislavovi. *15/2 83.*

Můj milý!

Myslím včera a dnes – po té benátské události – pořád na Tebe. Jsi as tuze smuten a dojat, viď?

Budu také o Wagnerovi psát.

Tvůj

Neruda

---

508. Zdeňce. *6/3 83.*

Vysoce ctěná!

Zajisté že mne vždy laskavě omlouváte, neodpovídám-li k Vašim ctěným listům někdy ihned a co možná s nejbližší poštou – zkrátka s onou akuratesou, jížto vyžaduje etiketa přísná. Vy víte, jak jsou mně listy Vaše vzácny, a víte, že jednáte s člověkem churavým, který ani při nejlepší vůli nemůže vždy vyhovět vlastnímu přání svému. Mám já to s psaním kříž! Redakční, ano i mimoredakční již zase práce valí se na mne houfně, a píšu-li hodinu, abych si raděj už zas lehl. Snad následkem odvyklosti, snad následkem exsudátu mám obtíže velké.

Tentokráte by mi bylo ale i jinak bývalo těžko odpovědít ihned; Váš list přímo oplýval laskavostí přátelskou. Jakž mohu slibit příchod svůj dnes, když nevím na př. ani, budu-li moci nejblíže příští sobotu psát svůj navyklý feuilleton! Jakž mohu slíbit já, jenž bez služky své nemůže se z Prahy hnout! Budu-li moci, buďtež plně ubezpečena, že na návštěvu přijedu. Rad bych Vás a maminku viděl ve Vysokém Mýtě a pobavil se trochu s Vámi, třeba bych teď nebyl člověk zvláště zábavný. Prozatím upřímný a vřelý dík!

Fliegende Blätter, o nichž jste se ondy zmínila, obdržíte zítra. Přál bych, aby matinku trochu pobavily. Ale *tento* měsíc způsobit, aby matinka alespoň na chvilku zapomněla – to půjde ztěžka!

Jsem v dokonalé úctě Váš oddaný služebník

J. Neruda

---

509. *18/3 83.*

Vysoce ctěná!

Myslím, že jsem stran Fliegende nepsal o kněhkupectví ani slůvka. Fliegende jsou moje, odebírám je od doby, co chodím jen zřídka kdy do kavárny, a abonoval jsem je také ještě na tyto semestry. Kněhkupectví obstarává mně jen zásilku k Vám, jako vůbec moje zásilky téměř všechny. Bavte se časopisem, jak dlouho chcete, třeba rok, a podržíte-li jej vůbec, jenom se mně zavděčíte; čtu jej napřed a vázat ho nedám. –

Dovolím si zaslati Vám kytici se snažnou prosbou, abyste ji položila na tatínkův hrob. A prosím, dejte tento lístek přiložený matince.

Budete mít těžké dny. Není věru frází, že budu duchem u Vás.

V dokonalé úctě

Neruda

510. Františce. *Březen 1883.*

Vysoce ctěná paní!

Máte před sebou dva dny nesmírné pamětní váhy – 21. březen – 23. březen –, oba však splývají Vám v jediný oblak smuteční.

Dovoltež, abych Vás ubezpečil, že budu duchem při Vás a truchlit s Vámi.

Váš oddaný

Neruda

---

511. Zdeňce. *29/3 83.*

Vysoce ctěná slečno!

Přijměte za Váš vskutku přátelský dar, který mně arci bude provždy památkou drahou, nejupřímnější můj dík! –

Vratislav mně píše list plný jarní vůně. Musí být teď na břehu Středozemního moře krása! Jakž bych osvěžil, zjinačil se zase celý! A vím, že by mně Vratislav věnoval přátelský ohled jako Sittemu.

Když to nejde. My jsme odsouzeni prožít zde to „české jaro".

Prosím, abyste vysoce ctěné matince sdělila uctivý pozdrav můj. Těším se tomu velice, že přečkala již první den pamětní, a to – jakž myslím – bez citelné újmy na svém zdraví!

Váš v dokonalé úctě oddaný

J. Neruda

Můj milý!

Mám strach, že Tě tento list nedojde. Pracemi a starostmi jsem se tak spletl, že mne dnešní dátum překvapilo: 25.! a já počítal asi 23., nejvýš 24. Chtěl jsem už v sobotu psát – člověk má vždycky hovět prvnímu nápadu. Mne by opravdu mrzelo, kdybys tento list nedostal. Vracíš se zase domů, a já Tě pozdravuju.

Mluvíš o mé „choulostivosti". Kamaráde, nepřeju Ti, aby se Ti churavost opakovala, sic budeš také choulostivý. Ten pocit „choulostivosti" není nic jiného než pocit slabosti vlastního organismu, o němž arci nikdo neví než člověk sám. A roste, jakmile člověk poznal, jak málo lékaři vědí a pomoci dovedou. Tu pak chrání člověk sama sebe, když vidí, že jiný ho ochránit ani nemůže.

Ale snad myslíš „hypochondrii". Ne, opakuju, hypochondr nejsem a nebyl jsem. Chraň mne před tím nebe! Jakpak jsem se mohl chorobnosti *domýšlet*, když jsem skutečně ležel? Načpak bych si byl vymýšlel nemoci, když jsem jich měl už *pět* za dvě leta, bolestných a těžkých a dlouhých! Bohužel, že nebyly vymyšleny.

Ani nevím, můj milý, zdali jsem Ti kdy něco řekl o původu „hypochondrie" mé! Možno, že ne, nerád o tom mluvím. Ale bylo to jednoduché.

Při první flebitidě jsem měl lékaře, který ani nevěděl, *co to je*. Nechal mne chodit, ač jsem měl dle úsudku všech (také Albertova) jen a jen ležet. Musil jsem vzít lékaře jiného. Co ale dělá pak ten první? Vždy jen dvě věci. „N.N. není nic, je jen hypochondr!" nebo „S N.N. je těžko – ten musí stonat, když – –"

Já byl tedy hypochondr a Praha to bavilo, že humorista N. je hypochondr. Proč by tomu každý nevěřil. Pozoroval jsem i na Albertovi, že už to „ví". Vždyť nejsem hloupý. A nejlíp se to povedlo Weissovi. Před třetí flebitidou přišel, poněvadž jsem už nemoc cítil, lékaři moji tvrdili, že mi není nic, a já ho tedy co rozhodčího požádal. Přišel už „připraven". Řekl mně, že mi není nic (po prohlédnutí) a do očí mně řekl, že jsem hypochondr. A asi osm hodin nato už jsem ležel a dával obklady. Od té doby se nemůže Weiss na mne podívat dobře.

Ale kdybys přišel do Prahy a setkal se u mne s kterýmkoli lékařem, neříkej o tom nic. Vidíš, plácám, a přece se bojím, že list ani nedostaneš. Nedá mi to. Nechci, abys mne považoval za duševního slabocha.

Nu odpusť. Ale to víš, „my nemocní" se bráníme.

Prosím, pošli hned lístek, obdržel-lis list. Bojím se, že se v Benátkách nezdržíš a mého dopisu nedostaneš.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Nda

513. 25/4 83.

Můj milý!

Nevím, dostals-li (vlastně teď: dostaneš-li) můj lístek do Benátek nebo ne. –

Zde Prosté motivy. První zcela subjektivní kniha, kterou vydávám. Ovšem torso, jako vše subjektivní. A k tomu torso povstalé v době nemoci.

Nemusíš mně o tom napsat nic. Možná, že by Ti přišlo za těžko říci něco – nepříjemného.*

Srdečný pozdrav!

Nda

* Mám totiž tentokráte opravdovou trému.

514. 27/4 83.

To jsem žádostiv, byl-lis ještě 27. nebo 28. v Benátkách a vzal si na poště můj list. Nezáleží sice na tom mnoho, neboť jsem psal jen o své nemoci a o svých nemocech, ale chtěl jsem přece jen, abys dle přání svého měl list 27. ve Venezii. Pro samou nalehavou starost jsem psal až 25., ač jsem chtěl psát hned 21. – vederemo, jsem žádostiv.

Ale už jsem rád, že budeš ve Vídni a já budu vědít, kam svůj servus poslat. – Teď jsem obdržel korespondencku z Benátek.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

---

515. *Zdeňce.* 1/5 83.

Vysoce ctěná!

Tedy máte Vratislava zpět ve Vídni,* a vidíte nyní, že jste se mýlila. A mýlíte se bohudík i v jiném: vždycky jsem upřímně obdivoval Vratislava pro jeho rodinnou lásku, k rodičům a Vám.

Znám to, takové přeháňky jsou všude. Rozumí se samo sebou, že listu Vašeho nikterak nezneužiju.

Přeju Vám a milé matince kus zlatého jara!

Oddaný

J. Neruda

* Totiž já dle všeho myslím; přímé zprávy z Vídně *dnes* ještě nemám.

516. *12/5 83.*

Vysoce ctěná!

Dovoluju sobě Vám a vysoce ctěné matince přát veselých svátků.

Je už tak jarně, že mne to vábí ven. Včera jsem viděl první, květem obalené stromy. Vzpomněl jsem sobě hned na Vysoké Mýto. Přeju matince z plné duše, aby jí to jaro prospělo.

Jsem se srdečným pozdravem

oddaný

J. Neruda

517. Vratislavovi. *[Před 17. květnem 1883.]*

Můj milý!

Tužky se nelekej; píšu jí jen z pohodlí. Navykl jsem úžasné lenosti.

Byl jsem Tvému dnešnímu listu velice rád. Už jsem měl strach. Pročpak chceš do K. Varů? Játra? Toť abych kvůli jistotě tam šel taky.

Píšeš o mých verších. Přičítám Tvůj úsudek sympatický jen tomu, že jsi také churavěl a že tedy vycituješ mnohé, čeho by si jiný nevšiml. Od toho okamžiku, co jsem knížku vydal, mám na ni zlost a na sebe item. Zdá se mně, že jsem náramně prohloupil. A zase jsem ji vydat musil, z prarůzných důvodů, duševních i hmotných. A tolik vím, že kdybych na ní psal ještě dvě leta, byla by *jiná*, buď světlejší, buď temnější, dle zdraví, ale nebyla by obrazem mých posledních tří let. *Tys* tomu porozuměl, jiný –

Už pozoruju, že mnohý zde u nás neví, co s tím. Píše několik pochlebných slov, ale cítím, že jen proto, že jsem to já; že ale nevycítil on z knížky praničeho. Je s tím těžko, nedivím se pranic. Také Pawikowski významně mlčí. Psalť jsem mu trochu podobně

jako Tobě: aby se nijak nenutil. Jsem vůbec přesvědčen, úplně přesvědčen, že kdo neprodělal chorobu, omrzelost, vrchovatou starost, neporozumí obsahu těch veršů. A to je pro ty verše venkoncem smutné, třebaže charakteristické. – Ty víš, že nejsem koketa, nejméně pak naproti Tobě. –

Tadyhle Ti posílám fotografii krásné jedné dámy, člena pražského německého divadla. Myslím, že je zpěvačkou, ale nevím. Ty víš, že moje náboženství mně zapovídá navštívit něm. divadlo v Praze. Ale dáma ta je tak imposantně krásný zjev, že jakmile jsem spatřil její fotografii, umínil jsem si, že exemplář Ti pošlu. Škoda, že není právě tento exemplářek dosti zdařilý; jeť dáma ta ve skutečnosti *mnohem* krásnější než zde na obraze. – Ale posílám ten obrázek jen Tobě; ne abys jej ukázal některému divadelnímu řediteli a on pak dámu převedl do Vídně a odvedl ji mým milým krajanům druhé zemské řeči!

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

List zůstal přes den ležet; neměl jsem kuvertu velkého a pro déšť jsem nemohl ven.

---

518. *17/5 83.*

Můj milý!

Sedíš asi ještě někde dle svého zvyku na svátečním výletu. Nesdílel jsem toho svátečního pudu nikdy – ovšem my nemáme u Prahy těch výletních míst, těch zrovna čarovných míst, jaká má Vídeň – a teď bych si to pravidelné vandrování navykl rád a nemohu. Jsem přivázaný chudák.

Ale už bych rád měl zase zprávu od Tebe. Jsem právě zas ná-

ramně nervosní, až děsně nervosní – snad jsi to vyčítil i z mého posledního listu stran těch básní – a je to zvláštní náhoda, že delší mlčení Tvoje připadává zpravidla na takovou zlou dobu moji. Piš mi. Mluvil jsem ovšem dnes s Schnirchem hodinku o Tobě. Řekl mi, že už jsi zas chlapík; trochu v těle teď slabší, ale už zas chlapík. Když mám ale o Tebe strach. Bez zprávy je mi ouzko. –

Četl jsem tyto dny v Berl. Tagb. Strampferův „Stundeneinteilung" a srdečně jsem se zasmál. Rovněž jsem tam četl o žurnalistickém maléru jiného našeho známého v Temešváru. Via Berlín člověk se také něco doví.

Pozdrav mně Strampfera a paní Adě Christenové sděl laskavě výraz mé úcty.

Prosím Tě, nemáš nějakou *malou*, ale *dobrou* podobiznu tatínkovu, kterou bys mi *na nějaký krátký čas půjčil?* Nestane se jí *ani toho nejmenšího!* Nebo mají snad nějakou podobiznu dámy ve V.M.? Tam bych ale z pochopitelných příčin nerád v záležitosti té psal.

Cele Tvůj

JNda

Dostals obrázek krásné té Němkyně pražské? Dnes jsem ji zase viděl. Okouzlující! –

---

519. Zdeňce. *17/5 83.*

Vysoce ctěná!

Zasypáváte mne přátelskými vzpomínkami – díky Vám co nejupřímnější! A díky za Vaše přání! Jen zdraví – jen zdraví, a myslím, že by všichni přátelé moji praví měli ještě všelijaké potěšení ze mne. Na dobré vůli z mé strany by alespoň nescházelo.

Pomocí Vašich květných zásilek vím alespoň, v jakém vždy žijete vůkolí. A vábí mne to, mohu Vám říci. Když ale už zase to

zdraví! Pro mne dnes výlet do V. M. na tři dny by se rovnal expedici do vnitřku Afriky. Nevím ovšem, jakže to leto v Praze strávím, ale nebude pomoci; prozatím alespoň není kuráže víc, než co tak asi stačí do Stromovky. Tam si vyjíždím teď denně; dvouhodinná procházka, veškerá má radost.

Ještě jednou moje vřelé díky a k nim srdečný můj pozdrav!

Váš oddaný

J. Neruda

---

520. Františce. *17/5 83.*

Vysoce ctěná paní!

Jsem vždycky tak zvláště dojat, když vidím lístek, který jste mně napsala vlastní rukou. Myslím na to, že mně věnujete chvíli zajisté namáhavou, ale daleko více na to, že je as málo, velmi málo lidí těch, jimž věnujete vzpomínku tak přátelskou, a já že patřím k těm několika zvoleným. Jsem Vám z plné duše vděčen za to, vzpomínka Vaše, paní tak vzácné a šlechetné, mne blaží. Do mé osamělosti zapadá jako sluneční paprslek. –

Upřímné mé díky za Váš krásný dar. Hned prvního lístku jsem použil v intenci Vaší a věnoval slovo památce nezapomenutelného Vašeho chotě.

Přál bych sobě, abych Vám, vysoce ctěná, mohl způsobiti nějakou radost. Lituju, že neznám, v čemže chováte obzvláštní snad zálibu. Avšak prosím, kdykoli byste měla příčinu, abyste užila mých sil, mého času, mé práce, mé vůle, čehokoli, což mého jest, poručte a buďte již napřed ubezpečena, že naleznete mne nejochotnějšího.

Jsem Váš oddaný služebník

J. Neruda

521. Vratislavovi. *22/5 83.*

Můj milý!

Na tu ubohou paní jde také choroba za chorobou. Prosím, pozdrav mi paní Adu co nejuctivěji, a zprav mne zase o jejím zdraví. –

Ta kráska je prý židovkou. Už se mi tedy nelíbí.

Jsem cele Tvůj

JNda

Nezapomeneš-li, zeptej se jednou divadelního referenta „W. T.“, ví-li něco o *Teirichovi*, elévovi vídeňské dram. školy, a osvědčuje-li se tento co talent. Je v posledním semestru a tedy už před pány kritiky hrál.

---

522. *[V květnu 1883.]*

Můj milý!

Jakou má? A co je to s tím odevřeným bureau? Sklesnout až na uherské židovky – brr! Jsem zkormoucen nad mravním úpadkem Tvým.

Novin, prosím, posílej mně co možná moc, jakékoli!

Něco pro bolestné zasmání! V luftu pražském vane šepot a visí možnost, že Skrejšovský by se mohl přidat k straně svobodomyslné! Totiž zcela lehýnký šepot a zcela maloudulinkatá možnost. Pak bych utek z Prahy.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

523. 31/5 83.

Můj milý!

Musil jsem se pousmát, když jsem četl o těch hospůdkách, ve kterých jsme si měli spolu zasednout. Hospůdky! Copak je to? Asi třikrát jsem v poslední době zkusil zajít někam; po každé mně bylo následujícího dne špatně. Vyžil jsem se z hospůdek – bohužel! Mne tam nic nebaví a *všechno* překáží.

Paní Addě je dle toho, že nepřicházejí žádné další zprávy, líp. Rád bych ji zase jednou viděl. Měla pro mne vždy jen přátelský úsměv.

Prosím Tě, kdy je svátek *Zdenky?* Jsou Sidonie dvě; nevím ale, která se slaví co česká Zdenka. A opomenout ten den vůči četným pozornostem, jež mně Tvá sestřička věnovala, není věru a vůbec mně možno. Nikdy bych si to neodpustil.

Tvůj

N

---

524. *Zdeňce.* 31/5 83.

Vysoce ctěná!

Moje díky za Vaši přátelskou pozornost! Kytičky došly a jsou zcela svěží, plně vonné. Máte teď asi aspoň nějakou radost v domácnosti své. A zajisté, že matince jaro slouží. Předpokládám to již, že v to doufám.

Ve svém městském dusu ani se nemohu vmyslit do toho, jak že je teď u Vás krásně. Denně sice vyjíždím do Stromovky, ale to není to, co máte Vy; schází k tomu pohodlí domácnosti a pocit, že člověk pohybuje se a dýše v okruhu jemu vlastním.

Bavte se a žijte vesele!

Jsem se srdečným pozdravem Vám

oddaný

J. Neruda

525. 12/6 83.

Vysoce ctěná!

Neodpovídám hned k Vašemu přátelskému listu, chtěje podati nějaký výsledek stran těch rytin. Ještě jsem vzdor svým vandrům ale s nikým rozhodným se nesešel; snad a nejspíš tento týden. Rád bych totiž, aby ty plotny, možno-li, zakoupilo mladé museum Pražské (městské); Um. beseda nemá pro věci ty asi peněz a také si nezakládá vlastně nijakých podobných sbírek.

Opět mne zvete a tak luzně své sídlo líčíte! A já nebohý nemám přece jen pro letošek výhlídky na odpočinek ve Vaší zahrádce a Vašem milém kruhu. Vždyť proto právě, že bez služebné osoby *teď* nikam nemohu a že pro mne navyklé pohodlí domácí nesmírného významu, musil jsem se odhodlat vůbec, že letos nikam z Prahy nevyjedu. Tedy ještě jednou tisíceré a vřelé díky.

A rovněž díky za Váš pokyn. Zde je moje fotografie a prosím: odevzdejte ji u dobré příležitosti vysoce ctěné matince a požádejte za mne, aby ji s obvyklou laskavostí přijala.

Jsem prozatím uctivý služebník Váš; snad že v několika dnech dojde ode mne opět list.

Oddaný

J. Neruda

Musím připojit postskript. I návštěva u fotografa, trvající přece asi hodinu, by mne teď unavila, a *proto* posílám obrázek starší.

---

526. *Vratislavovi.* 15/6 83.

Můj milý!

Tos mne připravil o šesták! Vždyť to nemá ani za grešli ceny. Starý, prázdný žvást. Ale já se pomstím na brošuře – napíšu o ní feuilleton, ne? Dívám se na podobné věci už s humorem.

Tyto dny byl o té knížečce článek v Pr. Montagsrevue a tam

mne teprv seřezali. Psali o všech českých literátech hezky gruntovně; o mně nejgruntovněji, že prý nestojím ale pra za nic. Buď prý fňukavá sentimentálnost, nebo sprostota a napodobení Bret Harta. Smál jsem se upřímně. Ale vidíš, stran toho Bret Harta bude se musit přece jednou konstatovat něco.

Myslím totiž, že mají na zřeteli Trhany. Ti jsou psáni v zimě 1872. A B. H. přišel v známost r. 1873. Když jsem redigoval Lumír, začal mně přinášet Sládek věci z něho; myslím, že překlady ty byly alespoň půl roku před německými. Já ovšem anglicky neuměl a nemohl jsem číst originál ještě dřív. Ač byl-li vůbec v Evropě. Příležitě musím konstatovat.

List Tvůj jsem obdržel. Byl jsem ale rozvařený. Viděl-li mne někdo dobře vypadajícího, mohl mít momentánně pravdu. Když jsem přijel ze Stromovky, byl jsem vždycky čerstvý. Teď jsem jízdy musil zastavit, jsou drahy.

Na delší výjížďku z Prahy není ani pomyšlení. Bez služky nemohu nikam a s ní nechci, to se rozumí, alespoň letos ne. Už je třetina leta pryč, snad pominou i ostatní dvě. Líbám Tě za Tvé opakované, přátelské návrhy.

Albertovi srdečný pozdrav. Pan doktor vřaďuje mne laskavě už mezi bohy. Řekni mu, že bych byl rád ještě trochu na této zemi živ.

Cele Tvůj

Neruda

---

527. Zdeňce. *19/6 83.*

Vysoce ctěná!

Ani nevím, jak se Vám za tak hojné vzpomínky a tak časté dary krásné poděkovat. Byl jsem velice překvapen. Tedy moje nejhezčí díky!

Chtěl jsem zároveň zaslat kvitanci městského musea za vítaný duplikát; ale dosud mne nedošla, nejspíš bude zahrnuta až v novém seznamu musejních darů. Zašlu pak najisto.

Vysoké Mýto trochu znám. Jel jsem městem několikráte do Litomyšle, kdež jsem Obrazy života vydával, a po každé jsem se trochu zdržel. Tím více mne zajímal plán a vyhledal jsem ovšem předně Vaše sídlo. Vím, kde bydlíte.

Srdečný pozdrav a hlubokou úctu oběma Vám velectěným dámám!

Váš oddaný

Neruda

---

528. Vratislavovi. *19/6 83.*

Můj milý!

Tvoje rodina mne přímo zahrnuje pozorností a dary. Zas jsem obdržel dvě krásné věci, které mne vskutku těší: obraz Prahy z r. 1831 (rýsoval Šembera), a plán Mýta.

Mýto znám z dob, kdy jsem jezdil do Litomyšle. Po každé jsem se tu trochu zdržel. Nyní vím, kde tatínek leží a kde maminka se sestrou sídlí.

Beztoho mám jen Tobě veškeru tu pozornost co děkovat!

Tvůj

N

---

529. Zdeňce. *20/6 83.*

Vysoce ctěná!

Odesílám dnes k zítřejšímu dni kytku. Prosím, položte ji tatínkovi na hrob.

Váš oddaný

Neruda

530. 23/6 83.

Vysoce ctěná!

U příloze Vám zasílám list, jejž mně dnes píše dr. Toman a z něhož vidíte, že Pražské městské museum plotny s rytbou v podmínkách (cena pouze mědě), jež jste udala, *zakoupí*. Nejspíš že psal dr. Toman jakožto jednatel musea* přímo také Vám. Alespoň nečiní zmínky, že bych měl intervenovat dále.

Zároveň posílám dnešní Národní, v nichž je jaksi kvitance odevzdaného Vašeho daru.

Se srdečným pozdravem oběma Vám vysoce ctěným dámám

Váš oddaný

Neruda

* vlastně ochotnického a ochotného, museu přidaného a je podporujícího komitétu znalců –

---

531. Vratislavovi. 25/6 83.

Můj milý!

To se díváš, jak jsem moderní – co!?

Dva krejcary kus, úspora není přitom žádná a nejspíš to také není ani praktické. Piš mi, jak špinavé to asi došlo. Kdo ví ale, zdali Vy Vídeňáci to dovedete odevřít. –

Jsem Ti náramně rád, žes byl ve V. M! Ani sám nevíš, jak jsi as učinil je šťastny. Však myslím, že nějaké echo zaletí až ke mně.

Takto jsem pořád jako medvěd. Když ale už pořád něco schází!

Cele Tvůj

Nda

532. 25/6 83.

Hned po zavření toho, co Ti dnes posílám, přesvědčil jsem se, že to *není* praktické. Proti světlu možno všechno číst. Musím se zeptat, mají-li z režného papíru. Nebo psát lehce tužkou.

Nda

---

533. *Zdeňce.* 12/7 83.

Vysoce ctěná!

Hluboké mé díky za Vaši vzpomínku. Byli jste Vy a Lev jediní, kdož sobě vzpomněl. Sám „majitel" narozenin jen náhodou, při rozmluvě se známým, sobě vzpomněl na 10. červenec a nepopíratelnou důležitost toho dne – pro něho. Nu ale, dosud, vzdor útrapám, není mu toho přece ještě líto, že se narodil. Tedy ještě jednou upřímné díky!

Je mi divno, že Toman nepíše. Čekal jsem v té příčině od Vás zprávu, že přípis jeho došel. Nevidím dr. T. teď nikde – snad je venku. Snad také myslí, že listem ke mně je věc vlastně již do proudu uvedena. Možno věru i to, ti pánové někdy stylisují a myslejí podivně. Na všechen způsob bylo by dobře, kdybyste, odvolávajíc se k mému listu, přímo mu tedy psala a také zprávu stran té nové plotny, jakož i stran známé Vám ceny mědi připojila. K tomu účeli kladu zde ještě jednou adresu: Advokát JUDr Hugo Toman, v Praze 223 – I; Řetězová ulice.

Rovněž přikládám zase Váš lístek bibliografický. Pan Schalek připojil, jak vidíte, ceny; pokud mu, nevidoucímu exempláře, možno.

Fliegende odesílám týden co týden; obyčejně hned v pátek, kdy je dostanu. Nepřicházejí snad někdy? V tom ohledu prosím za přímou a vždy brzkou zprávu, abych mohl učinit nápravu.

Znamenám se s nejsrdečnějším pozdravem Vám a vysoce ctěné matince oddaný

služebník

Neruda

534. Vratislavovi. *17/7 83.*

Můj milý!

Jsem také rád, žes už zpět, ačkoli jsem Ti tu cestičku přál. I z krátkých lístků jsem poznal, že je Ti dobře. – A hned máš ženské! Což mne naplnilo zármutkem, to se rozumí, co nejhlubším.

Tadyhle posílám Genrebilder. Je to sestaveno tak nějak divně, tuze divně, takže knižečka nedává o spisovateli asi pojmu úplného, jasného. Také překlad se mi podobá mnoho strouhaný. Až jak ale uznáš co znalec. Aspoň se trochu na to podívej.

Co myslíš, mám do Tvých rukou poslat exemplářík pro paní Adu? Nevypadalo by to titěrně? já myslím: chlubně? Nerád bych upadl do zdání takové titěrnosti.

Jsem cele Tvůj

N

---

535. *22/7 83.*

Právě také jsem Ti chtěl odeslat exemplář Tägl. Rund. Mně se překlady Pawikowského líbí daleko líp. Nejsou stlačeny na holou, denní, všude běžnou německou frázi. –

Zdráv? Vesel?

Tvůj

Nda

536. 31/7 83.

Můj milý!

Piš mi několik slov – už se mi stýská.

Je mi vůbec nějak teskno. To dělá to počasí. Nebe jako příkrov a vzduch jako strašidlo. K tomu drobné mrzutosti, politická nechuť. Jindy by se člověk ledačemu pousmal; v tomhle hřbitovním počasí všechno dopaluje.

Barákovi je hůř. „Chystej si feuilleton," řekl včera Julius. – „Lékař dává ještě týden," řekl mi dnes někdo z administrace. –

Ani tam nejdu. Nespí prý a je mu tedy návštěva obtíží. Člověk má sám před sebou výmluvu.

Tak mi několik slov napiš; o čem chceš, jen abych měl můstek.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Nda

---

537. *Zdeňce.* 6/8 83.

Vysoce ctěná!

Mé vřelé díky za Váš laskavý dar. Předešla jste mne. Chtěl jsem dávno již zajít k fotografovi, aby nynější mou podobu stereotypoval; ale nedostal jsem se ještě k tomu. Když člověku téměř denně něco schází, není v počínání svém volný. Doufám však, že se stane přece brzy, a pak že se dostavím s prosbou, abyste přijala laskavě exemplárek fotografií na přátelskou výměnu.

Dr. Tomanu se divím. Vypadá sice vždy trochu loudavě, ale za naprosto nevšímavého ho nepovažuju. Nejspíš není v Praze. Také jsem ho vskutku už více neděl ani nezahlédl. Snad abyste přece obětovala ještě trochu trošinku trpělivosti.

S upřímným pozdravem vysoce ctěné matince a Vám jsem v dokonalé úctě oddaný

J. Neruda

538. Vratislavovi. *14/8 83.*

Můj milý!

Věčnost jsem Ti nepsal, a píšu ještě stíží.

Mám zase vřed, považ si to nepohodlí, protože se to tam nehojí, kdybych mohl pořád chodit, snad by se zhojilo, jak sednu, lehnu, je zle. Jsem už utrmácen, nevím, co si počít.

Poslední svůj feuilleton psal jsem tužkou; padesátkrát jistě jsem musil povstávat a měnit posici, než jsem dopsal.*

To Ti píšu hezkou věc, viď. Ale snad budeš mít alespoň radost z vlastních zdravých extremit.

Buď zdráv, alespoň stokrát zdravější, než jak se líčíš. Tos mne zarmoutil svým listem předposledním. Ale snad jsi už taky „hypochondr", doopravdy, ne pomluvou jako já.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

JNda

* Staročeské listy mně ten za článek po celé čáře nadávají. Jak mají světodějné události někdy – divné příčinky!

---

539. *22/8 83.*

Můj milý!

Snad jsi můj poslední list nedostal; byl v dávném potištěném kuvertu.

Já mám svou bolest ještě – pěkná hračka.

Rád bych k fotografovi, abych dle učiněného slibu poslal do Vys. Mýta obrázek; ale ani na to se nemohu teď odvážit. Pošlu Ti pak také jeden, dělají teď v Praze vskutku pěkné.

Jakpak je Tobě? Mám tak trochu strach, když nepíšeš, ač je moje důvěra v Tvůj organismus skalopevná. Napiš mi nějaké slůvko z těch Tyrol.

Za kalendář pěkné díky. Těšilo by Tě snad, kdybych Ti poslal Poet. besedy celé?

Můj srdečný pozdrav!

Nda

---

540. Zdeňce. *28/8 83.*

Vysoce ctěná!

Dovolil jsem sobě dát Vám dnes zaslat veškeré dosud vyšlé sešity svých Poetických besed. Neučinil jsem tak dříve, nevěda, zdali by Vám nebyly více na obtíž než na zábavu. Ale teď prosím – zkuste toho, snad Vás pobaví. Sešity s mými pracemi již máte; kdyby však náhodou byl se Vám některý ztratil (byly dva, 1. a 5.), račte mi laskavě dáti zprávu. Rád zašlu.

Slavnost vysokomýtskou jste přestály. Bavily jste se?

S velkým potěšením jsem slyšel, že matinka je teď stále zdráva. Prosím, sdělte jí úctu mou upřímnou. –

Dr. Tomana jsem ještě nespatřil. Jistě není v Praze, vždyť ho jinak přece vídám.

Přijměte srdečný pozdrav svého

oddaného

J. Nerudy

541. Vratislavovi. *31/8 83.*

Můj milý!

Jsem rád, že jsi mne adresoval s P. b. na sestřičku. Ihned jsem poslal, to se rozumí, a vidím jak z rychlosti, tak z obsahu odpovědi, že jsem způsobil kousek radosti. Byl bych ostatně poslal a posílal už dřív, ale nechtěl jsem vnucovat. –

Mám před sebou stěhování. Najal jsem přízemní bytek, už byl nejvyšší čas. Za tři neděle asi se postěhuju; udám pak adresu. Ulici arci vím, čísla jsem si ale nevšimnul. –

A poněvadž jsme už v tom, že si musíme povídat zdravotní nehody – tedy: vřed trvá dál, k němu pak se připojila hezounká hemeroida. Pěkné sezení. Zítra feuilleton. Jakpak se asi z něho vypletu!

Jsem náramně mrzut.

Tvůj

JNda

---

542. Zdeňce. *8/9 83.*

Vysoce ctěná!

Téměř každý druhý svůj list abych začal vřelým díkem k Vám! Jak se to zas zasmálo, zavonělo po mém bytě skromném, a druhý pokojík můj ještě se honosí darem, ač tam každý okamžik zajdu, abych kousek ho ubral. – Tedy upřímné díky!

Píšete poslední svůj list ještě ze zahrady. Přeju Vám, hlavně ale dobré matince hodně pěkný, hodně směvný podzim, abyste přírody užily co nejhojněji.

A přede mnou – je stěhování. Chci do bytu přízemního, aby

mne nenamáhaly schody. Kdo ví, jaké to tam bude ale zas v ohledu jiném. – Napíšu adresu kvůli příštím listům.

Jsem se srdečným pozdravem v dokonalé úctě oddaný

J. Neruda

---

543. *27/9 83.*

Vysoce ctěná!

Dávám tedy pro případ určitou teď zprávu, že bydlím ve Vladislavově ulici 14.

Jsem v „malém" zoufalství. Děsný ještě nepořádek, všechno na mne cize sahá.

Doufaje, že jste úplně zdrávy, a prose, abyste přijaly výraz mé úcty a srdečný můj pozdrav, znamenám se oddaný

Váš

Neruda

---

544. *2/10 83.*

Vysoce ctěná!

Moc – tuze moc krásné! Směje se to na mne s etažéry dolů – budu hledět, aby se hodně dlouho smálo.

Nemohu v bytu navyknout, taková pomůcka je pravé „zaplať pánbůh".

Vřelé díky!

Váš oddaný

Neruda

545. 7/10 83.

Vysoce ctěná!

Předně mé díky za upomínku. Postavil jsem ji vedle podobizny Vratislavovy.

Mně se právě ta stříška prejzová líbí. Je pravda, s estetického stanoviska není to zakončení ani dost málo vhodné; ale v ní zas leží ráz maloměstský, význačný, a mluví o celém charakteru hřbitovním. Kdyby tam jevilo se něco architektonicky dokonalého, nedovedl bych se v celý obraz vysokomýtského hřbitova nijak vmyslit; takhle má pro mne mluvu svou. –

Dovoluju sobě v příloze sděliti další vyšlé číslo Poetických besed k laskavému zařadění.

Píšete o možné jízdě do Prahy a o návštěvě u mne pak. Vzala jste si do programu navštěvovati zříceniny? Jsem jí, jsem – podivíte se, až se sejdem, nechť již v Praze nebo v Mýtě. – Soudím ale logicky, že spíše zajedete si do Vídně, do ovzduší Vám nejvlastnějšího.

Ale soudím také, a pánbíček dej, abych se v soudu svém ani dost málo neklamal, že matinka je tedy svěží a zdráva. Vidím ji dosud před sebou, jak byla, když jsem byl posléz u Vás ve Vídni návštěvou. Ovšem leží mezi tím už zase čtyry leta, a tak zlá leta!

V dokonalé úctě k oběma Vám vysoce ctěným dámám jsem se srdečným pozdravem

Váš oddaný

Neruda

---

546. *Vratislavovi.* 14/10 83.

Můj milý!

Nepíšeš – snad nestůněš? Piš slovo, dvě!

Zkusil jsem tento týden jako pes. S tou hlízou vzadu, která neobyčejně naběhla a kvůli níž jsem nemoh sedět dél než nějakou

hodinku. Už mne moří nějakých 18 neděl! Lékař pořád říká: „Nic to není – pranic si z toho nedělejte. Žijte zcela jako jindy!“ Nu ano, kdyby to šlo. Ti páni lékaři vědí mnoho, ale málo umějí, tuze málo. Arci, pochopuju, ležet mne nechce nechat. A má pravdu. –

O paní Christenové jsem četl v berlínských listech (id est Tagblatt; jiného tamějšího nečtu). Vydá prý knihu novou v Lipsku. Těším se na ni.

Tak mi, prosím, piš. Jsem se srdečným pozdravem cele Tvůj

Neruda

Tyhlety 4 prstové skvrny nejsou od mastnoty, nybrž od gumy.

547. Zdeňce. *30/10 83.*

Vysoce ctěná!

Zítra dojde kytice, již – prosím – za mne položtež na hrob tatínkův.

Prosím, abyste také k nastávajícím smutným dvěma dnům přijaly výraz nejupřímnějšího přátelství mého. –

S Vratislavem jsme již vyměnili dotýčné myšlénky své stran jeho budoucího kroku; jsemť šťasten ze štěstí jeho. –

Ale napořád mně něco je, takže nemohu ani u psacího stolku sedat.

Váš a vysoce ctěné matinky oddaný

Neruda

Můj milý!

Máš pravdu. Jsem náramně mrzut. Pořád jako spoután, a to teď, kdy bych mohl přece nějaký groš vydělat, kdy se mi sypou nabídky podnikatelské ze všech stran a já co poctivý člověk musím odmítat. Náramně mrzut!

To s Magazinem je mi upřímně lhostejno. Kdyby to bylo chytře psáno, snad by mne to mrzelo, v téhle způsobě ale ne. Je to ozvěna z pražského Deutsche Hochschule, nic jiného.

Říkal jsem hned ostatně napřed, že Genrebilder nejsou dobře vybrány. Různí lidé mají zcela *svůj* ráz, Mal. povídky rovněž, Feuilletony (Trhani) rovněž, když se ale vytrhne z každého kousek, je to pêle – mêle, anthologie, kterou nemusí každý gutýrovat a z níž spisovatelská povaha nevysvítá.

To s tím napodobením je ovšem nesmysl. Trhani jsou dříve psány, než o Bret Hartovi vůbec v Evropě se mluvilo. U tří lilií dřív, než někdo Zolu četl. A kde má být Poe, kterého jsem ovšem druhdy četl, nebo Franzos, kterého jsem – vyjma as dva feuilletony – vůbec nečetl, věru nevím.

Že jsem spisovatel směrů moderních, musí ovšem se pak také nalézt ta ona podobnost.

Paní Addě mou úctu. Tobě pozdrav!

Tvůj

N

O tu minci, když nemá ceny, tedy se nestarej; myslil jsem si ji co něco vzácného, uměleckého.

549. Zdeňce. *10/11 83.*

Vysoce ctěná!

Polehaje nemohu prozatím jinak než tímto lístkem vysloviti své díky.

V dokonalé úctě

Neruda

---

550. Vratislavovi. *3/12 1883.*

Můj milý!

Ještě pořád není dobře! A práce na mne nalehá a nevím, jak si pomoci. Víc ležím než sedím, a ovšem málo chodím.

Vidíš, já už jsem na tom ostrově. Hezky vzdálen od lidí. Vody kolem až hrůza. Jen ty palmy scházejí.

Ale staré moje říkadlo: Co dělat!

Těším se z Tvého štěstí a jsem

cele Tvůj

N

---

551. Zdeňce. *3/12 83.*

Vysoce ctěná!

Používám chvíle, abych Vám napsal svůj nejsrdečnější pozdrav.

Zkusil jsem zase mnoho, vlastně zkouším pořád ještě a téměř stále ležím. Co dělat – rána za ranou – a člověk slabne.

Vím, že cítíte se mnou, a vzdávám Vám za to vřelé díky.

Jsem Váš oddaný a vždy ochotný

Neruda

552. *Vratislavovi.* 17/12 1883.

Můj milý!

Píšu Ti leže, ku 12. v noci. Byl jsem zrovna před týdnem zase operován, doufám, že finitivně.

Dle Tvého listu, upřímně řečeno, bál jsem se, že přijdeš do Prahy zrovna k operaci. Když jsi byl předposledně zde a já ležel, bylo mi z toho nevýslovně těžko. Aspoň když mohu chodit.

Už jsi mi 14 dní nepsal. Piš. Jsem jako v poušti.

Tvůj

N

---

553. *Zdeňce.* 23/12 83.

Vysoce ctěná!

Zajisté přijmete i tužkou psané přání nemocného – vždyť je tak upřímné.

Píšu leže.

Váš oddaný

J. Neruda

Moje nejupřímnější díky! – Zachovám provždy – tak doufám!

Neruda

554. 18/1 84.

Vysoce ctěná!

Předně díky za Vaši stálou ke mně pozornost.

Že jsem nepsal, ovšem jste samy laskavě omluvily; nyní, doufám, nebude tak nemilých pro mne mezer.

Musím se obmezit ještě na kratičké listy a proto jen ještě podotýkám, že drahé Vaše kollárovské dary hodlám odevzdat tyto dny literárnímu odboru Uměl. besedy v bezpečné ošetřování.

Vysoce ctěné matince a Vám nejsrdečnější pozdravy.

Oddaný Váš

Neruda

---

555. 5/2 84.

Vysoce ctěná!

Omlouval bych se, že tak dlouho neodpovídám, tak dlouho neděkuju, kdybych nevěděl, že mne ve svrchované laskavosti své omlouváte samy. Co bych také řekl? Je to věčně to samé, už do unavení mne i jiných.

Tedy moje upřímné díky za nové, krásné ty památky. Tento týden ještě, doufám, odevzdám vše Umělecké besedě v bezpečný úkryt. Učiníme tak nejlíp.

Jste zdrávy? Klidny? Uplývá čas alespoň bez obav? Přeju Vám toho z plného srdce. Mám účast v osudech Vašich živou a upřímnou.

Vyslovte vysoce ctěné matince můj uctivý pozdrav a přijměte výraz mé oddanosti.

Váš

Neruda

556. Vratislavovi. *9/2 1884.*

Můj milý!

Píšu Ti věda, že jsi posledními případy zabrán a rozechvěn. Ale nějakou řádku, až si vydechneš, mně také napiš. Odpusť, že Tě trýzním.

Do Vysokého Mýta jsem psal. Docházejí odtamtud zprávy alespoň klidné, doufající. Zaplať pánbůh.

Tyto dny jsem si předsevzal, že v květnu pojedu do Štýr. Hradce přes Vídeň. Arci stačí-li pak již zdraví, v co doufám. Už přece *trochu* se sbírám. Jsem ale neklidný. Do té doby arci budeš návštěvou už v Praze.

Ale až budeš mít prázdnou chvíli, piš řádku

svému

N

---

557. Františce. *4/3 1884.*

Shromážděné ctěné rodině srdečný pozdrav.

Neruda

---

558. Zdeňce. *20/3 84.*

Vysoce ctěná!

Prosím, složte za mne kytici na hrob nezapomenutelného svého otce.

Jsem v duchu při Vás zase.

Srdečný pozdrav a hlubokou mou úctu Vám oběma!

Oddaný

Neruda

559. Vratislavovi. *23/3 84.*

Můj milý!

Nepsal jsem Ti dlouho – za prvé že jsem si myslil, „dej mu chvíli po cestě pokoj", za druhé, že také já bych byl si stěžoval. A už mne to stěžování si omrzelo.

Dnes si ale vzpomínám, že právě před sedmi lety jsme byli pospolu ve Vídni – já, Lev, Sláda. Sedm let, tak hubených! Přijdou nyní tučná?

Jak se Ti daří se zdravím?

Z Vysokého Mýta zprávy sporé; to činí také to sedmiletí.

Jsem cele Tvůj

N

---

560. Františce. *1/4 84.*

Vysoce ctěná paní!

Přijměte mou nejupřímnější gratulaci k jarnímu svému dni. Myslím na Vás a těším se s Vašimi dětmi z každého pokroku, jejž činí zdraví Vaše drahé.

Počasí je Vám zajisto letos příznivo? Vždyť také na mne to „městské" jaro, vzdor své vlažné únavě, působí dosti blaze. Cítím se alespoň poslední dva dny značně lepším než dříve. Jsem čilejší, hybnější.

Žijte blaze a vzpomeňte sobě někdy také na svého přítele, jenž se znamená v dokonalé úctě

Váš nejoddanější

Neruda

561. Zdeňce. 2/4 1884.

Aniž bych chtěl obtěžovat, prosím kvůli živé oučasti své za brzkou zprávu. Myslím, že najisto Albert je v Italii.

Neruda

---

562. 5/4 84.

Vysoce ctěná!

Teprv nyní přicházím k tomu, abych Vám několik slov napsal, což jsem učiniti chtěl hned včera, a také teď je již pozdní večer. Ohlásil jsem se již zase v redakci, že jsem schopen práce – hrdinná to odvaha ode mne – a té práce je ovšem ihned stohovitě.

Avšak vždyť je u Vás již zase líp a já Vám děkuju za dotýčné zprávy. Ani byste snad neuvěřily, jak mne choroba Vaší matinky vzrušila, právě na počátku nové mé zase práce!

Prosím, pište mi brzy zas, třeba moje dopisy nedodržují vždy tempo předepsané. Jsem velice žádostiv zpráv dalších.

Srdečný pozdrav matince a Vám!

Oddaný

Neruda

---

563. 11/5 84.

Vysoce ctěná!

Jsem vždycky v dluhu, co se listů týče. Ale – stará píseň! – můj život je dubnový: samá přeháňka, často bolestně dlouhá.

Že matinka cítí se líp, vysvitá z toho, že psala sama Vratislavovi. Měl z toho velkou radost a ihned mně podal zprávu. Že Vy

se máte rovněž poměrně dobře, slyšel jsem opět od očitého svědka. Však bych vzdor churavosti a vzdor všemu přispíšil s listem, kdyby bylo jinak!

Myslím, že teď jaro odvírá Vám oběma náladu zas lepší. Kéž už jsem tak daleko, abych se mohl vydat na cestu; rád bych Vás v tom Vašem útulku viděl!

Však to, bohdá, také bude. Přijměte zatím nový pozdrav a nově výraz mé hluboké úcty, myslím často na Vás.

Váš

Neruda

---

564. *18/5 84.*

Vysoce ctěná!

Přijměte předně vřelé mé přání ku svým narozeninám, prožijte je blaze a šťastně. Kdy ten den připadá, dověděl jsem se přece; kdy však připadá sv. Zdenky, v tom mne opouští veškerá má kalendářní učenost. Ale nemýlím-li se, slavíte svátek a narozeniny v jednom; tak si alespoň vykládám jistý pythický výrok Vratislava – poutníka. Nepoučíte mne u věci té?

A za druhé přijměte můj dík za dobrou zprávu o matinčině zdraví. Jen ať se napije toho jara, té nové svěžesti a setrvá nám v dobrém tom svém rozmaru stále!

A za třetí přijměte můj další dík za Vaše vzpomínky, za nový důkaz neobmezené laskavosti své. Byl jsem překvapen způsobem zvláštním. Již jsem chtěl ve čtvrtek po deváté navečer si ulehnout, když nastalo velké trhání zvoncem u domu a klepání na přízemní má okna a vešel pak listonoš, jenž nechtěl, „aby to přes noc zvadlo". Ještě pomohl bedničku odevřít a veselost ve V. M. do ní uzavřená náhle se mi rozlila bytem. Upřímné díky!

Srdečný pozdrav a výraz hluboké mé úcty Vám a drahé matince Vaší!

Oddaný

Neruda

565. Vratislavovi. *29/5 84.*

Vítám C. C. P. z města mrtvých do města živých Faiáků.

---

566. Zdeňce. *19/6 84.*

Vysoce ctěná!

Prosím, přijměte zatím alespoň tento krátký, avšak srdečný pozdrav můj! Měl jsem po 14 dní silný katar oční, každé psané slovo bylo mi mukou; je teď trochu líp, ale ještě ne zúplna. Tím se opozdila i zásilka „novin".

S dokonalou úctou oddaný

Neruda

---

567. *20/6 84.*

Vysoce ctěná!

Prosím – položte zítra tu kytičku na otcův hrob!
Budu zítra as často myslit na Vás a náladu Vaši stále pochmurnou!

Oddaný

Neruda

568. Vratislavovi. *14/7 84.*

Můj milý!

Snad ani nevíš, cože všechno bylo! ? Byl jsem v pravém smyslu překvapen. Věděl jsem o těch oněch přípravách, ale že věc bude tak rozsáhlá, neměl jsem ani zdání. Choval a cítil jsem se z počátku chladný; ale pak mne to chytlo doopravdy, přiznávám se Ti k tomu.

V předvečer průvod Prahou k mému bytu. Nevím kolik spolků, hudba v čele. Tisíce a tisíce lidu v ulici mé, mezi nimi snad polovice dám. Zpěvácký spolek zpíval, hudba hrála, deputace řečnila (Fričem). Také já pak musil řečnit, i z okna promluvit několik slov. Pod širým nebem měl Strakatý řeč zakončující.

Následujícího dne od 7 hod. ráno deputace za deputací do 2 odpoledne.

Sta telegramů, přípisů, dárků. Adresa s 3 tisíci podpisů.

Můžeš si pomyslit, že mi ještě teď jde hlava kolem. Chtěl jsem Ti poslat několik čísel novin, v nichž popisy; ale bojím se, že by Tě to unavilo, proto stručně teď píšu.

Nejprvnější dar ale, překrásná kytice, došel z Mýta. Ještě jsem tam nepsal o skutečné své radosti – každý se té kytici obdivoval. Budeš-li psát, zmiň se, prosím, také.

A Albertovi *zatím* můj dík za humoristický jeho list i obraz milý. Obdrží za několik dní dopis, třeba teď krátký, zde přikládám jemu a Tobě po fotografii.

Přijměte ji laskavě.

Cele Tvůj

Nda

---

569. Zdeňce. *24/7 84.*

Vysoce ctěná!

Předně tedy upřímné, hezounké díky za Váš krásný dar, který ode všech navštěvovatelů byl obdivován. Viděl jsem v něm Vaši práci, Vaši přátelskou snahu a především Váš něžný, květný cit.

A za druhé tedy prosbu, abyste laskavě přijala přiložený obraz „mrzutého, nemocného, starého pána". Mrzelo mne, že jste o něj žádala; vždyť Vám byl beztoho určen a byl bych jej tak rád zaslal jako o vlastní iniciativě. Ale pak mne to těšilo přece zas – člověk je napořád a věčně samolibý, a je pořád rád, když lidé jsou k němu vpravdě pozorlivi.

Jak z listů Vašich, tak Vratislavových soudím ku své potěše, že maminka je zdráva. Dej pánbůh stálost a štěstí!

Prosím, sdělte jí výraz mé neobmezené úcty a přijměte srdečný pozdrav

oddaného

Nerudy

---

570. *13/8 84.*

Vysoce ctěná!

Děkuju Vám za opětnou, vždy tak milou vzpomínku! A prosím, abyste sobě neobtěžovala a dala mi laskavou zase zprávu – doufám že potěšnou –, jakže se daří nyní drahé matince Vaší. –

Tyto dny jste dostala z Prahy, od spisovatele profesora Kvapila list se žádostí za dáta o Kollárově Míně. Pan Kvapil uveřejnuje nyní v Nár. l. články o láskách slovanských básníků; stran Kollára byl v rozpacích a svěřil se mi s nimi, i dovolil jsem si adresovati ho na Vaši laskavost. Hněváte se proto na mne? Zajisté víte podrobností různých více než my všichni.

Jsem v dokonalé úctě, se srdečným pozdravem Vám oběma,

Váš oddaný

Neruda

571. Vratislavovi. *13/8 84.*

Můj milý!

Píšu Ti po velkém pracovním troublu. Mohl jsem Ti ovšem vzdor práci, nalehavé, kvapné, několik slov psát, ale pořád se mi nějak zdálo, že list k Tobě bude dlouhý, a odkládal jsem tedy. Dnes ale vidím, že by Tě to vše, co jsem tak povídat chtěl, intresovalo přece jen pramálo, a list – bude přece jen zas krátký!

Z Bayreuthu nepřišlo *nic*. Byl jsem 14 dní beze zpráv o Tobě.

Zde Ti přikládám 2. sešit Genrebilder. Snad jej již máš. Co jsem řekl při 1. sešitu, musím říci zase: nechutný pêle–mêle! Německý čtenář z něho obraz českého spisovatele nevyváží. Překladatel měl pokračovat jinak.

U Reclama vyjdou také *celé* Malostranské povídky (překladatel *Noir*). Už bych je viděl rád. Doufám, že budou lepší, celistvější representací než ty sešity dosavadní.

O tom bych Ti ovšem mohl psát archy; ale vše, co říci mohu, víš také sám. –

Kde jsi teď? Také dr. Tyrš je někde v Štýrsku. Ztratil prý se as před 5 dny a neví se, kde je. Byl nemocen. Máme o něho velké strachy. –

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

Nda

---

572. *28/8 84.*

Můj milý!

Jak vidíš, zůstanu už v Praze. Nemohl jsem se odhodlat k výletu – bál jsem se. Je tomu už rok, co jsem neseděl ani ve drožce; vždyť mně i sedění doma na sesli dělá ještě obtíž, sedím-li jen trochu dýl – snad právě proto, že ze samé opatrnosti jsem ani

tomu sedění znova zas nenavykl. Těžko ale mít kuráž, když za půl hodiny už cítím obtíž. A pak jsem se měl vybrat na sedění několikahodinné, nehledě ani k výhlídce na všelijakou jinou obtíž! Pánbůh Tě zachraň před situací podobnou.

Minulý týden jsem měl dovolenou. 8 dní. Ale cizí feuilletony jsem v té době musil obstarávat, jen svůj nedělní jsem měl odpuštěný. Zítra zase budu psát – jen kdybych věděl, co!

Schnirch mi před dvěma dny poslal oznam. Má dobře, alespoň nezkyše jako já. Jsem už hotový ocet. –

Co se týče toho překladu, nemám soudu; neodhodlal jsem se ještě k tomu, abych knížku přečetl. Mám už na způsobu výběru dost. –

Otázku: je Mařák drahý, když chce někdo od něho původní skizzu (tužkou, uhlem, tušem)? Znáš ho blíž a snad tak trochu znáš jeho ceny také.

Paní Ady je mi upřímně líto. Je přec ještě tak mlada a zkusila už věru dost. Prosím, vyřiď jí mou úctu.

Jsem cele Tvůj

Neruda

---

573. Zdeňce. *8/9 84.*

Vysoce ctěná!

Tedy už zase jednou upřímné díky za Vaši vzácnou laskavost a pozornost věru že řídkou! Zanášíte mě dary – já ale nemám ničeho, co by před mýma očima zrálo, květlo, a nemohu se Vám odměnit vzpomínkou rovnou! –

Právem mně činíte výčitku, že jsem dosud neodpověděl na Váš list poslední. Těžko odpovídat, když je člověk v rozpacích! Předně byl p. prof. Kvapil v Krakově, ne v Praze. Pak mně řekl, že Vám dopis se žádostí svou odeslal – list by se byl tedy ztratil, ale to je věc téměř nepodobná pravdě, ač arci vždycky ještě možná. Jsem tedy v rozpacích, nevím, psal-li – nepsal-li znovu. V tomto případu odporučuju žádost jeho ještě jednou. –

Podobá se, že tedy po několika již avisech přece přijedete do Prahy. Můžete-li, učiňte; vždyť Vás již cesta sama osvěží. Zábavy Vám teď Praha ovšem neposkytne asi mnoho.

Ptáte se, kdyže jsem doma. Téměř stále, poněvadž mně nohy mé nedovolují pražádného stoupání po schodech a já nekonám návštěv tedy naprosto žádných. Jen k poledni a před večerem vyjdu si trochu na procházku. Jinou věcí je ovšem: situace má domácí. Poléhám čtyry- i vícekráte denně. To ale, doufám, nebude Vám vadit, i kdybyste mě nalezla ulehlého, vždyť to nevadí také jiným známým a přátelům mým, mezi nimiž je přec také několik dám mě návštěvou svou občas na chvíli potěšujících.

Třeba jen, abyste mé hospodyni řekla laskavě své jmeno, jehož zvuk je jí dobře znám, a veškeré brány jsou Vám odevřeny. Bude-li potřebí chvilkového posečkání, vždyť mi proto nezazlíte!

Prosím, abyste vysoce ctěné matince sdělila mou upřímnou úctu a přijala srdečný pozdrav můj!

Oddaný

Neruda

---

574. 9/9 84.

Vysoce ctěná!

Ač jsem byl stále na to myslel, zapomněl jsem pak přece jen připsat, že přejete-li sobě, abyste pro určitý den měla reservovaný lístek nebo lístky do Národního divadla, já po včasném avisu milerád je obstarám.

V Národním začne se v několika málo dnech – snad za dva dny – hrát zase znovu.

Jen abyste sobě náhodou pro příjezd a pobyt nevybrala sobotu, kdy jsem redakčním soumarem a zanešen pracemi od rána do večera!

Váš uctivý

Neruda

575. 12/9 84.

Velectěná!

Růžičky přišly poroseny a čerstvy a stojí na mém stolku. Znovu díky! –

Vašeho listu jsem se trošičku lekl. Píšete, že byste telegrafovala na hodinu před svým odjezdem. To bychom asi – i při nejlepším zařízení s mé strany a při největší ochotě ředitelstva – s lístky nepochodili! Zvláště teď při znovuodevření divadla bývají lístky *na celý den napřed* už zúplna rozebrány. Tedy prosím: *telegrafujte o den napřed!* Nebo pište o dva dny napřed. Vždyť to nějak přece snad půjde!? *V nejhorším* ale případě abych tedy měl zprávu aspoň *do* deváté hodiny ranní – ač se pak musím připravit sám i na nezdar. A můžete si pomyslit, že by mne nezdar bolel.

Oddaný

Neruda

---

576. 15/9 84.

Vysoce ctěná!

Již čeká lože v II. pořadí. – Číslo 3. Napravo.

Oddaný

Neruda

577. 20/9 84.

Vysoce ctěná!

Odpusťte, že jsem se dosud za Vaše laskavé, ochotné zprávy nepoděkoval; práce – práce – práce! Těším se arci ale upřímně z obratu signalisovaného; dej pánbůh pozdravení zas úplné.

To se nám společný pobyt a Vám návštěva Prahy neočekávaně zkazily! Bylo mně Vás velice líto; řeknu to upřímně. Vždyť jsem nevěděl sám, do čeho spěcháte zase.

Moje hospodyně – nu měla jste vidět sama tu radost její! Však ona se poděkuje, jen až to všechno sepíše! – Dovolil jsem si dát matince dnes zaslat trochu pražského pečiva. Ať je laskavě přijme.

Váš cele oddaný

Neruda

---

578. *Vratislavovi.* 2/10 84.

Můj milý!

Dnes došla z V. M. celá bedna – poprsí Kollárovo, růže, dárek pro hospodyni – až příliš mnoho. Zdenka se snaží, aby i sebemenší mou pozornost ihned skvitovala – pak ale nemám nic „vor" a to mne mrzí. Inu ženská, dobrá mysl!

Bylo mně Zdenky upřímně líto, že tak krátce se zdržela v Praze. Patrně ji Praha těšila; byl bych také učinil, seč jsem, aby se bavila: ale ta starostlivost až přílišná!

Podzim začal a já se peru zase se svým revmatem. Pěkné nadělení! Člověk neví, je-li zdráv, je-li nemocen – je-li, či má-li být mrzut nebo vesel, má-li či smí-li pracovat nebo nemá – pranic neví. A ty dlouhé večery! Tak o samotě! Nevím, ale možno, že začnu chodit zase do hospod, aspoň na hodinku denně. Moje kuchařka mne vyhání z domova; už je jí mne líto, vidí, že se nudím.

Kalendář jsem obdržel, to se rozumí. Je vždycky první, který se dostaví. Děkuju Ti pěkně.

Piš mi zas brzy a posílej alespoň korespondencky. – Schnircha jsem od svatby ještě neviděl; nejspíš nejde ani do Prahy. Snad také se zavře doma. Inu – inu!

Tvůj malkontentní

N

---

579. Zdeňce. *5/10 84.*

Vysoce ctěná!

Jste nevyčerpatelna! Nestačím se děkovat. A když jednou náhoda – jako při Vaší návštěvě v Praze – by mně přála, že bych Vám mohl ochotu snad poněkud splatit, pojednou mně uklouznete a jsem zase hotov a napořád ve Vašem dluhu. Pánbůh Vám to tedy zaplať všechno za mne!

Měli jsme „všichni" velkou radost. Kollár dívá se s výše na mne. Růže ještě kvetou. Holubička byla obdivována už půl tuctem Anniných sester. To se rozumí, že i od této mám vyřídit díky co nejuctivější.

Těším se ze zpráv o matiččině zdraví! Jen kdyby ten žíravý podzim už minul a nastalo stálé počasí zimné!

Jsem Vám oběma služebníkem nejoddanějším a znamenám se v dokonalé úctě

Neruda

580. Vratislavovi. *27/10 84.*

Můj milý!

Je mi líto, že pozvání do „niši" nemohu dostát. Nevyhovuje základním zákonům státním, zaručujícím rovnoprávnost. Učiň návrh na zavedení rovnoprávného českého textu při pozváních, protokolech, přípitcích, jednáních atd., a přijdu – nejspíš.

Mám napořád co dělat, že nevím, kde mi hlava stojí. Ani do V. M. nepíšu; odkládám ode dne ke dni, snad už se hněvají. Jsou ale tak ke mně dobří, že je zase smířím. Snad už zítra listem. Teď hodlá slavná redakce zase na mne hodit celou rubriku „literatura", a ta je u nás mastná!

Tobě ale *moje* práce nemusí pranic vadit, Ty proto nemusíš mít vůči mně dopisovatelské férie! Rozumíš?

Tvůj

Nda

---

581. Zdeňce. *30/10 84.*

Vysoce ctěná!

Přicházím, abych prosil o milostivý trest za to, že tak dlouho nepíšu. Ba že jsem se ještě ani nepoděkoval za poslední zásilku Vaši laskavou. Jakkoli vítám vždy každý dopis Váš s upřímnou radostí, přiznám se, že mne teď ovanul strach, kdykoli listonoš vešel do dveří; vždyť by byl hřích můj stal se jen ještě nápadnější. Ale (rozhněvanou?) náhodou nepsala jste také.

Měl jsem tolik na práci, že mi šla hlava kolem. A když jsem navečer zemdlen a znaven sklesl, ani se mi nechtělo do psaní k Vám, jakkoli jsem na ně pomýšlel denně. Když Vám, svým dvěma nebo třem přátelům, které vůbec mám, píšu, je mi vždycky svátečno; ale právě proto se mi nechtělo přenášet svou mdlobu na Vás, bývát to v listech vidět, ať už člověk chce nebo nechce.

Dnes ale pospíchám k Vám, abych Vás pozdravil, než dojdou ty dny dušičkové. Nerád se v těch právě dobách vtírám – vtírajíť se jiní dost –, ale chci, abyste věděly, že na Vás myslím. Budete mít těžké chvíle, však Vám je nechci dělat rozborem ještě těžší!

Je maminka zdráva? Vyrozumívám z posledního dopisu Vratislavova, že nedůvěřuje zcela zprávám ho docházejícím, a upozornuju Vás na to. On je tak starostliv!

Tedy se již na mne nehněvejte! Přijměte můj upřímný dík, a srdečný dík Vám oběma za každou vzpomínku milou!

Jsem Váš cele oddaný

J. Neruda

---

582. Vratislavovi. *5/11 84.*

Můj milý!

Snad už máš po reji. Tedy prosbu, ač Tě věc bude stát trochu namáhání. Prosím: piš Neményimu, aby Ti poslal plán té loterie ve prospěch uherských žurnalistů, totiž celý plán, a pak mi jej laskavě pošli. Psal bych mu sám, ale nechci kvůli jedné věci – ovšem malicherné.

Trochu již oddychuju volněji.

Schnircha jsem viděl, náhodou jsem je potkal. To je hezounká panička a živá! On září. Přijdou prý ke mně.

Z V. M. dnes došel zase přípis. Myslím dle něho, že je vše v pořádku. Spokojenost dýše z každého slova, třebaže ještě dušičkově naladěného.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

N

583. Zdeňce. *25/11 84.*

Vysoce ctěná!

Tedy vidíte, že ti lidé nejsou zlí! Mne projev Vašich zpěváků upřímně potěšil.

Ale už jsem tu zase, abych se omlouval. Ani nevíte, z jakého hříchu. Za svého, tak krátkého pobytu v Praze jste mně přikázala, abych Vás omluvil u paní Malé, že nestačí Vám více čas na návštěvu u ní. Stalo se – učinil jsem – –, ale teprv včera. Očekávalť jsem její návštěvu, mně slíbenou, hned tenkráte, a proto jsem jí nepsal; přišli včera. Dává Vás co nejsrdečněji pozdravovat; litovala, že jste se nesešly.

Posílám dnes mamince trochu pražského pečiva. Jen se proto nehoršte, a – třeba-li – u maminky mne proto laskavě omluvte. Když ani nevím, čím bych Vám dokázal pozornost svoji!

Přijměte ujištění upřímného přátelství a srdečný pozdrav Vám oběma.

Oddaný

Neruda

---

584. Vratislavovi. *4/12 84.*

Můj milý!

To z té Pešti ovšem není nic. Je ostatně pochopitelno, že nechtějí říci, *kolik* losů vydávají. Je jich asi 200 000! Ale – po 20 krejcařích. – Nevím, povolí-li se jinde cos podobného.

Nynější počasí mne už zase moří. Nemohu ven, sedím a kouřím doma, a chuť k jídlu není arci valná.

Z V. M. zprávy, že je všechno v pořádku. Jen kdybych věděl, čím je trochu pobavit. Pila by maminka plzeňské pivo – to od Makovského, víš? Řekni mi, prosím. Poslal bych k Štědrému večeru.

Tvůj

N

585. Zdeňce *15/12 84.*

Vysoce ctěná!

Dovolil jsem si dnes dát adresovat na Vás exemplář druhého vydání mých Malostranských povídek, jejž – prosím – laskavě do své knihovny přijměte.

Jsem tím zdravě-nezdravým počasím náramně týrán. Zase jsem byl několik dní doma. A tak rád bych teď pracoval, vždyť mám obliga na všechny strany. Slibuju každému, a pak nemohu dostát ani v maličkosti. Souží mne to, protože lidé přičítají pak neochotu.

Jak je matince? Skoro se bojím ptát, myslímť, že to počasí také jí nejde k duhu!

Svátky se blíží – přijměte k nim mé nejvřelejší přání. Budu vzpomínat na Vás, to vím. Myslímť si Vás osamotnělé, a já trávím Štědrý večer také vždycky sám.

Srdečný pozdrav!

Váš oddaný

Neruda

---

586. Vratislavovi. *[31. prosince 18 4.]*

Gratulant Tvůj nejupřímnější

Nda

---

587. *12/1 85.*

Můj milý!

Sen! Síň náramně skvostná, velká, ozářená jakýms dvojnásobně zlatým světlem denním. Plno lidí, přeskvostně oblečených. Z těch předstupuje přítel Vratislav; černý frak – červená, široká stuha přes

prsa. Podává mi – řád. Něco řekl, ale už nevím, co: radostí jsem se probudil. – Aviso: až budeš ministrem, s tou stuhou přes prsa, že řád přijmu. – Kdypak budeš? Buď, prosím Tě, já už nebudu, buď aspoň Ty.

Až mne ruce bolí od odpovídání na novoroční listy! Asi třicet lidí užilo té příležitosti, aby ze mne něco vynutili. Někteří také, aby mi něco vlepili. Jeden pán z Vídně, nejmenovaný Čech, serii impertinencí, že jsem prý „hotov". Ten osel; kdybych měl jen trochu klidu, teď je právě příležitost ukázat zuby. Rozvrzanějších poměrů snad ještě nebylo od let šedesátých, a kdo by řekl teď něco skutečně zralého, měl by zaplať pánbůh a celé obecenstvo na své straně. Rozvrzanost politická, sociální, literární, ve všech směrech.

Už jsem začal něco psát. Ale vtom na mne hodili teď rubriku „literatura", zanedbanou po celou dobu mé churavosti, a já musím už kvůli osobní cti vložit se do ní vší silou a zanechat zase ostatní. Snad ale později v letě přece zas k tomu přijdu.

Užíváš zimy? masopostu?

Včera jsem byl už na skoku, dojít si *po prvé* do Národního divadla. Ale zůstalo zase při rozběhu.

Piš mi zase několik řádků, ať se mi nestýská.

Tvůj

N

Píšu Ti po prvé 85.

---

588. *20/1 85.*

Můj milý!

Proč nepíšeš? Snad nejsi churav?

Mám práce, že se až ohýbám. Kdyby nebylo těch mlh a toho všelikého kašle atd. z nich, stačil bych jí ale. Pracuju zase rád, jak už dávno ne.

Z V. M. žádné zprávy. Ani nevím, docházejí-li moje pozdravy. Bojím se ptát, snad jsou rozladěny, mrzuty. Ale neintervenuj, chci tam beztoho psát list zase delší.

Cele Tvůj

Nda

---

589. Zdeňce. *23/1 85.*

Vysoce ctěná!

Už jsem se celou věčnost o Vás a matince ničeho nedověděl. Zajisté *moje* chyba, že zřídka kdy teď píšu. Nu – nával novoroční trochu pominul a bude mi zase častěji možno zaklepati na Vaše dvéře. Vím, že i na nejlehčí klepání jsou mi ihned odevřeny.

Jak se ráčíte v těch dlouhých dobách zimních? Že neužíváte ani těch drobných zábavek, jakých poskytuje město malé, vím. Doufám ale, že alespoň domácnost je klidna a matinka že těší se poměrnému zdraví – vždyť byste zajisté byla mně zaslala nějakou zprávu.

Ostatně bych se nedivil, kdyby děsně skákavé počasí to bylo Vám způsobilo nějaký nepokoj. Na mne působilo dosti neblaze; organism můj byl neklidný, až roztesknený, a valně zeslablý. Mrazy mi slouží, ale ty mlhy a zase ty skoky do oblevy!

Prosím, dejte mi o sobě laskavou již zprávu. A neopomeňte podotknout, který svazek Poetických besed je ve Vašem majetku poslední (inklusive). Docházejí Fliegende pravidelně? Kdyby někdy některé číslo nedošlo, prosím rovněž za včasnou hned zprávu; nač byste si ohledem kazily celý zábavný ročník!?

Přijměte pro sebe a vysoce ctěnou matinku nejsrdečnější mé pozdravy a výraz dokonalé úcty.

Oddaný Váš

Neruda

590. 9/2 85.

Vysoce ctěná!

To jsem měl naháňky s Fliegende! Přečetl jsem, odložil – a už jsem nemohl je více najít. Teprv jsem si musil objednat exemplář toho čísla nový, a když přišel, stalo se, co se vždycky stává, nalezl jsem pak exemplář starý, vězící v čísle Magazinu. Tedy mně odpustťe! Dám příště raděj ihned na poštu. – Poet. bes. přijdou, jakmile budou pohromadě.

Dnes jsem mluvil s p. Kvapilem. Že prý právě psal. Nevím. Ale prosím, abyste ho trochu omluvila. My Češi sice nemáme tu pravou, dobrým světovým zvykem předepsanou obratnost společenskou; ale p. Kvapil je po tyfu, nebožáček rekonvalescent, jehož každá řádka vskutku dosud namáhá. Myslí, že má materiálu pořád ještě málo. Nemám měřítka, dokud neuvidím.

Přijměte srdečný pozdrav matince a sobě, a buďte zdrávi. Pan Sion mi sdělil, že těšíte se náladě napořád statečné.

Oddaný Váš

Neruda

---

591. *Vratislavovi.* 12/2 85.

Můj milý!

As 3 neděle už jsem Ti nepsal. Denně čekám já i hospodyně – a tato zvlášť hlasitě –, že přijedeš, při každém zahrčení vozu, o Tobě ale není slechu. To čekání bylo ale jen z počátku příčinou, že jsem nepsal, později nastoupila absolutní, divná lenost, jaké jsem dosud na sobě ani nikdy nebyl poznal. Byl jsem líný i podívat se na hodinky! Šalomounovo „Všechno je marné" vězelo mi v každém oudu. A pak zase najednou jako by to se mne strh. Ten pocit úmorné lenosti jsem dosud nikdy neměl, opakuju.

Trochu trošičku zavinila jej také politická situace. Bože, je to

na tom světě pakáže, ať se člověk koukne kam chce! A vedle ní zase hlupců! Po nás přijdou asi velcí lidé, že my, příprava k nim, jsme tak skleslí, malí, oslablí. Všude, nejen v Cis.

Teď by byl čas na koalici liberálních živlů, ale poctivá vůle schází na všech stranách.

Někdy bych si zoufal.

Tvůj

Nda

---

592. *23/2 85.*

Můj milý!

Nepřijíždíš, ale taky nepíšeš. Myslím, že Tě přece to revma sklíčilo víc, než jsi naznačil. Je to ošklivá věc, koho stihla. Před třemi lety měl jsem revma ve svalech prsních a zadních (dostal jsem je *mezi* tím, co jsem stonal!), a když teď byly ty mrazy, musil jsem nechat svých večerních procházek i po chladnější trochu kuchyni, už se bolesti ozývaly znovu! Přesvědčil jsem se, že pomáhá jedině frotýrování flanelem; zkus toho, je to lepší než natírání oleji, než vše.

Nemůžeš-li psát, je-li Ti to vůbec nepříjemno, pošli třeba prázdný lístek, abych si domyslil aspoň poměrů Tvých.

Snad přijedeš do Mýta a do Prahy k 9. březnu, k svátku matiččinu? Účelu návštěvy u Schnircha se domýšlím; snad dovedu poradit.

Tak dej zprávu nějak a nějakou! Právě dnes mínila hospodyně: „A ten pan Šembera nějak *o nás* nedbá! Řekli, že přijede, a nepřijel.“ Budeš mít s ní nejspíš mrzutost.

Zatím srdečný pozdrav!

Tvůj

Nda

Vysoce ctěná!

Tak jsem to nemyslil! Chtěl jsem se *omluvit* tím, že jsem vypravoval osud zpožděného čísla, nechtěl jsem se nijak blýskat. *Prosím* znovu, abyste, kdykoli číslo nedojde, řekněme na př. do středy, mne laskavě avisovala. Vždyť už se mi stalo i milým zvykem posílat Vám takto týdenní pozdrav! –

To s p. Kvapilem mne mrzí, protože jsem nepřímým původcem. Radilť jsem mu sám, aby *zcela určitě se ptal*, čeho zvědět si přeje. On ale místo několika otázek určitých položil otázek dlouhou řadu, avšak neurčitých, také nedůležitých. Musila byste psát román, kdybyste je důkladně zodpověděla. Nemluvě o tom, že právě důkladně zodpovědít nikdo je ani nemůže.

Tento týden uvítáte nejspíš Vratislava. Snad přijde také na skok do Prahy. Prosím, abyste ho za mne v den jeho narozenin srdečně pozdravila.

Matinka, slyšel jsem, je zdráva bohudík. Mýlil jsem se: myslil jsem, než nadejdou ty březnové dny upomínek smutných, že bude 9. t. m. její svátek, že se pobaví. Mýlka byla nahodilá a jsem rád, že včas se osvětlila. – Budete mít tedy smutečné dojmy bez průpravy pomocné. Vaše energie a Váš takt matince pomůže zase přes nejhorší.

Přijměte srdečný pozdrav pro sebe a vysoce ctěnou matinku a vzpomeňte si brzy zase na mne!

Váš cele oddaný

Neruda

594. Vratislavovi. *5/3 85.*

Můj milý!

To mne náramně mrzí, že jsi nepřijel! Poslal jsem Ti do Mýta pozdrav vstříc, slavně jsem Tě očekával s veškerými svými poddanými, všechno bylo připraveno (i dva slané preclíky!) a Ty jsi z českého království ujel zadními dvířky! – Bůh ví, kdy Tě teď zase spatřím!

Vyhýbal jsi se ústní rozmluvě s Š., viď? Byl bych Ti vyprávěl případ *zcela* paralelní s ním, který se stal mně. Zdá se, že se mu to přihodilo už tedy vícekráte.

Dej mi o sobě alespoň zprávu!

Tvůj

N

---

595. Zdeňce. *13/3 85.*

Vysoce ctěná!

Listy Vaše ustály – bohudík je tedy zase dobře! Měl jsem tentokráte zvláštní tesknost a nejistotu v sobě po obdržení zprávy první. Nu bohudíky, že marnou!

Děkuju Vám za Vaši laskavost. Když v podobných momentech myslíte přece na mne, je to důkazem, že jste mi přáteli upřímnými, – ještě jednou dík! Spoléhejte vždy na mne.

Prosím – srdečný pozdrav matince! Rovněž srdečný Vám!

Oddaný

Neruda

596. 21/3 85.

Vysoce ctěná!

Prosím, abyste květiny laskavě postavila k poprsí otcovu nebo na hrob jeho. Snad již došly.

Srdečný pozdrav matince a Vám.

Oddaný

Neruda

597. *Františce.* 1/4 85.

Vysoce ctěná!

Přicházím s přáním svým upřímným: mnoho zdraví, mnoho štěstí! – Také má skromná hospodyně, ač jí nebylo popřáno dosud poznati Vás, vysoce ctěná paní, prosí, abyste přijala vřelé její přání. Myslila na den Váš pilně alespoň již po čtyry neděle. Je to prostá, dobrá duše, a lne upřímně k Vám, drahým mi přátelům. –

Dovolil jsem si dát dnes poslati Vám trochu pražského pečiva. Prosím, přijměte je s onou přátelskou laskavostí, již mi vždycky prokazujete.

Znamenám se v dokonalé úctě Váš

nejoddanější sluha

J. Neruda

598. Vratislavovi. *30/4 85.*

Můj milý!

Byl jsem v takovém humóru, že jsem Ti nechtěl ani psát. Ani jsem vůbec k stolku nezasednul po deset dní; měl jsem ty nejrozmanitější vzteky na světě.

Nevím, kdo je Veckenstedt? Znám spisovatele toho jmena, který vydal *krásná* díla o lužických Srbech, o mythologii Litvanů atd., chlapík; ale to jsou, myslím, dvě různé osoby.

Vydavatel Oest. Allg. Lit. je týž, který sbíral hlasy „židomilé"? Psal mně také, ale nevyhověl jsem jeho žádosti. Jsem v tak leckterých věcech antisemita, nač bych se zapíral! – Nevím, zdaří-li se mu ten list; už tu bylo podobných pokusů mnoho. Mezi jeho spolupracovníky z Prahy jsou lidé excentrické barvy, kteří nedovedou ani na okamžik zastřít náruživost svoji.

Humanista ve smyslu, jakého by žádal časopis podobný, není mezi nimi *žádný*. Působ k tomu, aby získal ještě jiných lidí; bylo by podniku škoda. Alespoň lustrum by myšlénka ta zas spala.

Napiš zase slovíčko svému

JN

---

599. Zdeňce. *2/5 85.*

Vysoce ctěná!

Zdá se mi věčností, co jsem Vám nepsal. Chtěl jsem ovšem již často a byl jsem ovšem zase disgustován stálou churavostí svou: teď na př. civím už zase čtyry dny doma, nemoha ani na minutu ven do vzduchu. Nemá být člověk mrzut.

Ale hned při prvním zase listu jdu s prosbou. Jmenoval jsem sama sebe dobrovolným agentem musea, jež sobě zakládá Matice opavská. Je to podnik po mém náhledu důležitý. A prosba tedy zní: nemáte ničeho ve svých zásobách, co hodilo by se do musea toho? Nějakou další literární památku po tatínkovi neb jiném proslulém spisovateli českém? Nějakou knihu nebo mapu, týkající

se jmenovitě Slezska? Nebo tak něco zajímavého, čehož byste se mohla zbavit bez bolesti, bez jakkoli citelné ztráty. Zásilku bych ovšem co nejochotněji obstaral sám, nebo sdělil adresu, kdybyste chtěla zaslat přímo. Tak – a teď mám svědomí čisté! –

Že je u Vás vše alespoň v poměrně dobrém stavě, vím. Že matinka se těší přibývající síle. A Vy tedy, velectěná, přibývající spokojenosti. Také letos nevyberu se nikam z Prahy, sic bych se arci sám přesvědčil o bytí Vašem. Je mi už teskno, že jsem *tak* připoután k stěnám.

Přijměte srdečný můj pozdrav. Nehněvejte se, nepíšu-li častěji. A podržte mne v paměti věrné.

Váš oddaný

Neruda

---

600. *7/5 85.*

Vysoce ctěná!

Váš přívětivý dopis naladil mne zase nevesele. Hned včera jsem se poděkoval svému zpravodaji za spolehlivost jeho zpráv o Vás a matince; čerpá je z druhé ruky, ale také patrně nespolehlivé. Lituju stálé matinčiny choroby. Řekněte mi zcela upřímně, mohla by se jí učinit něčím z Prahy radost? Čím? Prosím! –

Díky za ochotu vůči Opavě. Spisy a mapa tatínkova hodí se jim k musejním účelům ovšem znamenitě. Jsem ochoten vše zaslat; ale líp by arci bylo, kdybyste zaslala sama. Aby viděli tam jaksi součinnost širších kruhů, což by je jistě těšilo více. (Adresa: Slov. pan Ant. Gruda, kněz. Kateřinky u Opavy. Rakouské Slezsko. Uvnitř na lístku: „Pro museum Matice opavské.“)

Jsem se srdečným pozdravem

cele oddaný

Neruda

601. 7/5 85.

Vysoce ctěná!

Vidíte, a teď píšu pojednou za den dvakráte!

Právě byl Váš pan zplnomocněnec u mne se vzkazem, že přejete sobě zpět fotografií mně laskavě svěřených. Spěchám, abych vyhověl přání, a přikládám také korespondenční, tenkráte připojený lístek.

Ale proč jste, vysoce ctěná, nepsala přímo mně? Zajisté jste myslila, že pro nějakou nemoc mi naprosto nemožno psát. Poznávám v tom již zase outlocit Váš a děkuju Vám vřele.

Vysoce ctěné matince a Vám znovu mou úctu!

Oddaný

Neruda

---

602. Vratislavovi. *[Před 16. květnem 1885.]*

Můj milý!

Potěšils mne opravdově svým telegramem, tak neočekávaně došlým. Jsem Ti vděčen. Mně se o něco daří líp, alespoň o to, že nemyslím pořád jen na chorobu jako dřív. Nervy jsou poněkud tišší, katar žaludeční je oslaben, zimnice mne opustila. Neležel jsem sice,ale teď je můj krok již živější. Snad to jaro pomůže dokona.

Vidíš, tak se mně zdá, jako by se něco mezi nás kladlo. A když to rozebírám, pochopuju to. Máme mimo svou osobní příchylnost pramálo již společných zájmů. Zažili jsme se každý do směrů svých, přibíráme šťávu a světlo a všechno z jiné půdy každý a z jiného vzduchu, díváme se každý jinak na svět, já obklopen tím šedým, málo potěšným sklem domácím, Ty pestrým sklem poměrů

veselejších a nepoměrně bezstarostnějších. Jak rád bych byl viděl, kdybychom byli šli my dva vždy směrem stejným – jsem sice silen pro sebe dost, vím ale, že by mne bylo vždy sílilo ještě víc, kdybych měl Tebe a Tvou zas individuelní energii vedle sebe. Tak nám nezbývá ale než naše osobní příchylnost, jež je arci ocelována časem a tím upřímnější, že se nezakládá na žádném jiném zájmu než právě na přátelství.

To mne přemítajícího bolívá. Jsem nyní již i v Praze úplně sám – sám ve svém bytu, na ulici, v hostinci, sám i v redakci. Staří přátelé odpadli – smrtí, egoismem, omrzelostí, čímkoli. A nových hledat nejsem dost mlád, a také jsem jich nikdy nehledal. Žiju si svým ideálům, a jsem rád, že jsem si jich ještě kus zachoval, do nichž se mohu zapříst jako dítě.

Vidíš, kdybys také Ty mi odpad, bylo by mně nesmírně smutno!

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

603. Zdeňce. *17/5 85.*

Vysoce ctěná!

Předně nekonečné díky! Ani jsem nestačil vyndavat z bedny, tolik toho tam bylo. Kytičky překvapovaly svou svěžestí. Kniha posloužila už dnes verši příležitému. Vajíčka odevzdána spíži. Díky za všechno. Matince ovšem poděkuju se za její velkou přízeň zvlášť – byl jsem upřímně pohnut vida namáhavé písmo její.

A hned nato – snad jsem tím měl vlastně začít? snad jsem vyvedl beztaktnost? ale chtěl jsem nejprv dát výraz radosti své! – hned nato moji uctivou gratulaci k Vašim narozeninám! Budiž Vám štěstí, budiž Vám především síla, jíž potřebujete! A prosím

bez fráze, kdybyste kdykoli přála si a k čemukoli služeb mých, disponujte, jako bych patřil k Vám cele! Prosím za to!

Dovolil jsem si dát Vám dnes poslat maličkost na Váš psací stolek – přijmi ji přízeň Vaše!

Se srdečným pozdravem Váš

oddaný

Neruda

---

604. Vratislavovi. *22/5 85.*

Můj milý!

Zase jsem pět dní ležel – jde to teď po pěti dnech, zvláštní rozměr! A přitom padly do toho redakční práce sváteční, pro mne vždycky těžké. Takhle mít kapitálek a moci psát, kdy je chuť a síla! Nač ale vzdychat, viď?

Mne mrzí ta redakční práce pořád víc a víc. K tomu ještě Julius stůně a všechno vázne. V redakci jsem nebyl už 1 $^1/_2$ roku, nesetkávám se s nikým; když o něco se jedná, dopíšu Juliovi a on hned vyřídí, je-li zdráv. Takhle se obtíže pro mne dvojnásobnějí. Má revma kloubové, už asi 4 neděle.

Jsi zdráv? Zprávy o Albertově zdaru mne potěšily. A paní Adda také zdráva? Je alespoň mobilní a může cestovat. Já sedím jako pekáč a mám tažnou touhu jako vlašťovka. Snad zkusím malý let – pinguin tlukoucí se po zemi.

Tvůj

Nda

605. Františce. *22/5 85.*

Vysoce ctěná paní!

Vroucí díky za Váš milý list. Byl jsem jím opravdově pohnut: mohuť si pomyslit, že dopisování ukládá Vám vždy alespoň nějakou obtíž, a že ji přemáháte kvůli mně, to mne dojímá. Dívám se na Vaše řádky, jako by pocházely od vlastní mé matky. –

Vždycky když cítím teď tu časovou nepohodu, vzpomínám na Vás. Zlá, ošklivá doba pro nás, kteří potřebujeme tepla a slunečního světla. Když ale není pomoci a léku proti malici přírodní!

Prosím, zachovejte mi vzácnou přízeň svou. Buďte ubezpečena, že jí nevěnujete necitelnému.

Váš cele oddaný služebník

J. Neruda

---

606. Zdeňce. *31/5 85.*

Vysoce ctěná!

Dovolil jsem si tento týden dát zaslat matince zase trochu pražského pečiva, avšak bez průvodního přípisu – nemohlť jsem zase několik dní psát. Kladu tedy přípis dnes a prosbu, abyste přijaly s laskavostí obvyklou.

Budou tu v Praze dnes Vaši litomyšlští a mýtští krajané; avšak bohužel neočekávám, že mezi nimi objevíte se také Vy sama, ač by Vám zábava ta posloužila měrou svrchovanou. Dva dny Prahy, myslím, by stačily na osvěžení myšlenkových dojmů. Ale Vy se asi neodhodláte, nemůžete.

Srdečný pozdrav matince a Vám od

nejoddanějšího

Nerudy

607. *17/6 85.*

Vysoce ctěná!

Je zde pamětní den Vašeho otce, rád bych přispěl přátelským slovem ku povznešení mysle, a přece píšu s ostychem. Z listu Vratislavova jsem zvěděl, že matinka zase churavěla, a den co den jsem očekával nepotěšnou zprávu, že snad leží. Nevím, jak přijdu s tímto listem vhod, ale Vaše mlčení je mně v té věci již trapné – prosím, napište mi nějaké slůvko, jakže se daří?

Jsem tím skákavým počasím také na věčném skoku se svým zdravím; není oddechu, člověk stále musí myslit na sebe a to unaví. Nenavykl jsem v životě směru egoistickému

Přijměte výraz mé úcty, srdečný můj pozdrav a potěšte mne listem!

Oddaný

Neruda

---

608. *13/7 85*

Vysoce ctěná!

Musil bych asi ještě dlouho čekat, nežli bych mohl Vám sdělit odpověď páně Náprstkovu! Zaslal jsem mu Váš dar, ano i celý dopis Váš, na jehož bílou obálku napsal jsem mimo to řádky důtklivé. Ale *dodnes* nepřišlo ničeho, žádná zpráva, ani poděkování.

Osobně jsem se s Amerikány nesešel. Jen náhodou na ulici s několika ženskými a doma s jedním, vzdáleným mým příbuzným. Dal jsem komisi stran kněh jiným, věda ale, že asi bez vyhlídky na výsledek. Nebylyť tu osobnosti, jimž literatura je věcí přední. – Dosud výsledku také není. –

A nyní upřímné díky za Vaši milou vzpomínku! Vy a přítel Lev byli jste jedini, kteří vzpomněli; tím dražší byly mi ovšem řádky Vaše. Díky!

Jak asi prospívá v těch parnech zdraví matinčino!? – Mně ne-

svědčí. Musilo by vůbec přijít asi počasí zázračné pro mne! Přes 14 dní jsem k psacímu stolku ani nezasedl; diktoval jsem jenom a to je mi strašné!

Přijměte srdečný můj pozdrav a výraz upřímné úcty.

Váš

Neruda

---

609. Vratislavovi. *16/7 85.*

Můj milý!

Tak jsem napořád moc mrzut. Děsné vedro mne moří; teď teprv cítím, že jsem spoután. Ale z Prahy nemohu, zdraví nedovoluje.

Odnikud větříček fysický nebo mravní, kterým bych okřál. Kdybych aspoň moh pracovat!

Nevím ani, zdali jsi doma. Nejspíš vandruješ, a přece naříkáš. Ozvi se, až zasedneš k stolku. Tyhle dny jsem četl v B. T. také jmeno Tvoje, v článku o vídeňských feuilletonistech. Dalo by se po čertech více říci o takových silách, jakými tam jste; ale patrně pan Pröll psal za čtvrt hodiny.

Tedy se ozvi!

Tvůj

Nda

---

610. *29/7 85.*

Můj milý!

Už se mi po Tobě stýská. Jmenovitě tyhle dny jsem myslil mnoho do minulosti a na Tebe. Jen krátkou zprávu:

Tyhle dny zemřela Severovic Gusta, provd. Kutzerová, která

žila v Rusku. Umřela na Lochotíně u Plzně. Viděl jsem ji před 2 roky a podivil se její *kráse* a kyprosti. Dnes je pryč.

Její sestra Anynka, v Rusku ovdovělá Tesková, je prý také v Praze a chce vyučovat pianu. Rovněž tuberkulemi nemocna. A ostatní Severovy, ženské, vesměs mrtvy.

To se ten obraz minulosti zřítil – co?!

Piš mi něco. Co chceš, jen něco!

Tvůj

Nda

---

611. Zdeňce. *8/8 85.*

Vysoce ctěná!

Bojím se, že zase přijde zásilka dřív než list – zcela neobyčejnou ochotou pekařovou, jenž mne chtěl rychlostí svou příjemně překvapit. Ale nevím, pochodím-li tentokráte, bude-li pečivo vhodné. Ovšem za ně zcela nemohu – prosím však, abyste laskavě přijaly, snad matince přece na chvilku poslouží k zábavě. –

Mám 4nedělnou dovolenou. Práce mne za těch letních dnů tak unavovala, že jsem musil ustát – a psal jsem přece jen *jediný* článek týdně! Kdyby nebylo té dovolené, nemohl bych Vám napsat ani tento lístek krátký!

Prosím, dejte mi zas o sobě zprávičku nějakou. Vím, že Vám také nevolno při psaní, když nemáte zpráv pro mne veselých; ale prosím proto třeba jen o zprávičku krátkou.

Matince výraz dokonalé úcty! Váš vždy ochotný, nejuctivější přítel

Neruda

612. Vratislavovi. *12/8 85.*

Můj milý!

I kdybych chtěl jet, zůstal bych, když přijedeš. Nejedu ale. Jen jsem si vzal na 4 neděle dovolenou, že nemusím psát neděl. feuilletony, protože mne sedění při tom parnu nesmírně moří; takto ale konám ostatní redakční práce.

Přijeď tedy, kdy chceš, jsi vítán.

Cele Tvůj

Nda

---

613. *16/8 85.*

Můj milý!

Tak Ti děkuju ještě jednou za Tvou návštěvu: osvěžil jsi mne. Když jsem ale byl tak bídný! Tak jsem se těšil na Tebe, že jsem už mobilnější, a – bác ho!

Dnes mně hospodyně pořád říká, jak jsem to včera vyved. „Mně bolelo břicho, když přihrčela drožka!" naříkala upřímně. Prosím Tě, napiš jí humoristické tři řádky, že „za to nemohu", aby mne „nehubovala", a pošli jí přímo – zblázní se radostí! (Adresa: Anna Haralíkova, u J. N. etc.) Buď tak hodný!

A buď hodně zdráv!

Nda

614. *20/8 85.*

Můj milý!

Tos měl vidět tu radost! Nejdřív měla pořád slzy v očích. A pak se postavila před Tvou velkou podobiznu a slibovala Ti, až přijedeš příště do Prahy, že – – *já* budu hodný! –

Tvůj

Nda

---

615. Zdeňce. *23/8 85.*

Vysoce ctěná!

Nejupřímnější díky! Při všech svých svízelích máte ještě dosti ochoty, abyste pomýšlela na mou radost. Jsem Vám dvojnásob zavázán.

Ovoce je výborné a divím se, že sobě na ně stěžujete. Kytičky došly ještě dosti dobře.

Nepsal jsem na Vaši zprávu o novém záchvatu matinčině. Přiznám se – nevěděl jsem, co psát. Byl jsem rozrušen stálým nebezpečím jejím, ale právě proto, že nebezpečí je stálé, nemá člověk slova pro útěchu a bojí se, aby nemluvil frázi.

Přijměte můj srdečný pozdrav a výraz hluboké úcty.

Oddaný

Neruda

616. *29/8 85.*

Vysoce ctěná!

A opět a opět srdečné díky! Kdybych chtěl mluvit pravdu, řekl bych, že jsem až zahanben laskavostí Vaší. Není dobře zmazlit si tak přátele své, jak Vy činíte se mnou!

Pochutnávám si na vskutku výtečné bábovce, ujídám z hrušek, jež jsem si byl navěsil na šnůru, mám radost z čerstvých vajíček a – hněvám se, že jste poslala mé hospodyni mimo pasinku také ještě ty „knoflíčky". Jsem v *opravdových* rozpacích.

Matince rovněž mé vřelé díky za vzpomínku. Škoda, že jsem nemohl ta „trojčátka" vzít přímo z ruky její, tak dobrotivé a upřímné.

Nejsrdečnější pozdrav!

Váš oddaný

Neruda

---

617. *23/10 85.*

Vysoce ctěná!

Hezounké díky za posvícenský dar Váš. Koláče ovšem výtečny; hrozny překvapující svou velikostí i chutí. Mám nyní o Vaší zahrádce pojem jako o nějakém báječném sadu; má fantasie si to myslila vše tak maloudulinkaté, a zatím přichází odtud pořád a pořád něco nového!

Předpokládání Vaše, že jsem zdráv, vychází ovšem z přátelství. Kdybych *byl*, slyšely byste věru právě *Vy* častěji a více o mně i ode mne. Mám napořád obtíží osobních i mrzutostí všelikých celou řadu.

Přijměte pro drahou matinku svou a pro sebe nejupřímnější pozdravy moje!

Oddaný

Neruda

Můj milý!

Tvůj list mne velice rozrušil. Myslil jsem, žes notici četl, ale nepřikládáš váhy. Já se také zlobil. Věděl jsem, když v Pokroku psali, že chtěli mazat také do mne. A rovněž musili vědít u nás, že týkají se i mého citu.

Myslím ale opravdu, že sám Julius nevěděl o notici nebo alespoň o jejím obsahu napřed.* Spíš že v tom byla jakás zadržená zlost něčí. *Snad* pro text, jejž jsi napsal o mně do Wien. Ill. Čí? Neptal jsem se, aby nikdo nezvěděl, že se zlobím. A v redakci jsem nebyl už od dvou let, takže náhodou nějakou nedovím se ničeho.

Ale mýlíš se naprosto v efektu, jehož bys dosáhl jakýmkoli psaním do časopisů. Německé listy nalhávaly po 25 let na český lid tolik, že *cokoli* tam dnes psáno, nemá v *Čechách* pražádné váhy, ať to pravda nebo ne. Spíše ještě prospěje to každému, že tam byl napaden. Ani polemiky v listech domácích více nepůsobí, třeba sebeosobnější (jako byla *zuřivá* teď v Pokroku proti Juliovi) – *nikdo* jich nečte, *nikdo* jim nepřičítá váhy. Struna přetažena, praskla.

Ale mrzí mne mrzutost Tvá a vzrušuje. Věřím plně, co pravíš, že totiž nepíšeš pražádných věcí podobných – nač bys mi to sice pravil!? A toto jsem sdělil i s ostatním, co jsi chtěl (ovšem ne ad verbum), včera listem Juliovi. Nevím, co mi odepíše. (Už vím a přikládám Ti to.)

Nechci Tě nijak určovat; ale polemikou, ublížíš-li, ublížíš leda mně, hmotně i mravně. Možno, že hmotně tuze.

Ostatně pochybuju, že po mém včerejším listě budeš v N. L. jakkoli zase jmenován.

Buď klidný a napiš mi, že *jsi* klidný.

Tvůj

Nda

*) Vždyť víš, že notice, zastávající se Tvého otce vřele, byly často na jeho podnět psány!

Ale *prosím Tě snažně*, neužij tohoto odstřížku *nikdy* a *nijak!* Neptalť jsem se Julia, mohu-li Ti jej zaslat, a vypadalo by to tedy ode mne divně. Chci jen, abys jasně viděl.

---

619. Zdeňce. *31/10 85.*

Vysoce ctěná!

Prosím snažně, abyste zaslané květiny laskavě dala na hrob a přiložila dle nynějšího zvyku lístek můj.

V dokonalé úctě

oddaný

J. Neruda

---

620. Vratislavovi. *16/11 85.*

Můj milý!

Píšu Ti servus za strašných bolestí v zádech – revma! Jsem jako stočený paragraf.

Ondy mi Šambk řekl, že prý se v něčem na mne u Tebe odvolal. Rozumí se, že o tom jsem nevěděl ani muku! Dovedl bych Tě požádat sám.

Pošli mi příležitě zase kuverty. Docházejí.

Tvůj

J. Neruda

621. Zdeňce. *14/12 85.*

Vysoce ctěná!

Hněváte se asi na mne, že tak dlouho zůstáváte beze zpráv, bez pozdravů!? Čítáte-li Národní listy, nebo slýcháte-li alespoň častěji o jich obsahu, ovšem jste si už sama vysvětlila mlčení. Tři neděle už jsem nepsal ani povinný svůj feuilleton a nebudu psát ještě ani tentokráte asi. Pro revma jsem nemohl ani stát ani chodit ani sedět – jen v posteli mi bylo trochu volno. Nyní chválabohu alespoň na chvilku už zasedám.

Chtěl jsem již minulý pátek psát; ale tu mi přišlo na tu půlhodinku, kterou mohl jsem již věnovat psacímu stolku, tolik naprosto neodkladné práce redakční, že jsem list zase odložil. Vím, jak starostlivě na mne myslíte. I posla svého jste poslaly s dotazem ke mně; já ho ale nespatřil – ležel jsem a služka mne nějak omluvila, nevím ani jak. Děkuju Vám srdečně za přátelství Vaše.

Zase po několik již dní vycházím, trochu, a jen jednou denně; to je málo na mne. Bojím se ale zvláště podvečerního chladu, aby se mi revma nevrátilo.

Vy asi samy také se nemáte růžově. Poslední Váš dopis byl nevýslovně smutný, ještě dnes cítím dojem jeho. Co bych mohl alespoň pro chvilkovou zábavu Vaši učinit?

Poroučejte mne drahé matičce a přijměte srdečný můj pozdrav!

Váš oddaný

J. Neruda

---

622. *23/12 85.*

Vysoce ctěná!

Náramnou radost jste mi způsobila! Hladím beránka, rozloženého po stole. A když může Nána k němu, chytne ho a skáče s ním po pokoji.

A já jsem zavřen do své jizby a nemohu ven, abych se alespoň trošiček poohlédl, čím Vám způsobit radost malou. Měl jsem úmysly; nezdařily se ale. A pak přikvačila nemoc.

Až tedy zase do *nějakého* alespoň vyrovnání!

Váš cele oddaný

J. Neruda

---

623. Františce. *30/12 85.*

Vysoce ctěná!

Dovoluju si vysloviti Vám a ct. slečně Zdence nejupřímnější přání své k Novému roku. Žijte blaze, zůstaňte zdrava a jara.

Zachovejte mi vzácné přátelství svoje!

Oddaný

Neruda

---

624. Vratislavovi. *29/1 86.*

Můj milý!

Už Tě diéta napravila? Mne diéta napravuje tak, že jsem pak jako moucha. Dva dny zimnice a tři dny diéty na to stačí, abych čtyry neděle nestál za nic. Nastřádal jsem si vloni kousíček masa na těle, zcela malý; ale vandroval při prvním hned návalu anginy. A teď se opakovala – ještě sedím doma, kdežto Ty myslíš, že nenaříkaje nejspíš květu. Bůh Tě žehnej!

Ještě že má Makovský pivo, jaké už $^1/_2$ roku sám ani neměl. A že náhodou dostávám od řezníka samé skopové kýty jen dobré.

Nejím nic než skopovou – dle Rosena se budu musit oženit, abych pohlavně nepřebujil. Dám Ti zprávu.

Tak teda jsem cele Tvůj

starý

N

---

625. Zdeňce. *9/2 86.*

Vysoce ctěná!

Dovoltež, abych Vás navštívil zase skuhravým lístkem svojím. Už se za ty lístky stydím: samý nářek – takový „velký a starý" člověk a nevyjde ze fňuků na svoje tíže. Co ale platno, nedá se právě bohužel zapomenout, že jsem zase několik doma vyseděl a vyležel neděl. Krční neduh, zimnice, přísné diéty, bezsennost po mnoho dnů úplná – pěkné nadělení.

Zase jsem 14 dní praničeho nepracoval. A podotýkám kvůli orientaci na jednu poznámku Vaši o čtení nedělních feuilletonů, že články signované –a *nejsou* moje (píše kolega Ryba), nybrž jen signované △.

Obdivuju Vás upřímně, že jste stále v tak dobré ještě náladě. Přejete mi „návštěvu plesů" – zaplať pánbůh nastotisíckrát! Já skutečně sdílím se v plesových radostech dost a dost. Vedle mne je Měšť. beseda, v ní často bály a pak nespím celou noc – hrčení kočárů neutuchá ani na minutu. Užívám masopustu.

Ale zasmál jsem se srdečně Vašemu nápadu. Aby však byl veselý dojem doplněn, přišla téhož dne, kdy došel Váš list, starostlivá dáma přítelkyně ke mně, napomínajíc – napomínajíc –, abych se oženil. Tu to máte. Sdělte matince, snad se zasměje také.

Jsem rád, že matinka drží se v tak stejné teď míře. Pozdravte ji ode mne srdečně, přijměte i pro sebe „masopustní přání" a pozdrav upřímný.

Váš oddaný

Neruda

626. 17/3 86.

Vysoce ctěná!

Utíkám se k Vám ze svého víru, do Vaší samoty a do Vašeho srdečného kroužku jakoby na ostrůvek. Jsem napořád teď v děsném věru víru práce co nejrůznější, je té práce tolik, je tolik sedění u psacího stolku, že týdně dva tři dny až z toho stůňu. Z práce samé bych si nečinil ovšem ničeho, kdybych byl, jak jsem býval; ale teď mne přemáhá, nestačím. Ale není pomoci, musí to právě nyní být; útěchou je mi, že bude pak snad odpočinek na dobu letní.

Přijaly jste laskavě jako vždy dárek můj skromný, ač neměl listového průvodu; šel s pozdravem jen němým. Chtěl jsem ovšem psát aviso, pak psát průvod, pak psát alespoň omluvu – po každé jsem polehal a odkládal tedy. V myšlénkách jsem u Vás vícekráte den co den.

Jak se Vám daří? a jak matince? – Zadíval jsem se teď na okamžik oknem na tu chumelenici venku a vzpomněl si zase na ty dny březnové, jež Vás vždy zasypávají vzpomínkami tak ledovými, smrtnými!

Také od Vratislava nemám už po nějakou dobu zpráv. Snad nepíše, že já nepíšu. A je přece zdráv, lítá snad po horách. Ten návyk jeho, to bloudění po Alpách je na jeho nervy prostředek výborný; přichází vždycky jakoby znovuzrozen zpět, zapomene tam mžikem na všechnu tíhu našeho zaměstnání.

Psal bych tak pilně, kdyby to šlo, a vyprávěli bychom si tak ledacos. Snad se ale podívám přece jednou tam k Vám.

Příjměte nejsrdečnější pozdrav oddaného

J. Nerudy

627. *22/3 86.*

Vysoce ctěná!

Vidíte, nyní zas hned dva listy za sebou – ač obdržela-li jste list ve čtvrtek odeslaný. Jenže bych ovšem dnes raději nepsal, kdybych věděl, že tím zapomenete 23. března.

Buďte ubezpečeny, že zítra budu duchem zase stále mezi Vámi. A prosím: položte květiny na místo pamětní.

Váš věrně oddaný

Neruda

---

628. Františce. *1/4 86.*

Vysoce ctěná paní!

Dovoltež, abych Vám, vzácné příznivkyni své, vyslovil k zítřejším jmeninám nejsrdečnější, věřte, že upřímné přání svoje.

Buďtež nám zdráva! Jsme kolem Vás kruh malý, ale věrný. Nemáte mně zajisté za zlé, že v kruhu tom chovám se tak domácně, důvěrně a sebevědomě, jako bych patřil do něho od dětství svého! Však k němu patřím vskutku již po celých pětmecítma let!

Jsem se srdečným pozdravem a v hluboké úctě

Vám oddaný

J. Neruda

629. Zdeňce. *22/4 86.*

Vysoce ctěná!

Dovoluju sobě dát dnes matince zaslati zase trochu pečiva; prosím, aby bylo laskavě přijato. Když mládenecká domácnost moje nemá věcí vlastních a lepších! –

Od toho dne, o kterém jste mi dala nepotěšnou zprávu svoji, bylo matince zajisté líp; byl' bych dostal najisto lístek další. Těšil jsem se tomu, že nastalé jaro matince dodá síly stálé. Mně bohužel dařilo se hodně mizerně – tak mizerně, že až mi protivno, jednotlivě doličovat. Když přišly Vaše milé květinky, bylo mi právě nejhůř; díval jsem se tak smutně na ně, jako bych jim přímo ubližoval tím, že jsem si je postavil na stolek před lože svoje. –

Šťastné a veselé svátky!

Cele oddaný

Neruda

---

630. *17/5 86.*

Vysoce ctěná!

Mám to pohodlné – s díky za Vaši laskavou vzpomínku ku dni svatojanskému mohu spojit hned vlastní gratulaci svou k Vašemu 19. květnu. A činím to raděj ihned, abych zase nepřišel nejposlednější, jako jindy. Tedy: upřímné přání! Velmi, velmi mnoho trpělivosti s námi všemi – vždyť jí musíte věru dosti míti i se mnou, cizejším. A prosbu, abyste mi zachovala vzácné přátelství svoje.

Musíte přátelství své dokázat ihned tím, že se nepohněváte maličkostí, kterou posílám. Jenom malá knižka, ale hodí se k jarnímu čtení; zvláště proto, že lze ji čísti a požíti v kouscích drobných. Přijměte, prosím.

Vaše živé květy zdobily můj svátek, přišly hned časně zrána (u mne je „časně“ v 9 hodin). Beránek sloužil a) k špásu a nechal si dobrácky líbit, i když jsem jej notně potahoval za červenou stuhu, a b) bude od zítřka sloužit k snídani. Nebojte se, že bude trápen: napřed mu useknu hlavu. – Tak, a teď pěkné díky!

Milostivé matince mou hlubokou úctu a mnoho zdaru!

Váš nejoddanější

Neruda

---

631. *19/6 86.*

Vysoce ctěná!

Píšu ve vírném proudu soboty! –

Naše zásilky se zkřížovaly. Děkuju Vám za Vaše laskavé dary, předně za Vaše květinky, jež mají větší cenu než moje – vždyť je pěstujete sama! – pak za dárek z bazaru, na nějž jsem vzpomínal v dešti i mrazu.

Ale Váš dárek Anně způsobil zvláště velikou radost! Nedala si vzít – já jí ovšem příliš nezrazoval, a že prý také pošle věneček „na hrob starému pánu“. Prosím, přijměte zásilku její tak laskavě, jak prostoduše je podána. A připojuju ještě prosbu další: nehleďte jí to snad jakkoli cenně splatit! Bolelo by ji to do duše, je ženská prostá, nevzdělaná, ale má mnoho zdravého citu. Děkuje Vám ovšem co nejuctivěji.

Přijměte pro matinku a sebe nejsrdečnější pozdravy moje!

Oddaný

Neruda

632. *21/6 86.*

Vysoce ctěná!

Píšu pouhý pozdrav, na znamení, že vzpomínám. Vzpomínám sice jindy v podobné dny také, avšak včerejšek a dnešek jsou tak pošmourny a zítřek nebude asi lepší, a tu si myslím, že se nepohněváte, když přiletí lístek z Prahy.

Váš oddaný

Neruda

633. Vratislavovi. *25/6 86.*

Můj milý!

Psals teď 3×, a já nic. Bylo mně po čertech mizerně. Do V. M. jsem ovšem psal – dámy neznají žádných omluv, a mimo to – kdybych byl nemohl sám psát, byl bych aspoň diktoval, to se rozumí v takové dny. –

O čem píšeš, že Tě teď velice disgustuje, o tom nechci ani psát. Musil bych psát velice trpce. Tolik je jisto, že mravní cit německého lidu úžasně rychle teď klesá. Tolik humanismu v literatuře a život křemel pustý! Nemysli si, že je mně zjev ten lhostejný, nebo že se snad docela z něho raduju! Však mne znáš, jsem na to příliš člověkem. A pak – vždyť by zjev opačný byl i pro nás štěstím!

Odpusť, že politisuju. Nerád; ale ono to někdy vytryskne mimoděk.

Cele Tvůj

N

634. Zdeňce. *21/7 86.*

Vysoce ctěná!

Po 14 dní jsem nesměl ani přisednout ku psacímu stolku; jakmile jsem vstal z lože, musil jsem hledět být již na ulici nebo běhat trochu sem tam po pokoji a pak si tedy zase lehnout a „odpočinout".

Můžete si tedy pomysliti, že Vaše vzpomínka – také letos první v řadě asi tří celých vzpomínek – byla mi velice vítána, velice mila. Člověk, i sebetvrdší, potřebuje přívětivosti a srdečnosti; děkuju Vám upřímně.

Jak se máte? Jak je matince? Nemoří ji parna? – Píšete zase o mém příjezdu do V. M. – ty moje nebe: já o podobných snech ani se už mluvit neodvážím. Jakž ale naopak s výletem sem do Prahy?

Váš nejoddanější

Neruda

---

635. Vratislavovi. *21/7 86.*

Můj milý!

Posílám zároveň s tímto pozdrav na Bayreuth; ale možno, že si proň nezajdeš na poštu. –

Paní Addě jsem psal hned v den její návštěvy pozdrav do lázní. Od ní přišel pozdrav pak za málo dní. Dále jsem arci nepsal, maje za to, že bych ji najisto jen obtěžoval, nutě ji odtamtud k odpovědem. Vždyť, nehledě ani k lázním, máme tak málo věcí, o nichž bychom se rozmluvili, a *musím* se tedy bát, že obtěžuju.

Nechybil jsem zase „přílišností" jemnocitu? Pakli ano, spolehám, že mne laskavě omluvíš. Záleží mi teď, po návštěvě její, dvoj-, desateronásob na tom.

Cele Tvůj

Nda

636. *4/8 86.*

Ještě ležím. Před pondělím, myslím, že nevstanu. A je hanebné počasí. V *pokoji* 12 stupňů! Prosím, prozatím mou úctu dámám, než budu moci sám jim uctivě dopsat.

Tvůj

N

---

637. Zdeňce. *24/8 86.*

Vysoce ctěná!

Maršál Niel byl ještě statný a krásný, zato chudinka mně laskavostí Vaší přivdaná růžička vypadala už ztrápena až hrůza – nedivil jsem se ovšem ale, při manželství tak smutném! Menší růžičky, pomněnky atd. vesměs zdrávy došly a usmívaly se na mne do třetího dne. Tak, zde bulletin, a do něho zaobaluju tedy upřímné své díky. Zahanbujete mne neunavnou pozorností svojí!

Měl jsem dovolenou, již jsem samovolně prodloužil sobě ze 4 na 7 neděl. Nedělal jsem nic, pranic, nepsal, nečetl, jen se volně procházel a pomýšlel, čeho pojídat v poledne a čeho večer. Vida – a sloužilo mně: cítil jsem se svěží. Sotva ale nastává nutnost na práci znovu alespoň pomysliti, už je mi zas nevolno: v hlavě víří, celé tělo zmdlívá. Pokyn z toho, co bych měl *ne*dělat. Když ho ale poslechnout nejde!

Od Vratislava docházejí jen zprávy kratičké – důkaz, že se má nějak náramně dobře! Přeju mu toho!

Tak trochu ovšem lomcuje mnou závist, vůči všem, kdož mohou se hýbat, kdož alespoň na den mohou z dusu měst. Závidím i Vám sídlo Vaše klidné, tak trochu trošičku závidím, jako člověk,

který „by nechtěl sice nikomu nic vzít, ale také trochu mít“ – znáte snad tu národní píseň!

Přijměte laskavě pro matinku a sebe pozdravy mé nejuctivější.

Váš cele oddaný

Neruda

---

638. *4/9 86.*

Vysoce ctěná!

Dovolil jsem si na adresu matinčinu dát dnes zaslat zase trochu pečiva.

Zdali již odešlo, v *tomto* okamžiku nevím; avšak do zítřka snad v Mýtě bude. Prosím, přijměte laskavě. –

Můžete si pomyslit, jak as je v nynějších dusnech v Praze?

Jsme všichni nemocni a vlečem se sotva ulicemi.

Přijměte srdečný pozdrav

svého oddaného

Nerudy

---

639. *16/9 86.*

Vysoce ctěná!

Tuze jste mne zarmoutila dodatkem ku svému listu. Myslím na dotčený smutný, vždy ale tedy bohužel možný případ sám často; nyní je mi při myšlénce té již nevolno. Osamotněl jsem, náhodou i schválností; zbyly jste mně tak asi tři rodiny, o nichž vím, že opravdu zajímá je osud můj, jako mne osud jejich. Poměr pak k Vaší rodině zvláště je tak upřímně přátelský, že se mne dotýká

každá bolest Vaše jako moje vlastní. Suďte, jak by mi asi bylo, kdybych dostal pojednou od Vás zprávu smutnou. A Vy ji zvěstujete s rostoucím strachem co snad brzkou. Doufejme, že zdravý organism matinčin překoná ještě dlouho všechny obavy naše. –

Za krásnou zásilku Vaši ovšem srdečný dík. Na „rynglích" pochutnal jsem si, jak snad už léta na ovoci žádném. A jablka (I.) naplnily vůní již celý byt. Sežloutly, jsou dobry. Díky!

Přijměte srdečný pozdrav svého nejoddanějšího

Nerudy

---

640. *7/10 86.*

Vysoce ctěná!

Posílám „povinný exemplář" – račtež laskavě přijmout.

V dokonalé úctě

Neruda

---

641. *28/10 86.*

Vysoce ctěná!

Tak jsem se těšil na zimu, za níž se mi podobá, že bývám zdravější alespoň o něco, a zatím jsem všecek zchvácen! Snad ten náhlý skok z tepla do mrazu, snad vlhkost vzduchu – zkrátka, chvěju se nastuzením, málo spím, téměř nikam nejdu. V nejzdravějších okamžicích jsem alespoň až nevlídně mrzut, na jiné i sebe. – Jak vidíte, lamentace! Kladení vlastní osoby a její fňuků hned na první místo, kdežto bych měl začít vlastně trochu ovšem opozděnými díky za laskavost Vaši.

Teď ale dokážu pravdu slov, že jsem nevlíden a mrzut! Sotvaže Vám zašlu do Vašeho zátiší nějaký důkaz, že často na Vás a matinku myslím, již tu nějaká odměna. Třeba by mne každá vzpomínka Vaše těšila velice a upřímně, skličuje mne, že mi nechcete zůstat „nikdy ničeho dlužny". Cožpak by Vás tížil dloužek, i kdyby byl vskutku dloužkem? Nač ta starostlivost mezi námi, kteříž – dovolte mi to říci – stojíme v kruhu přátelském, jak vím, nerozlučném.

Vidíte tu mou nevlídnost. Proto arci přece mne zásilka v jiném vzhledu potěšila. Švestkové knedlíky byly letos téměř ob den na programu a rozeznávali jsme v nich tři druhy: dolanské, pražské a mýtské! Tyto vyznamenávaly se sladkostí zcela neobyčejnou. A co nešlo do knedlíků, šlo do domácích povidel. Rovněž ta *malá* jablíčka velice se nám zajedla; je to zvláštní v nich lahoda. Tedy upřímné díky! –

Vzpomeňte si tyto dny na mne, jako já na Vás. Vykonejte u hrobu otcova za mne zase návštěvu.

Matince i Vám nejsrdečnější pozdravy oddaného Vašeho

J. Nerudy

---

642. *1/11 86.*

Vysoce ctěná!

Děkuju za pokárání, za zasloužené.
Líbám trestající ruku, přísnou, ale spravedlivou.

Oddaný

J. Neruda

643. 15/12 86.

Vysoce ctěná!

Jen proto jsem neodpověděl ještě na poslední Váš milý lístek, že den ode dne jsem očekával již exemplářů svých Žertů, z nichž tedy jeden zde se představuje i odporučuje Vaší přízni. Přijměte jej laskavě a přátelsky, jak činíváte jindy.

Bez Vašeho lístku bych snad byl pořád ještě s psaním váhal. Tón Vašeho posledního dopisu byl tak divně smutný. Zvěstovala jste truchlý telegram co možnost nejbližší, a vidíte: trvalo alespoň čtrnácte dní, že každé zazvonění, každé pozdější odvírání domu jsem přiváděl jižjiž do spojení s tím telegramem, a zcela upřímně řečeno – bál jsem se psát – bylo mi, jako bych osud tím vyvolával – člověk je pověrčivý, i když sobě toho není ani dobře vědom. Na štěstí obapolné obavy tedy opět nás klamaly. Snad je v tom záruka trvalejšího zdraví.

Máte asi v tom počasí stálých starostí! Mně samému je také dosti kruto: někdy teď vyjdu za tři dny jednou, a vyjdu-li, vrátím se zchvácen. Kde je prošlé léto s poměrným svým klidem! –

Zítra neb pozítří dovolím si matince zaslat trochu pečiva zase. Odevzdejte jí je laskavě se srdečným pozdravem mojím.

Buďte zdráva a vzpomeňte si zase na mne nějakou zprávou, kéž potěšnou!

Váš oddaný

Neruda

---

644. *Vratislavovi.* 22/12 86.

Můj milý!

Mohl bych vůči Tvému konci v listu (: „Poslední? Tvůj . . .“) zvolat: „Dii omen!“, ale volám česky stejně zbožné „Děj se vůle boží!“, jak se o Nový rok v Čechách všude volá. Myšlénka smrti

není hrozna pranic, ale myšlénka dlouhého umírání, dlouhé nemoce, ta je hrozna – už je znám, ty dlouhé nemoce! Jen to, jen to ne – ostatek: „Děj se vůle boží!“ –

Víš ale, nač vlastně ty stesky!? Já Tě nechtěl ani přivést tím onehdejším svým listem do podobných řečí; já vůbec nerád mluvím o poměrech svých, někdy ovšem řeč probuchne přece – totiž vůči Tobě, kde mi odpadá ostych, vůči jinému mlčím jako špalek. Ještě mne neslyšel nikdo vyslovovat obavy a stesky. Snad také podržím sílu, aby i budoucně nikdo neuslyšel; snad dá osud, že nebude ani příčin nikdy.

Rád bych ještě pracoval a nabytého vlivu svého užil k dobrým věcem. Buď tak hodný, pomoz mi trochu. Ale *jistě!* Vyzvěď, je-li ve Vídni nějaké „mädchenheim“, nějaký asyl pro služky bez služby se nalezající. Myslím, že je. Jedná se mně, abych dostal *ústavu* takového a všech *ústavů podobných* (ženských) *stanovy** a *řád domácí*. Při nejmenším můžeš mi snad sdělit adresy těch ústavů nebo souvisících s nimi osobností, na které bych se obrátil sám pak.

A nemohl bys mi někoho jmenovat v Berlíně, na koho bych se obrátil ve věci té s absolutní výhlídkou na výsledek? Nebo snad i zprostředkovat moje spojení s ním? Vím, že v Berlíně jsou takové ústavy. Jsou i v Paříži, v Londýně („für deutsche Gouvernanten“), ale nevím, jak do toho.

Záleží mi na tom tuze. Musím provést jistou svou myšlénku důležitou; ale bohužel mnohé psaní mi činí obtíž. Pomoz mi tedy trochu, prosím! –

Šťastné a veselé svátky! Šťastný a veselý Nový rok!

Poslední? Atsi!

Tvůj

Nda

* *výroční zprávy!!*

645. Zdeňce. 27/12 86.

Vysoce ctěná!

Učinily jste mi velkou radost, jak oběma fotografiemi, na něž jsem se zadíval již dvacetkrát, tak milým lístkem, zvěstujícím, že jste o Štědrý večer byli šťastni. Bylo mi zrovna teplo při čtení. – Jen dále tak!

Ještě jednou upřímné přání k Novému roku!

Cele Váš

Neruda

---

646. 8/2 87.

Vysoce ctěná!

Jsem všecek ustrnulý. Zcela náhodou jsem přišel na to, že jste asi za *každé* posavadní číslo Fliegende musily platit poštovní trest, že jsem příliš nízce známkoval. Nevím to ještě *zcela* jistě, jen prozatím tuším; ale i v tom případu prosím už tuze, tuze za odpuštění! Nestalo se zajisté jakous nedbalostí mojí; je jen novým důkazem té přímo pohnutlivé naivnosti, jaká mne v praktických věcech sprovází po celý život. To tu stojím před Vámi hloupě, je-li pravda? Po kolikáté už? – Trnu a honemhonem beru dnes do ruky péro, abych se omluvil. –

V důsledné hrdosti a přísnosti, nepíšu-li déle já, nepíšete taky. Ale taková přísnost je vlastně nespravedlivost; vždyť víte, jak to u mne: myslím na Vás, mluvím o Vás denně, a denně mi uplyne čas, aniž bych došel ku psaní vůbec nějakého listu. Také V. se proto už na mne hněvá – mám už téměř nepřátely samé. Následkem čehož hněvám se už i sám na sebe. Jen kdybych si mohl pomoci! –

Jednu příjemnou věc z Vašeho mlčení sobě vybírám přece. Že maminka drží se statně. Kdyby jí nesloužilo, zajisté byste přísnost svoji nezaváděla tak daleko, abyste mi nepodala někdy alespoň zprávy. Vždyť víte, že cítím vždy s Vámi. – Je tedy zdráva a vše v pořádku dobrém, je-li pravda? –

A nezeptáte se mne letos zase, jak – bavím se v masopostě?

Tedy prosím snažně, již mně odpusťte mou svrchu vyznačenou neobratnost a potěšte mne brzy zase několika řádky.

Jsem Váš upřímně oddaný

Neruda

---

647. *11/2 87.*

Vysoce ctěná!

Zatím srdečné díky za vzácnou pozornost Vaši v době tak trudné! Čekám touživě zpráv dalších a bohdá lepších.

Oddaný Váš

Neruda

---

648. Vratislavovi. *11/2 87.*

Můj milý!

Tuze jsi mi posloužil zásilkou brošury. Vytloukl jsem z ní dva feuilletony pro dnešek a zítřek.

No jak je? Miluješ ještě 10 najednou? „Nejvíc ale" – každou z těch desíti?

Abys mne nekaceřoval. To s F. byl žert. Také mně se líbila roku 1873. Jak vypadá už teď, ovšem nevím, ale předpokládám, že je dodnes krásna.

Srdečný pozdrav!

JNda

---

649. *3/3 87.*

Můj milý!

Tedy upřímnou gratulaci k svátku Tvému! A rovněž upřímnou k příznivému obratu v M.; už jsem se bál. Víš, mne by to bolelo velmi; jsem tak navyklý myslit na ně.

Tak mi buď zdráv! Děkuju za „mädchenheimy". To jsou ale samé klášterní, jeptiščí, ty se mi nehodí!

Tvůj

N

---

650. Zdeňce. *22/3 87.*

Vysoce ctěná!

Přicházím, abych Vám dosvědčil, že na Vás a matinku myslím, i když nepíšu, abych Vám dále vyslovil soustrast svoji ku dni 23. března, jakož se mi stalo již milou výroční povinností mojí, milou proto již, že vím, Vy že mne ve všechny takové dny počítáte za člena rodinného kruhu svého. Ovšem že jsou bohužel všechny ty naše společné dny pamětní dny jen truchlivými. A stíny jich černé nevyjasňují se ani během let. Snad bychom dnes již

vzpomínali klidněji, oddaněji, snad by nám i drahý rov vysokomýtský pokryl se již barevnějšími kvítky vzpomínek, kdyby nebylo našeho stálého, a smím říci že společného strachu o zdraví matiččino, o niž mimo to dny ty pokoušejí se téměř vždy novým nárazem bolným. Dej nebe, aby alespoň nyní již měla trochu pokoje a zdraví stálejšího; dejte mi laskavou zprávu, jak že přenesla se přes tyhle hodiny a je-li vůbec teď stáleji zas zdráva! –

Že Vy sama, vysoce ctěná přítelkyně, jste zdráva, nepochybuju bohudík. Vždyť vím, že jste napořád i pružného ducha, a často obdivuju se Vašemu humóru. Jeť věru těžko zachovati si jej v poměrech takých. Hleďte si ho jako nejvzácnější květiny!

A mně zachovejte vzácnou přízeň svoji –

svému nejoddanějšímu

J. Nerudovi

---

651. *1/4 87.*

Vysoce ctěná!

Nevím, jak právě je matince a jakou asi gratulací či vzpomínkou bych přišel tedy vhod.

Vkládám to do Vašich přátelských rukou. Uznáváte-li, že záhodno, prosím, vyřiďte nejsrdečnější gratulaci moji. Neuznáte-li – nu ovšem, pak zůstane přání mezi námi.

Přijměte alespoň Vy sama pak můj upřímný pozdrav!

Neruda

652. 6/4 87.

Vysoce ctěná!

Prosím, abyste přiloženou maličkost laskavě dala Vaší Marii, na památku z Prahy. Ať slouží matince pěkně a láskyplně jako dosud.

Chtěl jsem drobnost tu poslat, hned jak jste mi byla líčila Mariinu cestu domů – ani nevím, proč jsem odkládal dodnes!

Oddaný

Neruda

---

653. 7/4 87.

Upřímné přání k nastávajícím svátkům!

Váš

Neruda

---

654. 9/5 87.

Vysoce ctěná!

Vidíte, každou chvíli mne navštěvuje jisté místo z jednoho z Vašich letošních listů, na něž se snad ještě pamatujete. Jak jste byla na hřbitově, za polozimního ještě dne, a už tu byla včelička a ssála na přinešené hyacintě – pamatujete se?

To je *velmi* poetické a proto utkvělo. Také velmi hluboké! Naučení pro jednotlivce i pro celé národy, kdeže mají po spánku a mdlobě nabrat síly: v minulosti, z hrobů otců.

Nemohl jsem jinak a napsal jsem to. Ovšem prostě; myšlénka ta nesnese rozvedení, nesnese kantorského vysvětlení. Kdo ku čtení

má v sobě patřičnou náladu, porozumí; kdo ne, – porozumí až jindy.

Přikládám ty veršíky. Vložte je laskavě do Prostých motivů co „první jarní“. –

Již dávno nemám o Vás zprávy. Pište mi zase, vysoce ctěná, a přijměte pro sebe i matičku nejsrdečnější pozdravy moje!

Oddaný

Neruda

Jarní.

Kam letíš, ty mladá myšlénko,
ze zimních těch v duši ledů?
„Zde vylétla první hle včelička,
já pospíchám za ní v sledu.“

Kam letíš, ty milá včeličko,
hned v první té slunné chvíli?
„Já spěchám zde na sádek hřbitovní
se popást a nabrat síly.“

Však země je ještě jako kost
a sady tak nahé, bědné –
„Vždy na hrobech leží a voní a zvou
nás sílivé květy medné!“

---

655. *18/5 87.*

Vysoce ctěná!

Nevím, co dřív – gratulovat? děkovat se? Tedy gratuluju napřed ku dni 19. května. Abyste byla zdráva. Abyste měla matinku zdravou a byla tedy šťastna a spokojena. Pěknou pac a pusu!

A teď se děkuju srdečně za Vaši vzpomínku a za opětné Vaše dary. Myslíte vždycky na mne, jste jako znamenité hodiny, na minutku zde vždycky v čas pravý. Učím se pořádku od Vás, já mužský neforema; přiznám se k tomu a děkuju i za to.

Není mi nějak valně. Příliš mnoho bylo návštěv, příliš mnoho námahy a řeči, příliš mnoho nevolnosti, a to už není pro mne. Jsem dosud stísněn.

Dovoluju si zaslat dnes trochu pražského pečiva k zítřejší hostině Vaší. Doufám, že pekař-mandatár dá na poštu včas. Přijměte se zvyklou přívětivostí svojí.

Jsem se srdečným pozdravem Vám oběma

cele oddaný

J. Neruda

---

656. *20/6 87.*

Vysoce ctěná!

Přicházím Vás navštívit srdečným pozdravem, v den, kdy vzpomínáte přes léta nazpět. Vím, že nesejmu Vám tíže; ale chci, abyste viděly, že myslím stále na Vás. –

Vratislav, o němž nevím, kde teď právě se nalezá, mně psal po návštěvě své ve Vysokém Mýtě, že je u Vás vše – jak právě býti může. Z toho jsem vyrozuměl, že zdraví matinčino pokračujícím letem se nezlepšilo, a je mi toho líto. Vždy, když delší dobu nedáváte zpráv, domnívám se, že je jí líp, že cítíte se spokojeny.

Já sám – nu Vratislav vidí, co by mi právě přál! Musím být nad sebou stále na stráži jako nad dítětem. A přece mám každou chvíli něco – zrovna jako dítě.

Děkuju Vám upřímně za kytičky, za Vaši vzpomínku každou. Do mé osobní samoty jsou to pravé hudební zvuky!

Cele Váš

Neruda

657. 27/6 87.

Vysoce ctěná!

Už musím zase děkovat! Stále myslíte na mne a lichotíte mi věru tím jako mladé dámě. Nu tedy hezounké, srdečné díky!

A slepičkám vyřiďte laskavě úplné uznání moje. Je vidět na jich produktech, že si dávají záležet, že jim není lhostejný úsudek světa. Hodné, hodné! –

Stran p. studenta se budu starat. Kdybych byl zdráv a docházel mezi lidi, slíbil bych ihned více. Takhle ale mohu jen říci: všemožně se postarám.

Jsem s nejsrdečnějším pozdravem

Váš

Neruda

---

658. 12/7 87.

Vysoce ctěná!

Hezounké díky za Vaši hezounkou vzpomínku. „Bílá vlašťovka" zase letos! Vy a přítel Lev! A je mi to neskonale příjemno – takový má být ten kroužek: jen ti, na kterých člověku skutečně nejvíc záleží! –

Vytýkáte mi, že jsem se ani nezmínil o Vašem láskyplném, opětném pozvání do V. M. Přiznám se: mlčel jsem schválně. Je mi tak nevolno, až teskno při tom, když mám znovu říkat: nemohu, a znovu Vás obtěžovat žalobou na tělesní mizerii svoji. Já vím, že byste mne srdečně přijaly, a Vy víte, že bych srdečně rád přijel; musí nám to bohužel stačit. Nyní mne asi omluvíte?

Musil jsem si vzít nyní z redakce dovolenou, abych přemohl nějak nejhorší ta parna. Z Prahy se ovšem nehnu.

Přijměte pro sebe a matinku srdečný pozdrav a výraz hluboké úcty.

Váš oddaný

Neruda

---

659. 24/8 87.

Vysoce ctěná!

Chtěl jsem Vám stran chráněnce Vašeho – jehož svěřenou mně fotografii zároveň vracím – podat zpráv určitých a odkládal tedy s dopisy, jež by byly musily obsahovat jen liché fráze. Bohužel nevím ani dnes ještě mnoho! Výminka: „opisování pro *večerní* čas" ztěžuje ještě věc velice, ač i jinak při návalu studentů do Prahy je obtížno napřed něco vůbec sehnat. Zvláště pro mne, který jsem napořád trochu nepohybný.

Opisování not je výdělek divný. P. Urbánek slíbil mi, že dá opisování třeba dost; ale sám podotknul, že opisovač „nevydělá si ani na bandura", a bude-li psát tedy večer, že „prosvítí, co vydělá". Chce ovšem podat mu naučení, jak možno si nadlehčit a vydělat poměrně více. Rovněž slíbil, že by opatřil našemu mladíku dva, snad i tři obědy týdně u nového hostinského v Měšt. besedě, obědy, které by si týž mohl ovšem sníst třeba navečer. Snad najdu ještě nějaký „oběd" nebo „večeři", a také já bych mladíkovi dle svých sil něčím přispěl; nevím ale věru, zda by to všechno stačilo na existenci. Přijde on vůbec do Prahy? Nebo se rozmyslil jinak?

Tedy odpusťte, že nemohu posloužit *tak*, jak bych si přál. Kdybych byl ženat, nebo alespoň zdráv, arci bych mohl učinit snad více. –

Doufám, že matinka drží se v dobré míře, a Vy sama že jste stále vesela, stále statečna.

Přijměte nejsrdečnější, uctivé pozdravy

svého oddaného

Nerudy

---

660. Vratislavovi. *[1. září 1887.]*

Můj milý!

Jsem tím arci velice potěšen, že obavy moje byly lichy. Oddechl jsem si. Co se týče ostatního – mrzuté, velmi mrzuté, ale Ty si pomůžeš! To by bylo pěkné, aby zdravý člověk Tvé síly a energie, Tvého jmena a obeznalosti Tvé neměl pevnou půdu pod nohama! –

Teď ale prosba a komise, která na Tebe už tři měsíce čeká a byla Ti už avisována. Jsem firmou Ludvík Pichler (Ovocná ulice), ke mně vždy ochotnou, požádán, aby do některého z nejčtenějších časopisů přišla notice o perle obrovské, kterou ta firma má. Chovajíť naději, že notice přejde do listů jiných a že budou na vzácnost tu upozorněny kruhy majetné. Já ale nemám jiné cesty k tomu nežli Tebou. Prosím, možno-li, napiš notici do N. W. T. Snad s kratičkým úvodem, že při licitaci státních klenotů francouzských byla po novinách řeč o nalezající se tam velké perle, že ale stejně velká atd. Na přiloženém lístku máš ještě nějaká dáta a na přiložené fotografii vidíš obraz v „životní" velikosti.

Ale pak se musíš také ještě postarat, aby notice ta hned přešla aspoň do jedněch ještě novin, a mně zaslat laskavě dotýčné číslo N. W. T. i těch novin druhých.* Jakpak – do nějakého berlínského listu nedalo by se to vnutit?

Tak se nehněvej. Dožádán žádám zase, musím žádat.

Tvůj

Nda

Ty jsi složil presid. Concordie? Nebo čeho?

* Také tu fotografii mně laskavě pošli zpět.

661. Zdeňce. *1/9 87.*

Vysoce ctěná!

Upřímné díky! Ač jste byla případnou zásilku již avisovala, přece bylo překvapení, při prohlížení jí. Dle přiloženého lístku byl jsem totiž očekával ovoce pohmožděného větrným pádem, a zatím usmívalo se svěže a sladí mi den za dnem. Díky! –

Váš protežovaný studující zůstane tedy v Mýtě? nebo vůbec zatím na venkově. Přijde-li co dobrovolník do Prahy, rozumí se přece samo sebou, že dostaví se ke mně? –

A odpusťte otázce. Děkujete se laskavě za Fliegende. Podezřívavá mysl moje ale budí ve mně bázeň z toho; domnívámť se, že snad přece Vás nedochází číslo za číslem, týden co týden? Račte mne upokojit ve věci té, nebo sdělit zprávu.

Jsem s nejsrdečnějším pozdravem Váš

oddaný

Neruda

---

662. *[6. září 1887.]*

Velectěná slečno!

Listy docházejí zcela správně a děkuju Vám za ně srdečně. S velkou dychtivostí je odevírám – bohužel vidím jen trýzeň Vás obou v nich. Prosím snažně za zprávy další.

Že nepíšu *teď* častěji, vysvětlíte si sama. Jsemť přece stále na váhách: obtěžoval bych Vás, beztoho dosti obtíženou a zabranou – či ulevil bych Vám slovem svým, ať už jakýmkoli? To jsou otázky, jež mi není lze rozhodnout jen pravidlem konvenienč-

ním! Kdybychom se alespoň někdy vídali a ústně do srdečnosti rozpovídali a srozuměli, nenastaly by ovšem podobné rozpaky nikdy.

Se srdečným pozdravem

Váš

Neruda

---

663. *7/9 87.*

Vysoce ctěná!

Ještě večer přišel p. Sobotka s dárkem Vaším milým a píšu ihned svůj dík tuto třeba formou krátkou, jen když rychlou.
Lístek můj mezitím jste asi již obdržela.

Srdečný pozdrav!

Neruda

---

664. Vratislavovi. *7/9 87.*

Jakpak, nemohla by ten obrázek reprodukovat na př. W. Ill. Z. – ? Odpusť nápadu!

Tvůj

N

665. 8/9 87.

Můj milý!

Spěchám s odpovědí. Dopis z Aussee obdržel, také jsem se potěšné části obsahu jeho dotknul hned ve svém listu následujícím – zcela všeobecně ovšem, vždyť nevím nic zvláštního, podrobného o tom – a list ten jsem Tobě, opatřený obyčejnou, obšírnou adresou a *rekomandovaný* zaslal z Prahy dne 1/9 87 (dátum recepisu), i bojím se tedy já zase, že listu toho *dosud* nemáš. Snad nechtěl nikdo za Tebe v Steyrerhofu podepsat, snad schovali jej zvláště – laskavě *vyšetř*, a možno-li, vracející se poštou mně zodpověz.

Myslím, kdybys byl list obdržel, že bys mi byl alespoň odpověděl, zdali teď či později můžeš té mé žádosti tam vyslovené vyhovět. Žádal jsem za novinářskou zprávu – tím už zároveň za reklamu – o perle obrovské, nalezající se v majetku firmy Pichler v Praze, a přiložil fotografii toho objektu, o jejíž navrácení jsem prosil. Arci bych rád věděl, zdali zprávu tu dáti můžeš.

Nemýlím-li se, vzal jsem na ten rekomandovaný list kuvert Nár. listů. –

O paní Adě letos žádné zprávy. Soudím z toho, že je zdráva. Pozdravuj!

Tvůj

Neruda

---

666. *Zdeňce.* 19/9 87.

Vysoce ctěná!

Jsem povinen ještě vřelým díkem. Jako tort!
Čímpak se odměním zase já?

Váš nejoddanější

Neruda

667. 11/10 87.

Vysoce ctěná!

Hezoučké díky za zásilku novou! Vždycky to ovoce své péče tak snižujete, a ono je zatím vždycky znamenité. Jedinou vadu má, že si je – nemohu sčesat osobně, při veselé rozpravě s Vámi. – Také za jablíčko dík. Už zdobí stůl, za kterým jste byla kdys poseděla chvíli – ale bohužel jen chvíli.

Stran těch listů ještě nevím ničeho. Radím k *malé* trpělivosti. Sice za ně ničeho nevytěžíte, ukážeme-li chvatu; beztoho jsou teď honorárové poměry nevalné.

Přijměte srdečný, upřímný pozdrav

svého

Nerudy

---

668. 31/10 87.

Vysoce ctěná!

Jako vždy dovoluju sobě ovšem také tentokráte zaslati Vám věnec, s prosbou, abyste jím uctila paměť našeho drahého zesnulého.

Lituju jedné věci: že způsob oslavy děje se vždy pomůckou stejnou, že není výběru. Alespoň však je také naše vzpomínka vždy stejně vřelá.

Proděláte zase den těžší jiných, také ale snad konečně spokojenější jiných; vždyť důkazů lásky je zajisté hojně a se všech přátelských stran!

Žijte zdrávy a spokojeny, a vzpomeňte si na mne často nějakou zprávou.

Váš upřímně oddaný

Neruda

669. 14/12 87.

Vysoce ctěná!

Zcela právem mi vytýkáte dlouhé mlčení moje. Jsem to divný člověk. Téměř denně chystám se ku psaní a vždycky mi uplyne den jako ve snách a nepřikročím ani k takovému „činu", jakým je neobjemný list. Jenže ty sny nejsou příjemny. Leží vše na mně jako balván. Snad podzimní spleen. Snad výroční nálada. Snad cosi, o čem nevím; ale příjemno to není.

Odpusťte tedy, prosím. Tak rád bych Vás neobtěžoval vlastním svým rozmarem těžkým, ale musím jej uvést co omluvu mlčení svého. Jiné omluvy nemám. Že na Vás myslím denně, ano třeba i nějaké slovo zahovořím denně, víte. Ovšemže ale máte plné právo žádati toho důkaz. A ten jsem Vám zůstal po několik neděl dlužen; jsem hříšník.

Z posledního lístku Vašeho dýše odpuštění a humór, který Vás bohudík neopouští skoro nikdy. Jsem tomu nádechu slov Vašich vždycky tak rád! Potřebujete síly a máte ji.

Snad mne potěšíte brzy zase několika slovy a podáte mi zprávu, jakže se matince daří. Je to tak pohnutlivé, co vyprávíte vždy o vzpomínkách její, a přece jí nebohé přeje člověk alespoň ten sen! Kéž se z něho nevyruší drsně!

Jsem Váš upřímně oddaný, srdečně pozdravující

Neruda

Dovoluju sobě dnes zásilku malé bedničky. Laskavě přijměte!

Nda

670. *21/12 87.*

Vysoce ctěná!

Dovolil jsem sobě dáti Vám dnes zaslati košíček ovoce z Prahy. Přijměte, prosím. Je tak těžko něco vybrat, abyste se mi nevysmála. Kdybych byl alespoň jednou spatřil Vaši domácnost mýtskou a přehlídl bižuterie Vaše dosti zběžně, však bych věděl, co vybrat, čím učinit alespoň malou radost. „Vezměte s málem zavděk."

Srdečné přání k svátkům a k Novému roku.

Váš cele oddaný

Neruda

---

671. *29/12 87.*

Vysoce ctěná!

Nejkrásnější, nejupřímnější díky za Váš milý obraz. Za Váš krásný dárek. I těm dámám za pozornost jejich.

A nejkrásnější, nejupřímnější přání k Novému roku!

Obé zatímně, krátce. Churavím trochu od Štědrého dne, sic byl bych psal již dříve.

Váš fňukavý

JAN NERUDA

672. Vratislavovi. *30/12 87.*

Můj milý!

Upřímné moje přání! Ať se Ti daří ku spokojenosti, líp než v minulém!

Od Štědrého večera churavím. Rozčílil jsem se náhodou: mezi velkou redakční práci přišlo mi *18* návštěv neodbytných, id est dosti takto milých, a to je na moje nervy už mnoho. Večer jsem vyšel a chvěl jsem se na celém těle.

Zdenka mi poslala novou svou fotografii; vypadá znamenitě. Ten venkov přece jenom svědčí, i když jsou přitom velké starosti.

Tedy: zlatou budoucnost!

Tvůj

Nda

---

673. *14/2 88.*

Můj milý!

Já bych Ti měl dosti co psát, náhodou ale samé věci jen čistě osobní, málo zajímavé, přesto však tuze mrzuté. Jsem tak hnebně dobrý chlap a vždycky se do něčeho zajedu, z čeho pak se nedovedu vyplést. Není poklidu u mne, a tak bych ho potřeboval!

Ani zdraví neslouží tak, jak by mělo. Pořád něco cítím. Tady v zimě mně bylo tak pěkně, že jsem měl radost; ale stálé rozechvění mne hubí. Je to vlastně ut supra – tatáž píseň! –

Je mi líto, že Tvoje záležitosti nepokračují. Cítím naproti nim malomoc svoji a tím se také cítím stísněn. Jen mi dej brzy zprávu alespoň nějak příjemnou. Alespoň že jsi zdráv. – Také z Mýta není zpráv. Ve své mrzutosti nepíšu, a dámy nepíšou pak také. Nedivím se jim pranic.

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Nda

674. Zdeňce. *15/2 88.*

Vysoce ctěná!

Nemohu říci, že přicházím, abych se Vás optal, jak jste vyvázla z víru masopostního – sama jste dobře řekla, že ho užíváme asi stejně –, ale ovšem že přicházím, abych zvěděl, jak se ve Vaší domácnosti, jak tedy matince předně, daří. Vaše mlčení je mi arci znamením dobrým; vím, že byste psala při nějaké důležitější změně, i když nepíšu já; rád bych však měl zase nějaké psané Vaše řádky. –

Já sám jsem mrzut, že zrovna bručím. Není divu: nedějí se věci právě příjemné. Ba osobně vše až tíží. Jsem tím arci sám vinen, svou dobrotou, která mne někdy zavádí přes meze rozvážné. A pak také tím, že až přespříliš se uzavírám, nikam nechodím, ničím se nepobavím. Pořád si říkám a určuju, že poněkud změním ten způsob svého samotářství; ale návyk a pohodlí zase vítězí. Snad ten nepříjemný pocit nynější pomine – už pominul as dvakráte dříve –, ale zatím panuje.

Tak vidíte, vyprávím o sobě, a ne zrovna zajímavě. Odpustíte!

Přijměte můj srdečný pozdrav a výraz opravdové úcty.

Váš oddaný

Neruda

---

675. *4/3 88.*

Vysoce ctěná!

Dostal jsem z Vídně zprávu o neštěstí Vašem. Ani netušíte, jak těžce mne stihla.

Myslím stále na Vás a vmýšlím se do Vašeho nynějšího trudného postavení. A byť nehoda Vaše trvala jen několik málo dní, vím,

co za tu dobu zkusíte jenom již myšlénkami na matičku nyní zkormoucenou, pravice své a podpory zbavenou.

Uzdravte se nám brzy a úplně!

Snad bude mít některá z obou slečen přítelkyň Vašich, o nichž psáváte, ochotu a laskavost, aby mi podala o Vás zprávu a připojila vlastní adresu svoji. Prosím ji uctivě a snažně za to.

Váš nejoddanější

Neruda

---

676. Vratislavovi. *5/3 88.*

Můj milý!

To byla blesková rána. Myslím arci stále na Zdenku. Chudák asi zkusí: bolestí, i vzpomínkou a pohledem na matku.

Škoda, že nejsem hybný a nemohu se tam podívat. Psal jsem hned, to se rozumí.

Tvůj

Nda

---

677. Zdeňce. *6/3 88.*

Velectěná přítelkyně!

Zarmoutila i potěšila jste mne milým listem svým. Zarmoutila popisem svého neštěstí, jež jsem si přece nebyl představoval tak kruté, a potěšila přece jen zase jasnou vzdor velké nehodě myslí, jaká se zračí z dopisu a řádky každé. Pánbůh Vás potěš a zachovej sílu na tu určenou Vám trpitelskou dobu.

Jsem myšlénkami při Vás a děkuju obzvláště za přiložený polohopisný lístek, dle něhož alespoň zcela jasně teď mohu si učiniti obraz.

Prosím – Vaši Marii pozdravuju srdečně. Mám ji za Vaše slova rád. Řekněte jí, že si ji jednou pozvu na několik dní do Prahy, se svolením Vaším, a že se tu bude mít dobře.

Včera jsem si dovolil dát Vám zaslati pečivo a oranže. *Tuze byste mne potěšila*, kdybyste mně sdělila nějaké přání své, nějakou, ať již jakoukoli tužbu, již bych splnit odtud mohl. Opakuju: *tuze!*

Zatím sbohem! Dejte mi dle pohodlí svého brzy zase zprávu, jsem dychtiv na ni.

Cele Váš

Neruda

---

678. *7/3 88.*

Kytičky snad už přišly; posílám za nimi pozdrav. – Vaší zprávou jsem trochu potěšen.

Váš

Neruda

---

679. *8/3 88.*

Vysoce ctěná!

Zde výstřižek. Přesvědčíte se, že není potřebí ujímati se ct. p. doktora. Kdyby ale i bylo, neradil bych k tomu: každou takovou věc nejlíp nechat usnout; oprava, ať již jakákoli, budí jen pozornost i těch, kteří sobě nebyli ničeho všimli, a budí podezření. –

Anna Vám už psala dva lístky. Ale stylistické umění její nestačí,

či dle jejího náhledu nestačilo na případ nynější. Tedy zatím kladu zde jen její nejuctivější přání nového, brzkého zdraví.

Připojuju nejsrdečnější svůj pozdrav!

Váš

Neruda

---

680. *12/3 88.*

Vysoce ctěná!

Posílám a budu po čas Vašeho nuceného lůžka zasílati časopisy zábavné a také Národní listy, abyste si alespoň na okamžik zahnala dlouhou chvíli.

Navyknete-li si N. L. a stanou-li se Vám potřebou, budu je zasílati dál; v případu jiném budu dle Vašeho přání zasílati tedy jen nedělní čísla. O čemž mi ostatně sama dáte pak zprávu.

Přeceňujete již zase zásluhu moji. –

Mnoho štěstí a zdaru k další tedy operaci – kéž by již vše bylo odbyto a odbyto šťastně!

Váš

Neruda

---

681. *22/3 88.*

Upřímné díky za kytičku, a za tu Vaši neskonalou, dojemnou pozornost vůbec!

Včera obvaz – bolest – a bude se prý v sobotu opakovat.

Váš

Neruda

682. *23/3 88.*

Srdečný pozdrav! První převazování jsem již přestál a bylo vskutku bolestné. Nevím, kolikrát se to bude opakovat, již zítra položí prý se obvazek zase nový. Také můj lékař je muž velice znalý a pečlivý; při rozmluvě jsem vyrozuměl, že zná i p. dr. Tobka, lékaře Vašeho. Děkuji Vám za milé lístky Vaše; také V. píše pilně.

Váš

Neruda

---

683. *27/3 88.*

Velectěná!

Nemyslete si, že památné nám dny březnové odešly mi nepovšimnuty. Ale – co platny *teď*, při té situaci a v té nehybnosti, vzpomínky!

Ležím natažen jako struna. K tomu proti světlu. Proto nepíšu sám. Však Vy omlouváte.

Se srdečným pozdravem

Váš

Neruda

---

684. *29/3 88.*

Vysoce ctěná!

Dovoluju si právě na adresu Vaši zaslati nějakou dobrost pro Marii. Prosím, nehněvejte se!

Srdečný pozdrav

Neruda

685. *V Praze dne 29/3 88.*

Vysoce ctěná!

Byl jsem skutečně neskonale překvapen, když přišla bednička a Anna začala z ní vyndavati všechny ty věci skvostné a dobré, pěkné a milé. – Pravá mosaika, roh náplně. Nebylo ani konce všech těch věcí a všechny překvapovaly, všem jsme se radostně smáli a ze všech těšili. Jsem velkým dlužníkem Vaším a ctěné Vaší, mně dosud neznámé přítelkyně a Vaší Márinky – zkrátka celého Vašeho nynějšího kroužku. Největší radost ovšem způsobily pero, bonboniéra se zrcátkem a vajíčka. Prosím, abyste přijala i sdělila moje nejsrdečnější díky. Rovněž díky Anniny za láskavou vzpomínku.

Dovoluji sobě list tento přiložiti k malé zásilce sucharů. Jsou to vyhlášené Popelovy, snad najdou milosti u Vás.

Jsem s nejsrdečnějším pozdravem Vám cele oddaný služebník

Neruda

---

686. *2/4 88.*

Vysoce ctěná!

Ani pomyšlení na zrušení zákazu! Protože jste své svobody zneužívala. A že byste činila zase totéž. Zákaz trvá zatím dále.

Váš oddaný

Neruda

687. *4/4 88.*

Vysoce ctěná!

Už se mi stýská po zprávách o Vašem *zdraví*. Sdělte mi laskavě něco zas o postupu bohdá již více útěšném.

Mne dnes odpol. převazují již po páté. A vždy je to bolestnější. Zcela jak jste předpovídala. Užuž aby pánbůh dal a bylo jinak!

Jsem v myšlénkách každou chvílí u Vás a pozdravuju Vás co nejsrdečněji,

Váš

Neruda

---

688. *V Praze dne 11/4 88.*

Vysoce ctěná!

Mám-li psáti jen trochu obsírnější list, musím ovšem – dát si jej napsat. Nepíšuť sedě, nýbrž jen leže a drže blok známých Vám již papírků nad sebou ve vzduchu.

Pořádek denní je ovšem velice jednoduchý. Trochu číst noviny, trochu času věnovat jídlu a mnoho, někdy až únavně mnoho času věnovat návštěvám. Ty mne někdy až moří, protože ne každý dovede po pěti minutách zase odejít a mnohý by tu vyseděl půl hodiny a déle, pro zábavu svoji a ne moji. Ale tu pak stávám se upřímným a řeknu sbohem.

Dr. Michl navštěvuje mne dvakráte denně. Snad by toho nebylo potřebí, ale žádal jsem sám za to, kvůli různým přáním a pofňukům, jaké mívá nemocný každý. Každých pět dní děje se převazování, a to bývá velice bolestné. Všechno by ještě ušlo, ale nakonec začínají lékaři vždycky pak ohybat v koleně nohu, aby neodvykala zcela pohybu, a to jest bolest zoufalá. Do sádry noha prý nepřijde, musíť prý být stálá kontrola, co se děje.

Dotaz Váš stran té ženy léčitelky sdělím dr. Michlovi zítra, dnes to nešlo. Ale pochybuju, že může na té umělkyni býti něco zvláštního. Našinec alespoň se toho nedomyslí, že by někdo bez anatomických studií mohl vykonati více nebo třeba jen totéž co vyškolený chirurg. Ostatně uslyšíme.

Věru nevím, co bych vyprávěl ještě. Tak jednoduchý, únavně stejný je ten život v posteli. Však jej znáte jako já.

Jsem se srdečným pozdravem

oddaný Váš

Neruda

---

689. *12/4 88.*

Vysoce ctěná!

Dr. Michl zná tu dobroditelku a její „umění" a zrazuje co nejnalehavěji s *každého* pokusu. –

Právě přišly kytičky – srdečné díky!

Váš

Neruda

---

690. *18/4 88.*

Vysoce ctěná!

To jsem už s velikou netrpělivostí čekal na Váš list! Zaplať pánbůh – tedy z lože venku! A šťastně, jak čtu! Brzké tedy zdraví, přítelkyně drahá!

Kéž už také já sedím a kroky zkouším! Snad dá pánbůh také mně zas okamžiky jiné. Už se promrzuju.
Přijměte srdečný – srdečný pozdrav!

Váš

Neruda

---

691. *19/4 88.*

Vysoce ctěná!

Upřímné díky! Sleduju Vaše první kroky, k oknu a kolem stolu, jako by to byly vlastní kroky moje.
Vajíček jsem již okusil – výborny!

Přijměte srdečný pozdrav svého

Nerudy

Zpráv o sobě nemohu dát ještě žádných nových. Musím zatím přijímat obvaz za obvazem – a čekat.

---

692. Vratislavovi. *20/4 88.*

Můj milý!

Už včera osmý převaz. Že prý věc se lepší, řekli lékaři. Jen zdali!
Dávám Ti raport.

Tvůj

Neruda

693. *Zdeňce.* 25/4 88.

Vysoce ctěná!

S velikým potěšením čtu o Vašich pokrocích. Kéž mohu vyprávět stejně!

Ležím, schnu, promrzuju se. A vzkazuju srdečný pozdrav!

Neruda

---

694. 3/5 88.

Velectěná přítelkyně!

Srdečný pozdrav! –

Procházím se po Vašem situačním plánu a zasedám do besídky Vaší. Jiné zábavy skoro nemám, leda čtení.

Nového něco není, ledaže lékař *začíná* mluvit o konci situace nynější. Dej pánbůh!

Píšu jen, abych nebyl kárán, že mlčím.

Oddaný Váš

Neruda

---

695. 10/5 88.

Vysoce ctěná!

Příští týden, prý asi v úterý, zkusím opustit postel. Dávám o tom zprávu.

Doufaje, že Vy máte se již jak náleží dobře, a připojuje svůj nejsrdečnější pozdrav, jsem

Váš oddaný

Neruda

696. *12/5 88.*

Vysoce ctěná!

Lístek Váš mne dojal. Kéž by už vše tak u mne bylo, jak Vy si myslíte, že již je! Prozatím nevím ještě ani určitě, kdy noha po prvé se dostane alespoň s postele. Soudím jen dle řečí dávnějších a dle slov lékařových zcela ještě neurčitých, že příští týden. Dej pánbůh, aby vskutku, a aby dobře!

Mám radost z Vašeho vracejícího se zdraví, ovšemže vřelou a upřímnou.

Přijměte srdečný pozdrav

svého

Nerudy

---

697. *16/5 88.*

Vysoce ctěná!

Počátek zaplať pánbůh učiněn. Včera odpoledne dali nový obvaz a sundali mne. Nejprve deset šoupaných, slepičích krůčků ku pohovce; pak zas asi třicet kolem postele. A pak zas na postel. – Večer velká bolest v naběhlé noze.

Dnes k večeru prý pokračování. Pomahej pánbůh.

Váš oddaný

Neruda

698. *16/5 88.*

Vysoce ctěná!

Jako vždy – přeštědrá, nevyčerpatelná! Brambůrky obšťastnily mne a 20 navštěvovatelů. Vajíčka potěšila Nánu. Buchtička těší mne právě *teď*. Z jablek bude dnes štrudl. Botička stojí na stolku a usmívají se z ní na mne kytičky Vaše.

Pac a pusu!

Váš

Neruda

---

699. *22/5 88.*

Vysoce ctěná!

Jsem velice potěšen Vašimi novými a překvapujícími zprávami. Přestála jste patrně již vše – zaplaťpánbůh!

Kéž také mně už popřáno vyjít alespoň před dům! Dávám třikrát denně nohy na půl hodiny s postele na stoličky, jednou denně provedou mne pět minut sem tam, toť zatím vše. Jsem i tomu vděčen, již jsem stálým ležením, zvláště v tom horku, velice zkoušel. Dej pánbůh trochu alespoň pokroku!

Jsem se srdečným pozdravem

Váš oddaný

Neruda

700. Vratislavovi. *22/5 [1888].*

Můj milý!

Jsi ve Vídni, jsi na venkově? Snad jsi přikován jako já: já mizerií zdravotní, Ty poměry.

Přestál jsem svatoj. dny. To je pro mne krutá vždycky doba. Letos 153 návštěvy – schválně jsem je počítal! Odbývej, vyhazuj, nemluv, přece jsi hotov!

Alespoň kdybych mohl na procházky mimo město! Ale za $1\frac{1}{4}$ hodiny, pěšky, veden, tam i zpět, kampak se dostanu. Tedy napořád Příkopy, Václavské náměstí – a jsem ještě rád, že to!

Prosím Tě, copak bych abonoval místo Berl. Tagblattu? Aby bylo stejně rozmanité, a bohaté? Nemám co číst, a nějaký velký cizí list musím přece číst!

Napiš mi zase jednou několik slov, třeba mrzutých, jen když Tvých!

Tenkráte jsem neodpověděl, mrzel mne ten přídatek Fričův a nevěděl jsem, co mu zároveň odpovědít.

Srdečný pozdrav! Buď šťasten!

Cele Tvůj

Nda

---

701. Zdeňce. *6/6 1888.*

Nejupřímnější přání všeho dobra.

Neruda

702. *8/6 88.*

Velectěná!

Jsem opravdově rozsmutněn Vámi a dlím v myšlénkách při Vás. Dej pánbůh síly a nového zase klidu. –

Pro případ, že byste kdykoli – nemám na zřeteli ani nynějšek ani smutnou nynější příčinu – zaslala mi telegram, sděluju, kdyby měl týž mně býti odevzdán *po* deváté večerní hodině, už by se ke mně nedostal. Dům je pak zabedněn. –

Nepsal jsem také. Z únavy, z mrzutosti – však mi rozumíte. Pokračuju pomalu, ale zaplať pánbůh i za to:

Pan dr. Tobek se mi velice líbil. Chlapík! Ač jsem s ním mluvil jen krátce, učinil na mne dojem velice příjemný.

Nejsrdečnější pozdrav Vám

od přítele

Nerudy

---

703. *10/6 88.*

Milá přítelkyně!

Co Vám mám říci!? – Objímám Vás! –
Anna sedí u stolku, pláče a modlí se.

Váš

Neruda

704. 12/6 88.

Vysoce ctěná!

Ranní pozdrav do Vaší opuštěnosti! Spoléhejte vždy a ve všem na mne, na přítele! –

Rovněž ovšem srdečný pozdrav příteli Vratislavovi. Teď ho ovšem ještě neuvidím, nejsem ještě dost statečný k tomu; ale těším se na spatření po málo snad již bohdá nedělích.

Cele Váš

Neruda

---

705. 26/6 88.

Milá, ctěná přítelkyně!

Odpuštění! Zaplať pánbůh – není, čeho jste se obávala. Ale a) nechtěl jsem psát, dokud nemohu alespoň něco, trochu říci cos potěšitelného, a b) v posledním listu Vašem byla pronešena důmínka, že byste mne byla mohla tím oním urazit, že jsem věru nevěděl, co říci na to. Nechával jsem ubíhat několik dní, abych nemusil o té důmínce mluvit. Tedy – odpuštění! Myslím, že je dosti věcí, jež bychom si psáti mohli; snad a nejspíš se zase rozepíšeme.

Vycházím trochu ven. Veden, podporován. Je to zvláštní: jen když cítím prst průvodcův, jdu pevně; jinak se chvěju. Chodil jsem dříve, doma, pevněji, dokud jsem měl desky na noze; po sejmutí jde se mi hůř. Strach – nic než strach. Dej pánbůh, aby pominul, brzy, hodně brzy!

Pište mi, milá přítelkyně, hodně brzy. Vždyť máte snad toho i potřebu. Pište neženýrovaně, co chcete, jak chcete, jakoby přítelkyni

nebo sestře nebo bratru – u mne je vše pod sedmerým zámkem a vše uschováno, což se ostatně rozumí samo sebou.

Nejsrdečnější pozdrav!

Váš

Neruda

---

706. *10/7 88.*

Vysoce ctěná!

Upřímné díky za vzpomínku tak přátelskou, především ale za stejně významný jak vítaný dar. Obdržel ihned patřičné, čestné místo svoje.

Jak se Vám daří, přítelkyně drahá? Je něco, čím bych Vám posloužit, radost způsobit mohl? Řekněte, prosím snažně, řekněte!

Chodím denně (veden) 2× do Františkánské zahrady. Ale ještě ostychavě, volně.

Nejsrdečnější pozdrav!

Váš

Neruda

---

707. *12/7 88.*

Vysoce ctěná!

Fliegende jste si asi již vysvětlila – zapomenutostí mé slečny sekretářky. Že N. L. nedocházejí více, ovšem jsem také nevěděl; však je již věc zařízena, aby trvala dále.

Za růžičky dodatečně pac a dvě pusy. Avšak – pročpak mne máte k tomu, abych stále se přiznával k tělesné chorobě a slabosti

své, nedovolující mně ani nejpohodlnější návštěvy na venkově – proč? Vždyť bych přece jinak přihlásil se sám, nevěříte?

Ale srdečný dík přece jen a nejsrdečnější pozdrav! Též Marii pozdravení!

Neruda

---

708. Vratislavovi. *3/8 88.*

Můj milý!

Pročpak mi nepíšeš? Proto, že nepíšu já? chudák nemocný? Nepíšu, a) že píšu pořád ještě s namáháním, drže papír i podložku volně, ač sedím *vedle* stolu, b) že už se stydím za ty tužkové lístky.

Jako se stydím za délku své slabosti. Chodím ven, ale veden a obrněn železným „tutorem". Včera jsem měl po prvé odvahu pustit vůdce a jít vedle něho, těsně, ale volně. Když člověk má to vědomí, že koleno rozbité nesrostlo, je potřebí k tomu heroismu. Pomáhej pánbůh!

Piš mi hodně brzy, prosím. Mám pozdravů zapotřebí.

Tvůj

Nda

---

709. Zdeňce. *3/8 88.*

Vysoce ctěná!

Vidíte, také už píšu „napořád" ingoustem!

Jenže napořád ještě držím, sedě *vedle* stolu, papír i s podložkou v ruce. Arci teď dopisuju pramálo: Vám jediné. Jakmile čas dovolí – a letos je té pohody málo – vylezu z postele, dám se obrnit „tutorem", těžkým, železným, a vést na procházku. Včera jsem měl

po prvé srdnatost pustit se svého vůdce a jít sice těsně vedle něho, ale volně. Dej pánbůh dále!

A jak se máte Vy? Pište mi častěji trochu, prosím, dle možnosti a pohodlí arci; je mi těch přátelských lístků zapotřebí! –

Prosím, je adresa Vratislavova *teď* pořád: „IX, Colling. 9" –?

Přijměte nejsrdečnější pozdrav

svého oddaného

Nerudy

Pakli můj ženský sekretář v zasílání časopisů činí mezery, neklaďte za mou vinu.

---

710. *4/8 88.*

Vysoce ctěná!

Jen proto, že mne psaní velice namahá, neodpovídám vždycky a hned a na všechno. Ráčíte přece dobře vědít, jak mne těší každý lístek Váš!

Kytičky došly, zdrávy, pěkny. Osamotnělou fialku právě dnes jsem schoval si na památku.

Dotaz stran novin byl jen co kontrola zasílatele. Vždyť mohl některý časopis zůstat ležet a zasluhovalo to pak pokárání, je-li pravda?

Tak už se nehněvejte, prosím.

Váš nejoddanější

Neruda

711. *20/8 88.*

Vysoce ctěná!

Nepřichází aviso žádné. Nána myslí, že nás pojednou překvapíte; mívá prorockého ducha, čekám tedy. Pro případ, že zdržíte se v Praze alespoň několik dní, neškodí ovšem, zůstanu-li bez avisa; kdybyste ale přijela jen asi na dva dny, měl bych přece rád zprávu dříve, abych mohl alespoň o divadlo Vám se starat. Domnívám se však, že ani není možno, abyste nepřijela na déle; vždyť si musíte po jízdě aspoň odpočinout. Jenom opatrně při té jízdě, opatrně. A v průvodu, možno-li jen trochu. Snad v průvodu Marie.

Však Vám dá lékař asi instrukcí dost. Přiznám se, že Vám závidím. Však to závist dobrácká, to víte.

Mne musíte zde ovšem přijmout takového, jaký právě jsem. Když se bohužel předělat nedovedu!

Jsem se srdečným pozdravem

Váš

Neruda

---

712. *11/9 88.*

Vysoce ctěná!

Upřímné díky za Vaši laskavou zásilku a vonnou vzpomínku. Ale nikoli za narážku k ní připletenou!

Nebudu se tvářit, jako bych nerozuměl. Vím, že „se povídá", a mohla jste tedy zaslechnout. Ale pak – přátelsky si o mně rozmyslit! Myslíte, že bych nyní, stár, chor, zmrzačen, osmiletou chorobou vysílen, chud – mohl, či směl na něco podobného myslet? Že bych byl tak hloupý k sobě? Tak nesvědomitý, ano špatný

k jinému? I když by se někdo naprosto nepředložený našel? Bohudíky není ani to, ani ono možno – nemožnost je vůbec! Ale právě proto *nesmí* žádný můj opravdový přítel sobě cosi podobného o mně myslet! – Odpusťte!

K Vám o tom mluvím, jenom k Vám, na jiných mně nezáleží.

S mým zdravím je to bohužel divné. Chodím, chodím – ba chodil bych dosti pěkně; ale bez průvodu nemohu. Ztratím ihned důvěru, potácím se – nohy jsou příliš těmi opětovnými a velkými chorobami zeslabeny, nervy polekány. Ale to vodění stojí ukrutný peníz, a nevím, jak dlouho to vydržím. Kdybych sesílil trochu; ale jak!? Dělám vše možné; musím čekat.

Přijměte srdečný pozdrav svého upřímného přítele

Nerudy

---

713. *27/9 88.*

Vysoce ctěná!

Tušil jsem, že se sejdete, ano domníval jsem se, že už dříve se stalo. Myslím, že jste mluvila a jednala jako má přítelkyně, a jak v té situaci teď jedině jednati možno. Boženka je děvče velice zajímavé, jemné, milé, zasluhuje toho, aby se s ní zacházelo co nejjemněji také, jakž ovšem při Vašem taktu a outlocitu rozumí se samo sebou. Snad se spatříte ještě, snad jí splatíte návštěvu.

Rád bych byl býval neviditelně přítomen. Ale líp, že jsem nebyl.

Jsem velice pochmuřen. Vidím nyní, že bez průvodu nebudu moci již asi choditi nikdy. Považte si, jak mne to vědomí tísní. Odvírá se přede mnou budoucnost mračná, že to až mrazí. Alespoň kdyby pánbůh dal síly na tolik práce, mnoho-li jí k životu nejnutněji třeba! –

Libo-li, zašlete seznam starých, ku prodeji určených spisů svých dru Juliovi Grégrovi, arci s udáním zcela určitým, mnoho-li za

který žádáte. Jinak, čekáním zase, mnoho-li by nabíd sám, dostavila by se četná obtíž a nedošli byste třeba hned konce. Julius Vás za ten seznam tímto žádá. Zašlete přímo.

Přijměte můj srdečný pozdrav a nedělejte sobě z toho nic, pakli někdy trochu pofňukávám.

Váš oddaný

Neruda

---

714. *31/10 88.*

Vysoce ctěná!

Zrovna teď došel Váš list, v témž okamžiku, kdy jsem Vás listem prositi chtěl svým, abyste na hrob nezapomenutelného otce a té dobré matičky své položila přípomínku moji skromnou. Zasílatel můj jednal proti instrukci a zaslal o den dříve. Nu – žádné neštěstí, jenže vypadám přitom tak nešikovně trochu. –

Daří se mi napořád stejně. Stále se dávám vodit a vodit, a jinak už asi nedovedu ani. Mimo to – nynější počasí mne velice moří; cítím se napořád cele zchablý.

P. Šotkovi jsem konečně mohl opatřit nyní několik obědů; učiním ještě, seč budu, a doufám, že bude Váš chráněnec pojištěn alespoň proti nejhoršímu.

Myslím arci často na Vás, třeba bych nepsal. Také Vídeň teď neobdržuje častějších listů; vím, že má Vr. mnoho co dělat. Máte snad novou adresu jeho?

Přijměte nejsrdečnější pozdrav svého

Nerudy

715. Vratislavovi. *19/11 88.*

Můj milý!

Ani nevím, co Ti psát!

Věru jsem Tě nechtěl vyrušovat! Myslil jsem: připravuje si existenci novou. Ovšem že také nebyl a nejsem v rozmaru růžovém, psavém; ale to by nebylo bývalo příčinou mlčení. A tu mi teď Schnirch sděluje, že se Ti *všechno* dosud nepovedlo a že *jsi smutný*. To věřím! Mohu se vmyslit.

Nevím však nic bližšího a nevím tedy také ani, co teď zde říci. Prosím, piš mi. A mohu-li v čemkoli pomoci, dej zprávu.

Líbám Tě Tvůj věrný

Nda

---

716. Zdeňce. *20/11 88.*

Vysoce ctěná!

Hezounké díky za vonný a chutný dar. Pojídám z něho denně; kompoty svoje mám teď výlučně ze zásilky Vaší. Ale již jsem řekl: připravujete samu sebe o veškerý výtěžek svého, letos beztoho nepříliš požehnaného sadu. A čeho sama nemáte, vyžádáte sobě na „slečně Milče" – pro mne; toť přece jen příliš mnoho! –

Stran svého chráněnce buďte bez starosti. Má se dobře, líp než mnohý z rodiny „zámožné". Z Vys. M. má tedy 10 zl. měsíčně. Ode mne 5–6 zl. k tomu. Dále jsem mu opatřil v Měšť. besedě čtyry obědy týdně. A koupil jsem mu celé, nové šaty zimní – nemělť vlastně co oblíct. Nerád činím něco napolo a slíbil jsem Vám, že se o něho postarám. Snad se mu podaří do roka opatřiti sobě nějakých hodin; pak přestane o něho starost. –

Ve Vašich listech, upřímně řečeno, některé výrazy za poslední doby se mně nelíbí. Vám něco schází, a nechcete si stěžovat. Myslím, že spíš materielně něco než citově. Ale neptám se. Zajisté řeknete, co říci chcete. Vždyť můžete mít důvěru.

Jsem se srdečným pozdravem

Váš oddaný

Neruda

---

717. *[26. prosince 1888.]*

Vysoce ctěná!

Se svým posledním lístkem spěchal jsem při psaní, nebyloť mně právě dobře, a tuť jsem zapomněl zmíniti se o věci jedné. Také dnes bych asi ku psaní nedošel a protož Vám raději zasílám diktát.

Nedal jsem totiž dosud zprávu stran Vašeho dotazu, pravím tedy: seznámek Vámi zaslaný ihned jsem já zase zaslal Juliovi a rovněž také hned zase sdělil mu dotaz Váš stran bible, zároveň pak připsal jsem nalehavou žádost, aby Vám ihned, možno-li, sdělil mínění své. Já totiž s Juliem setkám se jen málokdy, někdy jednou za čtvrtleť, a musím projednat vše písemně; nemohuť do schodů. Snad vyhověl žádosti mé a odpověď jste obdržela.

Doufám alespoň tak. Na všechen způsob byl jsem Vám povinen ještě touto zprávou.

Přijměte můj nejsrdečnější pozdrav.

J. Neruda

718. *[30. prosince 1888.]*

JAN NERUDA p. š.

---

719. *6/2 89.*

Vysoce ctěná!

Tady jsem, zkroušený jako vždy. A jinak než zkroušeně nedovedu asi už ani přicházet. Dokud budu práce schopen vůbec, nezbude mi asi nikdy v pravý čas nějaká ta půlhodinka, abych alespoň při kratičkém písemním rozhovoru se svými přátli trochu pookřál a zároveň také toho docílil, abych tu nestál co člověk nezdvořilý a bezohledný. Potřebuju, jak beztoho víte, nyní pro redakční práci svou každé mimo postel a ulici prožité minuty; co mi dříve rychle a hravě šlo, vleče se nyní, pro nutné časté pausy, přes celé dny. Je to kříž. Doufám však v osvědčenou již trpělivost Vaši. Jak je to škoda, že jsme tak od sebe vzdáleni; kratičká návštěva, dvě tři slova, a bylo by porozumění úplné.

Vaše zprávy o mně – kéž by byly zcela pravdivy! Snad ale víte pravdu a z jemnocitu líčíte vše krásněji. „Sám chodit" – toť ideál, o kterém ani nevím, zda jej kdy dosáhnu! Jdu třeba pět, deset minut bez držení se vedle průvodce, po příhodné půdě; někdo však musí přece jen býti vedle mne. Náhle zavrávorám, zachvěju se a myslím, že bych padl, kdybych se nemohl zadržet. A já už zkusil dost, jak nebýt co nejvýš opatrným!

Sám chodit – jak rád bych! Můžete si pomyslit, milá přítelkyně! Mít pořád někoho vedle sebe. Být přitom ještě poukázán na posluhu s nápadnou červenou čepicí. A těch peněz, co to stojí, těch peněz!

Tak vidíte, že zase fňukám. Jste tím sama vinna. Arci, těžko se té řeči uhnout! Těžko situaci nevidět a omlčet!

Myslím často, denně dvacetkráte na Vás, vždy v nejpevnějším předsevzetí, abych Vás pobavil něčím písemným, vímť, že té pobavy máte třeba. Ale nepřijdu k tomu, a když přece píšu, vyvo-

lávám asi náladu prapranepobavnou. Prosím, pište mi alespoň Vy zase častěji. Přál bych, aby Vám to trochu polevovalo, aby se Vám to stalo potřebou, jako mně se staly potřebou Vaše lístky – navykla jste mne tak, a když nepíšete, cítím prázdnotu, připadá mi, jako bych už zase někoho ztrácel.

Přijměte srdečný pozdrav upřímného přítele!

Váš

Neruda

---

720. *19/3 89.*

Vysoce ctěná!

Je vidět, že události všeho možného druhu, a všechny nepříjemné, měly přece jenom na nás vliv značný. Omrzeli jsme se. Totiž – odpusťte, že užívám množného čísla – *já* najisto jsem se omrzel: máloco mne, a i pak jenom přeletem baví, vyhýbám se rozpravám, všemu. Nepíšeme si, a měli bychom najisto si co říci. Nepochybuju, že ústně by sdílnost přece byla ještě jinaká; ale na písemný rozhovor hned tak se neodvážím. Jsem sám mrzut a je mi, jako by to bylo z každého slova psaného vidět, jako bych tím oslovenému ubližoval. – Události, choroby, snad i nekonečná zima, neutěšené poměry národní a politické – dohromady úplný rozlad. – Snad pomůže jaro alespoň trochu. –

Vzpomínám na Vás arci denně, a teď, za dnů březnových, tím více. Máte v březnu celý růženec vzpomínek černých. Zrovna se zase jedna blíží. Cítím s Vámi.

Děkuju Vám za zásilku nedělní. Byl jsem tuto neděli rozladěn jak už dávno ne – ještě dnes vidíte stopy.

Přijměte srdečný pozdrav

svého přítele

Nerudy

721. Vratislavovi. *20/3 89.*

Můj milý!

Už si ani nepíšeme! To jsme zkrachováni – mravní kocovina, jenže nezasloužená! Víš, kdybychom byli pohromadě, také bychom třeba nemluvili, disposice není podle toho; ale stačilo by pak kouknutí, kdežto z Prahy do Vídně a vice versa koukat je zoufale málo platno.

Jsem moc zmožen, moc! Nemohu se sebrat. Ovšem jsem starší než Ty, prodělal jsem celou řadu krutých zrovna nemocí, žiju ještě ve stísněnějších poměrech nežli Ty; nemyslil jsem však přece nikdy, že možno se tak, řekl bych „světově" omrzet, jak se mi stalo. Jsi v poměrech třeba lepších, přece asi skoro stejně mrzut. Jak dobře, že nemáme ženy, dětí. Nebo snad – jak zle!?

Píšu Ti dnes jen, abys viděl, že vzdor nepsaní jsou moje upomínky na Tebe a na Tvé osudy vždycky stejně živé. Je březen, zlý měsíc v minulosti. Vzpomínám.

Tak mi buď zdráv!

Vezmi jednou vídeňský adresář do ruky a vypiš mi adresy tamějších „münzenhandlungů" – ano?

Tvůj

Nda

---

722. Zdeňce. *7/4 89.*

Vysoce ctěná!

Pak nemá člověk věřit ve sny!

Deset hodin dopoledne. Ležím v 2. pokojíku líně na posteli; v 1. utírá Nána prach, bylať už z trhu přišla. Vtom začne: „To

jsem měla dnes sen! Zdálo se mně, že slečna Zdenka přišla a přinesla nám krásná červená jabka. ‚To je od tabule, když tedy měla maminka svátek' – copak byl teď nebožky paní Šemberové svátek? Vypadala tak mladičká, skoro dětinská, jako dvanáctileté děvče. Pán jí to řek. – ‚To je od toho, že se denně myju na zahradě'!" –

A netrvalo pět minut a byla tu bedna! Červená jablíčka. A máslo a sýr a vajíčka a celá zahrádka kytek! Kytičky už stojí na stolku. Sušenky zrovna teď ku vínu chroupám – výborny!

Ale nejvíc mne těší Váš sprovázející lístek. Je jarní, svěží, skutečně jasný, mladistvě jasný, potěšně hravý. Těší mne tak, že ihned sedám a píšu. Kdyby také mně ještě osud přál té hravosti – což o to, talent bych k ní měl – jen trochu, trošičku kdyby přispěl ten osud!

Snad sobě stýskáte někdy ve venkovské své samotě, snad a zajisté někdy i právem; ale věřte mi, po nemoci a ranách osudu není nad ni, nad tu samotu zlatou! Toužím po ní, jenže marně, jsem k veřejnému životu přikován.

Pokud to jde, vykouzluju si ji přece. Bývalo u mne jako ve mlýnici, a je teď někdy až nápadně ticho. Lidem je tak nevolno u člověka nešťastného, jeden se vytrácí po druhém – ani nevědí, jaké tím vlastně prokazují dobrodiní! Vždyť to člověk zrovna na nich vidí, jak je jim nevolno, a to na člověka působí těžce. Zůstává jen kroužek těch pravých, a v tom je volno. –

Márince, prosím, upřímný dík za vzpomínky její! Je hodná! – Anna právě škemrá, abych připsal uctivé její pozdravení; ví, že Vám píšu.

Přijměte moje díky a nejsrdečnější pozdrav!

Cele Váš

Neruda

723. 17/4 89.

Vysoce ctěná!

Právě jsem chtěl napsat pozdrav k svátkům. Vtom nové dary! Děkuju srdečně sám, a mám vyřídit nejuctivější, nejvřelejší díky od Anny. Obešla jste zákon – ovšem – to není hezké –, ale když nedovedu Vám kázat!

Myslíte při každém zahradním jarním zjevu na Pražáka, zakletého do zdí. Díky! Ale závidím Vám přece ten poklid a to žití tiché. Snad sama netušíte, co máte.

Psal bych obšírněji, ale jsem znaven. Měl jsem dvě neodbytné návštěvy za sebou, a mne, trvá-li návštěva přes $^1/_4$ hodiny, už velice unavuje. Jsem chlapík.

Šťastné a veselé svátky!

Cele Váš

Neruda

---

724. 13/5 89.

Vysoce ctěná!

Od Vás přicházejí samé jen potěšitelné zprávy; jakkoli těším se z nich upřímně, lituju rovněž upřímně, že nemohu o sobě vyprávět stejně potěšné věci. Jsem přikován ku svému průvodci jako ku skále, ku své den co den stejné procházce jako k promrzelé ženě. Ale přec jen ještě zaplať pánbůh, že mám aspoň procházku tu jednu: vidím lidi, vidím krámy, ostatního, jako na př. života vzrušnějšího, pak zas odpočinku spokojenějšího, snažím se domyslit. Už je to osud.

Je-li pěkně, chodím přece den co den dvakráte ven, vyjma pátek a sobotu, kdy expeduju hlavní redakční práce; tu musím se spokojit s procházkou jedinou. Mám teď mnoho, mnoho co dělat, a nejraděj bych lenošil.

Tenhleten týden budu mít asi návštěvy z venkova. Dvě už jsou oznámeny, od milých příbuzných – když ale člověk se jim nemůže tak věnovat, jak by rád! A má pak pocit, že vykládají sobě jinak.

Přijměte můj srdečný pozdrav! Buďte šťastna!

Cele Váš

Neruda

---

725. *22/5 89.*

Vysoce ctěná!

Děkuju tedy ještě jednou za Vaši vzpomínku výdatnou, vonnou, chutnou, rozmanitou – měla věru veškeré vlastnosti dobré! A přišla z nejlepšího srdce na světě. Především ale děkuju za pac a pusu – jediná pusa, kterou jsem od Vás dostal, a i ta je jenom papírová! Co ale dělat, když jiných není!

Ta pečená cukrlata se Vám, neznámé paní a sluníčku povedla znamenitě!

Marušce hezký dík. Těšilo mne opravdově, že si na mne vzpomněla obrázkem svým; dovedu si ji teď dobře myslit vedle Vás a kolem Vás. Fotografie je zdařilejší, než by člověk od venkovského města očekával; je pěkna.

Včera jsem už trochu zase byl zotaven; ale ty dny svatojanské soužily mne tuze. Letos jsem to počítal – 153 gratulanti, toť přece jen mnoho, byť i rozdělených na 2 dny! A měl jsem tu také venkovské hosty, milé, příjemné – škoda, že nejsem dle toho, abych je mohl sprovázet nebo třeba jen trochu delší chvíli bavit!

Vám se ve Vašem útulku daří asi pořád májově!? Buďte mi šťastna, klidna, spokojena!

Cele Váš

Neruda

726. 27/6 89.

Vysoce ctěná!

Děkuju za Vaše přátelské přání. Ale s těmi „stromy" to nejde! Leda myslíte-li stromy na nábřeží, na Karlově, na Václavově náměstí atd.

Byl bych snad zahynul, kdybych byl neustál v těch parnech psát. Mne sedění za parna ukrutně moří. Proto jsem nastoupil dovolenou – na jak dlouho, nevím ani ještě sám. Snad mne pojednou zavolají. Ostatně jen nerád jsem ustál v práci. Za prvé pracuju rád vůbec, za druhé nastaly volby: byl bych rád pomáhal.

Rád bych mezi stromy, tuze rád – když to nejde! Musím to přenechati Vám, své vzácné přítelkyni, kteráž se sbírá všem zase ku radosti. Přeju Vám toho z plného srdce.

Psal bych častěj, asi hodně často; ale jakož už nahoře řečeno: to psaní – to psaní! Nestačí síly. Vratislavovi už jsem nepsal 5 neděl; až mne ta délka svírá!

Přijměte srdečný můj pozdrav. A vzpomeňte zase brzy na mne!

Váš oddaný

Neruda

---

727. 16/7 89.

Vysoce ctěná!

Učinila jste mi výdatnou radost obrazem, jímž se rozmnožila, dojemně i rozmarně zároveň, vysokomýtská moje galerie. Kdyby to jen trochu šlo, dal bych pac a pusu – když to nejde! Dokonalý obraz; podoba Vašeho obličeje sice také mně „se nepodobá", ale obraz dává ponětí o Vašem životě a zvycích Vašich. Děkuju za něj, i za laskavou, přátelskou vzpomínku.

Žiju v horké Praze jako poustevník. Chodím sice dle obyčeje 2× denně ven; ale neotaví mne to; jen abych činil trošičku pohybů. A doma sedím sám jako vždy. Návštěvy bohudík téměř žádná, myšlénky bohužel také téměř žádné. Vegetuju. Lením nade všechno pomyšlení. Až budu chtít pracovat, budu nováček, učedník zase.

Vy prolétáte po vůkolí – máte dobře. Lístek z Litomyšle vzbudil celý roj vzpomínek dávných, třicetiletých! To jsem starý. Před 30 lety už jsem byl redaktor! Někdy mne to stáří přece jen mrzí; ale ještě jednou totéž žít, vlastně totéž zkusit, bych nechtěl věru!

Jsem Váš oddaný, upřímný

služebník a přítel

Neruda

---

728. *5/8 89.*

Vysoce ctěná!

Potřebuju j[eště nutně kl]idu – poklidu! Je tím jediným, [jenž] může do poměrů mých, až přetěžkých, alespoň trochu přinést jasu.

Váš list mne překvapil. Vždyť přece v dopisech slečniných, jakž se ostatně samo sebou rozumí, není [an]i dechu tak[ové]ho, jenž by ji mohl kdekoli, kdyko[li] před [kýmkoli] mrzet. A toho se zajisté šle[chet]ná jej[í mysl] také nedomnívá, že bych já [snad] mohl užít někdy zkomoleně, nehodně – nechci ani užít případného dosti slova!

Než, staniž se dle její vůle. Zničím je. Musím se dát i po pokoji vodit a nechci nijak vzbudit ženskou zvědavost. [Ale do] 14 dnů těch několik lístků zničím. [O tom můžete] být jisty.

Mohu ovšem totéž ž[ádati navz]ájem. Nechť slečna laskavě zničí tak[é dopisy] mé; třeba byly stejně bezvadny, mohly by konečně

nějakou náhodou nepředvídanou dostati se do rukou, do nichž alespoň nepatří. –

Potřebuju poklidu, a nemo[hu ho] dojít.

Oddaný

Ne[ruda]

---

729. *30/10 89.*

Vysoce ctěná!

Posílám košíček, se snažnou prosbou, abyste sobě neobtěžovala postaviti jej na hrob nám drahých, co vzpomínku přítele. Doufám, že přijde v pravý čas. –

Ještě jsem podzimu nenavykl. Ještě mne týrá každodenním kašlem etc., takže už jsem mrzut jako Rubešova „stará jedle". Však co platno naříkat!

A Vratislav teď nepíše! Má nejspíš v tom nynějším žurnalistickém troublu plnou hlavu starostí.

Doufaje, že jste zdráva a vždy v té výborné míře, v jaké jste byla v Praze, znamenám se s pozdravem srdečným

Váš oddaný

Neruda

---

730. Vratislavovi. *24/11 89.*

Můj milý!

Vždyť se mi po Tobě už stýská! Proč nepíšeš? Nedáváš alespoň zprávu? Nebo mne chceš nechat trochu se postit, za to, že já trochu déle nepsal? To bys neměl dělat: nemá se takhle počítat s člověkem

sešlým! Tedy napiš slůvko, alespoň o svém zdraví, když ne o poměrech, na něž by arci nestačilo tisíc asi slov.

Ten podzim mne pořádně zdrhnul. Ani nevím z čeho, a jsem nastuzen, stále pln palčivé rýmy, aniž se jí mohu jen na dva na tři dny trochu zbavit. Churav, a ovšemže mrzut i z jiných sterých příčin, ukrutně mrzut!

Stran toho tolaru se nemusíš poptat, když nechceš; já bych Ti nerád přidal starosti sebemenší. Také už mne to ani nezajímá.

Pořád se té zimy bojím. Protože se bojím arestu doma, a bude-li sníh, náledí atd., je arest. Nějak zase bídně teď chodím.

Jsem Tvůj cele oddaný

Nda

---

731. Zdeňce. *8/12 89*

Vysoce ctěná!

Pěkné díky za brošury; vskutku zajímavo! Jednou jsem poděl Julia.

Snad jste sobě dnes inserátku všimla? Dáme jej třikráte, v neděli vždy, ovšemže bezplatně.

Jste zdráva a vesela. U Vás veselí domovem. A u mne mrzoutství věčné. Teď mne zas moří revma, zimní tma, krátkost dne – takového „. . . . . " moří už na světě všechno!

Od Vratislava zprávy, že je zase zdráv a vesel jako na jaře ptáček. Zdráv byl ovšem napořád, ale vesel vždycky nebyl – ta žurnalistika! Ta umí bodat! Ale V. je jako Herkul!

Přijměte srdečné pozdravení! Upřímné přání stálého zdaru!

Cele Váš

Neruda

732. *22/12 89.*

Posílám Vám, vysoce ctěná přítelkyně, přání své k svátkům a k Novému roku sice jen na visitce; ale je vřelé a srdečné jako na archu mého už pověstného modrého papíru! – Jsem unaven a mrzut, tak nesvátečně mrzut, že neuvěříte ani! Inu – inu – kde trochu svěžesti nabrat – u nás – u mne!

Cele Váš

JAN NERUDA

733. Vratislavovi. *23/12 89.*

Můj milý!

Šťastné, veselé svátky, šťastný Nový rok!

Myslím, že je s Tebou jako se mnou: neměl jsem doma nikdy Štědrého večera a tedy jsem mu nenavykl; Ty zase jsi mu asi odvykl. Je to den, který stojí obyčejně mnoho, mnoho peněz, našinci ale nepřinese téměř praničeho – u mne pak přicházelo vždy ještě to také, že v posledních letech býval jsem vždy churav. Nemám vzpomínek, které by radostně vzrušovaly.

Jsi zdráv? Myslím denně na Tebe dvacetkrát. Ale nemám, co bych Ti sdělil. Totiž – aby Tě potěšilo, nebo alespoň zajímalo jasněj.

Tedy si alespoň vzpomeň na mne!

Tvůj

Neruda

734. Zdeňce. *23/12 89.*

Učinila jste mi velikou radost! Vřelé díky a ještě jednou přání upřímné a srdečné!

Váš

JAN NEŘUDA

---

735. *11/1 90.*

Vysoce ctěná!

Až příliš mi lichotíte – červenám se! Ale učinila jste radost Náně velikou! Ihned navlékla včera na řetízek a dnes se chlubí. Má čas k tomu, chudinka; stůně už týden – sice už déle, ale týden už leží. Dostala chřipku, ukrutnou, je celá přepadlá, sotva se vleče. Skoro pořád ještě musí ležet. Můžete si pomyslit, jak vítáno bylo tedy Vaše velkomyslné intermezzo. A dle toho měřte mou vděčnost! Vždyť lze si dobře představit, jak mi záleží na té neomrzelé, obětivé duši!

Ovšem se poděkuje sama; ale na její prosbu činím dnes za ni.

Také já churavím a sotva se chvílemi vleku. Chraň mne pánbůh před jakoukoli trýzní novou!

Přijměte ještě jednou upřímný dík a srdečný pozdrav!

Cele Váš

Neruda

Vysoce ctěná!

Nesmíme psávat si jenom, když nás přinutí událost smutná! To by bylo to naše přátelství jako smutné, dohořívající slunce, a nehřálo by nás – co je ale do přátelství, které nehřeje, jenom ještě zkormucuje! Arci – co psát po každé! Je toho tak málo, co stojí za zmínku a zároveň alespoň podobá se jasnějšímu paprsku! Člověk pak ovšem raději mlčí – má pořád fňukat? Proto nepíšu. Ale měl bych, přiznám se; když nic jiného, měl bych alespoň poslat pozdrav. Budu tak činit. A když pak přijde lístek zas od Vás, nebude tak smutný, ani při příležitosti skutečně smutné! Přesvědčil jsem se již, že Vy dovedete – z přátelství ke mně – i tenkráte být dosti vesela, když není valné příčiny.

Smrt Sklenářova mne dojala vzdor tomu, že jsem byl poněkud na ni připraven. Třicetileté přátelství má právě vzpomínek až příliš mnoho, a při poměru se Sklenářem byly události pro mne tak různé, smutné a veselé, nyní pak dvojnásob dojemné!

Včera večer – myslím – potkal jsem vdovu, s dvěma jejími neteřemi. Byly již v smutku. Ale šly dál. Já pak, nemaje právě na očích brejle, nepoznal jsem jich hned. Paní Otylie byla asi ráda, že mohla jít dál, bez mluvení; a já byl také rád.

Dnes jsem jí poslal lístek. –

Prosím Vás, nemáte žádného přání, kterému bych mohl vyhovět? Učinil bych rád!

Buďte ubezpečena, že myslím na Vás denně. Jsem ovšem různě životem disgustován, jsem prací denně velice znaven; ale psal bych přece, kdybychom se nebyli dostali do jakéhos až příliš opravdového tónu. Skoro bych řekl: začněme nějakou „písničku rozpustilou", ať se navzájem pobavíme! Snad že se najde nějaká taková veselá nota. Bože – jak rád bych se bavil!

Zatím, jak řečeno, budu posílat alespoň pozdravy krátké. Dnes posílám delší, srdečný. Už bylo zase několika těch slov zapotřebí!

Cele Váš

Neruda

Když jsem sám chudák! Proležím napořád hodinu za hodinou, a když vylezu, čeká tolik práce, že není lze ji přemoct. Je dnes neděle, odpoledne, a sotva že mám alespoň dnes tedy tu krátkou chvíli, napsat Vám tyto řádky!

Tedy: můj pozdrav srdečný, mou upřímnou soustrast!

Cele Váš

Neruda

---

739. *2/4 90.*

Vysoce ctěná!

Dovoluju sobě zaslati Vám zase jednou vajíčko velkonoční; je z těch, jež si může majitel po chuti vždy zase obnovit. Prosím: laskavě přijměte!

A prosím: druhou zásilku, to „jehňátko", dejte laskavě Márince naší. Ať je zdráva a vesela!

Jsem pracemi zanešen a znamenám se s pozdravem srdečným již

Váš oddaný

Neruda

4/4 90.

Náhodou se zásilka pozdržela a já mohu připojit pozdrav ještě jeden. Tedy: šťastné a veselé svátky!

Váš

JNda

740. 16/5 90.

Vysoce ctěná!

Dle Vašeho rozkazu tedy *dvě* slova:
„A přišel déšť milodárný a zaradoval se lid po širém kraji."
Záhy ale přijde děkovací dopis, velký – totiž v poměru k mému, Vám známému talentu dopisovatelskému.

Srdečný pozdrav!

Neruda

---

741. 21/5 90.

Vysoce ctěná!

Tak tady jsem – dle Vašeho citu zajisté přece jen již pozdě, viďte. Když se mnou a u mne není jako u jiných!
Děkuju tedy srdečně za pravý déšť svátečních darů, jímž jsem vskutku pookřál. Tělesně lahodou „bochníčku" i „špalíčků", duševně Vaším roztomilým rozmarem, jenž i u mne vzbudil a udržel rozmar. Potřeboval jsem ho. Den 16. května je pro mne den ukrutný a bojím se ho opravdově na neděle napřed! Padesát návštěv za půldne, samé mluvení, samé usmívání – a já už jsem na to sláb! Po 16. květnu vždycky churavím. Také letos mne trestal.
Tedy ještě jednou hezounké díky, z nichž, prosím, oddělte Márince náležitou část, jako já jsem oddělil z darů Náně. Očekávali jsme, že Márinka přijde dle slibu do Prahy. Snad by se tu bylo přece trochu zábavy pro ni našlo! Zná už Prahu? Nezná-li, ať ji přece jednou navštíví!
Jak jste byla překvapena Sobotkou? To je pro rodinu rána! –
Kladu zde pěkně pac a pusu – to mně to sluší! – a jsem Váš oddaný,

vždy ochotný

Neruda

742. 29/6 90.

Vysoce ctěná!

Vidím Vás v duchu, s jak opravdovou, téměř pohněvanou tváří na můj list hledíte – tak dlouho nepsat – ne! Ani nekladu sem už starých svých omluv, jsou bohužel věčně mladé a nové! A zvláště letošek zrovna mě dře stálou svou nepohodou! Nejdůležitějším výkonem je pro mne krátká ta moje procházka, a mnohý den musím zůstat bez ní, a v jiný den musím ji zrovna ukrást. Arci, krádež a trest bývají pohromadě – vyjdu a už stojím někde v průjezdě nebo kdekoli krčím se před lijákem, a pak honemhonem domů! – Dost však pěkného toho líčení!

Vzpomněla jste sobě přece několikráte za tu „nevděčnou" dobu na mne svými dárky vždy pestrými, důmyslnými, a vždy vítanými. Upřímné díky! Vyjasňují mi často chmurné ty okamžiky, nespokojené, plny mrzutosti. –

Jste stále zdráva? Nepropadáte se do hlubin stejné mrzutosti při těchhle deštěch. Ovšem, máte svůj domácí pořádek, své určité práce; jinak – ani ve městě není přitom veselejšího života, jakž teprv ve městečku, ba na tichém okraji jeho! Snad takhle častější zajížďku do Prahy? Neškodila by taková ani Vaší-naší Márince, již pozdravuju. – Od Anny, která mne už alespoň pětkrát kárala, že Vám nepíšu (nosí listy do poštovní skříně a čte přitom adresy), připojuju výraz hluboké úcty. Ano, ona kárá! – „Vždyť přece vidíte, že nezasedám ani k stolku, že nemohu!" – „Nu ano –, ale slečna se bude hněvat! –"

Já ovšem přece doufám, že nebude! Je tak dobra – – je-li pravda, že je dobra?

A přijímá můj srdečný pozdrav a pošle mi zase „pac a pusu".

Vím to jistě, já, Váš uctivý,

oddaný

J. Neruda

743. 31/7 90.

Vysoce ctěná!

Viďte, že je líp psát teprve tenkráte, když je v duši trochu slunce a v slovech dech spokojenosti? Když ale aby člověk na takový paprslek čekal do nekonečna! Jsem velice pocuchán tím donedávným počasím, musil jsem - jak jste arci nejspíš sama již pozorovala – vyžádat si dovolenou; ale ty tři neděle asi mnoho nespraví!

A tak jsem Vám opět již v dluhu, a sice v posvátném téměř: za to Vaše vzorné dostavení se v den mých narozenin, za laskavou Vaši vzpomínku. Ani nevím, jak Vám poděkovat! Činí mne Vaše srdečná akuratesa – věřte – skoro až smutným! Pochopitelno! Když člověk po tak málo blaženém životě „slaví", že do toho života vstoupil! –

Marjánku Vaši snad přece dostaneme na nějaké krátké vagace do Prahy –? Snad až Annina sestra bude mít *nový byt*, blízký našeho; učiním pak návrh. – Dřív bychom jí praničím neprospěli.

Přijměte tedy ještě můj vřelý dík. A srdečný, upřímný pozdrav.

Buďte veselá a zdráva!

Oddaný

Neruda

---

744. *Vratislavovi.* [7. srpna 1890.]

Lékař: „Tři neděle zůstat nejmíň doma!" A to teď, už po celém témdnu.

745. Zdeňce. *31/8 90.*

Vysoce ctěná!

Mnohonásobné díky za Vaši vzpomínku; potěšila jste mě jí velice! Podle „paběrek" to ale věru nevypadá, je to výborné!

Naříkáte si. Stýská se Vám. A lidé Vás šidí! Ale – jste aspoň zdráva, a třeba malý byl Váš domácí kroužek, přece vyplní čas a „konečně" stačí. Kdybych byl zdráv! Věřte, že je potřebí u mne přímo obrovské energie, jen abych vykonal alespoň něco, na př. zasedl k psaní. Měl jsem 4 neděle dovolenou, příliš krátko! Už musím zase psát a dnes jsem po včerejší práci zrovna zdrcen. Nespal jsem, nejím – snad i nějaké nastuzení je k tomu – chudinka!

Také Anna není v dobré kůži. Chystá se a mluví o tom již víc než měsíc tedy, že musí zasednout a napsat uctivý, a prý „jednou pěkný" dopis; ale nemá síly. Měla ke všemu tuhou práci. *Malovali jsme* – můžete si pomyslit, co je to při mé nehybnosti za turu, vyprázdnit byt, malovat dát, mýt, zase vestěhovat, rovnat atd.

To máte radost, že fňukám! Věřím. Ale – co máte se svým přítelem si začít!

Přijměte můj nejsrdečnější pozdrav!

Oddaný

Neruda

---

746. Vratislavovi. *2/9 90.*

Můj milý!

Jen kdybych měl něco dost malého, co bych Ti psal, věda, že Tě to zajme! Těžko nabírat z prázdna! O veřejných záležitostech nemluvím; víš o nich více než já, a také interes jich pro mne, zlou náhodou do kouta odstrčeného, bohužel vybledá. Pravím upřímně „bohužel!", protože není náhrady. Zůstává v duši prázdno.

Pracuju ovšem, a pracuju rád; mám chuť k práci, třebaže se mi stává obtížna a pak na ni hubuju: ale ta má práce mně nevyplnuje duši. Mysl hledá, kde by se ještě mimo zakotvila. Ale k čemu se obrátím, buďže nejde kepředu pro nedostatek zdraví, buďže musí se převrat dobrovolně pro nedostatek peněz. Tak na př., jak víš, zabral jsem se trochu do numismatiky, a těšila mne, těšila by mne také nadál velice; ale je k ní potřebí mnoho toho, co už v jejím názvu leží, a já arci nevládnu tím „mnohem". A tak jsem opět zarazil svoji zkumnou a sběratelskou činnost, a co mám, pomalu rozdávám, až rozdám. –

Měl jsem teď 4 neděle prázdniny. Vskutku jsem se začal trochu už zotavovat; ale 4 neděle! – zůstal jsem v počátcích, a nynější počasí učinilo, že jsem už zase jako moucha.

Namluvil jsem se už o sobě zase dosti, viďže? Když ale nevím takto, o čem! Kdybych znal Tvoje poměry, změny jich, postup, byla by dostatečná materie k rozhovorům; neznám. Snad mi příležitě, až budeš vskutku k tomu rozpoložen, napíšeš zase několik řádků; ale – prosím – věnuj je sobě, abych byl zpraven.

Přijmi srdečný pozdrav svého

Nerudy

---

747. Zdeňce. *6/9 90.*

Srdečný dík! – Posílám smutný obraz. Je vzat z Řetězové lávky u Rudolfina.

Váš

JAN NERUDA

748. 15/9 90.

Vysoce ctěná!

Zcela náhodou jsem zvěděl, že slavíte svůj svátek (ještě jsem se nikdy nemoh dovědít, kdy je sv. Zdeňky) v den sv. Ludmily; přicházím tedy se svou skromnou, srdečnou gratulací. Buďte zdráva, zachovejte mi vždy svoji přízeň! –

Dal jsem Váš milý, šlechetný a včasný příspěvek, jak jste viděla, přece jen do naší administrace; odtud byl ihned expedován do rukou vskutku nuzných. Osobně bych byl nemohl hned vykonat.

Přijměte můj srdečný, uctivý pozdrav!

Neruda

---

749. 20/10 90.

Vysoce ctěná!

Ovšem že obdržel; ale nevěděl jsem odpovědi. Také nevím ještě dnes. Dr. Michl ke mně nechodí, nikde jsem ho nepotkal, a list Váš přece nemohu do rukou jeho zaslat, aniž nějaký dotaz písemný, na nějž by *musila* přijít odpověď: „Vždyť jsem ho odporučil já!“ Nezbývá než čekat, ač najisto bude také ústní odpověď tatáž. –

Churavím napořád. Zcela neobyčejně mne drhá to podzimní počasí! Vycházím jen se strachem, jen na půlhodiny, nebo nevycházím vůbec.

Přeju Vám upřímně lepšího zdraví, než jaké má

Váš oddaný přítel

Neruda

750. Vratislavovi. *21/10 90.*

Můj milý!

Potěšil jsi mne svým listem, jakožto známkou života. Zrovna včera už jsem byl na výši netrpělivosti a chtěl jsem Tě vyzvat, abys mluvil. Neočekával jsem sice příliš brzy list, ale tahleta pomlčka byla přece jen *příliš* dlouhá, – třebaže nevíme vlastně, co psát, a stále hudeme starou píseň! Pamatuj si: přece jen trochu kratší lhůty! –

Co se týče nebohého Friče, tu se mýlíš. Neměl nižádné újmy; měl byt, stravu, celé zaopatření u svých synů, teď už zámožných a ještě svobodných, a vydělal si 50 - 60 zl. měsíčně. Arci, bylo už jeho povahou, že pořád naříkal. Měl tu šťastnou mysl, že považoval každou řádku svou za tak cenyplnou jako zlato, a tu ovšem „odměna" byla v poměru vždycky malá! Šťastný člověk! Polily mne slzy, když jsem teď myslil na něho co na – minulého. –

Tvá zpráva o Bredenových mne překvapila. Takoví lidé mají ovšem i po „krachu" slušnou existenci; ale dejme tomu, že by tu byla výmínka: co by on začal v těch pokročilých letech!?

Přijedeš-li jednou zase do Prahy, přijeď, až bude počasí trochu trvalé, pěkné. Pak jsem snesitelný – snad! –, jinak jsem chudák, a to mne ženýruje i naproti příteli. A prosím, pamatuj: *ne* v pátek, *ne* v sobotu. Odstonal bych to, pracujuť už tuze namáhavě!

Srdečný pozdrav!

Tvůj

Nda

---

751. *[V prosinci 1890.]*

Můj milý!

Tak Ti píšu, alespoň trošičku pookřáv. Mne chytla chřipka hůř než Tebe – všestranně. Sám jsem ležel týden; dnes po prvé jím s chutí. A hospodyně ležela 14 dní – chudinka je kost a kůže! Po-

mysli si však trochu, jakže to bylo: ona leží, nemůže se hnout a nesmí z pokoje ani do chladné kuchyně; já ležím a také nemohu bez podpory ven, a *obsluha není*. Jsme samotni. Trochu výpomoci od jedné sestry její, s rámusem, křikem; protože se domnívala ta sestra, že hospodyně si hraje na paní a nechce pracovat! Vždyť znáš ty lidi: nevěří, stydí se být služkou sestry – po jiných vynášejí třeba štandlík. Konečně obsluha nalezena, za 2 zl. denně! A ještě milost!

Tak jsem si Ti postěžoval. Jako vždycky. Je čas, abychom si řekli také někdy něco příjemného. Bude snad přece?

Jak se máš sám? Jsi alespoň zdráv. Napiš alespoň „servus" na lístek a pošli.

Tvůj

Nda

Nemáš Oesterr. Wochenschrift (Bloch), v níž nekrolog Seligmanna Hellera? Tuze rád bych jej četl a číslo Ti ihned zase zaslal!

---

752. *24/12 90.*

Můj milý!

Srdečné přání, do šťastnějšího nového roku!

Díky za asi tři pozdravy! Nemám podobných věcí, které by Tě zajímaly; sice bych posílal často.

Jsem napořád churav. Chřipka v permanenci. Den co den jiné zjevy, každý mořivý.

Tedy Tě v duchu líbám!

Nda

Od Anny gratulaci uctivou!

753. *Zdeňce.* 24/12 90.

Vysoce ctěná!

Šťastné svátky – šťastnější Nový rok! Jasný, spokojený!

Jsem Vaším dlužníkem dvěma dopisy. A ještě celé řady milých mně duší dlužník, i Vratislavův. Když nemohu, a proti nemožnosti atd. Nestačím zdravím. Pořád je mi tak divně: chci sílit a hubnu; chci být veselý, třeba rozpustilý, jsem bez humóru; chci sterým věcem, nestačím.

Pranic jsem se na sv. Mikuláše nehněval. Naopak: uznával jsem jeho moudrost. A lístek jeho byl roztomilý! Jen ať je vždycky stejně ke mně dobrý!

Ještě jednou srdečné přání, Vám i pilné Marii, a srdečný pozdrav!

Oddaný

J. Neruda

---

754. 19/3 91.

Vysoce ctěná!

Nemohu věru již ani chvílenku odkládat. Vzpomínám tyto dny a budu vzpomínati více než kdy jindy na Vás a na Vratislava, třebaže si myslím, dle osobní zkušenosti své, že „výročí" ztrácí poněkud síly, vzpomínky že ale tím četněji se rozšiřují přes celý rok. A přitom se stávají vždy jasnější, zlatější, milejší – viďte, že ano?!

Předpokládám, že jste zdráva. Měly jste také tedy trochu těch povodňových hrůz; trpěla jste tím snad i osobně, na majetku? Nedoufám!

Já churavím a hnípám napořád. Jsem tak mrzut, že nelze vyslovit.

Přeju Vám lepšího humóru, nežli je můj, a přeju pěkných, příjemných svátků!

Váš upřímně oddaný

J. Neruda

Můj milý!

Věříš zajisté, že tyhle dny vzpomínám na Tebe víc než kdykoli jindy!

Mohu se dobře vmyslit, jeť u Tebe asi postup jako u mne. Z počátku myslil jsem na určitý den, pak ztrácelo výročí dojemné síly; zato ale se dojem rozestřel po celém roku. Vzpomínky se časem množí, nikdy jsem tolik na své rodiče se nenavzpomínal jako nyní! A obraz je vždy jasnější, hezčí. Zdá se mi téměř denně o některém z obou – reflex myšlének denních. Matka je 22, otec 35 let již v hrobě; vzpomínka na otce je přece živější. *Teď*, dříve byl opak.

Není-li tak u Tebe, nejspíš *bude*. Ovšem Ti nepřeju, abys měl tolik nevítaného času k meditacím jako já. –

Nepsávám, nemámť, co bych psal. O té mizerii osobní, věčně stejné? O tom, jak smutně dívám se na situaci?

Jen pracovat – pracovat kdybych mohl víc! Každé sedění mne moří, a přece se nemohu ani dočkat soboty.

Chci se Tě na něco optat. U nás musíme věnovat místo v listu nejvíc věcem domácím, a v časopisech cizích (čtu 2) jsem, *bylo-li*, nejspíš přehlíd. Nalezl jsem tadyhle totiž „humoristický" článek o jakés petici polských dam, aby ženy byly také brány do zbraní, aby byl zatím z Haličanek učiněn na zkoušku pluk atd., – je něco na tom pravdy? Na *pouhý* výmysl znělo mi vše příliš opravdově, a také by takový výmysl byl rozhodně hloupý. Věc podobná působí jen tenkráte komicky, když se skutečně stala. Pak bych moh té věci také potřebovat. Příležitě napiš slovo.

Jsem v humóru přímo děsném. Protože churavím stále. Přeju Ti lepšího rozmaru, alespoň desetkrát lepšího, a zároveň už jasných a příjemných svátků.

Tvůj

Nda

756. Zdeňce. *26/3 91.*

Vysoce ctěná!

Nejsrdečnější dík za milou zásilku! Ale – zkazila jste mi „praevenire!“–

Posílám taktéž dvě vajíčka. To větší, pletené, je Vaše prosím; snad se hodí za košíček. Menší je Márinčino, kterou pozdravuju a kteréž upřímně děkuju za její přání.

Mám od Anny ovšem položiti zde rovněž nejuctivější přání Vám, přátelský pozdrav Marii.

Šťastné, veselé svátky!

Cele Váš

JAN NERUDA

---

757. *[Po 16. květnu 1891.]*

Vysoce ctěná!

Srdečné a vřelé díky za obě kytičky! Jako vždy byly jste také letos jediny, které jste si vzpomněly.

Ale – pročpak vlastně. Vy byste nemohla na výstavu? To mi vrtá mozkem. Netřeba se na ni dívat *žádným* zvětšujícím či zbarveným sklem; ale třeba se podívat okem vlastním pro radost vlastní.

Váš upřímně oddaný

Jan Neruda

758. 22/5 91.

Vysoce ctěná!

Srdečné díky za vzpomínku Vaši, laskavou jako vždy, důmyslnou jako vždy! Kytičky v zahrádce, o něž jste se oloupila, byly skutečně pozdravem svěžím; u mne se kytičkám tak nedaří, nepoštěstí se mi asi – vlastně péči Annině –, abych je všechny zachoval. Budu ale nahražovat, aby zahrádka žila.

Také Márince upřímný dík za vzpomínku! Až přijde do Prahy, koupím jí za to divadlo.

Nejsem zdrav. „Stará píseň", viďte? Ale teď jsem mnoho kašlal a měl tím zlé noci a značnou z toho slabost – atd! Ještě není zcela dobře.

Stran výstavy už ničeho nepřipisujete. Člověka to čekání omrzí, pravda? Pan Hovorka mne ubezpečil, že psali a prosili zatím za shovění. Oddíl „literatury", z níž u nás *všechno* vyšlo, bude nejposléz hotov. Škandál!

Ale výstava je prý vskutku a doopravdy krásna!

Přijměte s opětným díkem srdečný, upřímný můj pozdrav!

Cele Váš

Neruda

---

759. *Vratislavovi.* 22/5 91.

Můj milý!

Děkuju Ti za vzpomínku! Už jsem se na ni těšil.

Výstava je pěkna, ano: *velmi pěkna!* Řeklo mně to samo více Němců. Je to teď ukrutně mrzí, že tam téměř ani nejsou; ale nás to těší: při svém poctivém způsobu byli by si před světem přisvo-

svojovali vše, co vyšlo lepšího z českých rukou. Budovy svou krásou překvapují; prof. Barvitius – tedy nikoli Čech – je přímo nadšen.

Nadělali se dost „contra", a pranic jim to nebylo platno. Nynější umlčování atd. je prostředek už nejdětinštější a nejbezmocnější. „Si licet componere.....", dokážou jím, čeho dokázali vůči výstavě pařížské.

Co se týče Hynaisova plakátu, ano, ten není šťastný. Nelíbil a nelíbí se mi. Vztýčená ruka připomíná nešťastný Petőfiho pomník. Celá postava jde jakoby do trojhranu; je to „klika v povětří", ne genius. Ale – neštěstí z toho není tak velké. –

Churavím stále, ovšem. Kašlal jsem tyhle časy ukrutně, nespal tím, nejed, a ještě není dobře. To počasí jako by bylo vypočteno na mne!

Buď mi zdráv!

Cele Tvůj

Nda

---

760. Zdeňce. *5/7 91.*

Vysoce ctěná!

Často vzpomínám čekaje, že snad už jste učinily disposice stran výstavní cesty do Prahy.

Kdyby nebylo přílišných paren, byla by nyní snad příhodná doba. Dlouhé dny. Značně slabší návštěva. Následkem této nějaký výběr bytů. Atd. Ale ani snad parna na té jen 3 hodinové cestě, kdybyste zvolily na př. vlak ranní, by neumořila. Píšu napořád ve množném počtu, domnívaje se, že vezmete tentokráte Márinku s sebou. –

Děkuju za poslední pozdrav květinový. Z pražského dláždění není na cosi podobného žádné revanže. Leto je v Praze přece jen zlá věc; když ale – co dělat? Při mé hybnosti!

Snad přijde brzy od Vás dopis a zpráva. A snad mi bude popřáno Vám zde pak radou atd. nějak posloužit. Těším se na to.

Váš se srdečným pozdravem

oddaný

Neruda

---

761. *16/8 91.*

Vysoce ctěná!

Píšu, abych se poděkoval za tak laskavý lístek Váš, jejž mi odevzdala Márinka. Přišla téměř zároveň s lístkem poštovním, znějícím Anně, a překvapila nás tedy přece. Těšilo mě, že ji vidím.

Ale píšu pod dojmem, že se jí výlet asi dle přání nezvede. Dnes už třetí bouřka, a lijáky, pravé *strže!* To je pak nepěkná chůze, tam venku v písku! Jen aby se nenastudila!

Bohužel také nechce Márinka ode mne žádných úsluh přijmout. Ani lístky do divadla ne, a nevím věru, zdali takto nějakých pohodlně dobude. Moje zlatka, zdá se, přece jen u divadelní kasy platí víc než jiných! Snad má M. instrukce: ničeho nechtít.

Včera jsem jí poslal do udaného mi bytu balíček s maličkostmi, památkami na výstavu, aby alespoň něco měla ode mne pak s sebou a leckdy si připomenula pobyt v Praze.

Srdečné díky za pěkné ovoce. Ale to není z Vaší zahrádky? Obdivoval bych!

Přijměte srdečný pozdrav

oddaného

Nerudy

762. 17/8 91.

Vysoce ctěná!

Zase hned lístek – tak vidíte, co dělá styk osobní! Márinka přijela a už je zde pojítko a podnět!

Bohužel prý Márinka už zase odjíždí. Nebyl jsem doma, když byla se rozloučit, a bylo mně toho líto, už kvůli rozmluvě o Vás a Vaší domácnosti. Odjíždí prý nespokojena. To věřím. Mizerné počasí, krátká doba, a ten byt – ten byt! Poslední dům až vzadu na Žižkově, tři čtvrtě hodiny do Prahy! Nechtěl jsem jí arci před její průvodkyněmi ničeho říci; ale resultát byl mi napřed jasný.

Pročpak jste to zařídily tak? Nemohly jste dát zprávu? Vždyť by se byl byt dobrý, slušný našel, hodně blízko vedle mne, a průvodkyni byl bych také opatřil ochotnou a slušnou. Ptal jsem se 2× – a nic!

Nejlíp by bylo, abyste se, velectěná, sebrala, vzala Marii s sebou a přijely obě. Však by nebylo *najisto* pro Vaši domácnost žádného nebezpečí, kdybyste odjely spolu na čtyry dny a něčeho zde užily! Rád bych Vám v tom pomáhal. A Marii dal průvodkyni, kdybyste Vy sama, jak přirozeno, chtěla někdy bráti se jinými cestami. Můj návrh je upřímný a stojí za úvahu. Jen žádné přehnané ohledy!

Ani nepřijala od Anny kousek pečiva na cestu! Proč *to?* Však já se pomstím!

Než to ale učiním – srdečný pozdrav!

Cele Váš

Neruda

---

763. Vratislavovi. *[V letech 60.]*

Můj milý!

Srdečné díky za Tvé přání! Přiložený lístek laskavě zasliň a odevzdej.

Rád bych se podíval do Vídně, ale ne s takým malérem jako Vávra. Vyjel si – nevíš-li to už – na svátky do Vídně, šel někde na stranu, padl do sklepa, rozštíp si kotník a přivezli ho do Prahy. Starý hříšník, kdo ví, co dělal!

Častěj bych se tam podíval, ale ty peníze! Snad budou teď. Patnáct tisíc státních na umělce a spisovatele! Poněvadž má p. ministr právo sám si vybrat lidi, není pražádná pochybnost, že tak asi čtrnáct tisíc dá českým opositčním žurnalistům. Vždyť nás Čechy prý ti páni ministři nynější toužně milují! Také přijde prý pro mou numismatickou sbírku turecký zlaťák – no tak!

Tvůj

JNda

---

764. *[V letech 60.]*

Můj milý!

Srdečné díky za tu knihu; několik feuilletónků doufám z ní pro N. L. uškubnout. Jsi pořád pozorlivý a hodný (vzdor jezovitismu), ani nevím, jak se Ti odměnit.

Slibuju Ti, že budu naschvál přemýšlet, jaké komise bych Ti dal pro Vídeň. Jinak odměna nejde.

Ada, myslím, že musí už být zrovna dopálena těmi hloupostmi, jaké tropíme; dáme jí ale dobračce už pokoj.

Tak Bo„cž"ek umřel! Nestrhlo Tě to do nepříjemností? Vím, žes giroval! No – pánbůh Tě potěší!

Jsem Tvůj

JNda

---

765. *[V letech 70.]*

Můj milý!

Obdržels včera a dnes listy ode mne? Psal jsem jeden v neděli a druhý včera. Telegrafuj mně prostě „ano" nebo „ne".

Tvůj

JNda

Děkuju za feuilleton.

---

766. *[Po roce 1871.]*

Můj milý!

Tvojí odjeli a neviděl jsem nikoho, ač jsem schválně v Praze zůstal. Jen náhodou potkal Tonner dra Lausera kdesi na ulici a tu mi tento vzkázal, že sejdem se, až on přijede se svou paní do Prahy. Lítuju, že neobrátili se ti pánové na nás, mohli s námi strávit dva veselé dny a spatřit zajisté víc, než asi viděli.

Jsem Tvůj

JNda

767. *[Asi 1872.]*

Milý Šembero!

To, cos pravil při mém zlobení se posledního večera, že učiníš, neučiň na *žádný způsob!* Nestojí za to H.!

Tvůj

JNda

---

768. *[1872—79.]*

Můj milý!

Julek mluvil krásně! Mužně, odevřeně, rozhodně a tak upřímně, že už jeho řeč je triumf. Nelhu, že vycházeje viděl jsem několik lidí, cizích, kteří měli slzy v očích. Musil jsem Ti to psát, pod prvním hned dojmem – tísní mne to. A ten jeho otec! Ta uslzená radost jeho, že syn mluvil tak poctivě!

JNda

---

769. *[Po 8. říjnu 1875.]*

Můj milý!

Nemusils tak hrdě napsat: „Taky jednou komisi" – pročpak jich neudílíš víc!? Tvá vina!

Lístek odeslán do Chleb u Nymburka. Byl jsem v bytu bývalém, ale Severovi tam víc nebydlejí; řečeno mi tam, že je Josef „v Kolíně nebo kde". Také jsem už jednou o Kolíně zaslechl – cimentní úřad či cosi podobného. Myslím ale, že v Chlebích najisto vědí adresu *určitou* a že dojde Josefa lístek, jehož obsah dobře tuším.

Děkuju srdečně za knížku. Ještě jsem jí ovšem nečet, ale tak zběžně prohlíd, při čemž se mně zdál obsah šroubovaný – ovšem ještě žádná platná kritika!

Žes obdržel můj list, rovněž Adda, doufám. F. a S. pohromadě, dobře – copak prokukuješ teprv teď?

Tvůj

JNda

---

770. *[Po roce 1875.]*

Můj milý!

Odpusť mi tedy. Tvůj list je mně velice drahý – víc nepravím. Však budeš-li kdy potřebovat v osobě přítele celého člověka, najdeš ho. Vždyť víš, že rovnou měrou spolehám vždy na Tebe a proto jsem k Tobě upřímným jak k nikomu. Ne sice, že by mně neupřímnost ku komukoli byla vrozena, ale vždyť ti lidé si upřímnosti ani neváží!

Co toto píšu, jsi snad již zpět ve Vídni. Rád bych Ti psal mnoho, a je mně, jako bych Ti musel psát mnoho, – ale nevím co. Domácích nynějších poměrů sám nerád se dotýkám, také je znáš beztoho. A co se mé osoby týče, probírám se jen pomalu. Začínám alespoň již zase myslet na nějakou práci – což nebylo přes dva měsíce – a vítám tu vracející se chuť jako své spasení. Co bych také byl bez práce a bez radosti té, že mám v ní pevnost, do níž žádná špinavá noha nesmí a s níž vidím dál, hodně daleko přes každý poměr neutěšený! Ale sáhám sem tam, všechno se mně zdá být malé, rád bych něco hodně velkého. Uvidím, stačí-li síly. Prozatím nevím ještě ani sám, co teď vlastně chci.

Předně bych arci chtěl do světa. Pookřát, vykoupat se. Ale budou letos zas výhlídky asi zlé, nevím, stluču-li alespoň nějakou stovku. Vrtám teď Dattla: ale myslím, že nadarmo.

Ty as toneš pořád ještě v štěstí. Máš pravdu, drž se, sic zmrzoutíš jako já.

Právě teď byl u mne doktor Tausch. Má ukrutný strach před Pik. Blätter – můžeš-li, pomoz mu. Je to hodný chlap, a jeho aféra je aférou tisícerých lidí. Na mou radu Ti píše a žádá Tě sám.

Ano – mám také žádost. Kdykoli Ti přijde do ruky nějaký feuilleton, nebo krátké povídky, které by se zčeštit dobře mohly, prosím, pošli mi to. Bude toho teď potřebí.

Jsem se srdečným pozdravem

Tvůj

JNda

---

771. *[Po roce 1875.]*

Můj milý!

Přítel dr. Ant. Tausch má k Tobě jistou žádost, kterou co nejvřeleji podporuju. Jedná se o jakousi hrozbu stran Pik. Blätter (snad hrozbu planou, snad ne). Nepochybuju, že můžeš osobním svým vlivem u dotýčné redakce provést, aby odložila věc v případu, že jí skutečně byla zaslána, prostě stranou. Víš sám ovšem nejlíp, jak to učinit. Dr. Tausch je advokát, což služiž k poznání bližšímu věci snad zaslané.

Zavděčíš sobě velice svého

J. Nerudu

772. *[Asi poč. ledna 1877.]*

Můj milý!

Podařilo se mně přece ještě chytit včera Štolbu, jsem tedy přesvědčen, že zároveň s tímto listem obdržuješ žádaný krejcar.

Za laskavý telegram děkuju. Vám mužům tisknu ruce, Růženku a Pepičku tisknu k prsoum. Ať si z toho nic nedělají, ať nekřičí – je to jen v myšlénkách a zblízka bych se toho neodvážil.

Tvůj

JNda

Odporučuju Vídni švédské zpěváky. Málou reklamičku!

---

773. *[Asi poč. ledna 1877.]*

Milý hochu!

Je mně Tě upřímně líto, máš malér na malér. Nebudu Tě věru těšit, ale buď ujištěn, že mám lítost pro Tvé poslední dva dopisy. Snad přec nebude tak, jak lékaři říkají?

Tvoji záležitost bohužel nemohu spravit až v sobotu. Dnes jsem našel list Tvůj teprv teď, *navečer*, a zítra je svátek, administrace zavřena. Pak najisto se stane; spolehni se, že v neděli peníze obdržíš. Řeknu, že najisto odjet musíš, třeba bych věděl, že odjet ani nemůžeš.

Pozdravuj naše známé.

Tvůj

JNda

774. *[Asi poč. ledna 1877.]*

Můj milý!

Doufám, žes dostal listy i telegramy.
Včera šel list z administrace s 50 zl., dnes poukázka na 200 zl. Víc jsem nebyl s to způsobit, věř, že bych byl učinil.

Jsem Tvůj

JNda

---

775. *[Asi 1877.]*

Můj milý!

Přiložený list, prosím, pošli laskavě *ihned* své slečně sestře.
A Ty se vystonej – čekám už na to!

Tvůj

JNda

---

776. *[Po roce 1879.]*

Milý Šembero!

Nevidíš tam nikdy Bozděcha? Je ve Vídni a pracuje prý nebo konferuje mnoho s Wildbrandtem a jinými dramaturgy.
Zeptej se také Addy, co vlastně chce tou básní otištěnou v „Dichterhalle". Na koho se to vztahuje?

Tvůj

JNda

777. *[V letech 80.]*

Můj milý!

Píšu Ti, ale těžce. Jsem churav. Snad jsem se nastyd nebo co, ale je mi moc divně. Už zase, řekneš. Máš to kříž, já však větší. Hlava je zabraná, těžká, klesá nazad; před očima mžitky; po těle horko a mráz. Aby takhle přišlo něco nového, zlého – už jsem mocmoc mrzut, zoufalý – takhle večer usnout a ráno nebýt, to by bylo hezké.

Neboj se, dám pozor na sebe, ale když jsem tak neskonale unaven! Jakmile mně bude trochu snáz, půjdu zase mezi lidi; tahleta samota dusí. Nějaký čas to člověk nese, i s gustem, ale brzy se toho přežije, nenít brzy o čem myslit, co do citu pak člověk ztupí, jako by neměl žádný.

Dám Ti, doufám, zítra zprávu krátkou, jak mi je.

Ty penízky dostaneš spíš někde v malém krámku než ve velkém.

Za časopisy upřímné díky!

Žij vesele a bav se. Srdečný pozdrav!

Tvůj.

JNda

Dopsal jsem, a už mne to mrzí, že jsem napsal tu alineu první. Odlehčilo se mi ale trochu, že jsem Ti psal.

---

778. *[V dubnu 1883.]*

Můj milý!

Nemám sice, co bych Ti psal, ale píšu Ti servus! Jen tak mimochodem žádám Tě, když náhodou uvidíš nějaké časopisecké vyobrazení slavnostní – příští měsíc –, pošli mi je. Dva tři kousky stačí. Udělám tím své tetě radost.

Je dnes neděle, dosti krásné odpůldne, a sedím doma. Šetřím se, cítímť, že je toho třeba, a bojím se, že bude zapotřebí opatrnosti ještě větší. Ale já Tě pořád mořím nevrlostí svou!

Číslo Ti, doufám, pošlu. Jeden den jsem zapomněl, a druhý pak už nebylo žádné. Máme nyní *stálých* přes 8 000 a jednotlivým prodejem na 10 000, v neděli ještě daleko víc. Také inserty se velice vzmáhají.

To jsou samé velice intresantní věci, je-li pravda. Ale psal bych pořád – no servus!

Tvůj

JNda

779.

Kamaráde!

Nebylo by možno dostat Poly Henrionovu právě rozesílanou dramatickou historiettu Il barbiere di Seviglia?

Tvůj

J. Neruda

780.

Můj milý!

Potřebuju teď narychlo vědít, z čeho je známý citát „und er schlug sich seitwärts in die Büsche" a nemůžu si vzpomenout, kdyby mně visel „D – d – d – meč" nad hlavou!

Z čeho je to tedy?

Tvůj

JNda

781.

Milý příteli!

Prosím Tě – znáš feuilletonistu Schweizera? Psal prý do Politik, je prý z Čech, bydlí prý v Lerchenfeldu někde.

Strampfra, sejdeš-li se s ním, pozdravuj mně.

Jsem Tvůj

JNda

782.

Můj milý!

Děkuju Ti upřímně za pozvání. Ale nemohu přijet, slíbil jsem již, že přijedu na Rakovník. Pozdravuj mně Strampfera a paničku jeho.

Co se týče záležitosti mé, objevil se zase najednou neočekávaný obrat. Zdali trvanlivý, nevím, vrtochy panské bývají divny. Snad dostaneš ode mne ještě list obšírnější.

Tvůj

JNda

783.

Můj milý!

Posílám Ti zde něco ku přečtení, konečně jsem se toho dopídil.

Ale, prosím, pošli mně to za dva neb tři dny zas zpět; potřebuju toho k něčemu.

Tvůj

JNda

784.

Můj milý!

Zprav mne laskavě ihned, obdržels-li správně list pro Adu, odeslaný dnes v úterý na Tebe. Mám zas už holotu jistou v podezření.

Tvůj

J. Neruda

Byl rekomandován, vzadu dole vlevo voskový flek.

785.

Milý příteli!

Doufám, žes vše obdržel v pořádku. Prosím Tebe, abys mně udal, kdy najisto jsi zase ve Vídni, – pak bych Tvé laskavosti zase k nějaké maličkosti užil.

Tvůj

JNda

786.

Můj milý!

Netřeba snad podotýkat, že – alespoň prozatím a dle případu třeba provždy – nemáš slůvkem se nikomu zmínit o celém obsahu dopisu mého. Teprv kdyby bylo potřebí, promluvíme o listu tom.

Nazdar.

787.

Tos mne ohromil! –
K mým černým myšlénkám ještě to!
Budu už moc chudý

JNda

788.

Milý Kazimírku!

Upřímné přání!
Obstarej laskavě tyto visitky, ano?

Tvůj

JNda

---

789. Zdeňce.

Upřímné přání!

Oddaný

JAN NERUDA

790.

Nejupřímnější přání!

Oddaný

JAN NERUDA

791. Šemberovým.

Nejupřímnější moje přání k svátkům a Novému roku!

JAN NERUDA

PŘÍLOHY

1. *Ve Vídni 30/11 69.*

Milý příteli!

Třikráte byl jsem již v archivu zemského soudu, kde jsem hned ve středu po svém příchodu objednal ten sakramentský opis – dosud nic. Zítra tam půjdu zase. Tuhlec přikládám nový doklad velkodušnosti šlechetného Tvého strýce.

Buď tak dobrý a odevzdej Dattlovi pakétl, který Ti dá současně s tímto listem Sladkovský. Řekni Dattlovi, že ho prosím, by tu knížtičku odevzdal Tůmovi, až navštíví buď jeho nebo Baráka u Sv. Václava.

Začínám se pomalu uzdravovat. Snad následkem plzenského ve spolku se Sladkovským vypitého. Poznání, že také ve Vídni dobré plzenské, je, jak myslím, jediný výsledek výpravy Sladk. – to už je kletba jungczeských podniků.

Já ale jsem rád, že sedím ve Vídni, a přeju si jen, abys ses svezl také sem.

Srdečně Tě pozdravuji.

Tvůj

V. K. Šembera

Milý příteli!

Dnes jsem byl opět v archivu – najisto dostanu opis v pátek, takže jej budeš míti v sobotu v rukou. Dnes mi předložili kodicil k testamentu, jejž jsem s velkou důkladností pročetl, čímž jsem Tobě dva kolky uspořil. Obsahuje pouze tyto tři punkty:

Zrušuji § 21, jelikož dotýčná osoba zemřela.

Ženě Nerudy v Zásmukách připadne legát 300 zl.

Administraci mého domu v Jakobsgasse odevzdávám panu A. Mareschovi.

To je vše. Myslím, že nebude třeba opisu. Škoda kolky sesilovat finance cislajtánské. Učiň tak jak jeden z mých známých, který je tak radikální, že nekouří cigáry, aby tím nepodporoval fiskus.

Právě jsem se dosmál Tvému feuilletonu. Zapomněl jsi dvoje fakta, totiž nabídnouti pohlavků chlapům, kteří pronásledují ctnostné ženy, jichž manželé pak insertně nadají těm nestydatcům (také oprávnění milencové to činí, jako nedávno jeden v divadle proti důstojníku, který se v insertu ptal: Oh Ideal, was für ein überflüssiges Möbel sass an deiner Seite! Načež tento mu radil vyzdvihnouti si adresu v expedici), a za druhé varování před Emilem: Gib acht, dass du bei näherem Umgange mit Emil nicht auch so krank wirst wie ich. Překlad panenská literatura nesnese, zrovna jak se nesmí říct trypristr a syfiliatrin v českých ctnostech, nýbrž naturarzt.

Dnes před měsícem vyšel jsem z kriminálu a ještě nesvedu vypít pět džbánků plzenského. Ne ne, jakživ už nic netrpět za národ, chci říci Juliu Grégru.

Se srdečným pozdravem

Tvůj upřímný

VKŠ

3. 18/10 1873.

Přiteli milý!

Nějakou tu skromnou myšlenku pro mne, co?
Jsi zdráv?
Je tu Tůma a Schnirch z Říma. Dojede za 14 dní do Prahy.
Řekni prosím Sklenářovi, že s těmi lukesinkami nic není. Jsou zde vázáni *ne* gážemi, ale jinak.
Wanzengruber včera propadl ve Vídni náramně.
Pozdravuje Tebe Strampfer co nejvíc.

Já jsem

Tvůj upřímně oddaný

V. K. Šembera

---

4. [1874]

Příteli milý!

Mám Ti psát něco zajímavého, snad veselého? To aby vedl beznohý chromého. Trčím v nejurputnější rozmrzelosti až pod obočí a pochopuju rozmrzelost Tvou nad tím „nynějškem" z gruntu srdce. Snad Tě povyrazí, když Ti postupuju půl náděje své na výhru v kreditní loterii, vyšvihnul jsem se až k výši jedné promesy, což za nynějších okolností je již až považlivý luxus. Representuje to zrovna sumu pěti zlatých. Platíš ještě tuto sumu za fejletón v Nár. l. Musím hledět si vydělat pár promes u Tebe. Srdce mé plno touhy po nějakém řádném vymarši, ale těch peněz není, to je to zlé. A čas by byl tak krásný, moci se teď potloukat někde v Norvežsku nebo ve Švýcarsku.

Za čtrnácte dní tomu bude rok, co jsi po druhé přijel do Vídně, já Tě uvítal s cholerou na dráze. Teď se těším na ten mor s boulami, co vypukl v Tripolisku. Budeš, Nerudo, hezky vypadat s bou-

lami a také mně budou slušet. Myslíš, že budou černé nebo modravé. Pro tvůj teint by byly modré případnější.

Naše Ada chce Ti psát co den, ale je napořáde nemocna. Předevčírem ji zastihl zvláštní případ lähmungu – celá levá strana po křeči srdečním byla bez vlády a chudák nemohla mluvit, neviděla, neslyšela. To trvalo hodinu, až pak zase slovo i vláda tělem se dostavila. Můžeš si představit její zaleknutí. Kdykoli odcházím, myslím, že jí více nenaleznu živoucí.

Že mi moje restauratérka zmizela, to už víš, udělala bankrot, pumpla si u mě – u mne!! – peníze a zmizela. Můj divadelní anděl kurýruje si bezpochyby nějaký neduh dolnotělní v budínských lázních a s mou hraběnkou je to am. Jsem nyní poustevník a lidožrout.

Z těch všech známých, s kterými jsi se vloni často rval, není nikoho na place. Rozprchli se všichni vpravo vlevo. Od doby krachu přestala ta vnitřní souvislost v hospodě pěstovaná – každý se choulí mrzut do rohu a neví o druhém, a když ho vidí, tak se ho ani nezeptá, kam chodí, aby nemusel slyšet: Příteli, já nechodím nikam, neboť mám doma sedm dětí a nic k jídlu. Boczek na příklad je takový chudák. Má devět dětí a pense 150 zl. měsíčně, žurnalisticky si nevydělává ale pranic.

Strampfer je celý čas v Pešti, včera na skok sem přijel. Starke je jeho vicedirektor a měl rvačku s Stublovou, o níž Tě přiložená brožurka poučí.

Z celého srdce

Tvůj

PS.
Švanda ještě u mne nebyl, ale budu ho fedrovat, toť se rozumí.

Příteli milý!

Jsem celý ztrnulý! To je lumpáctví neslýchané!

Avšak hned napřed: já nedostal žádného listu od mladého Palackého nebo kohos jiného. Ať jen píšou! Čekám!

Že se mi až točí hlava, tak mi skočila do ní krev! Jsou to darebáci!

Já si myslím, není-li věc tak. Poněvadž nemají žádné vhodné látky právě po ruce šťourat do mladočechů, snad že si vyberou zase aféru Montagsrevue; ten chlap Skrejšovský nemůže mít okamžik pokoje. Ale co máš Ty při tom co dělat! Přijdou-li na *mne*, tak jim cestu domů divnou ukážu. Že jsi hned všem v podezření*, to jsem poznal z nahodilého slova ondy zde Hellerem prohozeného. Mluvil jsem s ním o těch našich poměrech, a tu mi řekl Heller: „Víte, Vás a Nerudu mají v celé Praze za spolupracovníky." (Zeptej se ho jen.) Já se na to smál a pravil: „Milý Helleře, dva lidi jsou v mladočeském táboře, kteří nepřispěli do Montagsrevue ni slovem, a to jsou Neruda a Sladkovský." (Zeptej se ho!)

Proč pojednou proti *Tobě*, který přec v poslední době ani nepsal politické fejletóny, tedy jsi nemohl urazit majestát „pražské hlavy". Že o Tobě vědí, že chceš pryč jet, co se tomu divíš, vždyť z toho neděláš tajemství a v Praze se všechno donese, i kdyby nebylo extratajných donášečů, jak oni zajisté mezi námi máme. Ale i ta Montagsrevue, pokud mi nechává ty staré v pokoji, píše samé všeobecné úvahy. Čím více mezi pracemi teď o tom přemýšlím, tím více zdá se mi, že to bude všechno jen hloupá šplechtačka kavárnicko-hospodská. *Tenkrát řekli*, že mají *důkazy*, nu a měli je? I ten telegram nemohli doznat za Tvůj rukopis, jelikož to byl *můj* (víš, ten velce psaný). A tak to bude i tentokráte jen pro hospodský kvač. Já nemohu myslet, že by měli tu drzost vystoupit třeba jen narážkou, nebo to by se na nich muselo zle pomstít.

Ty jsi velmi dobře jednal, že jsi toho Palandu nepustil z ruky. To je rázné a rozumné, hned je popadnout za chřtán. Budou-li

* býti totiž spolučinitelem Mtgsrevue

chtít mít kampaň montagsrevueskou jako tehdy, musejí to vzít z jiného konce nežli u Tebe! To je jim zcela podobné, že by s narážkami â la cement vyšli tehdy, až Ty tu nebudeš. Prosím Tě, kdož ví, co já za roli budu při tom hrát. Když oni dedukují spojení s policií via Montagsrevue, musím přece *já* být také v tom. Proto ale přece se seberu v sobotu večer a pojedu na týden do hor, ať si tisknou o mně, co chtějí. U Tebe je to jináč, ale Ty můžeš zůstat přece ve spojení, to Ti mohou telegrafovat a proto si nenech zkazit dovolenou a nutné odpočinutí.

Píšu, jak mi myšlénky běží, neboť žene mi to péro v ruce, ba jsem plný ošklivosti a nevole nejhlubší. Rozumí se, že je všechno nyní tajemstvím. Rozumí se také samo sebou, že Tobě stojím ve všem k službám, – jen kdyby ten Palanda chtěl psát! *Ale uvidíš, že nebude psát!* To jsou *bázlivé bestie* – kdo na ně pevně vykročí, toho se leknou a utekou. Nenech se mást a nerozčiluj se – arciť to říkám a jsem sám celý rozčílený. Že pak se těm lidem nehnusí to řemeslo, že necítí ten smrad toho neřádu, v němž se hrabají. Já to nepochopuji, a Ty to nepochopuješ a žádný poctivě myslící člověk to nemůže pochopit. A musejí mít ku podivu silnou důvěru v snášenlivost *své strany* – cožpak mezi nimi samými se nikdo nenalezne, jenž by to cítil, jak bezedně sprostácky se chovají ti první rádcové a řiditelové! To mně nejvíc mate mozek a činí mne nejvíce smutným, jelikož ukazuje ku ukrutné demoralisaci té části, bohužel velké části celého národa.

Ale jen ať přijdou, Nerudo, jen ať přijdou. Já na ně s tou největší sekerou.

Kdybych dostal zítra list od Palandy, tak Ti budu telegrafovat. Piš mi, co jsi dnes zvěděl. Já mám takový vztek, že bych nejraději běžel na Nordbahnhof a jel do Prahy.

Tisknu Ti ruku

Tvůj

VKŠ

6. [*Po 22. prosinci 1886.*]

Příteli milý!

Nazdar tedy!
A dík za obrázek! Pěkný!

Ve Vídni nestává podniku, jak Ty píšeš. Já byl extra sám na policejní direkci ptát se na Vereinsbureau. I spolky, které se ujímají služek, nemají takové asyly. Stává zde asylu, kde jsou bývalé guvernantky: Wiener Frauenheim, Kanzlei, IX, Höfergasse 1. Statuty spolku mohly by Tobě sloužit co basis. Stává zde spolku, který služkám zdarma místa zprostředkuje: Frauenerwerbeverein IV, Rahlgasse 4, ale asylu nemá.

Do Berlína jsem psal jedné dámě o data a statuta, jak dostanu, pošlu.

Pozdravuju Tebe v silvestrovské nervosnosti z celého srdce

Tvůj!

1. 7/3 85.

Velectěný!

Zároveň s tímto psaním Vám posílám nejprvnější jarní kvítí z naší krajiny. V přírodě nastává nový život a v mnohém lidském srdci – zima.

Z posledního listu mého jste vyrozuměl, na koho se maminka velice těšila. Nyní ale bez obalu praví, kdyby byla věděla, jak na ni návštěva účinkovati bude, že by se jí byla vzdala. Máte zvěděti proč. Přijel v úterý v 3/4 8. h. k domu – po půl roce vstoupil do pokoje, jako by denně v něm dlel, – podal chladně ruku té, která by ho byla ráda srdečně objala. Chodil po pokoji a neustále se bavil co nejjemněji s – pejskem, který se k němu lichotil do 1/2 9., v tu hodinu odešel. Šel na chvíli do předních pokojů a řekl mně, že si myslel, maminka že jest „mnohem bídnější (viel derber)", než jak jest. Že nemůže choditi, na tom nezáleží v tom věku, a že ochabuje paměť, to jest následek nemoci bohužel nevyhojitelné. Místo útěchy přidal, bude-li průběh nemoci dlouhý, pak že nastane zmatek v myšlenkách a v řeči, dále úplná otupělost! nebo v okamžení – ochrnutí mozku. Dal „dobrou noc" a šel do hostince. Tou neočekávanou chladností jsme podnes omámeny a jest nám, jako by jsme na srdci měly ledový obkladek. Ve středu přišel po 9. h., přijal přání a dary, které si uložil do kufříku, mrzel se nemálo na to, že se maminka dala do pláče, a řekl, že má „veselý den narození", – než přišel „k staré paní", že byl „u starého pána". A navštívil ho po úplném půl létě!! Kolem 10. h. sešel se mnou do zahrady, prohledl si všechno důkladně i v celém bytě a přitom se mnou mluvil v záležitosti, o které bych Vám ráda psala, ale dnes to nejde. Jen tolik vězte, že Vy jste tisíckráte ochot-

nější než ten, který by se mě ujati mohl a i měl. Bůh ví, co se s ním stalo. Mluvil vždy málo, ale tak uzavřený a každému srdečnému slovu jako tentokráte nebyl ještě nepřístupný. Mně vázlo slovo v hrdle a nyní maminka se přiznala, že jí nebylo jinak. A tak se těšila na tu návštěvu! Mně je tak líto, že se nebohá citlivá a nemocná paní rozlitovala po té návštěvě, ale kdybych o tom psala, bylo by zle. Musím všechno, všechno nechati pro sebe – osaměla jsem. Právě dnes přišlo *hromobití*, že jsem *Vám* oznámila jeho příjezd a odjezd! Musím Vás co *nejsnažněji prositi*, aby jste tomu podivínu *nikdy se nezmínil*, o čem Vám píši. Znám Váš jemnocit a vím, že nadarmo neprosím. Kdybych s Vámi jen mluviti mohla! Doufám, že mně nezazlíte upřímnost mou, – nemohu Vám o tom ochlazení srdce mlčeti. Maminka Vás srdečně pozdravuje a mé pozdravení jest skryto v sněženkách.

Zdenka

---

2. *8/3 85 v 10 h. ráno.*

Velectěný!

Dnes Vás psaní mé jistě nepotěší, lituji toho srdečně, ale nemohla jsem jinak referovati. A dnešní zpráva jest ještě nevítanější. Nechtěla jsem Vás dnes poděsiti telegramem, když lékař pravil, že *doufá v opětné zotavení*. Víte již, že maminka v posledních dnech byla rozlitována, tím snad se stalo, že dnes ve 4 h. ráno byla postižena silným záchvatem mrtvice. Nyní tiše spí a nemá tušení, co se k ránu stalo. Lékař neprodleně došel a pronesl se, že doufá po tom silném záchvatu, že druhý následovati nebude a že se maminka opět, ovšem jen Bůh ví, nadlouho-li, zotaví. Po 1/2 5. přišla k sobě, ale teprv v 1/2 6. se dala do mluvení a řekla, že jí není dobře od žaludku. Dala jsem jí několik ledových pilulek a na hlavě jsme měnily obkladky, kolem 9. h. přišel znovu lékař a byl uspokojen tím, že maminka jest *úplně při sobě* a 2 hodiny tiše spala. Snídala i kávu a rohlíček. Nemusím Vám připojiti, jak mně jest.

Do Vídně budu dnes psáti, beztoho by v neděli telegrafování bylo

prazbytečné. Dostane ale epištolu, nebojím se. Jen aby nebylo hůře nebo tak zle najednou. Dám Vám opět věděti, jak se mamince vede, – dokud nedostanete telegram, *nebude hůře*. Právě dnes před 3 roky se otec roznemohl, aby více nevstal! I ty upomínky neblaze účinkují, ale ještě více ta ledová návštěva a to včerejší durdění, že jsem jeho příjezd i odjezd udala tak věrnému příteli! Mohl psáti přímo mně, ale ne tak citlivé paní. Mohl ale také pěkně mlčeti.

O Vaší upřímné soustrasti jsem dávno přesvědčena a proto jste první, komu oznamuji nové děsné onemocnění.

Srdečně pozdravuje

Zdenka

V 8 h. večer.

Lékař byl v 6 h. u maminky a řekl, že doufá v *dobrou* noc. Vcelku byl uspokojen. Maminka s chutí snědla v poledne polévku a trochu kompotu, svačila jako obyčejně kávu a přála si, aby k ní přišla v domě bydlící paní, „ta že ji nikdy nerozčílí". I se mnou mluví jako obyčejně, musím býti hovornou i *veselou!* – – –

---

3. *10/3 85.*

Velectěný!

Dnes Vás mohu potěšiti zprávou, že noc šťastně přešla a lékař dopoledne docela spokojen odešel. V poledne najednou maminka dostala chuť ku vstání a se mnou u stolu obědvala s chutí. Po obědě jen na pohovku ulehla a ve 4 h. jako obyčejně svačila a v 6 h. večeřela. Když lékař po 6. h. vstoupil do pokoje, byl radostně překvapen, když viděl maminku u stolu seděti. Řekl, že doufá v opět dobrou noc a pak že zítra maminka smí píti plzeňské, které dnes musela přeměniti na víno.

Lékař se přiznal, že tajně maminku obdivuje, jak se rychle zotavila již nejednou po veliké slabotě. Mně ten včerejší záchvat jest jako strašně děsný sen – jen aby se neopakoval opět brzo. V dnešní noci jsem ani hodinu pevněji neusnula,

jsem tak velice poděšena – Nyní, když dopisuji list tento, ulehne maminka. Odbilo se 8 h. Kýž bych Vás i budoucně potěšiti mohla!

Srdečně pozdravuje

Zdenka

---

4. *21/3 1885 večer.*

Velectěný!

Dnes před 8 roky jste byl přítomen vzácnému veřejnému oslavení 70. dne narození muže, národ český nade všechno milujícího, – a dnes jste Vy z té celé vzácné společnosti – *jediný*, který od 3 roků zesnulému věnujete co nejjemněji upomínku přátelskou. Za půvabné vzácné květiny přijměte díky nejsrdečnější. V 9 hodin jsem skupení jarních květů zanesla na místo tichounké, mnou již včera ověnčené buxusem z domácí zahrady a množstvím – sněženek. Bohužel ale dnešním dnem k nám nezavítala vesna – padal dešť ledový a zachvěly se na teplo zvyklé věštkyně krásy jarní. Přenocovati budou v pokoji před obrazem toho, kterého jsme dle dne *dnes* před 3 roky doprovodili naposledy do Čech. Od 8. t. m. neustále vzpomínám, jak bylo před 3 roky, a dnes jsem si mimovolně vzpomněla na oslavení před 8 lety a že před 3 roky v ten den jsme večer byly v skvělé besedě zpěv. spolku víd., výborně se bavily a jen o 48 h. později jsem ulehla, abych se nestala obětí nemoci děsné. Přeškoda, že jsem se uzdravila. – –

Do té chvíle se vede mamince tak jako před záchvatem posledním. Myšlenky ovšem jsou obyčejně černé, jen na chvilenku, když totiž dojde lékař, si je nechá vymluviti a slibuje, že se jich vzdá. Jen kdyby se slunce zasmálo, dovedly by jsme maminku na balkon a snad by bylo v tom čerstvém vzduchu lépe. Doufáme, že jste zdráv v tom nepříznivém počasí, aspoň Vám toho přejeme upřímně a pozdravujeme srdečně.

Odporučuje se Vám

Zdenka

5. 19/5 85.

Velectěný!

Ještě dnes Vám musím vzdáti nejsrdečnější díky za laskavou vzpomínku písemní a tu roztomilou „maličkost", která jest veselou ozdobou mého stolku psacího. Velmi jste mě potěšil, to věřte pevně. Zároveň s pražskou zásilkou jsem dostala z Vídně přání, aby dnešní den šťastně přešel, a přiložena byla velice elegantní tobolka na navštěvenky. Ale lekla jsem se jí, neb v šedé jemné kůži jest nestvůr několik originelně vtlačeno, – „to nejnovější" bylo připsáno! Maminka mě potěšila nejvíc tím, že se mnou u stolu snídala, překvapila mě též darem z Vídně. V 10 h. na okamžení vysvítilo slunce, maminka seděla na balkoně a připily jsme si navzájem na zdraví a pak na počest Vám a příteli Vašemu. Před rokem bylo teplo, seděly jsme v zahradě – dnes jest nebe šedé, chladno a myšlenky veselejší jsou jako ten dnešní jediný paprsek sluneční.

Maminka Vás srdečně pozdravuje a děkuje, že jste mně takovou radost dvojí připravil, – těší se již na dopis Váš.

Děkuji Vám za velikou laskavost Vaši a tu nehynoucí ochotnost. Jen kdybych věděla, čím bych Vám se mohla odsloužiti!

Všeho dobrého od srdce Vám přeje

Zdenka

---

6. 31/585.

Velectěný!

Teprva po slunce májového západu, při slavném klekání mohu Vám vzdáti za maminku díky nejsrdečnější za Váš milý list a tu *velevítanou* včerejší zásilku. Dnes byl pout u Sv. Trojice na hřbítově, letní slavnost dušičková, a proto včera mně nezbyla chvilenka ku psaní. Hrob jest ozdoben jako na fotografii – mezi horním skupením prokukuje ještě kvítí jarní květoucí. Dopoledne byly

slavné služby boží u Sv. Trojice, tentýž arcikněz z Litomyšle, duchaplný P. Šanta, který otce mého k poslední cestě požehnal, – měl dnes velkou . . . To byly upomínky! – – V podvečer jsem si na rozloučenou s májem vyšla do luk, musela jsem se před lijákem uschovati v besídce známé rodiny a tím jsem se opozdila a teprve nyní mohu psáti co nejrychleji. Maminka naříká velice na bolest v noze, psala ale před chvílí sama do Vídně, kam neustále i v tom nynějším vedru touží. – – Včera měla opravdu velikou radost z přeštědrého obsahu bedničky, přála si „něco zvláštního", a když se probudila, držela jsem jí vstříc – bedničku! Byla jsem na pochoutku pozvána jako vždy – chutnalo nám oboum a bude ještě dlouho chutnati. Prosím, dodejte s mým pozdravením přiložený obrázek Vaší pečlivé Martě – obrázek *jel odsud na Velehrad* a vrátil se k „poutu". Maminka co nejsrdečněji Vás pozdravuje – psala Vám velice ráda k 16. t. m., ale česky to nejde jako v řeči jí plynnější. –

Srdečně pozdravuje a stálého zdraví přeje Vám

Zdenka

---

7. *8/7 85.*

Velectěný!

S radostí bych Vám dnes jako před rokem k památnému dnu Vašeho narození poslala nejkrásnější růže, aby zvěstovaly naše upřímné přání, ale – letošní neobyčejné parno nemilosrdně zničilo předčasně květy nejlíbeznější a zanechalo právě v těchto dnech jen několik malounkých poupat – až ty rozkvetou, budou Vám věnovány, dnes ale prosím, aby jste jen ty nejsrdečnější přání naše laskavě přijal. – Vcelku se vede podnes mamince stejně – naříká denně, to již jinak nebude. Podruhé budu psáti o jiném.

S upřímným pozdravením se Vám odporučujeme.

Zdenka

Velectěný!

Víte, jakého hosta jsme včera uvítaly a u nás měly od 1/2 11.–4. h! Maminka měla velikou radost, že byl u nás po tolik hodin, jen v 11 h. odešel na hřbitov. Seděl u maminky na balkoně, podíval se do zahrady, prošel celý byt a byl uspokojen i s maminčinou tváří, na které těžká choroba není naznačena. S upřímnou lítostí jsme ale slyšely, že ani letos nechcete opustiti tu Vaši krásnou Prahu. Kdybych jen na 24 hodin mohla odjeti – převezla bych Vás sem jako sklo.

Chtěla jsem vzácného hosta jen kousek za město doprovoditi, ale nedovolil, odjel sám. Maminka mě poslala na procházku, šla jsem lukami nahoru na silnici, po které byl odjel, a viděla jsem letěti opožděný rychlík – bylo mně strašně smutno. Byl tu jen málo hodin, ale když odjel, bylo jako po vyhoření smutno a maminka řekla při loučení na balkoně, že jí napadlo: možná, že mě více neuvidí. Vymlouvati jsem tu myšlenku musela, ale sama jsem ji měla a se strachem jsem ulehla. Vzpomínaly jsme do 10 h., jak jede. Noc šťastně přešla. Vstala jsem jako obyčejně denně v 6 h., nechala dveře polootevřeny, a za málo minut jsem slyšela jako něco padnouti – tak divně jsem se lekla, ačkoli vím, že pejsek, jakmile vyjdu z pokoje, ihned skočí na lůžko a v nohouch maminku hlídá. Zaběhla jsem do pokoje a tu jsem se polekala, že posud nejsem k ničemu. Maminka děsně chrupěla, ústa měla zkřivena, oči v sloup – do smrti nezapomenu na tu děsnou tvář. Stříkala jsem do tváře vodu ledovou a na čelo jsem dala obkladek, více jsem učiniti nemohla. Lékař přišel brzo a potěšil mě, že se maminka již zotavuje, a nařídil tícho a obkladky, které jsem střídala do poledne. – Lékař přišel v tu 12. hodinu opět, ale tak jen jako se optati, jak se mamince po té včerejší radosti daří, – naříkala, že jí není dobře, – těšil, že bude opět brzo lépe. –

Mě ten dnešní záchvat nepřekvapil, tušila jsem ho – maminka ani radost nesnese. Vám shledání s přítelem bohdá neuškodilo – těšilo ho, že se s Vámi opět sešel. Překvapil Vás? Psala jsem mu, co se dnes ráno stalo, neb utajením ho nemohu ušetřiti. Chtěla

sem Vám včera něco psáti, ale nešlo to. Dám Vám opět brzo věděti, zdali a jak se maminka zotavuje, vím, jak vřelého účastenství beřete.

Telegramem Vás poděsím, jen kdyby nastalo veliké nebezpečenství. O to jest postaráno. Dej Bůh, aby toho zapotřebí ještě nebylo. Maminka Vás nechá srdečně pozdravovati. Těšilo by ji velice, kdyby jste tak spolu seděli na našem balkoně v tom čerstvém vzduchu s vyhlídkou do zahrad, polí a lesů tmavých.

Upřímně Vás pozdravuje

Vám vždy oddaná

Zdenka

Sub rosa. Nevím, zdali jste doprovodil Vašeho přítele na nádraží a viděl, kde koupil před samým odjezdem pěknou šunku „pověstnou pražskou". Koupil ji za vařenou, 6 zl. 5 kilo. Chtěl ji včera ochutnati, nakrojila jsem několik kousků a poznali jsme, že – uvařena *není.* Rozhněval se právem velice a pravil, kdyby se byl podíval na firmu, bylo to *naproti* nádraží, že by – poděkoval. Kdyby to ta Vaše pečlivá Anna mohla vyhledati, neb ten majitel šunk zasluhuje lekci. Podvedl kupujícího. Prosím ale, nevyzraďte mě, měla bych z té poznámky *velikou mrzutost,* ale když se tak rozhněval, stojí to za optání.

---

9. *9/7 86 v 8h*

Velectěný!

K Vašemu, nám památnému 10. červenci přijměte laskavě naše upřímné blahopřání, které Vám má projeviti velmi skromná kytička, mnou uvita v domácí zahradě, letos málem docela osiřelé.

Skoro denně prší a hřmí, včera odpoledne mezi 3/4 3 – 1/4 4 nedaleko 3kráte „udeřilo"! Maminka neustále naříká na bolest v noze a mé nervy mají trhání před bouřkou skoro nesnesitelné. Nastal večer, prší tiše a my sedíme ještě na balkone. Vzpomínáme velmi často na Vás a Vaši jarní připověď, že letos sem snad zavítáte.

M. neděli jsem na hodinu měla uměleckou pochoutku, přijel sem proslulý houslista Ondříček s chotí – po 4 1/2 roce jsem slyšela – umělce, který mě tklivou hrou rozplakal. V tom koncertě vzácném živě jsem si vzpomněla na ony dávno minulé, v kterých jsem byla s otcem. Sál, v kterém Ondříček mě okouzlil, jest velmi blízko hřbítova, na kterém blíže vchodu ctitel hudby odpočívá. Snad slyšel, jak na rozloučenou přidal umělec onu píseň, při které poctivý vlastenec byl vpuštěn do poslední komůrky podzemní, – mne strašně rozčilující Kde domov můj. – –

Nemohu mlčením pominouti, že oba krásné věnce přes týden zdobily pomník i hrob všeobecně obdivovány, – *takové* dary *se hmotně nedají nahraditi.*

S přátelským pozdravením naším odesílám lístek tento

Zdenka

---

10. *5/3 88 v 1/2 5.*

Velectěný!

V upřimnost Vaší soustrasti věřím a proto z lůžka bolesti převeliké co nejsrdečněji děkuji a prosím, aby jste si na mě denně přátelsky vzpomněl. Nechtěla jsem Vám ještě nyní oznámiti, že jsem se stala m. pátek v pravé poledne sotva 50 kroků od domu našeho lékaře obětí posněžené v onen den klouzačky na náměstí nedaleko chodníka. Upadla jsem tak bez vlády, že jsem si obě kosti nad kotníkem přerazila. Strážník známý byl právě nedaleko, uložil mě poloomdlenou do kočáru k odjezdu na zdejší nádraží již připraveného. Vše se dělo rychle, a to bylo pro mou nebohou nohu dobrodiním. Malé děvčátko oznámilo naší Marii, že mě přivezou domů – zsinalá čekala u dveří a pomohla strážníkovi mě vynésti přímo na nízký divan, který stojí v předsíni. Prosila jsem jen, aby šli hodně tiše, aby maminka něco neobyčejného v domě neslyšela. Poštěstilo se to. Lékař brzo přiběhl – pohledl na obnaženou a již oteklou nohu, trhl sebou při vší obyčejné klidnosti. Věděla

jsem dosti. Šel k mamince a řekl nebohé oklamané, že mě viděl, jak jsem vyklouzla a si notně narazila – patu! Aby si nic z toho nedělala, že v pár dnech bude zase dobře, jen tiše musím ležeti. Bohužel ale asi 6 neděl nevkročím na podlahu! – Operaci provedl náš výtečný lékař tak měkce, jako – Albert by byl u mě stál. Jeho asistent, plukovní lékař, se nemohl udržeti a obdivoval mistrné dílo lékařovo a pak mou – statečnost. Nehnula jsem ani tváří mezi operací a mlčela jsem, dívala jsem se, jak se mazlili s mou nešťastnou nohou. Zabalil ji až nad koleno, až k prstům do vaty, pevné jako dříví lepenky, a modrého biletu organtinu, který jest nyní tuhý jako cement. Operace byla v předním pokoji a po ní před 3. h. mě přinesli k mamince. Vítala mě a těšila se z toho, že mám jen patu obraženou!! Ležím tak, že si vidíme pěkně do tváře. S maminkou se musím vesele baviti, ba i smáti, zato noc *probdím* v nejprudší bolesti. Ulevení bolesti není možné, jinak by ji p. dr. V. Tobek ochotně poskytnul. Pravou milosrdnou sestrou jest Marie. Noc po operaci i druhou se mnou probděla – dnes jsem plakala a tichounce naříkala sama po celou noc. Maminka jest ráda, že jsem neustále u ní, – cenu mé společnosti nezná. Soustrast mně byla bleskurychle projevena, pravé přátelství skutkem dokazují Vaše ctitelkyně sl. Weinfurterovy. *V každý* podvečer, kolem 6. h. obyčejně, přijdou mě potěšiti. Dlouho se ohledem na maminku *nesmějí* pozdržeti. Vidí je ale velice ráda. Čeho si přeji, mně hlavně starší sl. Bohumila s radostí kromě domu obstará. Jiné návštěvy *nesmějí vstoupiti k nám* – mohly by se slovem prozraditi. *Noci* se bojím, bude opět bolestná. Prosím, *pište mně přímo* – Marie šikovně pašuje veškeré dopisy atd. k mému lůžku. Jsem umdlena – končím.

Srdečně Vás pozdravuje

Zdenka

Velectěný!

Včerejší listek můj Vám projevil velikou radost mou nad včerejším dvojím tak vítaným překvapením. Jak mám psáti ale dnes? Jsem již omámena tou Vaší nekonečnou dobrotou. Slovy děkovati nemožno, ale i skutkem to nejde, – zůstanu na věky dlužnicí. Tak tuze jste mě dojal dnes ráno po slunce východu jarní vůní přelíbeznou. Ani jedným květem hnuto nebylo. Nechala jsem si to krásné skupení postaviti na kulatý stoleček do noh. Sotva lékař vstoupil a spatřil jardinieru, neřekl více než: z Prahy – a tím dal najevo, že ví, čí vznešený jemnocit mě obmyslil. Ach ten blaží na lůžku přikovanou! Jsem přesvědčena, že všechno omluvíte, ať již maluji plány šikmo a písmenky jako hieroglyfy. Nemohu seděti rovně a po včerejší, jen 2 hodiny trvající zimnici a tom 4nočním a denním bdění jsem nyní ochablejší než mně vhod. *Ale to přejde.* Včera po 10. h. došli lékaři odstraniti obvazek a s radostně zářícím okem se díval p. dr. Tobek na místo zlomeniny. „Překrásně srostly," pravil a dal se s chutí do obalování nového. Až se zpotil. Druhý lékař jemně držel patu – koleno. Sokol, pevnou rukou. Obvazek se tak podařil, že náš skromný lékař sám řekl o svém díle: Přál bych si, aby zde byl p. prof. Albert. – Ale ten nyní není ve Vídni, tak mně bylo psáno. Jak šťastna jsem, že náš lékař, muž velmi poctivý, přímé povahy, svědomitý u svém povolání, jest zde. Kdyby byla vypukla válka, – byl by musel co pluk. lékař zemské obrany odjeti. Dnešní noc jsem skoro celou prospala. Marie ale spaní neměla, jak sama řekla, hlídala a měla radost, že jsem spala jako kutě. Ubyla bolest v noze a nyní jest tupá a těžká „jako zvon", hnouti s ní nesmím – zvyknu si na ten kříž. Naše Marie málem plakala, když jsem jí Vaše tak uznalá slova přečetla. A řekla: „Je vidět, že ten nejhodnější pán z celé Prahy něco zkusil a ví, co to jest nemoc a obslůha." Většího vyznamenání se jí dostati nemohlo nad pochvalu a pozdravení *Vaše*. Vypravovala jsem jí zase o Vaší věrné Aničce, jak ta Vás ošetřovala a jak se i nyní o Vás stará. Takovým vypravováním rychle ujde hodina. Dnes jsme se opozdily se snídaní, teprv v 8 h. jsem si vypakovala

pečivo z té „kisničky", jak Marie říká. Sama se pojmenovala ‚veterka" (první slabiku vyslovuje velmi zkrátka). Když byla ještě ve Vídni, roznemohl se tam její též mladý bratr, byl dán do špitálu a tam i skonal. Navštivila ho a pozorovala chování těch placených hlídaček – slyšela, že jim říkají Wärterin, ale sama říká jako mnozí jiní ryze česky „veterka". Samo sebou se rozumí, že dostala z té „kisničky" také podíl i z těch taliánských občerstvujících jablíček. Dočkám-li se letos úrody v naší zahradě, ze všeho to nejlepší bude jen Vaše. Nemůžete si představiti, jak vděčna jsem za to nejmenší z Vaší ruky, – tím více, když mě zahrnujete. Prosím, ustaňte, nezasluhuji tolik dobrotivosti v tom mém neštěstí. Maminka má radost s sebou. Chudinka nejednou denně praví: „Jaké to štěstí, že jsis nezlomila *nohu*!" Dívala se včera na lékaře, když tahali organtin, a pořád se ptá, jestli mě pata bolí? A já vždy ujišťuji, že docela nic, a *dnes* to jest i bohudíky pravda. Pro dnešek amen. Marie nechá ruku libat za to krásné vzkázání.

Srdečně Vás pozdravuje

Zdenka

Prosím, vyřiďte Vaší Aničce mé pozdravení upřímné.

A v tomto listku sub rosa poslední supliku. Smím projeviti nějaké přání, dobře bude žebrati. *Předně*. Dnes mně řekl náš lékař, že v Nár. listech, bezpochyby včerejších, jest noticka o mém nešťastném upadnutí. Stojí tam, že jsem sklouzla *před domem* p. dr. Tobka, a hned připomenuto, že mají „domácí páni" hleděti na čištění a posypování chodníků. Mně se neštěstí *nestalo* před domem p. dr., nýbrž na čistě *obecní půdě*, na náměstí nedlážděném, bohužel tu i tam ledovou kůrou pokrytém. Obec má nařídíti, aby z náměstí byl led odvežen *včas rozsekán, ne ale aby zůstal klouzačkou tak dlouho, až milé slunko ji roztaje*. Mě to velice mrzí, že má veřejně křivě trpěti můj dobrodinec. *Vám* co nejpřednějšímu údu redakce jest dovoleno nahlednouti do tajemství dopisovatelských a vypátrati *jméno* onoho p. referenta nespolehlivého. Nebudu ho plísniti veřejně – Bůh uchovej. Vám by bylo snadno možno podati zprávu *spolehlivou*, že neštěstí mě zastihlo za širokým chod-

níkem několik metrů od domu *výtečného chirurga p. MUDr. Tobka na půdě obci* či sl. m. radě k prohlídce svěřené. Neškodilo by veřejné uznání, že p. dr. mistrnou rukou svou obě zlomeniny v noze tak opět spojil, že v 4. dnu byly již bez vady srostly. Úplné uzdravení ovšem nastane při vší opatrnosti po mnohých nedělích.

U ob. rady, v společnosti mizerných dílem karakterů a dílem závistníků v povolání, šlechetný lékař náš není v milosti – jemu na tom nezáleží, ale mě to bolí, že má býti veřejně co nedbalý vyhlášen, kdežto vinu celou nese nespolehlivá dohlídka policejní. Plukovní lékař, který dr. T. asistoval, *není* zdejší rodák, nezávidí kolegovi jako ti dva ostatní p. rádní. Jmenovati je nebudu. Ten mladší jest syn syna mého otce sestřenice. Jeho otec byl hodný, upřímný člověk, – mladý pán jest ale tulipán pyšný a my jen tak se známe. To vše sub rosa, o to prosím.

A když již jsem v žebrání, pak ještě o druhém přání. Vaše ctitelkyně mně, jak jsem Vám již jednou psala, – půjčovaly Vaše „nedělní články", – nyní je ale nemají a já bych je ráda četla. Tu jsem si vzpomněla, jestli by to bylo možno jen ten *Váš* článek *přiložiti* k těm „Fliegende", šlo by to v jednom odeslání a já bych myšlenky Vaše *veřejnosti* věnované zvěděla. S tím vypůjčováním to nejde. Kdyby ta poznámka o mém neštěstí byla ještě k dostání, pak prosím pošlete mně jen výstřižek. Nevěřím zdejší poště, jest zvědavá jako baba. To Vás mučím! Budoucně budu skromnější v přání.

---

12. *2/12 1889.*

Velectěný!

Nastala – dle spolehlivého ohlášení p. △ – veselá doba „draní péří" a proto i ty anděličky v nebi se s chutí dali do práce již m. čtvrtek a bohatě nás zasypali. Ty nebeské husičky jsou rozhodně větší a bohatší mají šat drání propadlý, jinak by za jedinký den tolik hebounkých peřiček nesedraly i ty andělské tisiceré ručičky. Musí to býti podivání v tom nebi.

Kdyby to četl p. △, zasmál by se té mé fantasii – Vám ale mohu

svěřit, že ta vzpomínka na to draní peří v nebi mně utkvěla z mého nejútlejšího mládí v paměti. Dobrá maminka totiž mně vypravovala o andělíčkách v nebi, a když se počalo chumeliti, řekla po každé: „Andělíčky derou peří" a to se mně tak tuze líbilo. Když jsem m. čtvrtek ráno stála na balkoně a najednou se počalo chumeliti, zvolala jsem jako děcko staromódní: „Pán Bůh požehnej, andělíčky derou peří." A v tom peří tuze ráda se brodím od včerejška již před 6. h. ranní, chodíme totiž „na rorate", v tomto týdni ještě na svaté pole. Dnes jsem měla i lucerničku, jako bludička svítí, ale nešálí. Vzpomínám na Vás v lese i v chumelení. A Vy se máte dobře u kamen rozpálených. Nepolekejte se: spím v pokoji nevytopeném, jen když hodně mrzne, vystoupí teplo na 7–10° R. Jistě Vás mrazí při tom čtení. To ocelové pero je jako chlup, věru brk by lépe psal, – prosím, promiňte laskavě, – nechci psáti znovu, jest již 7 h. večer a mám – večeřeti.

Právě dnes před 2 měsíci jsem se vrátila z krásné i pro mě Prahy. Denně vzpomínám na Vás, velectěný.

Srdečně pozdravuje

Zdenka

Do ouška.

Nyní počnu žebrat. Mám k Vám velikou prosbu. Vím, že jste útočištěm přemnohých, ráda bych Vás nechala na pokoji, ale sama si nemohu pomoci, a proto prosím Vás i já.

Když jsem byla v Praze, zastavila jsem se u p. Řivnáče, který se mně sám nabídnul, abych mu poslala seznam exemplářů spisů zvěč. otce. Znáte knihkupci. Každý dře jak může. Nerada bych si nechala kůži vlastní sedříti a proto jsem si vymyslila zkoušku. Snad by to šlo oznámením v Nár. listech, tak v nedělním čísle – to se čte pozorněji od mnohých než ve všední den. Snad by zde připojené oznámení stačilo. Ohlášení mileráda zaplatím, jen když brzo vyjde, a proto Vás tuze snažně prosím o laskavé a velmi mocné zprostředkování. Nedělní číslo čtu i já!

Snad se někdo přihlásí přímo, nyní bohužel – zapomněli.

Sub rosa mám k Vám velikou prosbu. Vím, že jste v knihkupectví p. Valečka dobře známý, a proto si dovoluji Vás prositi, aby jste si neobtěžoval *příležitostně* se optati, kolik ze spisů mého otce – *prodal?* Poslala jsem *na žádost* p. V. 10/12 m. r. tři sešity literatury a do komise veškeré spisy. Vyžádala jsem si z toho kněhkupectví knihu v ceně *dvou zlatých* k vyrovnání s cenou literatury *netto 2 zl. 70*, ale dostala jsem kromě účtu poháňku k zaplacení! Ale to jsem se rozhněvala naopravdu a napsala psaní, že se sotva líbilo. Tolik knih míti v záloze a ještě pohánět!

Anně pěkné pozdravení. Posílám pro obveselení mysle opis veršů neznámého veršokujce.

13. *14/8 91 v 8 h. ráno.*

Velectěný!

Dá-li Bůh Márince šťastnou cestu do Prahy, bude míti čest osobně dodati Vám tento listek. Má odjeti dnes v poledne ve společnosti známého pána ze sousedního domu, který v Žižkově u švagrové své bude ubytován s Márinkou. Bez spolehlivého průvodce bych můj domácí poklad neposlala do výstavy. Kdyby nebylo „kdyby", byla bych přijela m. sobotu, ale tak musím ještě *čekati*. V který den lístek Vám doručen bude, nemožno mně udati, nevím, jak to udělají. Zítra by se rádi hned časně ráno podívali do výstavy, snad na celý den. Jen když Vás Mařinka uvidí několik minut, bude oblažena.

Pac a pusu

Zdenka

1. A. V. ŠEMBERA V ŠEDESÁTÝCH LETECH

2. V. K. ŠEMBERA R. 1861

3. V. K. ŠEMBERA R. 1865

4. ADA CHRISTENOVÁ V MLADŠÍCH LETECH

5. V. K. ŠEMBERA 1. ŘÍJNA 1867

6. JAN NERUDA POČÁTKEM LET ŠEDESÁTÝCH

7. JAN NERUDA KONCEM LET ŠEDESÁTÝCH

8. V. K. ŠEMBERA V LETECH SEDMDESÁTÝCH

9. ZDEŇKA ŠEMBEROVÁ R. 1868

10. ZDEŇKA ŠEMBEROVÁ 19. BŘEZNA 1870

11. PANÍ FR. ŠEMBEROVÁ 17. ÚNORA 1881

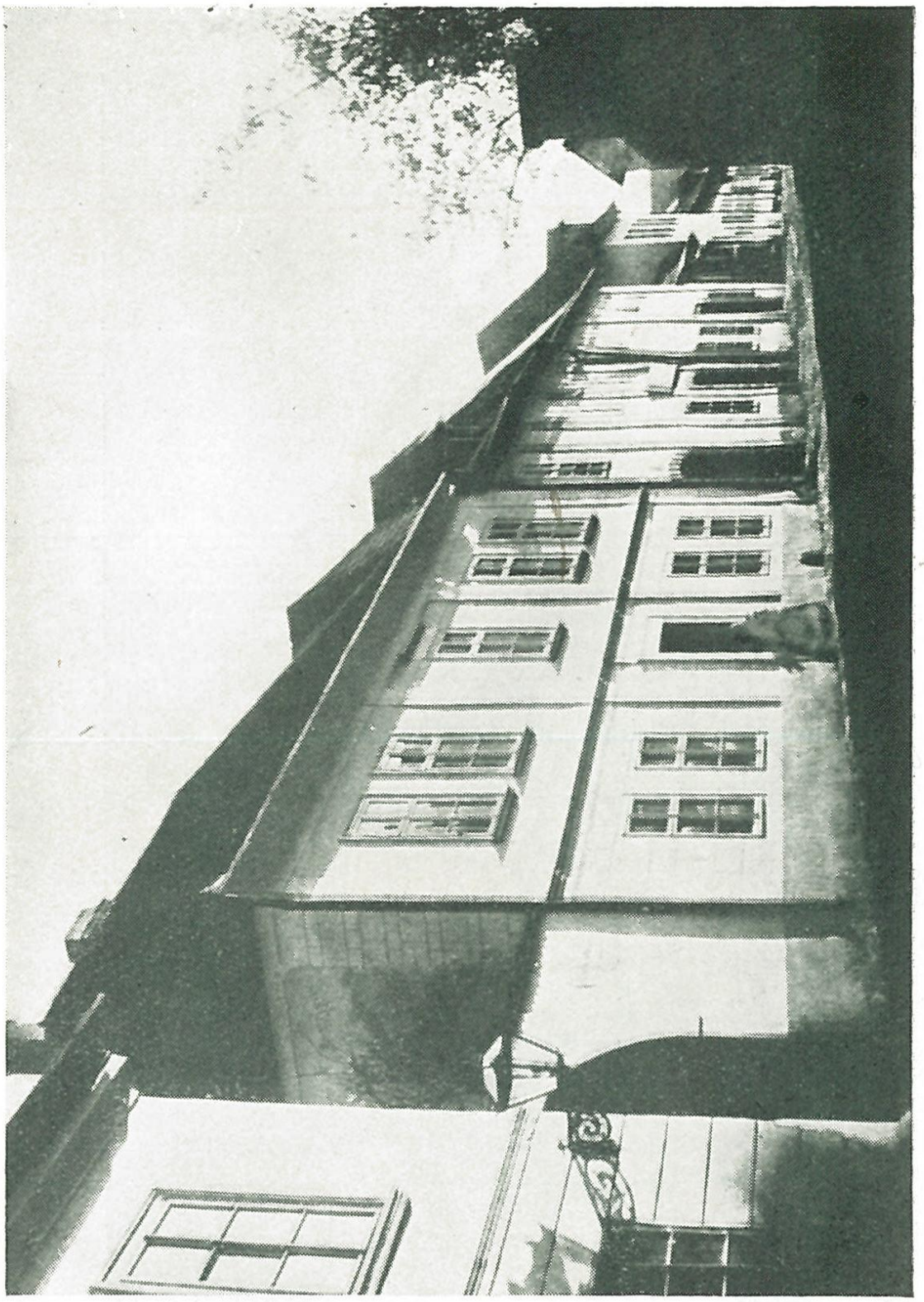

12. RODNÝ DŮM A. V. ŠEMBERY VE VYSOKÉM MÝTĚ ,NYNÍ ŠEMBEROVO MUSEUM

13. VYSOKÉ MÝTO R. 1880

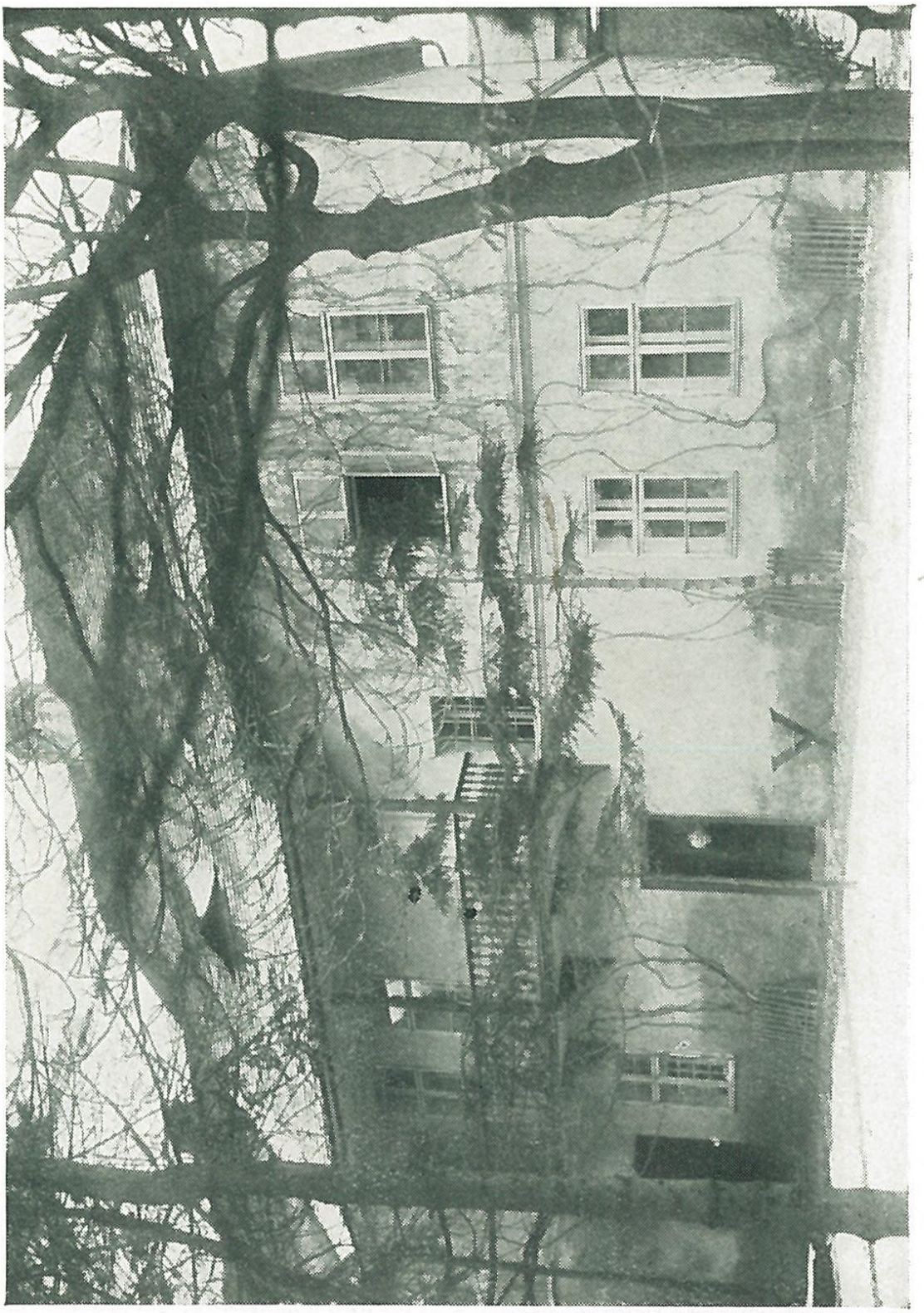

14. NÁDVORNÍ STRANA ŠEMBEROVA DOMU

15. JAN NERUDA V R. 1878, V DOBĚ PÍSNÍ KOSMICKÝCH

16. PRACOVNÍ STŮL A. V. ŠEMBERY S PORTRÉTEM V. K. ŠEMBERY

17. PŮVODNÍ HROB A. V. ŠEMBERY VE VYSOKÉM MÝTĚ

18. ADA CHRISTENOVÁ 24. PROSINCE 1887

19. ZDEŇKA ŠEMBEROVÁ, FOTOGRAFIE Z R. 1887, VĚNOVANÁ NERUDOVI

20. JAN NERUDA V LETECH OSMDESÁTÝCH

21. V. K. ŠEMBERA V ROCE 1886

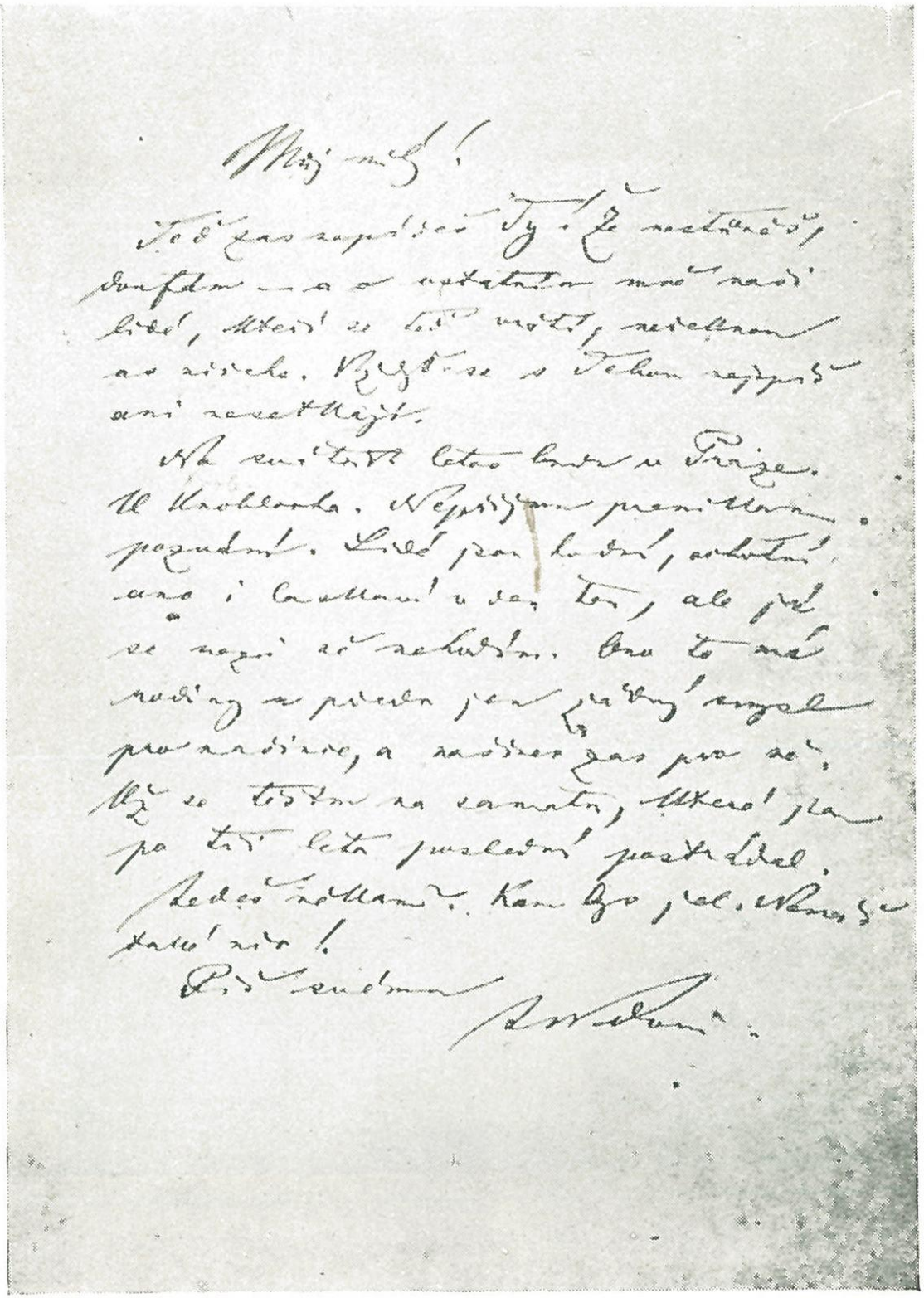

22. DOPIS V. K. ŠEMBEROVI Z POLOVINY PROSINCE 1876

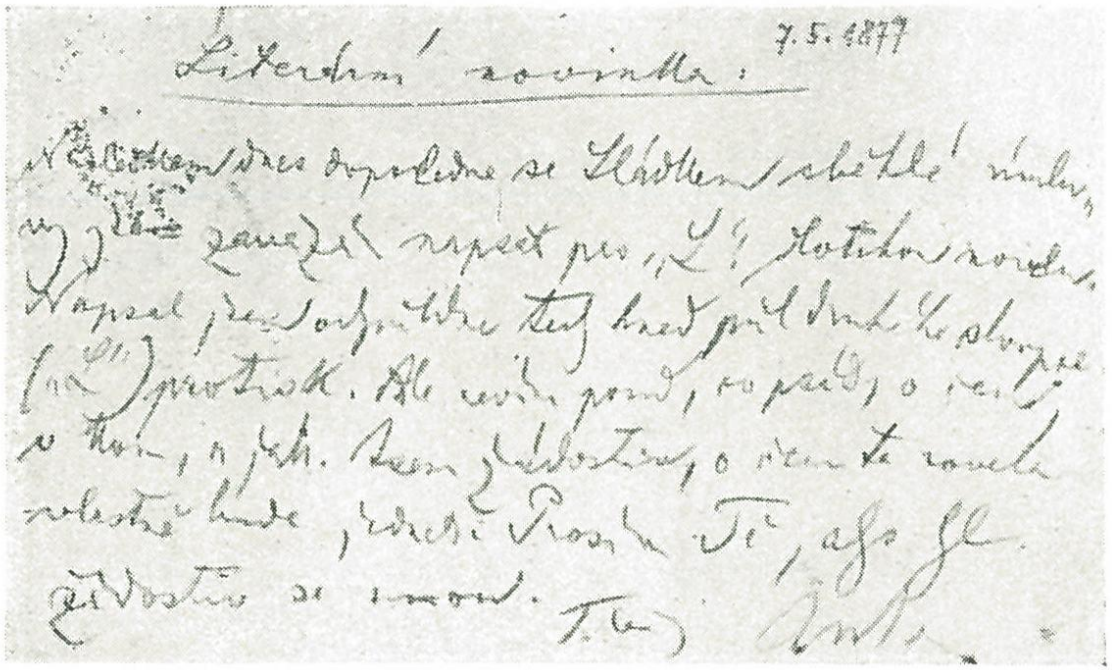

23. ADRESA S ČESKY PSANÝM JMÉNEM V. K. ŠEMBERY Z 2. 3. 1877

24. LÍSTEK ZE 7. KVĚTNA 1877, NERUDA ZAČÍNÁ PSÁT „FIGURKY"

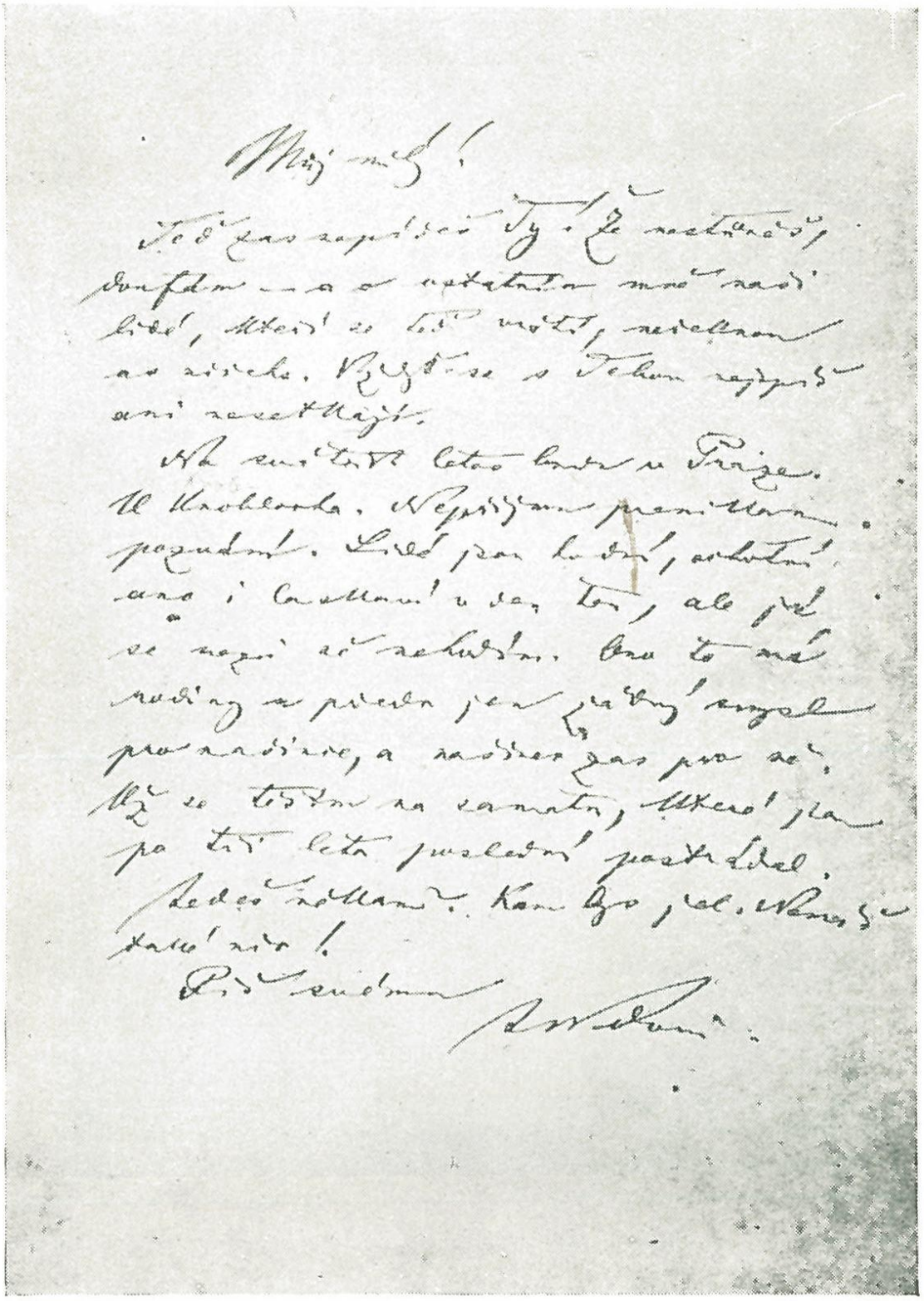

22. DOPIS V. K. ŠEMBEROVI Z POLOVINY PROSINCE 1876

CORRESPONDENZ-KARTE.

KORESPONDENČNÍ LÍSTEK.

V. K. Šembera

in Wien.

Redaction a Tagblatt

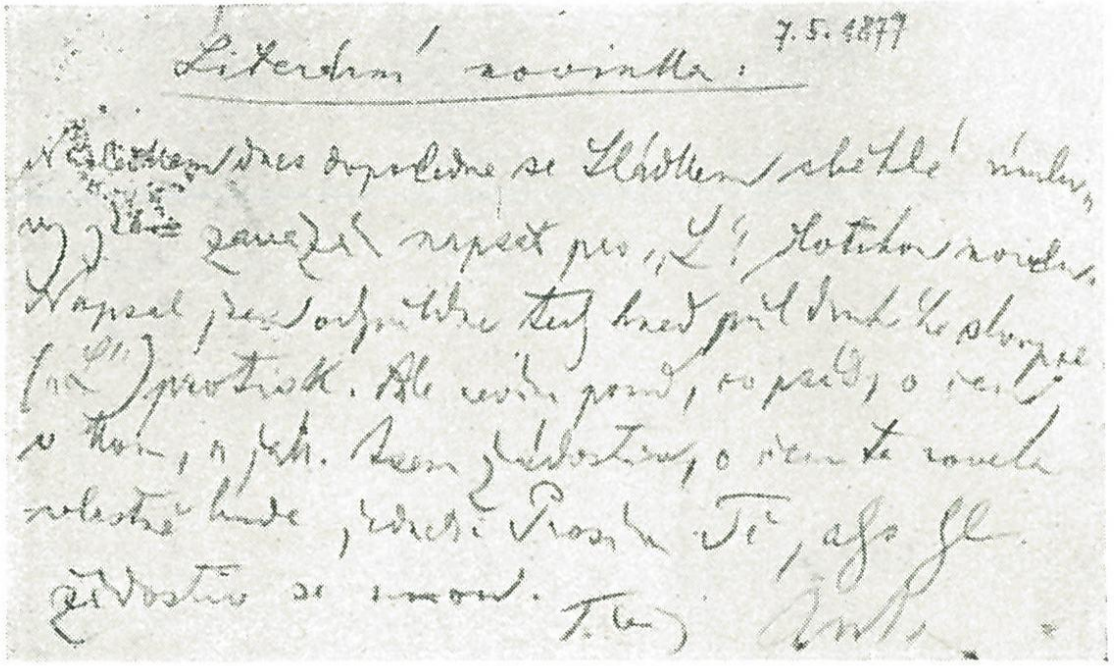
Literární novinka:

7. 5. 1877

23. ADRESA S ČESKY PSANÝM JMÉNEM V. K. ŠEMBERY Z 2. 3. 1877

24. LÍSTEK ZE 7. KVĚTNA 1877, NERUDA ZAČÍNÁ PSÁT „FIGURKY“

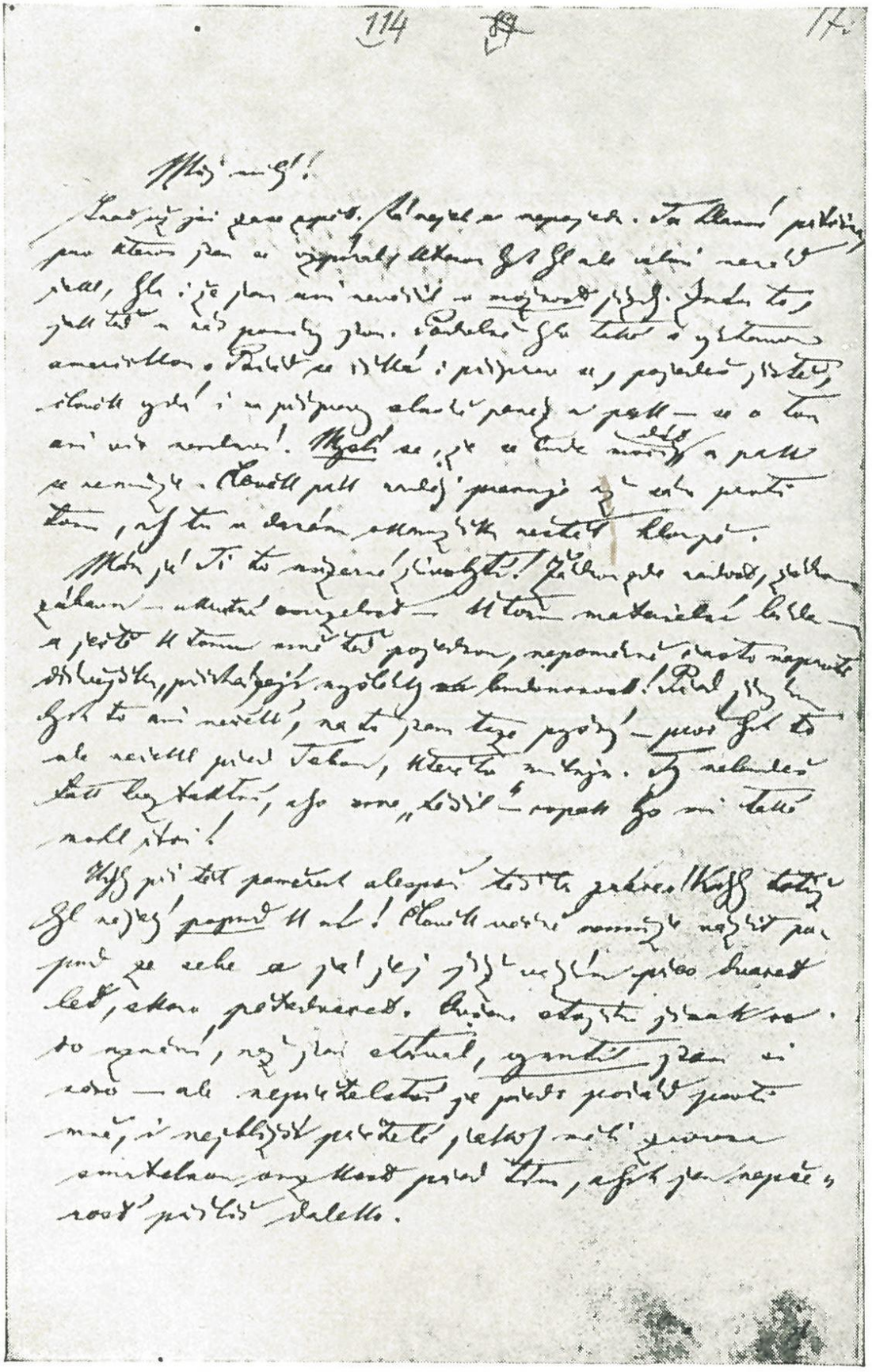

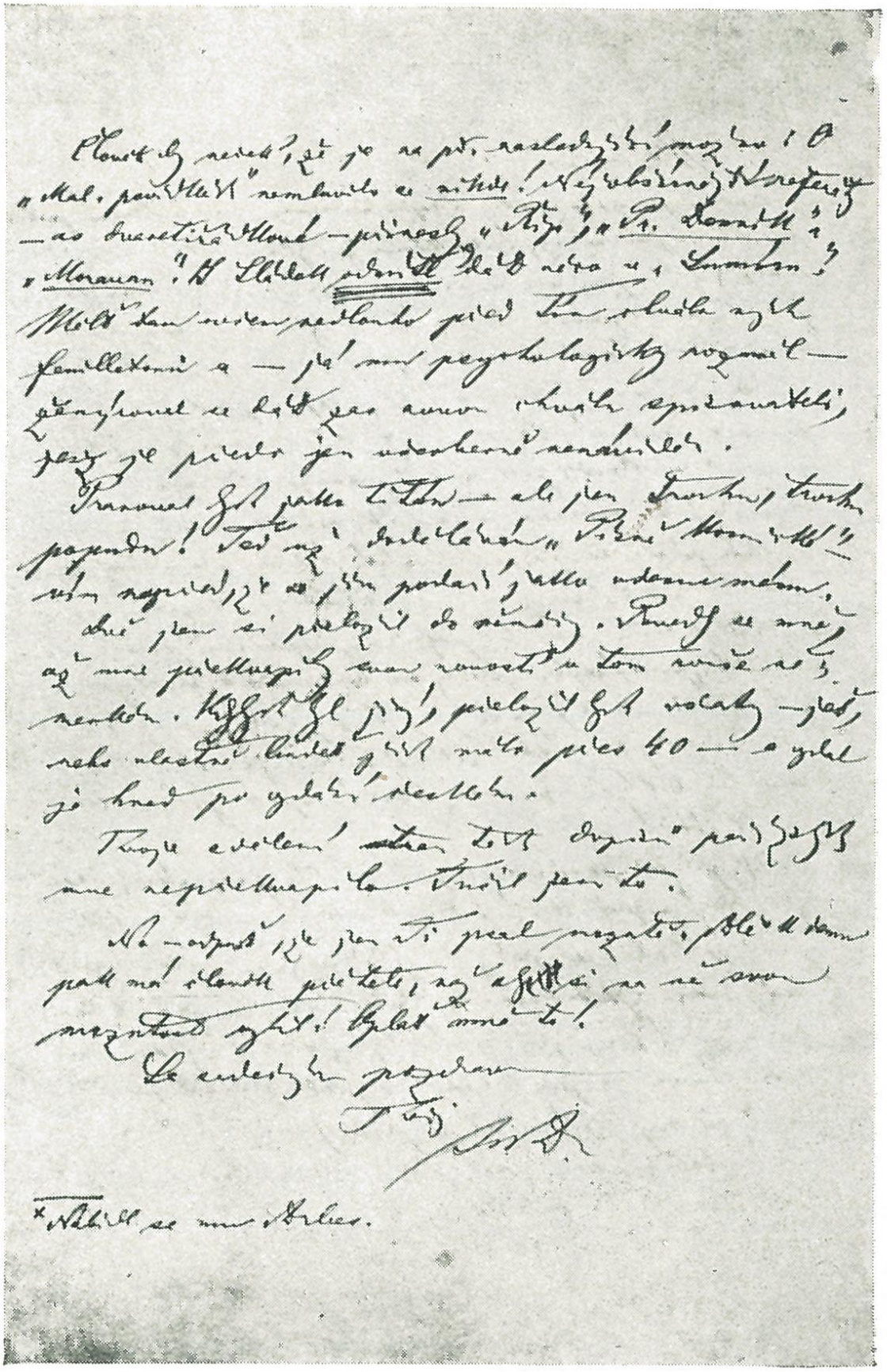

ŠEMBERU O OHLASU POVÍDEK MALOSTRANSKÝCH

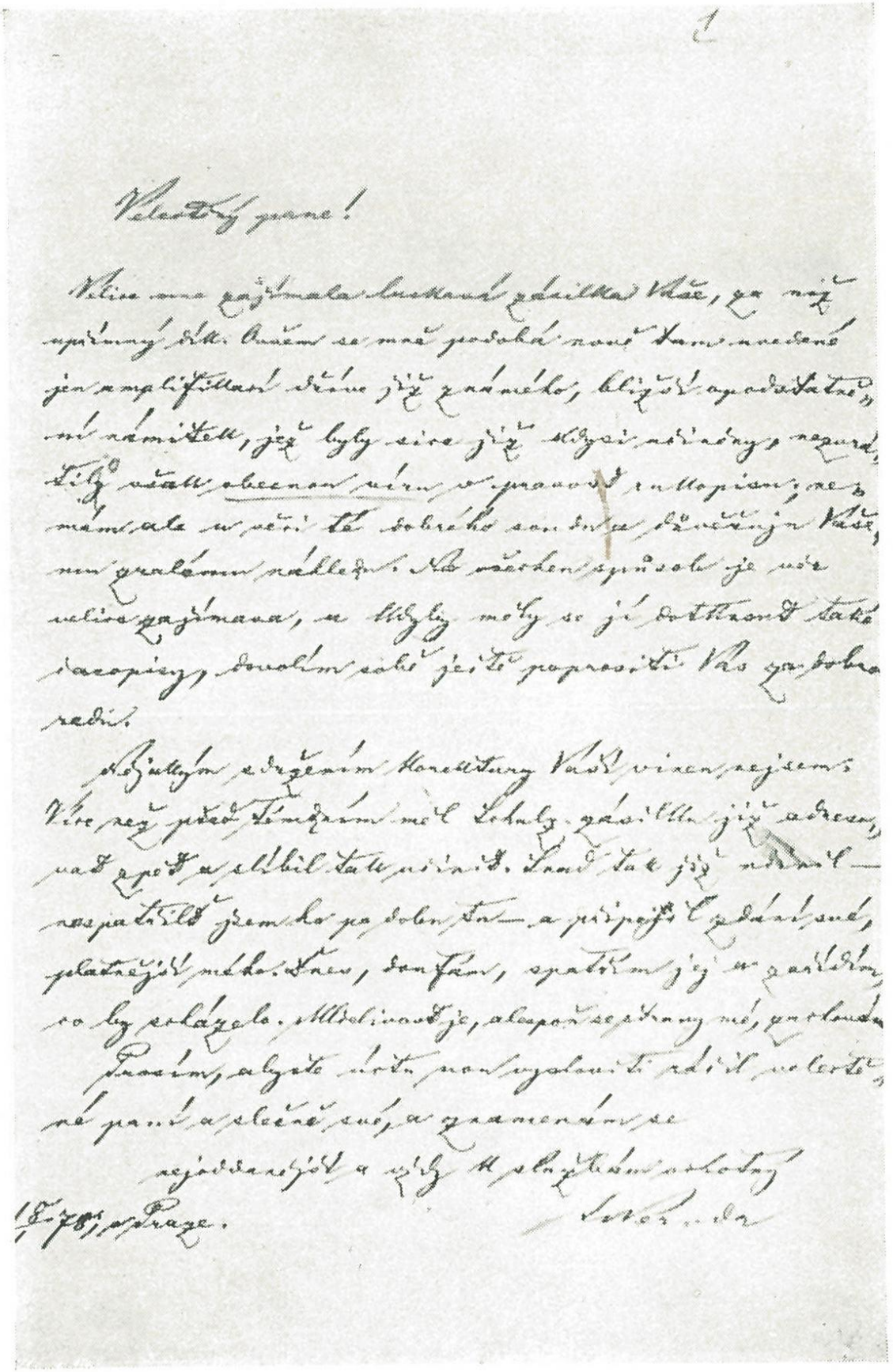

27. DOPIS A. V. ŠEMBEROVI — NERUDA ODMÍTÁ JEHO NÁMITKY PROTI RUKOPISŮM

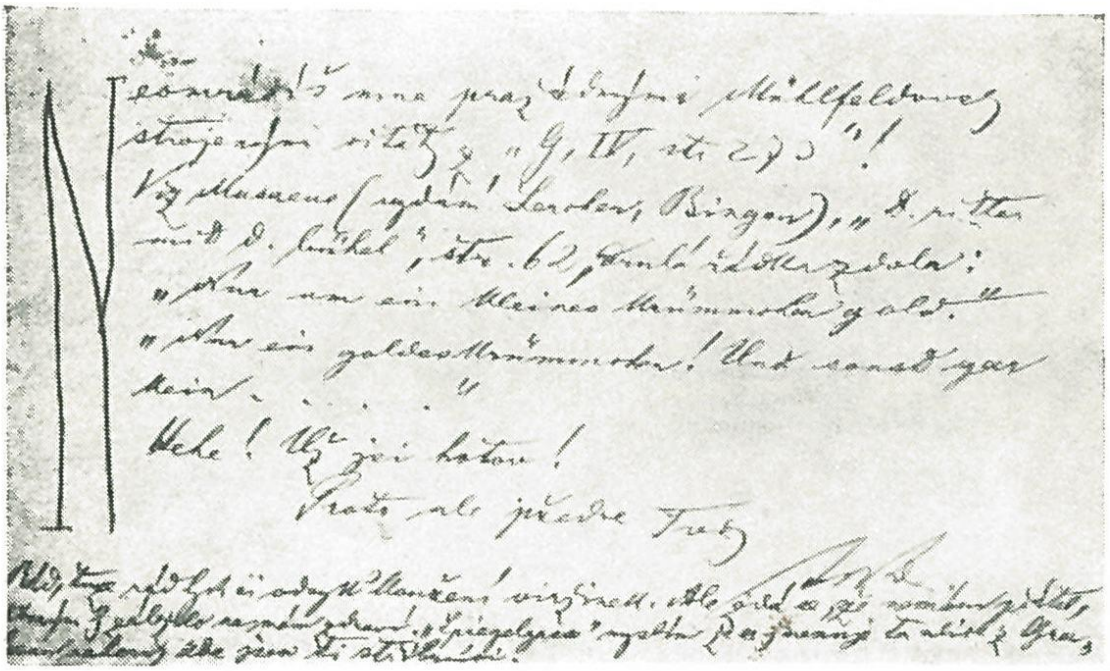

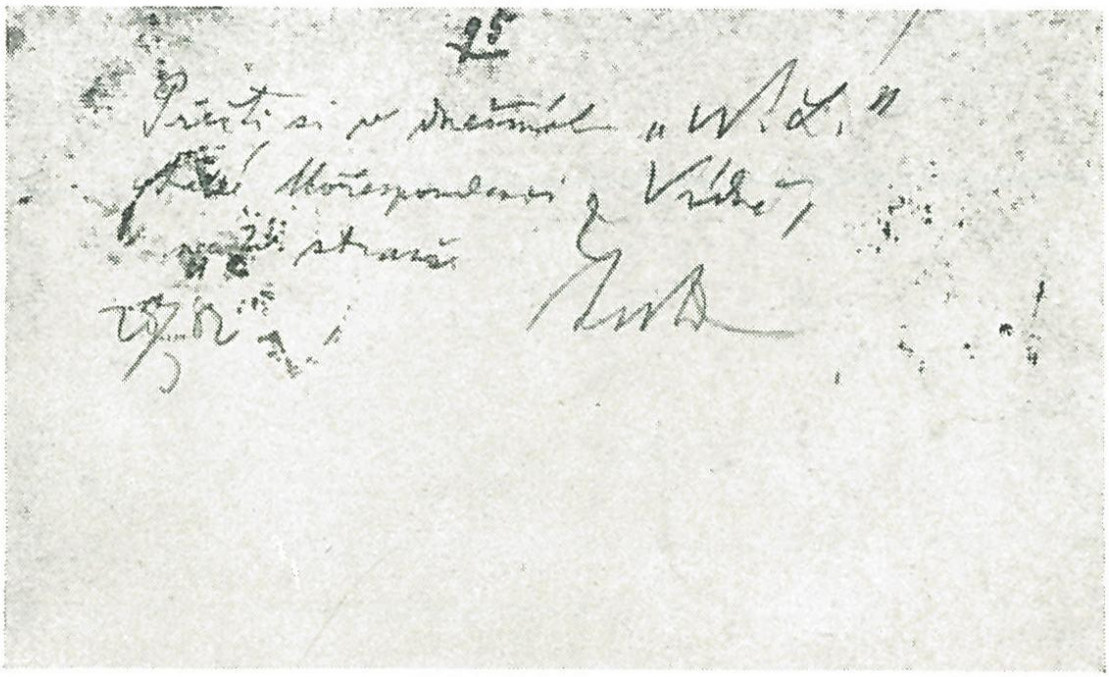

28. 22. ŘÍJNA 1878, NERUDA DOHADUJE SE S V. K. ŠEMBEROU O PŘEKLADU PÍSNÍ KOSMICKÝCH

29. 28. BŘEZNA 1882, NERUDA UPOZORŇUJE V. K. ŠEMBERU NA ZPRÁVU O ÚMRTÍ A. V. ŠEMBERY

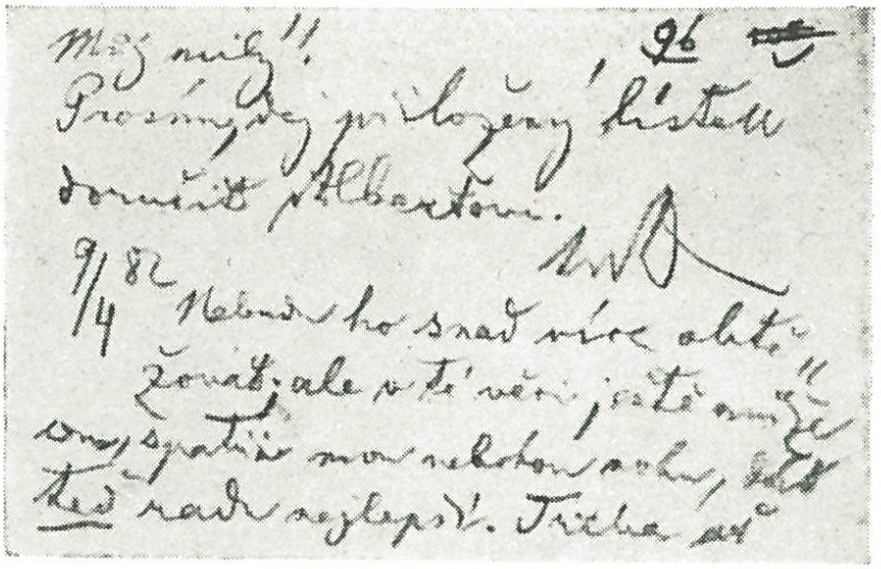

30. MALÝ LÍSTEK, JAKÝ PSÁVAL NERUDA V NEMOCI

31. ADRESA Z 27. DUBNA 1883 S NĚMECKY PSANÝM JMÉNEM ŠEMBEROVÝM

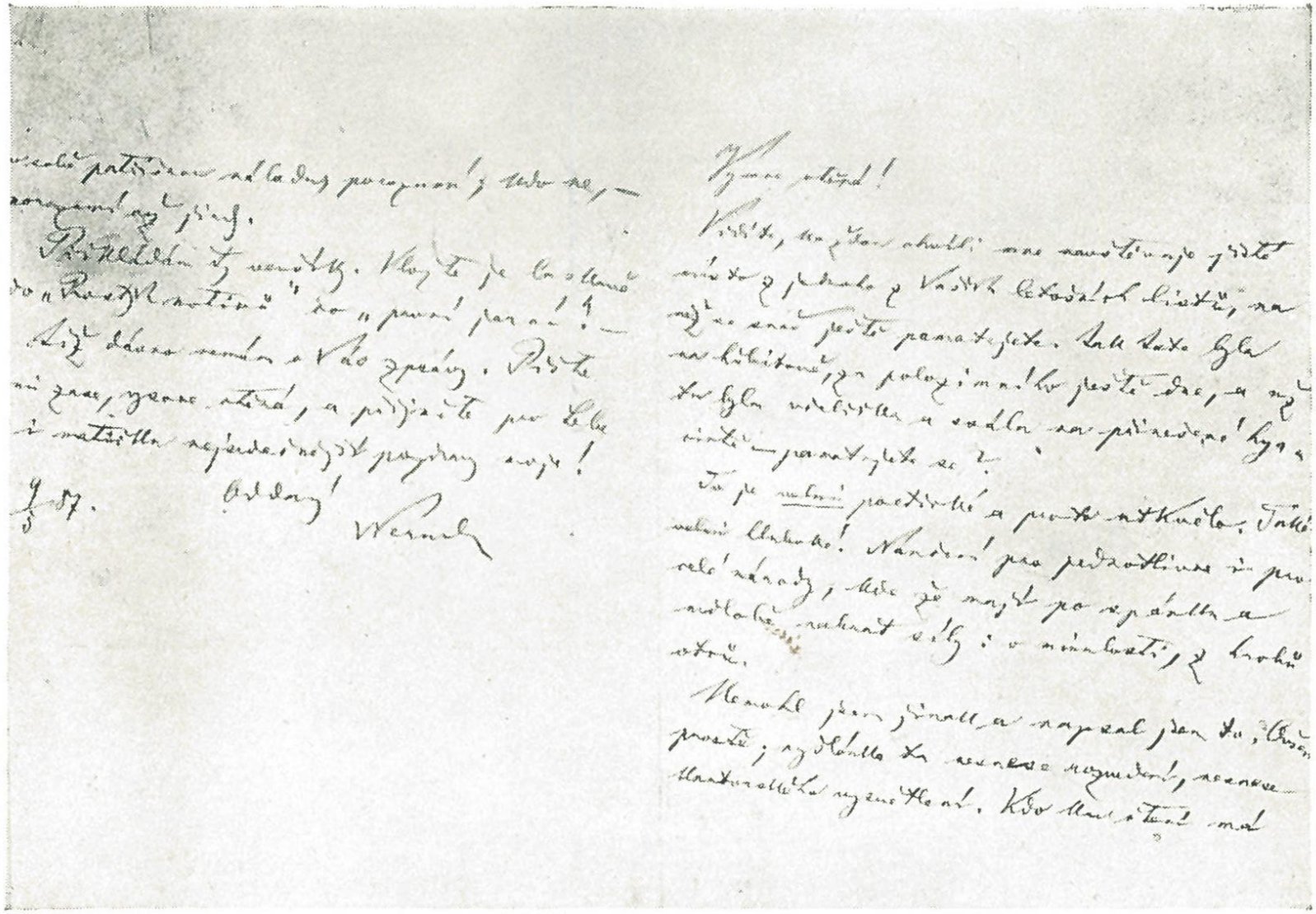

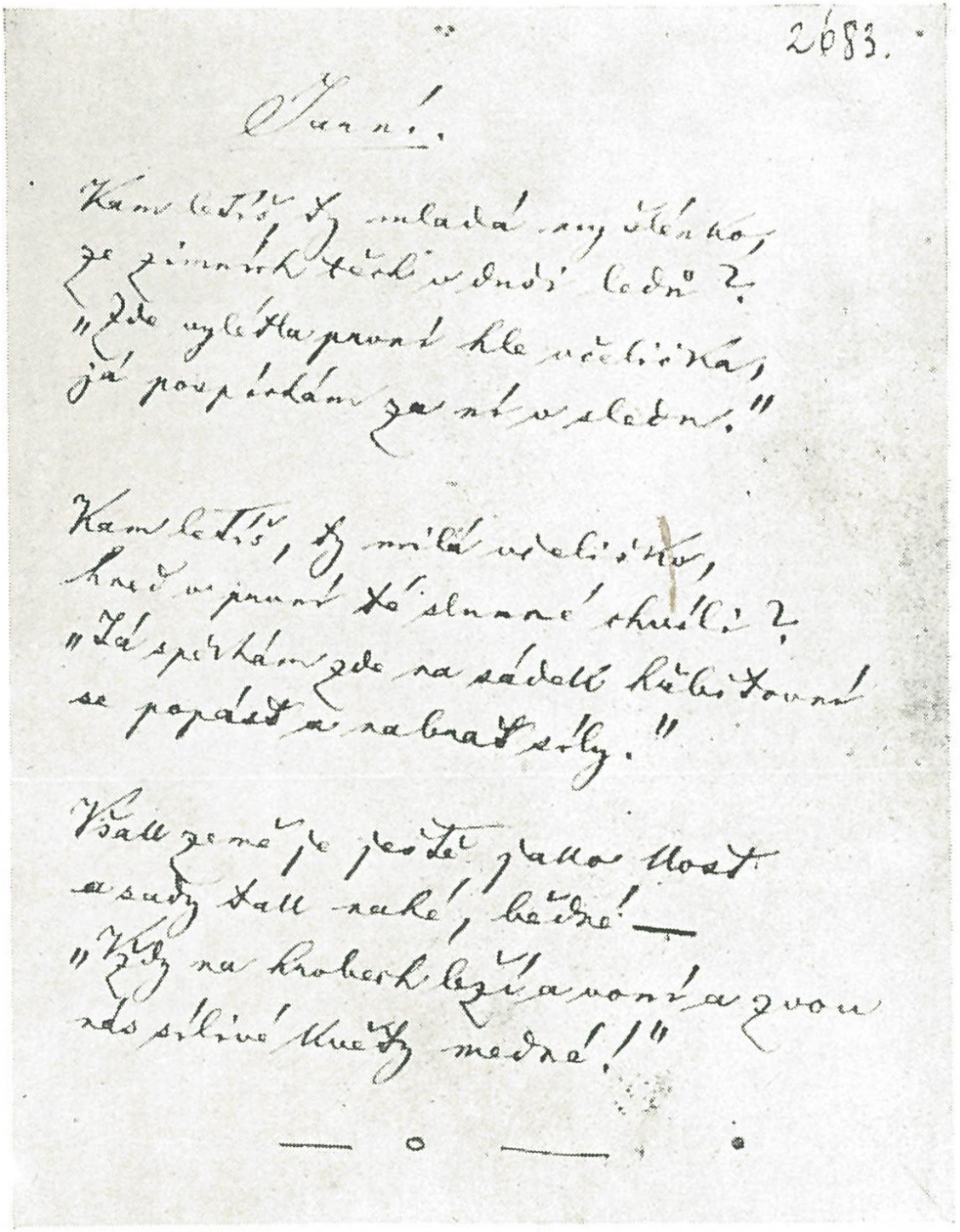

2683.

Jarní.

Kam letíš, ty mladá my šlénko,
ze zimních těch v duši ledů?
„Zde vylétla první hle včelička,
já pospíchám za ní v sledu."

Kam letíš, ty milá včeličko,
hned v první té slunné chvíli?
„Já spěchám zde na sádek hřbitovní
se popásť a nabrat síly."

Však země je ještě jako kost
a sady tak nahé, bědné! —
„Vždy na hrobech leží a voní a zvou
nás sílivé květy medné!"

— o —

33. JARNÍ Z 9. KVĚTNA 1887

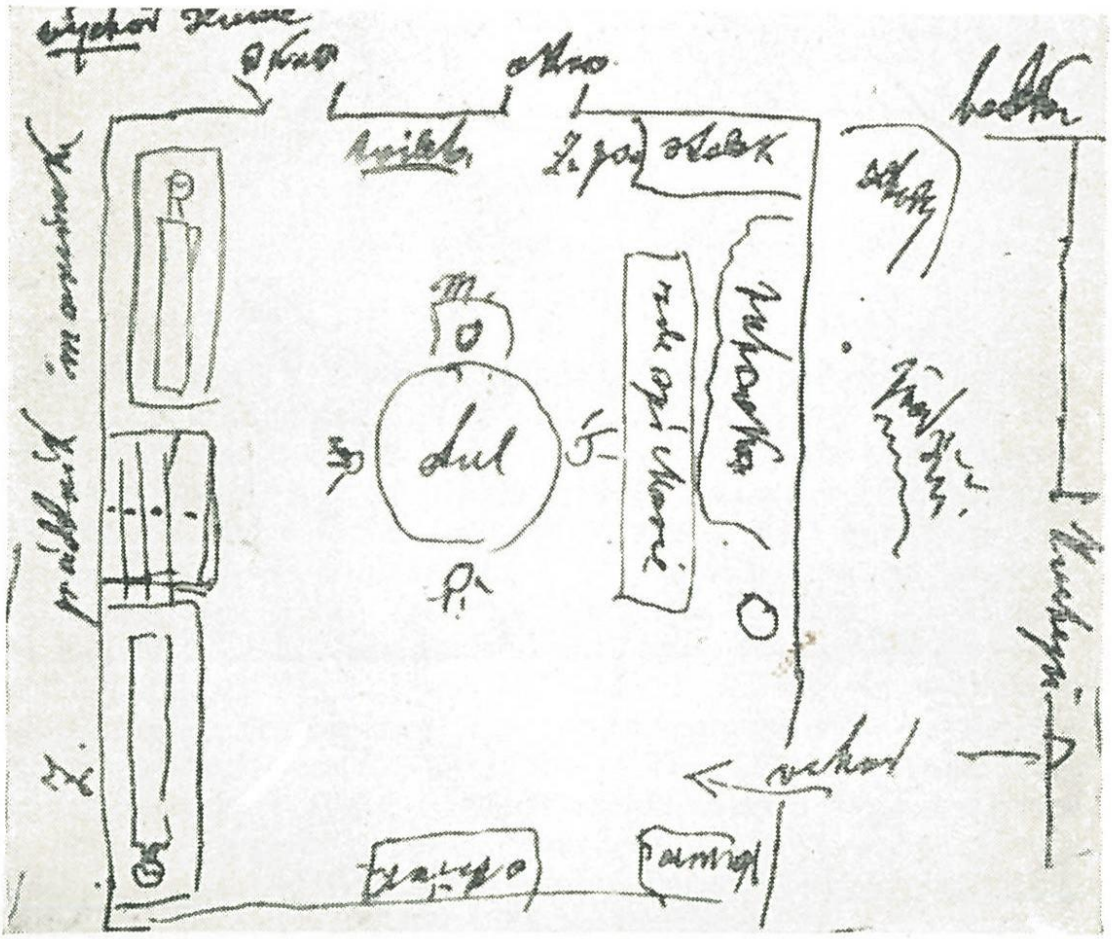

34. POLOHOPISNÝ LÍSTEK, PŘÍLOHA K DOPISU ZDEŇKY ŠEMBEROVÉ ZE DNE 5. 3. 1888

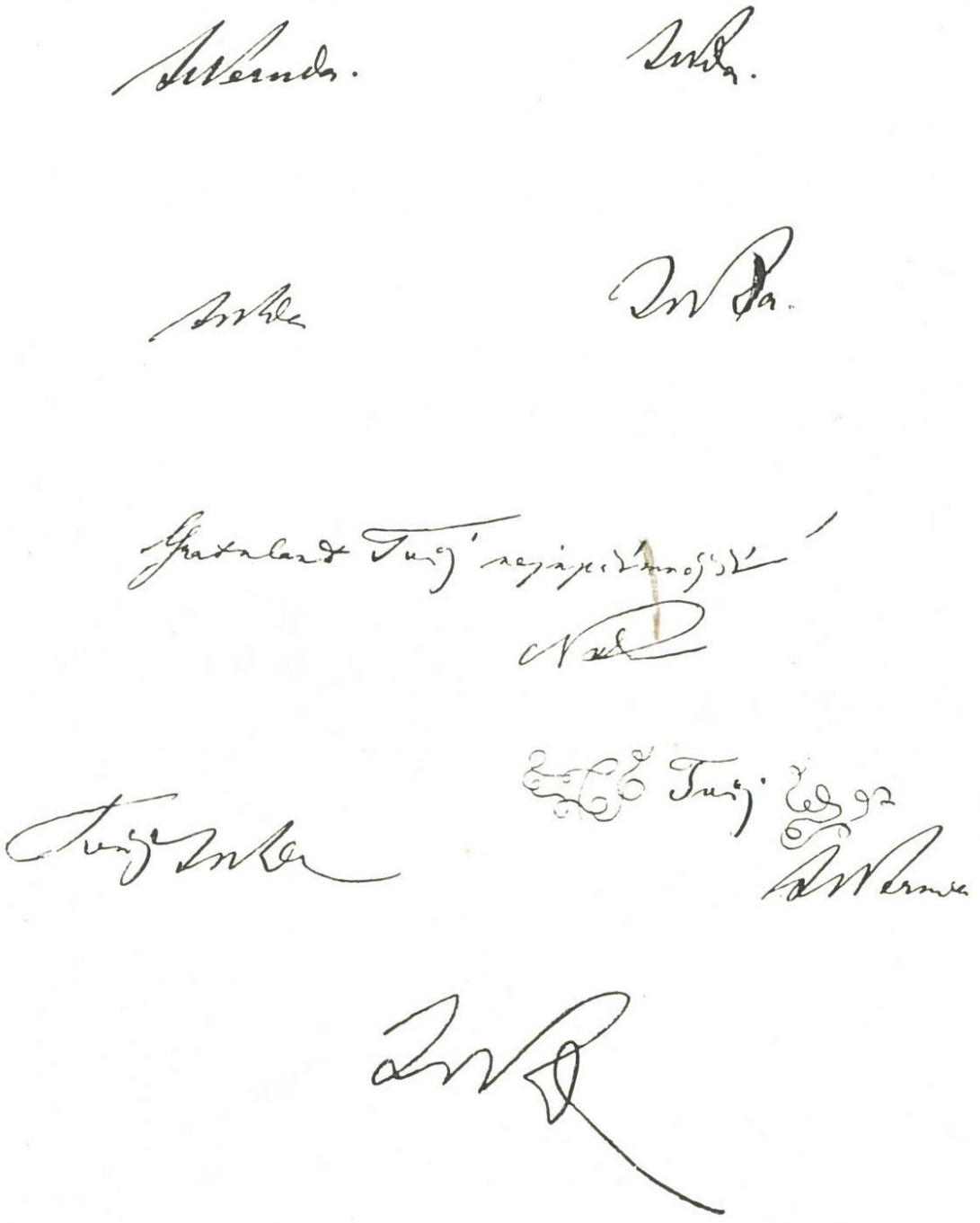

35. TYPY NERUDOVÝCH PODPISŮ

Nerudovy dopisy s rodinou Šemberovou nevyšly dosud v této úplnosti. První je začal uveřejňovati V. V. Škorpil, správce Šemberova musea ve Vysokém Mýtě, v královéhradecké Osvětě lidu 1912 a pokračoval ve Zvonu 1913, 1915, 1925. Škorpil otiskl dopisy neúplně, ukázky prokládal vlastním výkladem a citáty z odpovědí Nerudových dopisovatelů. Dopisy Nerudovy s rodinou Šemberovou byly dále tištěny jako doklad k vysvětlení některých otázek jeho života a díla. Tak otiskl Albert Pražák v Čase 5. října 1912 Nerudův dopis Zd. Šemberové s faksimilem básně První jarní (viz zde dopis č. 654, str. 414 a pozn. str. 627) a v Listech filologických 1912 dopis V. K. Šemberovi (viz zde č. 137, str. 100), jenž umožnil vysvětlit Nerudův vztah k nakladateli Ferd. Dattlovi. Podobně Karel Mikula v Časopise Národního musea 1931 otiskl z pramenů literárního archivu Národního musea dva Nerudovy dopisy (viz zde č. 129, 212, str. 95, 149), aby objasnil vznik Písní kosmických. Nejvýznamnější je až dosud výbor z Nerudových dopisů, obsažený ve dvojím vydání knihy Alberta Pražáka Jan Neruda v dopisech (1941, 1950). Autor doprovodil svůj výbor vysvětlujícími charakteristikami adresátů a ukázkami z díla.

Naše vydání otiskuje dopisy podle zachovaných originálů z literárního archivu Národního musea a Šemberova musea ve Vysokém Mýtě, dopisy V. K. Šembery a Zdeňky Šemberové Nerudovi podle zachované korespondence v literárním archivu Národního musea a v archivu literárního odboru Umělecké besedy, uloženém v Národním museu. V několika případech použili jsme opisů L. Poledny z majetku dr. Alberta Pražáka, poněvadž originály jsou zatím neznámy.

Dopisy řadíme chronologicky, při čemž bylo nutno několit set dopisů datovat, a to podle thematických i časových souvislostí, podle Nerudových feuilletonů, vzpomínek a pamětí současníků. Dopisy, které nebylo možno přesně datovat, jsou zařazeny na konec korespondence pod čísly 763—791. Neseřadili jsme dopisy podle adresátů. Adresáta uvádíme křestním jménem vždy u prvního z řady dopisů určených téže osobě. Jinak se čtenář snadno orientuje sám podle formule oslovení. Místa pobytu Nerudova a Šemberových nejsou zpravidla uváděna, je to nejčastěji Praha, Vídeň nebo Vysoké Mýto. Jinak je uvádí Neruda sám nebo poučí o nich poznámka. Data uvádíme nahoře jednotně na řádce s číslem dopisu, ačkoliv Neruda píše je zpravidla dole vlevo. Svoje datování píšeme v hranatých závorkách a odůvodňujeme je v poznámkách.

Text dopisů upravujeme podle zásad, jimiž se řídí vydání Spisů Jana Ne-

rudy v Knihovně klasiků. K tomu ještě připomínáme: Zachováváme Nerudovu kvantitu ve slovech jako *naležeti, napomocen, tvojí* (1. pád množ.; č. 766); sjednocujeme však kolísavé psaní *vyjadření – vyjádření* na *vyjádření*. Je-li grafika Nerudova při psaní *i – í* nezřetelná, píšeme *i/í* podle dnešní normy; Neruda píše totiž tečku nebo čárku nad *í* tak, že spojuje toto znaménko s následující písmenou. Cizí slova píšeme podle jejich dnešního pravopisu, navracíme psaní *engažement* k franc. podobě *engagement*, protože výslovnost není tu jasná. Sjednocujeme kolísavé psaní *trouble, trúbl, trubl* na franc. tvar *trouble*. Pokud Neruda německá slova skloňuje česky, píšeme je s počáteční malou písmenou, na př. *ehrenkarta*.

Psaní vlastních jmen osobních i místních upravujeme podle dnešních zvyklostí, i když odchylky jsou někdy způsobeny důvěrným tónem dopisů (na př. *Datel* m. *Dattel*). Kolísání *Adda – Ada* Neruda sám odůvodnil (viz dopis č. 170, str. 122).

Interpunkci měnili jsme co nejméně, a to jen z důvodů syntaktických, v případech sporných rozhodl autor. Zachovali jsme kolísání v kladení čárky před spojovacím výrazem *a proto*.

V podpisech a podpisových zkratkách vynecháváme tečky, jen v podpisovém typu J. Neruda tečku zavádíme. Nečitelné zkratky píšeme jednotně: JNda, JN, Nd, Nda, N. Tištěný podpis vyznačujeme versálkami.

Děkuji všem, kdo mi poskytli pomoc při mé práci:

Šemberovu museu ve Vysokém Mýtě, jeho správci Oldřichu Karáskovi a řediteli gymnasia v. v. Karlu Finkovi, dále literárnímu archivu Národního musea v Praze, jeho divadelnímu oddělení a archivu Umělecké besedy. Za vzácnou ochotu děkuji slovanskému semináři vídeňské university, jeho řediteli prof. dr. R. Jagoditschovi. Cenné rady poskytli mi dále prof. dr. Miloslav Hýsek, doc. dr. Oldřich Králík a Slezský studijní ústav v Opavě. Vděčně vzpomínám pomoci české redakce Státního nakladatelství krásné literatury, hudby a umění v Praze, zejména redaktorky Marie Liehmové, a pracovníků Brněnských knihtiskáren, základního závodu – Brno. Vděčností jsem zavázán Ústavu pro českou literaturu, redakci Spisů Jana Nerudy, zejména jejímu tajemníkovi dr. Karlu Polákovi, dále všem pracovníkům Ústavu a jeho edičního oddělení, pokud mi pomáhali při práci a jejím dokončení.

VYSVĚTLIVKY

K jednotlivým dopisům v číselném pořadí podáváme především dataci, zprávu o tvaru dopisu, o jeho vzhledu a o místě uložení. Přitom udáváme tvar dopisů značkami: dvojl. (dvojlist), list, 8° (osmerka), lístek (s udanými rozměry), kor. lístek, zálepka, navštívenka; barvu papíru označujeme zkratkami: bílý(b), modrý (m), žlutý (ž), zelený (z); místo uložení určujeme zkratkami: VM (Šemberovo museum ve Vysokém Mýtě), NM (Národní museum v Praze), UB (archiv Umělecké besedy). Na potřebných místech uvádíme dále poznámky o přípiscích a o naší úpravě nezřetelných míst. Konečně připojujeme vysvětlivky k textu.

DOPISY JANA NERUDY

1. Asi 30. srpna 1864 podle dopisu A. V. Šembery, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Josefstadt, Lederergasse – předměstí a ulice ve Vídni; *původní výkres* – A. V. Šembera obdržel podle svého dopisu Zdeňce Šemberové ze dne 31. srpna 1864 asi den předtím od redakce Rodinné kroniky zpět obraz Brandýsa nad Orlicí, jde patrně o obraz domku J. A. Komenského, viz dopis č. 2; *text* – článek A. V. Šembery, viz dopis č. 2.

2. Před 14. zářím 1864 (viz poznámku); papír redakce Rodinné kroniky, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Rodinná kronika – vycházela od roku 1862, redigována V. K. Hofem, Neruda ji redigoval od 26. IX. 1863; *obraz domku Komenského a text* – jsou v Rodinné kronice sv. III, číslo 25 ze dne 17. září 1864 na str. 295 a 298; obraz: Dům Komenského pod Klopotem u Brandýsa nad Orlicí. Dle nákresu J. Šembery (bratra A. V. Šembery, inženýra a rytce, 1794–1868); článek: A. V. Šembera, Bývalý domek pod Klopotem u Brandýsa nad Orlicí, v němž Amos Komenský sepsal Labyrint světa; *středa* – 14. září 1864 podle Rodinné kroniky, sv. III, č. 25.

3. V listopadu 1867, 1 dvojl., 8°, b, papír Národních listů, NM.

primo loco (lat.) – na prvním místě; *satirické obrazy* – Šembera nevyhověl; *Ed. Albert* (1841–1900) – český chirurg, žijící ve Vídni, viz dále č. 31 a 33; přírodní lékařské feuilletony psal tehdy do Hálkových Květů; *své verše* – první vydání Knih veršů vyšlo na podzim 1867, referát Ferd. Schulze 12. a 13. prosince 1867 v NL a Vítězslava Hálka v Květech 19. prosince 1867.

4. Koncem roku 1867, 1 dvojl., 8°, b, NM.
víno šťastně došlo – dárek k vánocům; *příspěvky pro můj list* – viz žádost k Albertovi v dop. č. 3.

5. Po 3. lednu 1868, 1 dvojl., 8°, b, NM.
Drahomíra – hra Josefa Weilena, po prvé hraná 30. prosince 1867 na Dvorním divadle vídeňském (Josef Weilen, českoněmecký básník, rodák tetínský); *referát* – Národní listy, 3. ledna 1868 v rubrice Literatura a umění, přinášejí zprávu označenou třemi hvězdičkami o Weilenově Drahomíře a podle slov v referátu „píše se nám odtamtud" soudím, že Neruda otiskl a seškrtal zprávu V. K. Šembery; *Friedrich Kaiser* (1814–1874) – víd. dramatik, hra Was ein Weib kann? (Co žena zmůže?) vyšla r. 1860; *Gustav Heinrich Putlitz* (1821–1890) – něm. dramatik, hra Unerträglich (Nesnesitelná) vyšla v r. 1870. Podle zmíněného článku datuji dopis.

6. Po 11. lednu 1868, 1 dvojl., 8°, b, NM.
Pracuju po příkladu Josefovského divadla – Josefovské divadlo (Josefstädter Theater) ve Vídni zavedlo podle zprávy NL z 11. ledna 1868, snad Nerudovy, zvláštní představení, kde hrály děti pro děti. Podle zprávy NL zahájil první české pokusy o dětská představení spisovatel Josef Kouble (1825–1886); napsal hry Rybrcoul druhý na Krkonoších, Překvapení. Jan Neruda dočkal se první hry dětí až koncem roku 1868. Referuje v NL 21. prosince 1868 o hře Františka Pravdy Učitel ve francouzském zajetí a o hře Mikuláše Wiesenmanna V Betlémě jako o první hře dětí, sehrané 20. prosince 1868.

7. Po 3. květnu 1868, 1 list, 8°, b, NM.
Švanda přijde k Tobě – Pavel Švanda ze Semčic (1821–1890), dramaturg a režisér, hodlal uspořádati tři představení na Josefovském divadle ve Vídni před zahájením pohostinských her své společnosti v Brně (NL z 3. května 1868); k jeho hrám však nedošlo (viz zprávu NL z 13. května 1868);* *Prater* – zábavní park ve Vídni (viz Jan Neruda, Menší cesty); *auspicie* (z lat.) – vyhlídky.

8. 20. května [1868], 1 list, 8°, b, VM.
z Prahy na výlet – do Postojné, viz č. 9.

9. 25. května 1868 podle textu dopisu a feuilletonu v NL ze dne 6. června 1868, 1 dvojl., 8°, b, NM.
práci posavadní – V. K. Šembera pomáhal Nerudovi v obstarávání cestovních slev a lístků; *ve středu* – 27. května 1868 vyjel Neruda z Prahy do Terstu

---

* Ve vysvětlivce k dopisu vznikl rozpor: Prater – Josefovské divadlo. Uvádíme jinou možnou dataci, podle zmínky v dopise V. K. Šembery (viz příl. č. 4) o Švandovi padá dopis do let sedmdesátých.

a Postojné; *redakční sluha* – Šembera právě skončil svou činnost v časopise Ost und West, řídil ještě vídeňské mladočeské časopisy Zvon a Hlasy a brzo nato vstoupil do redakce Wandereru, časopisu redigovaného dr. Grossem, jenž podle slov A. V. Šembery v konceptu dopisu z 21. srpna 1871, určeného Juliu Grégrovi – zachoval se v Šemberově museu ve Vysokém Mýtě –, byl poctivým Rakušanem. Wanderer byl i majetkem českého družstva, jak zaznamenal Jan Neruda v podobizně Václava Nedomy, někdejšího redaktora Wandereru, v Humoristických listech 23. září 1882 (viz Podobizny II, str. 93*); *redakce Primorca* – Primorac (Přímořan), charvátský časopis, vycházel v Terstu; *ústředek rakousko-uherského Lloydu* – ústřední ředitelství námořní dopravní společnosti Lloyd bylo v letech 1861—1891 střídavě ve Vídni a v Terstu; *svatodušní pondělí* – 2. června 1868, tak je datován Nerudův feuilleton v NL 6. června 1868 (Postojna, 2. června, viz Obrazy z ciziny, str. 357); *Pustojna* – Neruda tak píše v prvních časopiseckých otiscích svých cestovních vzpomínek, které později shrnul do Obrazů z ciziny (viz str. 255, oddíl Obrazy z Krajiny); *italské vyslanectvo* – první feuilleton z Italie, o Benátkách, byl feuilleton v NL 8. července 1868 (Obrazy z ciziny, str. 210).

10. V září 1869, po smrti Nerudovy matky, 1. dvojl., 8°, b, NM.

alter ego (lat.) – druhé já, Neruda píše dohromady alterego; *tam a tam* – přes Uhry, Rumunsko a po Černém moři; *v redakční munificenci* – malá štědrost Julia Grégra (1831–1896), mladočeského politika, majitele a vydavatele NL, Nerudova šéfa, v poskytování redakčních záloh; *přílohy* – zachovány asi jen částečně, jde asi o žádost o slevy na dráze, viz i č. 16; *pasport* (z franc.) – cestovní pas, zachoval se v Archivu ministerstva vnitra. Miloslav Novotný otiskl v Roku Jana Nerudy, Praha 1952, na str. 113 až 114 fotografie příslušných stránek pasu s visy; *vizírovat* – vidovat; *u Turků a u Rusů* – Neruda jel do Cařihradu po ruské lodi, viz Obrazy z ciziny, Život na moři, str. 75; pas obsahoval i ruské visum, viz Rok Jana Nerudy, str. 114.

11. V listopadu 1869 podle dopisu V. K. Šembery, viz přílohu č. 1, 1 dvojl., 8°, b, NM.

venkovské příbuzenstvo – příbuzní Jana Nerudy se strany otcovy ze Zásmuk. Otec Nerudův Antonín Neruda narodil se v Zásmukách 1784; *Jan Vlach* – Nerudův příbuzný se strany otcovy matky, zemřel 22. září 1869; *rozruch s dědictvím* – Neruda vylíčil již dříve v r. 1857–1858 ukvapené naděje svého příbuzenstva na dědictví po bohatém strýci v povídce Vídeňský strýc, zachované v táborském archivu, objevené dr. K. Dobešem, otiš-

---

* Pokud citujeme místa ze spisů Jana Nerudy bez bližších bibliografických údajů, jde o vydání ze Spisů Jana Nerudy v Knihovně klasiků, redigované Ústavem pro českou literaturu Čs. akademie věd a vydávané od r. 1950 Československým spisovatelem, od r. 1953 Státním nakladatelstvím krásné literatury, hudby a umění v Praze.

těné po prvé K. Polákem, viz Arabesky, str. 465 (k její přesnější dataci přispěl Miroslav Laiske v časopise Česká literatura I, 1953, č. 1, str. 51); *záležitost* – V. K. Šembera staral se o dědictví Nerudovo, jak je patrno z jeho dopisu z 30. listopadu 1869 (viz přílohu č. 1).

12. V listopadu [1869] podle Šemberova dopisu ze dne 1. prosince a podle Nerudova feuilletonu (viz pozn. k příloze č. 2), 1 list, 8°, b, NM.

Camillo Sitte (1843–1903) – proslulý vídeňský architekt, pořídil patrně s Šemberou opis; *opis* – závěti Jana Vlacha, opis je zachován v Národním museu v Praze; *50 příbuzných* – jsou to rodiny Votřesova z Kostelce nad Černými lesy, žijící v tu dobu již v Zásmukách, a Vlachova a Nerudova ze Zásmuk. (Podrobněji Mil. Novotný, Život Jana Nerudy I, 1951.) V. K. Šembera zaslal Nerudovi opis a připojil svou zprávu; viz přílohu č. 2.

13. Koncem roku 1869 podle starosti o dědictví, 1 dvojl., 8°, b, NM.

škvrnílek – drobná mince; *advokát Härdtl* – Hugo von Härdtl (Haerdtl), vídeňský advokát, vykonavatel závěti Nerudova příbuzného Jana Vlacha; *Bauernmarkt* – Selský trh ve Vídni; *legát* – odkaz, odkázané peníze dostal Neruda až po návratu z cesty v říjnu 1870 v částce 891 zl.; svědčí o tom písemnosti uložené v Národním museu v Praze; *vídeňský žurnalista* – t. j. Šembera, který byl tehdy v deníku Wanderer.

14. Koncem r. 1869 jako č. 11, 1 dvojl., 8°, b, NM.

piastr – peníz španělského původu, používalo se jich na Blízkém a Středním Východě; *charaktery orientální* – orientální písmena; *Härdtl* – viz dopis a poznámku č. 13.

15. Koncem roku 1869 podle feuilletonů citovaných v poznámce, 1 dvojl., 8°, ž, NM.

feuilletony o Sardouovi – Victorien Sardou (1831–1901), francouzský dramatik; Neruda psal o Sardouově Vlasti (La Patrie) od 5. ledna 1870 a ve feuilletonu z 12. ledna 1870 dovolává se nepojmenovaného referátu německého.

16. V dubnu 1870 podle počátku cesty na Východ (viz i č. 17), 1 dvojl., 8°, b, VM. — Vidím . . . — Odstavec nejasný, zrušujeme podle smyslu.

Vidím totiž, že se cestě zcela nevyhnu – Neruda odjel před 15. květnem 1870, neboť 19. května 1870 otiskuje v NL feuilleton: V Pešti 15. května (Obrazy z ciziny, str. 371); *povídky dunajské* – jde o Různé lidi z r. 1871, otištěné potom v Arabeskách (viz Arabesky, str. 237), jednak o podobné povídky, které Neruda hodlal napsat ještě později, roku 1876, kdy se měl státi válečným zpravodajem (viz č. 164); *vloni* – srov. datum dopisu č. 10 z r. 1869; *Baziáš, Giurgevo (rum. Giurgiu)* – města v Rumunsku (viz Obrazy z ciziny, str. 310, Bukurešť); *dr. Matthias Oeribauer* – žurnalista, jenž působil tehdy v Triester Zeitung, později i v Reichenberger Zeitung v Liberci; *Tour- a retourlístek* — lístek tam i zpět.

17. V dubnu 1870, krátce po čísle 16, 1 dvojl., 8°, m, NM.
Südbahn – Jižní dráha z Vídně do Terstu, Nerudova žádost o slevu jízdného je zachována v konceptu v Národním museu v Praze; *1 Platz...* – 1 místo v 2. vozové třídě s poloviční jízdenkou téže vozové třídy; *od 16. dubna do 16. července* – podle feuilletonů byl Jan Neruda v době od 24. července do 31. července 1870 už v Praze; *z Vídně dolů* – tratí Vídeň–Terst se Neruda jenom vracel.

18. V dubnu 1870 podle Nerudova odjezdu, 1 dvojl., 8°, b, NM.
Teď snad konečně se hnu – Neruda odjel až 15. května (viz i č. 17); *Kvartál je dobrý* – čtvrtletní uzávěrka v NL za první nebo druhé čtvrtletí roku 1870, jde-li o předplatné; *Julek* – Julius Grégr (viz č. 10, pozn.); *Lístky* – Neruda lístky nedostal. Vzpomněl na to v červenci r. 1876, kdy šlo o novou cestu (viz dopis č. 190); *Beruda* – viz č. 16; *Braila* (Brajla, Brahila) a *Galac* (Galați) – města v Rumunsku; *Bělehrad* – o návštěvě Bělehradu vypravuje Neruda ve feuilletonu v NL 5. července 1871 v Obrazech z ciziny na str. 305; *Pavel Švanda ze Semčic* – viz dopis č. 7; *Siegmund Schlesinger* – redaktor vídeňských časopisů Morgenpost, Neues Wiener Tagblatt, autor veseloher; *Adda* – Ada Christenová, vl. jm. Kristina Friederiková (1844–1901), provdaná Bredenová, spisovatelka. Psala verše i drobné povídky, přítelkyně V. K. Šembery, provdala se za Adalmara Bredena, důstojníka, později výrobce konserv (viz dop. č. 78); Neruda píše Adda i Ada (viz č. 170); *August Švagrovský* (1847–1931) – roudnický průmyslník a podněcovatel kulturního života v Roudnici a v Praze. U Švagrovských v Bechlíně u Roudnice trávil Neruda chvíle oddechu i tvůrčí činnosti. Napsal tam i Písně kosmické.

19. V dubnu 1870, viz i dop. č. 20, zájem o kresby, 1 dvojl., 8°, b, NM.
nápady výtvarné – V. K. Šembera rád doprovázel svoje dopisy ilustracemi; v dopisech s Nerudou se téměř nezachovaly, ale známe jeho kresby z dopisů adresovaných Františce Karáskové, společné to přítelkyni Šemberově i Nerudově (viz i č. 92); *poetka Ada* – vydala r. 1868 jako první sbírku Lieder einer Verlorenen (Písně ztracené), r. 1872 druhou sbírku Stíny (Schatten, viz i č. 18, pozn.).

20. V dubnu 1870, 1 dvojl., 8°, b, NM.
úvodní ilustrace – viz č. 19; *Slavie* – dílo Petra Maixnera (1831–1884), malíře výjevů z minulosti českého národa, vznikla 1870. Maixner vystavoval svoje obrazy v galerii uměleckého závodu Mikuláše Lehmanna (kdysi na Národní tř. č. 9), který je vydával jako *olejový tisk* – barevnou lesklou reprodukci; *Ada* – viz č. 18, pozn.; *110 liberní zásilka našeho národního umění* – jednak barvotisky z Lehmannova závodu, jednak *střepy* – keramika; *redakční autorita* – Šembera byl tehdy ve Wandereru.

21. Počátkem května 1870, 1 list, 8°, b, NM.
dobrý a milý compagnon – společník, Emanuel Kittl, pražský sládek, otec

pěvkyně Emy Destinové; Neruda mu věnoval Obrazy z ciziny; *item* (lat.) – také; *Tuto výdaj* – poplatky za pas Kittlův.

22. Počátkem srpna 1870, 1 dvojl., 8°, m, VM.

že jsi se oženil – V. K. Šembera se oženil 28. července 1870 s Marií Schäfrovou, která zemřela 15. srpna 1873, jak podle úředních dokladů uložených ve Vys. Mýtě uvedl i Emanuel Škorpil v knize A. V. Šembera, Pohled na život a dílo, Vys. Mýto 1946, str. 185.

23. Po 9. lednu 1871, 1 dvojl., 8°, m, VM.

Pondělník Národních listů – vycházel od 9. ledna 1871; *máte zařízení* – v redakci Wanderera; *v sobotu* – 14. ledna 1871.

24. Mezi 18. březnem a 18. květnem 1871, 1 dvojl., 8°, b, NM.

honetní – z francouzského honnête, počestný, čestný; *prohlášení* – V. K. Šembera otiskl 19. května 1871 v NL: Telegrafické zasláno. Tvrzení dnešního Pokroku, že jsem já pořadatelem a obstaravatelem nebo spisovatelem důvěrných dopisů a jich dodatků, jest, jak se samo sebou rozumí, sprostá lež. Ve Vídni dne 18. května 1871. Vratislav Šembera, spoluredaktor Wanderera. Na toto prohlášení odvolávají se i Národní listy v úvodním článku v témž čísle. V. K. Šembera odrážel zde útoky staročechů, jak již dříve činil jeho otec A. V. Šembera (viz NL z 23. dubna 1871) současně s Ferdinandem Dattlem a Edvardem Grégrem. Jak z dalších dopisů a poznámek týkajících se vídeňského časopisu Montagsrevue vyplyne, nutno bráti tyto obrany, až na článek A. V. Šembery, kriticky; *„Paříž" jsem otiskl* – podle současných příspěvků o Paříži, otištěných v NL, soudím, že jde o článek: Z Paříže – quartier Montmartre 18. března. Pův. dop., podepsaný značkou -m-. V. K. Šembera mohl psát o vlastních dojmech z Paříže, neboť podle zmíněného konceptu dopisu Grégrovi (viz č. 9 pozn.) byl za prusko-francouzské války v Paříži; *na „Darwina" čekám* – Neruda psal o Darwinovi na základě brožury Šemberou mu zaslané v NL ve feuilletonech 16. a 23. července 1871: Nedělní kázání na základě Darwinovy náuky (Dle několika učenců zpracováno a překládáno ode mne); později zařadil tyto feuilletony do Žertů, hravých i dravých, str. 248. (Viz i č. 32 a 47).

25. 25. června 1871, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Zítra zadávám svou žalobu – 26. června 1871; v Nerudových dopisech jeví se pobouření způsobené obviněním staročechů, že Jan Neruda má přímý podíl na informacích vídeňského listu Montagsrevue, který od 23. 9. 1870 útočil na české poměry, využívaje rozporů mezi stranou staročeskou a mladočeskou. Záležitost Intime Briefe aus Prag (Důvěrných dopisů z Prahy) vyložil Albert Pražák v Ročence Chudým dětem, 45, 1933, Brno, v článku na str. 66. Vysvětlil tam především i to, jak rozporu mezi oběma českými stranami využívala vídeňská vláda ve svůj prospěch. Albert Pražák, na základě korespondence mezi V. K. Šemberou a J. Nerudou a pomocí

dopisů mezi Juliem Grégrem a V. K. Šemberou, očistil Nerudu od pomluv současných i pozdějších. Vývoj událostí je asi tento: J. S. Skrejšovský (1831–1883), významný činitel strany staročeské, vydavatel a majitel Pokroku, Politik, hlavních to orgánů strany staročeské, 4. dubna 1871 označuje v Pokroku článkem Literární Jidášové za pisatele nebo překladatele dopisů v Montagsrevue V. K. Šemberu a 18. května 1871 v Doslovu k českým Jidášům obvinil z účasti na dopisech i Jana Nerudu. Šembera se ozval až na druhý článek a Neruda odpověděl za několik dní současně s Antonínem Čížkem (1865–1897), právníkem a politikem mladočeským, žalobou, ohlášenou v NL 22. května 1871: (Zasláno.) Včerejší Pokrok přímo a výslovně naznačil mne co původce škandálních dopisů do Montagsrevue a postavil tím mou čest, jediné jmění mé, na pranýř. Prohlašuju vše to, co včerejší Pokrok o spojení mém s Montagsrevue pověděl, od počátku až po konec a každé slovo zvlášť za drzou, nestydatou lež. Prohlašuju dále, že jsem již potřebné kroky učinil, aby vše bylo u trestního soudu projednáno. Jan Neruda. Nerudovu neúčast potvrdil V. K. Šembera v NL 25. května 1871. Praví: „Stran p. J. Nerudy odevzdala mi redakce listu Montagsrevue, rovněž ochotna svědectví své přísahou doložit, osvědčení, že p. Jan Neruda ani nejmenšího podílu nemá na ‚důvěrných dopisech Montagsrevue'. Totéž svědectví i tiskárna Hirschfeldova vydává." Dopisy vyměněné mezi Janem Nerudou a V. K. Šemberou ukazují se strany Jana Nerudy především velikou starost a snahu objevit telegram podepsaný slovem Intimus (důvěrník); ale se strany V. K. Šembery, Julia Grégra a Ferdinanda Dattla jeví se málo upřímnosti k Nerudovi. Zejména V. K. Šembera napínal dlouho trpělivost Jana Nerudy, než se k autorství telegramu přiznal, a teprve až po letech jednoznačně odmítl Nerudovu účast na Montagsrevue (viz dop. č. 106 a 107 a přílohu č. 5). Z korespondence Julia Grégra a Ferdinanda Dattla s V. K. Šemberou je zřejmo, že oba dodávali Šemberovi materiál, a jejich účast lze dokázat písemnými doklady, zatím co na Karlu Sabinovi, Emanuelu Bozděchovi a agronomu Horském (1801–1877, podpisoval se rytíř z Horskýsfeldu – viz Jana Nerudy Česká společnost I, str. 260, 399) lpí jenom podezření současníků. Julius Grégr píše na příklad V. K. Šemberovi z Montreux 30. března 1871: „K libovolnému použití posílám Ti tuto historku (o dr. Klaudym, staročeském politiku). P. S. Trochu nudná historka je bezpochyby tatáž, stran které žádal Schik Klappa, aby ji do Montagsrevue nedával." (Pozn. Dopis cituje také Albert Pražák v Ročence Chudým dětem, str. 76, a v Nerudovi v dopisech, 2. vyd., 1950, str. 593.) – Podobně Ferdinand Dattel píše 18. ledna 1871 V. K. Šemberovi: „Abysi viděl, že Ti vždy rád vyhovím a přání Tvé vyplním, spěchám, ač mám s vypisováním účtů mých dlužníkův tolik práce, že nevím, kde mně hlava stojí, několika črty podati Tobě materiál k pražským fotografiím." Dattel informuje Šemberu o dr. K. O. Čechovi, Fr. A. Urbánkovi, F. S. Stejskalovi–Lažanském. O rázu těchto informací svědčí úryvek: „(K. O. Čech) je důvěrným přítelem Schika a Gutha, dovede se však svojí dělanou ‚bonhomií' dotříti do kruhů mladočeských, ve kterých dělá špehouna. Tak na př. dal Schikovi v polemice proti

Nerudovi látku k feuilletonu z rozmluv s Nerudou, navštíviv po několik dní Ježíška a pouštěje se do intimních řečí, tyto pak za tepla Schikovi donesl. Účelem jeho švingulancí je udělat dobrou partii, a proto prohání se co rejthar kolem oken Šebkových v Karlíně denně, aby činil dojem na dcery milionáře. V ohledu tom je pravý ‚Chleborád', a dostav jednou košem, nedá se odstrašit a hledá druhou bohatou partii. To byl redaktor Nro 1."* Dattel podpisuje svoje dopisy často i krycími jmény Kuliferda a Pivorád. Dattlovy dopisy zachované v archivu Šemberova musea ve Vys. Mýtě obsahují však mimo to zmínky velmi závažného rázu: 8. února 1871 píše Dattel Šemberovi: „Prázdný kuvert s makulaturou na redakci jsem dnes odeslal. Stran Nerudy můžeš býti spokojen. Slíbil, že Ti pošle sám materiál k slíbenému Tvému dopisu o divadelním družstvu, upomenu ho na to, a kdyby dlouho neposílal, upomeň ho sám." 16. února 1871 píše Dattel: „△ zašle prý slíbené co nejdříve." 26. února 1871: „△ slíbil, že Ti ten týden zcela jistě pošle slíbený materiál, může to býti velmi pikantní!" 27. března 1871: „Nerudův feuilleton o Umělecké besedě včera Ti jistě neušel, byl však – jak přirozené – příliš mírný." (Jde o feuilleton z 26. března 1871, Výstava Umělecké besedy I; Neruda vytýkal zámožným kruhům měšťanským a šlechtickým, že nedovedly svými dary vybudovat umělecké galerie, jak se to dělo na př. v Polsku.) 6. dubna 1871 napsal Dattel: „Neruda Ti vzkazuje, abysi ho již nechal na pokoji, má prý toho zrovna dost, sice že si Tě musí dobrat ve feuilletonu. Než neškodí." – 11. dubna 1871: „Nového nevím dosud nic, ale nic, a doufám, že Ti Hanzi vypomůže." 3. května 1871: „Děkuju Ti za zaslané fotografie a čísla, Honzíkovi jsem Fliegende** odevzdal, nepíše však zúmyslně – nevím proč."

Dopisy Dattlovy nutno čísti velmi opatrně, věrohodnost Dattlova je, jak vypsal Jan Neruda Šemberovi v dopise ze dne 4. srpna 1875 (viz č. 106), velmi pochybná. I uvedené ukázky z Dattlových dopisů mluví jen o slibech. Dattlovi se nelíbí ani to, jak Neruda psal o Umělecké besedě, ani to, že nechce psát vůbec. Dattel však asi nemlčel ani před jinými, a odtud vzniklo i mínění Františky Karáskové, rozené Severové, přítelkyně jak V. K. Šembery, tak i Jana Nerudy. (Viz č. 19, 92). Karásková podle Ladislava Quise (Kniha vzpomínek, str. 290) byla sama podezřívána z účasti na Montagsrevue, patrně pro svoje styky s oběma přáteli, a odtud i její výrok,

---

* *Ignác Schik* (1841–1899) – od r. 1864 redaktor Politik; *Klapp* – člen redakce Montagsrevue; *Dr. K. O. Čech* (1842–1895) – chemik; *Fr. A. Urbánek* (1842–1919) – zakladatel hudebního nakladatelství; *F. S. Stejskal–Lažanský* (1857–1925) – politik; *Viktor Guth* (1841–1911) – novinář, kritik a dramaturg Král. čes. zem. divadla; *rodina Šebkových* – František Šebek, stavitel a politik; *Dr. Fr. Chleborád* (1839–1911) – politik, pokoušel se povznést sociální a hospodářskou úroveň dělnictva bez vyřešení třídních otázek, ale sledoval i své zištné zájmy, výhodný sňatek, a proto Dattel srovnává dr. K. O. Čecha s ním.

** *Fliegende Blätter* – mnichovský humoristický časopis, viz č. 590.

který zaznamenal později Antal Stašek ve svých Vzpomínkách na str. 313, že Intime Briefe byly společným dílem V. K. Šembery, Jana Nerudy a Ferdinanda Dattla.

Proti tomu všemu mluví jak sám Neruda, tak i jeho dopisy s Šemberou a především i hluboký rozdíl v nazírání na spisovatelskou nebo novinářskou činnost mezi Nerudou a Dattlem. Neruda napsal na př. ve feuilletonu NL dne 21. května 1871: V Praze 20. května – Proč bychom se neprali? – Měl jsem již jednou čest podotknout, že cokoliv bych tedy měl říci J. S. Skrejšovskému, řeknu mu hezky do očí, v Praze, srozumitelně po česku, se svým jmenem nebo známou mu svou šifrou. Abych se dopouštěl nájezdu à la Montagsrevue, abych trhal snahy svého národa, s nimiž jsem srostl celou duší svou, pro něž jsem dosud vřele pracoval a do skonání pracovat neustanu, abych ztrativ sama sebe vše to učinil jen proto, bych mohl vedle toho – vynadat nějakému Skrejšovskému, za to mně věru žádný Skrejšovský na tom božím světě nestojí. – Neruda hájil i Dattlovo nakladatelství, že nerozšiřuje Montagsrevue, feuilletonem z 9. dubna 1871 (V Praze 8. dubna, Něco z příkopní fadesy.). Nedělalo-li to nakladatelství, dělal to Dattel sám: 27. ledna 1871 píše Šemberovi: „Poslední číslo působí velkého hluku, mé je již celé rozdrbané a nemohu se ho domoci, prosím Tě, možno-li, ještě o jedno, poněvadž bych si ho rád uschoval. Pakli se ještě nestalo, byla by dobrá špekulace několika obchodům kněhkupeckým do Prahy číslo to zaslati a Urbánka naškrtnouti – mají ho všichni od prvního do posledního rádi – taková reklama pomůže listu k rozšíření! Nemůžeš si pomysliti to [potěšení], které jsem měl, když ke mně v úterý odpůldne náhodou přišel a já mu s nelíčenou soustrastí jeho biografii přečísti mohl – bratře, to bych Ti byl přál vidět, jak vyvaloval oči, měnil barvu, koktal atd. Byl celý bez sebe – ta metla ho překvapila tak z čista jasna, jako když hrom uhodí!"

Karel Leopold Klaudy (1822–1883) – právník, národně liberální politik, poslanec zemského a říšského sněmu, starosta měst pražských. Ve sporu Ervína Špindlera s Pokrokem byl obhájcem Pokroku a jeho redaktora dr. A. Houšky. Klaudy hájil dr. A. Houšku i proti žalobě Nerudově; *Ervín Špindler* (1842–1918) – básník a překladatel, horlivý pracovník v samosprávě města Roudnice a kulturní pracovník na Podřipsku. Byl v Pokroku 27. dubna 1871 článkem Důvěrné slovo Podřipanu obviněn, že nemá okresní účty v pořádku. Bránil se žalobou, jež projednávána v soudním řízení 22. června 1871 (NL 23. června 1871); *soud už napřed někoho vyloučí* – soud vyloučil svědky Špindlerovy, že dosvědčovali okolnost, kterou doznává sám žalobce (E. Špindler); E. Špindler při vyhrál; *pro primo, pro secundo, pro tertio* (lat.) – za prvé, za druhé, za třetí; *před líčením pře* – tehdejší pravopis byl „pře líčení"; *Herzog, Klapp, Tuchhart, Zehetgruber, Moll, Jautz, Breitenberger* – zaměstnanci redakce, administrace a tiskárny Montagsrevue, kteří v zaslánech prohlásili, že Jan Neruda nebyl ve spojení s Montagsrevue (NL 28. května 1871); *Intimus* – značka V. K. Šembery, pro Intime Briefe aus Prag, otiskované v Montagsrevue; *Karl Zelli* – státní rada, inspektor telegrafů, byl satiricky vylíčen v Šemberově brožuře Důvěrné listy z Pra-

hy na str. 116 (viz i č. 26); *vyjádření* – úřední zpráva o vyšetřování ztracených telegramů vyšla ve Wiener Zeitung 1. července 1871 a zachovala se jako výstřižek v Nerudově pozůstalosti (Ergebniss der amtlichen Untersuchung über angeblichen Verrat und Diebstahl telegraphischer Depeschen); *Sitte* – viz č. 12; *rubrum* (lat.) – stručný obsah žádosti na spisu.

26. 28. června [1871], 1 dvojl., 8°, b, NM.

Antonín Čížek – viz pozn. k dopisu č. 25; *vyjádření* – viz dopis č. 25; *Albert Eberhard Schäffle* (1831–1902) – národohospodář a politik, byl členem ministerstva Hohenwartova a měl porozumění pro české snahy. Podle Jakuba Arbesa v článku K. V. Šembera contra J. S. Skrejšovský, Rozhledy, 1897, str. 1019, V. K. Šembera zakročil ve věci ztráty cenného blanketu u min. Hohenwarta i Schäffla. *Vilém Vejvoda* – Neruda píše i Vojvoda, metteur en pages (tiskař, který láme sazbu do stránek) v tiskárně Montagsrevue, nepřipojil se hned k Nerudovým svědkům (viz dopis č. 35); *jako Pilát do Kreda* – nevěda jak, bez zásluhy; *šéf* – Julius Grégr, jako vydavatel a majitel Národních listů, nejenže se choval neloyálně k zaměstnancům svého listu, nýbrž i věrolomně k Nerudovi, neboť s V. K. Šemberou společně pracoval v Montagsrevue; *Ipsissima verba* (lat.) – jeho vlastní slova; *charakteristikon* (řec.) – charakteristický znak, výstražné znamení pro budoucnost; *nešpetni před Julkem* — před Juliem Grégrem.

27. Patrně 30. června 1871 (podle dopisu č. 30), 1 dvojl., 8°, b, NM.

Cato – Marcus Porcius Cato Censorius (234–149) – římský státník, své státnické projevy zakončoval proslulou větou Ceterum autem censeo Carthaginem esse delendam – Ostatně soudím, že jest třeba zničiti Karthago; Neruda opakoval zase ve svých dopisech „Rukopis telegramu musíš vidět"; *signatury* – poštovní značky; *stampiglie* – poštovní razítka; *Dr. Jan Kučera* (1838–1895) – český politik, člen výboru strany mladočeské; *Josef Lev* (1832–1898) – oper. pěvec, barytonista, věrný přítel Nerudův, viz zde dopisy z r. 1877 a jiné, podobně i Podobizny I, str. 62. Neruda bydlel tehdy u Josefa Lva v Konviktské ulici č. 28 jako podnájemník; *Na Vejvodu* — metér Vejvoda mohl poskytnout fakta potřebná pro Nerudovu obhajobu (viz dopis č. 35); *svatba* – Dattlova svatba byla 6. listopadu 1870. Dattel pozval Šemberu dopisem z 1. listopadu 1870: „V příloze zasílám Ti opětné pozvání k mému slavnostnímu dnu . . ."; *Štěpán* – hotel Štěpán, později Šroubek, nyní Evropa na Václavském náměstí v Praze; *posta* – něm. Posten, položka; *K.* – Jan Karásek, manžel Františky Karáskové, ubytovací komisař, bydlel na Velkém (Staroměstském) náměstí č. 3; *V. K. Hof* (1826–1887) – někdejší redaktor Rodinné kroniky (viz dopis č. 1), tehdy *Kirchenamtskassier* – pokladník zádušní správy; *Prag, Altstadt, Teynhof* – Praha, Staré Město, Týnský dvůr; *Vilém Švela* – JUDr., později advokát v Roudnici nad Labem, přítel Nerudův; *Abzugeben . . .* – Odevzdat Praha, Karlovo náměstí 557, v advokátní kanceláři dr. K. Linhy; *Karel Linha* (1833–1897) – advokát, sokolský pracovník.

28. 2. července 1871, 1 dvojl., 8°, b, NM.

postoupení Pokroku – oznamují NL dne 2. července: Pokrok přešel z rukou J. S. Skrejšovského do vedení družstva, jehož členy měli býti dr. Fr. L. Rieger s Fr. Palackým. NL doprovázejí zprávu poznámkou: Osvědčení pp. dr. Palackého a dr. Riegra, že noví majitelé Pokroku jsou upřímní a nezištní vlastenci, pevní a odhodlaní přátelé politické svobody, a že hodlají list svůj věnovati působení smířlivému, – naplňuje nás nadějí, že přišla konečně doba, kde každý žurnál bude moci bez osobního roztrpčování důstojně a otevřeně hájiti zásady a pravdy, jimž mužové za ním stojící věnovali život svůj; *Tvá brošurka* – Intime Briefe aus Prag, Důvěrné listy z Prahy, sepsal V. K. Šembera. Ve Vídni 1871, z tiskárny společenské. Alserstrasse 32. V komisi A. G. Steinhausera v Praze. Dattel a Šembera, jak patrno z dopisů Dattlových, přikládali jí na rozdíl od Nerudy taktický význam v tehdejším politickém boji. V úvodu knížky, která má předtitul Nový april*, V. K. Šembera praví na str. XIII–XIV: „Důvěrné listy měly právě býti důvěrnými, efekt jejich spočíval v anonymitě, a neměl proto každý zvědavec moci za oponu pohlednout, pokud já nechtěl. Proto také neučinil jsem J. S. Skrejšovskému tu laskavost, přiznat se k autorství, když on to chtěl ze mne vynutit. Nyní, kdy předsevzatou práci jsem dokonal, se to zlíbilo mně, a proto se nyní klidně přiznávám ku spisovatelství ‚důvěrných listů'. Ano, činím to jaksi slavně, dodávaje vzhledem ku všelikému ‚podezřívání' několika přátel, že jsem spisovatelem důvěrných listů od prvního do posledního řádku, beze všelikého spolučinění toho neb onoho." Šembera, jak víme, měl spolupracovníky, ale nutno říci, že klepařské prvky, které vnášeli do svých zpráv Grégr a zejména Dattel, do svých dopisů nepojal. Jinak ovšem, upozornil-li ho Dattel na Nerudův feuilleton o Umělecké besedě (viz zde č. 25, pozn.), Šembera jej rozvinul v duchu svého vášnivého temperamentu. Vynikají i zde shody v mínění o společných přátelích, a proto se Šembera v Důvěrných dopisech (str. 82) zastává Josefa Lva takřka stejnými slovy, jako by to byl učinil Jan Neruda. Šembera se s Nerudou rozcházel v názorech na spisovatelské nebo žurnalistické povolání. Vyjádřil to 18. listopadu 1869 v dopise Františce Karáskové: „S Nerudou se nebudu hádat o Zákrejse. △ se stal sousedským pěstitelem pučících talentů, sestoupil se své výše kritické kvůli obmezenosti pole činnosti své a literární vůbec – je-li mu Zákrejs talentem, je pro mne Zákrejs (viz č. 76) oslem. – Je to skandál, jak to smutně vypadá v té české literatuře a její kritice. Jaká svěžest v letech 59, 60 – vzdor Hálkům, Uhlířům, Panýrkům**– ale něco aspoň bylo a hýbalo se, a co teď? Politický život prý vše – nahradí. Jakýpak to politický život je? Zmatenost na

---

* Šembera navazoval na sborník April Josefa Martina z r. 1862, zařazoval se tím k útočné satirické tvorbě z let šedesátých.

** *Josef Uhlíř* (1822–1904) – pedagog a básník; *Jan Duchoslav Panýrek* (1839–1903) vydal r. 1862 sbírku básní Písně z hladu, příznivě posouzenou J. Nerudou, jinými odmítnutou.

všech stranách. Oh, jak jsem rád, že jsem zase svým." Rozdílné stanovisko k našim poměrům nezabránilo V. K. Šemberovi vyznat hlubokou lásku k Nerudovi; učinil tak v dopise Františce Karáskové z 11. ledna 1869: „Vy víte, jak hluboce jde má láska k Nerudovi, a proto také dobře posoudíte můj úsudek o něm." – *právní přítel ve Všenorech* – u Prahy, Dr. Antonín Čížek zastupoval Jana Nerudu ve věci Montagsrevue (viz č. 26 „dle náhledu Čížkova . . ."); *Wiener Zeitung* – viz dopis č. 25; *Hoheradl* – v korespondenci V. K. Šembery s Ferdinandem Dattlem se čte Hoherudl, Šembera píše jméno nečitelně; *per Kamil* – Camillo Sitte (viz č. 12) sloužil Nerudovi i Dattlovi jako prostředník pro zasílání dopisů do Vídně.

29. 3. července [1871], 1 dvojl., 8°, b, NM, dodatek pod podpisem psán tužkou.

30. Mezi 3. – 8. červencem 1871, navštívenka, 5 × 9 cm, tištěný podpis, NM.
Psal jsem Ti – dopis z 30. června (viz pravděpodobně č. 27).

31. 7. července 1871 podle časových údajů v textu dopisů č. 31 a 33, 1 dvojl., 145 × 220 mm, NM.
dnes v pátek – 7. července. Viz další dopis: dnes je neděle – 9. července 1871; *středa* – 5. července; *třeba bychom se neznali* – Neruda poznal osobně Alberta asi nejdříve až r. 1877 na Šemberově slavnosti.

32. 8. července 1871 podle Nerudova feuilletonu, 1 list, 140 × 160 mm, b, NM.
Zítřejší mírumilovný feuilleton – NL 9. července 1871 („Úkazy nevšímavosti, zároveň důkazy národní zralosti. Radost do budoucnosti. Podle obrazu božího"). Neruda píše: Načpak pořád a pořád uznávat velkých mužů, bylo to tak důstojné a tak pěkné, že v den 6. červenec – den narození i úmrtí Husova – o Husovi naše časopisy ani nemukly! Ale ani jediný, a to je tím pěknější, že nasvědčuje nastalé již velké národní svornosti. – Máme beztoho plnou hlavu věcí důležitějších, je to vyrovnání, korunovace atd. – Lidé zcela nevinní dostanou řády – abych takhle také já dostal nějaký řád! Může si to někdo pomyslit? — já ne, a přece se třesu! – *Julek* — Julius Grégr, viz č. 26; *Darwin* — viz č. 24.

33. 9. července 1871 podle textu dopisu, 1 dvojl., 8°, m, NM.
Albertovu podobiznu — Eduard Albert (viz č. 3 a 31), profesor chirurgie na inšprucké a vídeňské universitě, věnoval se i literatuře; *pro pátek* – 7. července; *je dnes* – 9. července 1871 (viz i č. 31). Tento dopis je opakováním dopisu č. 31.

34. 11. července [1871], 1 dvojl., 8°, b, NM.
Dr. Alois Houška – odpovědný redaktor staročeského listu Pokroku od

11. září 1869; *de dto* – de dato (lat.), z data, ze dne; *Gestern 5 000 Leute . . . Intimus* – Včera 5 000 lidí . . . Intimus; *Slyšel jsem Tě vypravovat* – Neruda bez výčitek přijímá Šemberovo přiznání, že poslal telegram, který byl základem obvinění proti Nerudovi vznesených. Neruda Šemberovi důvěřoval naprosto, svědčí o tom i jeho dřívější prohlášení v NL z 30. května 1869: Když, jak Neruda praví: „obskurní lístek venkovský Budivoj"* napadl V. K. Šemberu za jeho útoky proti určitým osobám českým, Neruda ukazuje, „že neprodajná a nepoddajná povaha Šemberova se již ukázala před soudem"; *mise* (lat.) – poslání.

35. Po 11. červenci 1871, 1 dvojl., 8°, b, tužkou, NM.
zde Vejvoda – Neruda píše Vojvoda, svědectví Vejvodovo, důkaz, rukopis (viz č. 26).

36. 13. července [1871], 1 dvojl., 8°, b, NM.
changement (franc.) – změna, záměna; *Dattlův telegram* – oč šlo, vysvětluje Dattlův dopis V. K. Šemberovi: „V Praze dne 9. června 1870. Rada Zelli pilně vyšetřuje a jsou již mnohé zajímavé detaily vypátrané. Originál mého telegramu od 26. dubna ‚Objednané knihy' je v rukou Skrej. a v úřadě telegrafickém byla depeše odeslána dle kopie."– *aufgabsbuch* – podací kniha; *Schik* – viz č. 25.

37. V červenci 1871, 1 dvojl., 8°, b, NM.
J. S. S. — J. S. Skrejšovský; *odevřený vizír* — otevřené hledí (výraz z doby rytířství), statečně, bez záludů; *Karel Tůma* — viz pozn. k příloze č. 1; *Hodkovičky* — část Prahy, tehdy letní sídlo Pražanů, pobýval tam Julius Grégr; *Jan Strakatý* (1835–1895) – advokát i notář, syn basisty Karla Strakatého (1804–1868), který první zpíval v Tylově Fidlovačce píseň Kde domov můj, právník, byl i ředitelem Prozatímního divadla, spolužák Nerudův z gymnasia, měl snad poskytnout právní poradu; *Josef Lev* – viz č. 27, pozn.; *Doubravice* – nelze blíže určit; *na F.* – na Františku Karáskovou, viz č. 27, pozn.

38. V červenci 1871, 1 dvojl., 8°, b, NM. Doložka připsána tužkou.
Sitte – Camillo Sitte, kreslíř, viz č. 12; *derivovat* – odvodit.

39. V červenci 1871, 1 dvojl., 8°, b, NM.
Tvůj △ lístek – snad dopis označený Nerudovou značkou.

40. 15. července 1871 podle dopisu č. 41, 1 dvojl., 8°, b, NM.
Čížkův případ – Dr. Antonín Čížek byl současně s Nerudou obviněn z účasti na MR, pře skončena stejně jako případ Nerudův, viz dopis č. 51, pozn.; *villegiatura* (it.) – letní byt; *faktory* – dílovedoucí v tiskárně.

---

* Budivoj vycházel od r. 1868 v Českých Budějovicích jako politický časopis federalistický, opoziční.

41. 16. července 1871, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Sobotní list – dopis z 15. července, viz č. 40; *konkluse* – závěry; *Kučery* – viz č. 27.; *Skrejši* – Skrejšovského, Neruda píše Skrejšy; *adresy* – *F.* = Františka Karásková, *a* = V. K. Hof, *b* = Vilém Švela, *D* = Dattel; *o Lvu lokálku* – viz NL z 19. července 1871: Jan Neruda vyvrací pověsti o odchodu Josefa Lva do Vídně; *darwinská brošurka* – Neruda jí užil, viz č. 24; *nejnovější spis můj* – Různí lidé 1871, ohlášen v NL 21. října 1871, dnes v Arabeskách, str. 239 a násl.

42. 18. července [1871], 1 dvojl., 8°, b, NM.

Gestern versprach er . . . – včera to slíbil a dnes dopoledne na potvrzení o přijetí zaslal; *Svatobor* – instituce založená r. 1862 Františkem Palackým na podporu českých spisovatelů; *petice* – Nerudova žádost k Svatoboru o podporu na cestu do Paříže r. 1863. Porotní soud projednávající žalobu Nerudovu vyžádal si žádost k nahlédnutí. Příslušný soudní spis je v pozůstalosti Nerudově; *knif* (něm.) – úskok; *Dattlem to jde nejrychlej* – dopisovali si prostřednictvím Dattlova komisionáře Feyerera, který byl i členem red. Wanderera.

43. 20. července [1871], 1 dvojl., 8°, b, NM.

Jan Kučera – viz dopis číslo 27; *modifikovalo* – pozměnilo; *J. S. S.* – Josef Stanislav Skrejšovský, viz č. 25, pozn.; *Herzog* – viz č. 25; *Giuseppe Garibaldi* (1807–1882) – bojovník za sjednocení Italie.

44. Po 20. červenci 1871, 1 dvojl., 8°, b, NM, slova: Dnes šel . . ., kolmo po pravé straně listu, tužkou.

V neděli – 16. července; *v sobotu* – 15. července; *dva listy* – viz č. 40, 41; *Reyer* – snad Feyerer (Neruda rád komolí jména cizího původu), jméno prostředníka, viz č. 42.

45. Po 20. červenci 1871, 1 dvojl., 8°, b, NM.

46. Před 1. srpnem 1871 podle darwinských feuilletonů, 1 list, 8°, b, NM.

od F. – paní Fr. Karásková; *D. Mensch . . .* – Člověk pochází ze zvířete; *původ* – viz č. 47.

47. 1. srpna [1871], vročení doplněno, 1 list, 125 × 220 mm, b, NM.

Neodpověděls mi stran Darwina – patrně nově požadovaný pramen pro feuilletony o Darwinovi, první byl brožurka (viz č. 24 a 32); *do takhle tří článků* – Neruda pokračoval v darwinských feuilletonech v NL 28. a 30. prosince 1871, otiskl je v Žertech, hravých i dravých pod názvem: Načež zase říkání kajícníkovo I, II. Nerudovy feuilletony se zdržely patrně vinou Šemberovou, N. pokračuje až 28. prosince. Jmenoval dva prameny, H. Starka a H. Sallmayera, původní názor prý čerpal z H. Starka.

48. Počátkem srpna 1871, v době, kdy záležitost Montagsrevue byla v klidu, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Josef Richard Vilímek (1835–1911) – zakladatel Humoristických listů, (Humorů); *Angerer* – závod pro fotografii a zinkografii ve Vídni; *zinkografie* – zmínil se o ní i V. K. Šembera v Důvěrných listech (1871), jako novou tiskařskou techniku vynalezl ji Jakub Husník (1837–1916), který r. 1871 byl ve Vídni učitelem ve Státní tiskárně; Humoristické listy změnily typ obrázků, zejména titulních, až v ročníku 1874; *de facto* (lat.) – ve skutečnosti.

49. Před 13. zářím 1871, 1 list, 8°, b, VM.

Také já jsem se včera vrátil do Prahy. – V. K. Šembera se vrátil do Vídně, v srpnu a září 1871 byl ve Švýcarsku (podle konceptu dopisu A. V. Šembery, viz pozn. k příloze č. 1 a k dopisu č. 9). Neruda se vrátil do Prahy před 13. zářím 1871, toho dne uveřejňuje feuilleton (Stěhování se do zaslíbené země – pruské – . . .). Byl na Šumavě podle feuilletonu ze dne 10. září 1871, Eklogy I; praví tam: Abych byl hodně blízko nebi a klidu, zalezl jsem si do šumavských hor; *proces* – ve čtvrtek 14. září 1871, podle následujícího dopisu; toho dne zahájeno zasedání zemských sněmů v západní polovině Rakouska.

50. Před 14. zářím 1871 podle textu dopisu, 1 dvojl., 8°, b, NM.

per Feyerer – prostřednictvím Feyererovým, viz č. 41; *Herzog, Tuchhart atd.* – viz č. 25; *Konviktská ulice, č. 28* – byt Nerudův v podnájmu u Josefa Lva, v domě paní Blodkové; *Cos mně přivez?* – ze Švýcar, viz č. 49, pozn.

51. Koncem září 1871, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Eliška Krásnohorská (1847–1926) – básnířka a kritička, trpěla od mládí hostcem; *proces* – zakončen Janem Nerudou a dr. A. Čížkem, kteří vzhledem k vážným okolnostem politickým (podle Jakuba Arbesa v čl. V. K. Šembera versus J. S. Skrejšovský, Pelclovy Rozhledy, 1897, spor ukončen na popud Fr. Palackého pro tísnivou situaci politickou, způsobenou nástupem Auerspergovy vlády) vzali svou žalobu zpět, a o věci Montagsrevue rozhodl sbor důvěrníků z tábora mladočeského i staročeského. Smírčí soudcové dr. Vendelín Grünwald a dr. Karel Roth vydali po prozkoumání všeho materiál uprohlášení o naprosté nevině Nerudově i Čížkově. Otiskly je NL 10. listopadu 1871: My nížepsaní, byvše požádáni od pánů dr. Antonína Čížka a Jana Nerudy se strany jedné a dr. Antonína Houšky co bývalého redaktora Pokroku se strany druhé za rozhodčí v jejich tiskové při, prohlašujeme, že jsme po bedlivém prozkoumání veškerých nám od strany žalované dodaných dokladů nenabyli ani nejmenšího důvodu k domněnce, že by byli pánové dr. Antonín Čížek a Jan Neruda jakýmkoliv způsobem zúčastněni v podávání hanlivých zpráv o předních mužích národa našeho a v prozrazování jejich důvěrných porad ve vídeňském časopise Montagsrevue pod názvem Intime Briefe aus Prag uveřejňovaných. Dle toho budiž posuzován článek v čísle 140 Pokroku z roku 1871, pokud se týče pana dr. Čížka a pana Jana Nerudy.

V Praze dne 9. listopadu 1871.

Dr. Vendelín Grünwald, Dr. Karel Roth

52. Před 13. březnem 1872, 1 list, 8°, b, VM.

kvartál – čtvrtletník NL 1871, pokud obsahuje feuilletonisticky otištěné Obrazy z ciziny; *panička* – Fr. Karásková; *„Obrazy" nejsou dosud brožovány* – ohlášeny byly 13. března, vyšly 14. března, první referát o nich 22. března 1872; *exemplář první* – odměna za starosti s Nerudovou cestou; *přeložím to sám nebo Sládek* – jde pravděpodobně o překlady z amerického povídkáře Bret Harta pro první ročník Lumíra (1873), jsou tam velmi četné, částečně podepsány J. V. Sládkem, částečně bez podpisu (viz i dopis č. 287); *od navrácení se* – kratší pobyt Nerudův mimo Prahu, byl snad ve Vídni, psal totiž v té době stále feuilleton.

53. Po 12. květnu 1872, 1 dvojl., 8°, b, VM.

stran té nejnovější literatury – jde o kapitolu pro nové, IV. vydání A. V. Šemberových Dějin řeči a literatury československé; *Contra Hattala* – spisek: Několik slov k p. Martinu Hattalovi, jež na útoky v Osvětě od něho učiněné pronáší A. V. Šembera, 1872. A. V. Šembera cítil se dotčen článkem Martina Hattaly (1821–1903, profesor slovanského jazykozpytu na universitě v Praze) O všeslovanském jazyku a písmě, Osvěta 1872, str. 207, 297, 379. Pokoušel se i o přímou příležitost polemisovat s články v Osvětě otištěnými. Václav Vlček (1839–1908), hlavní redaktor Osvěty, v dopise z 12. května 1872, zachovaném v museu ve Vys. Mýtě, chlácholí Šemberu, že není potřebí pokládat výklady Hattalovy za osobní urážku, že sám také snáší klidně nájezdy V. K. Šembery na Osvětu; *Nero* – pes V. K. Šembery; *Ambros Neményi* (1852–1904) – maďarský žurnalista; *Servác Heller* (1845–1922) – spisovatel, romanopisec a novelista, žurnalista a kritik, člen redakce Národních listů; *překlad povídek pro děti* – v seznamech knih nakladatelství Dattlova jsou uváděny dětské knihy bez jmen překladatele, nelze zatím určiti, která z nich je dílem Nerudovým.

54. Po 30. červenci 1872, po schůzce v bytě K. Sabiny, viz pozn.; 1 list, 8°, b, NM.

aféra Sabinova – dne 30. července 1872 předložil dr. Julius Grégr Karlu Sabinovi v bytě dr. Jana Kučery akta z policejního archivu. Stalo se to před Josefem Barákem, V. Hálkem, Janem Nerudou, Augustem Švagrovským, Emanuelem Tonnerem (1829—1900, pedagog a politik) a jinými. Karel Sabina přiznal, že je psal, a tím bylo potvrzeno, že pod jménem Roman podával policii zprávy o činnosti bulharského vlastence Vasila Dimitrije Stojanova v roce 1861. Jak vývoj událostí ukázal, nebyly obavy Nerudovy marné; ti, kdo Sabinu usvědčili, byli vystaveni policejní persekuci, jako na př. Julius Grégr, Jan Kučera, Em. Tonner, August Švagrovský.

55. 28. srpna 1872, 1 dvojl., 8°, m, NM, datum připsáno tužkou.

pyaemie – talovitost, rozklad krve, velmi vážná choroba, a proto zde snad Neruda jen žertuje; *odpověď Hattalovi* – viz č. 53; *beletristický list* – Lumír, který začal vycházet v lednu 1873. Roku 1873 do prvního ročníku Lumíra V. K. Šembera nepřispěl.

56. Po 8. říjnu 1872 podle článku z Podřipana z téhož dne, 1 list, 8°, b, NM.

„zasláno" – článek V. K. Šembery, nebyl otištěn, redakce Národních listů nepřála polemikám; *beztaktní korespondence* – jako na př. otiskl Podřipan z 23. srpna 1872, kde oznámil zatčení jakéhosi Ulricha, který národní straně poskytl důkazy o Sabinově konfidentství; *a teď se vyšetřuje* – podle Podřipana z 8. října 1872 byli vyslýcháni dr. Kučera, dr. Tonner, A. Švagrovský; *dobrodiní* – Sabinu podporovali A. Švagrovský i Jan Neruda. Neruda se rozchází s K. Sabinou, až když se před úřady projevil znovu jako udavač, ještě po prozrazení.

57. V říjnu 1872 podle čís. 58, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Père La Chaise – hřbitov v Paříži; *Heinrich Heine* (1799–1856) – německý lyrik, oblíbený Nerudou i Šemberou, je pochován na hřbitově na Montmartru (srov. Menší cesty, Pařížské obrázky); *Adolf Strodtmann* (1829–1879) – německý literární historik, zabýval se zejména dílem Heinovým; *éra persekuční* – jevila se v častých přelíčeních pro rušení veřejného pokoje a v konfiskacích časopisů. Policií stíháni r. 1872 A. Tůma, redaktor dělnických novin, Jakub Arbes, Julius Grégr; *ve vídeňských svých listech, . . . pokračuj* – v NL jsou v tu dobu feuilletony, nazvané Vídeňské epištoly, z nichž jeden z 12. října 1872 výrazově připomíná pozdější referát Šemberův o Janu Matejkovi (viz dopis č. 58), podepsány jsou značkou □.

58. 6. listopadu 1872 podle Šemberova článku v NL 10. listopadu 1872, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Konkurence s Politikou a Pokrokem – v Politik referuje o Matejkově obrazu 15. listopadu 1872 Otakar Hostinský (Matejko: Štěpán Bathory), Pokrok přinesl 24. listopadu 1872 jen oznámení, že Matejkův obraz z Vídně přijde do Krakova a odtud do Prahy. – V. K. Šembera vyhověl Nerudovu přání. NL 10. listopadu 1872 otiskují zprávu: Ve Vídni 8. listopadu. Matejkův nejnovější obraz Štěpán Bathory vystaven ve Vídni. (Značka A.); *Jan Matejko* (1838–1893) – polský malíř. Neruda píše jej pro jeho český původ Matějko; *beletristický list* – Lumír, viz dopis č. 55; *novela* – v Lumíru 1873 nejsou vůbec původní příspěvky V. K. Šembery; *Heine* – viz č. 57.

59. Před 15. listopadem 1872, viz pozn., 1 dvojl., 8°, b, NM.

jsi mne potěšil – Neruda píše *si*; *článek o Grégrové* – podle dopisu A. V. Šembery Zdeňce Šemberové ze dne 14. listopadu 1872 jde o článek V. K. Šembery v Neues Wiener Tagblattu z 12. listopadu 1872: Von einer braven Frau, týkající se Julia Grégra a jeho paní. Podle téhož dopisu A. V. Š. byl V. K. Šembera 15. listopadu v Praze cestou do Berlína. Dne 26. listopadu 1872 píše Zdeňka otci A. V. Šemberovi, že hájení paní Grégrové je v některých novinách špatně vykládáno. Julius Grégr je prý spojen s Němci. Šlo o tuto věc: Vídeňský časopis Vaterland přinesl zprávu, že paní Grégrová podala žádost k min. předsedovi Auerspergovi, aby její choť Julius Grégr byl pro-

puštěn z vazby. Vaterland byl však nucen otisknout dopis pí Grégrové, že nic takového nepodnikala. Jul. Grégr navštívil svou těhotnou choť jen na jednu hodinu, což mu bylo bez zvláštních zákroků povoleno; *u Ježíška* – restaurace ve Spálené ulici 22, č. pop. 72-II, po dlouhou dobu oblíbené místo Nerudovo a jeho přátel; *u Líbala* – restaurace na nynější Národní třídě (tehdejší číslo 20, č. pop. 116-II, tam podle Ladislava Quise (Kniha vzpomínek II, str. 332) přešel Neruda se svou společností koncem září 1872; *bratřím Tučkům* – závod se zbožím galanterním a porcelánem na Národní třídě, tehdejší číslo 27, č. pop. 1022-I.

60. Před dubnem 1873 podle dopisu č. 64, 1 dvojl., 8°, b, NM.
Světová výstava – ve Vídni 1873, feuilletony z té doby přešly do Menších cest a Studií, krátkých a kratších II; *Bedřich Tesař* (1835–1890) – architekt, žák Josefa Zítka. Zúčastnil se později stavby Národního divadla.

61. Před 23. dubnem 1873 podle dopisu č. 64, 1 list 8°, b, NM, dopis poškozen, část chybí, doplněn podle Alberta Pražáka, viz Neruda v dopisech, 2. vyd., 1950, str. 616.
ehrenkarta (něm.) – čestný lístek; *telegrafoval jsem ti* – telegram nezachován; *Mit Ausnahme der Wochenkarten . . .* – kromě týdenních lístků musí býti všechny ostatní lístky ve výdejně lístků generálního ředitelství osobně vyzvednuty a vlastnoručně podepsány; *für die Dauer . . .* – po dobu mé přítomnosti ve Vídni.

62. Před 23. dubnem 1873 (viz dopis č. 64), 1 list, 8°, b, NM.

63. Před 23. dubnem 1873 (viz dopis č. 64), 1 list, 8°, b, NM.
gratislístek – lístek zdarma, volný lístek.

64. 23. dubna 1873, 1 list, 285×233 mm, b, NM.
až v pondělí – přijel asi 28. dubna (pondělí), neboť 1. května 1873 otiskuje v NL feuilleton datovaný: Ve Vídni 29. dubna.

65. Před 28. dubnem 1873 (viz dopis č. 64), 1 list, 8°, b, NM.
Tvá paní těžce stůně – zemřela 15. srpna 1873; *pondělek* – 28. dubna 1873.

66. Před 28. dubnem 1873 (viz dopis č. 64), 1 list, 8°, b, VM.
Métropole místo Höller – hotely ve středu Vídně, byly vyhledávány členy redakce NL (viz dopis č. 374).

67. Mezi 17. až 27. květnem 1873, po návratu z výstavy, 1 dvojl., 8°, b, NM.
N. f. Pr. – Neue freie Presse, vídeňský liberální časopis; *Filip Stanislav Kodym* (1811–1884) – příslušník národní strany svobodomyslné, člen redakce NL, lékař, psal lidovýchovné studie z oboru národopisu, fysiky a

chemie; *abonnement* (franc.) – předplatné; *Friedrich Strampfer* (1823–1890) – divadelní ředitel, řídil ve Vídni v tu dobu divadlo pod Tuchlauben (viz NL 2. listopadu 1873, feuill. Vídeňský klep, označený zn. □, kterou pokládám za Šemberovu), založil komickou operu, později řídil Ringtheater a nakonec Karlstheater, v divadelním podnikání neměl štěstí (viz dopis č. 505); *dr. Matthias Oeribauer* – viz dopis č. 16, Neruda píše zde chybně Eribauer; *Heinrich Porges* (1837–1900) – německý hudební kritik, rodák z Prahy, znalec díla R. Wagnera.

68. 5. června 1873 podle pošt. raz., kor. lístek, VM; adresa: P. T. p. V. K. Šembera, Wien, Redaktion des Wiener Tagblatts.

Strampferovo panství – viz č. 78, bydlil ve Wegscheidhofu; *Chignon* – Zlatý Chignon, Jonasova opereta, připravovaná vídeňským ředitelem Strampferem; Neruda se o ní zmiňuje ve feuilletonu NL 4. května 1873 (Menší cesty), *chignon* (fr.) – uzel z vlasů.

69. Před 10. červencem 1873 podle textu dopisu, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Theophil Pisling – vídeňský politik a žurnalista; Neruda měl s ním půtky v letech šedesátých, a proto by se nerad na něho po druhé obracel (Česká společnost I, str. 30, 171—173); *slavnost Jungmannova* – Neruda se jí přece zúčastnil a napsal o ní 13. července 1873 feuilleton: K slavnosti stoletého výročí narozenin Josefa Jungmanna; *slavnost základního kamene* – Neruda vypsal svoje dojmy z ní ve feuilletonu v NL 20. května 1868 (České divadlo II, 336). Ve Vídni však v červenci byl podle feuilletonu z 12. července 1873 Uhry na výstavě, kde praví: Vstoupli jsme z rotundy do východní části . . ., pobyl tam tedy jen jediný den, 11. července 1873; *Josef Schöffel* (*1832) – poslanec říšské rady, persekvovaný pro účast na r. 1848 (viz feuill. NL 2. 11. 1873, Vídeňský klep), získal si zásluhy o zachování Vídeňského lesa. Podle článku v Neues Wiener Tagblatt z 4. července 1873 byl mu odhalen pamětní kámen na vyhlídce podle něho pojmenované, viz č. 85; *Friedrich Schlögl* (1821–1892) – vídeňský feuilletonista, viz i č. 179.

70. Před 24. srpnem 1873 podle textu dopisu, 1 dvojl., 8°, b, NM.

N. f. Pr. – Neue freie Presse (viz dopis č. 67); *popis japanské čajárny ve Vauxhalle* – Vauxhalle byla velká restaurace v Práteru za výstavy r. 1873. Neruda ji popsal ve feuilletonu 24. srpna 1873 (Menší cesty); *cholera na výstavě* – Neruda o ní píše v NL 11. května 1873 (Menší cesty); *Wiegand* – lipský nakladatel.

71. Před 3. zářím 1873 podle následujícího dopisu, 1 list, 8°, b, NM.

překlady – viz i dopis č. 53; *antraxlíčky* (lat.) – vřídky; *čínský papír* – papír nebo do listu lisovaná dřeň rostliny Aralia papyrifera, používá se jí v malířství; *hlava jistého vídeňského žurnalisty* – Šemberův portrét, dostal Neruda až k vánocům 1873 (viz dopis č. 80); *sbírání mincí* – vánoční dárek r. 1873 (viz dopis č. 80 a také dopis č. 14).

72. Před 3. zářím 1873 podle Nerudova feuilletonu z toho dne, 1 dvojl., 8°, b, NM.

tolary – německé peníze, platily až do r. 1907; *promesa* – poukázka na los, výherní list; *dr. Otakar Čech* – viz dopis č. 25; *Pietro Guarnerio* († 1883) – italský sochař, vytvořil sochu Modlitba dítěte. Neruda o něm píše ve feuilletonu Italské sochy v NL 3. září 1873, zařazeném později do Studií výstavních (Studie, krátké a kratší I).

73. Kolem 28. září 1873 podle dopisu č. 75, 1 dvojl., 8°, b, NM.

dr. Bohumil Ceyp z Peclinovce (1835–1879) – lékař duševních chorob, působil i literárně; Neruda píše Cejp; *copak tam tropíte* – podle dalšího listu psáno do Pešti.

74. Kolem 28. září 1973 podle dopisu č. 75, 1 dvojl., 8°, b, NM;

v Pešti – viz dopis č. 73; *vyhráls* – na nějaký los, viz č. 72; *vína* – falernské, sicilské; riesling, ryzlink, odrůda bílého vína; Vöslauer wie Liebfrauenmilch, vöslavské víno, nazvané podle rakouských lázní u Vídně, jako Liebfrauenmilch, rýnské víno; bordeaux z „Kosthalle", víno podávané na vídeňské výstavě v síni, kde se ochutnávaly lahůdky; monachorum, klášterní likér; maraskýn, dalmatská třešňovka.

75. 28. září 1873 podle pošt. raz., kor. lístek, VM; adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion des Wiener Tagblattes; psáno tužkou.

Ceyp – viz dopis č. 73, podle této zmínky o dr. Ceypovi datuji předcházející dopisy; *nemohu na cestu* – koncem r. 1873 už Neruda do Vídně nejel; *servus* (lat.) – otrok, pozdrav asi jako služebník, později obvyklý pozdrav zejména mezi německými studenty.

76. 24. listopadu [1873], vročení doplněno podle dopisu V. K. Šembery J. Arbesovi 23. II. 1873, 1 dvojl., 8°, b, NM; v rukopise psáno Zakrejs.

Pochopuju velmi dobře – V. K. Šembera dostavil se do redakce Osvěty a velmi prudce zastal se svého otce, jehož jméno jako překladatele říšského zákoníka nebylo v oznámení v NL ze dne 21. listopadu vytištěno; *ženoval* – psáno genoval (z francouzského gêner), ostýchal; *J. V. Sládek* (1845–1912) – básník a překladatel, do NL psal drobné zprávy politické a hlasy tisku, redaktor Lumíra od r. 1877; *Ladislav Quis* (1846–1913) – básník, překladatel, tehdy člen redakce NL a Osvěty, *Otakar Jedlička* (1845–1883) – spisovatel, psal o Janu Husovi, J. Jungmannovi; *František Zákrejs* (1819–1907) – dramatik, kritik Osvěty; *Václav Vlček* (1839–1908) – spisovatel a hlavní redaktor Osvěty; *Karel Sladkovský* – zastupoval redakci, podle pamětí S. B. Hellera (Z minulé doby I, str. 93), byl vedle Julia Grégra předním členem redakce NL od r. 1865; *až vyjde* – Julius Grégr, z vazby; *dopisování a telegrafování* – Šembera přispívá r. 1872 do NL; *Sl.*, *Slého* – Sladkovský, zkratky jména Sladkovského; *Vl.* – Vlček.

77. Po 24. listopadu 1873 podle předcházejícího listu, 1 dvojl., 8°, b, VM.
co jsem vše psal a navrhl – Neruda uklidňuje hněv V. K. Šembery, způsobený jednáním v NL.

78. V prosinci 1873, 1 dvojl., 8°, b, NM.
básničky konserv – Ady Christenové (viz dopis č. 18, pozn.); *Wegscheidhof* – místo v Bavorsku, sídlo Strampferovo; *Payerbach* – místo v Dolních Rakousích.

79. V prosinci 1873, navštívenka, NM, podpis Jan Neruda na líci tištěn.
Byl jsem v Brně – ohlasem Nerudova pobytu jsou Hlavičky z moravského sněmu, otiskované v NL od 21. prosince 1873 (viz Česká společnost III); *dubiosní* – pochybný; *christbaum* – vánoční stromeček, dárky.

80. Kolem 30. prosince 1873, 1 dvojl., 8°, b, NM, část listu vystřižena, od slova pilně! až k slovu S čím s.
podobizna – Šembera vyhověl Nerudovu přání (viz dopis č. 71); *mince* – viz dopis č. 71; *Alfred Waldau* (Josef Valdemar Jaroš, 1837–1882) – česko-německý spisovatel, vydával sbírky překladů z české literatury; *koperty* – obálky s natištěnou adresou. Šembera přešel v tu dobu do Neues Wiener Tagblatt, neboť Wanderer rokem 1873 přestal vycházet.

81. V lednu 1874, 1 dvojl., 8°, b, NM.
Alfred Berger (1853–1912) – německý dramatik, napsal a vydal tiskem r. 1874 jednoaktovou tragedii Oenone, divadelní experiment, o kterém se psalo v Lumíru v říjnu 1873, Neruda ji má ve své knihovně; *Rozvrzané poměry* – po krachu v r. 1873, stupňující se rozpory mezi staročechy a mladočechy.

82. V lednu 1874, 1 list, 8°, b, NM.
do Prahy přijet – V. K. Šembera přijel (viz dopis č. 83); *rudimenta* (lat.) – zbytky, pozůstatky; *psovské, promrzelé živobytí* – staročeská skupina v národní straně spojuje se s konservativními živly, podporuje rakouskou stranu práva, ale trvá na neobeslání říšské rady. Ve volbách do říšské rady v lednu 1874 došlo k rozkolu mezi skupinou mladočeskou a staročeskou, vznikají dvě strany; *šifra* – jde pravděpodobně o šifru □ (viz č. 57); *úterní feuilleton* — neoznačený feuilleton ze 6. ledna 1874 s názvem Divadelní z Vídně 4. ledna. Šembera doporučuje hru Mamzelle Angot (viz dále dopis č. 87); *u K* – u pí Františky Karáskové; *Schöck* – snad německá výslovnost jména Jack (džek), jde snad o jméno psa; V. K. Šembera měl rád psy a odtud o nich časté zmínky v jeho dopisech s Fr. Karáskovou a s Fr. Vinklerem (1839 – 1899) – novinářem; *sňatek* — Šemberova žena Marie byla v tu dobu už asi půl roku mrtva (viz č. 65, pozn.) a o novém sňatku Šemberově v r. 1874 nejsou doklady; *Oenone* – viz č. 81.

83. 26. února 1874 podle článku v Pokroku, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Z dnešního Pokroku – 26. února 1874; *na divadelní bál* – Pokrok vyčítal Nerudovi, že se zúčastnil divadelního plesu se Šemberou, na kterém stále tkvěla pověst, že útočí v německých novinách na český národ; *Kde je teď Günther* – jde snad o Františka Günthera, bratra redaktora dr. Vincence Andreje Günthera, který do r. 1872 redigoval Slovanský svět (viz zde dopis č. 234).

84. V dubnu 1874 podle odjezdu Sv. Čecha na Východ v polovině května 1874, 1 dvojl., 8°, b, NM, věta pod podpisem připsána tužkou.

pas Čechův – Sv. Čech odjel podle údajů Ferdinanda Strejčka na Východ v polovici května 1874, svoje vzpomínky otiskuje v NL od 6. října 1875; *Presse – spořitelna* – jde o půjčku divadelnímu družstvu, kterou umožnila Česká spořitelna a za kterou bylo družstvo napadáno v německých listech; *Bohuslav Schnirch* (1845–1901) – český sochař, autor trig na Národním divadle; *Servác B. Heller* – Nerudův kolega v redakci NL, viz i č. 53, pozn.

85. 9. června 1874 podle textu dopisu, 1 list, 8°, b, NM.

rajchrátovský feuilleton – správně rajchsrátovský; NL změnily dopisovatele z Vídně, místo značky □ nastoupila značka X, kterou vystřídala značka T. *Julek* – Julius Grégr; *Hálkovy dny v NL* — úterý a čtvrtek, podle vzpomínek S. B. Hellera Neruda od počátku nerad viděl, že byly Hálkovi určeny určité dny pro feuilleton (Z minulé doby I, str. 104); *dnes jsem četl o Schöfflovi* – 9. června 1874, toho dne vyšla v NL pátá část Genrových obrázků z vídeňské sněmovny poslanců, které vycházely od 21. května 1874 označeny značkou T. 9. června 1874 byl napaden Josef Schöffel, kterého si Neruda přátelsky vážil (viz dopis č. 69). Neruda je nespokojen podobně jako V. K. Šembera. Značka T ironicky reaguje na nespokojenost Nerudovu ve feuilletonu 25. června 1874: △ prý vytýká, že obecenstvu je stále nabízen kapr jako pochoutka. Značka slibuje posloužit jinou lahůdkou – kaviárem, jiným druhem sensačních zpráv.

86. 23. července 1874 podle zmínek v dopise, 1 dvojl., 8°, b, NM.

„žiroflovská opereta" – opereta Giroflé–Girofla od Lecoqua, Leterriera, Vanlooa hrála se v Praze po prvé 31. března 1875; *Hietzing* – vídeňské předměstí; V. K. Šembera podle dopisu Fr. Vinklerovi z 30. října 1876 bydlel v Hietzingu, píše tam: „K tomu mám pět pejsků a 42 ptáků ve své vile v Hietzingu, . . .; *Franz Jauner* (1832–1900) – vídeňský herec a divadelní ředitel; *František Kolár* (1829–1895) – malíř, herec a režisér Národního divadla; *v sobotu do Vídně* – sobota 25. připadá v r. 1874 na červenec; *úmorná parna* – červenec; *zítra v pátek* – 24. července 1874 a tedy dnes = čtvrtek 23. července 1874, to je datum dopisu.

87. Před 12. zářím 1874 podle slavnostního představení El. Peškové 19. září 1874, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Jakpak jsi dojel – Šembera byl opět v Praze, únorová návštěva ho tedy neodstrašila (viz dopis č. 83); *Eliška Pešková* (1833–1895) – herečka a autorka veseloher. Slavila 25 let své činnosti, začala hrát 13. září 1849, oslavila jubileum vystoupením v komické opeře Angot, dcera Zeleného trhu, od Clairvilla, Siraudina a Koeninga (viz dopis č. 82 o feuilletonu, kterým Šembera hru doporučil). Neruda vzpomněl jejího výročí feuilletonem v NL 13. září 1874.

88. 11. října 1874 podle narozenin syna Františky Karáskové Jaroslava, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Hálkova smrt – V. Hálek zemřel 8. října 1874; *malichernosti* – viz č. 85, pozn.; *vzpomínky dvacetileté* – vzpomínky z doby před almanachem Máj z r. 1858, z doby literárních počátků roku 1854; Neruda otiskl v Mikovcově Lumíru Oběšence a některé jiné básně, pojaté později do Hřbitovního kvítí, jak uvádí Felix Vodička v Básních Jana Nerudy I, str. 584, Hálek Nekřtěncovu dušičku. Neruda vzpomněl smrti Hálkovy v Humoristických listech krátkou zprávou a v Prostých motivech, Letní XI. Smrt Hálkova znamená i mezník ve vývoji české literatury. Když r. 1875 vychází první sbírka Jar. Vrchlického Z hlubin, je věnována Hálkovi; *Julie Šamberková* (1847–1892) – herečka Prozatímního do r. 1876 i Národního divadla od r. 1884; byla v tu dobu ve Vídni, 19. října vystoupila už zase v Praze ve hře „Ženský boj" od Scriba a Legouvéa; *dnes* – narození syna Františky Karáskové, 11. října 1874; *„poměrně" zdráva* – Františka Karásková neměla valného zdraví, neboť v únoru 1875 zemřela na plicní chorobu (viz dopis č. 92).

89. Před vánocemi 1874 podle článků Nerudových o Jules Vernovi, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Arthur Schopenhauer (1788–1860) – německý filosof, pesimista; *Jules Verne* (1828–1905) – francouzský spisovatel dobrodružných románů, v kterých vydatně využíval vědeckých objevů; Neruda se o něj zajímal a píše o něm častěji od 15. října 1874; *Láci* – Ladislav Quis, obvyklá přezdívka mezi přáteli. *Adda* – viz dopis č. 18.

90. 25. prosince 1874 podle pošt. raz., kor. lístek, VM; adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion des Wiener Tagblattes.

91. V lednu 1875 podle voleb do zemského sněmu, viz pozn., 1 dvojl., 8°, b, NM.

upravení Dunaje – regulace započala 1870 a skončena 1875; *pneumatická pošta* – byla zavedena ve Vídni r. 1875; *řada feuilletonů* – viz Nerudův feuilleton v NL z 10. října 1875: U zbytků světové výstavy, později v Menších cestách pod názvem O dvě leta později; *až po volbách* – volby do zemského sněmu konaly se v lednu 1875.

92. Po 6. únoru 1875 podle úmrtí Františky Karáskové, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Františka Karásková – zemřela ve stáří 33 let na ochrnutí plic 6. února

1875; *přijde k Tobě Dvořák* – Antonín Dvořák (1841–1904), hudební skladatel, dostal v únoru 1875 státní stipendium 400 zl. na cestu do Vídně; *Josef Sucher* (1843–1908) – skladatel a hudební kritik; *spis Sladkovského* – Výklad voleb zástupců dle práva a spravedlnosti byl ohlášen v NL 12. března 1875 (viz dopis č. 98).

93. V únoru 1875, v době Dvořákovy cesty do Vídně, 1 dvojl., 8°, b, NM.
pana Dvořáka – Antonína Dvořáka (viz dopis č. 92).

94. V únoru 1875, 1 dvojl., 8°, b, NM.
Ferdinand Schulz (1835–1905) – spisovatel, novinář a kritik, v této době činný v redakci NL a Osvěty; *bídáctví* – stupňující se rozpory mezi stranou staročeskou a mladočeskou. Mladočeská strana vyložila svůj program v resoluci sjezdu z 27. prosince 1874: trvá důsledně na aktivní politice a odmítá konservativní směr staročechů. Je za to kaceřována a obviňována z národní zrady; *Orangutang* – dílo Gabriela Maxe (1840–1915), akademického malíře, žáka vídeňské a mnichovské akademie; *byssus II.* – byssus, podhoubí, vlákna, neurčitá hmota, která jako by se stala vzorem Maxovi při znázorňování hmoty a tvaru. Neruda Maxovu techniku odsuzuje (viz dopis č. 101); *krutooka Krista* – Gabriel Max vytvořil obraz Kristův, jehož oči jako by se pohybovaly za divákem, Neruda zavrhoval Maxovo úsilí o sensačnost (viz dopis č. 101); *oblaty* – oplatky, zálepky na dopisy; *Lvovy děti* – děti Josefa Lva, podle feuilletonu O drobotinách v NL 20. května 1875 (nyní Žerty, hravé i dravé) byli to Jarouš, Liduška, Tóna a Manča; *Karl Tobisch* – tehdy redaktor vídeňského Morgenpostu, později Prager Montagsrevue; *Hermann Voget* (1812–1887) – spisovatel, žurnalista a kritik; *Balduin Groller* – Groller, česky závistník; odpovídalo by to rázu Šemberových pseudonymů jako Friedrich Petz (Bručoun), Slavomil Bodlák; Balduin Groller je však žurnalista Albert Goldschneider, nar. 1848 v Aradu. Friedrich Petz redigoval v r. 1882 Illustr. Oesterreichischer Volkskalender; *Europa* – vídeňská revue, kterou Neruda měl ve své knihovně.

95. 26. února 1875, 1 dvojl., 8°, b, NM.
paní Malá – Otilie Sklenářová-Malá (1884—1912), tragédka Prozatímního a Národního divadla; *umřela v Temešváru* – první žena Šemberova Marie Pavlína, roz. Schäfrová (viz dopis č. 65, pozn.).

96. Koncem února 1875, 1 dvojl., 8°, b, NM.
divadelní dovolená – Neruda píše v únoru jen zřídka divadelní referáty. Již od 30. října 1874 objevují se nepodepsané referáty nebo se značkou L, a, – m. 13. února první Nerudou podepsaný referát týká se hry J. J. Kolára Monika. Neruda však píše zásadní články jako 12. prosince 1874 Divadlo, v kterém zkritisoval činnost J. N. Maýra (Meiera), a útočné satiry jako Drobný divadelní jux, 13. prosince 74. 13. ledna 1875 hraje se po prvé Sardouův Rabagas. Za uvedení Rabagase na scénu, v kterém byla spatřována

staročeská politická demonstrace, činí J. Neruda odpovědným dr. Fr. L. Riegra ve feuilletonu z 17. ledna 1875; *František Horák* – měl kavárnu na místě domu čp. 138 na rohu Národní třídy a ulice Voršilské. Byla společenským střediskem, kde našel tiché útočiště i Jan Neruda se svým přátelským kroužkem (podle Quisovy Knihy vzpomínek II, str. 344); *Pěkné články v té Politik* – Politik uveřejnila 27. února 1875 článek Smetanův koncert (přeložil jej Přemysl Pražák v publikaci Neruda a Smetana, r. 1940). Neruda naň odpověděl v NL 28. února 1875 feuilletonem: Nevíte, komu mistr Smetana v Čechách překáží? (viz Neruda, O umění, vyd. Fr. Černý, 1950).

97. 18. března 1875 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion des Wiener Tagblattes.

Tomu Rusovi se to povedlo – Jde snad o výpravu plukovníka Ivanova na řeku Amu-Darja (zpráva NL z 18. března 1875); *jux* (z něm.) – veselí, žert.

98. Po 21. březnu 1875 podle rozpuštění Spolku myslitelů, 1 dvojl., 8°, b, NM.

spis Sladkovského – viz dopis č. 92; *Presse* – číslo kolem 30. března 1875, Jan Neruda v podobizně Adolfa Fischhofa v Humoristických listech 3. června 1882 otiskuje dopis, kterým A. Fischhof vyjadřuje Sladkovskému svůj souhlas s myšlenkami jeho spisu Výklad voleb dle spravedlnosti a práva. Podle Nerudy přiřadil se tento německý liberál k Louis Blancovi a jiným, kteří také příznivě Sladkovského spis ocenili (viz Podobizny II, str. 52); *spolek svobodných myslitelů* – byl rozpuštěn podle NL 21. března 1875; *na svátky* – velikonoce 1875; *v těch poměrech českých* – vylíčil je obdobnými slovy úvodník NL z 20. března 1875, šlo především o staročeské útoky na Sladkovského, který se bránil zaslánem v NL 24. března 1875; *Breden* – choť Ady Christenové; *Strampfer* – viz č. 68.

99. V květnu 1875 podle plánu na cestu do Ameriky, 1 dvojl., 8°, b, NM.

napřesrok – 1876, výstava ve Filadelfii; *to se koukáš, Parízku* – rčení u Nerudy častější a netýká se jen Šembery, Neruda ho použil také ve feuilletonu v NL 17. října 1875 (otištěn v Žertech, hravých i dravých pod názvem Nové míry): To se koukáte, Pariskové . . ., v dopise zřetelně psáno „z". Parízkové, Pařížané anebo milovníci Paříže, jako byl V. K. Šembera; *Svatobor* – Neruda se nepohodl s Palackým, a proto od Svatoboru podpor nežádal; *svazek sebraných feuilletonů* – Neruda začal vydávat feuilletony až r. 1876; *malostranské povídky* – začaly vycházet jako feuilletony v březnu 1875: 23. a 24. března 1875, Pan Ryšánek a pan Schlegl, Přivedla žebráka na mizinu, 4. a 5. dubna 1875, Večerní šplechty, 22. dubna 1875, O měkkém srdci paní Rusky; *trochu lascivní* – první zmínka o povídce U tří lilií; *promesovský vtip* – viz přílohu č. 4; *promesa* – poukázka na výhru.

100. Po 16. květnu 1875 podle svátku Nerudova a zmínek o Povídkách malostranských, 1 dvojl., 8°, b, NM.

choutky americké – plány na cestu do Ameriky; *povídka malostranská manuskriptní* – U tří lilií.

101. Po 20. květnu 1875 podle feuilletonu O drobotinách, 1 dvojl., 8°, b, NM.

jmena Lvových štěnat – jména dětí Josefa Lva Lidušky, Tóny, Jarouše a Manči, do feuilletonu O drobotinách z 20. května 1875; *Tvé narozeniny* – 4. března; *hymnus na Maxa* – Šemberova kritika díla Gabriela Maxe pravděpodobně v Neues Wiener Tagblattu; *mrtvý orangutang* – viz dopis č. 94; *pendant* (franc.) – obdoba; *Ecce homo* (lat.) – Ejhle člověk, Maxův obraz Ukřižovaného; *Adagio* – obraz Gabriela Maxe z r. 1870; *zeccehomovaný* – obrazem Ecce homo unavený; Neruda píše zexcehomovaný; *„wunderkopfy"* (z něm.) – zázračné hlavy.

102. 6. července 1875, datum pošt. raz., kor. lístek, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion des Wiener Tagblattes, psáno tužkou, VM.

103. Mezi 1. a 6. srpnem 1875 podle cesty do Berlína, 1 dvojl., 8°, b, NM.

do Berlína – první zmínka o cestě do Německa, kde Neruda pobyl asi od 9. do konce srpna 1875 podle dopisu č. 105 a feuilletonů; *někde někomu něco vyřídil* – Neruda takto skromně žádá o doporučující dopisy do Berlína (viz následující dopis č. 104).

104. Mezi 1. a 6. srpnem 1875, 1 dvojl., 8°, b, NM.

přípisy k přátelům – viz žádost Nerudovu v dopise č. 103; *Nordbahn* – ředitelství severní dráhy z Vídně přes Děčín do Berlína.

105. Mezi 3. a 6. srpnem 1875, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Lumír – v Lumíru, III, 1875, tiskne Neruda až 21. října 1875 Baladu (Romanci) helgolandskou; *sobota, neděle, pondělí* – 7., 8. a 9. srpna 1875; *banket Concordie* – spolku německých žurnalistů a spisovatelů ve Vídni; *malerésní případ* – z franc. malheureux, nešťastný, nevhodný.

106. 4. srpna 1875, 1 dvojl., 8°, b, NM.

mladý Palacký – Jan Palacký (1830–1908), zeměpisec a politik, syn Františka Palackého; *Gustav Eim* (1849–1897) – člen strany svobodomyslné, vídeňský dopisovatel NL (Neruda píše Ejm, jak sám vyslovoval); *nový Sabina* – pokus představit Nerudu jako zrádce národa; *František Dedera* – tehdy policejní rada, známý ze života Karla Havlíčka Borovského, v letech 1867–1868 byl terčem vtipných útoků Nerudových, podobně i ve feuilletonu Náš pan Dedera, NL 18. srpna 1878 (Dedera zemřel 17. srpna 1878); *Antonín H. Sokol* (1847–1889) – žurnalista a spisovatel, člen redakce Politik a Pokroku, spolupracoval s Nerudou v divadelních hrách, jejich styky byly přátelské (podle Mil. Novotného); *Montagsrevue* – viz č. 24 a násl.; *Ignác Schik* – viz dopis č. 25, pozn.; *Baedeker* – turistický průvodce, vydávaný známou německou vydavatelskou rodinou téhož jména.

107. Před 7. srpnem 1875, před odjezdem do Německa, 1 dvojl., 8°, b, NM.

qui vive – francouzské volání stráže (očekává se odpověď Vive le roi), asi tolik co české: Heslo, nebo Kdo tam; být na qui vive, být ve střehu; *August* – August Švagrovský (viz dopis č. 18); *Josef Severa* (1843–1898) – operní pěvec, jinak i cejchovní úředník; přítel Nerudův a Šemberův, bratr Františky Karáskové; *Lída* – Lidmila Lvová, dcera Josefa Lva, později provdaná Innemannová; V. K. Šembera se rozloučil s Nerudou listem z 5. srpna 1875 (viz přílohu č. 5).

108. V srpnu 1875, z cesty po Německu, bílý lístek vložený do dopisu, psáno tužkou a připsána adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion des Wiener Tagblattes, NM.

109. Po návratu z Německa koncem srpna 1875, 1 dvojl., 8°, b, NM.

v redakci teprv v pondělí – 30. srpna 1875; *N. fr. Presse* – Neue freie Presse, vídeňský liberální časopis; *články Berlin und Berliner* – podle Nerudova návratu byly otištěny v Neue freie Presse asi v únoru 1875. V knihovně Jana Nerudy jsou brožura Löflerova Berlin und Berliner z r. 1869 a jiné prameny. Neruda se chystá na feuilletony o Berlíně, tiskl je v NL od 2. prosince 1875. *Nachdruck* . . . – Patisk zakázán.

110. Začátkem září 1875, 1 dvojl., 8°, b, NM.

básničky – verše o Havlasovi (viz dopis č. 111); *dovedu sám číst* – Šembera psal velmi nečitelně; *Albert Speidel* (1858–1912) – divadelní kritik; *Adolf Wilbrandt* (1837–1911) – dramatik; *Mám ji, . . . Hálek . . . dle Shakespeara* . . . – parafráze Poloniova výroku o dceři, Hamlet, II. dějství, 2. výjev, v překladě J. Malého: mám dceru, mám ji, pokavad jest má; *dvou přátel* – Lev a Sladkovský; *tetička* – snad Otilie Sklenářová-Malá, příbuzná rodiny Macháčkových.

111. Po 5. září 1875 podle textu dopisu, 1 dvojl., 8°, b, NM.

peněžitý dar – mince, patrně bezcenná; *Helena Veverková* (1857–1883) – herečka, narodila se v Hamburku, přešla z Prozatímního divadla r. 1874 do Vídně; *requiescat in pace* (lat.) – odpočívej v pokoji; *příbuzná Sladkovského* – neteř; *Pochvalná zmínka v NL* – 4. září 1875 o příznivých hlasech vídeňského tisku o vystoupení Veverkové ve Vídni; *Arnošt Grund* (1844–1918) – tenorista Prozatímního divadla; *bláznivý Palanda* – ml. Palacký (viz dopis č. 106) měl pravdu, Dattel pomlouval Nerudu, že je ve spojení s policií; *na pianu* – u Lva; *Bohumil Havlasa* (1852–1878) – spisovatel a žurnalista, působil v tu dobu jako válečný zpravodaj na Balkáně, zahynul jako ruský dragounský dobrovolník na Kavkaze.

112. Před 9. zářím 1875 podle záležitosti Kinského, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Rudolf (Čeněk) Kinský – operní pěvec, působil v Prozatímním, později

u něm. divadla. Neruda se staral o jeho umístění v Záhřebě. Kinský podle zprávy NL ze 4. září 1875 odešel ze Záhřeba do Vídně; *tam dole* – v Záhřebě; *Josef Hoffmann* (1831–1904) – vídeňský malíř, pořídil R. Wagnerovi první výpravu pro Prsten Nibelungů. Šembera poznal jej asi také při svém zájezdu do Bayreuthu; *Helgoland* – Neruda otiskoval svoje cestovní vzpomínky v NL, od 2. září 1875, souhrnně vyšly v Menších cestách.

113. 9. září 1875 podle úmyslu jet do Jabkenic, 1 dvojl., 8°, b, NM; slova: „K vůli . . ., co Ti psal" psána tužkou.

Zítra pojedu – 10. září; *pátek* – viz násl. dopis: Z pátku na sobotu; *na posvícení k Smetanovi do Jabkenic* – podle zmínky ve feuilletonu z 12. září 1875: Jsem pozván na posvícení tuto neděli . . .; zmínka se časově shoduje se záležitostí Kinského; *infámní* (z franc.) – nehezké, hnusné; *Kinský ve Vídni* – po odchodu ze Záhřeba; *aby ti staročeši nejásali* – Kinský trpěl za bojů o Bedřicha Smetanu a po počátečních úspěších musil opustit česká divadla. Byl i mladočech, viz dopis č. 114; *být taky v Jabkenicích* – V. K. Šembera byl v přátelských vztazích s B. Smetanou (viz Zd. Nejedlý, T. G. Masaryk II, Praha, 1950, str. 94); *Hans Richter* (1843–1916) – hudební kritik a dirigent, propagátor umění Wagnerova, přítel Šemberův; *gumpoldsk.* – Gumpoldskirchner, vynikající víno rakouské.

114. Asi 15. září 1875 po zmařeném zájezdu do Jabkenic, 1 dvojl., 8°, b, NM.

pátek – 10. září; *sobota* – 11. září; *Josef Schöbl* (1832–1902) – vynikající český oční lékař, Neruda píše Šöbl; *neděle* – 12. září; *pondělí, úterý* – 13. a 14. září; *dnes* – asi 15. září 1875; *díky za Kinského* – Šembera pomohl.

115. Kolem 15. září 1875 podle očního neduhu, 1 dvojl., 8°, b, VM, psáno cizí rukou.

servus (lat.) – viz č. 75, pozn.

116. 17. září podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion des Wiener Tagblattes.

117. Po 17. září 1875 podle oční nemoci a dopisu č. 116, 1 dvojl., 110 × 140 mm, b, VM.

p. Breden – choť Ady Christenové, viz č. 18, 78.

118. Před sobotou 2. října 1875 před zájezdem za Meiningenskými, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Rád bych se teď podíval do Vídně – podle L. Quise (Kniha vzpomínek II, 359) vracel se Neruda 6. října 1875 z Vídně do Prahy po představení Meiningenských; *přijetí* – příjezd; *Caesar* – hra Shakespearova, jedno z nejproslulejších představení Meiningenských, hereckého souboru ze saského

Meiningenu, v letech sedmdesátých až devadesátých proslulého po celé střední Evropě. Podle zmínek ve feuilletonu Dvorské divadlo na cestách (8. října 1875, viz dopis č. 120) zastihl je Neruda ve Vídni; *cesta do Ameriky* – viz dále dopis č. 137.

119. V sobotu dne 2. října 1875 podle pošt. raz., kor. lístek, tužkou, VM, adresa: Šembera, Wien, Redaktion des Wiener Tagblattes.

neděle – 3. října 1875; *Fiesco* – drama Friedricha Schillera; *kdybych jel přec v neděli* – Neruda jel asi až v pondělí, telegram se nezachoval, ač Šembera jinak vše pečlivě schovával.

120. 7. října 1875 podle data feuilletonu (viz text dop.), 1 dvojl., 8°, b, NM.

dar kresličský a ingenieurský – Neruda vzpomíná Vratislavova talentu, který se projevil i v častých kresbách, v dopisech; *František Horák* – viz dopis č. 96; *ulitější* – utvrzenější; *divadlo Strampferovo* – Meiningenští v něm hostovali; bylo v proslulém domě (vzpomínky na r. 1848), viz č. 123; *zítra* – 8. října 1875 otištěn v NL Nerudův feuilleton o Meiningenských.

121. 8. října 1875 podle feuilletonu z toho dne, otištěno podle opisu.

dnešní Národní listy – z 8. října 1875 s Nerudovým feuilletonem o Meiningenských Dvorské divadlo na cestách; *instraduj* (z ital.) – doprav; *dva německé citáty* – Goethe, Faust, Předehra na divadle: Ihr wisst, auf unsern deutschen Bühnen /probiert ein jeder, was er mag– (v překladu Otokara Fischera: Vždyť víte, na německé scéně, co chce, to každý zkouší si). Friedrich Schiller Goethovi: Doch leicht gezimmert nur ist der Thespiswagen,/ und er ist gleich dem acheront'schen Kahn. /Nur Schatten und Idole kann er tragen,/ und drängt das rohe Leben sich heran, /so droht das leichte Fahrzeug umzuschlagen,/ das nur die flücht'gen Geister fassen kann. /Der Schein soll nie die Wirklichkeit erreichen,/ und siegt Natur, so muss die Kunst entweichen. (Přec lehce jen srouben je vůz Thespidův a loďce acherontské se podobá. Jen stíny a duchy unese, a kdyby drsný život dovnitř pronikl, snad hrozilo by, že převrátí se lehký člun, jenž pojme jenom duchy prchavé. Obraz nikdy nemá dosáhnout skutečnosti, neboť zvítězí-li příroda, prchá umění. – Překlad vydavatelův.) – *charakterističnost citátů* – citáty odpovídají odmítavému stanovisku Nerudovu k Meiningenským; *čeština juniora* – toho, kdo Strampferovi feuilleton přeloží, blíže se nedá určit; *junior* (lat.) – mladší. Neruda se nechtěl Strampfera nijak dotknout (viz dopis č. 120); *Karlisté* – Karlisté ve Španělích. Sensační komedie ve 2 j. a 6 obr. s předehrou Špehoun v nepřátelském táboře. Pro č. div. upravil Čeněk Pilulka, hrála Aréna na hradbách 28. září 1875; *malerésní* (z franc.) – neblahý. Neruda ve feuilletonu vytýkal meiningenským hrám přecenění komparserie a nedostatek individuálních hereckých výkonů. Výtky se týkají nejmenovaného představitele Bruta v Caesarovi.

122. V říjnu 1875 podle dopisu č. 123, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Karásek – Jan Karásek, manžel zemřelé Fr. Karáskové (viz dopis č. 92, ženil se po druhé); *naznačená záležitost* – ev. žádost o státní stipendium (viz dopis č. 276 atd.); *vederemo* (ital.) – uvidíme; *Jaroslav Čermák* (1831–1878) – malíř postav z českých dějin i ze života jižních Slovanů, vytvořil r. 1875 Dalmatskou svatbu; *passus* (lat.) – úryvek, výrok; *Gegenwarts...* – nemají přítomnosti ani budoucnosti (viz k tomu dopis č. 124).

123. Před 22. říjnem 1875 podle feuilletonu uvedeného v poznámce, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Caesar Václav Messenhauser (1813–1849) – voják a spisovatel, zemřel jako oběť vídeňské revoluce z r. 1848; *dům* – poznal Neruda asi za pobytu na říšské radě 1861, historii domu vypisuje feuilleton v NL 22. října 1875: J. H., Osudy domu. Ve Vídni 20. října. Nelze bezpečně tvrdit, že tento feuilleton je Šemberovou odpovědí na Nerudovu výzvu; *quoi-pak* – z franc. quoi ‚což', tedy ‚pročpak'; *knížka o české literatuře* – Šembera odmítal (viz dopis č. 125), nelze však zcela zamítnout, že tak neučinil anonymně nebo jako spolupracovník (viz dopis č. 53, 486).

124. Kolem 22. října 1875 podle dopisů č. 121 a 122, 1 dvojl., 8°, b, NM.

odpověď na část mého listu – Šembera odpověděl na pokárání Nerudovo obsažené v dopise č. 122; *captatio* (benevolentiae, lat.) – ucházení se o přízeň; *Strampferova záležitost* – nový dočasný úspěch Strampferův v divadelním podnikání po úpadku Strampferova divadla (viz i údaje v citovaném feuilletonu z 22. října 1875, pozn. č. 123); *Horák ve Vídni* – viz dopis č. 120.

125. Kolem 31. října 1875 podle Nerudova feuilletonu o Schlöglovi, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Wuttke – není jasno, o kterého Wuttke jde, německých učenců toho jména je několik, nejspíše A. Wuttke, národopisec; *Zítka* – pravděpodobně operní pěvec Zítka, Neruda nepíše jména přesně; *Friedrich Schlögl* – Neruda se zmínil o jeho knize Wiener Luft ve feuilletonu 31. října 1875; *Hieronymus Lorm* (1821–1902) – vl. jménem Landesmann, německý básník a kritik původem z Moravy; *Pamperl* – jméno vídeňského hostinského, Neruda vzpomíná na feuilleton Osudy domu (viz dopis č. 123 v pozn.), kde hostinský tak jmenován; *literární listy* – viz dopis č. 123 a 486.

126. 29. prosince 1875 podle pošt. razítka, opis.

127. Koncem roku 1875, 1 list, 8°, b, NM.

Adina kniha – pravděpodobně Aus dem Leben z r. 1876 (Ze života), podle Alberta Pražáka, Neruda v dopisech, 2. vyd., str. 237; viz i Anna Řeháková, úvod k překladu povídek Ze života (Aus dem Leben), Světová knihovna 1919–1920; *dvě drobnosti* – povídka Pozdě, 10. října 1876 v NL v překladu Jakuba Arbesa, a jiná, Rahel, v Lumíru IV, 1876, č. 34, 10. prosince 1876 v překladu S. B. Hellera.

128. 17. ledna 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, tužkou, VM, adresa: Šembera, Wien, Redaktion des Wiener Tagblattes.

australské noviny – pro příští Typografickou výstavu (otevřena 15. 5. 77), Neruda pomáhal typografu Danielovi Sluníčkovi, pořadateli výstavy, australské noviny byly skutečně, podle zprávy NL z 4. června 1876, zahrnuty do příštích příspěvků do výstavy, V. K. Šembera mezi budoucími vystavovateli uveden není. Seznam uvádí jen A. V. Šemberu.

129. Po 20. lednu 1876 podle textu dopisu, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Jakub Arbes (1840–1914) – tehdy redakční kolega Nerudův, znal Šemberu z redakce NL, dopisovali si, Arbes o něm psal v Pelclových Rozhledech 1897 (K. V. Šembera contra J. S. Skrejšovský); *feuilleton o kometách* – Neruda hledá článek Karla du Prela, Der Ursprung der Kometen (Původ komet), otištěný v Deutsche Zeitung, 1876, jak vyšetřil Karel Mikula v čl. Nerudův druhý pramen Písní kosmických, Časopis Národního Musea, 1931, str. 183; první část du Prelova článku vyšla v Deutsche Zeitung v sobotu 15. ledna 1876, druhá ve čtvrtek 20. ledna 1876. Proto datuji dopis po 20. lednu 1876.

130. V lednu 1876 podle starostí se studií Berty Mühlsteinové, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Berta Mühlsteinová (1847–1887) – přispívala do Lumíra, Zlaté Prahy a jiných časopisů básněmi i povídkami; *Skizzen* – kniha Aus dem Leben, viz č. 127; *v Slovanských listech* – a v Slavii r. 1876 překlady Berty Mühlsteinové nevyšly; *Berta tuší ... všechno* – pohnuté mládí Ady Christenové, které se obráží již v jejích Lieder einer Verlorenen a které nezatajil V. K. Šembera Františce Karáskové; Anna Řeháková v úvodě k překladu knihy Aus dem Leben (Ze života) vypsala život A. Christenové. Rodina upadla do bídy po smrti otcově, který účast na revolučním dění v r. 1848 zaplatil dlouhým žalářováním a životem. A. Christenová od 15 let žila jako potulná herečka; *translátor* (z lat.) – překladatel.

131. V lednu 1876, nedlouho po dopise č. 130, když Neruda opatřoval životopisná data pro B. Mühlsteinovou, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Theodor Storm (1817–1888) – klasik německé novely; *Elise Polko* (1823 až 1889) – psala povídky ze života hudebníků a umělců, jde patrně o článek o Adě Christenové.

132. Koncem ledna 1876 podle žádosti o Schlesingrovu hru, viz násl. dopis č. 133, 1 dvojl., 8°, b, NM.

mrzut – finanční potíže, způsobené špatným stavem NL, vyvrcholily r. 1877 a zlepšení nastalo t. r. až za balkánské války, kdy NL měly hbité zpravodajství; *co by se po česku a po mém zpracovati mohlo* – dosud ne dost objasněná činnost Nerudova: N. se chystá zpracovávat německé hry pro české jeviště. Bibliografie díla Jana Nerudy, sestavená Josefem Bramborou,

uvádí jen jednu: Jací jsou ti naši muži, podle Julia Rosena (viz i č. 624); Neruda pracoval společně s Jakubem Arbesem, tehdy dramaturgem Prozatímního divadla; *Schlesingrův nejnovější kousek* – Das Trauerspiel des Kindes, Schauspiel in 2 Akten, Neruda jej měl ve své knihovně; *Strampferovi statek prodali* – po zániku Strampferova divadla a krátké naději na úspěch, jde patrně o Wegscheidhof (viz č. 78).

133. Po 5. únoru 1876 podle úmrtí Fr. Deáka, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Ferencz (František) Deák (1803–1876) – maďarský liberální politik, zemřel 25. ledna 1876, pohřeb se konal 5. února 1876; *o tu skizzu strach* – o studii Berty Mühlsteinové; *Schlesingrovo dítě* – Trauerspiel des Kindes, viz dopis č. 132; *Schlesinger* – viz č. 132.

134. V polovici února 1876, krátce po listu Adě Christenové, 1 dvojl., 8°, b, část listu pod oslovením, jak naznačeno, vystřižena, NM.

Hohenwartova mince – Hans (Hanuš) Hohenwart (1538–1613), arcikníže cí rada cís. Rudolfa II.; jde o minci raženou na jeho počest roku 1571, kdy mu bylo 33 let; *Waldau* – viz dopis č. 80; *světová výstava* – r. 1873 ve Vídni; *němčina v listu Adě* – viz dopis č. 133; *S Amerikou* – Neruda pozbyl všech nadějí nedlouho nato (viz dopis č. 136).

135. 14. února 1876, 1 dvojl., 8°, b, datum připsáno tužkou, NM.

od K. – od Jana Karáska, chotě † Fr. Karáskové; *Fr. Max. Voget* (1812–1887) – kritik, viz č. 94; *Karl Ziegler* (1735–1755) – malíř náboženských výjevů.

136. Kolem 17. února 1876, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Voda se žene – povodeň vypukla podle zprávy NL z 19. února 1876 asi 17. února 1876; *Zlatá ulice* – nyní Náprstkova, vedla z Betlemského náměstí k Vltavě. Neruda bydlil tehdy blízko v Konviktské ulici č. 28; *Typografická beseda* – hodlala uspořádat výstavu časopisů a rukopisů, 25. dubna 1876 se sešla po prvé přípravná komise a výstava byla otevřena 15. května 1877; *Wilhemine Wickenburgová* (1845–1890) – něm. básnířka; *Bayard Taylor* (1825–1878) – americký cestopisec a básník; Neruda konal patrně přípravná studia před cestou do Ameriky, V. K. Šembera knížku Bayardovu poslal, viz č. 137; *Amerika* – vysvětlení, proč Neruda nejel, v dalším dopise.

137. Po skončení voleb, po 24. únoru 1876, 1 dvojl., 8°, b, NM.

poděkování za Taylora – viz dopis č. 136; *výstava o sv. Václavě* – zdržela se, otevřena až 15. května 1877; *škoda Heineho a Wagnera* – ukázek rukopisů obou; *kdyby někdo k půjčce se odhodlal* – Šembera, měl vzácné rukopisy pro svoje veliké styky literární a přátelské vztahy zejména k R. Wagnerovi, viz č. 507, pobýval často v Bayreuthu a referoval o wagnerovských představeních; *svazek novel* – týká se Povídek malostranských, v tu dobu byla již otištěna 2. trojice: O měkkém srdci paní Rusky, Večerní šplechty,

Doktor Kazisvět; *firma* – nakladatel F. Dattel nebo zaměstnavatel dr. Jul. Grégr; *redakce Lumíra* – v r. 1876 to byli Sv. Čech a S. B. Heller, který nadto psal příznivě o feuilletonech; *ressource* (franc.) – zdroje, příjmy; *volby* – do zemského sněmu; *lístek* – Šembera uposlechl výzvy Nerudovy (viz dopis č. 136) a psal čitelněji, až to vzbudilo podezření Lvovo, který pochopil, že za tím je Neruda.

138. Začátkem března 1876, 1 dvojl., 8°, b, NM.

stereoskopy – stereoskopické fotografie, které pozorovány kukátkem působí prostorově, plasticky. Neruda měl pro ně od mládí zálibu, dal se stereoskopicky fotografovat s Annou Holinovou a vesele vypráví o stereoskopech v Arabeskách (str. 374) Co cestující fotograf sobě zapisoval, kde vložena povídka Stereoskopy; *transparentní* – průhledné; *Storm* – viz dopis č. 131; Neruda měl v knihovně knihu Zerstreute Kapitel (Rozptýlené kapitoly).

139. V březnu 1876 podle stále opakované žádosti o japonské mince, 1 dvojl., 8°, b, NM. Před: a uškodil sobě – vložena čárka.

dva přátelé – Josef Lev, V. K. Šembera; *mlachubové* – čti mlac-hubové, tlučhubové.

140. Před 4. březnem 1876 podle chystaného dárku k Šemberovým narozeninám 4. března 1876, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Ani jsi se nemýlil – Neruda se zlobil na klepy po Praze rozšiřované (viz dopis č. 139); *Černohorec* – reprodukce obrazu Jaroslava Čermáka Raněný Černohorec, prémie Umělecké besedy na rok 1875; *Feuilletony vyjdou* – Feuilletony začaly vycházet, I. svazek, Studie, krátké a kratší I, vyšel 11. dubna 1876.

141. 7. března 1876, 1 dvojl., 8°, b, tužkou, bez oslovení, NM.

Psal jsem Lvovi – Neruda je mimo Prahu; *vinárník* – A. Petřík, Betlemská ulice 10; *negotinské víno* – červené srbské víno z okolí Negotinu ve východním Srbsku, kraji timockém; *Ludwig Stark* (1831–1884) – vídeňský hudební theoretik a pedagog.

142. 7. března 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, ve Vídni, Redaktion des Tagblattes.

gratulace – k narozeninám Šemberovým 4. března 1876.

143. 15. března 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Redakteur, Redaktion des Tagblattes.

Lehmann – viz dopis č. 20; *Ich war ganz . . .* – Byl jsem opravdu šťasten, že mohu říci, že také Vás počítám mezi své příznivce.

144. 26. března 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion des Tagblattes.

makartovská sytost barvy – Hans Makart (1840–1884), vídeňský malíř dekorativního charakteru; *Wilhelm Kaulbach* (1805–1874) – německý malíř a ilustrátor; Neruda srovnáváním posuzuje obraz Čermákův (viz dop. č. 140); *časopisy z Egypta* – na výstavu Typografické besedy; *Coulisse* – vídeňský časopis, vycházel od r. 1875 do r. 1877, zajímal se o umění a bytovou kulturu, později i o politiku a hospodářství.

145. 29. března 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.
rámec – k obrazu Jaroslava Čermáka Raněný Černohorec.

146. 30. března 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.
sobota – 1. dubna 1876.

147. 3. dubna podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redakce Tagblatt.
Josef Jakub Toužimský (1848–1903) – spisovatel a redaktor, od r. 1875 v NL, viz i dopis č. 329.

148. Asi 4. dubna 1876 podle dne vydání Feuilletonů, viz pozn., 1 dvojl., 8°, b, NM.
I. sv. Feuilletonů – Studie, krátké a kratší I; *asi za týden* – 11. dubna 1876, viz dopis č. 154, kde Neruda sám udal datum vydání.

149. 5. dubna 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, tužkou, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion des Wiener Tagblattes.

150. 7. dubna 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.
v Pester Lloydu – Ambros Neményi pravděpodobně informoval o české literatuře (viz dop. č. 204).

151. Před 8. dubnem 1876 po zaslání I. sv. Feuilletonů, 1 dvojl., 8°, b, NM.
úsudek – o prvním svazku Feuilletonů: *čtyry takové svazky* – jako byl I. sv. Feuilletonů (jde tedy o Studie, krátké a kratší II, 1876, Žerty, hravé i dravé 1877, Menší cesty 1877 a druhé vydání Obrazů z ciziny 1879). Neruda po vydání I. svazku vidí, že za další svazky nic nedostane; *manuskript* – rukopis; *obrázky výstavní a drobné cestopisy* – Menší cesty; *ostracism* (řec.) – střepinový soud, zde Žerty, hravé i dravé; *literatura a umění* – částečně v Žertech a dále ve svazcích Literatura, Divadlo, Umění v posmrtných vydáních, Herrmannově, Rožkově, Wenigově, Novotného; *efemérky* – v Drobných klepech ve vydání Ignáta Herrmanna; *Malostranské povídky* – vyšly zvlášť; *oznámení* – uvedeny tam spisy: Arabesky, Francesca di Rimini,

Já to nejsem, Knihy veršů, Hřbitovní kvítí, Prodaná láska, Různí lidé, u těch v poznámce oznámeno, že jsou rozebráni a vyjdou v Genrových obrázcích (název, kterého použil později Antonín Smital pro svůj výbor (viz dopis č. 526), Obrazy z ciziny, Pařížské obrázky, Pro strach židovský, Ženich z hladu; *Genrové povídky* – Neruda zamýšlel vytvořit nový celek, neuskutečnil jej však, Různí lidé vyšli v 2. vydání Arabesek; *povídky malostranské* – samostatně v počtu 13, viz i dále dopisy č. 156, 157, a nebyly zahrnuty do úhrady dluhu; *Obrazů z c.* – z ciziny, druhé vydání až v roce 1879; *Trhani* – k 6 původním kapitolám, otiskovaným v NL od 16. listopadu do 6. prosince 1872, připojil Neruda kapitoly 7 až 10 a celek otiskl v čele Studií I; *v poslední najdeš něco známého* – jako v Povídce Ady Christenové Pozdě; *české časopisy* – humoristický feuilleton napsal si Neruda o Povídkách malostranských do NL 28. 10. 1877, o I. sv. přinesly NL referát Ferd. Schulze 12. dubna 1876; viz č. 157, Lumír Hellerův, o Povídkách malostranských psal J. Arbes a neznámí referenti, viz zde č. 296; *exemplář* – Šembera v Tagblattu referoval o I. sv. Feuilletonů, viz i č. 159; *Různí lidé do němčiny* – nelze bezpečně tvrdit, že jde již snad o základ ukázek pro příští výbor A. Smitala, viz č. 526; *Deutsche Zeitung* – du Prelův článek Veränderliche Sterne (Proměnlivé hvězdy) byl otištěn v sobotu 1. dubna 1876, viz pozn. k č. 212; *sestra* – Zdeňka Šemberová byla nemocná, viz dopis č. 154.

152. Před 9. dubnem 1876, t. j. před narozeninami Ady Christenové, po hádce s Dattlem, doložka pod podpisem napsána přes roh, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Lituju Tvého starého otce – A. V. Šembera měl starosti se Zdeňkou (viz č. 154); *dar* – mince do Nerudovy sbírky; *item* (lat.) – také.

153. 9. dubna 1876, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Byl jsem zpraven – Vratislavem o nemoci Zdeňčině, viz dopis č. 152.

154. 10. dubna 1876 podle dopisu A. V. Šemberovi (viz č. 153), 1 dvojl., 8°, b, NM, ke slovu „na živu" připsáno rukou Zd. Šemberové: „měla neštovice v březnu 1876", proužek pod doložkou ustřižen.

Mařákovy obrazy – Julius Mařák (1835–1899), český krajinář; *otci jsem psal včera* – 9. dubna 1876; *neunter Bezirk* – devátý okres vídeňský, A. V. Šembera bydlil v ulici Alsergrund, č. 20; *kaligrafická mýlka* – míněno ironicky: nikoliv krasopisecká mýlka, nýbrž chyba zaviněná špatným rukopisem Šemberovým; *Kniha má* – první svazek Feuilletonů, viz dopisy č. 148, 157; *zítra* – 11. dubna 1876; *pozítří feuilleton od Schulze* – v NL 12. dubna 1876.

155. 10. dubna 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

Wien – Vídeň; *Wein* – víno; *avisní recepis* – návěstí, oznámení příchodu zásilky; *Josífek* – Josef Lev.

156. 12. dubna 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

mal. pov. – Povídky malostranské; *knížečka* – Povídky malostranské vyšly v obvyklém formátě; *pověst Sch.* – snad Ferdinanda Schulze; *včera* – 11. dubna 1876; *filtny* – feuilletony; *o Mařákovi* – psal Neruda v NL 24. dubna 1874.

157. Po 12. dubnu 1876, po referátu Schulzově o I. sv. Feuilletonů v NL 12. dubna 1876, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Pravda, Schulz to napsal pěkně – z referátu Schulzova: Neruda je tvůrcem českého feuilletonu. Zábavné čtení obsahu hlavně nepolitického přinášely politické listy české už před feuilletony Nerudovými – a přinášejí je také nyní vedle nich; ale překlad nějaké povídky neb nějakého románu z francouzského, maďarského neb švédského ještě není českým feuilletonem. Úvahy literární a dějepisné musejí býti ve feuilletonu také pěstovány, ale nejsou hlavní podstatou jeho. – O čem tedy se má psát „pod čarou"? Ovšem jde toliko o způsob, jakým se to píše. A tu aspoň v té věci není mezi Čechy žádného sporu, že Neruda jest nejlepším feuilletonistou českým. Za 16 let své spisovatelské činnosti při politickém časopisectvu našem vykonal Neruda velmi značnou práci literární. Třikrát, čtyřikrát za týden ukládal po kamínku na zbudování zvláštní literární síně, v jejímžto vzdělání a ozdobení záleží jeho skutečná a nikoliv malá spisovatelská sláva. Nerudův feuilleton netoliko těší se veliké oblibě čtenářstva českého, ale došel i velmi chvalného uznání v žurnalistických kruzích jinojazyčných. Známe politické časopisectvo evropské dosti úplně; však s oprávněnou hrdostí můžeme povědět, že feuilletony Nerudovy všem nejpřednějším politickým deníkům ostatních národů by sloužily k ozdobě; *satirická a polemická stránka feuilletonů* – Neruda ji zdůrazňuje a po něm i Jakub Arbes; *s těmi „malostranskými"* – Neruda uvažuje o komposici svazku, zařadil tam v definitivní úpravě Týden v tichém domě na začátek a zakončil Figurkami; *divadelní kuplety* – Oněginský a Oblomovský nezařadil, jsou s Různými lidmi v 2. vydání Arabesek, viz Arabesky, 201, 214; *Prožij ty svátky vesele* – velikonoce 1876, Boží hod byl 16. dubna; *dar Adě* – Neruda jí posílal keramiku (viz i dopis č. 20).

158. 14. dubna 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

159. Před nedělí 23. dubna 1876 podle porotních afér a bojů o divadlo, 1 dvojl., 8°, b, NM.

v článku Tvém – Šemberův článek v Neues Wiener Tagblattu se týkal pravděpodobně mimo jiné I. svazku Nerudových Feuilletonů, o kterých kromě Ferd. Schulze psal Serv. Heller, viz č. 163; *nonchalance* (franc.) – lhostejnost; *divadlo* – viz polemiku Jana Nerudy s J. S. Skrejšovským v NL 9. a 23. dubna 1876. Skrejšovský v Politik zaútočil proti českému divadlu. Neruda odpovídá Skrejšovskému i dr. Fr. L. Riegrovi a jeho tisku. Útoky způsobí,

že: „české divadlo nepropadne alespoň všeobecné lethargii, české divadlo musí se činiti, a v tom je jen prospěch národa"; *porotní aféry* – podle NL 8. a 21. dubna 1876 pře J. S. Skrejšovského s redaktorem Tagesbote K. Tobischem. Tagesbote otiskl 29. 11. 1875 zprávu Neues Wiener Tagblattu, že J. S. Skrejšovský zneužil důvěry žalářovaného politika a dopustil se s jeho ženou cizoložství. Redaktor Tobisch byl odsouzen; *„pièces de résistance"* (franc.) – co má trvalou hodnotu.

160. 25. dubna 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

Kniha odchází – I. svazek Feuilletonů; *s L. se promluví* – s Mikulášem Lehmannem ve věci zásilek; *mexikánský redaktor* – redaktor časopisu zaslaného pro typografickou výstavu; *impromptu* (franc.) – improvisace, drobná klavírní skladba; *pečetní oblaty s „N"* – jde o malé oplatky, kterými se zalepovaly dopisy místo pečetí nebo papírových nálepek. Šembera je Nerudovi poslal (viz dopis č. 162).

161. 29. dubna 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

Kanitzovo Srbsko – Felix Fülöp Kanitz (1829–1904), maďarský historik a zeměpisec, jde snad o jeho spis Serbien, historisch-ethnographische Reisestudien aus d. Jahre 1859–68 (Srbsko, historicko-národopisné cestopisné studie).

162. Koncem dubna 1876 podle zmínky o pečetních známkách, 1 dvojl., 8°, b, NM.

známky pečetní – viz dopis č. 160; *Typografická beseda* – viz dopis č. 136: *rární* (z franc.) – vzácný; *bolí mne očička* – návrat oční choroby, viz dopis č. 114.

163. Počátkem května 1876, po žádosti o Kanitze z 29. dubna 1876, viz č. 161, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Sie werden schon erlauben . . . – Dovolíte, abych panu Šemberovi vyřídil od Vás pozdrav; jde snad o Mikuláše Lehmanna, majitele umělec. závodu, který první zavedl techniku olejotisku, viz i č. 20; proto olejově tištěný pozdrav; *„freikarte"* – volný lístek; *Moric Szepse* – vídeňský žurnalista, působil nejprve v NWTgbl, později si založil Wiener Tagblatt; *Kanitz* – viz č. 161, 164; *Obrana* – „prostonárodní politický deník", od r. 1875 týdeník redig. K. V. Toužimským; 29. dubna 1876 přinesl nepodepsaný referát o Nerudových Feuilletonech; *Lumír* – Neruda upozorňuje na první část článku Serváce Hellera: Jan Neruda a jeho feuilletony (Lumír, 4, 1876, č. 12, 30. dubna 1876); *vynadají mně zas ukrutně* – Lumír oznámil Nerudovy Feuilletony v č. 11 z 20. dubna 1876, pak přišel článek Hellerův, ale o pozdějších dílech Nerudových Lumír referuje jen stručně, o Povídkách malostranských psal jen Arbes a o Písních kosmických Sládek (viz dopis č. 296).

164. 3. května 1876 podle oznámení v Pokroku, 1 dvojl., 8°, b, NM.
Kanitz – Šembera poslal později ještě jeden spis Kanitzův, viz dopis č. 161, 163, 193; *válka* – boj jižních Slovanů za svobodu, vypukl po různých povstáních na Balkáně z r. 1876 až roku 1877; *po Dunaji* – r. 1870 odepřeli Nerudovi lístky na parník, viz č. 16, 18, 190; *Dunajské povídky* – první zmínka o nich v dopise č. 16; *Voget* – viz dopis č. 94; *dr. Matthias Oeribauer* – viz č. 16, působil nejprve v Triester Zeitung, později v Reichenberger Zeitung; *Pokrok* – 3. května 1876, zpráva o novém čísle Lumíra nezmínila se vůbec o článku Hellerově.

165. 3. května 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, opis.

166. V květnu 1876 podle dopisu č. 167, 1 dvojl., 8°, b, NM.
skizza –jde o povídku U tří lilií, Neruda použil tohoto námětu nejdříve v Hlase z 6. dubna 1862 ve feuilletonu Ze starých hospůdek, a v arabesce Z povídek měsíce, noc čtvrtá, v Rodinné kronice 21. listopadu 1864 (Arabesky str. 177, viz i č. 99); *před dvanácti lety* – r. 1864 v Rodinné kronice; *Jungschweinernes* . . . – mladé vepřové s jemně staženou kůží; Neruda s malou obměnou charakterisoval svou povídku, když ji posílal Špindlerovi, praví: . . . mit delikat abgezogenem Speck . . . (s jemně staženým tukem); (viz Albert Pražák, Neruda v dopisech, 2. vyd., str. 447), povídka U tří lilií vyšla v Podřipanu 6. června 1876, roč. 7, č. 11, viz Povídky malostranské, str. 178, 323.

167. V květnu 1876, 1 dvojl., 8°, b, NM.
Za půl hodiny – povídka vyšla v Obrazech života I, 1859, viz Arabesky, str. 322; *Měla gusto* – Arabesky, str. 312; *a ještě jiné věci* – Komedie, Mrzáci (t. 391); Co cestující fotograf sobě zapisoval (t. 366); U divadelního abonenta (t. 499); *Ivan Sergějevič Turgeněv* (1818–1883) – ruský realistický spisovatel, žil v té době v Paříži; *poslední z „mal. povídek"* – za povídkou U tří lilií následovaly kromě Svatováclavské mše tři další: Jak to přišlo, Psáno o letošních Dušičkách, Figurky; *skizzička* – kontrast k povídce U tří lilií, Svatováclavská mše; *Ervín Špindler* – viz dopis č. 25; *„Říp"* – Podřipan, Neruda zaměňuje dva roudnické časopisy Řip a Podřipan; *menažerie* (franc.) – zvěřinec, klec; *Mazal bych malostranské* – Neruda napsal do května 8 povídek; *povídka jiná* – veršovaná Legenda z Kamenného mostu, první ji otiskl Ervín Špindler v Podřipanu, 6. června 1876, v č. 11, roč. 7, současně s povídkou U tří lilií, viz i Povídky malostranské, str. 328 a Básně II; *F. K.* – Františka Karásková.

168. Kolem 16. května 1876 podle zmínek o studii a podle dárků (viz násl. dopisy), 1 dvojl., 8°, b, NM.
studie – Berty Mühlsteinové o Adě Christenové; *škartky* – čtvrtky, lístky papíru; *za tři dny* – Šembera poslal studii zpět, viz č. 169.

169. Kolem 16. května 1876 podle zmínek o dárku, 1 dvojl., 8°, b, NM.
studie – připomínky V. K. Šembery nebo Ady Christenové se Nerudovi nelíbily, ale provedl je, viz č. 171; *vydat knihu smělou* - Aus dem Leben; první sbírka Lieder einer Verlorenen (viz č. 19); *logické konsekvence* – A. Christenová, jejíž společenské postavení se změnilo sňatkem, nechtěla, aby studie odkryla, co v jejím díle bylo skutečně čerpáno z jejího života; *za lesy a medvídky a pejsky* – pravděpodobně ilustrace v časopisech pro typografickou výstavu; *šestadvacítka* – hra v karty, bulka; *typografům* – na výstavu Typografické besedy; *taštička* – očekávaná zásilka, viz č. 171.

170. Před Nerudovým svátkem 16. května 1876, 1 dvojl., 8°, b, NM.
podobizna – dárek pro Nerudu k svátku; *Staelka* – Madame Germaine de Staël (1766–1817), francouzská spisovatelka a myslitelka. Neruda zde myslí na české spisovatelky Karolinu Světlou, Sofii Podlipskou a Elišku Krásnohorskou.

171. Před Nerudovým svátkem 16. května 1876, 1 dvojl., 8°, b, NM.
rachitická – křivicí a vadami vzrůstu stižená; *B.* – Berta; *A.* – Adda; *Déč* – podle S. B. Hellera (Z minulé doby I, str. 102) vrchní asekurační (pojišťovací) inspektor, člen přátelského kroužku Nerudova, navštěvujícího tehdejší restaurace pí Justové na Střeleckém ostrově a Lötschovu v Kolovratském paláci na Příkopech.

172. 17. května 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

173. Po 17. květnu 1876, 1 dvojl., 8°, b, NM, čtu *stařešina*, Neruda píše *staréšina*.
Přehlídka numismatická – prohlídka darovaných mincí, viz č. 172; *lučba* – chemie; *šolbostr* – šalvostr, z něm. Scheidewasser, lučavka; *Tůma* – viz přílohu č. 1; *Josef* – Josef Frič; otec dr. Josef Frič zemřel 19. května.

174. 22. května 1876 podle pošt. raz., opis.

175. 25. května 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

176. Koncem května 1876 podle Nerudových prací v Podřipanu, 1 dvojl., 8°, b, NM.
pro nás oba rok pošmúrný – neměli peněz; Šembera, zdá se, uskutečnil cestu až později, viz č. 178, 185; *tři tlusté svazky* – vyšel jen II. sv. Feuilletonů, Studie, krátké a kratší II, v prosinci 1876 (viz poznámku k dopisu č. 200); *Obě Tobě známé maličkosti* – jsou to malostranská povídka U tří lilií a Legenda z Kamenného mostu; *Říp* – Podřipan, viz pozn. k č. 167; *vyjdou 1. června* – vyšly 6. června, viz č. 167; *„novellenstoff"* – něm., látka k novele;

snad první úvahy o Figurkách; z díla Ady Christenové ho tehdy zajímala povídka Pozdě z knihy Aus dem Leben; *u Lva je špitál* – Neruda bydlí dosud v podnájmu u Josefa Lva, jehož čtyři děti oněmocněly; *u Blodků* – u paní Blodkové, vdovy po skladateli Vilému Blodkovi; Josef Lev dostal výpověď, poněvadž paní Blodková byt potřebovala pro své děti; *pěkné poschodí* – podle Ladislava Quise 2. poschodí.

177. Koncem května 1876 podle hledání pětifranku a Nerudova onemocnění, 1 dvojl., 80×110 mm, VM; přípisek na horním okraji „Ze spořivosti" vysvětluje, že Neruda použil nezvyklého tvaru papíru, poznámka pod podpisem připsána tužkou.
ad exemplum (lat.) – na příklad; *rar* – vzácný.

178. Koncem května 1876, 1 dvojl., 8°, b, NM.
Jsem potěšen Tvým návratem – viz zmínku o Šemberově cestě v dopise č. 176; *ty rvačky* – Neruda myslí politický rozruch, který nastal v Čechách po smrti Fr. Palackého, i když moravští poslanci navrhli, aby mezi spornými stranami nastal mír.

179. 29. května 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM.
Schlgl – Friedrich Schlögl, viz dopis č. 125; *číslo, kde byl Schlögl jmenován* – číslo NL s Nerudovým feuilletonem, kde zmínka o knize Schlöglově Wiener Luft, viz č. 125.

180. 29. května 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM.
Alexander Chodźko (1804–1891) – stať o českém národním obrození z r. 1867.

181. Asi 30. května 1876, 1 dvojl., 8°, b, NM.
holt – z něm. halt, inu; *krásná ruka* – Ada Christenová; *kopert* – obálka.

182. 1. června 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt, drobným písmem, Paní A. – podtrženo Zdeňkou Šemberovou, jež připsala pod text dopisu: Adda Christenova.

183. 4. června 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, tužkou, bez podpisu, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.
František Knobloch (1841–1881) – akademický malíř, patřil mu nejdříve hostinec U modré štiky na rohu Liliové a Karlovy ul. a potom U Benešovských na Betlemském náměstí, obě sídla Nerudovy společnosti; *nóta obchodní* – účet; *mělnické bordeaux* – bordeaux je bílé víno. Pro Nerudu příznačná je záliba v červeném mělnickém (viz Romanci o Karlu IV.).

184. 5. června 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, psáno tužkou, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

Eisenach – město v Durynsku pod hradem Wartburgem, památným pobytem M. Luthera; *Bohemia, mosaika* – drobné zprávy. Je možno se domnívat, že Šembera psal do Bohemie zprávy o Wagnerovi z Bayreuthu.

185. V červnu 1876 podle starosti o pětifrank a onemocnění ischiasem 1 dvojl., 8°, b, NM.

chce zmizet – V. K. Šembera byl asi v Paříži, patrně ani jeho finanční stesky nebyly zcela upřímné (viz i č. 176); *zvědít o manželství Tvém* – patrně nový sňatek Šemberův, o kterém jinak není dokladu; *žurnalistické podniknutí* – není to ponejprv, co V. K. Šembera touží nazpět do Prahy; stalo se to už v letech šedesátých; *partajtag* – den sněmování mladočeské strany; *dr. Cejp* – viz č. 75.

186. V červnu 1876 podle zprávy Šemberovy o cestě do Mnichova, 1 list, 8°, b, NM.

Otakar Hostinský (1847–1910) – pozdější profesor estetiky na Karlově universitě; *můj domácí* – Josef Lev, o stěhování Lvově viz č. 220.

187. 12. června 1876, 1 list, 8°, b, tužkou, NM.

Šťastnou cestu – V. K. Šembera opouští Vídeň, jede do Mnichova; první nedávná cesta byla do Paříže; *Schellingsstrasse 31/2 l.* – Schellingova třída 31/2 vlevo; *Schlesinger* – viz dopis č. 18.

188. 6. července 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

189. V první polovině července 1876 podle zájmu o cestu na Balkán, 1 dvojl., 8°, b, NM.

podobná drobotina – viz skizzička v dopise č. 192; *kdy z Prahy vyjedu* – myslí ještě na cestu na Balkán, kterou neuskutečnil, viz č. 194; *emanace* – vyzařování; *konsultovat* – dotázat se po mínění; *německé feuilletónky* – dosud nezjištěno, zdali je Neruda psal.

190. V první polovině července 1876, 1 dvojl., 8°, b, NM, na označeném místě dopis vystřižen; proužek chybí, konec dopisu U nás redakce . . . tužkou.

Lehmann – Mikuláš Lehmann, viz dopis č. 20; *střípky* – keramika; *Schmelzgasse, erster Stock, Tür* – první patro, dveře; *r. 1870* – Nerudovy plány na cestu po Dunaji r. 1870, viz č. 16; *instruovat* – poučit; *retour* (franc.) – zpět; *let do Filadelfie* – 25. června 1876 přinesly NL zprávu o letu balonem z Filadelfie do Rennes ve Francii. Neruda informuje se patrně o bližších datech před otištěním podobné zprávy o letu z Vídně.

191. V první polovině července 1876 podle starostí s cestou na Balkán, 1 dvojl., 8°, b, VM.

192. V první polovině července 1876 podle zájmu o cestu na Balkán, 1 dvojl., 8°, b, NM.

ta hloupá skizzička – nezjištěná Nerudova práce; *ženýrování* – Neruda píše genirování, z franc. gêner ‚ostýchání'; *Baziáš, Bělehrad* – místa známá z Nerudových cest (viz dopis č. 16).

193. 14. července [1876] podle textu dopisu, 1 dvojl., 8°, b, NM.

oba Kanitze – spisy, pomůcka pro zamýšlenou cestu, viz dopis č. 161, 163; znovu cesta na Balkán, r. 1876, ani později se plány Nerudovy nesplnily.

194. Po 16. červenci 1876, po odjezdu do Bechlína, viz dopis č. 195, 1 dvojl., 8°, b, NM.

„*Post tot*" (lat.) – neúplný citát z Vergiliovy Aeneidy: post tot discrimina rerum = po tolika zmatcích, Aeneis, I. zpěv, v. 207; *Bechlín* – sídlo rodiny Švagrovských; viz dopis č. 18; *Nebylo peněz a není u nás*–nebylo: na cestu do Ameriky, není: na cestu na Balkán; *trouble* (franc.) – zmatek, shon; *poodložit* – Neruda nejel do Vídně r. 1876.

195. 10. srpna 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

Už sedím zas v Praze – Neruda píše feuilleton 16. července 1876 ještě v Praze, 23. července, 30. července a 6. srpna z Bechlína a 13. srpna už zase z Prahy; *v Bayreuthu* – sídlo Richarda Wagnera, Neruda píše chybně Beyreuthu nebo počešťuje, viz č. 199.

196. V srpnu 1876, po návratu z Bechlína, viz č. 194, 1 dvojl., 110 × 175 mm, NM.

ze srbské cesty nebylo nic – konec plánu cesty na Balkán; *švédské básně do dámských rukou* – paní Švagrovské v Bechlíně.

197. 15. srpna 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Bayreuth, Poste restante.

198. 15. srpna 1876 podle textu dopisu, 1 dvojl., 8°, b, NM.

kaligraf – krasopisec; *Conroy* – román Bret Hartův; *krásný střípek* – keramika.

199. Koncem srpna 1876 podle textu dopisu a podle pobytu Šemberova v Bayreuthu, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Bayreuth – psáno *Bajrajt*, Neruda rád přepisuje cizí jména česky, jindy píše i chybně, viz č. 195; V. K. Šembera byl v Bayreuthu ještě 27. 7. 76 podle dopisu A. V. Š. dceři Zdeňce; *wagnerián* – ctitel Richarda Wagnera, jakým byl především V. K. Šembera, jenž referoval o Wagnerovi, o jeho uměleckých podnicích; *Gustav Eim* – viz dopis č. 106; *Helena Veverková* – viz dopis č. 111; *paní Blodková* – kvůli dětem, viz č. 176; *Jan Michal Šáry* –

Schary (1825–1885), vynikající český sládek, měl hostinec na Karlově nám., později zvaný U Virlů; *Betlemská ul. č. 9* – adresa Josefa Lva.

200. V září 1876 podle věcné souvislosti, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Paul Lindau – viz dopis č. 202; *Oskar Blumenthal* (1839–1919) – vydával Neue Monatshefte für Dichtung und Kritik; *Ernst Eckstein* (1845–1900) – žurnalista, spisovatel humor. povídek a románů; *povídka pro děti* – neznámo která, viz i č. 53; *drobné povídky* – Neruda sestavuje plán výboru svých povídek pro překlad do němčiny, plán tento se neshoduje zcela s pozdějším výborem v Smitalových Genrebilder, Smital neuvedl feuilletony, viz dopis č. 526; *II. svazek Feuilletonů* – Studie, krátké a kratší II, ohlášen v NL 24. prosince 1876; *svazek opravdový* – II. sv. Studií, krátkých a kratších obsahuje Články různé (v nich články Michelangelo Buonarotti, Moderní člověk a umění, Myšlénky tak o ledačem, Labužnické listy a pod.) a Studie výstavní; *Artemus Ward* (1836–1867) – americký žurnalista, vl. jm. Charles Farrar Browne; Neruda se o něm zmínil ve feuilletonu 17. 9. 1876.

201. Mezi 30. srpnem a 10. zářím 1876 podle malostranské povídky Svatováclavská mše, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Kdy přijedu do Vídně – Neruda v roce 1876 ve Vídni nebyl; *překlad z Různých lidí* – Neruda se zmínil již jednou, že byly překládány některé povídky z jeho Různých lidí, viz dopis č. 151; není jisté, jde-li o týž překlad, nebo zda je Neruda přeložil sám; *Příští Lumír* – Lumír IV, 1876, 10. září, č. 25 přinesl Svatováclavskou mši.

202. V září 1876, po otištění Svatováclavské mše, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Chudinka – Ada Christenová; *chevalerie* (franc.) – rytířskost; *Paul Lindau* (1839–1919) – spisovatel a dramaturg; *radost v NL* – v Národních listech, otištěním povídky Pozdě (viz dopis č. 208); *práce Bertina* – studie o Adě Christenové; *mše* – viz č. 201; *Conroy* – viz č. 198.

203. V září 1876 podle starosti o feuilletony, 1 dvojl., 8°, b, VM.

vybírám feuilletony – viz dopis č. 200; *strojní lístek* – psaný psacím strojem; *spatia* (lat.) – mezery mezi písmeny; *Heimat* – vídeňský časopis, vyšly tam překlady G. Dörfla z Nerudy, zejména Romance helgolandská; *Akad. spolek* – český vídeňský spolek studentský; *spisy* – do r. 1876.

204. V září 1876 podle překladů v Heimat a zmínky o sv. Václavu, 1 dvojl., 8°, b, VM. Odstavce nezřetelné, proto upraveny podle smyslu.

Gustav Dörfl (1854–1902) – spisovatel a básník, Neruda píše Doerfel; *Ambros Neményi* – viz dopis č. 53; *P. Ll.* – Pester Lloyd; *překlady* – viz č. 201, pravděpodobně ukázky z prací Nerudových; *Rendez-vous* (franc.) – schůzka; *vody se zavírají* – blíží se říjnový kvartál.

205. V září 1876 podle plánu na rozvržení feuilletonů, 1 list, 8°, b, VM.

Bedřich Bach (1817–1865) – českoněmecký básník, Neruda zmínil se o něm v Arabeskách v povídce Mému vrabci, ; šlo o nějaký rukopis svěřený divadlu. Josef Sklenář byl tajemníkem divadla; *paní Malá* – Otilie Sklenářová-Malá; *Josef Sklenář* († 1890) – choť Otilie Sklenářové-Malé, tajemník divadelního družstva; *uspořádání feuilletonů* – viz i č. 200 a č. 203, Neruda sám splnil: 2 svazky Studií, krátkých a kratších (I, II), 1 svazek žertů (Žerty, hravé i dravé, III), cestopisy (Menší cesty, IV), estetické studie, částečně v Studiích II, jinak uskutečněno vydavateli jinými ve svazcích Literatura a Umění; *efemérky* – K efemérkám (Drobné klepy) se už Neruda sám nedostal; *akademický spolek* – viz č. 203.

206. Koncem září 1876 podle zájmu o Lindaua a starosti o zařazení výstavních feuilletonů, 1 list, 8°, b, VM.

Lindau – úsudek o přeložených Nerudových prózách, viz č. 202; *grunt* – něm. Grund, dno; *jedna povídka do feuilletonu nebo Lumíra* – povídka Ady Christenové: Pozdě (viz dopis č. 208); *vyparírovaná odpověď* – vypravená, do tváře vmetená; *encyklopedicky* – jsou vlastní výstavní feuilletony; komposice dopadla asi tak, skutečně výstavní feuilletony jsou ve Studiích II a cestovní v Menších cestách, ostatním si nebyl jist; *Amerika–Srbsko–Jih* – Neruda nejel ani teď na jih. Jel tam Josef Holeček, viz č. 278.

207. Začátkem října 1876, Neruda stále přemýšlí o výboru ze svých povídek pro překlad do němčiny, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Trhani – Neruda pod názvem Trhani myslí skutečně lamače skal, Erdspalter, Sprenger, teprve potom otrhance, Reisser.

208. 6. října 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, tužkou, adresa: Šembera, Wien, Redaktion des Wiener Tagblattes, přípisek Zdeňky Šemberové: do 14. srpna 1907 v čís. 125 ve Vys. Mýtě.

Adina povídka – Pozdě v NL 10. října 1876, viz č. 211.

209. 7. října 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, tužkou, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

Je zde – Ambros Neményi (viz dopis č. 210).

210. 10. října 1876 podle opisu.

dle nedělního listu – Neruda nepsal feuilleton, byl zaměstnán Neményim.

211. 10. října 1876 podle textu dopisu, 1 list, 8°, b, VM.

Julek – Julius Grégr; *Eduard* – Eduard Grégr; *Sláda* – Sladkovský; *dnešní feuilleton* – povídka Ady Christenové Pozdě, otištěná ve feuilletonu NL 10. října 1876; *dva exempláry čísla* – NL z 10. října 1876; *v Lumíru* – roč. IV, 1876, 30. listopadu 1876, povídka Ady Christenové Rahel; *Bertin článek* – v Lumíru nevyšel.

212. V říjnu 1876 podle článků du Prelových, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Conroy – viz dopis č. 217; *du Prelovo zvláštní dílo* – Der Kampf ums Dasein am Himmel. Die Darwinsche Formel nachgewiesen in der Mechanik der Sternenwelt, Berlin 1874 (Boj o bytí na nebi, darwinská theorie dokázaná v mechanice hvězdného světa); po článcích Jana Jakubce v Naší době XXX a Karla Mikuly v ČČM 1931 lze bezpečně tvrdit, že Neruda knihy použil; *Rudolf Falb* (1838–1903) – přírodopisec, astronom a geolog, vydával časopis Sirius, Neruda si všiml jeho práce ve feuilletonu 14. února 1875; *Deutsche Zeitung* – články v D. Z. zjistil Karel Mikula ve zmíněné studii v ČČM 1931, str. 104; jde o články: 8. ledna 1876 Der Kreislauf der Welten (Koloběh světů), 15. a 20. ledna: Der Ursprung der Kometen (Původ komet), 2. března: Die Zeichen des Verfalls am Himmel (Známky sešlosti na nebi), 1. dubna: Veränderliche Sterne (Měnivé hvězdy), 15. dubna: Das Auflodern neuer Sterne (Vzplanutí nových hvězd), 2. června: Die kosmische Zweckmässigkeit (Kosmická účelnost), 24. června: Darwinismus und Astronomie (Darwinismus a astronomie), 3. srpna: Das Ende des biologischen Prozesses auf Erden (Konec biologického procesu na zemi), 23. srpna: Die Erkaltung der Sonne (Vychladnutí slunce), 12. září: Die Meteoriten (Meteority), 22. září: In der Sommerfrische (V létě); *ut supra* (lat.) – jako výše.

213. 11. října 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera ‚Wien, Redaktion Tagblatt.

Strmpfra – Neruda píše Štrmpfra = Strampfra; *možný návrat* – soudím, že se týká povídky Ady Christenové Návrat, otištěné v Lumíru 1877; vysloužilý voják se vrací domů, a dívaje se na nádobí, matkou pečlivě uchovávané, uvažuje, že i on mohl žíti doma v bezpečí a neztratit ruku.

214. 12. října 1876 podle pošt. raz., opis.

215. Po 16. říjnu 1876, po sv. Havlu, kdy se platilo nájemné za byt, 1 dvojl., 8°, b, VM.

činže – viz č. 204; *autority* – pravděpodobně z řad staročeských dr. Fr. Lad. Rieger atd., A. V. Šembera byl dr. Riegrovi a Fr. Palackému nakloněn a odklon V. K. Šembery vysvětloval vlivem pražských přátel; *2. svazek Feuilletonů* – byl ohlášen 24. prosince 1876; *giro* – převod, ručení; *prolongace* – prodloužení splatnosti; *Jack* – román Alphonse Daudeta, vyšel r. 1876; *Le Petit Chose* (Drobeček) – román A. Daudeta, vyšel r. 1868 v originále s podtitulem Příběh dítěte (Histoire d'un enfant); *Blumenthal* – viz dopis č. 200.

216. 22. října 1876 podle pošt. raz.

Falbovy Steine und Menschen – Kameny a lidé, snad články v časopise Sirius, viz č. 220.

217. Koncem října 1876 podle trvajícího zájmu o Falbovy spisy, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Conroy – viz dopis č. 212; *August* – Švagrovský; *Jack* – viz dopis č. 215; *Friedrich Schlesinger* – viz dopis č. 18; *Lida* – dcera J. Lva; *Falba obdržel* – viz č. 216.

218. Koncem října 1876 podle zmínek o Bret Hartovi, 1 dvojl., 8°, b, NM.

cliché (franc.) – obrázek, otisk, štoček; *Šekrl* – viz dopis č. 82, kde se mluví o Schöcku, jde patrně o psa.

219. 1. listopadu 1876 podle stěhování Josefa Lva, viz dopis č. 220, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Jack – viz dopis č. 215; *Kindy* – jde patrně o svazečky básní Friedricha Kinda (1768–1843); *Ferdinand Kürnberger* (1823–1879) – německý spisovatel, povídkář; *Puck* – berlínský satirický časopis; *výroky à la Jiskra* – Skrejšovského časopis ve Vídni; *s Daudetem malér* – Pokrok otiskl 5. října 1876 úryvek z románu A. Daudeta Fromont jeune et Riesler aîné, pod názvem Staroušková; totéž otiskly NL 27. října 1876; *„M" z Vídně* – obdoba značky „m", viz č. 24; domnívám se, že s ní posílal V. K. Šembera cizí nebo své vlastní příspěvky o Francii; *Léon Grellepois* (1834–1884) – pražský profesor francouzštiny, rodák ze Sychrova, syn panského zahradníka. Nelze bezpečně zjistit, zda Grellepois něco přeložil. Před smrtí Nerudovou vyšel francouzský výbor z Povídek malostranských pod názvem Les contes tchèques; obsahoval povídky: O měkkém srdci paní Rusky (Cette excellente Madame Russ), Pan Ryšánek a pan Schlegl (Monsieur Rischanek et Monsieur Schlegl), Psáno o letošních Dušičkách (Une idylle du Jour des Morts), Svatováclavská mše (La messe de Saint Venceslas) v překladu Jeana Simonda; *Henryk Siemiradzki* (1843–1902) – slavný polský malíř, proslul obrazem Pochodně Neronovy (viz zde dále), feuilleton o něm Šembera do NL nenapsal; *dnes a zítra stěhuje se Lev* – 31. října a 1. listopadu 1876 podle dopisu č. 220.

220. 2. listopadu 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, tužkou, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt, bez podpisu. Včera . . . – odst. pochybný.

Včera se Lev odstěhoval – 1. listopadu 1876; *F. D.* – Ferdinand Dattel; *na pí A.* – na paní Adu; *Falbův Darw.* – viz dopis č. 216.

221. 9. listopadu 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, tužkou, VM, adresa: P. T. V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

Neronsky dráždíš – narážka na Siemiradzkého obraz Pochodně Neronovy.

222. 12. listopadu 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, tužkou, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

Zítra se začnu stěhovat – Neruda najal celý byt po rodině Lvových v domě paní Blodkové; *Siemiradzkim dráždíš* – patrně počátek snahy získat obraz Siemiradzkého pro výstavu v Praze. *Nemohu mluvit ani o 25, ani o 10* – jde snad o honorář za vystavení díla Siemiradzkého.

223. 15. listopadu 1876, kor. lístek, opis.
v novém bytu – změnil jen pokoje, když se J. Lev odstěhoval.

224. 23. listopadu 1876, kor. lístek, opis.
tunel montceniský – vybudován r. 1857–1871 v délce 12.849 m; *dráha Pacifická* – z několika drah křižujících Spojené státy týká se Nerudovy doby jen jediná, dokončená r. 1869 (Central and Union Pacific), která zahájila provoz 1. července 1862.

225. 24. listopadu 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, tužkou, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.
item (lat.) – rovněž; *Semmering, Brenner* – místa v Alpách, proslulá mosty a tunely. První jízda přes Semmering 23. října 1853, přes Brenner se jezdilo od r. 1867; *článek (Osvěta) o Kolárovi* – Osvěta 1876, sv. II, 942, Fr. Karel Kolár, studie Jana Nerudy; článek k jubileu Fr. Kolára, který 30. listopadu 1876 slavil 25 let své činnosti. 12. číslo Osvěty ohlášeno v NL 13. listopadu 1876.

226. 24. listopadu 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, tužkou, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.
dáta – data, údaje o Semmeringu a Brenneru atd. patrně měly být materiálem pro feuilleton Svatebčané na cestách v NL 28. prosince 1876; (zařazeno později do Žertů, hravých i dravých). Neruda jich nepoužil.

227. 29. listopadu 1876 podle násl. dopisu, 1 list, 8°, b, VM.
Lehmann – Mikuláš Lehmann, viz dopis č. 20; *„s hlavou"* – Hlava Kristova na rouše sv. Veroniky, obraz Gabriela Maxe, s kterým Lehmann cestoval po Evropě (viz č. 354); *S. Heller* – viz dopis č. 53; *Das Kind* – viz č. 219, materiál pro feuilletony o dětech, v prosinci 1876 je Neruda nenapsal; Das Kind odeslal později, viz č. 246; *trhanská hlava* – Neruda dále uvažuje o překladu názvu Trhanů (viz č. 207); *Kürnberger* – viz dopis č. 219; *Štolba* – jde o Josefa Štolbu (1846–1930), spisovatele, dramatika a redaktora, nebo jeho bratra Antonína, viz č. 369; *cos psal* – o špatné finanční situaci NL, zaviněné asi mimo jiné staročechy, viz Nerudův výrok „kdosi šroubuje"; *Ad diem* (lat.) – dnes a denně; *Berl. Sonntagsblatt . . .* – Berliner Sonntagsblatt, příloha Berliner Tagblattu; *vhodné věci* – V. K. Šembera dodával J. Nerudovi materiál pro feuilletony; *jsem Tvůj vtipný J) Nda* – Neruda použil začáteční písmeny (J) jako označení odstavce.

228. 1. prosince 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: viz č. 226.

Copak jsi nedostal včera – 30. listopadu, psal asi 29. listopadu, a to dopis č. 227; *do skříně* – poštovní schránka; *na Nem. v P.* – na Neményiho v Pešti (viz č. 53); *Heller je* – v Praze; *Lehmann není* – v Praze; *s hlavou* – viz č. 229.

229. 3. prosince 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

Goethe – spisy, pravděpodobný dárek k Mikuláši, viz dopis č. 230; *Hlava* – snad narážka na příběh s kloboukem podle Nerudova feuilletonu v NL 24. prosince 1876. Neruda si koupil klobouk, zapomněl na něm lístek s cenou a chodil tak po Příkopech.

230. 6. prosince 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

Radost měl velkou – z dárku, viz Goethe v č. 229.

231. Po 10. prosinci 1876 podle povídky A. Christenové v Lumíru, 1 dvojl., 8°, b, tužkou, VM.

Daudeta – Jacka, viz č. 215 a č. 232; *odesílám dnes* × – pod křížovou páskou jako tiskopis; Le Petit Chose půjčil Sládkovi, viz č. 250; *Adina povídka* – Rahel v Lumíru 1876, č. 34, str. 581 z 10. prosince 1876; *přeložená Hellerem* – překlad v Lumíru není podepsán; *Riesler a Fromont* – dramatisace Daudetova románu Fromont jeune et Riesler aîné, v Praze měla premiéru 22. ledna 1877; viz ref. J. Nerudy v NL 24. I. 1877; *Rudolf Wirsing* (1814–1878) – divadelní ředitel, Neruda spolupracoval s ním a hlavně současně s Arbesem jako dramaturgem; *jarmarečně výdělkářský produkt* – Nerudův Kalendářík lidstva, ohlášen jako 10. – 11. č. Epištol svobody, vycházejících u Ed. Grégra, 3. ledna 1877 v NL.

232. 13. prosince 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, tužkou VM, adresa: V. K. Šembera, Redacteur, Wien, Redaktion Tagblatt.

Daudet nejde × – pod křížovou páskou, viz i č. 231; *via Dattel* – prostřednictvím nakladatelství Dattlova.

233. V polovině prosince r. 1876 podle ohlášení 2. svazku Feuilletonů, 1 list, 8°, b, VM.

2. svazek Feuilletonů – Studie, krátké a kratší, II. díl, ohlášeny v NL 24. prosince 1876.

234. V polovině prosince r. 1876 podle textu dopisu, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Josef Barák – viz přílohu č. 1, pozn.; *Manojlo Jovanov Ďorděvič* – srbský vlastenec, pocházející z Prizrenu, studoval v Bělehradě filosofii, byl spolupracovníkem různých jihoslovanských listů, odešel do Vídně a později do Prahy, aby pokračoval ve studiích. V Praze se stal přispěvatelem Slovanského světa. 27. srpna 1872 byl odsouzen na 6 let, že spolu s dr. Vincencem Andrejem Güntherem, redaktorem Slovanského světa, podával do moskev-

ských časopisů zveličené zprávy o politických poměrech v Praze. Dr. Günther byl odsouzen k pokutě 60 zlatých. Soud se konal v Praze a Ďorděvič byl vězněn ve věznici Svatováclavské; *slíbené příspěvky* – ve věci příspěvků stala se náprava, neboť 18. ledna 1877 NL otiskují poděkování M. Jovanova Ďorděviče z 11. ledna 1877, že mu redakce NL zaslala všecky příspěvky dosud došlé; *Jan Rapp* – dvorní rada, do r. 1892 vrchní státní návladní, psal o něm Jakub Arbes v Pelclových Rozhledech IX, 1900; *Berta* – Mühlsteinová, viz dopisy č. 130 a další, záležitost studie; *Kletzenbrot* – chléb s ovocem, vánoční pečivo, Neruda píše Kletzenbrod; *štědrovečerní dary* – teploměr a zapalovač, viz č. 240, 241.

235. V polovině prosince r. 1876 podle předcházejícího dopisu, 1 list, 8°, b, NM.

výňatky v NL – týkající se Ďorděviče v NL v lednu 1877 nebyly, patrně pro zvýšený konfiskační a policejní teror způsobený návštěvou generála Černajeva v Praze. Generál Černajev se zúčastnil osvobozovacích bojů Slovanů balkánských; *Tagblatt, Presse, Vaterland, Fremdenblatt* – vídeňské časopisy; *zbytečnost dlouhé vazby* – Ďorděvičovy; *Chocholoušek* – Otakar, syn spisovatele Prokopa Chocholouška (1819–1864); Neruda byl Otakarovi poručníkem.

236. V polovině prosince r. 1876 podle textu dopisu, 1 list, 8°, b, VM.

naši lidé – vídenští dopisovatelé NL; *U Knoblocha* – František Knobloch, hostinský, viz dopis č. 183; Neruda nebyl o svátcích u Knoblocha, byl u Švagrovských (viz dopis č. 239).

237. 19. prosince 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, tužkou, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

pěknou knihu – . . . – 2. svazek Feuilletonů, Šembera je nečetl pořádně, nepostřehl feuilleton „Hugh", viz č. 238.

238. 21. prosince 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

Wigwam — „Hugh"!, str. 240 – indiánský stan a pozdrav, odkaz na povídku Hugh v Studiích, krátkých a kratších II, 1876.

239. 24. prosince 1876 podle pošt. raz., kor. lístek, tužkou, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

pozdrav z Roudnice – Neruda nezůstal na Štědrý den doma, jak sliboval, (viz dopis č. 236–240); na návštěvu do Vídně přijel Neruda až v březnu 1877.

240. Asi 28. prosince 1876 podle textu dopisu, 1 list, 8°, b, VM.

tři dny – u Švagrovských byl přibližně od 24. do 27. prosince 1876 (viz feuilleton NL 24. prosince 1876: V Praze 23. prosince. – Mně se zdá, že

veškerá krásná a vzácná naučení, která někdy lidstvu uděluju, nejsou pranic platna. Co jsem se už namluvil proti svěcení Štědrého večera – a výsledek?); *zaslaný mně stroj* – zapalovač; *komis* (franc.) – prodavač; *embryo* (řec.) – zárodek; *dva dny před feuilletonem* – t. j. asi 21. prosince 1876; *dělání ostudy těm Němčíkům* – podle Nerudova feuilletonu ze dne 23. prosince 1876 (Z německého „Zeleného trhu"), kde referoval Neruda o německých útocích na Richarda Wagnera, soudím, že Neruda má na mysli Šemberovy články na jeho obranu; *budu věrně následovat* – totiž zase v obraně Bedřicha Smetany (feuilleton z 23. prosince 1876 vyzněl: Myslím, že mistr Smetana, vzdor všem českým Pivodům, pořád ještě může se poděkovat bohu, že není Němcem); *Kalendářík lidstva* – viz dopis č. 231; *21. března* – v Kalendáříku uvedeno narození A. V. Šembery, s poznámkou: výtečný spisovatel český.

241. Po vánocích 1876 podle zmínek o dárcích, 1 dvojl., 8°, b, VM.
thermometr (řec.) – teploměr; *zapalovač* – viz dopis č. 240; *s jitrnicemi i bez jitrnic* – Neruda připomíná jitrnicovou pohromu, kterou vyvolal svými feuilletony z 22. a 24. prosince 1876 (vzpomínkou na venkovské zabíjačky). Přátelé a známí ho zahrnuli jitrnicovými dárky. Neruda je ve feuilletonu vyjmenoval, byli to: Fr. Kolár, J. V. Slukov, Josef Barák, G. Eim, Servác Heller, J. Toužimský; *Jan Teubel* – dvorní kuchař, bydlel na Hradčanském náměstí, viz o něm ve feuilletonu v NL 11. ledna 1885, o kuchařských výstavách; *Sladkovský* † † † – Sladkovský přestoupil 13. ledna 1877 k pravoslavné církvi, aby tak zdůraznil myšlenku cyrilometodějskou, slovanskou.

242. 1. ledna 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: viz č. 239.
Prosit (lat.) – ať prospěje, slouží, německý pozdrav při pití; *W*–Wergfin, viz přílohu č. 5, pozn., Šemberův podpis na telegramu, nebo Wanderer – Poutník, viz dopis č. 564, Vratislav – poutník; *August* – Švagrovský, viz č. 18.

243. Po 10. lednu 1877 podle Lumíra, 1 list, 8°, b, VM.
arrangement (franc.) – uspořádání; *21. březen* – narozeniny A. V. Šembery; *kde bydlíš* – poslední Šemberovo bydliště bylo Schmelzgasse, viz č. 190; *Lumír* – J. V. Sládek převzal redakci po S. Hellerovi a Sv. Čechovi; *Ada Christenová v Lumíru* – L. otiskoval jen povídky A. Christenové, ač vydala i tři knihy básní (r. 1868 Lieder einer Verlorenen, Písně ztracené, r. 1872 Schatten, Stíny a r. 1878 Aus der Tiefe, Z hlubin); *1. číslo Lumíra* – vyšlo 10. ledna 1877.

244. Před 16. lednem 1877 podle dalšího dopisu, 1 dvojl., 8°, b, VM.
radost tvého otce – A. V. Šembery, chystané oslavy 70. narozenin; *zítra nebo pozejtří* – bylo to 16. ledna; *D. Kind* – Das Kind, viz dopisy předcházející, zejména č. 219; *Daudet* – patrně Jack, viz č. 232; *komisionář* – knihkupecký zprostředkovatel; *Alfred Woltmann* (1841–1880) – něm. profesor dějin umění, znepřátelil si Čechy svým názorem, vyloženým v přednáškách a později i v úvodu ke spisu Pangerlovu, že staré umění české je všecko něm. původu;

Jaromír Čelakovský (1846–1914) – právní dějepisec, politik, poslanec národní strany svobodomyslné na zemském sněmu.

245. 16. ledna 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, tužkou, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.
Nordmann – redaktor Wandereru; *Huybensz* – pravděpodobně Kristian Huygens, hol. astronom. Neruda se o něm zmiňuje v Kalendáříku lidstva.

246. 16. ledna 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, tužkou, VM, adresa: jako předcházející dopis.
Das Kind – viz dopis č. 219; *Eljen* (mad.) – Ať žije; *Jasašin* – správně Jašasin (turecky), Ať žije! Obě zvolání vyslovují Nerudovu radost, že konečně knihu odeslal.

247. Po 16. lednu 1877 podle inserátu v NL, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Teubel – viz č. 241; *insert* – pro jednotřídní soukromou školu (národní) v papírně Steyrermühle v Rakousku hledá se učitel „české řeči mocný" . . .; *relegován* – vyloučen z university. Šembera pomohl, viz dopis č. 248; *Daudetovy starší věci* – Le Petit Chose (Drobeček) 1868, Lettres de mon moulin (Listy z mého mlýna) 1869, Les Aventures prodigieuses de Tartarin de Tarascon (Podivuhodná dobrodružství Tartarina z Tarasconu) 1872, Les Contes du Lundi (Pondělní povídky), Fromont jeune et Riesler aîné (Fromont junior a Riesler senior) 1874, Jack 1876; z nich Neruda už znal Le Petit Chose, Jacka a Fromonty; *21. března* – narozeniny A. V. Šembery; *české operní síly* – byli to Josef Lev, barytonista, Václav (Vincenc) Cicvárek, tenor.

248. 25. ledna 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.
Plíhal – viz dopis č. 247. K vyloučení (relegaci) asi nedošlo. Vilém Plíhal v seznamu vyloučených není. Šembera snad zakročil.

249. 25. ledna 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: viz č. 248.
od neděle – 21. ledna 1877; *přední členové* – jeli Lev, Cicvárek, viz č. 247.

250. 27. ledna 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: viz č. 248.
L. Pr. Ch. – Neruda píše L. p. ch. Le Petit Chose, viz dopis č. 247; *Le Petit Chose v Lumíru* – r. 1877 přináší Lumír Poslední školu (La dernière classe) z Contes du Lundi, v překladu B. F. (Bedřicha Frídy?), a r. 1878 Elixír bratra Celerina (Elixir du Père Gaucher) z Lettres de mon moulin.

251. 2. února 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: viz č. 248.
Světozor – 1. února 1877, č. 5, str. 59, na prvním místě rubriky Literatura oznamuje Studie, krátké a kratší II, připojena stručná charakteristika, vyšly již dříve, ohlášeny byly v NL 24. prosince 1876; *kniha* – II. svazek Feuilletonů, vázaný, dříve poslal archy nebo brožovaný výtisk, viz č. 233.

252. 4. února 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: viz č. 248.
oba Brusy – M. Hattala, Brus jazyka českého, 1877, Matiční brus, 1877; *odesílám jej* – patrně Hattalův Brus, neboť Hattala v něm rozvádí své články, s kterými polemisoval A. V. Šembera.

253. 1. nebo 2. března 1877 podle oznámení Lvovy adresy v násl. dopise, 1 list, 8°, b, VM.
adresa Julia Maříka – žil ve Vídni od r. 1860 do r. 1887; *obraz Maříkův* – Jelen, prémie na rok 1878. Julius Mařák (1832–1899), čes. krajinář; *Antonín Chittussi* (1847–1891) – vynikající český krajinář 19. století, v té době byl v tísni, neboť byl spolu s Mikolášem Alšem pro odmítání názorů Woltmannových vyloučen z pražské akademie, vídeňskou výstavu obeslal, viz č. 268; *Tóna* – dcera Josefa Lva Antonie; *kdybys mu napsal* – viz adresu v č. 254.

254. 2. března 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: viz č. 248.
Betlemská ul. č. 9 – podle adresáře z r. 1877 adresa J. Lva.

255. 2. března 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, adresa: viz č. 248.
Ch. - Chittussi; *Kunstverein* - spolek umělců; *pražská výstava* – v letech 1876–1877 Chittussi vystavoval v Krasoumné jednotě, u Lehmanna a v Umělecké besedě, kde podle referátu J. Nerudy z 2. a 3. prosince 1877 vystavil několik skizz stromů, chalupy z Bechlína a olej Májové jitro.

256. Počátkem března 1877 podle přípravy svazku Žertů, 1 list, 8°, b, VM.
Přiložený list neotvírej – v listě byl titul nového svazku feuilletonů, Nerudky – viz č. 259; *3. díl do tisku* – III. díl Feuilletonů, Žerty, hravé i dravé, byl ohlášen v NL až 7. května 1877; *jednoaktky* – v Žertech užil Neruda dramatického dialogu pro Pannopannu a v Drobném divadelním juxu; *Pannopanna* – ponejprv otištěna v NL 7. května 1871, později v Žertech, hravých i dravých; *feuilleton o anekdotách dětských* – v Žertech, hravých i dravých: O menších pro větší děti; *pelmel* – francouzsky pêle-mêle, směs.*

257. Počátkem března 1877 podle textu dopisu, 1 dvojl.,8°, b, VM.
3. díl – pozdější Žerty, hravé i dravé; *2. svazek* – Studie, krátké a kratší II, z r. 1876; Lumír V, 10. I. 1877, č. 1, str. 15 přinesl krátkou nepodepsanou zprávu, zakončenou úsudkem, že „nalézáme tu zase množství myšlenkových drahokamů, jimiž Neruda, jako ještě žádný jiný, krásné písemnictví české obohatil"; *Sládek* – o Žertech, III. sv. Feuilletonů, v Lumíru V, 1877, 20. V. 1877, č. 14, str. 224 referoval J. Arbes, označeno =; *proslov* – Neruda proslov k sedmdesátým narozeninám A. V. Šembery nepsal,

---

* Datum dopisu nutno posunout na počátek února 1877, neboť o tisku Žertů mluví se ve zprávě Lumíra z 20. února 1877.

O. Sklenářová-Malá přednesla báseň E. Miřiovského (viz č. 1 programu v poznámce k dopisu č. 260, otištěna ve sborníku A. V. Šemberovi k 70. narozeninám, str. 1).

258. Počátkem března 1877 podle dopisu č. 261, 1 list, 8°, b, VM.

Lev se zlobí – V. K. Šembera nabízel asi za účast na slavnosti peníze; *čtyři děti* – viz č. 101; *Kroesus* – boháč, postava z řeckého dávnověku; *páté* – Anna, viz č. 289; *in spe* (lat.) – v naději, v očekávání, budoucí; *faux pas* (franc.) – chybný krok, přehmat; *C.* – tenorista Cicvárek, viz č. 247, přijede do Prahy, hostoval jen, nebyl stálým členem divadla, povoláním byl mlynář; *L.* – Lev; *Vávra* – Antonín Vátra nejel, viz dopis č. 260, pozn.; *scéna z Hubičky* – Lev a Cicvárek zpívali dueto Tomše a Lukáše, viz dopis č. 260. Lev baryton a Cicvárek tenor; *brilantní čísla* – Lev zpíval arii z opery Hřímalého, Zakletý princ, viz dopis č. 260; *Josef Jiránek* (1855–1891) – klavírní virtuos, žák Smetanův, pozdější profesor konservatoře.

259. Před 12. březnem 1877 podle desátého výročí sňatku O. Sklenářové-Malé (19. 3.), 1 list, 8°, b, VM.

Hans Richter – viz dopis č. 113; *hintergrund* – pozadí; *paní Malá* – přednášela proslov, jak svědčí i tužkový obrázek zachovaný v NM; *Nerudky* – nebo Nerudy, nečitelné.

260. Před 12. březnem 1877, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Program – oslavného večera při 70. narozeninách Šemberových ve Vídni: A) Pochod kněží z české opery Templáři na Moravě od Šebora, přednese kapela. 1. Proslov. 2. A. Förchtgott: Vlasti (Sbor). 3. a) Zelenohorský rukopis: Libušin soud, v staročeském jazyku; b) Vrchlický: Slepý hudec. Přednese paní Sklenářová-Malá. 4. Servais: Andante a Allegro; na cello přednese pan Kretschmann. 5. a) B. Smetana: Arie z české opery Hubička; b) České národní písně. Přednese pan Cicvárek. 6. Zamara: Fantasie na Verdiho Aidu; přednese na harfu slečna Zamarová. 7. Hřímalý: Arie z české opery Zakletý princ. Přednese pan Lev. 8. H. Vieuxtemps, Koncert Dmoll. 1. díl (Adagio); přednese na housle pan Siebert. 9. B. Smetana: Fantasie na české národní písně, koncert na klavír, přednese pan Jiránek. 10. B. Smetana: Dueto z české opery Hubička. Přednesou pp. Cicvárek a Lev. 11. A. Förchtgott: a) Stráž u Vyšehradu. b) Přijde jaro. Sbory. Provedení sborů převzal sl. Slovácký zpěvácký spolek řízením sbormistra p. Aloise A. Buchty. B. Konversační hudba. 1. Ouvertura dle slovanských motivů od Fr. Tittla. 2. Pochod Chorvatů od Zamary. 3. Úvodní scéna a Miserere z opery Il Trovatore od Verdiho. 4. Čtverylka dle Slovanských motivů od Fr. Zinnera. 5. Oktet z opery La Traviata od Verdiho. 6. Potpourri z čes. nár. písní od Labického. 7. Píseň na skřivánka z komické opery Der Geist des Woiwoden (Duch vojevody) od Grossmanna. 8. Ouvertura k Pique Dame od Suppého. (Uvádí E. Škorpil v díle Alois Vojtěch Šembera, Přehled života a díla, 1946, Vys. Mýto, str. 188.) Exemplář programu je uložen v NM a v museu Šemberově ve Vys. Mýtě.

261. Kolem 12. března 1877 podle Nerudova onemocnění, 1 dvojl., 135 × 125 mm, VM.

nemocen – viz další dopisy; *dráha Františkova, Severozápadní* – trať z Vídně na Jihlavu, Havlíčkův Brod, Kolín, Prahu; *Walkür* – týká se opery R. Wagnera Die Walküre. Neruda užívá tehdy častého množného čísla; *Rudolf Wirsing* – tehdy ředitel Prozatímního divadla (viz č. 231).

262. 12. března 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, tužkou, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

Ch. – Chittussi, viz dopis č. 253.

263. Ve čtvrtek 15. března 1877 podle textu dopisu (zítra v pátek), 1 dvojl., 8°, b, VM.

bohopustá pašijní legenda – Jan Neruda, Pašijní legenda, Česká včela (red. J. B. Pichl) II, 1877, 25. března, str. 85, pozdější Balada pašijová; *pitomá povídka* – Jak to přišlo, Lumír V, 1877, č. 9, z 30. března 1877; *Bedřich Fischel* – bankovní závod v Praze, Na příkopech; *lipský trh* – knihkupecký; *krásná slavnost* – oslava 70 let A. V. Šembery; *kourierzug* – zvláštní rychlík mezi Prahou a Vídní; *poslat fotografii* – Neruda se dal nedávno fotografovat a svůj zážitek vypsal ve feuilletonu NL 11. března 1877, s názvem Příspěvek k nynější mosaice samovražd, kde zmínkou o doplatku slovně navazuje na tento dopis; *feuilleton v NL* – jde snad o feuilleton ze středy 14. března 1877, kdy NL začaly otiskovat Podobiznu dle A. Meissnera, aniž uvedly překladatele; *úterý* – 20. března; *v neděli večer* – 18. března, Otilie Sklenářová-Malá se zúčastnila slavnosti; *Josef Sklenář* – choť O. Sklenářové-Malé, tajemník Prozatímního divadla; *s ředitelem* – R. Wirsing; *potištěné kuverty* – potištěné obálky; *Dii vertant* (lat.) – Zlé znamení (překlad podle smyslu).

264. 21. března 1877 podle úmrtí dcery Josefa Lva Marie, 1 list, 110 × 175 mm, b, VM, tužkou, dopis poslán z Vídně do Vídně, viz pozn.

Manča – Marie Lvová zemřela 20. března 1877 podle matričního zápisu; ještě 15. února 1877 píše o ní Neruda ve feuilletonu Z domácnosti; *kterým vlakem jel* – zpráva došla do Vídně, když tam Lev ještě byl. Neruda byl ve Vídni ještě 23. března 1877 podle feuilletonu NL z 25. 3. 1877.

265. 24. března 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

Co jsem vůbec nalezl – články o oslavách narozenin A. V. Šembery; *nepodařený refrén* – „never more" přeložil V. K. Šembera na konci tří strof po každé jinak: více nic, nikdy víc, nic víc; jeho překlad Havrana vyšel v Hálkových Květech IV, 1869, č. 46, str. 368; *Beiblatt* – příloha.

266. 30. března 1877, 1 dvojl., 8°, b, VM.

výstřižek z Pokroku z 30. 3. 1877 – zpráva o zmizení kavárníka Fr. Horáka, u něhož se kdysi scházela Nerudova společnost; odjel podle Pokroku

do Vídně. Jako důvod se uváděla finanční tíseň, ve Vídni prý se chopí původního povolání, kapelnictví; *pod* × – pod křížovou páskou; *steuergesetze* – daňové zákony; *Chittussi* – záležitost výstavy a koupě obrazu, viz dopis č. 253, 255; *Leythäuser* – viz vysv. k č. 267.

267. Počátkem dubna 1877, po oslavách Šemberových ve Vídni, 1 dvojl., 8°, b, VM.

U Lva jsem ještě nebyl – po úmrtí dcery Marie, *Jiránek* – viz dopis č. 258; *František Horák* – viz dopis č. 266; *Chittussi* – neví nic, bude-li vystavovat ve Vídni, ale vystavoval, viz dopis č. 268; *železniční úmluva* – úmluva cestou do Vídně; *listy pro tatínka* – referáty o oslavách Šemberových; *Max Leythäuser* (*16. 3. 1853) – německý dramatik, Neruda o něm psal ve feuilletonu NL 29. listopadu 1876 a 9. března 1877 a v Humor. listech 22. května 1885; *Heinrich Laube* (1806–1884) – spisovatel a v letech sedmdesátých divadelní ředitel ve Wiener Stadttheater; *beschriebene Kamelien* – sváteční zvyk zdobit kamelie nápisy, po př. dárky; *Ringstrasse* – Okružní třída, hlavní ulice ve Vídni.

268. Po 5. dubnu 1877 podle textu dopisu, 1 list, 8°, b, VM.

o obsahu almanachu – Almanach na oslavu sedmdesátých narozenin A. V. Šembery, profesora českého jazyka na vys. učení vídeňském, vydal Akademický spolek ve Vídni. S podobiznou. Ve Vídni, nákladem Akademického spolku, 1877. Obsah: H. Bertál, Z raněného srdce. Dr. Ludvík Havlíček, Vědomí se stanoviska přírodovědy. V. Hermanský, Znělky. Tomáš Hořava, Měsíček usmívavý, Opuštěný. Dr. Jan Urban Jarník, Něco o Rumunech. H. Landštejnský, Mé hvězdě. Josef Lux, Věnování, Fantasie ze starých časů, Shledání, Vínek, Není láska pomněnka? Od Radhoště. Dr. Th. Vlastimil Masaryk, O pokroku, vývoji a osvětě. Emanuel Miřiovský, K oslavě 70tých narozenin p. A. V. Šembery ke dni 21. března 1877. Edvard Parma, Na zříceninách hukvaldských. Josef Říha, K svitu jitřenky, Na přívoze, Za májem žití, Honba za štěstím, Na záletu, Na velký pátek. Jakub Všetečka, Alois Vojtěch Šembera; *Odporučil jsem jej tedy* – v NL 5. dubna 1877, v rubrice Literatura a umění: Almanah na oslavu Al. Vojtěcha Šembery; *Tvým akademikům* – český Akademický spolek vídeňský, pořadatel slavnosti; *Lumír byl pro Tebe* – Lumír, roč. VII, č. 9, zpráva o oslavách sedmdesátých narozenin A. V. Šembery; *Chittussi* – viz dopis č. 267.

269. 7. dubna 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

odjezd z Vídně – Neruda píše přesto do Vídně, Šembera tají místa svého pobytu, viz i č. 271.

270. 12. dubna 1877, 1 dvojl., 8°, b, VM.

humoristický případ – záměna almanachu; *Bohuslav Schnirch* – viz dopis č. 274, skončení příběhu s almanachem.

271. 14. dubna 1877, kor. lístek, VM, adresa viz č. 265.

272. Před 27. dubnem 1877 podle dopisu č. 267, 1 dvojl., 8°, b, VM.
do Dobrudže nebo tam někam – Neruda chystá znovu cestu na Balkán jako válečný zpravodaj, nejel, jel Josef Holeček; *voilà tout* (franc.) – a to je vše; *dedikace* – věnování, Neruda věnoval Žerty, hravé i dravé Josefu Lvovi, rozhodl se k tomu, jakož i uspořádal svazek dříve, než zemřela Lvova dcera Marie; *vazba* – původní, modrá.

273. 27. dubna 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa viz č. 269.
Bělehrad, Baziáš, Džurdževo (Giurgiu) – místa známá již z první cesty Nerudovy na východ (viz dopis č. 16).

274. Asi 29. dubna 1877 podle Bret Harta č. II, viz text a poznámky, 1 dvojl., 8°, b, VM.
malé lže – Šembera tajil někdy i před Nerudou místo svého pobytu, viz č. 269; *v sobotu* – 21. dubna; *přeložený Bret Harte* – v NL 22. dubna 1877. Z nejnovějších skizz Bret Hartových I, Kalifornské neviňátko, a dále 25. IV. 1877 II, Povídka o muži, jenž měl otok tepny; *Bret Harte č. II.* – v Lumíru r. 1877 vyšel v květnu Wan-Li pohan a v červnu Můj přítel běhoun. Oba překlady jsou nepodepsány. Soudím, že překlady v NL jsou podle slov Nerudových „dal jsem přeloženého Bret Harta" jeho dílem, překlady v Lumíru dílem Sládkovým podle dopisu č. 287: jsem nemohl užít; *3. svazek Feuilletonů* – Žerty ohlášeny 7. května 1877; *válečná cesta* – válka na Balkáně vyrostla z povstání slovanských národů; *Heller* – jel jako zpravodaj do Rumunska a Bulharska, dalším zpravodajem stal se Josef Holeček; *facit* – součet; *Chittussi* – viz dopis č. 253; *s Lehmannem promluvím* – snad stran výstavy Chittussiho u Lehmanna; *Tvá sestra* – viz dopis č. 270.

275. 7. května 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa viz č. 269.
pro L. dlouhou novelu – v Lumíru V, 1877, č. 22 začal Neruda otiskovat Figurky, závěrečnou část Povídek malostranských, viz i č. 176: „novellenstoff", první zmínka o Figurkách.

276. Po 1. červnu 1877 podle úmrtí Koruny Stříbrné, rozené Severové, 1 list, 8°, b, VM.
Korůna Stříbrná – Koruna roz. Severová, sestra Fr. Karáskové. Podle dopisů V. K. Šembery, psaných Fr. Karáskové, byl V. K. Šembera do ní zamilován a nemohl se smířiti s jejím sňatkem. Zemřela 1. června 1877; *tedy už obě* – Fr. Karásková zemřela 6. února 1875, viz č. 92; *1. června* – pátek; *středa* – 6. června; *vederemo* (ital.) – uvidíme; *stipendium* – nedostal, viz dopis č. 293.

277. 5. června 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

princ Walský – Waleský, korunní princ anglický, zpráva o jeho onemocnění na zámku vévody z Edinburku byla 8. ledna 1872 v Podřipanu.

278. Mezi 5. a 19. červnem 1877 podle úmrtí K. Stříbrné, viz č. 276, 1 dvojl., 8°, b, NM.

zásilka zpět – pravděpodobně památky na Korunu Stříbrnou, roz. Severovou; *Srbadie* – Srbsko; *Südbahn* – Jižní dráha.

279. 19. června 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa viz č. 277.

Heinrich Penn (*1835) – rakouský spisovatel, zajímal se o život Slovinců.

280. V červenci 1877 podle záležitosti Lvovy a před cestou do Rezku u Nového Města nad Metují, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Nové družstvo – spojené družstvo staročeské a mladočeské, ke spojení došlo 25. července 1877; *Lev* – zůstal v Praze, viz č. 289; *černohorská cesta* – viz dopis č. 272; *na kousíček cesty* – do Rezku, viz dopis č. 288; *na Tvém místě* – Nerudovi jde jen o cestování, nikoli o celý způsob života.

281. V červenci 1877 podle záležitosti Lvovy, 1 dvojl., 8°, b, VM.

282. Před 9. červencem 1877 podle údajů v Lumíru, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Do Lumíra . . . verše – Lumír, roč. V, 1877, č. 19 ze dne 10. července 1877, str. 289, přinesl první ukázku z Písní kosmických; podle definitivního vydání jde o čísla: V, VI, VII, XX, XIV, XV, XVII.

283. 9. července 1877 podle textu dopisu, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Lev – viz č. 280; *aproximativní* – přibližný; *Básně již zítra* – 10. července 1877, viz dopis č. 282; *novela příští měsíc* – Lumír, roč. V, 1877, č. 22, z 10. srpna 1877, str. 337: Figurky. Idylický úryvek ze zápisek advokátního koncipienta. Od Jana Nerudy (První část).

284. 9. července 1877 podle dopisu č. 283, viz pozn., 1 dvojl., 8°, b, VM, tužkou, papír s hlavičkou Národní listy v Praze.

dnes do prvního listu svého – viz č. 283 z 9. července; *do tří dnů* – viz č. 283.

285. V druhé polovině července 1877, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Jen feš, . . . s ním – Jen hezky . . . s ním (z něm.).

286. V červenci 1877 podle textu dopisu, 1 dvojl., 8°, b, VM.

horko – měsíc červenec; *hochquellenleitung* – přívod z horských pramenů, Šembera byl ve Švýcarsku v Luzernu podle dopisu A. V. Šembery Zdeňce z 20. 7. 1877. Neruda myslí osvěžení v horách; *že jsem zamilován* – jde o Nerudův vztah k Anně Tiché, viz Listy Jana Nerudy Aničce Tiché. Vydal Miloslav Novotný 1936 a Albert Pražák, Neruda v dopisech, 2. vyd., str. 195; *s „firmou"* – Edvard Grégr a Ferd. Dattel, viz dopis č. 137;

Kdy pojedu? – Neruda odjel 24. července 1877 do Rezku, letoviska u Nového Města nad Metují (viz dopis č. 288).

287. V červenci 1877 podle článku Elišky Krásnohorské v Časopise Českého musea, 1 dvojl., 8°, b, VM.

posměch z mých jemných citů – zamilování do A. Tiché, viz č. 286; *článek Eliščin* – Obraz novějšího básnictví českého, ČČM r. 1877, na str. 322. E. Krásnohorská píše: V. K. Šembera nazval svou sbírku „Z mladých ňáder", verše ty ale až na malounko vskutku mladistvě vřelých výjimek jsou nehodny tohoto názvu, obírajíce se okázale omrzelými pletkami milostnými i sarkasmem podobného rázu jako tento verš: „aj, kocovina jest vše nadšení"; *novela* – Figurky, poslední část v Lumíru v září 1877; *Bret Harta jsem nemohl užít* – jde patrně o dvě povídky Bret Hartovy přeložené J. V. Sládkem v Lumíru 1877, viz zmínku o Bret Hartovi č. II. v č. 274; *časové články* – NL přinášejí v červenci často feuilletony o krajinách a bojích balkánských, mimo jiné i vzpomínky Josefa Holečka (18. července 1877).

288. 23. července 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

zítra – 24. července 1877; *do Nov. Města n. M.* – do Rezku u Nového Města nad Metují, asi měsíční pobyt v Rezku vypsal Neruda ve feuilletonech 29. července a 5. srpna 1877, a 26. srpna mluví již o návratu do Prahy.

289. 26. srpna 1877 podle textu dopisu, 1 dvojl., 8°, b, VM.

jsem týden v Praze – tedy asi od 19. srpna 1877; *Teplice* – podle Nerudy Weckelsburg, správně však Weckelsdorf; *Servác Heller* – viz č. 272, na Černou Horu jel Josef Holeček; *Lev je v starém tropu* – honu, opět v Praze; *přes Vídeň* – plány umístit Josefa Lva ve Vídni se nezdařily; snad to byl jen nátlak na správu Prozatímního divadla; *náhrada za Manču* – o smrti Mančině viz dopis č. 264; *Tvůj úsudek o Fig.* – o Figurkách; *neženýruj se* – (z franc. gêner) nestyď se; *zákazy táborské* – slavnost na počest Jana Žižky v Táboře při odhalení pomníku byla zakázána, viz NL 26. srpna 1877.

290. 6. září 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa viz č. 288.

291. Asi 9. září 1877 podle vyjití 4. svazku Feuilletonů, Menších cest, 1 dvojl., 8°, b, VM.

luttenberské – ljutomerské víno, podle města Ljutomeru, Luttenbergu ve Štyrsku, nejlepší slovinské víno; *Ladislav Quis* – viz dopis č. 76; *4. svazek Feuilletonů* – ohlášen v NL 23. září 1877 referátem G. Eima (G. E.); *vyjdou za 14 dní* – 23. září.

292. V září 1877 podle záležitosti Josefa Lva, 1 list, 8°, b, VM.

Schnirchova triga – návrh na trigy byl přijat počátkem roku 1877 a vyzkoušen na pylonech u budovy Národního divadla; Neruda se nezúčastnil

posuzování, ač byl členem poroty; *Lev* – zůstal v Praze; *stipendium* – viz dopis č. 276.

293. Mezi 10.–20. zářím 1877 podle zmínek o Traviatě ve Figurkách, 1 dvojl., 8°, b, VM.

drobeček o Traviatě – zmínka o Traviatě ve Figurkách se děje třikrát a vzhledem k dopisu Nerudovu jde o čísla Lumíru z 10. a 20. září 1877; *státní stipendium* – viz dopis č. 276, 292.

294. Před 20. říjnem 1877 podle vydání Povídek malostranských, 1 dvojl., 8°, b, VM.

první exemplář Malostranských povídek – byly ohlášeny v Lumíru 1877, 20. října, č. 29; Neruda si napsal autoreferát 28. října 1877 v NL.

295. Před 18. listopadem 1877 podle ustavující valné hromady Spolku českých žurnalistů, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Konkordie – spolek německých spisovatelů a žurnalistů ve Vídni; *stanovy* – Neruda shledával potřebné informace před zakládající valnou hromadou Spolku českých žurnalistů 18. listopadu 1877; *revanše* – franc. revanche, odplata.

296. V listopadu 1877 podle ohlasu Povídek malostranských, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Já nejel a nepojedu – na Černou Horu jako válečný zpravodaj; *výstava americká* – výstava ve Filadelfii, proč Neruda nejel a co vydal na přípravu, viz dopis č. 137; *přes dvacet let* – první vystoupení v Mikovcově Lumíru 1854 (Oběšenec, viz Básně I, str. 167; viz i č. 88); *referáty o Malostranských povídkách* – byly v Řipu = Podřipanu 23. listopadu 1877, nepodepsaný referát vyzněl v uznání: Studie z malostranského života – toť nejslavnější obor našeho Turgeněva; *v Pražském deníku* – 4. listopadu 1877 v příloze k č. 111: Neruda sebral své Povídky malostranské – tak ale orgány „vůdců národa českého" se o nich zmiňují celými dvěma řádkami. Zato se stanou majetkem lidu našeho a ten je soudcem spravedlivějším...; *Moravan* – 1877, č. 252, 4. listopadu. Nepodepsaný referát vyzněl v úsudek: Jsou-li Ehrenbergrovy „povídky" opravdovými „povídkami z lidu", jest každá povídka Nerudova fotografií toho lidu a nevyrovná se mistrným těm fotografiím nic v české literatuře, leda „Babička" Boženy Němcové a tu a tam některá Hálkova novela z vesnice. „Soli" ale a nejrozkošnější satiry nemají žádné povídky naše, byť sebemistrnější byly, tou měrou jako u Jana Nerudy. *Sládek odmítl dát něco do Lumíru* – Sládkova zpráva o feuilletonech byla v Lumíru V, 1877, 10. října, č. 28, str. 447; *nabídl se mu Arbes* – v Lumíru V, 1877, 30. října, č. 30, str. 479; Arbesův úsudek vyzněl: Pokládáme Povídky malostranské za nejpůvodnější spis Nerudův vůbec; odrážíť se v něm zvláštní zajímavá spisovatelská individualita jeho ve světle nejostřejším; *dodělávám Písně kosmické* – dokončil na jaře 1878; *přeložil do němčiny* – dvě

z Písní kosmických, viz dopis č. 342; *budeť jich přes 40* – Písní kosmických ze 38.

297. 17. listopadu 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: viz dopis č. 288.
americké listy – viz dopis č. 298, Neruda je snad vyžadoval pro typografickou výstavu.

298. 20. listopadu 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: viz dopis č. 288.
sněhový – světový – viz předcházející dopis; *Handelszeitung – americké listy* – viz č. 297.

299. Po 2. prosinci 1877, po článku Arbesově v NL, 1 dvojl., 8°, b, VM.
wagnerovče! – V. K. Šembera byl velikým ctitelem R. Wagnera; *lessingovci* – Gotthold Ephraim Lessing (1729–1781) – německý básník, dramatik a kritik; lessingovci, posměšné slovo, protože Lessing trpěl útoky a neporozuměním; *vědecké záhady* – Neruda naráží na druhou Arbesovu poznámku o Pís. kosm. v NL z 2. prosince 1877; *Hálkovy V přírodě* – Josef Durdík na přednášce 24. listopadu 1877 mluvil podle záznamů v zápisníku Literárního odboru Umělecké besedy o Nerudových Feuilletonech. Mohl se tedy zmínit o Nerudovi a Hálkovi, zvláště když jak ve Večerních písních, tak i v cyklech V přírodě jsou kosmické motivy; *Bude jich as 40* – viz č. 296.

300. Počátkem prosince 1877 podle obsahu dopisu, především podle zprávy o Spolku žurnalistů, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Děsná zpráva – první zpráva o stanovisku A. V. Šembery k Zelenohorskému rukopisu; *Libušin súd* – hlavní část rukopisu Zelenohorského; *Nechvalno nám . . .* – správně „v němciech", verš č. 109 rkp. Zelenohorského; *paleologie* (řec.) – jde o paleografii, vědu o starém písmu; *žurnalistický spolek* – viz dopis č. 295; *Schik* – viz dopis č. 25; *Uměl. beseda nám oferovala* – poskytla místnosti Spolku českých žurnalistů; *opatřit Siemiradzkého* – výstava Pochodní Neronových uskutečnila se r. 1878; *Petr Bílka* (1820–1881) – český vídeňský pedagog, viz Jana Nerudy Podobizny I, 143.

301. Počátkem prosince 1877, po druhé ukázce z Písní kosmických, 1 dvojl., 8°, b, NM.
historie s Hankou – A. V. Šembera začíná pochybovat o rkp. Zelenohorském; *Julius Mařák* – Jelen, prémie Umělecké besedy na rok 1878; *Šmíd* – snad Leopold Jaroslav Schmidt (1823–1902), mědirytec, kromě portrétů ryl i ilustrace k Rukopisům podle Trenkwalda, žil ve Vídni; *H. Siemiradzki* – viz dopis č.300; *poslední číslo Lumíra* – druhá ukázka z Písní kosmických, Lumír V, 1877, 30. listopadu, č. 33, str. 513; *Arbes* – v NL 15. července 1877; již v první zprávě A. upozornil na vědecké motivy Písní: Básničky, které podává na ukázku, vynikají myšlenkovou hloubkou a dokonalostí formy

v takové míře, že by byly v každé literatuře uvítány s jásotem jakožto výtvory zralého, věk svůj předstihujícího poety, jenž vedle pěstování svého básnického talentu byl také vždy pamětliv i nejnovějších vymožeností přísných věd; a Neruda cituje druhou souhlasnou zprávu z 2. 12. 1877; *Hněvkovský* – Lev Hněvkovský, vnuk spisovatele Šebestiána Hněvkovského (1770–1847); byl členem německého divadla, viz č. 302; *Karl Pfeffer* – vídeňský hudební skladatel a divadelní ředitel; *Es eilt nicht . . .* – Nepospíchá to, jste přece již angažován; *eiluje* – pospíchá.

302. 9. prosince 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

o Hněvkovském – viz č. 301; $^1/_4$ *m* – $^1/_4$ milování, viz dopis č. 301.

303. 11. prosince 1877 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: viz č. 302.

Hněvkovský – viz dopis č. 301; *Karl Pfeffer* – viz dopis č. 301; *notice bude zítra* – provolání o založení Spolku českých žurnalistů, NL 13. prosince 1877.

304. Po vánocích 1877 podle textu dopisu, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Emil Franzos (1848–1904) – žurnalista a feuilletonista; *dva prsty . . .* – v Humorech, psal Podobizny, v Lumíru Písně kosmické a redakční práce za Sládka. Neruda i jinak považuje Lumír za svůj časopis, viz č. 353; v Národních – feuilletony; *sbírka spí* – Menší cesty vyšly 1877; *Novellenschatz des Auslandes* – Neruda v této sbírce překladů nevyšel; *Pov. mal.* – Povídky malostranské byly vytištěny r. 1877 a vyšly s datem 1878; *à propos* (franc.) – pokud se týče; *skrytý osten* – výčitka, že V. K. Šembera neposlal dárek; *žurnalistický spolek* – Neruda žertem upozornil na výzvu Spolku žurnalistů, který žádal o peněžité příspěvky (viz i dopis č. 303); *le distributeur* (franc.) – přístroj na rozdávání karet (viz dopis č. 307).

305. Koncem prosince 1877 podle věcné souvislosti, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Sedíš už ve Vídni – V. K. Šembera byl mimo Vídeň, a proto neposílal dárky, viz č. 304; *před málo nedělmi* – počátkem prosince, podle první zmínky o otázce rukopisné (viz dopis č. 300), byl Neruda asi ve Vídni; *někdo* – Emilie Bekovská (zemř. 1882), herečka, působila v cizině, ve Vídni a na Prozatímním divadle; *obraz* – portrét V. K. Šembery; *dobré místo* – obraz V. K. Šembery stával na psacím stole Nerudově.

306. 1. ledna 1878 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: viz u dopisu č. 302.

stran přijetí do NL – článek A. V. Šembery o nepravosti rukopisu Zelenohorského; *S.* – Ferdinand Schulz, redaktor literárně historické a kritické rubriky NL; *před třemi dny* – 29. prosince 1877; *distributeur* – viz dopis č. 304.

307. Po 1. lednu 1878 podle dopisu č. 306, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Distributeur – viz dopis č. 304; *jux* – švanda; *státní stipendium* – viz i dopisy č. 276, 292, 293; *Arbes je propuštěn* – 3. prosince 1877 s platností od 31. prosince 1877, Nerudovi se nepodařilo přivést Arbesa zpět, viz Jakub Arbes, O Janu Nerudovi, 1952, str. 194.

308. 18. ledna 1878 podle dopisu A. V. Šemberovi, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Dnes píšu – 18. ledna 1878 podle dopisu č. 309; *historie literatury* – A. V. Šembera, Dějiny řeči a literatury československé, asi IV. vydání; *podobné námitky* – odmítavé stanovisko k Zelenohorskému rukopisu, viz i č. 309; *Siemiradzki* – viz dopis č. 300; *Künstlerverein* – spolek umělců; *adresa* – Siemiradzki po r. 1870 podnikal studijní cesty a pobýval často v Římě; jeho adresa je v dopisu Jana Nerudy, adresovaném výboru Umělecké besedy ze dne 4. února 1878, zní: Roma, Via della Croce, 43; *včera večer* – 17. ledna 1878; *sensační zpráva z Jindřišské ulice* – 17. ledna 1878 utkal se J. S. Skrejšovský se členem nového družstva Politik architektem Vilémem Tierhierem, Tierhier byl poraněn. V soudním sporu, který z toho vznikl, byl Skrejšovský odsouzen k náhradě útrat a pokutě a po svém odvolání z přečinu ublížení na těle osvobozen.

309. 18. ledna 1878, 1 dvojl., 8°, b, VM.
amplifikací – rozšíření; *již dříve známého* – jde patrně o odmítavý názor Josefa Dobrovského k rukopisu Zelenohorskému z r. 1824, později z r. 1858 ohlas v časopise Tagesbote aus Böhmen a podobně zamítavé stanovisko Ig. J. Hanuše z r. 1862 atd.; *zdržení korektury* – článku o objevech A. V. Šemberových; *Ferdinand Schulz* – dopis A. V. Šemberovi 17. ledna 1878, psal tam mimo jiné: Proto co veliký upřímný ctitel a přítel Váš, vysoce ctěný pane, radím a přimlouvám se za to, neračte své domnění nebo tvrzení o nepravosti L. s. (Libušina soudu) veřejně ještě pronášeti, pokud nebudete míti jiných a platnějších důvodův, než jsou poslední. (Otiskl E. Škorpil v knize Alois Vojtěch Šembera, str. 73.)

310. Koncem ledna 1878 podle uvedení E. Betkové na scénu, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Emilie Betkova – Bekovská, viz č. 305; *roku 1861* – Neruda byl ve Vídni na zasedání říšské rady, viz Česká společnost I, str. 50–60, do té doby padá pravděpodobně i jeho seznámení s V. K. Šemberou; *březnová návštěva ve Vídni* – 21. března 1877 o sedmdesátinách A. V. Šembery.

311. V únoru 1878, před vystoupením E. Betkové na české scéně, 1 dvojl., 8°, b, VM.
nová kniha – Povídky malostranské.

312. Před 20. únorem 1878, před prvním vystoupením E. Betkové, 1 list, 8°, b, VM, tužkou.

Píšu Ti narychlo jen tuhou – tužkou; *Peter Fischer* (1809–1892) – pracovník v samosprávě, sokolský a kulturní činitel; *Josef Bambula* († 1881) – redaktor Světozoru, Politik a člen divadelního družstva; *Jan Nep. Maýr* (*Meier*, 1818–1888) – divadelní ředitel, viz i č. 96; *Dattel* – viz i dopis č. 25, pozn.; *Viktor Guth* (1841–1911) – divadelní kritik Pokroku a Politik, psával pod značkou -uh, tehdy byl dramaturgem Prozatímního divadla, vypudil z úřadu dramaturga Arbesa a z divadelního referentství v NL Jana Nerudu r. 1880; *ve středu* – 20. únoru 1878; *Raffaelovy tapety* – Raffael Santi nebo Sanzio (1483–1520), malíř, architekt a sochař italský, vytvořil kartony na tapety pro sixtinskou kapli; V. K. Šembera napsal předmluvu k reprodukci těchto tapet, jež vyšla 18. ledna 1878 v Kunstverlag L. Koch ve Vídni.

313. 22. února 1878 podle Posla z Prahy, 1 list, 8°, b, VM.

výstřižek z dnešního Posla z Prahy – z 22. února 1878, slečna Betková trpí prý chrapotem, „jak slyšíme chronickým".

314. Po 23. únoru 1878, po referátu Nerudově o vystoupení E. Betkové, 1 dvojl., 8°, b, VM. Slova: Povídají atd. kolmo po straně listu.

krásná Turkyně – Anna Turková-Stroupežnická (1855–1909), choť Ladislava Stroupežnického, působila v Prozatímním a Národním divadle do r. 1892. Vystoupila po prvé ve hře E. Scriba a Gabriela Legouvé Povídky král. navarské. Neruda ji vřele ocenil v ref. v NL 9. II. 1878; *kopert* – dopisní obálka; *Betkova pronikla* – vystoupila 20. února 1878 ve hře Alexandra Dumase syna Cizinka, v roli Noemi Clarksonové, Neruda otiskl svůj referát 23. února 1878; *Záležitost Tvého otce* – vystoupení A. V. Šembery proti rukopisu Zelenohorskému; *woltmannovská doba* – viz dopis č. 244; *Pr. Ztg* – Prager Zeitung zpívá už Gaudeamus (radujme se): jde o řadu článků otištěných v Prager Zeitung pod názvem: Die Fälschungen in der böhmischen Literatur und Kunst, od 14. února 1878. Tyto články psal nebo redigoval Josef Svátek (1835–1897), kult. historik, novinář a romanopisec, píšící zejména o 16. století. Směr jeho působnosti v Pr. Ztg byl český a vlastenecký; tehdy byl redaktorem Pražského deníku, jak patrno z jeho dopisu A. V. Šemberovi: Račte přijmouti mé vřelé díky za laskavé sdělení Vašnosti výzkumu o Libušině soudu, jehož jsem také ihned ve svém článku v Pr. Ztg užil (viz také Em. Škorpil, Alois Vojtěch Šembera, str. 73); *„Z ňader"* – Z mladých ňáder, básnická sbírka V. K. Š. z r. 1863; *tapety* – viz dopis č. 312; *píšou zde* – Posel z Prahy.

315. 1. března 1878 podle článku Josefa Jirečka ve Světozoru, 1 dvojl., 8°, b, VM.

výstřižek z dnešního a včerejšího Pokroku – z 1. března a 28. února 1878: Neučené rozjímání o nejnovějších učených objevech p. Šemberových; Politik 1. března: J. Jireček contra A. V. Šembera; *Světozor* – 1. března 1878, č. 9, str. 110: Alois Vojtěch Šembera o rukopise Zelenohorském a zlomcích evangelia sv. Jana; *serieusně* – pův. franc., dnes seriosně, Neruda píše podle

němč. i franc.; *zaslání archů do Pr. Ztg* – jde o sdělení A. V. Šembery Josefu Svátkovi, viz dopis č. 314; *T. oo?-0!* – Anna Turková, viz č. 314; *O B.* – Bekovská; *Julien Tiersot* (nar. 1857) – francouzský hudební spisovatel, zajímající se o R. Wagnera.

316. 1. března 1878, 1 dvojl., 8°, b, VM.
noticky – zprávy; *dnes přináší Světozor* – článek Josefa Jirečka, Světozor, r. 1878, č. 9, 1. března, viz dopis č. 315.

317. Po 3. březnu 1878 podle článku o rukopise Zelenohorském v NL, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Tesařův článek – pravděpodobně články v NL 3. a 5. března 1878 s názvem: Libušin soud; *František Tesař* (1818–1888) – pedagog a spisovatel; *Bohuslav Čermák* (1846–1891) – spisovatel a redaktor; *Alfred Woltmann* – viz dopis č. 244; *výstava v Paříži* – světová výstava r. 1878, Neruda ji nenavštívil.

318. 19. března 1878, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Právě tomu rok – vzpomínka na Šemberovy oslavy v r. 1877; *do Vídně* – r. 1878 jel Neruda do Vídně až v září, viz č. 331.

319. Asi po 17. březnu 1878, po feuilletonu J. Nerudy, 1 list, 8°, b, VM.
„*Lokalanzeiger*" – A. V. Šembera reagoval v Presse na Nerudův feuilleton. Neruda 17. 3. 78 v NL napsal: Je teď zase nová rvačka o památky staročeského básnictví. Nějakých dvacet harcovníků vrhlo se na slovíčka dávná, hádá se o staré spisy a jich obsah. Kde je jich dvacet, mohu býti také já; *od soboty* – 17. března 1878.

320. Po 19. březnu 1878 podle dopisu A. V. Šemberovi (č. 318), 1 list., 8°, b, VM.
jednotlivec – míněn Václav Hanka nebo i ostatní účastníci objevení Rukopisů; *Jirečkova stať* – vycházela ve Světozoru na pokračování v r. 1878, č. 9, 10 a 11; *Brandlova stať* – Vincenc Brandl (1834–1901), literární historik, psal proti A. V. Šemberovi v Moravské orlici r. 1878: Libušin soud proti námitkám Šemberovým; *woltmannovská doba* – viz dopis č. 244; *Musejník* – Časopis Českého musea r. 1878 nepřinesl článek A. V. Šembery, zato však otiskl stať Josefa Jirečka O nejnovějších námitkách proti pravosti našich starých památek (str. 119); *březnový list* – nebyl naň rozzloben pro odmítání rukopisů, viz dopis A. V. Šemberovi, č. 318; *vloni v Roudnici* – jde o vánoční pobyt v Roudnici, jinak nezmíněný, viz č. 304.

321. 22. března 1878 podle premiéry Jeřábkovy hry, 1 list, 8°, b, VM.
21. březen – 71. narozeniny A. V. Šembery; *dnes je Jeřábkův nový kus* – 22. března 1878 premiéra Syna člověka; *Veverkova* – viz č. III.

322. 7. dubna 1878 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: P. T. V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

Distributeur – viz dopis č. 304; *gotšebři* – kočebři, potulní obchodníci; *Josef Pastor* – český krajan, žijící v Hamburku, napsal příručku Americký vystěhovalec, Neruda ji měl ve své knihovně; *adresa Siemiradzkého* – viz č. 308.

323. Po 6. dubnu 1878 podle článku v Messageru a v Politik, 1 dvojl., 8°, b, VM.

návštěva ve Vídni – uskutečnila se až kolem 16. září 1878, viz č. 331; *officium* (lat.) – povinnost; *Politik* – 6. 4. 1878, čl.: Professor Alois Šembera; útok na V. K. Šemberu za články v Messageru; *Messager de Vienne* – uveřejnil 5. a 12. dubna 1878 Une toute petite lettre à M. Jules Mien, podepsanou V. K. Šemberou; Šembera obhajoval svého otce proti útokům za odmítavé stanovisko k rukopisu Zelenohorskému.*

324. Po 10. květnu [1878] podle textu dopisu, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Od 10. května – podle zmínky o výstavě v Paříži; *trouble* (franc.) – zmatek, shon; *na servus poslat* – na pozdrav.

325. Před 20. květnem 1878, viz níže, 1 dvojl., 8°, b, NM.

na pražské umělecké výstavě – viz Nerudův feuilleton z 25. května 1878; *Fabius Brest* (1823–1900) – francouzský malíř; *August Schäffer* (1833–1916), *Josef Holzer* (1824–1876), *Albert Rieger* (1834–1905) – němečtí krajináři; *Canon* – Hanuš Straširybka (1829–1885), český malíř historických žánrů. Dopis datuji podle poznámky Nerudovy o Canonovi v citovaném feuilletonu: taktéž ve Vídni. Neruda se právě dozvěděl, že Canon už není ve Stuttgartu.

326. Kolem 1. června 1878, 1 list, 8°, b, VM.

do Alp – Neruda pomýšlel na delší výlet, viz dopis č. 412; *Vlachovo Březí* – u Prachatic, žila tam rodina Tichých, Nerudovi příbuzní; *Světozor* – referoval v r. 1878 často o postupu bádání o Rukopisech.**

327. Kolem 1. června 1878, po návratu z Vlachova Březí, 1 list, 8°, b, VM.

o 10 dní dřív – Neruda se chtěl vrátit až v polovici června. Předčasný návrat umožnil, že mohl psát bez přerušení svůj feuilleton; *francblau* – francouzská modř; *žíly na noze* – počátek Nerudovy nemoci flebitidy, viz i č. 413; *Štolba těch 50 zl.* – Josef Štolba (1846–1930) spisovatel, dramatik, redaktor; jde asi o peníze z NL, viz i dopis č. 412.**

---

* Jules Mien (Juliusz Mien, *1841), polský spisovatel franc. původu, spoluzakladatel vídeňského časopisu Messager de Vienne (1875–1881).

** Dataci a vysvětlivky k č. 326 a 327 nutno podle dopisů Jana Nerudy Aničce Tiché opraviti, jak následuje: Oba patří do července 1880, č. 326

328. V létě 1878 podle data Nerudova zájezdu do Příbramě, 1 dvojl., 8°, b, VM.

pořád ve smrdutém, mrtvém městě – podle pravidelného psaní feuilletonů dá se soudit, že Neruda toho roku neměl delší dovolenou; *padesát zlatých* – z pokladny NL; *vyjedu až do Příbrami* – feuilletony o Příbrami otiskl Neruda v NL 8., 13. a 15. září 1878; *hotový svazeček* – Písně kosmické byly ohlášeny v NL 11. září 1878, vyšly podle NL 25. října 1878 a podle dopisu Aničce Tiché z 30. října 1878 kolem tohoto dne; v Lumíru VI, 1878, č. 30 z 30. října referát J. V. Sládka, str. 432, viz i dopis č. 334; *odpusť, že Tě bavím* – viz dopisy se zmínkou o Písních kosmických č. 282, 299, 301; *38 písní* – Neruda neotiskl Kosmický epigram, zachovaný v roudnickém rukopise Písní kosmických.

329. V září 1878 podle textu dopisu, před vyjitím Písní kosmických, 1 dvojl., 8°, b, VM.

jiný nakladatel – snad Vilímek nebo Kober; *honorár* – první půtka o honorář v dopise č. 328; *za 14 dní* – Písně kosmické ohlášeny v NL 11. září 1878 a do prodeje šly až 25. října 1878 (podle ohlášení v NL); o vazbě viz č. 232; *Josef Jakub Toužimský* – viz dopis č. 147; *tvoje Kosmické v Lumíru* – ukázka z 20. července 1878, Lumír VI, 1878, č. 20 obsahuje VIII Poeto Světe!, XXXIV Promluvme sobě spolu; *forma* – výtka Grégrova týkala se písně Poeto Světe. Svědčí o jeho nepochopení pro literaturu vůbec; *Kolega Heller ... se chechtá* – nebral asi netaktní rozhovor Grégrův vážně, neboť znal Grégrovo počínání k významným spisovatelům z redakce NL. Grégr dal výpověď J. Arbesovi na den sv. Františka Xaverského 3. prosince 1877 po úspěchu romaneta Sv. Xaverius; *mentor* (lat.) – karatel; *noviny o vytištěných ukázkách* – v NL Jakub Arbes dvakrát 15. 7. 1877, 2. 12. 1877; *lidé mně to chválí* – viz dále i V. K. Šembera (dopis č. 339), Sládek v Lumíru 30. října 1878 a další viz č. 349; *Tys napsal špatnou tragédii* – Nerudovi vytýkali nezdar jeho tragedie Francesca di Rimini V. Hálek, V. Vlček, Vilém Kienberger, F. V. Jeřábek, V. Guth (viz Jakub Arbes, O Janu Nerudovi, vyd. K. Polák, Melantrich 1952, str. 113 a 152); *čísla přicházela* – ukázky v Lumíru V, 1877, č. 33, VI, 1878, č. 20, viz zde dopisy č. 282, 296, 299; *Barákův stolek* – Josef Barák referoval v NL o literatuře; *ostatní se posmívali* – J. Arbes bránil Jana Nerudu ve svém článku o Písních kosmických v Politik 12. listopadu 1878 (Aus der böhmischen Literatur, I), jeho článek nebyl v redakci Politik přijat bez nevůle, jak svědčily výroky F. V. Jeřábka o něm: „To není žádná kritika, ani recense – to je reklama – nadsazování, velebení, do nebe vy-

---

psal Neruda asi po 16. červenci 1880, po článku Prima Sobotky ve Světozoru 1880, č. 29, str. 343: Rukopis Kralodvorský a p. A. V. Šembera. Světozor psal toho roku o Rukopisech od č. 18; jde tedy o 6. pokračování. Č. 327 datuji kolem 20. července 1880. Neruda se vrátil o 10 dní dříve – tedy 20. 7. Koncem července 1880 je už v Praze podle dopisu A. Tiché (vyd. Mil. Novotný, str. 47, č. 35). Dopisy patří časově za č. 412.

nášení, krátce reklama nejodpornějšího druhu!...“ (viz Jakub Arbes, O Janu Nerudovi, str. 161); *miscue* (lat.) – smíšeně; *v obecenstvě širším je dojem zvláštní* – Jaroslav Vrchlický v předmluvě k vydání Nerudových Básnických spisů I, u Topiče 1898, vykreslil obdobně dojem, jakého dosáhly Písně kosmické u obecenstva (otištěno v Nových studiích a podobiznách, str. 66). Pravil: „Dosáhly úspěchu u nás na onen čas neobyčejného, ač pochybuji, že by je všichni zažili, kdo je čtli, a že je všichni čtli, kdo je koupili.“ Vrchlický nesouhlasil s formou Písní kosmických a praví: „Neruda bál se patrně fráze i jednotvárnosti, hledal též i zde něco nového a tak stvořil tyto veršované feuilletony o hvězdách a živobytí kosmickém. Abstrakci přemohl humorem a vtipem, byť i někdy násilným, ale konečně přece neušel tónu hymnickému, který látkám toho druhu nejlépe svědčí.“ Vrchlický nadšeně přijímá hymny jako Poeto Světe a j. Roku 1878 vyšel Duch a svět. Neruda referoval o něm v NL 16. ledna 1878, hájil Vrchlického proti výtkám „nečeskosti“ i proti námitkám, že podobné motivy samy byly i v jiných literaturách již zpracovány. Neruda sám se přiklonil patrně vlivem sbírky Vrchlického k tónu hymnickému v několika číslech, jako Poeto Světe a Měsíc mrtev. Vyvolal celou školu napodobitelů, viz i Zimní kosmickou píseň J. S. Machara ve Světozoru 3. února 1882: To je dnes hovoru nahoře, hvězdy jsou údivem jaty; *Tvé úsudky* – viz dopis č. 339.

330. Před 16. zářím 1878, 1 list, 8°, b, VM.

Na tu věc – Grégrova kritika Písní kosmických; *Jsou dotištěny* – Písně kosmické; *jsem u svých příbuzných* – u Tichých ve Vlachově Březí.

331. 16. září 1878 podle pošt. raz., opis.

v úterý večer – 17. září 1878, Neruda byl ve Vídni, viz feuilleton z 22. září 1878, nadepsaný Ve Vídni 20. září, a dopis A. V. Šembery dceři Zdeňce z 29. 9. 78: „Vratislav měl 21. 9. hosta J. N.“ Navštívili A. V. Šemberu a pak odjeli na venkov.

332. Po 20. září 1878, 1 dvojl., 8°, b, VM.

věc se už nenapraví – nemoc, vleklý střevní katar; *Zítra nastoupím už zase práci* – asi v týdnu mezi 20. až 27. zářím; 29. září 1878 jako feuilleton dokončení Zeyerovy Opálové misky; Neruda otiskuje v tom týdnu feuilleton nezvykle v sobotu 28. září; *To jsem se letos zotavil* – byl jen na kratičké dovolené ve Vlachově Březí; ve Vlachově Březí byl asi po 22. srpnu 1878. Podle dopisu A. Tiché zamýšlel nejdříve jet do Příbramě a pak do Vl. Březí (dopis A. Tiché, č. 11, str. 17); *Schnirch* – viz č. 84, přinesl asi zprávu o nabídkách činěných Nerudovi stran funkce dramaturga v Prozatímním divadle; *vloni k Svatoboru* – žádost o cestovní podporu, první před 17 lety do Paříže r. 1863, žádal tedy asi roku 1862.

333. Před 6. říjnem 1878 podle následujícího dopisu, 1 list, 8°, b, VM.

„*Victor*“ – podle mínění Mil. Novotného pravděpodobně neznámá Neru-

dova práce, podle názvu snad román o Šemberovi (Victor-Vratislav podle pasu Šemberova ve Vysokém Mýtě).

334. Před nedělí 6. října 1878 podle odeslání Písní kosmických, 1 list, 8°, b, VM.

Dvě lyrické – Neruda je odeslal zpět, v Lumíru nevyšly, viz č. 343; *Inzersdorf* – místo u Vídně; „*Viktor*" – viz č. 333; *Kosmické dostaneš s neděle* – neděle 6. října, dostal je 10. října 1878, viz dopis č. 338; *Eim* – Gustav Eim, viz č. 106, 335.

335. Před 9. říjnem 1878, 1 list, 8°, b, VM.

Strampfer – viz dopis č. 67; *Figaro* – Mozartova opera; *Si j'étais roi* – Kdybych byl králem – opera od Charles Adolphe Adama (1803–1859), skladatele oper a baletů; *Rosina Strampferova* – choť Friedricha Strampfera; *Pštrossgasse* – Pštrosova ulice; *brošura* – obranný spis v zájmu A. V. Š.; *Viktor* – viz č. 333; *Na Václavském trhu* – spojení názvu Václavské náměstí a Koňský trh; *Vojta Frič* (1844–1918) – advokát a sokolský pracovník, bratr J. V. Friče; *Eim* – Gustav Eim, viz č. 106; *anbandlovat* (z něm.) – ucházet se o výdělek; *Velíšek* – podle následujícího dopisu bydlel v Praze na Perštýně; adresář z r. 1877 uvádí M. Velíšek, papírnictví, Perštýn 12.

336. Před 9. říjnem 1878, 1 list, 8°, b, VM.

Antonín Vávra (1847–1931) – operní pěvec; *Almaviva* – postava z Mozartova Figara; *Don Pasquale* – Donizettiho opera; *Velíšek* – viz č. 335.

337. 9. října 1878, počátek zájmu o stříbrnou tabatěrku, 1 dvojl., 8°, b, NM.

bižuterie – ozdobné předměty; *Přání Tvému jsem na zítřek vyhověl* – jde pravděpodobně o otiskování dopisů z pařížské výstavy v NL, podepsaných J. (an) H. Dvořák, zde feuilleton z 10. října, dopisy vycházely v NL od 1. 10. do 31. 10. 1878.

338. 11. října 1878 podle pošt. raz., kor. lístek, VM; adresa: V. K. Šembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

Meiningské ve Vídni – viděl Neruda ve Vídni v říjnu 1875, v říjnu 1878 hostovali v Praze; v tuto chvíli chystá se Neruda na článek Herci meininkští, který vyšel v Lumíru VI, 1878, č. 29, z 20. října, viz i č. 121; *včera* – 10. října, viz č. 334, šlo patrně o exemplář nevázaný.

339. Po 11. říjnu 1878, po zaslání Písní kosmických, viz č. 328, 329, 330, 1 dvojl., 8°, b, VM.

obrovitými epitety – přívlastky, Šemberův dopisem sdělený nadšený posudek Písní kosmických; *bzukot vos* – nepříznivé kritiky, viz dopis č. 350.

340. V říjnu 1878 podle zájmu o stříbrnou tabatěrku, 1 list, 8°, b, VM.

charlatanism (z franc.) – kouzelnictví, podvodné lékařství; *Liebestafel* (něm.) – stupnice lásky.

341. Před 19. říjnem 1878 podle zmínek o stříbrné tabatěrce (viz č. 337), 1 dvojl., 8°, b, VM.

342. 19. října 1878 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Tagblatt, Wien.

Goldkrümmchen – zlatý drobeček; *usus (anticipatus)* (lat.) – předjatá praxe; *Kopfes weh* – bolení hlavy; *Bauch s weh* – bolení břicha; *Goldkrumme* – úlomek zlata; *Brotkrumme* – Neruda píše Brodkrumme, chlebová střída; *Erdkrumme* – zemská střída; *ergo* (lat.) – tedy; *diminutivum* – zdrobnělina; *mon cher* (franc.) – můj milý; *Liebeserklärung* – vyznání lásky; všecky tyto dotazy se týkají snad Nerudova překladu Písní kosmických, neboť Neruda přeložil dvě z Písní kosmických před Pawikowským (viz č. 296). Jde o překlad obrazu „dukátkové hlásky" z I. písně kosmické.

343. Po 19. říjnu 1878 podle textu dopisu, 1 list, 8°, b, tužkou, VM.

lístek – viz č. 342; *2 řádky* – viz č. 342; Nu ano . . . *Goldeskrümmchen* – zlatý drobeček; zlaté drtky; *Kalbbraten, Kalbsbraten* – telecí pečeně; *Addiny písně* – vrací, netiskly se, viz dopis č. 334; *Antonín Vávra* – viz dopis č. 336.

344. Po 20. říjnu 1878, po článku o Meiningenských v Lumíru, 1 dvojl., 8°, b, NM.

naproti Tvé chvále – o Kosmických písních; *Lumír* – č. 30 z 20. října 1878, Nerudův článek Herci meininkští; *úvaha v čísle příštím* – Lumír VI, č. 30 z 30. října 1878, str. 480, J. V. Sládek: Písně kosmické Jana Nerudy; *střípky* – keramika, viz č. 20, pozn.; *dnešní článek v NL* – 20. října 1878, Ze sněmu českého: V kurii venkovských obcí zvolen za přísedícího dr. K. Sladkovský 74 hlasy ze 75; *90/100 pražských literátů zuří* – pro článek Tagblattu z 27. 8. 1878, kde V. K. Š. psal o žurnalistech a spisovatelích českých a zmínil se podle dopisu A. V. Š. o Nerudovi.

345. 22. října 1878 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: viz u č. 342.

Eugen M. Mühlfeld (1810–1868) – rakouský politik, historik; *G IV, str. 273* – Gervinus, Geschichte der deutschen Nationalliteratur; *Johann Karl August Musäus* (1755–1787) – spisovatel a sběratel německých pohádek, Neruda uvádí vydání Lercherovo z Bingenu v Porýní; Der Ritter mit dem Bühel – Rytíř s hrbem; *Nur um . . .* – Jen za malý drobeček zlata, za zlatý drobeček. A jinak žádný . . .; *kouření viržinek* – viz i č. 340; *Spiegelgasse* – ulice ve Vídni; *Graben* – Příkopy, hlavní třída ve Vídni.

346. 24. října 1878 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Tagblatt.

To se tam – viz ulici Spiegelgasse, č. 345; *piksly* – tabatěrky; *odvyknout viržinky* – Neruda do konce života nedovedl si je odříci; *Victor victo* (lat.) – Vítěz přemoženému; *Kurz* – Heinrich Kurz, Geschichte der deutschen Literatur mit ausgewählten Stücken III, str. 116, Básně Tieckovy: *Weh-*

mut – Žal; *Die Luft* – Vzduch; *Die Arbeit* – Práce; *Wonne der Einsamkeit* – Rozkoš ze samoty; Neruda upozorňuje na básně, protože obsahují hojně příkladů na mluvnické tvary rázu Bauchweh–Bauchsweh; *Ludwig Tieck* (1773–1853) – německý romantický básník.

347. 3. listopadu 1878, kor. lístek, VM, adresa: viz dopis č. 346.
L. – Lev; *před patnácti lety* – Josef Lev přišel z Vídně do Prahy v r. 1863; *chuť k studování* – viz i dopis č. 335, patrně zájezd Lvův a Vávrův do Vídně.

348. 28. listopadu 1878 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Tagblatt.
dva nedělní momenty – V. K. Šembera byl v Praze; *dnes list Tvému otci* – viz č. 349; *od Arbesa dopis* – patrně zpráva o článku Arbesově o Písních kosmických v Politik 12. listopadu 1878; *Völcker* – loterní kalendář; *viržinky* – Neruda je kouřil do konce života; *Girolamo Induno* (1827–1891) – italský malíř, žánrista.

349. 28. listopadu 1878, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Písně kosmické – 2. vydání vyšlo 28. listopadu 1878; *jak byly přijaty* – psal o nich 30. listopadu 1878 v Lumíru VI, 1878, č. 30, J. V. Sládek: Neruda je básníkem mužů. V těch svých básních vzpomněl si na všechno, co prožil a procítil on sám jako člověk i básník a co mimo něj prožilo a procítilo lidstvo. On myslel to jasně za sebe i za jiné. – Servác Heller 3. listopadu 1878 v NL: Co zde Neruda o člověku vůbec pěje, aplikuji na něho sama: „Lev ducha" on a drtí stále těsné mříže. On blesk si spřahl k myšlenkám a jeho poesie obsáhla světy, stala se kosmickou... – Ferd. Schulz v Osvětě VIII, 1878, II. díl, str. 952 uzavírá svůj rozbor: Zde rozplývá se světobol v nejmužnější uspokojení, s kterým máme pohlížet na život svůj i na život všehomíra. – 12. listopadu 1878 píše Jakub Arbes v Politik o Písních kosmických, kritika vyšla po nepatrných korekturách I. Schika (viz Jakub Arbes, O Janu Nerudovi, str. 151). Arbes (tamtéž na str. 160) praví: „Mluvíť k nám sebevědomý, vymožeností moderní vědy znalý, vysoce nadaný básník, jehož každá myšlenka, každá řádka nese na sobě známku původnosti; básník, jehož mysl jest právě tak přístupna dětinsky naivním jako nejjemnějším, nejdelikátnějším citům a zároveň i nejsmělejším poetickým myšlenkám; básník humanista v nejšlechetnějším smyslu slova se širokým obzorem moderního nazírání na svět." Tato kritika přispěla k propuštění J. Arbesa z Politik.

350. Po 18. prosinci 1878, po přednášce Jos. Durdíka, 1 dvojl., 8°, b, VM.
už se stalo s Kosmickými – viz č. 339, nepříznivé kritiky; *v Amer. klubu* – Americký klub dám; sdružení českých paní za účelem vzdělávacím a dobročinným. Jos. Durdík přednášel tam 18. 12. 1878; *druhou v Um. bes.* – nelze zjistiti; zápis Liter. odb. z r. 1878 je neúplný; *36 písní* – Kosmických písní je 38; *Izaiáš* – Starý Zákon, Proroctví Izaiášova, kap. 14, v. 14: Vystoupím

nad výsosti oblaku a budu rovný Nejvyššímu; *Immanuel Kant* (1724–1804) – německý idealistický filosof, jde o jeho spis Allgemeine Naturgeschichte und Theorie des Himmels (1755, Všeobecný přírodopis a theorie nebes), který se stal se spisem francouzského hvězdáře Pierra Simona Laplace (1749–1827) Exposition du Système du Monde (1796, Vysvětlení soustavy světové) základem tak zv. Kant-Laplaceovy theorie; *Isaac Newton* (1643–1727) – zakladatel novodobé fysiky a astronomie, objevil zákon gravitační (o přitažlivosti těles); *ukázky z Hálkových písní* – z tří řad básní V přírodě nebo i z Večerních písní; v obou jsou kosmické motivy.

351. 2. ledna 1879, 1 dvojl., 8°, b, VM.

že se Ti směju – Šembera se svěřil s novým milostným úspěchem, viz i zmínky v dopisech č. 352.

352. 9. ledna [1879], tohoto roku podle srovnání nejvhodněji, 1 list, 8°, b, VM.

Obvyklé nedělní servus – pozdrav; *neděle* – 5. ledna 1879; *ona* – E. Bekovská.

353. Po 12. lednu 1879, po valné hromadě Spolku českých žurnalistů, 1 list, 8°, b, VM.

presidentem žurnalistů – předsedou od valné hromady z 12. ledna 1879; *sterilita* – konec let 80tých v německé literatuře, přechod od parnasismu k Moderně, G. Hauptmannovi; *Tannhäuser* – opera R. Wagnera; hrdina opery Tannhäuser jest představitelem zhýralého milence; *prospekt díla A. V. Šembery* – jde o dílo Libušin soud, domnělá nejstarší památka řeči české jest podvržen, též zlomek Evangelia sv. Jana, čehož důkazy podává A. V. Šembera. Se dvěma světlotisky. Ve Vídni 1879. Nákladem spisovatelovým. Spis vyšel podle NL 2. února 1879 (viz i č. 355, zpráva o spise).

354. 16. ledna 1879 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Tagblatt.

Mikuláš Lehmann – viz dopis č. 20; *Kristova hlava na šatě sv. Veroniky, Majdalena, Jidáš* – díla Gabriela Maxe, Lehmann propagoval dílo Maxovo po evropských městech, podle zprávy NL z 15. března 1879 byla Hlava Kristova vystavena v uměleckém klubu v Petrohradě a jen požadovaná cena 8 000 rublů překazila zakoupení (O cestování Lehmannově viz i č. 227); *od M.* – práce G. Maxe.

355. 2. února 1879, 1 list, 8°, b, VM, pod text dopisu připsal V. K. Šembera: N. B. Neruda telegrafoval v neděli, aniž by byl snad ode mne byl avisován byl. Z vlastní paměti telegrafoval.

Dnešní Národní listy – z 2. února 1879, viz i dopis č. 353, pozn.; *neděle* – (v přípisku Šemberově) byla 2. února.

356. 2. února 1879 podle textu dopisu, 1 list, 8°, b, VM.

Až dnes ráno – 2. února; *NL registrovati budou* – viz zprávu citovanou v dopise č. 353; *výstřižky* – v šemberovském archivu ve Vysokém Mýtě zachován z té doby výstřižek z Čecha z 5. února 1879; *Völcker a Co* – viz dopis č. 348; *Ziehungskalender* – kalendář loterních tahů.

357. 7. února 1879 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Tagblatt.

dva články – referáty o spise A. V. Šembery, Libušin soud, viz dopis č. 353 a č. 356.

358. 17. února 1879, 1 dvojl., 8°, b, VM.

oženíš – není dokladu pro sňatek Šemberův; *od čtvrtka* – 13. února; *o Libuši* – o spise Libušin soud, viz č. 353; *Zvon* – vídeňský časopis, uvádí články o spise A. V. Šembery 2. a 9. února 1879, pokračovaly ještě po 17. únoru.

359. 20. února 1879, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Já jsem spis dodnes nedočetl – Šemberův spis Libušin soud, viz dopis č. 353; *zásilka* – spis Šemberův; *za mého panování* – za Nerudova předsednictví; *pamětní mince* – na paměť stříbrné svatby císaře Františka Josefa a císařovny Alžběty.

360. V březnu 1879 podle zmínek o dárcích, které mohly být určeny k narozeninám A. Christenové (6. března), 1 dvojl., 8°, b, NM.

odpověď – spis A. V. Šembery: Odpověď, kterouž podává Alois Vojtěch Šembera pánům J. Jirečkovi a V. Brandlovi na jejich obranu pravosti Libušina soudu. Vytištěno zvlášť ze spisu: Libušin soud jest podvržen. Ve Vídni 1879. Nákladem spisovatelovým; *daný slib stran těch střepů* – viz i dopis č. 20; *gar so schöne und grosse Artikel* – opravdu tak krásné a velké články.

361. Asi 3. nebo 5. dubna 1879 podle článku v Pokroku, viz poznámky, 1 dvojl., 8°, b, VM.

prasakramentské šikanerie – NL z 6. dubna 1879 odsuzují, že nedovedeme využít spolkového zákona a zřídit politické spolky; *Pokrok přináší teď* – Pokrok přinesl 28. a 30. března a 3. a 5. dubna 1879 článek Jana Šafránka Libušin soud a nejnovější jeho odpůrce; *vyšly asi tři kousky* – podle toho dopis spadá do doby mezi 3. a 5. dubnem 1879. Články týkají se vystoupení A. V. Šembery proti rukopisům r. 1877 a 1878 a jeho polemik s J. Jirečkem a V. Brandlem; *„přátelé" ve Svatoboru* – zejména jeho předseda dr. Fr. L. Rieger; *sever* – cestu na sever Neruda nepodnikl.

362. Po 5. dubnu 1879 podle článků v Pokroku, 1 list, 8°, b, VM.

hostů houf – 4. dubna narozeniny pí Fr. Šemberové (nar. 1815); *dnes jsem obdržel Pokrok* – viz dopis č. 361, jde o články Šafránkovy.

363. Před velikonoci (6. dubna) 1879, 1 dvojl., 8°, b, VM.

364. Kolem 11. dubna 1879 podle zmínky o návštěvě, 1 dvojl., 8°, b, NM.
pašijový týden – velikonoce 1879 byly od 6. dubna do 13. dubna; *lístek spal* – V. K. Šembera častěji neuposlechl.

365. 11. dubna 1879 podle uváděného feuilletonu, 1 dvojl., 8°, b, VM.
článek – Velký pátek. Dle A. H., v NL 11. dubna 1897 je otištěn feuilleton toho názvu, ale podepsán Arnold, soudím tedy, že by to mohlo být zpracování čl. Arnolda Hirsche, lékaře, dramatika a feuilletonisty.

366. Před 23. květnem 1879, v době před odjezdem V. K. Šembery do Italie a po Nerudových článcích o Siemiradzkém; 1 dvojl., 8°, b, VM, část listu, jak naznačeno, vystřižena.
Závidím Ti – pobyt v Italii; *Siemiradzkého mně pozdravuj* – Henryk Siemiradzki žil v tu dobu v Římě, jak i Neruda udal v první zprávě o Siemiradzkém (NL 13. května 1879: Sídlem Siemiradzkého jest dosud Řím); *Psal jsem o nich* – NL 13. května 1879, Henryk Siemiradzki a jeho Živé pochodně Neronovy. Zpráva první (Siemiradzkého „Živé pochodně Neronovy"). Zpráva druhá (podle L. Quise, vydavatele Kritických spisů Jana Nerudy VIII, Umění, Topič 1911, str. 441) otištěna 20. května 1879, v příslušném svazku NL najdeme však toho dne feuilleton Museo Copernicano v Římě, podepsaný E. J. Exempláře nezkonfiskované existovaly, jak patrno z Nerudova dopisu i Quisova otisku; *Čekám na Siemiradzkého fotografii* – byla otištěna v Humoristických listech 7. června 1879 s podobiznou Jana Nerudy, Henryk Siemiradzki (viz Podobizny I, str. 157).

367. 23. května 1879 podle pošt. raz., kor. lístek, VM; adresa: V. K. Šembera v Italii, Neapol, Poste restante.
Sorrento – město u Neapole; *„Hôtel au bord de la mer"* (franc.) – Hotel na břehu mořském; *Neapol* – Neruda tam byl r. 1870, feuilletony otiskuje v NL od 20. dubna 1871, viz i v Obrazech z ciziny str. 164 a násl.; *A pak prosni na loži hvězdnatou noc šťasten a blažen, jak jsem ji prožil já* – míněno, jak se zdá, též ironicky, viz Obrazy z ciziny, str. 175: Ležím na loži šťasten a blažen. Podařilo se mně před vnitřním zrakem vyvolat obraz se všemi jeho žhoucími barvami. Tonu v rozkoši. A jako by již i ostatní smysly chtěly přičinit k blahu, je obraz sprovázen tajnou hudbou – nesmírně vzdálenou, jemnou a sladkou. Zvučky teď přilétají blíž – vtom scvakne celé tělo náhle jako perořízek, strašné píchnutí, ruka jede k noze, druhé ještě strašnější píchnutí, ruka jede k tváři – Máme tu muškyty! . . .

368. V prvé polovině srpna 1879 podle následujícího dopisu, 1 list, 8°, b, NM.
Štolba – viz dopis č. 369.

369. Po 13. srpnu 1879 podle textu dopisu, navštívenka, VM.
Antonín Štolba – úředník administrace Národních listů, důvěrník Julia Grégra, podle jehož pokynů vyplácel zálohy.

370. V září 1879, po návratu J. V. Friče do Prahy, 1 dvojl., 8°, b, VM.
právě byl u mne Frič – vrátil se do Prahy, byl tehdy amnestován, viz K. V. Rais, Ze vzpomínek II, Praha, Unie, str. 195 (1934); *es ist nichts so fein gesponnen* – (dass es nicht käm' an die Sonnen), nic není tak tajně spředeno, aby to nevyšlo najevo.

371. Před 5. říjnem 1879, před začátkem zasedání říšské rady, 1 list, 8°, b, VM.
Josef Huleš (1813–1887) – starosta měst pražských; *paní Vietzová* – manželka dr. Karla Vietze, zetě Josefa Huleše a švagra Julia Grégra. Dr. Vietz sloužil v srbském vojsku; *Hans Richter* – viz dopis č. 113; *říšská rada* – zahájena 8. října 1879; *do Vídně* – Neruda jel 5. října, viz č. 374; *paralela s r. 1861* – Neruda byl v r. 1861 na říšské radě a psal o svém pobytu ve feuilletonech (viz Česká společnost I, str. 50, 56, 60); *feuilleton* – Neruda vypsal svůj pobyt ve Vídni z r. 1879 ve dvou řadách feuilletonů: I. 9., 10., 11. a 12. října; II. 16., 17. a 19. října 1879; *Lom Palanka* – město v Bulharsku.

372. Před zasedáním říšské rady, před 5. říjnem 1879, 1 list, 8°, b, VM.
Kuverty – obálky, viz č. 80; *Aquarellen aus den beiden Reichsstuben* – Akvarely z obou říšských komor, portréty politiků z poslanecké i panské sněmovny. Neruda je má ve své knihovně. Autor označen zkratkou J. K.; *Waldheim* – vídeňský antikvariát.

373. Před zasedáním říšské rady, před 5. říjnem 1879, 1 dvojl., 8°, b, VM.
sl. Hulešová – viz dopis č. 371; *těším se na Tebe* – Neruda přijel 5. října 1879, viz č. 374.

374. Před Nerudovým odjezdem na říšskou radu, před 5. říjnem 1879 1 dvojl., 8°, b, VM.
hotel Höller – hotel vyhledávaný zástupci Národních listů, viz dopis č. 66; *Nižní Novgorod* – restaurace nebo vinárna ve Vídni; *přijedu v neděli navečer* – podle feuilletonu z 5. října 1879 odjel Neruda skutečně 5. října 1879, v neděli; *státní dráhou* – Praha–Linec–Vídeň; *Kupka* – zemský poslanec.

375. Mezi 5. až 8. říjnem 1879, za Nerudova pobytu na říšské radě, 1 dvojl., 8°, b, psáno tužkou, NM.
öffnung – otvor, volno; *Štěpánské náměstí* – Stephansplatz – hlavní náměstí ve Vídni; *Landstrasse* – jedna z hlavních tříd Vídně; *Gemeindeplatz* – snad Gemeindestrasse; *Gaudenzdorf* – předměstí u Vídně.

376. Mezi 5. až 8. říjnem 1879, za Nerudova pobytu na říšské radě ve Vídni, 1 list, 120×200 mm, b, VM.

Soeben . . . – Právě ten pán s velkým vousem . . . (viz podobiznu V. K. Š.); *Obrazy z ciziny* – 2. vyd. vyšlo 1879, ohlášeno jako 5. sv. Nerudových Feuilletonů v NL 9. prosince 1879, jde zde o exempláře nevázané; *Zítra najisto odjedu* – Neruda podle feuilletonů (z 8. října – Z Vídně 6. října, a z 19. října – Z Vídně 17. října) pobyl ve Vídni asi devět dní, pobyt přerušil mezi 8. a 10. říjnem (podle feuilletonů z 10. a 12. října) a vrátil se do Prahy v týdnu mezi 19. a 26. říjnem, viz č. 378.

377. Za Nerudova pobytu na říšské radě kolem 10. října 1879, navštívenka, podpis vytištěn, VM.

378. Po návratu z Vídně, po 19. říjnu 1879, viz č. 376, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Jan Lukeš (1841–1899) – voják a později žurnalista, psal do staročeských listů; *Strampfer* – viz dopis č. 67; *sensitiva* – citlivka; *polemiky* – ve věci Rukopisů.

379. Po návratu z Vídně, po 26. říjnu 1879, viz č. 376, pozn., 1 dvojl., 8°, b, NM.

numismatická zásilka – příspěvek do Nerudovy sbírky mincí; *Sláda* – Sladkovský, zemřel až v březnu 1880 a tím i dopis padá časově do doby před 1880.

380. 25. listopadu 1879 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Redaktion Tagblatt, Wien.

Exemplář první – Obrazy z ciziny, 2. vyd., viz č. 376; *tatínkovi* – viz dopis č. 381.

381. 5. prosince 1879, 1 dvojl., 8°, b, VM.

382. Před 15. prosincem 1879, 1 list, 8°, b, VM.

P. Ll. – Pester Lloyd, psal tam Ambros Neményi; *místo Schillera Goethe* – pravděpodobně ve zprávě o chystaném překladu Goethových balad; *Wirsing* – viz dopis č. 231; *Ifigenie v Tauridě* – drama J. W. Goetha; *2. díl Fausta* – překlad Quisův se zachoval (viz K. Polák, ČMF 1939); *Balady G.* – Balady Goethovy v překladě Ladislava Quise ohlášeny poč. roku 1879 a vyšly podle zprávy NL z 5. XII. až v prosinci 1879; *Poesie světová* – sbírka básnických překladů vycházela 1871–1885.

383. Po vánocích 1879, 1 list, 8°, VM.

J. V. Frič – byl v Praze po návratu z vyhnanství, podle K. V. Raise Ze vzpomínek II, str. 138, viz dopis č. 370; *Boh.* – Bohemia; *Vladimír Ivanovič Lamanskij* (1833–1914) – profesor slov. řečí na universitě v Petrohradě, psal o Rukopisech do věstníku ruského ministerstva osvěty (Novějšije pamjatniki drevne českago jazyka).

384. Po 3. lednu 1880 podle článku v Humoristických listech, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Není falešný – rukopis Královédvorský, Neruda polemisuje s hlavní myšlenkou spisu A. V. Šembery: Kdo sepsal Kralodvorský rukopis roku 1817, ve Vídni 1880; *Humorů jsem Ti dotýčné číslo již poslal* – HL z 3. ledna 1880, č. 1, obsahují článek: Učený list v příčině nejstarších památek literatury české; počíná oslovením: Moje Humory zvláště milé!, podepsán Janek Sobělib Trumbera, profesor řeči a literatury české na universitě tunkabonské (Trumbera – Šembera, tunkabonské – vindobonské, vídeňské); *Do Vídně* – r. 1880 Neruda do Vídně nejel; *Gustav Pawikowski* (*1851) – německý vídeňský spisovatel, původem z Čech, přeložil Nerudovy Písně kosmické r. 1881; *přednáška Pawikowského* – referát v NL 10. února 1880; *Verein der Literaturfreunde* – spolek přátel literatury.

385. Kolem 18. ledna 1880 podle výročí sňatku A. V. Šembery, 1 list, 8°, b, VM.

Neučiníš nic z toho – V. K. Šembera chystal se zasáhnout do polemiky o Rukopisy; *gaudium* (lat.) – veselí, posměch; *brošura* – na obranu A. V. Šembery; *připomínka stran těch 40 let* – výročí sňatku A. V. Šembery 18. ledna 1840, bylo vždy slaveno s velikou okázalostí. Podle Jana Kabelíka ve spise Rodina pěvce Slávy dcery, Praha, Český čtenář 1928, str. 51; *neblahý list Tvůj* – V. K. Šembera oznámil patrně svůj úmysl stát se Němcem (viz i dopisy č. 387, 392).

386. V lednu 1880 před přednáškou Pawikowského, 1 list, 8°, VM.

po dvacet let – Neruda udává takto trvání svého přátelství s Šemberou, počalo tedy pravděpodobně r. 1861 za Nerudova pobytu na říšské radě; *jednou se to může stát* – důvod Nerudova pohnutí vysvětlují dopisy č. 385, 392; *přednáška Pawikowského* – viz dopis č. 384.

387. 29. ledna 1880 podle zmínky o přednášce Pawikowského, 1 list, 8°, b, VM.

Ano – ten dopisek už nemám – Neruda ohlašuje nový dopis, kterým se vyrovná s Vratislavovým odrodilectvím, viz č. 392; *extraotisk Vysokého Mýta* – ze Světozoru 1880, roč. 14, č. 2, z 9. ledna 1880, Vys. Mýto, kresba Fr. Chalupy, viz obr. přílohu č. 13; *Siemiradzki* – obdržel čestný diplom Uměl. besedy za výstavu Pochodní Neronových; *včera* – 28. ledna.

388. Před 9. únorem 1880 podle následujícího dopisu, 1 list, 8°, b, VM.

referát – vlastní Pawikowského zpráva o přednášce; *sehr gefallen* – velmi se líbilo; *referát Eima* – v NL 10. února 1880, viz dopis č. 384; *hyperbolicky* – v nadsázkách; *Kunstnachrichten* – zprávy o umění, rubrika ve víd. listech; *obrázek* – Vysoké Mýto ze Světozoru, viz č. 387; *Siemiradzki* – adresa pro zaslání čestného diplomu.

389. 9. února 1880 podle textu dopisu, 1 list, 8°, b, VM.

Epocha – vídeňský časopis J. S. Skrejšovského; *Dr. Karel Mattuš* (1836–1919) – politik strany staročeské; *dopisy do Pokroku* – zprávy jako původní dopis Pokroku označený O, nadepsaný Z Vídně 5. února (Pokrok 6. února 1880); *sobotní Národní* – NL z 7. února 1880, vysvětlují šifru: „Kolečko", které psává z Vídně a o němž zlí jazykové tvrdí, že je to boleslavský dr. Mattuš. Staročeské listy vytýkaly mladočechům, že skreslují zprávy o postupu staročechů na říšské radě; *en passant* (franc.) – mimochodem; *adresa Siemiradzkého* – viz dopis č. 387; *zpráva Eimova* – viz dopis č. 388; *zítra* – 10. února 1880; *v sobotu* – 7. února 1880.

390. V únoru 1880 podle zmínek o otisku ze Světozoru, 1 list, 8°, b, VM.

Pawikowski – viz dopis č. 384, *zvláštní otisk* – obraz Vysokého Mýta, viz dopis č. 387, Neruda jej zasílá teď po druhé.

391. V březnu 1880, po smrti Karla Sladkovského, 1 list, 8°, b, VM.

Tedy nejsi ve Vídni – Šembera byl na cestách, viz dopis č. 392; *Vždyť jsem tak pustopustě sám* – ohlas smrti K. Sladkovského, viz dopis č. 392.

392. V březnu 1880, 1 dvojl., 8°, b, VM, psáno velmi drobným písmem (viz text dopisu).

přijal jsem autografii Tvou – Neruda píše od té doby na adrese Schembera s výjimkou dopisu č. 470; *vždyť je to Tvá vůle a zcela Tvá věc* – těmito střídmými slovy oznamuje Neruda, že vzal na vědomí Šemberovo odrození; *píšu Ti . . . ležet nechal* – viz zmínku o dopisku v dopise č. 387; *za mého rajchsrátovského pobytu* – r. 1879 od 8. do 17. října, viz dopisy 371, 376, pozn.; *aféra montagsrevueovská* – viz č. 24–50; *urbánní* – společenský, slušný; *restituoval gáži* – upravil na původní výši (před snížením), viz č. 199; *životní adice* – součet životních zisků, kladů; *lásky ženské jsem nepoznal* – Neruda vypsal ve vlastních verších a jiných dopisech svoje naděje i zklamání. Srovnej na př. dopisy Aničce Tiché, viz Albert Pražák, Neruda v dopisech, 2. vydání, 1950, str. 195, a Mil. Novotný, Listy Jana Nerudy Aničce Tiché, Spolek čes. bibliofilů 1926; *stálé dupání* – dosud i živý dojem z nepříjemností s Písněmi kosmickými; *neúspěch naší věci* – v letech 80. marně se usilovalo o vyrovnání mezi Čechy a Němci; *Sladkovský – ano* – Karel Sladkovský zemřel 4. března 1880; *mana* – proslulá rostlina ze Starého Zákona, lahodný pokrm, zde obrazně úleva; *od r. 1863* – Neruda klade sem počátek přátelství s V. K. Šemberou, ačkoliv první styky již byly asi dříve, Zd. Nejedlý (T. G. Masaryk II, str. 90) klade je do r. 1859 (viz i dopis č. 386); *pozdrav „ze svých ňader"* – Šemberova sbírka Z mladých ňáder r. 1863. V. K. Šembera připsal Janu Nerudovi hlavní část své sbírky věnováním umístěným po úvodní básni Ça ira; *oba pobyty u Tebe* – výstava r. 1873, v září 1878 (viz dopis č. 331); *neodpověz mně v tónu podobném* – Neruda se bránil citovým dojmům, viz i č. 386.

393. V březnu 1880 podle počátku příprav na vydání pamětního listu „Národ sobě", 1 dvojl., 8°, b, VM.

Paris-Murcie (Murcia) – almanach vydaný spolkem francouzských žurnalistů v prosinci 1879 ve prospěch obyvatelstva postiženého povodní ve Španělsku stal se vzorem mnohých almanachů podobných, jako jinému francouzskému (Paris-Ischia, věnovanému postiženým zemětřesením na ostrově Ischii), dále vídeňskému almanachu Vindobona, který redigoval V. K. Šembera jako člen Concordie, a konečně u nás pamětnímu listu, vydanému péčí Umělecké besedy, „Národ sobě" a slánskému almanachu Svity. „Národ sobě" svou úpravou připomíná Paris-Murcie; *svatojanská akademie* – akademie pořádaná Spolkem českých žurnalistů 16. června 1880 a každého roku (program pro rok 1880 otištěn v NL 15. května). Neruda se staral pečlivě o pořad slavnosti, jak víme z četných dopisů; *6. svazek Feuilletonů* – nevyšel, Arabesky nejsou za 6. sv. pokládány; chystal buď Literaturu nebo Efemérky = Drobné klepy; *lichváři* – Neruda byl zadlužen; *dočasně odňatý Skrejšovský* – J. S. Skrejšovský pobývá ve Vídni a vydává tam svoje časopisy Epochu, Parlamentär, Tribüne.

394. V březnu 1880 podle záležitosti vídeňské Paris-Murcie, 1 list, 8°, b, VM.

vídeňské Par.-Murc. – vídeňský almanach Vindobona; *k sv. Janu list* – „Národ sobě"; *redakce* – Neruda rediguje beletristickou část, obrazovou S. Pinkas (viz dopis č. 404); *„Mistr"* – Neruda ironisuje patrně titul udělený od Šembery; *inficíroval* – nakazil; *tanin, laudan* – třísloviny, opium, prostředky k zastavení střevního kataru, další známka choroby, která byla i příčinou Nerudovy smrti.

395. V dubnu 1880 po vyjití Vindobony, 1 list, 8°, b, VM.

Vindobona – vyšla v dubnu; *podnik náš český* – „Národ sobě"; *autografy* – „Národ sobě" uvádí autografy Bedřicha Smetany, Jos. Richarda Rozkošného, Zd. Fibicha, Karla Bendla, K. Šebora, Viléma Blodka, Fr. Škroupa; *dvouarchový list* – „Národ sobě" má dva a půl archu foliového formátu; *příspěvky literární* – mimo jiné přispěli Karolina Světlá, Adolf Heyduk, Jakub Arbes, Fr. Herites, J. Vrchlický, Al. Jirásek, Julius Zeyer; *politikům a vědátorům jsem se co možná vyhnul* – v pamětním listě jsou myšlenky Julia Grégra a Fr. Lad. Riegra a několika jiných zástupců obou táborů politických; *Lev do Vídně* – o cestě Josefa Lva do Vídně, viz další dopisy.

396. Asi v polovici dubna 1880, po návštěvě Lvově ve Vídni, podle zpráv o Rukopisech, viz i násl. dopis č. 397, 1 list, 8°, b, VM.

Lev . . . vypravuje – o návštěvě ve Vídni; *Budu mu dnes psát* – A. V. Šemberovi, viz dopis č. 397; *o Kosmických* – Neruda se zajímá o postup Pawikowského prací s překladem Písní kosmických, viz č. 397 a předcházející dopisy 384, 386, 388.

397. V polovině dubna 1880 podle jedné z pozdějších schůzek komise pro chemické zkoumání Rukopisů, 1 dvojl., 8°, b, VM.

as před desíti, nejdél čtrnácti dny – schůzky komise konaly se 24., 30., 31. března a 1. dubna 1880, zprávu o nich přinesl ČČM, 55, 1881, str. 137; *z dvou stran* – Brábek, Šafařík; *František Brábek* (1848–1926) – spisovatel, redaktor, znalec jazyka maďarského; *Antonín Vrťátko* (1815–1892) – spisovatel, toho času byl kustodem Národního musea; *Vojtěch Šafařík* (1831–1902) – syn Pavla Josefa Šafaříka, chemik; *Lev se vrátil z Vídně* – viz dopis č. 396; *as za čtrnáct dní* – poslal však až v polovici května 1880.

398. 6. května 1880, 1 dvojl., 8°, b, VM.

vydání Kosmických – německý překlad Pawikowského vyšel v říjnu 1880, viz č. 418; *vyžil jsem se již z knížky té* – a přece r. 1882 tiskne třetí vydání Písní kosmických s věnováním Podřipsku; *Pražák, Walishauser* – vídeňští nakladatelé, Písně kosmické v německém překladu vyšly v Lipsku u Friedricha; *Hoher Markt* – náměstí ve středu Vídně; *skvostný exemplář* – almanach „Národ sobě" vyšel ve dvojím vydání, obyčejné po 60 krejcařích vyšlo v počtu 10 000, skvostné vydání v počtu 1000 a bylo rozebráno hned první den, 18. května ohlášeno vydání 2., 20. května 3. vydání.

399. 9. května 1880, 1 dvojl., 8°, b, VM.

nebude as hotov – vyšel 15. května v 10 hod. večer, viz č. 403; *Jean Louis Meissonier* (1815–1891) – francouzský malíř, autor titulního obrazu Paris-Murcie; *fotografie kresby* – fotolitografie provedená firmou Farský v Praze: Zlatý věk. Obraz nástropní pro foyer Národního divadla. Kresba dle vlastního kartonu od *Fr. Ženíška* (1849–1916) – malíře generace Národního divadla. V „Národ sobě" vyšla jako příloha; *dvakrát ve feuilletonu* – také dne 5. 3. 1878.

400. V květnu 1880, 1 list, 8°, b, VM.

J. V. Frič – po návratu z vyhnanství; *Viktor Guth* – byl tou dobou dramaturgem, Nerudova předpověď se splnila a s jeho pomocí stal se Frič dramaturgem; *Ignát Schik* – viz dopis č. 25, měl vliv jako šéfredaktor staročeského listu Politik; *Wenn . . .* – Když já takového kudrnatého . . .

401. V květnu 1880, 1 list, 8°, b, VM.

Vojtěch Šafařík – viz dopis č. 397; *Rukopis* – rukopis Královédvorský; *„Záboj a Slavoj"* (O velkém pobití); *„Ludiše a Lubor"* (O slavném sedání); *„Jaroslav"* (O velkých bojích křesťanů s Tatary) – části rukopisu Královédvorského; *Kalevala* – finské národní epos, uměle sestavené a někde se stopami zásahů vydavatele a překladatele Eliáše Lönnrota; *Václav Svoboda, Josef Linda, Václav Hanka* – padělatelé rukopisů Královédvorského a Zelenohorského; *do Alp* – Neruda do Alp nejel, viz dopis č. 409; *text se sbíhá* – schází, vyšel jinak při lámání sazby. Almanach „Národ sobě" překročil původní Nerudův rozpočet o půl archu (viz i č. 395, pozn.); *135 000 exem-*

plářů – počet exemplářů „Národ sobě", viz č. 397. Nerudovi tanul na mysli příklad pařížského almanachu, viz feuilleton Mezi Prahou a Paříží, NL 25. XII. 1879.

402. 11. května 1880, 1 list, 140×145 mm, b, VM.

403. 12. května 1880 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Schembera, Wien, Redaktion des Tagblattes.
Dne 15. května – Neruda oznamuje vyjití almanachu „Národ sobě".

404. Po 16. květnu 1880 po vyjití almanachu „Národ sobě", 1 dvojl., 8°, b, VM.
Karel Bendl (1838–1897) – hudební skladatel, složil pro svatojanskou akademii Spolku žurnalistů operu Švanda dudák; „*N. s.*" – almanach „Národ sobě" vyšel podle ohlášení v NL 16. května 1880; *Soběslav Pinkas* – viz i dopis č. 394, autor titulního obrazu „Národ sobě", dobudování Národního divadla; *směr demokratický* – práce Al. Jiráska, vlastenecké motivy v básních J. Vrchlického i J. Zeyera (Potlesk); *mně za to nadávají* – viz i slánská Svornost (č. 407).

405. Po 16. květnu 1880 a po oznámení žádosti Bendlovy, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Ludevít Procházka (1837–1891) – hudební kritik, obhájce a přítel Smetanův, r. 1879 odešel se svou chotí do Hamburku, dostala se na hamburskou operu; *jeho žena* – operní pěvkyně Marta Reisingerová; *W. T.* – Neues Wiener Tagblatt, působiště V. K. Šembery.

406. 21. května 1880 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Schembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

407. 25. května 1880, 1 dvojl., 8°, b, VM.
už zuří – ohlas almanachu „Národ sobě", viz č. 404; *Deutsche Zeitung* – úterý 18. května 1880, ve večerním vydání Nr. 3006 přináší článek: Ein tschechisches Festblatt (Originalkorrespondenz der Deutschen Zeitung, Prag, 16. V.), autor článku zasahuje do sporů mezi staročechy a mladočechy; *ein jungčechisches* – mladočeský slavnostní list; *slánská Svornost* – 22. května 1880 útočí přímo na Jana Nerudu, pojal prý almanach stranicky, článek má bojovný titul: Mladočeši sobě; *koncese* – citáty z dr. Fr. L. Riegra.

408. 19. června 1880 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Schembera, Roma, Italia, Ferma in posta.
Ferma in posta (ital.) – poste restante; *ve dne nemožno nikam a navečer malaria* – viz Obrazy z ciziny, Římské elegie, str. 193, 205, 206; *Sorrento* – viz vysv. k č. 367; *Amalfi* – přístav na Sicilii; *sv. otec* – viz Nerudův satirický šleh v Obrazech z ciziny, str. 193; *hotová drožka* – unaven a vyčerpán.

409. 2. července 1880 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Schembera, Wien, Tagblatt.

dostanu-li se letos z Prahy – podle L. Quise, Kniha vzpomínek II, str. 36 a 370, Neruda strávil svou dovolenou venku ve Vlachově Březí a snad i na Šumavě, roku 1880 onemocněl tam zánětem žil na pravé noze, jak patrno z dopisu Aničce Tiché (viz Listy Jana Nerudy A. Tiché, usp. Mil. Novotný, 1926, str. 47, list č. 35), viz i č. 415, 416; *knížka* – „Národ sobě".

410. 11. července 1880, 1 dvojl., 8°, b, VM.

zásilka – viz dopis č. 384, pozn., spis A. V. Šembery; *dru Hellerovi* – dr. Servác Heller, viz dopis č. 84; *Lvovi exemplář* – spisu A. V. Šembery; *Vratislav osvěžený* – vrátil se z Italie.

411. Kolem 18. července 1880 podle podobizny E. Bekovské v Humoristických listech, 1 list, 8°, b, VM.

tatínkovi jsem psal – viz předcházející dopis; *dva kousky moravské* – referáty moravských listů o spise A. V. Šembery; *Robert Truxa* – redaktor Skrejšovského listů Tribüne a Epochy, zemřel v Interlakenu 1887; *Konstitutionnelle Vorstadtzeitung* – vycházel ve Vídni; *český divadelní dekameron* – Divadelní táčky počaly vycházet v NL 12. října 1880; *Bekovská* – její podobiznu přinesly HL 18. července 1880 (viz Podobizny I, str. 248).

412. Koncem července 1880 podle dopisu č. 419, 1 list, 8°, b, VM.

Truxa – viz dopis č. 411; *atest* (lat.) – svědectví písemné; *leitartikl*á*ř* – úvodníkář; *hezká cesta* – Neruda měl úmysl jet do Vídně, neuskutečnil jej, viz i č. 416 a 417.

413. Koncem července 1880 podle onemocnění Nerudova, 1 dvojl., 8°, b, VM.

do Vídně – Neruda nejel do konce toho roku do Vídně a Prahu neopustil, viz i č. 409, 326, 327.

414. 7. srpna 1880 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Schembera, Wien, Tagblatt, bez podpisu.

415. 30. srpna 1880 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Schembera, Redakteur, Wien, Tagblatt.

416. 25. září 1880, 1 dvojl., 8°, b, VM.

molto piano (ital.) – velmi pomalu; *konsilium zakončující* – poslední porada lékařská, konečný výsledek, konečná rada; *rád bych do té Vídně* – na říšskou radu, viz i dopis č. 424; *mizerný* – franc. misérable, ubohý.

417. Koncem září 1880 podle dopisu A. V. Šembery o útocích na E. Holuba, 1 dvojl., 8°, b, NM.

NFP – Neue freie Presse, vídeňský liberální časopis; *Daudetova kresba* – soud nad zrádným členem revolučního klubu v románě Alphonse Daudeta Soutien de famille (Podpora rodiny, v překl. J. J. Benešovského-Veselého str. 370); *mouchardství* (z franc.) – policejní špionství; *od pohřbu své matky* – zemřela 20. dubna 1880; *o útocích na E. Holuba* – psal A. V. Šembera Vratislavovi 14. října 1880.

418. 15. října [1880], rok doplněn podle souvislosti a podle textu.
posluhovačka – podle L. Quise onemocněla 19. září (Kniha vzpomínek, str. 417); *poslal jsem exemplář* – německého překladu Písní kosmických; *striktní* – přísný úsudek; *dnes máme pátek* – pátek 15. X. připadá na rok 1880.

419. 17. října 1880, 1 dvojl., 8°, b, VM. K slovům „důstojný nebo ne" připojil Neruda poznámku „V poměru nadezmíněném" a škrtl ji s dodatkem: už se řeklo na stránce předešlé.
přijetí nebude valné – jde o německý překlad Písní kosmických, byly ohlášeny v NL 9. října 1880, vyšly u W. Friedricha v Dichtungen des Auslandes v Lipsku, viz příznivý referát E. Bukovského v poznámce k dopisu č. 442; *licentia poetica* (lat.) – právo básníkovo na volbu výrazu, uměleckého prostředku; *aby Pawikowski tam tu básničku dal* – Pawikowski v úvodu ke Kosmische Lieder uvádí, že vynechal V. Snad jiní jinak uvidí, VI. Věřte, že také hvězdičky, XI. V pusté jsme nebeské končině; pohřešujeme však navíc podle Nerudova číslování píseň X. Paprsku z Alkyony mé; *čti mé feuilletony* – vlastních Nerudových feuilletonů je málo, jen dva, jinak psal divadelní táčky a 10. října 1880 se vysmál obecenstvu, že se domnívá o něm, že je na cestách, viz i č. 436, pozn.

420. 19. října 1880, 1 dvojl., 8°, b, VM.
přátelský list – viz list č. 421, gratulace k uzdravení; *krásné cesty* – A. V. Šembera hojně cestoval, 6. října 1880 vydal se na cestu přes Lublaň do Benátek (viz E. Škorpil, A. V. Šembera, Přehled života a díla, str. 117); *krásné jubileum* – před čtyřiceti lety stal se A. V. Šembera profesorem českého jazyka na stavovské akademii v Olomouci a vydal básnickou sbírku „Básně bez dvou konsonantů pospolu" (výbor z básní Vinařického a Pickových), aby dokázal libozvučnost češtiny.

421. 19. října 1880, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Srdečný list Tatínkův – Neruda odpověděl dopisem č. 420, píše zdvořile Tatínkův.

422. 22. října 1880, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Vložená poznámka *Učím se od Tebe* znamená, že Neruda píše na 1. a na 4. stránku listu.
bohatá společnost – německá literatura; *hosana* (z hebr.) – sláva; *Ludwig Anzengruber* (1839–1889) – vídeňský dramatik, redigoval Heimat; *Peter*

Rosegger (1843–1918) – rakouský spisovatel, redigoval Heimgarten; ani Heimat, ani Heimgarten nepřinesly recensi Písní kosmických; Heimgarten jen knihkupecké oznámení, viz č. 463, 464; *Pařížan* – Louis Léger (1843–1932), francouzský slavista, zajímal se o Čechy vlivem J. V. Friče a měl přátelské styky i s Nerudou a mnohými významnými politiky a spisovateli českými, dopisoval si s A. V. Šemberou; *nová úprava poměrů* – feuilleton NL vyplňuje i Fr. Herites; *Nové divadlo* – bylo postaveno r. 1876 na rozhraní Prahy a Královských Vinohrad; *Švagrovský* – viz dopis č. 18; *Špindler* – viz dopis č. 23; *Barák* – viz přílohu č. 1, pozn.

423. V listopadu 1880 podle dopisu č. 424, 1 dvojl., 8°, ž, VM.
lápis – (lat.) lapis infernalis, dusičnan stříbrný, desinfekční prostředek.

424. 28. listopadu 1880, 1 dvojl., 8°, b, VM.
pro Arbesa – pijáckou baladu; jde o Pijácké motivy, otištěné v Arbesově Šotku 23. prosince r. 1880; viz Básně II; *naši jedou zítra* – 29. listopadu 1880 na říšskou radu zahájenou 30. listopadu.

425. 22. prosince 1880 podle textu dopisu, 1 dvojl., 115×141 mm, ž, VM.
Š. v. – Štědrý večer; *u Fričů* – v rodině Fričů, u J. V. Friče, měl dva syny a dceru; *jedna choroba dlouhá* – střevní katar; *Arabesky* – 2. vydání, ohlášeny 14. XII. 1880 v NL.

426. 31. prosince 1880 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Schembera, Redaktion des Tagblattes, Wien.
vřelý dík – za dárky, viz č. 429, gusle, mince, lampička.

427. Počátkem roku 1881 podle Divadelních táčků (poslední otištěny v NL 17. března 1881), 1 list, 8°, b, VM.
o českém divadle ve Vídni – Šembera nevyhověl přání Nerudovu, o svých vídeňských zážitcích psala Nerudovi Otilie Sklenářová-Malá, otištěno v NL 4. I. 1881.

428. 4. ledna 1881 podle pošt. raz., kor. lístek, VM; adresa jako dopis č. 426.

429. Před 10. lednem 1881, viz dopis č. 430, 1 dvojl., 8°, ž, VM.
skvostné dary – k vánocům, viz č. 425; *gusle* – viz č. 430; *rohatý Caligula* – peníz z doby římského císaře Caliguly; *gumová pinta* – obvaz; *Kein Tag ...* – Ani jeden den bez slunce, ani jedno jitro bez vůně; *Theat.-Dekamerone* – Theaterdekamerone – název vídeňských divadelních almanachů; *Divadelní táčky* – jako feuilletony začaly vycházet v NL 12. října 1880, zde tedy jde o knižní vydání.

430. 10. ledna 1881, 1 dvojl., 8°, b, VM.

malé srbské gusle – v Národopisném museu, dědici někdejšího Průmyslového musea, jsou pod jménem Jana Nerudy jako dárce uloženy prosté černohorské gusle a nikoliv, jak Neruda píše, pestré gusle. Víc ze záznamů nelze zjistit; *pinta* – viz č. 429.

431. V polovině ledna 1881 podle zmínek v dopise, 1 dvojl., 8°, ž, VM.

Zářila – E. Bekovská; *Hochquellenwasser* – horská voda.

432. 25. ledna 1881 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Schembera, Wien, Redaktion Tagblatt.

433. Před 8. únorem 1881 podle Humoristických listů, 1 dvojl., 8°, b, VM. Douška tužkou.

anekdoty greuterovské – Josef Greuter, poslanec říšské rady rakouské (viz o něm podobiznu Jana Nerudy v Humor. listech 12. února 1881, Podobizny I, str. 304); *dikta* – z lat. dicta, výroky, zejména vtipné; Neruda píše dicta; *do středy* – do 8. února, do uzávěrky HL; *pointa* (franc.) – vtipné vyhrocení.

434. V únoru 1881 podle zdravotního stavu Nerudova, 1 list, 8°, b, VM.

exempláry vázané – 2. vyd. Arabesek, ohlášených v NL 14. prosince 1880, v Lumíru 10. ledna 1881; *nové spisy* – poč. roku hlášeny básně R. Pokorného, J. V. Sládka a spisy K. Světlé; *Adě* – překlad Písní kosmických; *pro Lumíra* – Nerudův vztah k Lumíru je stále těsný.

435. 15. února 1881 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa viz dopis č. 432.

Montagsrevue 14. 2. 1881 – str. 4, 5, J. C. Poestion: Kosmologie in Liedern, Rezension; J. C. Poestion pokusil se zařadit Nerudovy Písně kosmické do nových proudů současného básnictví, jež si nemohlo nepovšimnout themat, poskytovaných současným rozvojem vědy. Vypočetl některé Nerudovy předchůdce ve vědec. poesii (Goetha, Schillera) spolu s některými italskými básníky (Mascheroni, Steppani, Regaldi). Všiml si Nerudova pramene Du Prela a výběrem ukázek (Poeto Světe, Také to slunce ohnivé, Měsíček že je mrtvý muž, Jak lvové bijem o mříže) podtrhl, že Nerudovi šlo i o postavení člověka ve vesmíru, o jeho hrdou snahu překonat svůj bezmocný úžas. Poestion doložil to i ocitováním a zdůrazněním písně (Seděly žáby v kaluži) a vyvrcholil sebevědomým vypořádáním se smrtí v básni Ty věčné hlasy proroků; *K. p.* – Kosmické písně.

436. Kolem 4. března 1881, narozenin V. K. Šembery, podle textu dopisu, 1 dvojl., 8°, b, VM, slova: Nemůžeš-li . . . tužkou.

Dnes mi poslal tatínek ten druhý dodatek – A. V. Šembera doplňoval svůj spis o rukopisu Královédvorském dodatky; zachovaly se v datovaném ru-

kopise z r. 1881 ve Vys. Mýtě; 2. dodatek ke spisu Kdo sepsal Kralodvorský rukopis ohlášen v NL 1. února 1881; *ekvivalent* – stejná hodnota; *žurnalistický spolek* – Neruda byl předsedou od r. 1879 do r. 1881; *jiné časopisy poč. roku* – r. 1880 psal do Lumíra VIII, č. 1, str. 9, 10. 1. 1880 Motivy neveršované; v Osvětě I, str. 79 je kritika Eklog a písní J. Vrchlického; v Humoristických listech od 1. 1. 1880 podobizny; *9 neděl přibit na lože* – Neruda nepsal nedělní feuilleton od 18. července do 10. října 1880 – do té doby je možno zahrnout i jeho pravidelnou dovolenou. Ve feuilletonu 10. října 1880 praví: Po devět neděl myslí čtenářstvo, že jsem někde na dalekých cestách, a svíjí se ouzkostí, že cesty ty co nejobšírněji popíšu a „cestovní štrapáce" že dle známého vtipu bude mít tedy vlastně ono, to čtenářstvo totiž, – a já zatím klidně ležím doma a stůňu. Myslím, to že se mi povedlo, – výborný nápad!

437. 8. března 1881 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Schembera, Redaktion Tagblatt, Wien.

438. 11. března 1881, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Montagsrevue – viz dopis č. 435; kritiku psal J. C. Poestion; *dva litry „od Fleků"* – pražský pivovar v Křemencové ulici; *Pawikowski* – viz č. 384.

439. 18. března 1881, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Gratulace – blížily se narozeniny Šemberovy, 21. březen; *lethargie* – ochablost, malá agilnost v národním životě, zaviněná podle Jana Nerudy staročechy a odrážející se v divadelním životě úpadkem návštěvy v divadle, zejména se strany lidu (viz i prohlášení českých spisovatelů ve věci Národního divadla v NL 18. března 1881, podepsané i Janem Nerudou); *lid se vzpamatovává* – v lid Neruda věřil, i tehdy, když pochyboval o vůdcích.

440. 18. března 1881, 1 dvojl., 110 × 140 mm, VM.

To se ztratil – lístek z 15. února 1881, je zachován; Šembera neodpovídal; *adresní Sch* – Neruda podle přání Šemberova píše Schembera; *literární příloha* – Montagsrevue ze dne 14. února 1881; *J. C. Poestion* – tehdy spolupracovník lipského listu Friedrichova Magazin für die Literatur des Auslandes, psal referát v Montagsrevue, viz č. 435; *nedělní Parlamentär* – z 13. března 1881; otiskl Prager Literaturbriefe II (Literární dopisy z Prahy); autor -r-, podle Nerudy Skrejšovský, pojednává o Pypinových Dějinách slovanských literatur, a o Kosmických písních a Povídkách malostranských, které označuje za geniální a nedoceněné; *Tribüne* – nepřinesla nic; Parlamentär a Tribüne byly časopisy J. S. Skrejšovského.

441. 27. března 1881, 1 dvojl., 8°, b, VM.

v pondělí – 21. března; *dnes v sobotu* – 26. 3.; Neruda datuje dopis 27/3 1881, to je neděle; buď se mýlil v datu, nebo dopis v neděli dopsal; *nový*

engagement – E. Bekovská působila u českého divadla od r. 1878 až do 12. září 1882, s krátkou přestávkou (viz nekrolog Ferd. Čenského, Osvěta, 1882, 2, str. 1141).

442. 3. dubna 1881, 1 dvojl., 8°, b, VM.

To tys psal do Illustr.! – Neue Wiener Illustrierte Zeitung, č. 28, 3. dubna 1881, str. 438: Emil Bukowski, Johannes Neruda (recense Kosmických písní); podle Nerudových slov *To tys psal* soudím, že E. Bukowski je V. K. Šembera. Emil Bukowski – V. K. Šembera ocenil zásluhu G. Pawikowského, že seznámil světovou veřejnost s dílem Jana Nerudy, který překonal pocit malosti a ve svých Písních kosmických zabýval se otázkou poměru člověka k vesmíru a neopomenul vřelými slovy vyznat svou lásku k vlasti a národu, v čemž Bukowski spatřuje i ústupek domácím poměrům. Neruda nebyl pochopen u svých krajanů, ač toho jeho 25letá spisovatelská činnost již zasluhuje. Svými Písněmi kosmickými stvořil Neruda dílo, na něž může být národ hrd, tím spíše, když nelibě nese důkazy o nepravosti Rukopisů; *o nové podobizně Žižkově* – A. V. Šembera, Památky archeologické VI, 75, 76; *nožička je nepokojna* – zhoršení Nerudovy choroby, viz dopis č. 416; *substrát* (z lat.) – podstata.

443. 11. dubna 1881, 1 dvojl., 8°, b, VM.

zase ticho – rozruch způsobený čl. v Illustrierte; *něco vyleze* – viz č. 445; někdo z redakce NL, Neruda vyvrací účast Julia Grégra na útocích na V. K. Šemberu, viz č. 445, pozn.; *insinuace* – našeptávání; *konkurenční práce calderonské* – Neruda použil informací A. V. Šembery v NL, 7. dubna 1881: španělské vyslanectví vypsalo čestnou cenu za báseň na oslavu dvoustého výročí smrti Calderona de la Barca, a to za báseň v jazyku českém, polském a maďarském. Do 1. dubna bylo zasláno 17 maďarských, 12 českých a 4 polské konkurenční básně. Poetické práce byly odkázány k posouzení zvláštnímu sboru soudcovskému.

444. 12. dubna 1881, 1 dvojl., 8°, b, VM.

užil jsem – viz dopis č. 443; *mezi 11 zaslanými* – zpráva v NL mluví o 12, viz i dopis č. 447.

445. 19. dubna 1881, 1 dvojl., 8°, b, VM.

lokálka v NL – 19. dubna 1881 Vídeňské listy a Národní divadlo, NL útočí na „panoše" z Neues Wiener Tagblattu, patrně V. K. Šemberu, který nedávno v Illustrierte napadl český národ, z něhož pochází, a nyní i Národní divadlo. Jde patrně o další článek Šemberův v Neues Wiener Tagblattu. Šembera zašel asi příliš daleko, když odsuzuje, že byly odmítnuty německé hry, ale pokud se týče malé návštěvy divadla, kryjí se jeho názory s Nerudovými; oba nesouhlasili se směrem, jak divadlo bylo vedeno, viz zde i č. 449.

446. 1. května 1881, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Akademie – Spolku českých žurnalistů byla 15. května 1881 v Novém českém divadle; na programu byly premiéry: Antonín Dvořák, Tragická ouvertura, op. 1; Bedřich Smetana, Valdštýnův tábor, symfonická báseň; J. J. Rozkošný, Lumír, kantáta; Karel Bendl, Tarantella; F. Z. Skuherský, Fantasie dle Máchova Máje; Fr. Kolár a Zd. Fibich, Drama a opera vstupují do Národního divadla; *Filip Čermák* – příbuzný zakladatele České akademie Josefa Hlávky; *Dnes je resultát v novinách* – 1. května v NL: Cenou poctěné básně: Sv. Čech, Nová sbírka veršovaných prací, Jaroslav Vrchlický, Mythy, El. Krásnohorská, K slovanskému jihu. Porota Josef Durdík, Jan Kosina, Ferd. Schulz za Svatobor a za Museum K. Tieftrunk a A. Vrťátko; *instrument* – instrukce, podle nichž ceny udělovány; *punctum* (lat.) – tečka; *do novin* – vyzvání k Svatoboru Neruda nenapsal.

447. 23. května 1881, 1 list, 8°, b, VM.

Po přečtení Čechovy básně – Sv. Čech, Calderon, otištěno v NL 8. května 1881; *Zpráv . . . jsme použili* – 8. května 1881 v NL: Připomenutí k básním ke dvousté památce úmrtí Calderonova. Pro české básně byl členem komitétu pro posouzení A. V. Šembera. Kromě Sv. Čecha účastnili se Ad. Heyduk, J. Vrchlický, E. Miřiovský; víc zpráva z jedenácti účastníků soutěže neuvádí.

448. 2. července 1881, 1 dvojl., 8°, b, VM.

s neděle – 3. července; *začnu pracovat* – první feuilleton 10. července; *den 21. června* – svátek sv. Aloise, svátek A. V. Šembery.

449. 14. července 1881, 1 dvojl., 8°, m, VM.

lern' wieder . . . – citát z Goetha: uč se znova žít a budeš zdráv; *poslední neděle* – nepíše feuilletony ani o otevření ND, píše je Vilém Ryba (1849 – 1907, redaktor a politik); *že jsem tam nebyl* – v Národním divadle, bylo otevřeno slavnostním představením Libuše 11. června 1881; *aféry* – buršácké výtržnosti proti kofinskaci NL a Pokroku; *změněné poměry* – Neruda nesouhlasí s vedením ND, vyslovuje takto, že nemoc nebyla hlavní překážkou, aby navštívil ND; *na place* – na místě; *citát z Tvých „Ňader"* – Šemberova sbírka veršů Z mladých ňáder z r. 1863.

450. 24. července 1881, 1 dvojl., 8°, b, VM.

chci už z Prahy – Neruda nepodnikl zamýšlenou cestu; *karfunkule* – vřed.

451. Brzy po 24. červenci 1881 podle Nerudovy choroby, 1 list, 8°, b, VM.

Wespy – Wespe, Vosa, německý satirický časopis; *Ulk* – Vtip, Žert, berlínský satirický časopis; *tutti quanti* (ital.) – všecky takové.

452. Koncem července 1881 podle příprav na cestu, 1 dvojl., 8°, b, VM.
V listu svém – viz č. 449; *J. V. Frič* – Frič v tu dobu přispíval do NL; *má tě rád* – V. K. Šembera pomáhal horlivě J. V. Fričovi, když byl ve vyhnanství v Berlíně, Moskvě, Záhřebu; *Malý Semmering* – lázně v Čechách na trati děčínsko-varnsdorfské; *Station Schönfeld* – místo v okrese varnsdorfském; *severní dráha* – Vídeň–Praha–Děčín; *já bych rád někam zapad* – Neruda jel na Šumavu.

453. Po 28. srpnu 1881, po návratu ze Špičáku, 1 dvojl., 8°, b, VM.
dnes už také v Praze – Neruda pobyl na Špičáku od počátku srpna 1881, ohlas toho pobytu jeví se ve feuilletonech ze 7. a 25. srpna 1881 Na horách. Návrat ohlašuje feuilleton ze 4. září 1881.

454. 8. září 1881, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Allerhöchste . . . – Nejvyšší rozhodnutí ze 7. října 1851, kterým se stanoví hranice uhelné pánve u Teplic; *Artikel* – Článek I smluvní a koncesní listiny z 1. ledna 1855 mezi státem a Společností státních drah; *stampiglovány* – orazítkovány.

455. 9. září 1881 podle č. 454, 1 dvojl., 115×145 mm, b, VM.
bolí mne očička – viz č. 453, choré oči; *včera jsem psal tatínkovi* – viz č. 454.

456. 23. září 1881, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Poestion – viz dopis č. 435; po Poestionově kritice Písní kosmických v Montagsrevue (viz č. 435) vyvinul se písemný styk Nerudův s ním, dosud nezjištěný; *Scherr* – Johannes Scherr v Allgemeine Geschichte der Literatur, I. sv., 1880, na str. 399 vytkl závislost Nerudovu na Heinovi.

457. 7. října 1881, 1 dvojl., 8°, m, VM.
tatínek už je doma – A. V. Šembera podnikl r. 1881 cestu z Vídně do Pasova.

458. 10. října 1881, 1 dvojl., 8°, m, VM.
povídka – snad oživený plán napsat větší prozaickou práci, jako byl román Trojka. Neruda román Trojku prodal Dattlovi; zaznamenal to J. Vrchlický v dopise bratru B. Frídovi koncem r. 1873 (viz B. Frída, Mladá léta Jar. Vrchlického, 1931, str. 57); *svazeček básní* – první zmínka o Prostých motivech; *v Německu se dost nepsalo* – Anzengruber a Rosegger nepsali, viz č. 463; *Tvůj úsudek* – v Illustrierte pod jménem E. Bukowski, viz č. 442, v Montagsrevue Poestion, viz č. 435; *zahájení říšské rady* – 14. listopadu.

459. 11. října 1881, 1 dvojl., 8°, m, VM.
otištěným v časopise slovům mým – patrně rozmarný feuilleton v NL 9. října 1881; *poměry české* – politické poměry se zhoršily vývojem mezi-

národní situace; jakmile se projevila myšlenka spojenectví rakousko-ruského, vzmohl se německý tlak a policejní útisk; *Letos na Šumavě* – Nerudův pobyt na Špičáku, viz dopis č. 453.

460. 11. října 1881, 110×140 mm, m, VM.
Paul Heyse (1830–1914) – básník, novelista a dramatik; *Ferd. Kürnberger* – viz dopis č. 219; *V. Žížala-Donovský* (1824–1890) – revolucionář z r. 1848, povídkář a člen administrace Národních listů; *černý kabinet* – opatření policejní k zachycování dopisů určitých osob.

461. 27. října 1881, 110 × 140 mm, m, VM.

462. 27. října 1881, 8°, m, VM.
list sdělený – projev uznání zaslaný A. V. Šemberovi v bojích o Rukopisy, A. V. Šembera dostával podobné listy, E. Škorpil ve své knize A. V. Šembera, Přehled života a díla, str. 69, 70, otiskl takový dopis Jos. Perwolfa.

463. V listopadu 1881, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Roseggrovi–Rosegger nereferoval v Heimgartenu, otiskl jen knihkupecké oznámení; *Anzengruber* – referát v Heimat nebyl otištěn; *5. listopadu* – toho dne připomínal si A. V. Šembera začátek svého úředního působení v Brně dne 5. listopadu.

464. Po 12. listopadu 1881, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Anzengruber – viz č. 463; *trouble* – shon, zmatek; *Deutsche Zeitung* – z 12. listopadu 1881 – Taaffovo ministerstvo zklamalo české naděje; *v pondělí* – 14. listopadu 1881, zahájení říšské rady.

465. 14. listopadu 1881, 1 dvojl., 8°, m, VM.
černý kabinet – viz dopis č. 460; *oční neduh* – viz č. 114, 453.

466. 27. prosince 1881, 1 dvojl., 8°, b, tužkou, VM.

467. 24. února 1882, lístek 77 × 48 mm, VM.
Ingoustem – Neruda zdůrazňuje, že píše inkoustem, ač je nemocen; *na Benátky* – častý cíl Šemberových cest; *předloním zapálená noha* – viz č. 327.

468. 19. března 1882, lístek 78 × 50 mm, VM, psáno tužkou.
Myslím na Tebe – V. K. Šembera měl patrně starost o otce, viz i č. 470; *stran sebe* – Neruda pozoruje chorobu, zánět žil, viz č. 467.

469. 20. března 1882, 1 dvojl., 8°, m, VM.
zítřejší den – 21. března, narozeniny A. V. Šembery.

470. 28. března 1882, kor. lístek, VM, adresa: V. K. Šembera, Wien, Tagblatt. Neruda píše Šembera, snad pod dojmem úmrtí A. V. Šembery.

V dnešních NL – NL 28. března 1882, E(im), Z Vídně, 26. března. Nad hrobem A. V. Šembery. A. V. Šembera zemřel ve Vídni 23. března 1882 v 11 hod. dopoledne. Řeč Edv. Alberta přeložil pro Národní listy Jan Neruda.

471. 3. dubna 1882, 1 dvojl., 8°, m, VM.

472. 9. dubna 1882, lístek 75 × 50 mm, b, VM, psáno tužkou.

lístek prof. dr. Albertovi – Albert se staral o Nerudu, viz dopis č. 512.

473. 29. dubna 1882, 1 dvojl., 8°, m, VM.

Časné stěhování – Šemberovy (Františka a Zdeňka) se odstěhovaly do Vys. Mýta (viz dopis č. 482) asi v polovici roku 1882 a od té doby je dům v Damaškové, nyní Šemberově ulici místem, kam docházejí Nerudovy dopisy Zdeňce a Františce Šemberovým (viz obr. přílohu č. 12, 14, viz i dopis č. 482).

474. 11. května 1882, 1 dvojl., 8°, m, tužkou, VM.

Ferdinand Dattel – zemřel 9. května 1882; *dědicové* – knihkupectví a nakladatelství Valečka a Edvard Grégr, Neruda se vyrovnal postoupením Balad a romancí Ed. Valečkovi dopisem z 11. ledna 1882 (3 000 exemplářů 1. č. Poetických besed za 80 zlatých); *Eichwald* – Dubí; *počátkem června* – asi od 2. června, viz dopis č. 477.

475. 13. května 1882 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Schembera, Redakteur, Wien, Tagblatt.

an der Hand – pomocí katalogu knihovny.

476. 26. května 1882, korespondenční lístek s francouzským názvem (billet de correspondance), VM.

přípis – Jan Neruda se staral s pomocí Julia Grégra o rozprodej knihovny A. V. Šembery.

477. 26. května 1882, 1 dvojl., 8°, b, VM.

Letíš v okovech – Šemberova cesta do Italie; *ut prius* (lat.) – jako dřív; *Eichwald, Theresienbad* – Dubí, Tereziny lázně, byly toho roku nově zařízeny.

478. 5. června 1882, 1 dvojl., 8°, b, VM, psáno v Dubí.

třetí den v Eichwaldu – v Dubí (Eichwaldu) od 2. června 1882; *pobyt „v lesích"* – prospekty lázní Dubí zdůrazňovaly toho roku zvlášť lehký přístup do lesů rovnou z pokojů (NL 15. května 1882).

479. 20. června 1882, 1 dvojl., 8°, ž, VM, psáno v Dubí.
Zítra 21. června – sv. Aloise, svátek A. V. Šembery; *psával jsem vždy* – r. 1880 pro silný oční katar nepsal, viz č. 410.

480. 20. června 1882, 1 dvojl., 8°, ž, VM, psáno v Dubí.

481. 27. července 1882, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Barák – viz přílohu č. 1, pozn.; *brightická* – Brightova nemoc, vleklý zánět ledvin; *Strampfer* – viz č. 67;

482. 27. září 1882, 1 list, 8°, b, VM.
nějaký německý ultra – německý šovinista; pense vyměřená pí Šemberové byla asi i proto tak malá, protože A. V. Šembera nedostával plat skutečného universitního profesora, byl nehonorovaným docentem; *dámám do Vys. Mýta* – Šemberovy odstěhovaly se tedy v polovici roku 1882 do Vys. Mýta.

483. 7. října 1882, 1 dvojl., 8°, b, VM.
sensace v Praze – úmrtí herečky Emilie Bekovské 5. října 1882; *Včerejší a dnešní Národní* – ze 6. října 1882; zpráva končí: „U smrtelného lože dleli prof. Albert a spisovatel K. Šembera, oba již od mládí její přátelé. Dlouholetý přítel zemřelé, ředitel divadla Karlova p. Strampfer, dostavil se již po smrti." Emilie Bekovská přijela do Vídně a podrobila se operaci nádoru, kterou nevydržela. V závěru zprávy je zhodnoceno dílo Emilie Bekovské.

484. 15. října 1882, kor. lístek, VM, adresa jako u dopisu č. 475.
hledat po hostincích – V. K. Šembera byl v Praze.

485. 26. října 1882, 1 dvojl., 8°, b, VM.
hrob A. V. Šembery – A. V. Šembera zemřel ve Vídni, ve Vysokém Mýtě pohřben nejprve na starém hřbitově, později přenesen na nový (viz obr. č. 17, původní hrob A. V. Šembery); *zařízený pokoj* – pracovna A. V. Šembery (viz obr. č. 16).

486. 6. listopadu 1882, 1 dvojl., 8°, b, VM.
nemoc V. K. Šembery – viz zmínku v dopise č. 485; *in pleno consilio* (lat.) – v úplném shromáždění, přede všemi; *flebitida* – zánět žil; *Otto Leixner, Illustrierte Geschichte der fremden Literaturen* – 2. vyd., II. sv., str. 509–512, v oddílu o české literatuře kapitola o Janu Nerudovi a podobizna J. Nerudy; pro nepřístupnost 1. vydání cituji 2. vyd.; *kdo to psal* – v článku použito dat z překladu Pawikowského, vzhledem k dřívějšímu naléhání Nerudovu na Šemberu, aby psal o české literatuře, soudím, že V. K. Šembera buď zprávu psal nebo dodal informace (viz i dopis č. 53).

487. 15. listopadu 1882, 1 list, m, VM.
Dr. Viktor Guth – viz dopis č. 312; *státní stipendium* – viz dopis č. 122 atd.

488. 16. listopadu 1882, 1 dvojl., 8°, m, VM.
má pečlivá hospodyně – Anna Haralíková, Neruda učinil ji dědičkou svých autorských práv; *prodej vážných spisů* – viz dopis č. 476, 492; *rektifikovaný inserát* – opravený inserát odpovídal asi znění přiloženému k dopisu č. 493.

489. 17. listopadu 1882, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Fliegende Blätter – mnichovský humoristický časopis.

490. 19. listopadu 1882, 1 dvojl., 8°, m, VM.
České noviny – dřívější Posel z Prahy; *knihovna* – z velké části zůstala ve Vys. Mýtě.

491. 20. listopadu 1882, kor. lístek, VM, adresa: V. K. Schembera, Redakteur des Tagblattes, Wien.

492. 24. listopadu 1882, 1 dvojl., 110 × 135 mm, b, VM.
fotografie maminčina – obrázek paní Fr. Šemberové (viz obr. č. 11); *Strampfer* – úspěchy v Karlstheater ve Vídni, jako ředitel tohoto divadla uváděn ve zprávě o pohřbu E. Bekovské, viz pozn. k č. 483.

493. 1. prosince 1882, 1 dvojl., 8°, m, VM, přiložen koncept inserátu:
Knihovna po zvěčnělém učenci profesoru A. V. Šemberovi pozůstalá obsahuje mnoho vzácných starých knih českých a dědicové hodlají část z ní milovníkům českého písemnictví odprodat. Jmenovitě jsou v části té zahrnuty proslulé staré *bible* naše, takž bible Králická, Benátská, Melantrichova (z r. 1570) a j., dále *historická* díla Eneáše Sylvia, Balbína, D. A. z Veleslavína, Beckovského, Pešiny z Čechorodu, Hájka z Libočan, *spisy právnické* od Vřesovice, K. z Koldína, pak Kosmografie Zikmunda z Puchova (z r. 1554), spisy Ctibora z Cimburka, Zřízení zemská markrabství moravského ze 16. a z počátku 17. věku a jiné spisy důležité. – K dotazům dotýčným ochotně odpoví slečna *Zdenka Šemberova ve Vysokém Mýtě*. Tamtéž lze obdržeti ještě spisy vědecké, profesorem Šemberou samým sepsané a vydané.

494. 1. prosince 1882, 1 list, 8°, b, VM, kusý dopis.
Josef Jireček (1825–1888) – literární historik, konservativní politik, 1879–1887 člen říšské rady; *Hugo Gans* († 1922) – vídeňský publicista; *Max Leythäuser* – viz i dopis č. 267; 25. května 1885 psal o něm Neruda v Humoristických listech (viz Podobizny III).

495. 11. prosince 1882, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Pokrok – nepřinesl zaslanou notici, viz č. 493; *notice* – viz dopis č. 493; *Poetické besedy* – ohlášeny 18. ledna 1883 v NL.

496. 13. prosince 1882, 1 dvojl., 115 × 145 mm, b, VM.
Skaldenklänge, die Kunstreiterin – Písně skaldů, Krasojezdkyně.

497. 14. prosince 1882, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Tovačovského rukopis – nelze rozhodnout, o který spis Ctibora Tovačovského z Cimburka jde; *orkány* – bouře.

498. 22. prosince 1882, 1 dvojl., 8°, b, VM.
neštastný rok – úmrtí A. V. Šembery.

499. 31. prosince 1882, 1 dvojl., 8°, b, VM.
myslivost – honba; *peníz z doby Václava II.* – patrně groše pražské.

500. 19. ledna 1883, 1 dvojl., 115×140 mm, z, VM, tužkou.

501. 29. ledna 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
nejnovější dílko své – 1. čís. Poetických besed, Balady a romance, ohlášeny v NL 24. ledna 1883.

502. 4. února 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.

503. 4. února 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
ingoustový dopis – viz i dopis č. 467, známka lepšího zdraví; *mělničina* – Neruda se pohybuje v okruhu představ z Balad a romancí, viz Romanci o Karlu IV.; *jak to právě rostlo* – Neruda vysvětlil vznikání Balad a romancí v úvodním slovu sbírky: „Volím slovo prosté, chci tu báji vypravovat, z úst jak lidu roste."; *Těžko rovnováhu hledat* – Neruda kriticky uvažuje o komposici sbírky, podobně činil u Povídek malostranských, viz č. 151.

504. 5. února 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
zásoba knihová – viz č. 493.

505. 12. února 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
feuilleton – 12. února 1883; *Strampfer* – neměl úspěch v Karlstheater; *sešit svůj* – 5. č. Poetických besed, Prosté motivy, vyšlo dříve (viz dopis č. 513); *Poetické besedy* – dokud vyšla čísla 1–4 (Jan Neruda, Balady a romance, Ad. Heyduk, Oldřich a Božena, Sv. Čech, Petrklíče, J. Vrchlický, Staré zvěsti).

506. 15. února 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
Valečka – Nakladatelství Ed. Valečka; *40 exemplářů říšského zákoníka* – A. V. Šembera jej překládal, honorář za překladatelství byla největší část jeho vídeňských příjmů.

507. 15. února 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
benátská událost – úmrtí Richarda Wagnera v Benátkách 15. února 1883; *Budu také o Wagnerovi psát* – v NL 15. a 16. února 1883 dvě nepodepsané zprávy: Richard Wagner mrtev. Úmrtí Richarda Wagnera; v Humoristických listech 24. 2. 1883 (viz Podobizny II, str. 146).

508. 6. března 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
akuratesa – přesnost; *redakční a mimoredakční práce* – přispívání do Humoristických listů a redigování Poetických besed; *feuilleton, příští sobotu* – 10. března; Neruda psal feuilleton, v NL 11. března: Znamení jara (o jarní módě).

509. 18. března 1883, 8°, z, VM.
těžké dny – 21. a 23. března, narozeniny a úmrtní den A. V. Šembery.

510. Březen 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
dva dny nesmírné pamětní váhy – 21. a 23. března.

511. 29. března 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
list plný jarní vůně – Vratislav byl v Nizze a Neruda dopisu použil ve feuilletonu, viz dále; *Sitte* – viz dopis č. 12, byl pravděpodobně s Vratislavem v Nizze; *„české jaro"* – Neruda vykreslil jaro r. 1883 ve feuilletonu 18. března a použil citátu z dopisu V. K. Šembery: „Čert prý letos zanesl od severní točny obrovské ledy mořem až někam daleko dolů k jihu, a my máme z toho teď své nadělení. Nejen ‚my' v Praze, také ‚my' v Bozenu, ‚my' v Nizze, a vůbec kde je kdo z českého našeho kruhu. – ‚Ačkoli mně ruce mrznou, že sotva péro držím', začíná přátelský list ze středomořské, ‚teploučké' Nizzy, a pak následuje popis, jak prý se to zcela a zvláště vyjímá, když na zlatolesklých pomorančích, na kvetoucích růžích spočívá sníh – –" V. K. Šembera jel do Nizzy (Nice) přes Tyroly, Bozen (Bolzano) a vracel se přes Benátky, viz č. 512.

512. 25. dubna 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM. U slov „neříkej o tom nic" na 4. straně listu na počátku řádku šipka odkazující na str. 3.
dle úsudku všech (*také Albertova*) – viz dopis č. 472, prof. Albert vyšetřil Nerudu; *Vilém Weiss* (1851–1891) – chirurg; *v Benátkách* – Šembera byl v Benátkách na zpáteční cestě z jižní Francie (viz dopis č. 511).

513. 25. dubna 1883, 1 list, 8°, z, VM, psáno tužkou.
Prosté motivy – vyšly dříve, než Neruda původně sliboval (viz č. 505); *torso* – Neruda s ostychem přiznává, že psal o sobě, omlouvá se, že pominul ve sbírce themata obecného významu; *povstalé v nemoci* – Neruda onemocněl už v roce 1878, viz dopis č. 332. První ukázky z Prostých motivů tiskl v Lumíru VII, 1879, č. 2, 20. 1.

514. 26. dubna 1883 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Schembera, Redaktion Tagblatt, Wien.
psal jsem jen o své nemoci a o svých nemocech – ve skutečnosti i o Prostých motivech; *Venezia* (ital.) – Benátky; *vederemo* (ital.) – uvidíme; *servus* – pozdrav.

515. 1. května 1883, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Vratislav zpět ve Vídni – viz dopis č. 512, Nerudovo váhání.

516. 12. května 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
veselé svátky – svatodušní.

517. Před 17. květnem 1883 podle Prostých motivů i podle zeleného papíru, 1 dvojl., 8°, z, VM, tužkou.
Píšeš o mých verších – Prostých motivech; *item* (lat.) – také; *obraz mých posledních tří let* – 1879, 1880, 1881, viz dopis č. 513; *několik pochlebných slov* – tak vyzněla kritika Emanuela Miřiovského v Lumíru XI, č. 14, str. 224, z 10. 7. 1883; *fotografie* – viz dopis následující.

518. 17. května 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
Sváteční výlet – svatodušní svátky; *Stundeneinteilung* – rozdělení hodin; *via Berlín* – přes Berlín; *krásná Němkyně* – viz č. 517.

519. 17. května 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
Květné zásilky – Květiny k svátku 16. května.

520. 17. května 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.

521. 22. května 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
kráska – viz dopisy č. 517 a 518; *WT* – Neues Wiener Tagblatt; *Teirich* – event. příbuzný Valentina Teiricha (1844–1876), hudeb. theoretika.

522. V květnu 1883 podle souvislosti obsahové, podle zmínek o krásce, 1 dvojl., 8°, b, VM.

523. 31. května 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
paní Addě líp – viz dopis č. 521; *svátek Zdenky* – Sidonie, 23. června, Zd. Šemberová slavila však svátek podle Ludmily Kolárové 16. září; viz dopis č. 748.

524. 31. května 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.

525. 12. června 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
rytiny – desky Josefa Šembery (viz č. 1), jde o obraz Pohled na Prahu; *mladé museum Pražské* – Pražské městské museum, vzniklo po přednášce dr. Huga Tomana (10. února 1883); potvrdilo příjem duplikátu obrazu a zakoupilo i desky, viz č. 530; *postskript* (lat.) – douška, dodatek.

526. 15. června 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
pomstím se na brošuře – ve feuilletonu 17. června 1883: Boj, nic než boj! (podle Knollovy brožury o závislosti na cizí kultuře); *o knížečce* – Smitalův

překlad výboru z povídek Jana Nerudy v Genrebilder u Reclama v Lipsku obsahuje v I. svazečku Trhany, z Různých lidí (dnes části Arabesek) Římanku, Vampyra, Improvisátora, z Arabesek France, z Povídek malostranských U tří lilií, Psáno o letošních Dušičkách. Název Trhani zůstal nepřeložen, překladatel v poznámce pokusil se jej definovat. Neruda sám byl v rozpacích, viz dopis č. 207; *Prager Montagsrevue* – dokazovala Nerudovi závislost na Heinovi; *Bret Harte* – první ukázky z Bret Harta jsou již v 1. č. Lumíra z ledna 1873, str. 10. Vyvrženci Poker-Flatští. Přeložil J. V. Sládek. Překlad byl tedy připraven již r. 1872, a proto soudím, že originály byly dodány již dříve (viz dopis č. 52). K znalostem angličtiny se Neruda přiznává později (viz dopis č. 315). Bret Harta překládal (viz č. 287). Proti obvinění, že Bret Harta napodobil, se Neruda úsilně brání.

527. 19. června 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
kvitance městského musea – potvrzení v seznamu darů otištěném v NL 23. června 1883: Paní Šemberová, vdova po učenci prof. A. V. Šemberovi darovala velký obraz (mědirytinu) Pohled na Prahu; *Vysoké Mýto znám* – r. 1860, když redigoval Obrazy života u Augusty v Litomyšli; *plán Vys. Mýta* – pořízený Antonínem Tůmou, starostou vysokomýtským, vydaný v obálce Adolfa Liebschera, je v Nerudově knihovně; *vaše sídlo* – dům v tehdejší Damaškové, nyní Šemberově ulici, budova Šemberova musea (viz obr. č. 12).

528. 19. června 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.

529. 20. června 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
zítřejší den – 21. června, sv. Aloisie.

530. 23. června 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
dnešní Národní – z 23. června 1883, viz dopis č. 527.

531. 25. června 1883, zálepka, VM, adresa: V. K. Schembera, Redakteur, Wien, Tagblatt.
jsem moderní – Neruda použil po prvé zálepky.

532. 25. června 1883, kor. lístek, VM, adresa viz dopis č. 531.

533. 12. července 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
10. července – Neruda řídil se rodinnou tradicí a slavil narozeniny (zde jde o čtyřicáté deváté) 10. července, na křestním listě je udáno 9. července; *Schalek* – viz dopis č. 492; *Fliegende* – viz dopis č. 590.

534. 17. července 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
Genrebilder – 1. sešit Smitalova výboru z Nerudy; *Tadyhle posílám* – Neruda se dříve dočetl o Smitalově překladu, než jej obdržel; Neruda měl

asi námitky a veřejně vyzýval Antonína Smitala, vídeňského žurnalistu, aby ho navštívil (NL 1. srpna 1883).

535. 22. července 1883, kor. lístek, VM, adresa: V. K. Schembera, Redakteur, Wien, Tagblatt.
Tägliche Rundschau – jde patrně o Oesterreichische Rundschau I, 1883, str. 1145–46, s článkem Karla Müllera Poetische Bibliothek 5. Bändchen: Recense Prostých motivů obsahovala jako ukázku 4. číslo zimního cyklu Prostých motivů: V očích mně to světélkuje; *překlady Pawikowského* – Písní kosmických.

536. 31. července 1883, 1 dvojl., 110×185 mm, b, VM, psáno na str. 1 a 4 a šipkou označeno na str. 1.
Josef Barák – stonal dlouho, zemřel 15. listopadu 1883; *abych měl můstek* – spojení s V. K. Šemberou, důvod k dopisování.

537. 6. srpna 1883, 1 dvojl., 8°, z, VM.
stereotypoval – pořídil stereotypickou, věrnou, stejnou fotografii.

538. 14. srpna 1883, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Poslední svůj feuilleton – z 12. srpna 1883 v NL: V Praze 11. srpna. – Co dělat – Když už jsme se jednou do smiřování dali, smiřujme vesele dál! *extremity* – končetiny.

539. 22. srpna 1883, 1 dvojl., 8°, b, VM.
obrázek – viz dopis č. 537; *kalendář* – r. 1882; V. K. Šembera redigoval pod jménem Friedrich Petz Illustr. Oesterreichischer Volkskalender (viz dopis č. 94); *Poetické besedy* – do té doby č. 1–5, z toho Nerudovy Balady a romance a Prosté motivy, viz pozn. k č. 540.

540. 28. srpna 1883, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Poetické besedy – 1. Jan Neruda, Balady a romance, 2. Adolf Heyduk, Oldřich a Božena, 3. Sv. Čech, Petrklíče, 4. Jaroslav Vrchlický, Staré zvěsti, 5. Jan Neruda, Prosté motivy; *slavnost vysokomýtskou* – sjezd „Krakonoše", spolku akademiků ze severovýchodních Čech, konal se 18. srpna 1883.

541. 31. srpna 1883, 1 dvojl., 8°, m, VM.
P. b. – Poetické besedy, viz č. 540; *přízemní bytek* – ve Vladislavově ulici č. 14, viz dopis č. 543. Neruda opustil byt v II. poschodí, nedbal, že ulice není zvláště příjemná; *zítra feuilleton* – v NL 2. září 1883, o rozkopané Praze, o Sardouovi, Dumasovi, berlínském časopise Ulk (viz také dopis č. 451), feuilleton rozmarný.

542. 8. září 1883, 1 dvojl., 8°, m, VM.

543. 27. září 1883, 1 dvojl., 8°, b, VM.

544. 2. října 1883, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Směje se to – pravděpodobně květiny.

545. 7. října 1883, 1 dvojl., 8°, b, VM.
upomínka – obrázek hrobu A. V. Šembery; *prejzová stříška* – střecha vedlejšího domu (viz obrázek hrobu č. 17); *číslo Poetických besed* – č. 6, L. Quis Balady; *posléz* – posledně, naposled; *návštěvou* – naposled ve Vídni r. 1879, u Šemberů jistě 1877 a 1878 v září, viz dopis č. 331, pozn.

546. 14. října 1883, 1 dvojl., 8°, m, VM.
id est (lat.) – to jest; *nová kniha A. Christenové* – Z hlubin (Aus der Tiefe) 1883; *od gumy* – arabské lepidlo.

547. 30. října 1883, 1 dvojl., 8°, b, VM.
smutné dva dny – Dušičky; *budoucí krok* – zasnoubení s Giselou Strassmannovou, podle zásnubního oznámení uloženého v Šemberově museu ve Vys. Mýtě.

548. 4. listopadu 1883, 1 dvojl., 8°, b, VM.
Magazin – Magazin für die Literatur des Auslandes, vyd. G. Friedrich, Lipsko; *Deutsche Hochschule* – časopis přinesl 10. srpna 1883 referát, podepsaný △, Genrebilder von Jan Neruda (aus dem Czechischen übersetzt von Anton Smital, Leipzig, Reclam); kritika nehodnotí zvlášť Nerudu, pokládá ho za Heinova epigona, překlad prý je nevýznamný pro německou literaturu; *pêle-mêle* (franc.) – směs; *Emile Zola* (1840–1902) – francouzský naturalistický romanopisec; *Edgar Allan Poe* (1809–1849) – americký spisovatel; *Emil Franzos* – viz dopis č. 304.

549. 10. listopadu 1883, kor. lístek, VM, adresa: Vysoce ctěná slečna Zdenka Šemberova, dcera po profesoru universitním, ve Vysokém Mýtě.

550. 3. prosince 1883, 1 dvojl., 8°, b, VM.
z Tvého štěstí – není bezpečných dokladů pro druhý sňatek Šemberův (o zasnoubení viz dopis č. 547).

551. 3. prosince 1883, 1 dvojl., 8°, b, VM.

552. 17. prosince 1883, 1 dvojl., 8°, m, psáno tužkou, VM.
finitivně – naposled.

553. 23. prosince 1883, dvojdopis, 85 × 55 mm, lístek, VM, tužkou psáno po obou stranách a dvakrát stejně datováno.
Zachovám provždy – rozhodl se jinak, viz č. 554.

554. 18. ledna 1884, 1 dvojl., 8°, b, VM, obálka s vytištěným záhlavím Národní listy v Praze, adresa: Vysoce ctěná slečna Zdenka Šemberova, dcera po profesoru universitním, Vysoké Mýto.
kollárovské dary – podle jednatelské zprávy správního výboru Umělecké besedy z r. 1883, podepsané E. Zítkem, odevzdal Jan Neruda Literárnímu odboru první vyd. Slávy dcery, dosud nenalezené, a list s poznámkami Jana Kollára a jeho kadeř (zachováno v archivu Umělecké besedy).

555. 5. února 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM, obálka s adresou jako u č. 554.
nové krásné památky – dopisy Jana Kollára a Bedřišky Kollárové A. V. Šemberovi, zachované v liter. archivu Národního musea. Neruda připojil soupis diktovaný, opravovaný a jen podepsaný.

556. 9. února 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM.
cestu přes Vídeň do Štýrského Hradce – Neruda nepodnikl.

557. 4. března 1884, telegram, VM.
shromážděné rodině – v den Vratislavových narozenin.

558. 20. března 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM.
kytice na hrob – 2. výročí úmrtí A. V. Šembery.

559. 23. března 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM.
po cestě – V. K. Šembera byl asi v Praze, viz č. 552; *před sedmi lety* – na oslavě 70. narozenin A. V. Šembery, viz č. 243; *Sláda* – Sladkovský.

560. 1. dubna 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM.
jarní den Fr. Šemberové – narozeniny 4. dubna.

561. 2. dubna 1884 podle telegramu, VM.
součast – účast, na blanketu psáno součast; *Albert* – prof. Edvard Albert, psáno Alberd.

562. 5. dubna 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM.
schopen práce – Neruda otiskuje feuilleton 6. dubna 1884: V Praze 5. IV. Jarní módy: . . . Už jsem Vám tadyhle věru myslil, že se dám na věčný odpočinek a že sobě při té příležitosti, vzhledem ku svým zásluhám, udělím řád Velké Armády s povýšením na stav nebeského království! Když jsem se ale po čtyrměsíčném přemýšlení rozhodnul, že vzdor nalehavým domluvám lékařův přece jen zůstanu ještě trochu živ, a po prvé zas na ulici vyšel, – ta radost, ach ta radost! přede mnou tu po chodníku cape nejnovější ženská móda . . .

563. 11. května 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM.

564. 18. května 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM, obálka s adresou jako u dopisu č. 554.

narozeniny – 19. května (1841); *svátek Zdenčin* – viz dopis č. 523; *pythický výrok* – Pythie, kněžka v Delfech v Řecku, její výroky byly nejasné a často dvojsmyslné; *Vratislav = poutník* – viz násl. dopis č. 565, a dopis č. 242.

565. 29. května 1884, kor. lístek, VM, adresa: V. K. Schembera, Wien, Tagblatt;

C. C. P. – snad Civis Cislajtanensis Peregrinus – Občan předlitavský poutník – viz předcházející dopis č. 564; *z města mrtvých do města živých Faiáků* – Faiákové, národ z řeckých pověstí, žijící rozmařile na ostrově Korfu, V. K. Šembera se vrátil pravděpodobně z Korfu do Vídně, města živých Faiáků.

566. 19. června 1884, kor. lístek, VM; adresa: Vysoce ctěná slečna Zdenka Šemberova, dcera po profesoru universitním, ve Vysokém Mýtě.

„noviny" – Neruda zasílal Národní listy a Fliegende Blätter, viz i dopis č. 590.

567. 20. června 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM.

zítra – 21. června, sv. Aloise, svátek A. V. Šembery.

568. 14. července 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM.

přípravy – k oslavám Nerudových padesátých narozenin, oslavy organisoval výbor zvolený ze zástupců spolků pražských a vůkolních. Podle NL z 9. července 1884 uspořádal „před domem, v němž Neruda bydlí, ve Vladislavově ulici zastaveníčko". Za deputaci Umělecké besedy, která se skládala z dr. Strakatého, dr. Nejedlého, dr. Podlipského, J. V. Friče, V. K. Hofa a Ed. Valečky, promluvil J. V. Frič. Jan Neruda (podle NL z 9. července 1884), pořád ještě churav, vyslechl (opíraje se o hůl) velmi dojat proslovení Fričovo a zakrýval si chvílemi zaslzené oko. Neruda promluvil: Pánové! Když Vám pravím, že jsem velice dojat, není to frází. Po čtyři leta churavím, vzdaluji se všeho, a když dnes zaslechl jsem zvuky hudby při příchodu Vašem, když zaslechl jsem zase mužský zpěv, jejž tak miluji, tu pookřál jsem a pocítil opět rozkoš. Pánové, té pocty, kterou mi přinášíte, nezasluhuji ad personam. Nebo co je to za zásluhu, dělá-li kdo to, co ho těší? Poukazujete na mou práci, na mé tvoření. Práce tvořivá má do sebe rozkoš z tvoření, a již proto těší, blaží sama. Pro sebe protož nemohu pocty té přijímat, ale vidím v ní poctu práce pro národ vůbec a v tom vidím princip pocty té. A práci ctíti máme právo! A úcty hoden národ, jenž práci ctí. Naříkáváme si často, že nemáme přátel nebo že málo přátel máme. Nač ten nářek? Ten je zcela zbytečný. My nepotřebujeme přátel, my máme přítelkyně. Přítelkyněmi těmi jsou práce a láska k vlasti. A to je poctivá přítelkyně, práce. Kdo ji ctí, toho ona neopouští. A rovněž láska k vlasti je poctivou přítelkyní. Myslím, že nemůže být národa tak bídného, aby ho láska k vlasti

nepřivedla k vítězství. A tomu národu poctivé a neúnavné práce, národu českému, ve všem vítězství, ve všem mu Nazdar! Tím Vám, pánové, děkuji za vše! – *Jan Strakatý mluvil před oknem* – pravil: A za Tebou kráčí celý zástup mladých sil, a proto přijmi díky naše nejvřelejší; *spolky* – mezi jinými i deputace pěveckého spolku Otakar z Vys. Mýta (NL 9. července 1884); *popisy* – jako zpráva NL z 9. července 1884 atd.; *Albert* – Edvard Albert; *fotografie z r. 1884* – Neruda padesátiletý (viz obr. č. 20).

569. 24. července 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM.
květný cit – kytice, viz i dopis č. 564; *obraz* – viz č. 568.

570. 13. srpna 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM, adresa viz dopis č. 554.
dáta o Kollárově Míně – Fr. Kvapil (1855–1925), spisovatel, v studiích o životě slovanských básníků, Ženy a milenky slov. básníků (1893), Životem k ideálu (1900), Modré ostrovy (1926), nevypsal příběh Kollárovy Míny, Bedřišky Kollárové-Schmidtové, kterou Zd. Šemberová dobře znala z dob svého dětství ve Vídni.

571. 13. srpna 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM.
z Bayreuthu – Neruda zachovává svůj pravopis Beyreuth; *2. sešit Genrebilder* – obsahoval z někdejších Různých lidí, později zařazených do Arabesek, Dítě, Siluetu, Andílka; z Arabesek Z notiční knihy novinkářovy, Z pamětí kočujícího herce, O loretánských zvoncích, Den a noc, Z povídek měsíce, U okna, Josefa harfenistu, Blbého Jónu; *U Reclama* – Povídky malostranské; *překladatel Noir* – František Jurenka (Václav Jílek, Slovesná věda II, 1948–49, str. 225); *Dr. Miroslav Tyrš* (1832–1884) – zakladatel Sokola, zahynul 8. srpna 1884 v Oetzu v Tyrolsku, zpráva došla do Prahy až 22. srpna (viz NL 23. srpna 1884).

572. 28. srpna 1884, 1 dvojl., 110 × 143 mm, m, VM.
dovolenou 8 dní – od 17. do 24. 8. 1884; zastupoval ho Vilém Ryba (-a; 1849–1907), politik, žurnalista, spolupracovník J. V. Friče; *Zítra budu psát* – vysvětlil spěch ve feuilletonu 31. srpna 1884: „A prosím jen za odpuštění, že jsem dnes už lámal si zde hlavu s otázkou posvícenskou. Mohl jsem ovšem týden ještě čekat, ale víte – konkurence je zlá věc – českých feuilletonistů je teď mnoho, mohl by mi některý předejít! – A dále: Říkají, že všichni ti feuilletonisté jsou vlastně moje děti, že jsem tedy přece jen už otcem. Pěkné děti – brát svému otci sousto od úst.“; *Bohuslav Schnirch* – viz dopis č. 84; *oznam* – svatební oznámení; *překlad* – Genrebilder, 2. sešit; *Mařák* – Julius Mařák, viz dopis č. 154, žil tehdy ve Vídni.

573. 8. září 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM, obálka, adresa viz dopis č. 554.
Fr. Kvapil – v r. 1884 pobýval v Krakově; *dámy* – navštěvovala ho mimo jiné pí O. Sklenářová-Malá.

574. 9. září 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM, obálka, adresa viz č. 554.
Národní divadlo – 11. září 1884 operou Antonína Dvořáka Dimitrij zahájilo sezónu.

575. 12. září 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM, obálka, adresa viz dopis č. 554.

576. 15. září 1884, kor. lístek, adresa: Vysoce ctěná slečna Zdenka Šemberova, dcera po profesoru universitním, ve Vysokém Mýtě.
Již čeká – Neruda obstarával lístky prostřednictvím F. A. Šuberta, ředitele Národního divadla.

577. 20. září 1884, 1 dvojl., 115×145 mm, VM.
pobyt a návštěva – uskutečnily se asi jen na krátkou dobu, viz dopis č. 574, 583.

578. 2. října 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM.
poprsí Kollárovo – dílo sochaře Fr. Melnického (1822–1876), nyní v Národním museu, viz o něm Emanuel Škorpil, A. V. Šembera, str. 185, pozn., a Jan Kabelík, Rodina pěvce Slávy dcery, Praha, Český čtenář 1928, str. 60; *krátce v Praze* – přijela mezi 20. zářím – 2. říjnem; „*vor*" – napřed, nemůže Zdeňku pozorností předčit; *kalendář* – redigovaný V. K. Šemberou pod jménem Friedrich Petz, viz č. 94, 539; *malkontentní* (franc.) – nespokojený.

579. 5. října 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM. – Jste nevyčerpatelna! – možno čísti: . . . nevyčerpatelná.
Kollár – viz č. 578; *Anniny sestry* – Anny Haralíkové, hospodyně J. Nerudy, viz dopis č. 683, pozn.

580. 27. října 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM.
pozvání do „niši" – die Nische, spolek německých spisovatelek ve Vídni; Neruda píše „nišy"; *rovnoprávnost jazyková* – Die Nische měla jednací řeč německou; *rubriku „literatura" v NL* – řídil Neruda od 12. ledna 1885.

581. 30. října 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM.

582. 5. listopadu 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Neményi – viz dopis č. 53; *V. M.* – Vysoké Mýto.

583. 25. listopadu 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM.
projev Vašich zpěváků – deputace pěveckého spolku Otakar z Vysokého Mýta; *krátký pobyt v Praze* – viz dopis č. 577; *u pí Malé* – Otilie Sklenářová-Malá navštěvovala Nerudu, viz č. 573.

584. 4. prosince 1884, 125 × 145 mm, m, VM.
Pešť – žurnalistická loterie, viz č. 582; *pivo od Makovského* – ze skladu

plzeňského piva Anežky Makovské na Václavském náměstí.

585. 15. prosince 1884, 1 dvojl., 8°, m, VM, obálka, adresa se záhlavím NL: Vysoce ctěná slečna Zdenka Šemberova, dcera po profesoru universitním, Vysoké Mýto.
druhé vydání mých Malostranských povídek – vyšlo s datem 1885, ve skutečnosti již r. 1884; *obliga* – závazky.

586. 31. prosince 1884 podle pošt. raz., kor. lístek, NM, tištěná adresa: An V. K. Schembera in Wien, Tagblatt.

587. 12. ledna 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
rozvrzané poměry – neúspěchy politické, ustoupilo se od státoprávních požadavků, od požadavků federace, neuspokojovalo vyřešení otázek jazykové rovnoprávnosti; *rubrika „literatura"* – dopis č. 580; *po prvé do ND* – roztrpčenost Nerudova pomíjí, ale do ND nešel.

588. 20. ledna 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.

589. 23. ledna 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Poetické besedy – do roku 1885 vyšlo dále 7.–20. č. Poetických besed (14. čísel); přispěli Jan Neruda (2×), Adolf Heyduk (2×), Svat. Čech (3×), Jar. Vrchlický, Lad. Quis (2×), J. Zeyer, Karel Leger (2×), Fr. Chalupa, Fr. Kvapil, El. Krásnohorská, J. V. Sládek, Antal Stašek, Ot. Červinka, Sv. Hurban Vajanský; *inklusive* – včetně.

590. 9. února 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Fliegende – Neruda hledá číslo, záleželo mu na něm, viz dopis č. 593; *Poetic. besedy* – viz č. 589; *Magazin* – Magazin für die Literatur des Auslandes; *p. Kvapil* – spisovatel Fr. Kvapil, viz dopis č. 570.

591. 12. února 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Šalamounovo „Všechno je marné" – výrok „Marnost nad marnost a všecko marnost" je vzat z knihy Ecclesiastes, totiž Kazatel, kap. 1, v. 3; *politická situace* – viz dopis č. 587; *v Cis.* – v Cislajtanii, v západní polovině Rakousko-Uherska; *poctivá vůle* – stupňují se rozpory v měšťanských stranách.

592. 23. února 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
9. březen – svátek paní Šemberové; *návštěva u Schnircha* – neuskutečnila se, viz č. 594.

593. 2. března 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
nechtěl jsem se nějak blýskat – hledaným číslem Flieg. Blätter; *p. Kvapil* – viz dopis č. 570, 573; *narozeniny* – 4. března 1885; *březnové dny upomínek smutných* – 21. a 23. března, dny narození a úmrtí A. V. Šembery.

594. 5. března 1885, 1 dvojl., 115×145 mm, m, VM.
že jsi nepřijel – Šembera zklamal očekávání Nerudovo (viz č. 592); *Š* – Schnirch.

595. 13. března 1885, 1 dvojl., 115×140 mm, m, VM.
tesknost a nejistota – viz dopis Zd. Šemberové, příloha č. 2; *po obdržení zprávy první* – paní Šemberovou stihl po návštěvě Vratislavově záchvat mrtvice, zpráva první, dopis Zdeňky Šemberové ze dne 7. března 1885; *bohudíky, že marnou* – po dopisech Zdenčiných z 8. a 10. března 1885.

596. 21. března 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
květiny – vzpomínka narozenin A. V. Šembery; Zdeňka Šemberová vzpomněla oslav 70. narozenin dopisem z 21. března 1885, viz příl. č. 4.

597. 1. dubna 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
přání – paní Fr. Šemberové k narozeninám, 4. dubna.

598. 30. dubna 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
že jsem Ti nechtěl ani psát – po dopise Zdeňčině ze 7. března 1885; *Veckenstedt* – O Lužičanech psal Edmond Veckenstedt ve spise Wendische Sagen und Märchen und abergläubische Gebräuche, Graz, 1880; spis o Litevcích měl Neruda ve své knihovně (Die Mythen, Sagen und Legenden der Zamaiten [Litauer], Heidelberg, 1883); *v tak leckterých věcech antisemita* – proti židům, nečeským kapitalistům, nikoliv proti poctivě českým (Podobizny I, Kapper, Podobizny II, Bondy); *humanista* – tím Neruda i jasně vyjadřuje, že rasistická nenávist je mu cizí; *lustrum* (lat.) – pětiletí.

599. 2. května 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
disgustován – znechucen; *jmenoval jsem sama sebe dobrovolným agentem musea Matice opavské* – po návštěvě dr. Antonína Grudy 23. března 1885, viz Milan Rusínský, Jan Neruda a Slezsko, Chudým dětem, XLV, 1933, str. 89. Styky Nerudovy se Slezskem počínají už r. 1863, kdy Opavský týdeník přičiněním A. V. Šembery referuje o Obrazech života. R. 1870 tentýž týdeník otiskuje článek označený △: Z Čech (Slovo včas upřímného Čecha k drahým bratřím ve Slezsku). Po zmíněné návštěvě Antonína Grudy podnítil Jan Neruda Adolfa Heyduka, aby napsal Slezsku hymnu, tak vznikla Heydukova Slezská. Později přinášel O. T. zprávy o Nerudových darech, obrázcích z cest, mincích, knihách a obrazech pro Opavské museum. Neruda o Grudovi 23. 3. 1884 v Humor. listech, v Podobiznách II, str. 243; o Slezsku roku 1884 v četných feuilletonech.

600. 7. května 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
mapa – A. V. Šemberova mapa Moravy; *Antonín Gruda* (1844–1903) – slezský buditel, viz č. 599.

601. 7. května 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.

602. Před 16. květnem 1885 podle textu dopisu, 1 list, 8°, b, VM.
vždy směrem stejným – Neruda cítí rozdílnost názorů i povah, ale přece si váží jediného přítele; *Staří přátelé odpadli – smrtí . . .* Sladkovský; *nových přátel* – objevili se ctitelé, Ignát Herrmann, K. V. Rais.

603. 17. května 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
nekonečné díky – za dary k svátku; *narozeniny* – Zdeňčiny 19. května; *maličkost na Váš psací stolek* – Zdeňka Šemberová odpověděla dopisem ze dne 19. května 1885.

604. 22. května 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Albertův zdar – prof. Edvard Albert byl jmenován členem státní zdravotní rady; *mobilní* – pohyblivý; *pinguin* – tučňák.

605. 22. května 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
díky za Váš milý list – blahopřání k svátku; *malice* (franc.) – zlomyslnost.

606. 31. května 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Dovolil jsem si . . . dát zaslat – Zdeňka Šemberová poděkovala za zásilku dopisem z 31. května 1885, viz přílohu č. 6; *litomyšlští a mýtští krajané* – přijeli do Prahy k volbám 1885.

607. 17. června 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
pamětní den Vašeho otce – svátek sv. Aloise, 21. června; *list Vratislavův* – Neruda píše Vladislavův; zmýlil se ještě jednou (viz dopis č. 637).

608. 13. července 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
odpověď páně Náprstkovu – nelze zatím zjistit, o jaký dar šlo; *Amerikány* – Neruda napsal o nich humoristický feuilleton, týkající se zejména českých krajanů, 19. a 21. června 1885; *s jedním, vzdáleným mým příbuzným* – někdo z rodiny Boháčkovy, pocházející ze Zásmuk, viz Mil. Novotný, Život Jana Nerudy I, 1951, str. 168, 242; *upřímné díky za Vaši milou vzpomínku* – dopis Zdeňky Šemberové z 8. července 1885, viz přílohu č. 7.

609. 16. července 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
BT – Berliner Tagblatt; *Karl Pröll* (*1840) – redaktor a žurnalista, od r. 1883 v Berlíně.

610. 29. července 1885, 1 dvojl., 115×144 mm, m, VM.
Gusta – Augustina Severová, provd. Kutzerová, zemřela 28. července 1885 v Plzni na tuberkulosu plic; *Anynka Tesková* – Severová, provd. za inž. Antonína Tesku, v Rusku; *ostatní Severovy ženské mrtvy* – Františka Karásková (viz dopis č. 92), Koruna Stříbrná (viz dopis č. 276).

611. 8. srpna 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
4nedělnou dovolenou – od 9. srpna do 6. září 1885, nepsal feuilleton.

612. 12. srpna 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
dovolená – viz dopis č. 611; *ostatní redakční práce* – řídil rubriku Literatura; *přijeď* – viz dopis č. 613.

613. 16. srpna 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
mobilnější – pohyblivější; *pošli jí přímo* – V. K. Šembera psal Anně Haralíkové, viz č. 614.

614. 20. srpna 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
velká podobizna – stála na Nerudově psacím stole.

615. 23. srpna 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.

616. 29. srpna 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
pasinka – zástěra do pasu; *knoflíčky, trojčátka* – pečivo.

617. 23. října 1885, národní navštívenka ÚMŠ, 70×113 mm, VM.

618. 29. října 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM, připojen ústřižek Grégrova dopisu: Za toho Šemberu nemohu; byla mi ta notice také velice nepříjemná.
notice v Pokroku – útoky na NL jako osobní orgán Julia Grégra ve chvíli, kdy mladočeši hodlají založit samostatnou stranu; *ad verbum* (lat.) – doslova; *listem Juliovi* – dosud jej nezjišťuji, v pozůstalosti Grégrově zachované dopisy Nerudovy nemají podobných zmínek; *Wien. Ill.* – Wiener Illustrierte Zeitung, jde snad o kritiku Písní kosmických E. Bukowského – Šembery (viz č. 445); *jmenován* – viz dopis č. 445, zde jde snad o vzpomínku na onen útok na V. K. Š.

619. 31. října 1885, navštívenka Ústřední matice školské s nápisem J. Neruda, 31/10 85 VM; na rubu přípisek rukou Zdeňky Šemberové: na hrobě s křížem od 1/11, 9 h. ráno, do 2/11 odp.

620. 16. listopadu 1885, 1 dvojl., 110×145 mm, m, VM.
servus (lat.) – pozdrav; *Šambk* – F. F. Šamberk (1839–1904), herec Prozatímního a Národního divadla; *kuverty* – obálky, viz č. 80, 372.

621. 14. prosince 1885, 1 dvojl., 8°, m, VM.
tři neděle nepsal svůj feuilleton – od 22. listopadu 1885.

622. 23. prosince 1885, národní navštívenka Ústřední matice školské, 70×120 mm, b, VM.
beránek – podložka pod ruce na psací stůl; *Nána* – Anna Haralíková.

623. 30. prosince 1885, národní navštívenka ÚMŠ, VM.

624. 29. ledna 1886, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Makovský – viz č. 584; *Julius Rosen* – Mikuláš Duffek (1833–1892), spisovatel veseloher, Neruda z něho přeložil s Arbesem veselohru Jací jsou ti naši muži.

625. 9. února 1886, 1 dvojl., 8°, m, VM.
14 dní nepracoval – feuilleton nepsal 6. ledna 1886; *vedle mne* – vedle Nerudova bytu ve Vladislavově ulici; *starostlivá dáma* – O. Sklenářová-Malá.

626. 17. března 1886, 1 dvojl., 8°, VM.
aviso – návěští; *Po Alpách* – Neruda píše po alpách (horách), myslí však přímo Alpy.

627. 22. března 1886, 1 dvojl., 8°, m, VM.
list ve čtvrtek odeslaný – snad list ze 17. března 1886, tedy psaný ve středu, viz č. 626; *23. březen* – úmrtní den A. V. Šembery.

628. 1. dubna 1886, 1 dvojl., 8°, m, VM.
k zítřejším jmeninám – 2. dubna 1886, sv. Františka z Pauly; *pětmecítma let* – 25 let, Neruda určuje rok 1861 jako počátek přátelství.

629. 22. dubna 1886, 1 dvojl., 8°, m, VM.

630. 17. května 1886, 1 dvojl., 8°, m, VM.
k Vašemu 19. květnu – narozeniny; *beránek* – velikonoční pečivo; *malá knížka* – Jan Neruda, Báby a baby, studie, vyšly r. 1886.

631. 19. června 1886, zálepka, VM, adresa: Vysoce ctěná slečna Zdenka Šemberova, dcera po profesoru universitním, ve Vysokém Mýtě.
vírný proud soboty – sobota 19. června.

632. 21. června 1886, 1 dvojl., 8°, m, VM.

633. 25. června 1886, 1 dvojl., 8°, m, VM.
křemel – častější křemen; *zjev opačný* – Neruda viděl cenu a význam svého národa, vyjádřil ho v Písních kosmických písní Vzhůru již hlavu, národe.

634. 21. července 1886, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Po 14 dní – Neruda nepsal feuilleton od 27. června do 29. srpna 1886; *Vaše vzpomínka* – viz přílohu č. 9.

635. 21. července 1886, zálepka, VM, adresa: V. K. Schembera, Wien, Tagblatt.

636. 4. srpna 1886 podle pošt. raz., kor. lístek, VM, adresa: V. K. Schembera, Redakteur, Wien, Tagblatt, psáno z Dubí (Eichwald).
Před pondělím – 9. srpna.

637. 24. srpna 1886, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Maršál Niel – žlutá růže, podle francouzského maršála Adolpha Niela (1802–1859); *měl jsem dovolenou* – podle feuilletonu od 26. července do 22. srpna; v Dubí v srpnu 1886, viz č. 636; *bulletin* – novinářský lístek, zpráva; *Vratislav* – Neruda píše opět místo Vratislav Vladislav, viz č. 607.

638. 4. září 1886, zálepka, VM, adresa: Vysoce ctěná slečna Zdenka Šemberova ve Vysokém Mýtě.

639. 16. září 1886, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Tři rodiny – Šemberových, Malých a Lvových nebo Fričových; *bolest Vaše* – starosti se zdravím Fr. Šemberové, zemřela, viz č. 703.

640. 7. října 1886, kor. lístek, VM, adresa viz dopis č. 638.
povinný exemplář – Žerty, hravé i dravé, 2. vyd., viz dopis č. 643.

641. 28. října 1886, 1 dvojl., 8°, m, VM.
dolanské – velký druh švestek.

642. 1. listopadu 1886, zálepka, VM, adresa: Vysoce ctěná slečna Zdenka Šemberova, dcera po profesoru universitním, ve Vysokém Mýtě.

643. 15. prosince 1886, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Žerty, hravé i dravé – 2. vyd., 1887, vyšly ve skutečnosti r. 1886 (podle ohlášení v NL 8. října 1886 sešitové vydání, 20. list. knižní); *telegram* – obávaná zpráva o zhoršení zdravotního stavu pí Fr. Šemberové, viz dopis č. 639.

644. 22. prosince 1886, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Dii omen (lat.) – část latinského úsloví: Dii omen vertant, Bohové nechť zlo odvrátí (viz č. 263); *„mädchenheim"* – útulek pro služebné; Šembera odpověděl dopisem, viz přílohu č. 6; *Poslední?* – týká se asi novoročního přání V. K. Šembery, který asi na stesky Nerudovy odpověděl ironickým blahopřáním k Novému roku, viz zač. dopisu; *für deutsche Gouvernanten* – pro německé vychovatelky.

645. 27. prosince 1886, zálepka, VM, adresa: Vysoce ctěná slečna Zdenka Šemberova, dcera po universitním profesoru, ve Vysokém Mýtě.
obě fotografie – Fr. Šemberové a Zd. Šemberové; *byli jste šťastni* – V. K. Šembera byl ve Vys. Mýtě; *Jen dále tak!* Neruda si vřele přál míru v rodině Šemberově, změny drsného chování V. K. Šembery, o němž viz v dopise Zdeňky Šemberové č. 1.

646. 8. února 1887, 1 dvojl., 8°, m, VM.
V. – Vratislav; *bavím se o masopostě* – Neruda vylíčil svou masopustní náladu ve feuilletonu z 13. února 1887: Už se těším na dnešní večer. Tak asi o půl osmé zasednu do křesla; přihnu si ze džbánečku, zapálím si dýmku, natáhnu nohy pod stůl . . . a začnu nadávat jako špaček – já nadávám náramně rád. Mámeť dnes 12. a to je v Měšťanské besedě mumraj . . .

647. 11. února 1887, kor. lístek, VM, adresa viz č. 645.

648. 11. února 1887, 1 dvojl., 8°, m, VM.
brošura – dr. E. Moric Schranka, das Buch vom Bier; *feuilletony pro dnešek a zítřek* – nepodepsané: Zimní rozjímání o pivě, NL 9., 11., 18. a 19. února 1887.

649. 3. března 1887, zálepka, VM, adresa: V. K. Schembera, Präsident der Concordia, Redakteur etc, Wien, Steyrerhof, Neues Wiener Tagblatt.
příznivý obrat v M. – ve Vysokém Mýtě, ve vztahu k matce a sestře, viz č. 644; *mädchenheimy* – viz dopis č. 644.

650. 22. března 1887, 1 dvojl., 8°, m, VM.

651. 1. dubna 1887, 1 dvojl., 8°, m, VM.

652. 6. dubna 1887, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Marie – služebná u Šemberů.

653. 7. dubna 1887, kor. lístek, VM, adresa viz u č. 644.
Svátky – velikonoce 1887 – od 3. do 11. dubna.

654. 9. května 1887, 1 dvojl., 8°, m, VM, vložka 113×145 mm.
jeden z Vašich letošních listů – viz asi dopis z 21. března 1885, v příl. č. 4; *Přikládám ty veršíky* – viz Jarní; psal o nich první Albert Pražák v Čase 1912, otiskl i faksimile, které se však liší od našeho otisku opravami, vpisovanými Nerudou do textu rukopisu této básně. Nerudovy korektury otiskl ve svém vydání i Miloslav Novotný (Dílo Jana Nerudy VI, str. 279, 517). Opravy se týkají 9. verše, kde Neruda škrtl *ještě* a napsal *všude*, v 11. místo *Ach* je *Vždy* a v 12. místo *nás* je *vždy*. Albert Pražák vysvětluje, že Neruda nepojal báseň do 2. vydání Prostých motivů, poněvadž ji pokládal za dárek Zdeňce Šemberové.

655. 18. května 1887, 1 dvojl., 8°, m, VM.
ku. dni 19. května – Zdeňčiny narozeniny; *příliš mnoho návštěv* – k 16. květnu, svátku Nerudovu; *pekař – mandatár* – pekař pověřený zásilkou pečiva.

656. 20. června 1887, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Vratislav mně psal – viz i č. 649 o obratu ve Vys. Mýtě.

657. 27. června 1887, zálepka, VM, adresa viz u č. 645.
p. studenta – Josef Šotka, nar. 17. května 1865, zemřel 14. února 1934 v Jihlavě, pocházel ze Sejtinky u Vys. Mýta, jeho otec byl dělníkem.

658. 12. července 1887, 1 dvojl., 8°, m, VM.
„Bílá vlaštovka" – časná a řídká vzpomínka, přání k svátku; *přítel Lev* – neodcizil se Nerudovi, viz i dopis č. 602, 639; *z redakce dovolená* – 3. července 1887 psal naposledy feuilleton a 28. srpna oznamuje: „Musím tedy také už oznámit, že jsem už zase v Praze"; odporuje to jeho sdělení Zd. Šemberové, že Prahu neopustí, byl to tedy snad jen feuilletonní žert.

659. 24. srpna 1887, 1 dvojl., 8°, m, VM.
chráněnec – Josef Šotka; *F. A. Urbánek* (1842–1919) – nakladatel a bibliograf.

660. 1. září 1887 podle dopisu č. 665, 1 dvojl., 8°, m, VM.
NWT – Neues Wiener Tagblatt; *licitace* – dražba; *presid. Concordie* – V. K. Šembera byl presidentem (předsedou) Concordie, spolku vídeňských žurnalistů a spisovatelů, od dubna 1886 (podle oznámení Morgenpostu z 12. dubna 1886).

661. 1. září 1887, zálepka, adresa u č. 645, VM.
protežovaný studující – viz č. 657, chráněnec Josef Šotka; *dobrovolník do Prahy* – jednoroční dobrovolník (voják, jehož presenční služba trvala 1 rok).

662. 6. září 1887, zálepka, VM, adresa jako v dopise č. 645.
pravidlem konvenienčním – společenským, všedním.

663. 7. září 1887, kor. lístek, VM, adresa jako v dopise č. 645.

664. 7. září 1887, kor. lístek, VM, adresa: V. K. Schembera, Redakteur, Wien, Neues Wiener Tagblatt, Steyerhof.
Ill. Z. – Neue Illustrierte Zeitung.

665. 8. září 1887, 1 dvojl., 8°, m, VM.
dopis – předcházel asi dopis č. 659; *Aussee* – Uže ve Štyrsku, vodoléčebné lázně; *Steyerhof* – vídeňské předměstí, viz adresu dopisu č. 664.

666. 19. září 1887, zálepka, VM, adresa: Vysoce ctěná slečna Zdenka Šemberova, dcera po profesoru universitním, ve Vysokém Mýtě.
tort – dort, Neruda dostal patrně od Zd. Šemberové husu.

667. 11. října 1887, zálepka, VM, adresa jako v dopise č. 645.
listy – Zdeňka Šemberová zamýšlela snad otisknout část korespondence A. V. Šembery.

668. 31. října 1887, zálepka, VM, adresa jako v dopise č. 645.

669. 14. prosince 1887, 115×190 mm, m, VM.
spleen (angl.) – smutek; *výroční nálada* – předvánoční.

670. 21. prosince 1887, zálepka, VM, adresa viz dopis č. 645.

671. 29. prosince 1887, navštívenka, VM, podpis vytištěn.
obraz Zd. Šemberové – viz obrázek č. 19; *dámám* – přítelkyně Zd. Šemberové, viz č. 675.

672. 30. prosince 1887, zálepka, VM, adresa: V. K. Schembera, Wien IX, Collingasse 9.
id est (lat.) – to jest; *Zdenka . . . novou svou fotografii* – viz obrázek č. 19 a dopis č. 671.

673. 14. února 1888, 1 dvojl., 8°, m, VM.
osobní záležitosti – v té době zajímal se o Boženu Vlachovou, viz č. 712, pozn.; *ut supra* (lat.) – jako svrchu, jako dříve; *Tvoje záležitosti* – snad zamýšlený sňatek.

674. 15. února 1888, 1 dvojl., 8°, m, VM.
přes meze rozvážné – Neruda podléhá patrně víc citu ve vztahu k Boženě Vlachové, než sám si po úvaze dovoluje.

675. 4. března 1888, 1 dvojl., 8°, m, VM.
neštěstí – úraz Zdeňky Šemberové; *Myslím stále na Vás* – Zdeňka Šemberová odpověděla na projev soustrasti dopisem z 5. března 1888; viz zde dále dopis č. 676 a přílohu č. 10; *obou slečen přítelkyň* – sl. Weinfurterovy z Vysokého Mýta, viz dopis Zd. Šemberové v příloze č. 10.

676. 5. března 1888, zálepka, VM, adresa: V. K. Schembera, Redakteur, Wien IX, Collingasse 9.
blesková rána – zpráva o úrazu Zdeňčině (viz dopis č. 675 a přílohy č. 10, 11).

677. 6. března 1888, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Zarmoutila i potěšila jste mne – viz přílohu č. 11.

678. 7. března 1888, kor. lístek, VM, adresa: Vysoce ctěná slečna Zdenka Šemberova, dcera po profesoru universitním, ve Vysokém Mýtě.

679. 8. března 1888, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Zde výstřižek – z NL z 5. března 1888, . . . Slečna Zdenka Š. která v pátek odpoledne (2. března) vyšedší u domu dr. Tobka, na náměstí na hladké dlažbě se smekla a upadla, při čemž si zlámala nohu . . .; *ct. p. doktora* –

dr. V. Tobek, viz přílohu č. 11; *Anna už Vám psala dva lístky* – Anna Haralíková, nejsou zachovány.

680. 12. března 1888, zálepka, VM, adresa: viz dopis č. 678.

681. 22. března 1888, lístek, 55×85 mm, VM, tužkou.
Včera obvaz – Neruda utrpěl úraz dne 18. března 1888, když se vracel z návštěvy u Vlachů (viz č. 673, 674), rozbil si koleno a natrhl sval. Po úrazu $^1/_4$ roku ležel a později jen těžce vycházel (viz zde č. 683), viz Albert Pražák, Neruda v dopisech, 2. vyd., str. 325; *v sobotu* – 24. března.

682. 23. března 1888, kor. lístek, VM, adresa viz dopis č. 678, diktát.

683. 27. března 1888, 2 lístky, 55×85 mm, VM, psáno tužkou.
památné dny – 21. a 23. března; *nepíšu sám* – za Nerudu psala i sestra Anny Haralíkové, Františka:
Milostivá slečno! Jsouc dožádána panem Nerudou mám vyříditi Vám srdečný dík za včerejší ctěný dopis. Až dosud necítí prý pan Neruda žádných velkých bolestí, bojí se však, že to teprv začne, až bude dnes pan dr. Michl,* který jej léčí, dávati nový obvazek. Pan Neruda i Anna vzpomínají na Vás, milostivá slečno, jakož i na milostpaní, velmi často: Anna chtěla psáti sama, má však nyní, jak ráčíte uznat, plné ruce práce. Jak p. dr. Michl říká, bude musit p. Neruda nanejmíň 8 neděl ležet, což jej nejvíc trápí: sotvaže se tak trochu z těch nemocí probral, bude zase na tak dlouho upoután na lůžko. Pan Neruda vzkazuje srdečný pozdrav a doufá, že mu bude brzy možno dáti o sobě nějakou zprávu. Zároveň mám vyříditi od mé sestry Anny uctivé pozdravení a ruky políbení.

V hluboké úctě oddaná

21. 3. 88. Fr. Haralíková

684. 29. března 1888 podle opisu.
zaslati – přiloženo do balíku, viz č. 685.

685. 29. března 1888, 1 dvojl., 8°, m, VM; cizí rukou.
roh náplně – častěji roh hojnosti, lat. cornu copiae, podle starořecké báje bůh Zeus daroval roh nymfě Amalthei, aby si z něho vybírala to, čeho si bude přát; *přítelkyně* – viz č. 675, patrně Bohumila Weinfurterová; *Popelovy suchary* – Popel, tehdy pekařství na nynější Národní třídě.

686. 2. dubna 1888, 85×55 mm, lístek, VM, tužkou.

687. 4. dubna 1888, 85×55 mm, lístek, VM, tužkou.
postup bohdá . . . utěšený – zlepšující se stav.

---

* *Dr. František Michl* (1850–1900) – významný český chirurg.

688. 11. dubna 1888, 1 dvojl., 8°, m, VM.
žena léčitelka – viz č. 689

689. 12. dubna 1888, 85×55 mm, lístek, VM, tužkou.
dobroditelka – viz dopis č. 688.

690. 18. dubna 1888, 85×55 mm, lístek, VM, tužkou.

691. 19. dubna 1888, 85×55 mm, VM, tužkou.

692. 20. dubna 1888, 85×55 mm, lístek, VM, tužkou.

693. 25. dubna 1888, 85×55 mm, lístek, VM, tužkou.

694. 3. května 1888, 85×55 mm, lístek, VM, tužkou.
situační plán – polohopisný lístek, viz přílohu č. 10 a obr. č. 33.

695. 10. května 1888, 55×85 mm, lístek, VM, tužkou.
v úterý – 15. května.

696. 12. května 1888, 55×85 mm, lístek, VM, tužkou.

697. 16. května 1888, 55×85 mm, lístek, VM, tužkou.

698. 16. května 1888, 55×85 mm, lístek, VM, tužkou.
botička – váza v podobě boty.

699. 22. května 1888, 55×85 mm, 2 lístky, VM.

700. 22. května [1888], doplněno podle souvislosti, 1 dvojl., 8°, m, VM.
svatoj. dny – 16. května svátek Nerudův a dny kolem; *J. V. Frič* – byl ve Vídni.

701. 6. června 1888, telegram, telegrafní blanket z Vys. Mýta.

702. 8. června 1888, 2 lístky, 55×85 mm, VM, tužkou.
smutnou nynější příčinu – obavy o život pí Fr. Šemberové, viz dopis č. 703 o jejím úmrtí.

703. 10. června 1888, 1 list, 55×85 mm, VM.
co Vám mám říci – Františka Šemberová zemřela 10. června 1888.

704. 12. června 1888, 1 lístek, 55×85 mm, b, VM.
do Vaší opuštěnosti – po smrti matčině; *Vratislavovi* – byl asi ve Vysokém Mýtě.

705. 26. června 1888, 1 dvojl., 8°, m, VM.
nechtěl jsem psát – důvod vysvětlila Zdeňce Šemberové i Anna Haralíková diktovaným dopisem:

Vysoce ctěná slečno!

Prosím snážně o láskavé odpuštění. Již každý den pan Neruda říkal, dnes musím psát do Mýta a panu Šemberovi, ale tak mu den po dni utíká a nemůže nikdy k tomu přijít. Vychází dvakrát denně na ulici, ale vodí ho posluha veřejný: já jsem mu tůze malá, nemůže se o mne tak opírat. Učí se chodit jako malé děcko, a když s něho pustíme ruce, třese se náramně, bojí se, že padne. Chodí na ulici již šest dnů, nejprve chodil půl, nyní již celou hodinu. Myslím, že dá Pán Bůh, za několik dní bude chodit sám: ještě mu každý den ohýbá pan doktor koleno a to p. N. náramně bolí a strašně unaví. Věřte, milostivá slečno, mne to bolí zároveň s ním a dostanu hučení do uší a je mně zle. Mám s panem Nerudou velkou starost. Milostivá slečno, modlím se za Vás, by Vám Bůh nebeský ráčil popřát nyní hojného zdraví – svatou trpělivost: potřebujete nyní zvláště poklidu a útěchy, ale tu Vám Bůh nebeský zajisté dá, vím to z vlastní zkušenosti. Naše milá maminka zemřela nám před osmi lety a rok za ní starostlivý tatínek, již na devátý rok leží v chladné zemi. Váš bol se mne velice dotknul a zaplakala jsem od srdce, když přišla zpráva o úmrtí Vaší ctěné matinky.

Ještě jednou uctivě pozdravuje a mnohokráte ruce líbá v úctě oddaná

Anna Haralíková

vycházím trochu ven, veden – Nerudu vodil posluha Werner neb Verna (podle J. Thomayera a Ign. Herrmanna).

706. 10. července 1888, 1 lístek, 55×85 mm, VM.
do Františkánské zahrady – mezi ulicí Jungmannovou a Václavským náměstím, dnes veřejně přístupno.

707. 12. července 1888, 1 lístek, 55×85 mm, VM.
slečna sekretářka – asi Božena Vlachová.

708. 3. srpna 1888, 1 dvojl., 110×140 mm, m, VM.
tužkové lístky – Neruda psával tužkou a na drobné lístky v době nemoci; *„železný tutor“* – chránič poraněného kolena.

709. 3. srpna 1888, 1 dvojl., 110×140 mm, m, VM.
ženský sekretář – viz č. 707.

710. 4. srpna 1888, 1 lístek, 55×85 mm, VM.

711. 20. srpna 1888, 1 dvojl., 8°, m, VM.

712. 11. září 1888, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Vím, že „se povídá“ – Neruda tu vyvrací pověsti o svém sňatku s Boženou Vlachovou, dcerou brašnáře v Jirchářích v Praze, nar. 9. 12. 1864.

713. 27. září 1888, 8°, m, VM.
Boženka – Božena Vlachová navštívila z podnětu Nerudova Vys. Mýto; *spisy* – Neruda se znovu ujímá starosti o rozprodej Šemberovy knihovny.

714. 31. října 1888, 1 dvojl., 8°, m, VM.
p. Šotkovi – viz dopis č. 657, studoval práva a zemřel jako vládní rada v Jihlavě; *Také Vídeň* – Vratislav.

715. 19. listopadu 1888, 1 dvojl., 8°, m, VM.
existence nová – pravděpodobně sňatek.

716. 20. listopadu 1888, 1 dvojl., 8°, m, VM, datum připsané Zd. Šemberovou.
slečna Milča – Bohumila Weinfurterová, viz č. 675, pozn.; *chráněnec* – Šotka, viz dopis č. 657; *Vám schází něco* – peníze.

717. 26. prosince 1888, 1 dvojl., 8°, m, VM, cizí rukou, datum tužkou, připsáno Zd. Šemberovou.
písemné projednávání rozprodeje knih – viz korespondenci Jana Nerudy s Juliem Grégrem; upozorňuje na zprávy zaslané Zd. Šemberovou, viz přílohu č. 12, pozn.

718. 30. prosince 1888, navštívenka, VM, podpis vytištěn.
p. š. – přeje štěstí, novoroční přání.

719. 6. února 1889, 1 dvojl., 8°, m, VM.
sám chodit – Nerudovi nepomohli ani mladí ctitelé.

720. 19. března 1889, 1 dvojl., 8°, m, VM.
politické poměry – česká delegace na říšské radě opustila zásadu českého státního práva a vstoupila na půdu ústavy; *dny březnové* – vzpomínka na narozeniny a den úmrtí A. V. Šembery; *neděle* – 17. března 1889.

721. 20. března 1889, 1 dvojl., 8°, m, VM.
vice versa (lat.) – a naopak; *münzenhandlungy* – obchody s mincemi.

722. 7. dubna 1889, 1 dvojl., 8°, m, VM.
maminka svátek – narozeniny Fr. Šemberové 4. dubna.

723. 17. dubna 1889, 1 dvojl., 8°, m, VM.
svátky – velikonoce 1889, od 14. do 21. dubna.

724. 13. května 1889, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Tenhleten týden – před svátkem Nerudovým 16. května; *příbuzní* – z rodiny Tichých ve Vlachově Březí.

725. 22. května 1889, 1 dvojl., 8°, m, VM.
gratulanti – k Nerudovu svátku; *venkovští hosté milí* – Tichých, viz dopis č. 724.

726. 27. června 1889, 1 dvojl., 8°, m, VM.
na Václavově náměstí – na Václavském náměstí; *dovolená* – Neruda nepíše feuilletony od 18. června do 25. srpna 1889; *volby* – do zemského sněmu; *stromy* – nejezdil už asi do Královské obory (Stromovky); *pět neděl* – poslední zachovaný dopis ze dne 20. března 1889.

727. 16. července 1889, 1 dvojl., 8°, m, VM.
lístek z Litomyšle – vzpomínky na litomyšlské redigování Obrazů života v letech šedesátých, viz dopis č. 527.

728. 5. srpna 1889, 1 dvojl., 8°, m, VM.
v dopisech slečniných – týká se B. Vlachové; dopis byl roztrhán a později doplněn podle opisu, neznámo kým; *slečna laskavě zničí* – Božena Vlachová, později se dvakrát provdala (Čížková-Borisljavičová), dopisy hned nezničila, poskytla je Albertu Pražákovi (viz Neruda v dopisech, 2. vyd., str. 335), zničila je až r. 1914. Také některé dopisy Boženy Vlachové zachovaly se v pozůstalosti Nerudově. Božena Vlachová bývala ve Vys. Mýtě.

729. 30. srpna 1889, 1 dvojl., 8°, m, VM.

730. 24. listopadu 1889, 1 dvojl., 8°, m, VM.
tolar – Neruda sbírá mince až do konce života.

731. 8. prosince 1889, 1 dvojl., 110×140 mm, m, VM.
inserátek – v NL: Spisy zvěčnělého univ. profesora A. V. Šembery lze nyní dostati u slečny Zdenky Šemberové ve Vys. Mýtě (v Čechách). Na požádání se pošle seznam spisů. Otištěno 18., 15. a 22. prosince 1889; *od Vratislava zprávy* – po 24. listopadu, viz č. 730; *Hercul* – Herakles, řecký bohatýr vynikající silou.

732. 22. prosince 1889, navštívenka, VM, podpis vytištěn.
pověstný modrý papír – častá barva Nerudova dopisního papíru.

733. 23. prosince 1889, 90×70 mm, m, NM.
neměl jsem doma nikdy Štědrého večera – viz Nerudovy vzpomínky v Arabeskách (Štědrovečerní příhoda, str. 78).

734. 23. prosince 1889, navštívenka, VM, podpis vytištěn.

735. 11. ledna 1890, 1 dvojl., 8°, m, VM.
intermezzo (ital.) – vložka hudební, zde změna nálady.

736. 3. března 1890, 1 dvojl., 8°, m, VM.

737. 3. března 1890, 1 dvojl., 8°, m, VM.
4. březen – narozeniny V. K. Šembery; *o Fortuno* – římská bohyně štěstí, Štěstěna; *lutrie* – loterie; *Figaro* – vídeňský satirický časopis, který V. K. Šembera redigoval v letech 1889–91.

738. 23. března 1890, 1 dvojl., 8°, m, VM.
neblahé dny březnové – v. č. 683.

739. 2. dubna 1890, 1 dvojl., 8°, m, VM, připojen přípisek datovaný 4. dubna.
velikonoční vajíčko – r. 1890, Boží hod byl 6. dubna 1890; *pracemi zanešen* – v Humoristických listech a v Národních listech.

740. 16. května 1890, kor. lístek, VM, adresa: viz č. 642.

741. 21. května 1890, 1 dvojl., 8°, m, VM.

742. 29. června 1890, 1 dvojl., 8°, m, VM.

743. 31. července 1890, 1 dvojl., 8°, m, VM.
dovolená – Neruda nepsal feuilleton od 27. 7. do 28. 8. 1890; *vagace* (lat.) – prázdniny; *byt Anniny sestry* – viz dopis č. 683.

744. 7. srpna 1890 podle opisu.
tři neděle doma – viz č. 743.

745. 31. srpna 1890, 1 dvojl., 8°, m, VM.
měl jsem čtyři neděle dovolenou – viz dopis č. 743; *už musím psát* – 24. srpna 1890 zahajuje feuilleton slovy: Upřímně potěšen důvěrou slavné redakce, která mi uložila, abych převzal referát o nejprvnějších, nynějších hned počátcích „jubilejní výstavy" – pro vývoj pozdější má prý redakce lidi o něco rozumnější –, uvazuju se tímto v čestný svůj úřad.

746. 2. září 1890, 1 dvojl., 8°, m, VM; čteme: převrat, jinak nedoloženo.
numismatika – věda o mincích, zájem o mince; sběratelem byl Neruda po celý život.

747. 6. září 1890, visitka, VM, podpis vytištěn.
smutný obraz – zřícený Karlův most; *Řetězová lávka* – řetězový most v místech nynějšího Mánesova mostu.

748. 15. září 1890, 1 dvojl., 8°, m, VM.
den sv. Ludmily – 16. září, Zdenka slavila svátek toho dne podle Ludmily Kollárové-Schellenbergové.

749. 20. října 1890, 1 dvojl., 8°, m, VM.

750. 21. října 1890, 1 dvojl., 8°, m, VM.
J. V. Frič – zemřel 14. října 1890.

751. V době Nerudovy nemoci, v prosinci 1890, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Seligmann Heller (1831–1890) – spisovatel, Nerudův spolužák z malostranského gymnasia. Neruda naň vzpomněl ve studii Pro strach židovský, viz Studie, krátké a kratší, II. díl.

752. 24. prosince 1890, 1 dvojl., 8°, m, VM.

753. 24. prosince 1890, 1 dvojl., 8°, m, VM.
Sv. Mikuláš – žertovný lístek od Zd. Šemberové.

754. 19. března 1891, 1 dvojl., 8°, m, VM.
výročí – úmrtí A. V. Šembery.

755. 19. března 1891, 1 dvojl., 8°, m, VM.
tyhle dny – výročí narození a úmrtí A. V. Šembery; *matka* – 22 let, zemřela r. 1869; *otec 35 let* – zemřel r. 1857; *vzpomínky živější* – změna vztahu Nerudova k otci, viz Knihy veršů, cyklus Otci; *situace* – rozpory mezi mladočechy a staročechy v otázce rovnoprávnosti Čechů s Němci vyvrcholily. Mladočeši trvají důrazně na požadavcích státoprávních; *sobota* – den, kdy psal feuilletony; tentokrát útočí na knížete Schwarzenberga pro jeho známý výrok o husitech jako bandě lupičů a žhářů; tím vyjádřil důrazně své stanovisko k politice šlechty i staročeské strany, která se šlechtou paktovala; *cizí časopisy* – četl Berliner Tagblatt, NW Tagblatt atd.; *petice polských dam* – Neruda zmiňuje se o ní ve feuilletonu ze 26. dubna 1891, jde o březnový článek v Berliner Tagblattu od Annie Beckové, Amazonky. Neruda věnoval otázce žertovný feuilleton; *svátky* – velikonoce od 22. do 28. března 1891.

756. 26. března 1891, navštívenka, VM, podpis vytištěn.
praevenire (lat.) – předejíti; zde předstižení v pozornostech; *vajíčka* – dárek k velikonocům 28. března 1891.

757. Po 16. květnu 1891 podle svátku Nerudova, navštívenka, VM, podpis vytištěn.
výstava r. 1891 – jubilejní. Neruda o své návštěvě výstavy píše až ve feuilletonu 7. června 1891, praví: Ne, my nepostavili zde žádnou výstavu světovou. My postavili výstavu „jenom" českou. A přece má význam světový! – Uznáváme sice společný, kulturní všeho lidstva cíl, ale chcem na pouti k němu zachovat si i svoji individualitu; *Vy byste nemohla na výstavu* – Zd. Šemberová nepřijela, poslala Márinku, viz č. 761, 762.

758. 22. května 1891, 1 dvojl., 8°, m, VM.
výstava – viz č. 757; *J. M. Hovorka* (1848–1914) – spisovatel a redaktor; *oddíl „literatury"* – Neruda nebyl spokojen s umístěním literatury na výstavě, píše o tom ve feuilletonu 7. června 1891: O rozvoji nové české literatury, tak významném, dějinně tak důležitém, výstava dnes na př. ještě nevypravuje praničeho.

759. 29. května 1891, 1 dvojl., 8°, m, VM.
budovy – Neruda přemýšlel o výstavních budovách v témž feuilletonu (7. 6. 1891): Škoda, že terén nebyl alespoň trochu, trošičku příznivější! Hledíme-li od hlavního vchodu – a odtud se musí počítat na první rozhodující dojem –, níží se před námi terén a hlavní budova, palác průmyslový, jaksi zapadá; *Antonín Barvitius* (1823–1901) – akademický malíř; *contra* (lat.) – proti; *Si licet componere* (lat.) – Si licet parva componere magnis: Je-li dovoleno srovnávat malé s velkými; *Vojtěch Hynais* (1854–1925) – malíř z generace Národního divadla; *Petőfi Sándor* (1823–1849) – maďarský básník, vřele oceňovaný Nerudou.

760. 5. července 1891, 1 dvojl., 8°, m, VM.
cesta do Prahy – se neuskutečnila; *tříhodinná cesta* – z Vys. Mýta přes Choceň do Prahy (drahou od r. 1882).

761. 16. srpna 1891, 1 dvojl., 8°, m, VM.

762. 17. srpna 1891, 1 dvojl., 8°, m, VM.

763. V letech šedesátých, 1 dvojl., 8°, b, NM.
Vávra – Emanuel Vávra (1839–1891), dopisovatel Národních listů, nebo Antonín Vávra (*1847), operní pěvec; *patnáct tisíc* – nelze bezpečně určit, o kterou subvenci to jde; *turecký zlaták* – mince sbíral Neruda po celý život. Podle papíru dopis z počátku písemného styku.

764. V letech šedesátých, 1 dvojl., 8°, b, NM.
Bo„cž"ek – jméno psané nezřetelně, asi vídeňský žurnalista, viz příl. č. 3. Je-li to táž osoba, patří tento dopis do let sedmdesátých.

765. V letech sedmdesátých, 1 dvojl., 8°, b, VM.
listy – téměř každodenně dopisovali si Neruda a Šembera v době aféry Montagsrevue; *feuilleton* – v tu dobu také posílal Šembera náměty pro Nerudův feuilleton.

766. Po roce 1871, po odstěhování dr. Viléma Lausera do Vídně, 1 list, 8°, b, VM.
Dr. Emanuel Tonner (1829–1900) – pedagog a politik; *Dr. Vilém Lauser* (*1836) – vídeňský žurnalista, později u Neues Wiener Tagblatt, získal si zásluhy o propagaci české literatury ve Vídni.

767. Asi 1872 podle častých polemik Šemberových, 1 dvojl., 140×145 mm, b, NM.

768. V letech 1872–1879 podle politické činnosti dr. Julia Grégra, 1 list, 8°, b, NM.

769. Po 8. říjnu 1875 podle zřízení cimentního (cechovního) úřadu v Kolíně, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Chleby – v r. 1875 zúčastnil se Neruda svatby svého přítele Josefa Severy v Chlebech u Nymburka spolu s Josefem Lvem. Záznam o tom je v knize oddavek ref. církve v Chlebích (viz Topičův sborník IV, 1916–1917, str. 42, Z drobných dokumentů, F. J. Čč.).

770. Po roce 1875, po zahájení advokátní praxe dr. Ant. Tauschem, 1 list, 8°, b, VM.

vrtám teď Dattla – peníze na cestu. Vzhledem k svému zdraví Neruda mohl pomýšlet na delší cesty jen do r. 1880. Nejpozději mohl se ucházet o peníze u Dattla do r. 1882, kdy Dattel zemřel.

771. Po roce 1875 jako dopis č. 770, dvoulistová navštívenka, VM.

772. Asi počátkem ledna 1877 podle švédského koncertu, 1 list, 8°, b, tužkou, NM.

Štolba – viz č. 327; *švédské zpěváky* – ev. pěvkyně, odporučuje Neruda po jejich koncertu 16. 1. 1877.

773. Asi počátkem ledna 1877 podle předcházejícího dopisu, 1 list, 8°, b, NM.

774. Asi počátkem ledna 1877 podle předcházejícího dopisu, 1 list, 8°, b, NM.

775. Asi 1877, po návratu z oslav sedmdesátých narozenin A. V. Šembery, 1 list, 8°, b, VM. Jde snad o průvodní dopis k dopisu adresovanému Zdeňce Šemberové ze dne 12. 4. 1877. Možno umístit i jinde.

776. Po roce 1879 za jednoho z častých zájezdů Bozděchových do Vídně, 1 list, 8°, b, NM.

Adolf Wilbrandt (1837–1911) – něm. dramatik; E. Bozděch psal o vývoji mnichovského a vídeňského divadla do Prager Tagblattu, využívaje svých zkušeností z častých zájezdů.

777. V letech osmdesátých podle nálad opuštěného a nemocného Nerudy, 1 dvojl., 8°, b, VM.

alinea – odstavec.

778. Asi v dubnu 1883, 1 list, 8°, b, VM.
časopisecké oznámení – pravděpodobně k výročí dvacetileté umělecké činnosti Otilie Sklenářové-Malé; *teta* – Ot. Sklenářová-Malá.

779. 1 list, 8°, b, NM.
Poly Henrion (1834–1875) – Leonhard Kohl von Kohlenegg, pův. důstojník, později herec, působil i v Praze; psal konversační hry, mezi nimi i Il Barbiere di Seviglia.

780. 1 dvojl., 8°, b, NM.
und er schlug . . . – vrhl sebou stranou do houští; *D – d* – Damoklův meč.

781. 1 list, 8°, b.
Lerchenfeld – předměstí u Vídně.

782. 782. 1 list, 8°, b, NM.

783. 783. 1 dvojl., 8°, b, NM.

784. 784. 1 dvojl., 8°, b, NM.

785. 785. 1 dvojl., 8°, b, NM.

786. 786. 1 dvojl., 8°, b, tužkou.

787. 787. 1 lístek, 50×75 mm, NM.

788. 788. 1 list, 8°, b, NM.

789. 789. 1 navštívenka, VM.

790. 790. 1 navštívenka, VM.

791. 791. 1 navštívenka, VM.

DOPISY V. K. ŠEMBERY

1. 30. listopadu 1869, 1 dvojl., 8°, b, NM.
sakramentský opis – opis ze závěti Jana Vlacha, Nerudou požadovaný; *doklad velkodušnosti* – výpis ze závěti Jana Vlacha: Armenfonds. Der kürzlich verstorbene Hauseigentümer Joh. Wlach hat dem Armenfonde der Stadt Wien eine Summe von 200 fl und dem Bürgerversorgungshaus in der Währinggasse eine Summe von 300 fl testiert. (Chudinské fondy.

Nedávno zemřelý majitel domu Jan Vlach odkázal chudinskému fondu města Vídně částku 200 fl. a útulku pro měšťany ve Währingově ulici částku 300 fl.) Psáno tužkou na lístku z hedvábného papíru cizí rukou; *Ferdinand Dattel* (1842–1882) – měl s dr. Edv. Grégrem (1827–1907), bratrem Julia Grégra, knihkupectví a nakladatelství od 29. října 1869. S V. K. Šemberou žil v přátelských vztazích a v žurnalistických intrikách byl s ním velmi důvěrný. Nerudu podle jeho vlastního svědectví vykořisťoval (viz č. 137); *Karel Sladkovský* (1823–1880) – radikálně demokratický politik, příslušník strany mladočeské, representant redakce Národních listů. Neruda počítal Sladkovského spolu s V. K. Šemberou a barytonistou Josefem Lvem (1832–1898) do kruhu svých nejdůvěrnějších přátel; *Karel Tůma* (1843–1917) – novinář a politik, od r. 1862 člen redakce Národních listů. Jako redaktor měl mnoho tiskových procesů. V době, kdy Šembera píše Nerudovi, byl Tůma v žaláři. Byl vězněn nejprve na Novoměstské radnici, pak ve věznici u Sv. Václava v sousedství Emaus. Pobyl tam od 27. září 1868 do dubna 1870; *Josef Barák* (1833–1883) – politik, účastník revoluce r. 1848, pracoval pro dělnické hnutí v intencích tehdejšího pokrokového měšťanstva. Byl současně s Tůmou vězněn ve Svatováclavské věznici od července 1868 a vyšel na svobodu r. 1870; *Začínám se pomalu zotavovat* – V. K. Šembera byl vězněn po dva měsíce pro články V době persekuce a Boj národa, které uveřejnil ve svém časopise Zvon. Z vězení se vrátil asi 3. listopadu 1869 podle listu A. V. Šembery dceři Zdeňce z 30. října 1869 (mus. Vys. Mýto). Proces byl zahájen 22. dubna 1869 před trestním soudem ve Vídni a potvrzen soudním dvorem 30. července 1869. O procesu referovaly Naše listy (Národní listy) r. 1869 v č. 113–117, 24.–27. dubna; *Výprava Sladkovského* – návštěva Sladkovského ve Vídni; *jungczeský* – mladočeský, podle něm. pravopisu jungczechisch jako něm. jungdeutsch, mladoněmecký. Vztah V. K. Šembery k českým věcem a jeho povahu z této doby pokusil se vylíčit A. V. Šembera v konceptu dopisu Juliu Grégrovi z 21. srpna 1871, hájil ho jako otec, ale shoduje se v mínění o něm i s Janem Nerudou (viz zde č. 34). A. V. Šembera píše: „Co povahy Vr. Š. se týče, jest mladík naskrz poctivý, srdečný, upřímný, přítel osvěty, a tudíž nepřítel všelikého licoměrnictví politického i náboženského a všeliké temnoty . . . Jeho vědění národní i právní osvědčuje se v článku Boj národa, za kterýž se mu dostalo připomenuté pokuty.“ (Pozn.: Vr. Š. – Vratislav K. Šembera.)

2. 1. prosince [1869] – datováno na r. 1869 podle Nerudova feuilletonu, 1 dvojl., 8°, b, NM.

kodicil – dodatek, dovětek k závěti; *Jakobsgasse* – Jakubská ulice ve Vídni; *finance cislajtánské* – Rakousko-Uhersko se dělilo podle říčky Litavy na Předlitavsko–Cislajtanii (Rakousko) a Zalitavsko–Translajtanii (Uhersko); *fiskus* – státní pokladna; *feuilleton* – Nerudův feuilleton z 1. prosince 1869; Láska ve vídeňských insertech (viz Žerty, hravé i dravé); *Gib acht . . .* – dej pozor, abys při příštím obcování s Emilem tak neonemocněla jako já; *panenská literatura* – V. K. Šembera naráží na Nerudův polemický šleh

v Hřbitovním kvítí č. XLIV: Bravo, páni literáti, dejte pozor na ženské, byť i písemnictví pošlo, jen když bude panenské! a na polemiku s Jakubem Malým o rázu české literatury v Obrazech života 1859; *trypristr- syfiliatrin* – lékaři pohl. chorob kapavky a syfilidy; *naturarzt* – bylinkář; *Oh, Ideal . . .* – Oh, ideále, jaký to přebytečný nábytek seděl po Tvém boku; *před měsícem vyšel jsem z kriminálu* – byl odsouzen na dva měsíce, a tedy vězněn v září a říjnu 1869; *trpět za národ* – Šembera se ještě neodrodil, ač od té doby stává se německým žurnalistou.

3. 18. října 1873, 1 dvojl., 8°, b, NM.

Karel Tůma (viz příl. č. 1); *Bohuslav Schnirch* – viz dopis č. 84; *lukesinky* – snad žáci pěvce Jana Ludvíka Lukese (1824–1906); *Wanzengruber* – posměšný název pro L. Anzengrubera (1839–1889), vídeňského dramatika (Wanze = štěnice); *Strampfer*– viz dopis č. 67.

4. V roce 1874 podle Nerudova pobytu ve Vídni, 1 dvojl., 8°, b, NM.

promesa – viz *promesovský vtip* v dopise č. 99; *teint* – pleť; *Lähmung* – ochrnutí; *po druhé jel do Vídně* – r. 1873 byl Neruda ve Vídni na výstavě, o choleře psal ve feuilletonu 11. května 1873. Dopis tedy padá do r. 1874. Boček viz č. 764; *Je to am.* – konec; *Strampfer* – viz č. 67; *Starke* – hudební pedagog vídeňský; *Lori Stubel* – vídeňská herečka.

5. 5. srpna 1875, 2 dvojl., 8°, b, NM.

pražská hlava – Fr. Palacký; *kvač* (z něm.) – klep; *narážky à la cement* – J. S. Skrejšovský pronesl veřejné obvinění, že cement, jehož se používalo při stavbě Národního divadla, byl nepoctivě získán v Bohosudově. J. Neruda dvakrát v NL 12. a 13. prosince 1875 obviňuje veřejným dopisem J. S. Skrejšovského ze lži; *via Montagsrevue* – prostřednictvím Montagsrevue. Šembera dále poslal Nerudovi telegram na rozloučenou:
Telegram 6/8 1875 Neruda Prag Konviktgasse 28.
Brief erhalten Entschlus sehr erfreut Glückliche Reise Von dem blazeivy selbstverständlich keine Anfrage Schade Farwell Wergfin.
Překlad telegramu: Dopis dostal. Rozhodnutí mne velmi potěšilo. Šťastnou cestu. Po blazeivy ovšem žádný dotaz. Škoda. Šťastnou cestu. Farwell.*

6. Po Nerudově žádosti o informace o dívčích útulcích ze dne 22. prosince 1886, 1 dvojl., 102×170 mm, UB.

Vereinsbureau – referát pro spolky; *Wiener Frauenheim* – Vídeňský ženský domov, kancelář, IX, Höferova ulice 1; *Frauenerwerbeverein* – Ženský výrobní spolek, Rohlgasse je v I. okresu Vídně.

---

* Poznámky k telegramu: *rozhodnutí* – že Neruda pojede; *blazeivy* – zkomolenina slova Šemberou nečitelně napsaného, bláznivý, týká se Palackého; *farwell* – angl. správně fare well, šťastnou cestu; *Wergfin* – Šemberova podpisová šifra; *Werg* – koudel; *fin* (franc.) – jemný, Šembera měl, jak patrno z fotografií, mohutné jemné vousy.

1. 7. března 1885, 1 dvojl., 8°, b, UB.
na koho se maminka velice těšila – na návštěvu V. K. Šembery, viz Nerudův dopis č. 594 z 5. března 1885.

2. 8. března 1885, v 10 h. ráno, 1 dvojl., 118×175 mm, UB.
Dnes Vás psaní mé ještě nepotěší – potěšilo přec, viz Nerudův dopis z 13. března 1885, č. 595; vztahuje se ke slovům *bohudíky, že marnou.*

3. 10. března 1885, 1 dvojl., 40×175 mm, UB.

4. 21. března 1885, 1 dvojl., 110×175 mm, b, UB. Slovo „obětí" na 16. řádce dopisu doplněno.
Viz dopis Jana Nerudy Zdeňce z 21. března 1885, č. 596.

5. 19. května 1885,1 dvojl., 110×175 mm, UB.
Viz dopis Jana Nerudy z 17. května 1885, slova maličkost pro Váš – psací stolek.

6. 31. května 1885, 1 dvojl., 110×175 mm, UB.
Vztahuje se k dopisu z 31. května 1885, č. 606.

7. 8. července 1885, 1 dvojl., 110×175 mm, b, UB.
Viz dopis Jana Nerudy z 13. července 1885, č. 608, slova: *Za Vaši milou vzpomínku . . .*

8. 17. srpna 1885, 1 dvojl., 8°, b, UB.
Viz Nerudův dopis ze dne 16. 8. 1885, č. 613., o návštěvě V. K. Šembery v Praze a ve Vys. Mýtě.

9. 9. července 1885, 110 ×175 mm, UB.
Vztahuje se k Nerudovu dopisu ze dne 21. července 1886, č. 634.
František Ondříček (1857–1922) – vynikající český houslista; *Sál* – patrně hostinec U lyry, v blízkosti starého vysokomýtského hřbitova.

10. 5. března 1888, v 1/2 5, 110×175 mm, šedý, UB. Slovo „nádraží" na 8. řádce doplněno.
z lůžka bolesti – o úraze Zd. Šemberové, viz Nerudovy dopisy ze dne 4. 3. 1888, č. 675 a z 6. 3. 1888, č. 677.

11. 7. března 1888 ve 4 hodiny, 2 dvojl., 8°, b, UB. Slova „snídaní", „vypakovala" na poslední řádce na str. 512 čteme dohadem.
Vztahuje se k dopisu Nerudovu ze 6. března 1888.
Albert – viz č. 33; *dr. Václav Tobek* – tehdy okresní lékař ve Vys. Mýtě.

12. 2. prosince 1889, 1 dvojl., 110×175 mm, UB; k tomu 1. douška, 110×125, 2. douška 110×175 (Sub rosa).
Neruda uvědomil Jul. Grégra o žádosti Zd. Šemberové dopisem z 3. prosince 1889.

13. 14. srpna 1891 v 8 h. ráno, kartonový lístek 95×120 mm.
Souvisí s dopisem Nerudovým ze 16. srpna 1891, č. 761.

Opravy.

Vysvětlivky k heslu *Štolba* v poznámkách k dopisům číslo 227, 327 nutno opravit podle poznámky k číslu 369; všude jde o Antonína Štolbu.

V poznámce k dopisu Zdeňky Šemberové číslo 9 má znít vysvětlivka k heslu *sál* – „v hostinci U koruny".

V poznámce k dopisu Jana Nerudy číslo 74 má být správně: Kolem 28. září 1873.

SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

1. A. V. Šembera v šedesátých letech.
2. V. K. Šembera r. 1861.
3. V. K. Šembera r. 1865.
4. Ada Christenová v mladších letech.
5. V. K. Šembera 1. října 1867 (datováno podle přípisku na rubu snímku).
6. Jan Neruda počátkem let šedesátých.
7. Jan Neruda koncem let šedesátých.
8. V. K. Šembera v letech sedmdesátých.
9. Zdeňka Šemberová r. 1868.
10. Zdeňka Šemberová 19. března 1870 (datováno podle přípisku).
11. Paní Františka Šemberová 17. února 1881 (datováno podle přípisku).
12. Rodný dům A. V. Šembery ve Vysokém Mýtě, nyní Šemberovo museum.
13. Vysoké Mýto v r. 1880 (reprodukce kresby Fr. Chalupy ze Světozoru XIV, 1880, č. 2, str. 16, z 9. ledna 1880).
14. Nádvorní strana Šemberova domu ve Vysokém Mýtě.
15. Jan Neruda v r. 1878, v době Písní kosmických. (Na rubu vlastnoruční přípisek: „Před pěti léty. Jan Neruda." Zdeňkou Šemberovou vlastní rukou datováno na 13. června 1883.)
16. Pracovní stůl A. V. Šembery s portrétem V. K. Šembery.
17. Hrob A. V. Šembery ve Vysokém Mýtě, původní podoba na starém hřbitově u kostela sv. Trojice (pozůstatky dnes přeneseny na nový hřbitov).
18. Ada Christenová 24. prosince 1887 (datováno podle přípisku).
19. Zdeňka Šemberová. (Na rubu přípisek: „Vánoční překvapení dne 24. prosince 1887"; dále připsáno: „byla v bytě Jana Nerudy do posledních chvil".)
20. Jan Neruda v letech osmdesátých. (Na rubu přípisek Zdeňky Šemberové: nar. 9/7 1834, † 29. 8. 1891.)
21. V. K. Šembera v roce 1886; připojeno datum úmrtí 1891, vytištěno datum 1886, připsáno: president Concordie.
22. Dopis V. K. Šemberovi z poloviny prosince 1876; viz č. 236.
23. Adresa s česky psaným jménem V. K. Šembery z 2. 3. 1877; viz č. 255.
24. Lístek ze 7. května 1877; viz č. 275.
25.–26. Dopis z listopadu 1877; viz č. 296.
27. Dopis A. V. Šemberovi; viz č. 309.

28. Lístek z 22. října 1878; viz č. 345.
29. Lístek z 28. března 1882; viz č. 470.
30. Malý lístek, jaký psával Neruda v nemoci; viz č. 472.
31. Adresa z 27. dubna 1883 s německy psaným jménem Šemberovým; k dopisu č. 514.
32. Dopis z 9. května 1887, Neruda vysvětluje vznik básně Jarní; viz č. 654.
33. Báseň Jarní, příloha k dopisu č. 654.
34. Polohopisný lístek, příloha k dopisu Zdeňky Šemberové č. 9.
35. Typy Nerudových podpisů.

Fotografie i dopisy reprodukovány podle originálů uložených v Šemberově museu ve Vysokém Mýtě a v Národním museu v Praze.

PŘEHLED DOPISŮ PODLE ADRESÁTŮ

A. V. Šemberovi: 1, 2, 153, 309, 316, 318, 349, 381, 397, 402, 410, 420, 439, 444, 447, 448, 454, 462, 469.

V. K. Šemberovi: 3–152, 154–269, 271–308, 310–315, 317, 319–348, 350 až 380, 382–396, 398–401, 403–409, 411–419, 421–438, 440–443, 445, 446, 449–453, 455–458, 460, 461, 463–468, 470, 472, 474, 475, 477, 478, 480–484, 486, 487, 491, 492, 494–496, 500, 503, 505, 507, 512–514, 517, 518, 521–523, 526, 528, 531, 532, 534–536, 538, 539, 541, 546, 548, 550–552, 556, 559, 565, 568, 571, 572, 578, 580, 582, 584, 586 až 588, 591, 592, 594, 598, 602, 604, 609, 610, 612–614, 618, 620, 624, 633, 635, 636, 644, 648, 649, 660, 664, 665, 672, 673, 676, 692, 700, 708, 715, 721, 730, 733, 737, 744, 746, 750, 751, 752, 755, 759, 763–788, 790.

Zdeňce Šemberové: 270, 459, 471, 473, 476, 479, 485, 488–490, 493, 497, 499, 501, 504, 506, 508, 509, 511, 515, 516, 519, 524, 525, 527, 529, 530, 533, 537, 540, 542–545, 547, 549, 553–555, 558, 561–564, 566, 567, 569, 570, 573–577, 579, 581, 583, 585, 589, 590, 593, 595, 596, 599–601, 603, 606, 607, 608, 611, 615–617, 619, 621–622, 625–627, 629–631, 632, 634, 637–643, 645–647, 650–659, 661–663, 666–671, 674, 675, 677–691, 693–699, 701–707, 709–714, 716–720, 722–729, 731, 732, 734–736, 738–743, 745, 747–749, 753, 754, 756, 757, 758, 760, 761, 762, 789.

Františce Šemberové: 498, 502, 510, 520, 557, 560, 597, 605, 623, 628.

Šemberovým: 791.

DOSLOV

Přátelská korespondence Jana Nerudy s rodinou profesora A. V. Šembery seznamuje nás dobře s lidským i literárním charakterem Nerudovým, poskytuje cenný materiál k poznání Nerudova postavení v naší národní společnosti.

Písemný styk Nerudův s Šemberovými trval od počátku let šedesátých do let devadesátých. Je to doba významná ve vývoji společenského života našeho národa. Pád Bachův r. 1859 a politické uvolnění v šedesátých letech projevilo se i vznikem nových kulturních a společenských institucí, jako byla Umělecká beseda, Hlahol, Sokol, a položením základního kamene k Národnímu divadlu. Na počátku šedesátých let, r. 1861, vznikly i Národní listy, v nichž Neruda působil od r. 1865 a které mu zajišťovaly existenci. Pokrokovější křídlo české buržoasie navazovalo v letech šedesátých na odkaz revolučního roku 1848 a Jan Neruda, věren vždy demokratickým ideám, k nimž se hlásil i poesií svého mládí, podporoval politiku tohoto levého křídla, které se později zorganisovalo kolem Národních listů ve stranu mladočeskou. Už to stavělo Jana Nerudu do boje proti reakčním složkám v soudobé buržoasii, především proti staročechům, opírajícím se o státoprávní šlechtu. Ale ani v řadách strany mladočeské nebylo jednoty. Neruda se hlásí k pokrokovější skupině Sladkovského. K. Sladkovský, přítel Nerudův, získal si svým spisem Výklad voleb zástupců dle práva a spravedlnosti z r. 1875 pozornost a souhlas některých jednotlivců z řad německých liberálů, ba i několika utopistických socialistů, na př. Louis Blanca. Tam, kde názory K. Sladkovského nebyly v souladu se zájmy lidu, jako na příklad, když žádal přestup českého národa k pravoslaví, Neruda s ním nesouhlasí, a poněvadž si zachovával i kritický postoj k vedení Národních listů, k Juliu Grégrovi, stává se jeho postavení v redakci stále obtížnějším. Působí přitom i finanční situace listu, Grégrovo nepochopení snah uměleckých, jeho sobectví a neupřímnost vůči Janu Nerudovi. A tak i ve straně mladočeské i v redakci Národních listů cítí se Jan Neruda osamocen jako v české společnosti vůbec. Hledá proto jistotu a oporu v lidu, jehož zájmy byly stále více přezírány oficiální politikou staročeskou i mladočeskou. Neruda těžce nese zejména postup staročechů v divadelní politice, kterým byl lid vzdalován od Národního divadla, instituce to celonárodní a Nerudovi nad jiné drahé. Píše tehdy A. V. Šemberovi: „Panuje tu lethargie ještě, těžce zaviněná pány staročechy. Teď naříkají, sami ovšem vyhnavše lid náš v dlouhou nečinnost, vypudivše jej i z českého divadla, ano odvyknuvše jej i samému čtení. Byli by jej věru ubili, kdyby proud časový nebyl je neodolatelně zanesl

k břehům jiným. Dokazují teď kompletní svou neschopnost, a to všestrannou, lid ale jako vše živoucí patrně se vzpamatovává, a uvidíte, náhle bude ve všech směrech duševní práce rozkvět nevídaný. Pozoruju tepny a dech národa až úzkostlivě, a mohu tu naději vyslovit – jak rád ji vyslovuju!"

Neruda neustával bedlivě sledovat náš politický život, neuspokojilo ho na př. rozdělení pražské university na českou a německou r. 1882. Věc národní nepokládal tím za zajištěnu a v době bojů o rovnoprávnost jazyka českého s německým pečuje a stará se o národní obranné jednoty, na př. o Matici opavskou. Neruda nadto vždy pomýšlel na posílení a sjednocení demokratických živlů, zvláště tehdy, když strana staročeská při jednání o punktacích na počátku r. 1890 zjevně zrazovala zájmy národa a utrpěla proto i volební porážku. Právě tehdy radostně uvítal v roce 1890 nástup dělnictva svým Májovým feuilletonem, vzpomínaje pokrokových tradic husitských a odkazu Pařížské komuny z r. 1871.

Nerudovo postavení v politickém a literárním životě českém od konce let šedesátých, jeho boje politické, jeho postupné osamocování, intriky, jimž byl vystaven, obrážejí se mnohostranně v korespondenci s rodinou Šemberovou.

K navázání přátelských styků s Šemberovými došlo asi ponejprv r. 1861 ve Vídni, když tam Neruda pobýval na říšském sněmu jako dopisovatel Krásova Času. Toto seznámení bylo pro Nerudu ctí vzhledem k vážnosti, jaké tehdy prof. A. V. Šembera v národě požíval. Úctu k Šemberovi zachoval si Neruda i tenkrát, když vztah naší veřejnosti k Šemberovi ochladl, zejména v době bojů o Rukopisy, koncem let sedmdesátých a počátkem let osmdesátých, když A. V. Šembera popíral pravost Rukopisů.

Alois Vojtěch Šembera (1807–1882), rodák vysokomýtský a litomyšlský student, později historik, národopisec a Jungmannův pokračovatel v dějinách české literatury, přišel jako právník do Brna, kde začal organisovat literární i vědeckou činnost na Moravě, nezapomínaje přitom na vzdělání lidu. Svou činnost profesora české řeči a literatury zahájil v Olomouci, pokračoval v ní v Brně a konečně ve Vídni, kam odešel jako překladatel říšského zákoníka do češtiny. Tento úřad byl hlavním zdrojem jeho příjmů, když nedocházelo a nedošlo k jeho jmenování skutečným profesorem na vídeňské universitě. Vídeňská domácnost A. V. Šembery byla v letech šedesátých a sedmdesátých významným kulturním střediskem, úcta k Šemberovi shromažďovala zde významné osobnosti z řad Šemberových žáků, vycházely odtud podněty, které zasahovaly celý náš kulturní život daleko za hranicemi Vídně. Bylo to i zásluhou Šemberovy choti Františky Šemberové, roz. Šefčíkové (1815–1888), původem Němky, která chápala snahy českého národního úsilí, přejíc především spolkům pěveckým a sokolským. Její pohostinnost ocenili všichni, kdo s ní přišli do styku. Jan Neruda poznal časem i další členy rodiny, tak r. 1862 na pěvecké slavnosti na Kunětické hoře u Pardubic i Zdeňku Šemberovou (1841–1912), ženu vzdělanou, vyrostlou v duchovně podnětném prostředí otcovského domu, který udržoval styky s rodinou Jana Kollára. O šíři a hloubce jejích zájmů svědčí i roz-

sáhlá korespondence s mladým Masarykem. Nejbližší z rodiny Šemberovy byl Nerudovi Vratislav Kazimír Šembera (1844–1891), který po studiích právnických i filosofických se věnoval literatuře, hudbě a výtvarnému umění. Působil jako žurnalista ve vídeňských časopisech, v slovansky laděném Ost und West, v mladočesky orientovaném Zvonu a Hlasech a v časopise českého družstva Wanderer, na konci života v liberálním Neues Wiener Tagblattu. V prvních svých českých literárních projevech hlásil se V. K. Šembera k Nerudovi. Tak r. 1861 v olomouckém časopise Hvězda použil Nerudových veršů jako motta ke svým Vídeňským obrázkům. S Nerudou spojuje ho přilnutí k pokrokovým snahám almanachu Máje z r. 1858 a zájem o Heinricha Heina. R. 1863 vyslovil svou úctu k Nerudovi tím, že mu věnoval sbírku Z mladých ňáder, a od té doby podle slov Nerudových „proplítaly se duše" obou přátel. Tím byl dán i podnět ke vzniku přátelské korespondence, která je jádrem písemných styků Jana Nerudy s rodinou Šemberovou.

Již politický vývoj let šedesátých způsobil, že oba přátelé musili řešit svůj vztah k českému národnímu životu. Koncem let šedesátých se V. K. Šembera orientuje mladočesky a útočí na hlavní představitele staročechů, jako byl dr. Rieger. Když se svého liberalistického stanoviska zaútočil na policejní a politickou persekuci v Čechách v časopisech Zvon a Hlasy, pyká za to dvouměsíčním vězením. Již tehdy národnostně zakolísal. V roce 1871 byl Jan Neruda terčem útoků staročeského tisku, který jej podezíral z účasti na útočných článcích ve vídeňském listě Montagsrevue, namířených proti staročechům, zejména proti J. S. Skrejšovskému. Aféra s Montagsrevue nezlomila přátelské cítění Nerudovo k Šemberovi, ačkoliv Šembera dlouho nechával Nerudu v nejistotě a nepřiznal, že články rediguje. Podobně nečestně chovali se k Nerudovi nakladatel Dattel a majitel Národních listů Grégr, kteří oba Šemberovi materiál do Montagsrevue dodávali. Využívali existenční závislosti Nerudovy na nich. V literární činnosti v té době soustřeďuje se Jan Neruda především na feuilleton, při čemž mu pomáhá V. K. Šembera, dodávaje mu náměty a posuzuje i první z Povídek malostranských, jimiž spolu s Písněmi kosmickými toto období umělecké činnosti Nerudovy vrcholí. Šembera na popud Nerudův pomáhá i mnohým českým umělcům při pronikání do světa a stává se i Nerudovým mluvčím, když se Neruda domníval, že by hlas liberálního tisku vídeňského přispěl k nápravě českých poměrů. Nerudovi bylo v tísnivých letech sedmdesátých úzko, ale zároveň dodává si stále odvahy a vyjádřil své odhodlání nepodlehnout malomyslnosti v dopise A. V. Šemberovi:

„Nastalá důsledná fadesa v poměrech našich mne moří, myslím. Domnívám se, že v živém proudu byl bych onačí. Není ale již jinak a považuju se za vojáka, který musí vzdor všemožným nepříjemnostem pevně vytrvat na svém místě."

V přátelském vztahu Nerudovu k V. K. Šemberovi nastala nová krise v letech osmdesátých. A. V. Šembera byl v tu dobu terčem útoků pro svoje stanovisko k rukopisu Královédvorskému a Zelenohorskému. V. K. Šem-

bera dotčen tím, že příkré útoky znevažují zásluhy otcovy dosud uznávané, podlehl svému znechucení k českým poměrům politickým i kulturním a podpisuje se od té doby německy. Neruda nerad viděl, že A. V. Šembera svými pracemi uváděl v pochybnost pravost Rukopisů, jejichž význam pro národ tak vřele oceňoval. Nezměnilo to nic na jeho vztahu k A. V. Šemberovi. Národní odcizení Vratislavovo jím sice otřáslo, zůstal mu však nadále přítelem, ale jednal zcela jinak než Šembera. V této pro něho tak těžké době zamyslil se nad svou dosavadní činností, nad úspěchy i porážkami a vrhl se se zmnohonásobeným úsilím do práce ve službách národní kultury.

Odlišný Nerudův postoj vysvětlil sám Vratislav svému otci A. V. Šemberovi v dopise z 31. srpna 1880: „Mimo to (Neruda) je nemocen, je zchvácen a pod tlakem národního mizeráctví dlouholetými trpkými zkušenostmi zdrcen – to působí na nervy, nerad vidím, když se tomu muži děje křivda; kdyby byl Neruda německým spisovatelem, tu by měl lepší poměry materielní a budoucnost zajištěnu. Domlouval jsem mu před lety, aby přesídlil do Vídně, kde by se mohl stát členem spisovatelského spolku a tím by měl budoucnost zajištěnu, a on odřekl, chtěje zůstat povždy v Praze. Já k němu mám nezvratný cit přátelský, pročež my jsme se nikdy nepohádali při všech rozdílech náhledů politických i národních."

Čím byl Nerudovi V. K. Šembera? Oknem do světa z šedi domácích poměrů, kritikem jeho tvorby, zejména když Neruda byl doma neuznáván, a co víc, opomíjen. Neruda mu píše: „Také mám dost čichu pro to, co má své oprávnění, ‚světové', ale neuškodí, když Ty, který máš čich také a právě snad víc než já, řekneš:‚Tiskni' nebo ‚To je tuze moc'!" Jinde: „Ovšem stojím jinak co do uznání, než jsem stával, *vynutil* jsem si něco, – ale nepřátelství je přec pořád proti mně, i nejbližší přátelé jako by měli zrovna smrtelnou ouzkost před tím, abych jen nepřerost příliš daleko."

Neruda neuznával Šemberovu kritiku českého umění, když Šembera nepřihlížel k jeho svéráznosti, k zvláštním poměrům, z nichž vyrůstalo. Proto také ke konci života pociťoval, že se mu přítel vzdaluje, a pravil: „Vidíš, tak se mně zdá, jako by se něco mezi nás kladlo. A když to rozebírám, pochopuju to. Máme mimo svou osobní příchylnost pramálo již společných zájmů. Zažili jsme se každý do směrů svých, přibíráme šťávu a světlo a všechno z jiné půdy každý a z jiného vzduchu, díváme se každý jinak na svět, já obklopen tím šedým, málo potěšným sklem domácím, Ty pestrým sklem poměrů veselejších a nepoměrně bezstarostnějších. Jak rád bych byl viděl, kdybychom byli šli my dva vždy směrem stejným, – jsem silen pro sebe dost, vím ale, že by mne bylo vždy sílilo ještě víc, kdybych měl Tebe a Tvou zas individuální energii vedle sebe."

Toto odcizení způsobilo, že se zpevňoval Nerudův vztah k Zdeňce Šemberové. K ní a k její matce obracela se po smrti A. V. Šembery Nerudova starostlivá péče, zvlášť když cítil, že národ zapomíná na pozůstalé po svých velkých lidech. Zdeňka Šemberová stala se důvěrnicí posledních osobních Nerudových bolestí i nadějí, pokud je Neruda vůbec vyslovil i v dopisech přátelského rázu.

Osobním steskům popřával Neruda málo místa, opuštěn a osamocen nalézal jedinou oporu a jistotu – v práci, jak mnohokrát ve svých dopisech řekl, jedinou lásku pak – v národu, v jehož zdravé lidové jádro věřil. S cesty nastoupené nesvedl jej ani jeho nejbližší přítel. Jeho Zpěvy páteční i Májový feuilleton jsou dokladem pevné jeho víry v šťastnou budoucnost národa i lidstva.

Josef Moravec

OBSAH

Dopisy Jana Nerudy:

1864 č. 1–2	9
1867 č. 3–4	10
1868 č. 5–9	11
1869 č. 10–15	14
1870 č. 16–22	17
1871 č. 23–51	21
1872 č. 52–59	46
1873 č. 60–80	50
1874 č. 81–90	63
1875 č. 91–127	69
1876 č. 128–241	95
1877 č. 242–305	162
1878 č. 306–350	201
1879 č. 351–383	232
1880 č. 384–426	249
1881 č. 427–466	280
1882 č. 467–499	305
1883 č. 500–553	323
1884 č. 554–586	356
1885 č. 587–623	373
1886 č. 624–645	396
1887 č. 646–672	410
1888 č. 673–718	426
1889 č. 719–734	450
1890 č. 735–753	461
1891 č. 754–762	473
Dopisy nepřesně datované, č. 763–791	480

Přílohy:

Dopisy V. K. Šembery, č. 1—6	495
Dopisy Zdeňky Šemberové, č. 1—13	502

Ediční poznámky 517
Vysvětlivky: Dopisy Jana Nerudy 519
Dopisy V. K. Šembery 639
Dopisy Zdeňky Šemberové 642
Seznam obrazových příloh 644
Přehled dopisů podle adresátů 646
Josef Moravec: Doslov 647

KNIHOVNA KLASIKŮ

SPISY JANA NERUDY

Svazek třicátý osmý

DOPISY

II

Vydalo Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, n. p., jako svou 200. publikaci v redakci krásné literatury. Praha 1954. Šéfredaktor Jan Řezáč. Odpovědný redaktor Jiří F. Franěk. Technický redaktor Jindřich Šťastný. Korektorka Marie Liehmová. Z nové sazby písmem garmond Bembo vytiskly Brněnské knihtiskárny, n. p., Brno. Vydání 1, náklad 5.400 výtisků.

Cena brož. 27 Kčs, váz. 36 Kčs

1. 10. 1953

301 13 1 — 52853/50/III/2 — 200 — 8% — Sazba 28. XI. 1952. Tisk 12. III. 1954. — 17,71 plánovacích archů, 28,88 autorských archů, 29,23 vydavatelských archů. Papír 7209-15, formát 84 x 108 cm, 80 g.